

Pregled prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Треће измијенјено и допуњено издање

Преглед праксе Уставног суда Босне и Херцеговине

Треће измијењено и допуњено издање

British Embassy
Sarajevo

The AIRE Centre
Advice on Individual Rights in Europe

Sarajevo, 2020.

PREGLED PRAKSE USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje

ПРЕГЛЕД ПРАКСЕ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Треће измијењено и допуњено издање

Izdavač:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 6/III

Za izdavača:

ZLATKO M. KNEŽEVIĆ

Urednici:

MIRSAD ĆEMAN
ERMINA DUMANJIĆ

Redakcijski odbor:

MIRSAD ĆEMAN
ZLATKO M. KNEŽEVIĆ
MIOBRAG SIMOVIĆ
ERMINA DUMANJIĆ
AMELA HARBA-BAŠOVIĆ
AZEM KRAJINIĆ
ELVIS LJAJIĆ

Lektura i korektura:

JEZIČKI ODJEL USTAVNOG SUDA BiH

DTP:

AMELA HARBA-BAŠOVIĆ

Štampa:

ŠTAMPARIJA FOJNICA d.d., Fojnica

Tiraž:

250

ISBN 978-9926-464-08-0

Štampanje ove publikacije je finansirala Vlada Ujedinjenog Kraljevstva.
Stavovi izneseni u ovoj publikaciji, međutim, ne odražavaju nužno zvaničnu
politiku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

SADRŽAJ

Uvodna riječ	15
Predgovor AIRE centra	17
Član 2. Evropske konvencije – pravo na život	21
Pozitivna obaveza države da zaštiti život	21
Član 3. Evropske konvencije – zabrana mučenja	22
Nehumano postupanje	23
Ponižavajuće postupanje	25
Član 5. Evropske konvencije – pravo na slobodu i sigurnost	25
Lišavanje slobode	27
Zakonito hapšenje – općenito	28
Zakonito hapšenje po presudi suda	29
Zakonit nalog u kontekstu člana 5. Evropske konvencije	30
Zakonito hapšenje radi sprečavanja utjecaja na svjedoke	30
Zakonito lišavanje slobode mentalno oboljelih lica, alkoholičara, narkomana, skitnica	30
Deportacija i ekstradicija u kontekstu člana 5. Evropske konvencije	31
Pravovremeno obavještenje	32
Opravdana sumnja da je učinjeno krivično djelo u kontekstu člana 5. Evropske konvencije	32
Sudija ili drugi „službenik” koji obavlja sudsku vlast u kontekstu člana 5. Evropske konvencije	33
Hitno privođenje nadležnoj sudskoj vlasti	34
Trajanje pritvora	35
Zahtjev za puštanje iz pritvora	36
Opravdanost dužine trajanja pritvora prije suđenja	36
Razlozi za određivanje pritvora	37
Sudsko preispitivanje zakonitosti lišavanja ili hapšenja	38
Brzina preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja	39
Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja	39
Kompenzacija	39
Član 6. Evropske konvencije – pravo na pravično suđenje	40
Član 6. Evropske konvencije – pravo na pravično suđenje (općenito)	40
Građanska prava i obaveze – utvrđivanje i spor	52
Krivična optužba – utvrđivanje	67
Izvršni postupak	70
Pristup sudu	71
Pravično suđenje – kontradiktornost postupka	82
Pravično suđenje – jednakost strana u postupku	84
Javnost postupka	89
Pravo na prisustvo suđenju	90

Pravo lica da se ne inkriminira	93
Pravo na javnu raspravu	93
Pravično suđenje – razuman rok	94
Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa	105
Pravično suđenje – nezavisan sud	106
Pravično suđenje – nepristrasan sud	107
Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona	114
Pravično suđenje – obrazložena presuda	162
Pravično suđenje – zakonom ustanovljen sud	184
Pravo na javnu raspravu	185
Pretpostavka nevinosti	185
Minimalna prava optuženog	187
Obavještenje o prirodi i vrsti optužbe	187
Obavještenje na jeziku koji razumije	187
Adekvatno vrijeme za pripremu odbrane	187
Adekvatni uvjeti za pripremu odbrane	188
Pravo da se brani sâm	189
Pravo da mu se postavi advokat	189
Pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima	189
Pravo na prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane pod istim uvjetima	193
Besplatna pomoć tumača	195
Član 7. Evropske konvencije – kažnjavanje samo na osnovu zakona	195
Kažnjavanje samo na osnovu zakona	195
Zabrana retroaktivne primjene zakona	196
Član 8. Evropske konvencije – pravo na poštovanje	
privatnog i porodičnog života, doma i prepiske	197
Privatni život	200
Porodični život	202
Miješanje u porodični život	204
Pojam „doma”	204
Što se ne smatra „domom”	208
Miješanje u pravo na dom	211
Prepiska	214
Zakoničnost u kontekstu člana 8. Evropske konvencije	214
Proporcionalnost u kontekstu člana 8. Evropske konvencije	217
Neophodna mjera u demokratskom društvu	220
Ograničenja prava iz člana 8 – interesi iz drugog stava	222
Član 9. Evropske konvencije – sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti	223
Sloboda mišljenja	223
Ograničenja sloboda – interesi	223
Član 10. Evropske konvencije – sloboda izražavanja	223
Sloboda izražavanja	223
Ograničenja prava iz člana 10.	228
Član 11. Evropske konvencije – sloboda okupljanja i udruživanja – općenito ...	229
Pravo na štrajk	230

Član 13. Evropske konvencije – pravo na djelotvoran pravni lijek	230
Djelotvoran pravni lijek	230
Domaća vlast	232
Odnos s drugim članovima	232
Član 14. Evropske konvencije – zabrana diskriminacije	233
Uporedive situacije	235
Objektivna i opravdana diskriminacija	237
Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju – zaštita imovine	237
Šta se smatra imovinom	241
Prenos stanarskog prava	247
Šta se ne smatra imovinom	247
Devizna štednja	253
Pozitivne obaveze	254
Mirno uživanje imovine	254
Lišavanje imovine	255
Miješanje u imovinu	258
Javni interes	261
Propisano zakonom	263
Proporcionalnost	275
Kontrola korištenja	291
Obezbeđivanje plaćanja poreza, doprinosa i kazni	291
Član 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju	
– pravo na obrazovanje – općenito	292
Član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju	
– pravo na slobodne izbore – općenito/obim zaštite	292
Ograničenja prava	293
Član 1. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju	
– zabrana dužničkog zatvora	293
Član 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju – sloboda kretanja	293
Sloboda kretanja	293
Član 1. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju	
– proceduralne zaštite u vezi s protjerivanjem stranaca	294
Član 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju	
– pravo na žalbu u krivičnim stvarima	295
Osuda nakon oslobađajuće presude u prvoj instanci	296
Члан 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију	
– накнада за погрешну пресуду	297
Član 4. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju	
– pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu	297
ЧЧлан 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju	
– opšta zabrana diskriminacije	297
Dopustivost	298
Izuzetna dopustivost	298
<i>Prima facie</i> (očigledno) neosnovana	299
Nenadležnost za odlučivanje	308

Odustanak od apelacije	313
Proticanje roka	313
Neovlašteno lice	315
Pitanje o kojem je Ustavni sud BiH već odlučivao	317
Zloupotreba prava na podnošenje apelacije	317
Izmijenjene pravne okolnosti	319
Apelacija <i>ratione materiae</i> inkompatibilna sa Ustavom BiH	320
Postupci u kojima se nisu utvrđivala „građanska prava i obaveze” u kontekstu člana 6. Evropske konvencije	325
Izvršni postupak	329
Ponavljanje postupka	330
Određivanje privremene mjere/mjere osiguranja	330
Povrat u prijašnje stanje (<i>restitutio in integrum</i>)	330
Postupak upisa u sudski registar	330
Pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica	331
Nije krivična optužba	331
Ne uživa zaštitu koju pružaju Ustav BiH i Evropska konvencija	332
Postupak priznavanja strane sudske odluke	332
Razvod braka	332
Apelacija <i>ratione personae</i> inkompatibilna s Ustavom BiH	332
Apelacija <i>ratione temporis</i> inkompatibilna s Ustavom BiH	334
Pokrenut istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava	335
Nije dopunjena/precizirana apelacija	335
Apelacija preuranjena	336
Neiscrpljivanje pravnih lijekova	338
Privremene mjere – usvojene	344
Privremena mjera – odbijena	346
Zahtjev za preispitivanje – usvojen	346
Ostalo	347
Predmeti iz nadležnosti člana VI/3.a) Ustava BiH	347
Djelimične odluke <i>U 5/98</i>	347
Ostali predmeti iz nadležnosti člana VI/3.a) Ustava BiH	353
Nadležnost iz člana VI/3.c) Ustava BiH	377
Nadležnost iz člana IV/3.f) Ustava BiH	385
Dopustivost (apstraktna nadležnost)	388
Nenadležnost za odlučivanje	388
Neovlašteni podnosilac	393
Dopustivosti – nadležnost iz člana VI/3.c) Ustava BiH	394
Nenadležnost za odlučivanje	394

KAZALO

Uvodna riječ	15
Predgovor AIRE centra	17
Članak 2. Europske konvencije – pravo na život	21
Pozitivna obveza države da zaštiti život	21
Članak 3. Europske konvencije – zabrana mučenja	22
Nehumano postupanje	23
Ponižavajuće postupanje	25
Članak 5. Europske konvencije – pravo na slobodu i sigurnost	25
Lišavanje slobode	27
Zakonito uhićenje – općenito	28
Zakonito uhićenje po presudi suda	29
Zakonit nalog u kontekstu članka 5. Europske konvencije	30
Zakonito uhićenje radi sprečavanja utjecaja na svjedoke	30
Zakonito lišavanje slobode mentalno oboljelih osoba, alkoholičara, narkomana, skitnica	30
Deportacija i ekstradicija u kontekstu članka 5. Europske konvencije	31
Pravodobna obavijest	32
Opravdana sumnja da je učinjeno kazneno djelo u kontekstu članka 5. Europske konvencije	32
Sudac ili drugi „službenik” koji obnaša sudbenu vlast u kontekstu članka 5. Europske konvencije	33
Žurno privođenje nadležnoj sudbenoj vlasti	34
Trajanje pritvora	35
Zahtjev za puštanje iz pritvora	36
Opravdanost duljine trajanja pritvora prije suđenja	36
Razlozi za određivanje pritvora	37
Sudbeno preispitivanje zakonitosti lišavanja ili uhićenja	38
Brzina preispitivanja zakonitosti lišavanja ili uhićenja	39
Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišavanja ili uhićenja	39
Kompenzacija	39
Članak 6. Europske konvencije – pravo na pravično suđenje	40
Članak 6. Europske konvencije – pravo na pravično suđenje (općenito)	40
Građanska prava i obveze – utvrđivanje i spor	52
Kaznena optužba – utvrđivanje	67
Izvršni postupak	70
Pristup sudu	71
Pravično suđenje – kontradiktornost postupka	82
Pravično suđenje – jednakost strana u postupku	84
Javnost postupka	89
Pravo na nazočnost suđenju	90
Pravo osobe da se ne inkriminira	93

Pravo na javnu raspravu	93
Pravično suđenje – razuman rok	94
Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa	105
Pravično suđenje – neovisan sud	106
Pravično suđenje – nepristran sud	107
Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona	114
Pravično suđenje – obrazložena presuda	162
Pravično suđenje – zakonom ustanovljen sud	184
Pravo na javnu raspravu	185
Pretpostavka nevinosti	185
Minimalna prava optuženog	187
Obavijest o naravi i vrsti optužbe	187
Obavijest na jeziku koji razumije	187
Adekvatno vrijeme za pripremu obrane	187
Adekvatni uvjeti za pripremu obrane	188
Pravo da se brani sâm	189
Pravo da mu se postavi odvjetnik	189
Pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima	189
Pravo na nazočnost i saslušanje svjedoka obrane pod istim uvjetima	193
Besplatna pomoć tumača	195
Članak 7. Europske konvencije – kažnjavanje samo na temelju zakona	195
Kažnjavanje samo na temelju zakona	195
Zabrana retroaktivne primjene zakona	196
Članak 8. Europske konvencije – pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja	197
Privatni život	200
Obiteljski život	202
Miješanje u obiteljski život	204
Pojam „doma”	204
Što se ne smatra „domom”	208
Miješanje u pravo na dom	211
Prepiska	214
Zakonitost u kontekstu članka 8. Europske konvencije	214
Proporcionalnost u kontekstu članka 8. Europske konvencije	217
Neophodna mjera u demokratskom društvu	220
Ograničenja prava iz članka 8 – interesi iz drugog stavka	222
Članak 9. Europske konvencije – sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi ..	223
Sloboda mišljenja	223
Ograničenja sloboda – interesi	223
Članak 10. Europske konvencije – sloboda izražavanja	223
Sloboda izražavanja	223
Ograničenja prava iz članka 10.	228
Članak 11. Europske konvencije – sloboda okupljanja i udruživanja – općenito	229
Pravo na štrajk	230

Članak 13. Europske konvencije – pravo na učinkovit pravni lijek	230
Učinkovit pravni lijek	230
Domaća vlast	232
Odnos s drugim člancima	232
Članak 14. Europske konvencije – zabrana diskriminacije	233
Usporedive situacije	235
Objektivna i opravdana diskriminacija	237
Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju – zaštita imovine	237
Što se smatra imovinom	241
Prijenos stanarskog prava	247
Što se ne smatra imovinom	247
Devizna štednja	253
Pozitivne obveze	254
Mirno uživanje imovine	254
Lišavanje imovine	255
Miješanje u imovinu	258
Javni interes	261
Propisano zakonom	263
Proporcionalnost	275
Kontrola uporabe	291
Osiguravanje plaćanja poreza, doprinosa i kazni	291
Članak 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju	
– pravo na obrazovanje – općenito	292
Članak 3. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju	
– pravo na slobodne izbore – općenito/opseg zaštite	292
Ograničenja prava	293
Članak 1. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju	
– zabrana dužničkog zatvora	293
Članak 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju – sloboda kretanja	293
Sloboda kretanja	293
Članak 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju	
– proceduralne zaštite u svezi s protjerivanjem stranaca	294
Članak 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju	
– pravo na priziv u kaznenim stvarima	295
Osuda nakon oslobađajuće presude u prvoj instanci	296
Članak 3. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju	
– naknada za pogrešnu presudu	297
Članak 4. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju	
– pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istome predmetu	297
Članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju	
– opća zabrana diskriminacije	297
Dopustivost	298
Iznimna dopustivost	298
<i>Prima facie</i> (očigledno) neutemeljena	299
Nenadležnost za odlučivanje	308

Odustanak od apelacije	313
Protek roka	313
Neovlaštena osoba	315
Pitanje o kojem je Ustavni sud BiH već odlučivao	317
Zlouporaba prava na podnošenje apelacije	317
Izmijenjene pravne okolnosti	319
Apelacija <i>ratione materiae</i> inkompatibilna sa Ustavom BiH	320
Postupci u kojima se nisu utvrđivala „građanska prava i obaveze” u kontekstu članka 6. Europske konvencije	325
Izvršni postupak	329
Ponavljanje postupka	330
Određivanje privremen mjere/mjere osiguranja	330
Povrat u prijašnje stanje (<i>restitutio in integrum</i>)	330
Postupak upisa u sudbeni registar	330
Pokretanje kaznenog postupka protiv trećih osoba	331
Nije kaznena optužba	331
Ne uživa zaštitu koju pružaju Ustav BiH i Europska konvencija	332
Postupak priznavanja strane sudene odluke	332
Rastava braka	332
Apelacija <i>ratione personae</i> inkompatibilna s Ustavom BiH	332
Apelacija <i>ratione temporis</i> inkompatibilna s Ustavom BiH	334
Pokrenut istovjetan postupak pred Domom za ljudska prava	335
Nije dopunjena/precizirana apelacija	335
Apelacija preuranjena	336
Neiscrpljivanje pravnih lijekova	338
Privremene mjere – usvojene	344
Privremena mjera – odbijena	346
Zahtjev za preispitivanje – usvojen	346
Ostalo	347
Predmeti iz nadležnosti članka VI/3.(a) Ustava BiH	347
Djelomične odluke <i>U 5/98</i>	347
Ostali predmeti iz nadležnosti članka VI/3.(a) Ustava BiH	353
Nadležnost iz članka VI/3.(c) Ustava BiH	377
Nadležnost iz članka VI/3.(f) Ustava BiH	385
Dopustivost (apstraktna nadležnost)	388
Nenadležnost za odlučivanje	388
Neovlašteni podnositelj	393
Dopustivosti – nadležnost iz članka VI/3.(c) Ustava BiH	394
Nenadležnost za odlučivanje	394

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	15
Предговор AIRE центра	17
Члан 2 Европске конвенције – право на живот	21
Позитивна обавеза државе да заштити живот	21
Члан 3 Европске конвенције – забрана мучења	22
Нехумано поступање	23
Понижавајуће поступање	25
Члан 5 Европске конвенције – право на слободу и безбједност	25
Лишавање слободе	27
Законито хапшење – генерално	28
Законито хапшење по пресуди суда	29
Законит налог у контексту члана 5 Европске конвенције	30
Законито хапшење ради спречавања утицаја на свједоке	30
Законито лишавање слободе ментално обољелих лица, алкохоличара, наркомана, скитница	30
Депортација и екстрадиција у контексту члана 5 Европске конвенције	31
Благовремено обавјештење	32
Оправдана сумња да је учињено кривично дјело у контексту члана 5 Европске конвенције	32
Судија или други „службеник” који обавља судску власт у контексту члана 5 Европске конвенције	33
Хитно привођење надлежној судској власти	34
Трајање притвора	35
Захтјев за пуштање из притвора	36
Оправданост дужине трајања притвора прије суђења	36
Разлози за одређивање притвора	37
Судско преиспитивање законитости лишавања или хапшења	38
Брзина преиспитивања законитости лишавања или хапшења	39
Процедуралне гаранције преиспитивања законитости лишавања или хапшења	39
Компензација	39
Члан 6 Европске конвенције – право на правично суђење	40
Члан 6 Европске конвенције – право на правично суђење (генерално)	40
Грађанска права и обавезе – утврђивање и спор	52
Кривична оптужба – утврђивање	67
Извршни поступак	70
Пристап суду	71
Правично суђење – контрадикторност поступка	82
Правично суђење – једнакост страна у поступку	84
Јавност поступка	89

Право на присуствовање суђењу	90
Право лица да се не инкриминише	93
Право на јавну расправу	93
Правично суђење – разуман рок	94
Одговорност државе за застоје у раду правосуђа	105
Правично суђење – независан суд	106
Правично суђење – непристрасан суд	107
Произвољност у утврђивању чињеница и примјени материјалног закона	114
Правично суђење – образложена пресуда	162
Правично суђење – законом установљен суд	184
Право на јавну расправу	185
Претпоставка невиности	185
Минимална права оптуженог	187
Обавјештење о природи и врсти оптужбе	187
Обавјештење на језику који разумије	187
Адекватно вријеме за припрему одбране	187
Адекватни услови за припрему одбране	188
Право да се брани сâм	189
Право да му се постави адвокат	189
Право на испитивање свједока оптужбе под истим условима	189
Право на присуство и саслушање свједока одбране под истим условима ...	193
Бесплатна помоћ тумача	195
Члан 7 Европске конвенције – кажњавање само на основу закона	195
Кажњавање само на основу закона	195
Забрана ретроактивне примјене закона	196
Члан 8 Европске конвенције – право на поштовање	
приватног и породичног живота, дома и преписке	197
Приватни живот	200
Породични живот	202
Мијешање у породични живот	204
Појам „дома”	204
Шта се не сматра „домом”	208
Мијешање у право на дом	211
Преписка	214
Законитост у контексту члана 8 Европске конвенције	214
Пропорционалност у контексту члана 8 Европске конвенције	217
Неопходна мјера у демократском друштву	220
Ограничења права из члана 8 – интереси из другог става	222
Члан 9 Европске конвенције – слобода мисли,	
савјести и вјероисповијести	223
Слобода мисли	223
Ограничења слобода – интереси	223
Члан 10 Европске конвенције – слобода изражавања	223
Слобода изражавања	223
Ограничења права из члана 10	228

Члан 11 Европске конвенције	
– слобода окупљања и удруживања – генерално	229
Право на штрајк	230
Члан 13 Европске конвенције – право на дјелотворни правни лијек	230
Дјелотворан правни лијек	230
Домаћа власт	232
Однос с другим члановима	232
Члан 14 Европске конвенције – забрана дискриминације	233
Упоредиве ситуације	235
Објективна и оправдана дискриминација	237
Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију – заштита имовине	237
Шта се сматра имовином	241
Пренос станарског права	247
Шта се не сматра имовином	247
Девизна штедња	253
Позитивне обавезе	254
Мирно уживање имовине	254
Лишавање имовине	255
Мијешање у имовину	258
Јавни интерес	261
Прописано законом	263
Пропорционалност	275
Контрола коришћења	291
Обезбјеђивање плаћања пореза, доприноса и казни	291
Члан 2 Протокола број 1 уз Европску конвенцију	
– право на образовање – генерално	292
Члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију	
– право на слободне изборе – генерално/обим заштите	292
Ограничења права	293
Члан 1 Протокола број 4 уз Европску конвенцију	
– забрана дужничког затвора	293
Члан 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију – слобода кретања	293
Слобода кретања	293
Члан 1 Протокола број 7 уз Европску конвенцију	
– процедуралне заштите у вези с протјеривањем странаца	294
Члан 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију	
– право на жалбу у кривичним стварима	295
Осуда након ослобађајуће пресуде у првој инстанци	296
Члан 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију	
– накнада за погрешну пресуду	297
Члан 4 Протокола број 7 уз Европску конвенцију	
– право да се не буде суђен или кажњен двапут по истом предмету	297
Члан 1 Протокола број 12 уз ЕК – општа забрана дискриминације	297
Допустивост	298
Изузетна допустивост	298

<i>Prima facie</i> (очигледно) неоснована	299
Ненадлежност за одлучивање	308
Одустанак од апелације	313
Протек рока	313
Неовлашћено лице	315
Питање о којем је Уставни суд БиХ већ одлучивао	317
Злоупотреба права на подношење апелације	317
Измијењене правне околности	319
Апелација <i>ratione materiae</i> инкомпатибилна са Уставом БиХ	320
Поступци у којима се нису утврђивала „грађанска права и обавезе” у контексту члана 6 Европске конвенције	325
Извршни поступак	329
Понављање поступка	330
Одређивање привремене мјере/мјере обезбјеђења	330
Поврат у пријашње стање (<i>restitutio in integrum</i>)	330
Поступак уписа у судски регистар	330
Покретање кривичног поступка против трећих лица	331
Није кривична оптужба	331
Не ужива заштиту коју пружају Устав БиХ и Европска конвенција	332
Поступак признавања стране судске одлуке	332
Развод брака	332
Апелација <i>ratione personae</i> инкомпатибилна с Уставом БиХ	332
Апелација <i>ratione temporis</i> инкомпатибилна с Уставом БиХ	334
Покренут истовјетан поступак пред Домом за људска права	335
Није допуњена/прецизирана апелација	335
Апелација преурањена	336
Неисцрпљивање правних лијекова	338
Привремене мјере – усвојене	344
Привремена мјера – одбијена	346
Захтјев за преиспитивање – усвојен	346
Остало	347
Предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ	347
Дјелимичне одлуке У 5/98	347
Остали предмети из надлежности члана VI/3а) Устава БиХ	353
Надлежност из члана VI/3ц) Устава БиХ	377
Надлежност из члана IV/3ф) Устава БиХ	385
Допустивост (апстрактна надлежност)	388
Ненадлежност за одлучивање	388
Неовлашћени подносилац	393
Допустивости – надлежност из члана VI/3ц)	394
Ненадлежност за одлучивање	394

УВОДНА РИЈЕЧ

Поштовани читаоци,

Пред вама се налази ново издање публикације „Преглед праксе Уставног суда Босне и Херцеговине” којим се Уставни суд обраћа домаћој и страниј, а првенствено стручној јавности, желећи да настави добру праксу објављивања кључних одлука у којима се може препознати стручни правац у одлучивању Уставног суда.

Међутим, најважнији задатак и овог издања јесте да се јавност, првенствено у Босни и Херцеговини, упозна с правима, али и обавезама које Устав Босне и Херцеговине гарантује не само сваком грађанину Босне и Херцеговине већ и сваком лицу које у поступку пред судским или другим органима унутар земље тражи остваривање и заштиту неког свог права. Та права гарантована су Уставом Босне и Херцеговине, али и Европском конвенцијом за заштиту основних људских права и слобода.

Предност Босне и Херцеговине је у томе што Европска конвенција представља саставни дио Устава и примјењује се као „домаћи” пропис с принципима надређености и приоритета. Дакле, она се примјењује (и треба да се примјењује) и у основном, редовном поступку, али истовремено, када постоји сукоб прописа, надређена је домаћем пропису.

Заштитник права гарантованих Уставом, па тако и права гарантованих Европском конвенцијом, није само Уставни суд. С великим задовољством скрећем вам пажњу на одлуке у којима можете да препознате одличан рад судова у редовним судским поступцима и њихово тумачење закона првенствено с циљем одбране гарантованих права. Наравно, постоје и другачије одлуке редовних судова поводом којих је Уставни суд морао да интервенише и исправи праксу која је била супротна Уставу. Међутим, ти случајеви говоре управо о томе да је право жива категорија која захтијева стручан и предан рад на сваком нивоу одлучивања.

Поштовани читаоци,

Уставни суд Босне и Херцеговине је једна од Уставом уведених и гарантованих институција на нивоу Босне и Херцеговине. Његова надлежност, састав, као и право и обавеза да сам доноси правила поступања и одлучивања, а која су предвиђена у тексту Устава, говори о озбиљној улози Уставног суда коју му је повјерио уставотворац. Ту своју улогу Уставни суд испуњава објављујући и Преглед

праксе из које се несумњиво може не само утврдити поступање Уставног суда у појединачним предметима већ и идеја водиља у одлучивању, а то је испуњавање уставне улоге као уставног коректива судске, извршне и законодавне власти.

У ранијим издањима износили смо статистичке податке о броју примљених апелационих предмета и предмета за оцјену уставности. Овај пут само желим да укажем, без навођења статистике, да се из године у годину повећава број појединачних захтјева грађана –апелација, који је у 2018. години досегао бројку од чак 7674 апелације. То указује на то да Уставни суд ужива повјерење грађана, али и да се одређене системске грешке као што је заштита права на суђење у разумном року или извршавање одлука на терет буџета не могу отклонити само одлуком, већ захтијевају и рад законодавних и извршних тијела на њиховом отклањању. Надам се да ћемо у сљедећем издању моћи да похвалимо окончање започете законодавне активности, поготово када је ријеч о заштити права на суђење у разумном року.

Посебно желим да нагласим и овим путем похвалим активности судија редовних судова који се, користећи могућност коју им пружа Устав, обраћају Уставном суду подносећи захтјеве за оцјену уставности појединог члана закона с којим се сусретну у пракси судећи у појединачном предмету. Професионално висок ниво њихових обраћања, озбиљна стручна питања и дилеме које се постављају указују на спремност судија редовних судова да своје одлучивање дигну на ниво расправе о уставности, а тиме истовремено омогуће Уставном суду да се суочи с проблемима примјене закона у остваривању права грађана у судском поступку.

Уставни суд Босне и Херцеговине, у својој више од 56 година дугој пракси, има обавезу да се појављује као издавач и других издања којима се труди да на стручном нивоу укаже на праксу Европског суда, али и на праксу судова у Босни и Херцеговини.

Стога је и ово издање публикације „Преглед праксе Уставног суда” на располагању свим стручњацима као једно од издања Уставног суда којима се испуњава обавеза јавности рада.

Поштовани читаоци,

Увјерени смо да ће вам ова публикација, као битан преглед једног конзистентног рада у Уставном суду, а посредно и рада судија редовних судова у Босни и Херцеговини на испуњавању обавезе поштовања Устава Босне и Херцеговине, бити од користи у вашем даљем раду.

Златко М. Кнежевић
Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине

PREDGOVOR AIRE CENTRA

Poštovani čitaoci,

Nekoliko narednih godina će biti odlučujuće za Bosnu i Hercegovinu (BiH) i njene težnje da se pridruži Evropskoj uniji. Vladavina prava je suština procesa pristupanja Evropskoj uniji te je ključni elemenat političkih kriterijuma koje zemlje kandidati moraju ispuniti kako bi im bilo dodijeljeno članstvo. Bilo koja zemlja koja teži pridruživanju Evropskoj uniji mora da dokaže svoj kapacitet u garantovanju vladavine prava i da pruži dokaze o nezavisnom, nepristrasnom, odgovornom i profesionalnom sudstvu.

Projekat pod nazivom „Pravna reforma: pripremanje državnog i entitetskog sudskog sistema za pristupanje Evropskoj uniji”, koji je implementirao AIRE centar i finansirala Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, pruža pomoć pravosuđu Bosne i Hercegovine u ispunjavanju političkih kriterijuma Evropske unije čiji je krajnji cilj obezbjeđivanje institucionalne nezavisnosti. Projekat je fokusiran na jačanje državnog kapaciteta za implementaciju Evropske konvencije o ljudskim pravima. U tom kontekstu, AIRE centar podržava i radi s ključnim bosanskohercegovačkim pravosudnim institucijama kako bi se u skladu s kriterijumima političkih zahtjeva uklonile prepreke na putu ka pristupanju Evropskoj uniji.

AIRE centar niz godina usko saraduje i radi s Ustavnim sudom BiH pri realizaciji velikog broja aktivnosti. Te aktivnosti obuhvataju organizovanje i vođenje konferencija, seminara i edukacija, zatim pripremanje i prikupljanje relevantnih izvještaja, te analiziranje sudske prakse Bosne i Hercegovine čiji je krajnji cilj harmonizovanje državne sudske prakse sa standardima Konvencije. U martu 2020. godine, AIRE centar i Ustavni sud BiH potpisali su Memorandum o razumijevanju kako bi definisali sljedeće poglavlje saradnje, ističući važnu i centralnu ulogu koju Ustavni sud BiH ima u implementaciji Konvencije.

Bilo je izuzetno zadovoljstvo saradivati s Ustavnim sudom BiH na pripremanju i objavljivanju trećeg izdanja „Pregleda sudske prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine”. Ova publikacija je namijenjena sudijama i tužiocima, pravnicima, te ostalim bosanskohercegovačkim i međunarodnim pravnim ekspertima. Publikacija pruža uvid u sudsku praksu Ustavnog suda, koji je na jednostavan način prilagođen korisnicima. Zbornik doprinosi transparentnosti rada Ustavnog suda koji igra centralnu ulogu u obezbjeđivanju standarda poštovanja prava građana u Bosni i Hercegovini.

Biljana Braithwaite
Menadžerka Programa za Zapadni Balkan
AIRE centar

PREGLED PRAKSE
ПРЕГЛЕД ПРАКСЕ

ČLAN 2. EVROPSKE KONVENCIJE – PRAVO NA ŽIVOT

Ustavni sud smatra da ne postoji kršenje člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije jer u preduzetim radnjama u istrazi nije našao propust nadležnog tužilaštva da vodi i nadzire istragu u konkretnom slučaju, da otkrije počinioc i pripremi sudski postupak koji je u toku, kao i da apelantu pruži dovoljno informacija radi zaštite njegovih prava, koja su ispitana, te smatra da je provedena istraga bila potpuna i djelotvorna u smislu člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3950/16 od 15. februara 2017. godine, stav 95, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/17, krivični postupak, istraga, nema povrede člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije**

Pozitivna obaveza države da zaštiti život

Povrijeđeno je pravo na život iz člana II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Evropske konvencije u slučaju kada su državni organi propustili da poduzmu neophodne mjere kojima bi zadovoljili pozitivnu obavezu zaštite života apelanatove kćerke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1045/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/05**

Uprkos vlastitoj relevantnoj dokumentaciji kojom je evidentirana nasilna smrt bliskog srodnika apelanata, te navodnom izgledu i položaju posmrtnih ostataka navedenog lica, nadležno pravno lice je u konkretnom slučaju propustilo da poduzme neophodne mjere i o navedenim okolnostima koje ukazuju da je riječ o nasilnoj ubilačkoj smrti obavijesti organe gonjenja, kako je propisano u sva tri zakona o krivičnom postupku koja su bila na snazi u relevantnom periodu, sve u skladu sa svojom pozitivnom obavezom prijave krivičnih djela i zaštite života srodnika apelanata u smislu člana 2. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1107/06 od 27. februara 2008. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/05, propust vlasti da provede istragu o okolnostima smrti sina apelanata, utvrđena povreda člana 2. Evropske konvencije**

Ustavni sud smatra da nisu prekršeni član II/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i član 2. Evropske konvencije budući da Ustavni sud ne može pronaći u poduzetim radnjama dokaze da je postojao propust nadležnog tužitelja ili drugih lica u istrazi koji dovodi u sumnju nastojanja da se prikupe svi relevantni dokazi, zbog čega se može reći da je provedena istraga bila potpuna i djelotvorna u smislu člana 2. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/08 od 26. septembra 2010. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/11, istraga o okolnostima smrti srodnika apelanata, nema povrede člana 2. Evropske konvencije**

ČLAN 3. EVROPSKE KONVENCIJE – ZABRANA MUČENJA

S obzirom na to da su nadležni organi savjesno i detaljno ispitali da li postoje razlozi za primjenu principa „non refolement” (zabrane vraćanja), te utvrdili da ne postoje razlozi za primjenu navedenog principa i o tome dali jasno obrazloženje, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju, u postupku odlučivanja o apelantovom zahtjevu za odobrenje međunarodne zaštite, nije prekršeno apelantovo pravo na zabranu mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5148/10 od 9. februara 2011. godine, stav 49, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, ekstradicija i deportacija, nema povrede člana 3. Evropske konvencije**

„ (...) u predmetnim slučajevima još uvijek nisu donesene tužilačke odluke, što i jeste cilj istrage, pa se u tom smislu čine donekle opravdanim navodi apelanata da istražni postupci pred Tužilaštvom BiH traju dugo (iz odgovora na apelacije CJB Bijeljina i Okružnog tužilaštva u Bijeljini proizlazi da su izvještaji u vezi sa događajima iz apelacija proslijeđeni Tužilaštvu BiH u junu, odnosno augustu 2007. godine). U tom kontekstu Ustavni sud podsjeća da je istražni postupak samo jedan segment u procesuiranju i kažnjavanju odgovornih za krivična djela, a da je cilj svake istrage donošenje tužilačke odluke, ma kakva ona bila. Posmatrajući s tog aspekta, Ustavni sud uviđa patnju i bol apelanata zato što istražni postupci pred Tužilaštvom BiH još uvijek nisu okončani donošenjem adekvatne tužilačke odluke.” ..., „S obzirom na sve navedeno, uzimajući u obzir odgovore Tužilaštva BiH da su istražni postupci u toku i da su sa aspekta pozitivne obaveze države nesporno preduzete i još uvijek se preduzimaju odgovarajuće mjere na rasvjetljavanju događaja iz apelacije, i pored činjenice da istražni postupci još uvijek nisu okončani, Ustavni sud navode apelanata o neaktivnosti nadležnih organa na rasvjetljavanju događaja iz apelacija i dovođenje tih navoda u kontekst kršenja prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije smatra neosnovanim.” Nema povrede apelantovog prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, jer su nadležni organi preduzeli odgovarajuće aktivnosti s ciljem da rasvijetle okolnosti događaja opisanih u apelaciji, te i sada preduzimaju aktivnosti s ciljem da okončaju istražni postupak, čime nadležni organi suštinski u predmetnom slučaju ispunjavaju svoju obavezu, u skladu s pozitivnopravnim propisima. S druge strane, činjenica da predmetni postupak još uvijek nije rezultirao donošenjem adekvatne tužilačke odluke, posmatrana u svjetlu iznesenog i navoda Tužilaštva BiH, da se radi o kompleksnim i složenim predmetima, te da su pojedini postupci u završnoj fazi istrage, u ovom trenutku nije mogla utjecati na drugačije odlučenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3067/09 od 20. decembra 2012. godine, st. 37. i 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/13;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2156/10 od 28. februara 2013. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/13;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3469/10 od 28. februara 2013. godine, stav 34, lišavanje slobode tokom rata u Bosni i Hercegovini, nema povrede člana 3. Evropske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije kada je u okolnostima konkretnog slučaja, kod nesporne činjenice da je apelant u relevantnom periodu bio u rukama policije, izostala službena istraga o njegovim tvrdnjama o zlostavljanju koje su bile ozbiljne i koje su se odnosile na navedeni period.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3840/13 od 26. oktobra 2016. godine, stav 85, neprovođenje efektivne istrage o apelantovim navodima o zlostavljanju prilikom davanja iskaza, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije**

Ustavni sud, ne ulazeći u pitanje opravdanosti donošenja naredbe o obustavi istrage i pritužbi na tu naredbu, zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, jer nadležno tužilaštvo u predmetu koji se tiče istrage smrti bliskih srodnika apelantica ni nakon šest godina nije odlučilo o pritužbama apelantica protiv naredbe o obustavi istrage u tom predmetu, a pri tome nije ponudilo niti jedan razlog koji bi se mogao smatrati razumnim i opravdanim za dugo trajanje konkretnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1638/17 od 17. januara 2018. godine, stav 60, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/18, istraga, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije**

Postoji kršenje prava apelanta iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer su nadležni policijski organi propustili da izvrše svoju pozitivnu obavezu da zaštite apelante kao učesnike Festivala (čiji je cilj bila promocija prava i kulture LGBT lica putem filmske umjetnosti kao jedna od metoda borbe za smanjenje homofobije), kao i zbog toga što su organi javne vlasti propustili da izvrše svoju proceduralnu obavezu da istraže propuste u organizaciji osiguranja Festivala i počinioc napada na apelante.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4319/16 od 19. decembra 2018. godine, stav 113, pozitivna obaveza, djelotvorna istraga, utvrđena povreda člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije u vezi sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije**

Nehumano postupanje

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantino pravo da ne bude izložena nehumanom postupku u periodu od nastanka saobraćajne nezgode u kojoj je smrtno stradao njen suprug do okončanja krivičnog postupka koji se vodi protiv lica okrivljenog za nastanak ove nezgode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 12/02 od 19. aprila 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, neaktivnost organa u krivičnom gonjenju počinioca krivičnog djela, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije**

Ustavni sud primjećuje da je žalba apelanta u vezi sa povredom ovog člana proizvoljna, a apelanti nisu priložili nikakve dokaze u prilog ovoj žalbi. Činjenica da su redovni sudo-

vi odbili njihovu tužbu za naknadu štete se nikako ne može tumačiti kao radnja kojom su izloženi ponižavajućem i neljudskom postupku u smislu člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 173/02 od 15. juna 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

Apelantov prigovor da je odveden u pritvor vezanih ruku, bez njegove dodatne argumentacije o ovom postupanju, može se tumačiti kao uobičajena dozvoljena mjera osiguranja i sprečavanja bijega, koja ne predstavlja prekomjernu i neopravdanu upotrebu sile, niti predstavlja, sama po sebi, kršenje prava iz člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 81/04 od 28. januara 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Činjenica da ni nakon skoro deset godina od prestanka ratnih dještava u Bosni i Hercegovini nadležne vlasti nisu dostavile apelantima informacije o sudbini članova njihovih porodica, nestalih tokom ratnog sukoba u Bosni i Hercegovini, dovoljna je Ustavnom sudu da zaključi da je u odnosu na članove porodica nestalih lica došlo do povrede prava na zabranu nehumanog postupka iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/04 od 27. maja 2005. godine, stav 68, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 143/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 83, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 228/04 od 13. jula 2005. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, nestala lica**

Nema povrede apelantovog prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije, jer su nadležni organi, nakon ubistva apelantove majke, poduzeli odgovarajuće aktivnosti, te i sada poduzimaju aktivnosti s ciljem pronalaska osumnjičenih za predmetno ubistvo, pa su time nadležni organi ispunili svoje obaveze u skladu sa pozitivnopravnim propisima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2058/05 od 17. novembra 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07; nestala lica**

U situaciji kada vlasti Bosne i Hercegovine nisu preduzele mjere da ispituju uvjete za hapšenje i pritvor apelanata i kada u odgovoru na apelaciju nisu osporeni navodi iz apelacije, Ustavni sud ne smatra da je potrebno da dalje ispituje uvjete za pritvor apelanata uprkos mogućim sumnjama.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. januara 2007. godine, stav 86, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od SFOR-a i uvjeti za pritvor, utvrđena povreda čl. 3, 5. i 8. Evropske konvencije**

U konkretnom slučaju činjenica da vlasti nisu pokrenule službenu istragu o nestanku i nasilnoj smrti člana porodice apelanata i da nisu dostavili apelantima informacije o tome, prema mišljenju Ustavnog suda, apelante ne može ostaviti ravnodušnim. Naprotiv, nedjelovanje javnih vlasti kod apelanata mora izazvati „osjećanje straha, snažnog nemira

i inferiornosti, koje je u stanju da žrtvu ponizi ili degradira”, što predstavlja nehumano postupanje koje je zabranjeno članom 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1107/06 od 27. februara 2008. godine, stav 56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/08, propust vlasti da provedu istragu o okolnostima smrti sina apelanata, utvrđena povreda čl. 2. i 3. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 6 uz Evropsku konvenciju**

Propust državnih vlasti da dugi vremenski period postupe u apellantovom predmetu, da pribave opipljive dokaze radi identificiranja i hapšenja lica koja su minirala apellantovu kuću ukazuje da istraga nije zadovoljila zahtjeve iz člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3299/06 od 17. marta 2009. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/09, izostanak pozitivne obaveze javne vlasti da blagovremeno provede službenu istragu, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije i člana II/3.b) Ustava BiH**

Postoji povreda apellantovog prava da ne bude podvrgnut mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni zagarantiranog članom II/3.b) Ustava BiH i članom 3. Evropske konvencije, jer Sud BiH, donoseći osporenu odluku, nije postupio u skladu s pozitivnom obavezom iz člana 3. Evropske konvencije prema kojoj je dužan ispitati navode i dokaze koje je apellant ponudio u prilog tvrdnji da postoji stvarni rizik da bi njegovim protjerivanjem u zemlju porijekla bio podvrgnut torturi ili nehumanom ili ponižavajućem tretmanu ili kažnjavanju u značenju člana 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 555/09 od 30. maja 2009. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/09, deportacija stranaca, utvrđena povreda člana 3. Evropske konvencije i člana II/3.b) Ustava BiH**

Ponižavajuće postupanje

Tvrdnja o ponižavajućem tretmanu je ozbiljna stvar i mora biti potkrijepljena jasnim dokazima o povredi, patnji ili trpljenju. Pored toga, tretman mora uzrokovati visok stepen patnje žrtve da bi se ustanovila povreda člana 3. Evropske konvencije. S obzirom na to da nijedan apellant nije dostavio dokaze koji bi potkrijepili tvrdnju da je došlo do povrede prava da se ne bude podvrgnuto mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu, Ustavni sud je ove tvrdnje odbio kao neosnovane.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 22/03 od 26. marta 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/04, krivični postupak – policijsko iznuđivanje iskaza**

ČLAN 5. EVROPSKE KONVENCIJE – PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije kada je, iako se apellant nalazi u pritvoru prema ranijem rješenju za krivična djela iz drugog postupka, apellantu određen novi pritvor, koji počinje teći danom isticanja, ili ukidanja ranijeg pritvora, a to ne propisuju izričite zakonske odredbe, niti za navedeno postoji jasna sudska praksa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1381/12 od 19. jula 2012. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, suspenzivni pritvor, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) u vezi sa st. 2. i 3. Evropske konvencije u situaciji kada odluka o određivanju pritvora sadrži vrlo iscrpne i jasne razloge kako u pogledu postojanja općeg uvjeta za određivanje pritvora iz člana 132. stav 1. ZKPBiH, tako i u pogledu postojanja posebnog uvjeta propisanog u tački b) iste odredbe, jer, prema utvrđenju suda, pored osnova sumnje, postojala je i opravdana bojazan da bi apelant puštanjem na slobodu izvršio utjecaj na svjedoke i suoptužene, a okolnosti konkretnog slučaja upućivale su na postojanje važnog i značajnog općeg interesa koji preteže nad principom poštovanja prava na slobodu pojedinca.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1560/14 od 25. juna 2014. godine, stav 40, pritvor, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji kršenje prava iz člana 5. stav 1. tačka c) i st. 3. i 4. Evropske konvencije kada su mjere zabrane napuštanja boravišta i zabrana putovanja i poduzimanja određenih aktivnosti, u zamjenu za prethodno određenu mjeru pritvora, izrečene u skladu sa zakonom kao blaže mjere osiguranja prisustva apelanata i vođenja krivičnog postupka, te kad je odluke kojima su apelantima izrečene mjere zabrane preispitao sud u okviru obavezne dvomjesečne kontrole opravdanosti daljnjeg postojanja predmetnih mjera zabrane.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5432/14 od 15. aprila 2015. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/15, mjere zabrane u kontekstu člana 5. Evropske konvencije, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji kršenje prava iz člana 5. Evropske konvencije kada je Sud BiH odlučio da nisu ispunjeni uvjeti da se mjere zabrane koje su izrečene apelantu zamijene mjerom jamstva, jer je zaključio da ponuđeno jamstvo ne bi otklonilo rizik od apelantovog izbjegavanja da prisustvuje daljnjem toku postupka, temeljeći ovaj zaključak na detaljnim razlozima i obrazloženjima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4597/14 od 14. maja 2015. godine, stav 37, krivični postupak, mjere zabrane, jemstvo, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i člana 5. stav 3. Evropske konvencije kada je apelantu, kao maloljetnom licu, određena mjera pritvora, jer su u trenutku donošenja rješenja o određivanju pritvora bili ispunjeni uvjeti propisani zakonom za određivanje ove mjere s čim u vezi su u osporenim rješenjima dati detaljni razlozi i obrazloženja, te kada je u okolnostima konkretnog slučaja zaključeno da ne postoje uvjeti za izricanje blaže mjere.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2010/14 od 8. decembra 2015. godine, stav 48, maloljetnički pritvor, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije kada apelantu nisu pruženi adekvatno vrijeme i uvjeti za izjašnjenje o prijedlogu i dokazima Tužiteljstva za određivanje pritvora budući da su oni dostavljeni apelantovom branitelju svega pola sata prije ročišta za određivanje pritvora a pritom je apelant osumnjičen da je počinio krivična djela za koja se mogu izreći kazne zatvora u trajanju od najmanje 10 godina ili kazne dugotrajnog zatvora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4326/16 od 22. decembra 2016. godine, stav 44, povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Došlo je do povrede člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije u situaciji kada su aplikanti zadržani u pritvoru tri dana od dana donošenja rješenja redovnog suda kojim je određeno da se aplikanti imaju odmah pustiti na slobodu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3637/18 od 23. oktobra 2018. godine, st. 70. i 71, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/18, povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Lišavanje slobode

Evropska konvencija nameće državi ugovornici pozitivnu obavezu da temeljno istraži navode o namjernom lišavanju slobode čak i u predmetima u kojima se ne može utvrditi da se lišavanje slobode može pripisati organima vlasti (vidi Odluku Doma broj CH/02/9851 i ostali, *M.Ć. i drugi protiv Republike Srpske*, odluka o prihvatljivosti i meritumu od 4. decembra 2003. godine, tačka 60, presuda Evropskog suda za ljudska prava *Ilascu protiv Moldavije i Rusije*).

- **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 17. januara 2005. godine, stav 58, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Obaveza da se zaštiti, npr., pravo na slobodu i sigurnost ličnosti, kao i pravo da se ne bude podvrgnuto torturi i neljudskom postupku je u vezi sa općim obavezama države iz člana 1. Evropske konvencije da se osiguraju svakome pod njenom jurisdikcijom prava i slobode definirane u Evropskoj konvenciji. Zbog toga su nadležni domaći organi bili dužni da provedu istragu o povredi apelantovih prava. Pri tome takva istraga ne mora u svakom slučaju dati pozitivne rezultate. Evropska konvencija ne nameće obavezu državi da dođe do određenog rezultata, nego da provede odgovarajući postupak. Pošto je obaveza postupanje, a ne rezultat, moguće je da organi ispune svoje pozitivne obaveze prema Evropskoj konvenciji čak i ako ne dođe do konkretnog utvrđivanja činjenica i okolnosti u kojima je došlo do povrede prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 17. januara 2005. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH;**

- **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05**

Povrijeđeno je pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je lice zadržano u pritvoru nakon pravosnažnosti osuđujuće presude a za to zadržavanje nije bilo osnova u zakonu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1426/05 od 9. novembra 2006. godine, st. 42. i 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2539/06 od 29. aprila 2009. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, pritvor nakon pravosnažnosti presude, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Zakonito hapšenje – općenito

Postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije ako je pritvor zasnovan na zakonskoj odredbi kojom je propisan obligatoran pritvor, te, stoga, pritvor nije bio zakonit u smislu principa člana 5. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 573/07 od 29. aprila 2009. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 75/09, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije kada je rješenje o određivanju pritvora zasnovano na zakonskoj odredbi koja propisuje „obligatoran pritvor”, odnosno kada sud nije mogao izvršiti individualizaciju izrečene mjere, niti se mogao baviti ispitivanjem bilo kakvih posebnih okolnosti koje bi mogle opravdati određivanje pritvora apelantu u smislu garancija iz člana 5. Evropske konvencije. Osim toga, Ustavni sud zaključuje da predmetna zakonska odredba ne zadovoljava potreban zakonski kvalitet u mjeri u kojoj bi se poštovali standardi iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/11 od 15. jula 2011. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 104/11**

Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nije ispoštovan postupak propisan zakonom zbog propusta policijskih organa da utvrde i da apelanta u trenutku lišavanja slobode, kao i prilikom uzimanja izjave u svojstvu osumnjičenog obavijeste da, pored postojanja osnova sumnje, postoji i bilo koji od razloga iz člana 146.a) do d) ZKPFBiH, a koji uvjeti, u skladu sa članom 153. stav 1. ZKPFBiH na temelju kog je apelant i lišen slobode, moraju biti kumulativno ispunjeni. S obzirom na navedeno, nesporno je, dakle, u smislu navedenih stavova Evropskog suda, da u apelantovom slučaju nisu „poštivana materijalna i proceduralna pravila nacionalnog prava”, konkretno ZKPFBiH, iz čega proizlazi da apelantovo lišavanje slobode predstavlja nezakonito lišavanje slobode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3080/13 od 16. marta 2016. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 29/16;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2641/16 od 1. februara 2017. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 14/17, slučajevi u kojima je policija izvršila lišavanje slobode, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nije ispoštovan postupak propisan zakonom zbog propusta policijskih organa da utvrde i da apelanta u trenutku lišavanja slobode obavijeste da, pored postojanja osnova sumnje da je počinio konkretni prekršaj, postoji i bilo koji od posebnih uvjeta iz člana 17. Zakona o prekršajima koji moraju biti kumulativno ispunjeni, te da je apelantovo lišavanje slobode bilo neophodna mjera kako bi se ostvarila svrha lišavanja slobode utvrđena citiranom zakonskom odredbom, tj. pojavljivanje pred sudom. [...] Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja lišavanje slobode nije „zakonito”, jer nije preduzeto uz obavezu poštivanja materijalnih i proceduralnih pravila nacionalnog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1634/16 od 1. decembra 2016. godine, st. 44. i 47, slučaj u kojem je policija izvršila lišavanje slobode, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da je o prijedlogu za produljenje pritvora odlučivao sudac za prethodno saslušanje, što predstavlja povredu navedenih procesnih odredaba o nadležnosti za odlučivanje o produljenju pritvora, odnosno „veliku i očitu nepravilnost” u donošenju odluke, naročito što je povredu tih odredaba zakonodavac propisao kao bitnu povredu odredaba kaznenog postupka. Nadalje, vijeće koje je odlučivalo u žalbenom postupku nije otklonilo veliku i očitu nepravilnost, odnosno nedostatke rješenja kojim je produljen pritvor apelantu. Dakle, Ustavni sud smatra da je postupanje redovitih sudova bilo „arbitrarno” obzirom na to da su, usprkos jasnim formulacijama u domaćem pravu i uspostavljenoj sudskoj praksi kojom je zauzet jasan stav o nadležnosti za produljenje pritvora nakon potvrđivanja optužnice, redoviti sudovi zanemarili pravilno primijeniti mjerodavne propise usprkos apelantovim tvrdnjama kojima je ukazivao na povrede navedenih odredaba.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2551/18 od 19. juna 2018. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/18, nadležnost za odlučivanje o produženju pritvora, prekoračenje nadležnosti sudije za prethodno saslušanje, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH.**

Zakonito hapšenje po presudi suda

Apelant nije lišen slobode zbog toga što ne može ispuniti ugovornu obavezu, već zbog izvršenja krivičnog djela koje je kao takvo u vrijeme izvršenja djela bilo propisano zakonom, tako da nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 227/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, krivična presuda za krivično djelo prevare**

Zakonit nalog u kontekstu člana 5. Evropske konvencije

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka b) Evropske konvencije kada iz obrazloženja osporenih rješenja o izricanju mjere propisane zakonom čiji je učinak lišavanje slobode nije moguće zaključiti da su redovni sudovi, u skladu sa zakonom, utvrdili da je u trenutku izricanja navedene mjere postojao „zakonit nalog suda” po kojem lice koje je u pitanju nije postupilo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 409/15 od 24. aprila 2015. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/15, mjera lišavanja slobode apelantu izrečena je jer nije platio novčanu kaznu utvrđenu pravomoćnim i izvršnim rješenjem nadležnog suda, povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1651/15 od 17. juna 2015. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/15;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1276/15 od 17. juna 2015. godine, stav 55.**

Zakonito hapšenje radi sprečavanja utjecaja na svjedoke

Ne postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1.c) Evropske konvencije ako je sud u postupku produžavanja pritvora apelantima utvrdio da i dalje postoji osnovana bojazan da će apelanti ometati istragu skrivanjem ili uništavanjem dokaza, kao i naročite okolnosti koje ukazuju na to da će utjecati na svjedoke i saučesnike, te kada okolnosti pod kojima su izvršena predmetna krivična djela predstavljaju vanredne okolnosti i kada postoji stvarna prijetnja narušavanju javnog reda ukoliko bi apelanti bili pušteni na slobodu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 591/11 od 7. aprila 2011. godine, stav 58, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/11;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1560/14 od 25. juna 2014. godine**

Zakonito lišavanje slobode mentalno oboljelih lica, alkoholičara, narkomana, skitnica

Smještaj mentalno oboljelih lica u posebnom zatvorskom odjelu, također, ne ispunjava zahtjev „zakonitosti” iz člana 5. stav 1.e) Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2271/05 od 21. decembra 2006. godine, st. 63-65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 672/07 od 17. decembra 2009. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/10, krivični postupak, izricanje mjere sigurnosti liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi. Lišavanje slobode lica i smještaj lica u kazneno-popravni zavod na osnovu sudske odluke kojom je određen prisilni smještaj u psihijatrijsku zdravstvenu ustanovu ne ispunjava zahtjev „zakonitosti” iz člana 5. stav 1.e) Evropske konvencije u pogledu institucije u kojoj se izvršava prisilni smještaj.**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 65/11 od 8. juna 2011. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11**

Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1.e) Evropske konvencije budući da je apelant prisilno smješten, odnosno lišen slobode u smislu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom i Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom, te smješten u Zavod. Naime, time nije ispunjen zahtjev „zakonitosti” u smislu Evropske konvencije pri činjenici da Zakon o zaštiti lica sa duševnim smetnjama definira mogućnost, uvjete, način i postupak zadržavanja, odnosno pritvaranja lica s mentalnim poremećajima, koji nije primijenjen u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 620/13 od 25. aprila 2013. godine, stav 46.**

Deportacija i ekstradicija u kontekstu člana 5. Evropske konvencije

Budući da apelant ima status stranca koji nezakonito boravi na teritoriji BiH i koji traži međunarodnu zaštitu, Sud Bosne i Hercegovine je ocijenio da su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti da se apelant smjesti u Imigracioni centar. Dakle, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o zakonitom lišavanju slobode stranca koji čeka odluku o svom prijemu, što je dopušteno članom 5. stav 1.f) Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3307/08 od 28. marta 2008. godine, stav 24, protjerivanje stranca, apelacija u pogledu člana 5. Evropske konvencije očigledno (prima facie) neosnovana**

Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka f), te člana 5. stav 4. Evropske konvencije, jer nije ustanovio elemente proizvoljnosti u određivanju pritvora u toku postupka ekstradicije, odnosno kada je privremeni pritvor, odnosno pritvor, apelantu zakonito određen u smislu Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći, te kada su odluke kojima je određen privremeni pritvor, odnosno pritvor, bile predmet revizije i kada apelantu nisu uskraćene proceduralne garancije u smislu člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5392/10 od 9. februara 2011, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, pritvor u ekstradiciji, nema povrede člana 5. Evropske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka f) Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja mjera izuzetnog produženja nadzora ne zadovoljava standard zakonitosti s obzirom na to da je, i nakon donošenja rješenja o protjerivanju, apelant lišen slobode zbog toga što je predstavljao prijetnju za nacionalnu sigurnost na osnovu informacije OSA-e sa kojom nije bio upoznat ni u naznakama, te koju je Sud BiH propustio da ocijeni na adekvatan način i da se izjasni o njenoj osnovanosti.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 4064/13 od 25. juna 2014. godine, stav 71, protjerivanje stranca, povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1.f) i 4. Evropske konvencije, jer nije našao elemente proizvoljnosti u određivanju ekstradicionog pritvora apelantu u toku postupka ekstradicije, odnosno kada je ekstradicioni pritvor apelantu zakonito određen u smislu Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, te kada su odluke kojima je određen ekstradicioni pritvor bile predmet „revizije suda” i kada apelantu nisu uskraćene proceduralne garancije u smislu člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2210/16 od 20. juna 2016. godine, stav 46, krivični postupak, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Pravovremeno obavještenje

Postoji povreda prava iz člana 5. stav 2. Evropske konvencije u slučaju kada apelant nije bio obavješten o „zakonskim” razlozima za njegovo hapšenje, niti o činjeničnim razlozima iz kojih bi proizlazila sumnja da je izvršio neko konkretno krivično djelo, niti je bio u mogućnosti da pokrene pitanje „zakonitosti” hapšenja i pritvaranja.

- **Odluka o meritumu broj AP 696/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 61, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 17. januara 2005. godine, stav 65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Opravdana sumnja da je učinjeno krivično djelo u kontekstu člana 5. Evropske konvencije

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1.c) Evropske konvencije kada je Sud BiH apelantu odredio pritvor iako iz osporenih rješenja proizlazi da za to nije bio ispunjen osnovni zakonski uvjet, a to je da postoji osnovana sumnja da je apelant učinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret, jer se iz obrazloženja osporenih odluka ne može zaključiti da je zadovoljen standard postojanja „osnovane sumnje”, kako je to definirano članom 20. ZKPBiH, niti da postoje „činjenice ili informacije na osnovu kojih će objektivni posmatrač zaključiti da je lice koje je u pitanju moglo počinuti krivično djelo za koje se tereti”, kako to zahtijevaju standardi člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 1885/13 od 24. maja 2013. godine, stav 63, krivični postupak, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 2147/13 od 12. juna 2013. godine, stav 48, krivični postupak, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c), st. 3. i 4. Evropske konvencije, jer Kantonalni sud nije ispoštovao obaveze iz navedenih članova koji nalažu obavezu provjere „zakonitosti” pritvora u bilo kojoj fazi postupka, a što uključuje jednako i pitanje postojanja osnovane sumnje, koje je osporeno žalbom, a što predstavlja temeljni element sudske kontrole

nad zakonitošću mjere pritvora, zbog čega nije dao odgovor na ključno pitanje u vezi sa zakonitošću pritvora apelanta.

- **Odluka o meritumu broj AP 3321/17 od 11. oktobra 2017. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/17, pritvor, osnovana sumnja, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije kada je redovni sud apelantu odredio pritvor iako iz osporenih rješenja proizlazi da za to nije bio ispunjen osnovni zakonski uvjet, a to je da postoji osnovana sumnja da je apelant učinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, jer se iz obrazloženja osporenih odluka ne može zaključiti da je zadovoljen standard postojanja „osnovane sumnje”, kako je to definirano odredbama ZKP, niti da postoje „činjenice ili informacije na osnovu kojih će objektivni posmatrač zaključiti da je lice koje je u pitanju moglo počinuti krivično djelo za koje se tereti”, kako to zahtijevaju standardi člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 5509/18 od 27. februara 2019. godine, stav 48, pritvor, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Sudija ili drugi „službenik” koji obavlja sudsku vlast u kontekstu člana 5. Evropske konvencije

Položaj tužioca ne zadovoljava kriterij naveden u članu 5. stav 3. Evropske konvencije. Evropski sud je naveo da je osnovni razlog taj što je tužilac, zato što obavlja i istražne i tužilačke funkcije, stranka u postupku i što se ne može očekivati da lice u toj ulozi može biti smatrano „licem koje je zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast” u smislu ovog člana.

- **Odluka o meritumu broj AP 976/05 od 9. februara 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/06, tužilac ne može biti lice koje vrši sudsku vlast, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da iz stanja spisa predmeta kao nesporno proizlazi da apelant, zbog toga što se nalazio u bježtvu u vrijeme donošenja odluke kojom mu je određen pritvor [...], nije bio izveden pred sudiju za prethodni postupak, a niti u momentu lišavanja slobode [...] i naknadno [...]. Pri tome Ustavni sud ukazuje da, sve i da se, nasuprot apelantovim tvrdnjama, prihvati kao istinit navod tužilaštva [...] da apelant jeste nakon lišavanja slobode bio obaviješten o osnovama sumnje da je počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, položaj tužioca ne zadovoljava kriterij naveden u članu 5. stav 3. Evropske konvencije, jer je tužilac, zato što obavlja i istražne i tužilačke funkcije, stranka u postupku i ne može se očekivati da lice koje je u toj ulozi može biti smatrano „licem koje je ovlašteno zakonom da vrši sudsku vlast” u smislu ovog člana [...]. Također, prema ocjeni Ustavnog suda, sudija za prethodno saslušanje u konkretnom slučaju ne uživa status lica koje vrši sudsku vlast, budući da iz stanja spisa proizlazi da je tužilaštvo apelantovo sprovođenje navedenom sudiji izvršilo isključivo s ciljem apelantovog smještaja u pritvorsku jedinicu, a ne radi saslušanja okolnosti razloga na osnovu kojih se pritvor određuje. Stoga, Ustavni sud, a suprotno pravnom shvatanju Kantonalnog tužilaštva da su apelantu u konkretnom slučaju ispoštovana ljudska prava propisana međunarodnim konvencijama i domaćim zakonima, smatra da je u apelantovom slučaju došlo do povre-

de člana 5. stav 3. Evropske konvencije, jer on, nakon što je lišen slobode [...] do donošenja rješenja [kojim je apelantu produžen pritvor], nije izveden u konvencijskom smislu pred sud/sudiju ili „službeno lice određeno zakonom da vrši sudske funkcije”, a koje je imalo obavezu da razmotri određivanje apelantovog pritvora i neophodno ovlaštenje da naloži njegovo eventualno puštanje na slobodu.

- **Odluka o meritumu broj AP 898/19 od 11. juna 2019. godine, st. 28. i 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/19, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Hitno privođenje nadležnoj sudskoj vlasti

Sudovi treba da direktno primijene odredbe člana 5. stav 3. Evropske konvencije i u slučajevima kada Zakon o krivičnom postupku ne propisuje striktnu obavezu da uhapšeno lice, tj. lice kojem je određen pritvor, izvedu pred nadležnog sudiju radi davanja iskaza.

- **Odluka o meritumu broj AP 976/05 od 9. februara 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/06, zakonitost pritvora, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Nema povrede prava iz člana 5. stav 3. Evropske konvencije jer je prekoračen rok za pet sati i četiri minute u kojem je tužilac bio dužan da preda zahtjev za određivanje pritvora sudiji za prethodni postupak.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2561/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 14/07**

Postoji kršenje prava iz člana 5. stav 3. Evropske konvencije kada se licu lišenom slobode odredi, a zatim i produžava pritvor a da to lice nije „odmah” izvedeno pred sudiju radi davanja iskaza na okolnosti proširenja istrage. Pri tome nije odlučujuće da li je Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske takvo postupanje striktno propisao budući da, prema Ustavu Bosne i Hercegovine, odredbe Evropske konvencije imaju prioritet nad svim drugim zakonima i moraju se direktno primjenjivati.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/07 od 11. novembra 2009. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, krivični postupak, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije kada nije zadovoljen zahtjev „hitnosti” koji nameće navedena odredba, jer apelant protiv kojeg je tekao krivični postupak nije lično saslušan u vezi sa određivanjem pritvora protiv njega u roku od 15 dana nakon što mu je određen pritvor.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3752/12 od 17. juna 2015. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/15, krivični postupak, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. u vezi sa stavom 1.c) Evropske konvencije kada se prvoapelantu, kao licu lišenom slobode, odredi pritvor a da nije „odmah” izveden pred „sudiju” radi saslušanja na okolnosti razloga na osnovu kojih se pritvor određuje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2930/15 od 16. septembra 2015. godine, stav 82, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/15, krivični postupak, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.d) i m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju, jer je Općinski sud, u specifičnim okolnostima predmetnog slučaja, apelantima izrekao mjere zabrane a da prije toga apelanti nisu izvedeni pred sudiju radi davanja iskaza na okolnosti zbog kojih su predložene te mjere. Pri tome nije odlučujuće da li je Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine takvo postupanje striktno propisivao, budući da prema Ustavu Bosne i Hercegovine odredbe Evropske konvencije imaju prioritet nad svim drugim zakonima i moraju se direktno primjenjivati.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3184/16 od 10. oktobra 2016. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/16, krivični postupak, mjere zabrane, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju**

Trajanje pritvora

Ustavni sud je ustanovio da je Okružni sud ispitao opravdanost produženja pritvora s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i detaljno obrazložio razloge zbog kojih smatra da postoje legitimni ciljevi koji opravdavaju produženje pritvora. Ustavni sud smatra da je i Vrhovni sud, ispitujući zakonitost produženja pritvora, dao ocjenu o neophodnosti ove mjere i razloge u pogledu žalbenih navoda apelanata u odnosu na produženje pritvora. Ustavni sud zapaža da je apelantu pritvor određen rješenjem Okružnog suda od 24. novembra 2006. godine a da je, nakon što je optužnica potvrđena, produžen rješenjem Okružnog suda od 22. maja 2007. godine. Nakon toga, u skladu sa članom 194. stav 1. ZKPRS, kontrola opravdanosti pritvora je vršena svaka dva mjeseca da bi, konačno, Okružni sud osporenim rješenjem od 19. februara 2008. godine utvrdio da i dalje postoji opravdanost pritvora imajući u vidu da se radi o veoma složenom slučaju u pogledu prirode krivičnog djela, te da se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a usljed načina učinjenja ili posljedica krivičnog djela, određivanje pritvora neophodno je zbog sigurnosti građana i imovine. Ustavni sud ne smatra da je period od jedne godine i četiri mjeseca, koliko traje pritvor apelanata, nerazuman u pogledu dužine držanja apelanata u pritvoru Okružnog zatvora u Trebinju.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 744/08 od 17. aprila 2008. godine, stav 25, dužina trajanja pritvora, pritvaranje umobolnika, apelacija očigledno neosnovana**

Ustavni sud je zaključio da nije povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije nakon što je u konkretnom slučaju sagledao sve razloge *pro et contra* u odnosu na period od devet mjeseci, koliko će apelantima trajati pritvor prije okončanja istrage. Pitanja na koja je Ustavni sud morao dati odgovore odnose se na: ozbiljnost i težinu krivičnih djela, odnosno visinu zaprijećenih kazni za krivična djela za koja se vodi istraga protiv apelanata, moral i karakterne crte osumnjičenih-apelanata, ponašanje osumnjičenih-apelanata, složenost predmeta i način vođenja istrage i ponašanje istražnih organa u odnosu na zahtjev za puštanje na slobodu i na okončanje istrage.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2849/09 od 11. novembra 2009. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 18/10, dužina trajanja pritvora u istražnoj fazi, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je pritvor apelantu inicijalno određen 14. novembra 2016. godine. U ovom predmetu optužnica je potvrđena 11. oktobra 2017. godine, a glavni pretres još uvijek nije započeo. Ustavni sud zapaža da redovni sudovi kao obrazloženje za trajanje pritvora, odnosno za to da suđenje još nije počelo nalaze u činjenici da se pretresi redovno zakazuju, ali da se, zbog velikog broja optuženih, stalno ponavlja da neko od njih ne pristupi ročištu, uslijed čega se ne mogu ostvariti procesne pretpostavke za održavanje ročišta. Ustavni sud, imajući u vidu navedene stavove Evropskog suda, smatra da ovakva obrazloženja nisu adekvatna niti dovoljna, posebno zbog niza mogućnosti koje su sudu date u ZKPFBiH koje mu omogućavaju efektivnu kontrolu vođenja postupka. Ustavni sud iz obrazloženja osporenih rješenja nije mogao utvrditi da je sud te mogućnosti koristio kako bi apelantu sveo pritvor na najmanju moguću mjeru, kako to zahtijeva standard iz člana 5. stav 3. Evropske konvencije, i zaključuje da je u ovom dijelu došlo do povrede apelantovog prava na slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 124/19 od 11. juna 2019. godine, stav 63, povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Zahtjev za puštanje iz pritvora

Nema povrede prava iz člana 5. Evropske konvencije u situaciji kada je odobreno ponavljanje postupka po apelantovom zahtjevu, a pritvor mu je produžen na osnovu člana 191. stav 1. tačka 4. ZKP (težina krivičnog djela). Navedena osnova je objektivna i nepromjenjiva kategorija, gdje primjena te osnove zavisi isključivo od apstraktne opasnosti svakog pojedinog krivičnog djela, tj. od visine zapriječene kazne za izvršeno djelo, te, stoga, nema utjecaja na to činjenica da apelantu ne može biti izrečena teža kazna od ranije izrečene zbog nemogućnosti *reformatio in peius*.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 330/04 od 17. decembra 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/05**

Opravdanost dužine trajanja pritvora prije suđenja

Nema povrede prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije, jer se apelant žali na povredu prava na „izvođenje pred sud” prilikom odlučivanja o produženju pritvora, a Ustavni sud nije utvrdio da su apelantovi navodi osnovani, niti da postoje drugi elementi koji bi ukazivali na to da je postupak produženja apelantovog pritvora bio neustavan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 247/05 od 18. maja 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/05**

Ustavni sud je utvrdio da je Sud BiH ispitao opravdanost produženja pritvora s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, te detaljno obrazložio razloge zbog kojih smatra da postoje legitimni ciljevi koji opravdavaju produženje pritvora. Sud BiH, ispitujući

zakonitost produženja pritvora, dao je ocjenu o neophodnosti ove mjere i razloge u pogledu apelantovih žalbenih navoda u odnosu na produženje pritvora koji su se zasnivali na potvrđenoj optužnici i na postojanju realne opasnosti od apelantovog bjekstva, te njegovog utjecaja na svjedoke, odnosno eventualne saučesnike.

- **Odluka o meritumu broj AP 542/05 od 14. marta 2006. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 252/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

Postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije ako je apelantu određen pritvor zbog bojazni da će utjecajem na svjedoke ometati krivični postupak, a takva bojazan nije opravdana konkretnim i valjanim razlozima, koji bi objektivno ukazivali na to da je apelant pokušao ili da postoji ozbiljan rizik da će pokušati utjecati na svjedoke, već se odluka zasniva samo na pretpostavkama suda zbog prirode i težine djela koje se apelantu stavlja na teret i zbog eventualne istrage protiv saučesnika.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 6/08 od 13. maja 2008. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/08, razlozi za određivanje pritvora, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ne postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije ako je apelantu produžen pritvor zbog bojazni da će utjecajem na svjedoke ometati krivični postupak, a takva bojazan je opravdana konkretnim i valjanim razlozima koji objektivno ukazuju na to da postoje pokušaji ili ozbiljni rizici zastrašivanja svjedoka čak i onih prema kojima su preduzete mjere zaštite, te utjecaja na sazvršioce protiv kojih se, također, vodi istraga.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1966/08 od 28. oktobra 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 18/09, razlozi za određivanje pritvora, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Postoji kršenje apelantovog prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. u vezi sa stavom 1. tačka c) Evropske konvencije, jer je Kantonalni sud, donoseći Rješenje broj 07 0 K 003284 10 Kv 11 od 10. juna 2010. godine, propustio da u roku koji je propisan zakonom izvrši obaveznu dvomjesečnu zakonsku kontrolu opravdanosti apelantovog pritvora zbog čega je pritvor apelanta u periodu od 14 dana bio nezakonit.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1518/10 od 13. listopada 2010. godine, stavak 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/11**

Razlozi za određivanje pritvora

Ustavni sud ističe i stajališta Evropskog suda koji opravdava uporabu ove pritvorske osnove kada postoji stvarna opasnost od ponavljanja teške kaznene radnje. Relevantna je kriminalna prošlost, ličnost osumnjičenog ili optuženog. Također su relevantni broj i karakter kaznenih djela, eventualno otvorena istraga za druga djela. Prema stajalištima

Europskog suda, moraju biti zadovoljeni uvjet visine zapriječene kazne, objektivna ocjena ozbiljnosti i trajnosti prijetnje, tužitelj i sudac moraju imati pristup evidencijama o prethodnim kaznenim djelima.

Ustavni sud, prema navedenom, u apelantovom slučaju ne vidi postojanje „naročitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da će učiniti kazneno djelo kojim prijeti”. Naime, sud je samo parafrazirao i naveo da bi apelant mogao izvršiti djelo kojim je zaprijetio prije 23 godine ukoliko bi se nalazio na slobodi, ne navodeći koje su to očigledne i konkretne okolnosti koje ukazuju na to, nego to samo apstraktno navodi i pretpostavlja. Ustavni sud ponovno ukazuje na obvezu redovitih sudova da prilikom odlučivanja o određivanju pritvora prethodno detaljno i savjesno razmotre mogućnost i efekte izricanja blažih mjera kojima se može postići ista svrha. U konkretnom slučaju redoviti sudovi naveli su samo kako mjere zabrane sa sigurnošću ne bi ostvarile svoj cilj, pri tome se pozivajući na težinu djela kojim apelant prijeti. Ustavni sud smatra da su ovi navodi paušalni i da nisu dani odgovarajući razlozi u pogledu zaključka redovitih sudova da blaže mjere zabrane ne bi ostvarile svoj cilj.

Na temelju navedenog, Ustavni sud zaključuje da su utemeljeni apelantovi navodi o tome da mu je prekršeno pravo iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. točka c) Europske konvencije, budući da redoviti sudovi postojanje posebnih pritvorskih razloga iz članka 146. stavak 1. točka c) ZKPFBiH nisu detaljno razmotrili, niti za svoje zaključke dali dovoljne, jasne i zadovoljavajuće razloge.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2441/15 od 26. maja 2016. godine, st. 51-54.**

Sudsko preispitivanje zakonitosti lišavanja ili hapšenja

Postoji kršenje prava iz člana 5. stav 1.e) i stav 4. Evropske konvencije kada važeći zakoni precizno ne definiraju mogućnost, uvjete, način i postupak izricanja, produženja ili prestanka mjere obaveznog liječenja i čuvanja u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi licima koja su krivično djelo učinila u stanju neuračunljivosti, niti pristup „sudu” radi ispitivanja zakonitosti pritvaranja, što ostavlja prostor za proizvoljnu primjenu zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2271/05 od 21. decembra 2006. godine, st. 77-81, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 672/07 od 17. decembra 2009. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/10, krivični postupak, izricanje mjere sigurnosti liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi**

Postoji kršenje člana 5. stav 4. Evropske konvencije kada sud, odlučujući o žalbi protiv odluke o pritvoru, nije preispitao odluku kojom je određen pritvor, već je samo formalno proveo žalbeni postupak, potvrdio prvostepeno rješenje bez mogućnosti razmatranja okolnosti za pritvor s obzirom na obligatoran karakter pritvora i na taj način pravni lijek koji je apelant izjavio učinio iluzornim.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 573/07 od 29. aprila 2009. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 75/09, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Brzina preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja

Ustavni sud zaključuje da apelantu nije uskraćeno pravo na žalbu sudu radi razmatranja zakonitosti lišavanja slobode i da je ispunjen zahtjev hitnog ispitivanja zakonitosti postupka, kako je to predviđeno članom 5. stav 4. Evropske konvencije, s obzirom na to da je Vrhovni sud u roku od osam dana donio odluku o apelantovoj žalbi na rješenje o produženju pritvora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 641/03 od 30. novembra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/05**

U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da apelantu nije bila uskraćena mogućnost pristupa „sudu” koji bi mogao ispitati zakonitost njegovog pritvora. Naime, apelantu nije bila uskraćena mogućnost izjavljivanja žalbe vijeću Općinskog suda i Kantonalnom sudu protiv prvostepenih rješenja Općinskog suda o kojima su vijeće Općinskog suda i Kantonalni sud odlučili u kratkom vremenskom roku, pri čemu su razmotrili apelantove žalbene navode i dali razloge zašto oni u okolnostima konkretnog predmeta ne mogu dovesti do drugačije odluke suda. Shodno navedenom, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije povrijeđen član 5. stav 4. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1429/17 od 10. maja 2017. godine, stav 52.**

Proceduralne garancije preispitivanja zakonitosti lišavanja ili hapšenja

Činjenica da je Sud BiH odlučio o dvije žalbe protiv istog rješenja u dva odvojena rješenja ne znači da je apelantu na bilo koji način uskraćeno pravo da koristi propisani pravni lijek protiv rješenja o pritvoru, niti da je prekršena neka procesna garancija koju zahtijeva član 5. stav 4. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 6/08 od 13. maja 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/08, razlozi za određivanje pritvora, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 4. Evropske konvencije kada odluka donesena u postupku redovne kontrole opravdanosti daljnjeg trajanja mjere pritvora nije dostavljena i apelantovom branitelju po službenoj dužnosti, mada je članom 185. stav 4. izričito propisano da će se sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu dostaviti i branitelju i optuženom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 10/17 od 7. marta 2017. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/17, pritvor, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Kompenzacija

Formalno propisivanje prava na naknadu u konkretnom slučaju kada je hapšenje i pritvaranje izvršio SFOR ne zadovoljava kriterij iz člana 5. stav 5. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 17. januara 2005. godine, stav 78, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od pripadnika SFOR-a, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

Lice koje traži obeštećenje prema članu 5. stav 5. Evropske konvencije mora biti žrtva kršenja nekog od stavova od 1. do 4. člana 5. Evropske konvencije. U suprotnom, takvo lice ne bi imalo pravo na obeštećenje prema stavu 5. člana 5. Evropske konvencije. Prema praksi Evropskog suda, sama činjenica da lice koje je u pritvoru kasnije bude oslobođeno sudskom odlukom ne čini hapšenje nezakonitim sa retroaktivnim efektom (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *X protiv Velike Britanije*, Odluke i izvještaji, 1980, strana 223).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2666/06 od 28. novembra 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/09, pitanje naknade nematerijalne štete zbog pritvora nakon kojeg je apelant oslobođen optužbe, nema povrede člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1928/06 od 18. decembra 2008. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/09;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2414/11 od 10. juna 2014. godine**

Postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 5. Evropske konvencije kada je u odlukama sudova zanemarena pozitivna obaveza države da pruži naknadu licima za koja je utvrđeno da su žrtve „nezakonitog lišavanja slobode”, čime je apelant ostavljen bez mogućnosti da ostvari kompenzaciju za nezakonito i svojevrijedno postupanje države i njenih organa u odnosu na pravo na slobodu i sigurnost ličnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3223/06 od 17. marta 2009. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, utvrđena povreda člana 5. Evropske konvencije i člana II/3.d) Ustava BiH**

ČLAN 6. EVROPSKE KONVENCIJE – PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Član 6. Evropske konvencije – pravo na pravično suđenje (općenito)

Ustavni sud BiH, kao domaća institucija koja ima apelacionu nadležnost u pogledu prava i sloboda zagaraniranih Ustavom BiH, mora ukazati na povredu prava zagaraniranih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pa samim tim i prava zagaraniranih Ustavom BiH bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan.

- **Odluka broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/01, krivični postupak nije vodio sud određen zakonom, postupak po prigovoru stvarne nadležnosti, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravilo prema kojem se vremenski rok računa od dana kada je presuda dostavljena okrivljenom, a ne od dana kada je dostavljena njegovom braniocu, ne može se smatrati da je takve prirode koja bi dovela u pitanje povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka broj U 36/01 od 3. novembra 2001. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/02, krivični postupak, rok za izjavu pravnog lijeka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Propust redovnih sudova da razmotre pitanje imuniteta kao važno prethodno pitanje u krivičnom postupku predstavlja povredu apelantovog prava na pravično suđenje.

- **Odluke br. U 59/01, U 60/01 i U 61/01 od 10. maja 2002. godine, objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/02, krivični postupak, imunitet, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 412/04 od 29. oktobra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, krivični postupak, prigovor imuniteta, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pitanje zastare zakonodavac ne smije tako regulirati da suštinski onemogućiti ili neopravdano oteža ostvarivanje ovih prava, ali je ovaj institut potreban radi osiguranja principa pravne sigurnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 158/03 od 22. septembra 2003. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 5/05**

Čak i kada bi se neko pravo moglo jasno svrstati u domen javnog prava, koje je izvan djelokruga člana 6. Evropske konvencije, u nacionalnim okvirima neophodno je osigurati minimum procesnih *pretpostavki* u svrhu vođenja postupka u skladu sa članom 6. Evropske konvencije. Pri tome najveća obaveza leži upravo na pravosudnim organima koji imaju ustavnu obavezu, bez obzira na karakter spora, da osiguraju puno poštovanje zahtjeva iz člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka broj U 148/03 od 28. novembra 2003. godine, stav 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/04, upravni postupak i spor, primjena člana 6. u postupcima koji se odnose na utvrđivanje carinskih obaveza, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Evropska konvencija štiti, u principu, pojedince, nevladine organizacije i udruženja građana. Prema tome, član 6. Evropske konvencije ne štiti državne organe i ustanove sa javnim ovlastima. Štaviše, Evropskom konvencijom je predviđeno da su u vršenju svojih dužnosti svi nivoi državnih vlasti obavezni da poštuju prava i obaveze koji su navedeni u njoj. Prema tome, Ustavni sud smatra da apelant (Federalno ministarstvo odbrane) ne uživa zaštitu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka broj U 5/02 od 21. januara 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04, upravni postupak, povrat stana, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Spor ima ekonomsku prirodu i obuhvaćen je članom 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada apelant, u skladu sa zakonima, ima pravo da traži povrat određene carinske dažbine koja je naplaćena više i koja se ima smatrati njegovom imovinom, te koja predstavlja „građansko pravo”. U skladu sa navedenim, Ustavni sud zaključuje da je član 6. Evropske konvencije primjenjiv u konkretnom predmetu.

- **Odluka broj U 46/03 od 23. aprila 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, upravni postupak i upravni spor za povrat više uplaćenih prelevmana**

Apelant nije naveo nikakvu proceduralnu grešku ili neregularnost koje bi mogle utjecati na pravičnost postupka, niti bilo koji drugi element koji bi postupak učinio nepravičnim. Suprotno navodima iz apelacije, iz stanja spisa proizlazi da je apelantu data mogućnost da zastupa svoje interese u svim postupcima na svim nivoima, a iz potpunih i jasnih razloga pobijanih odluka, donesenih na osnovu zakona, zaključuje se da nema dokaza da sudovi nisu postupali pravično, kao što to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 61/03 od 19. marta 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 68/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 105/03 od 26. augusta 2004. godine, st. 24. i 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 910/04 od 15. juna 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05**

Zadatak Ustavnog suda nije da odlučuje o tome da li su izjave pravilno prihvaćene kao dokazi, već da utvrdi da li je postupak u cjelini bio pravedan, uključujući način na koji su dokazi dobijeni (vidi, između ostalih izvora, presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Doorson protiv Holandije*, 26. mart 1996. godine, Izvještaji presuda i odluka 1996-II, stav 67).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

Nema povrede prava na pravično suđenje u situaciji kada su tužbe apelanata odbijene zbog nepoštovanja zakonskog roka.

- **Odluka broj AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, upravni postupak povrata novca naplaćenog na ime posebne carinske takse**

U pogledu svjedoka i drugih dokaza, član 6. Evropske konvencije ne predviđa da sud ispituje sve navode, argumente i dokaze koje su strane izložile i predložile u toku postupka, nego samo one koje sud smatra relevantnim za zakonsko odlučivanje. Sud mora da uzme u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju da budu izneseni u obrazloženju presude (vidi Odluku Ustavnog suda broj U 62/01 od 5. aprila 2002. godine, tačka 19, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 24/02). Ova diskrecija, koju ima svaki sud, postoji zbog efikasnosti vođenja postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 63, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prenos stanarskog prava sa djeda na unuka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U dokaznom postupku Okružni sud je saslušao ovlaštene radnike kriminalističke službe i predmetnog istražnog sudiju, koji su bili izričiti u tvrdnji da je okrivljeni apelant svoju odbranu iznio i djelo priznao bez upotrebe sile ili prijetnje, a zaključak istražnog sudije se temelji na utvrđivanju neposrednim opažanjem tragova prinude u fizičkom smislu, ili straha u ličnosti okrivljenog. Zbog toga, nema povrede prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 50/03 od 21. jula 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04**

Ustavni sud smatra da je tokom cjelokupnog postupka apelantu bilo omogućeno da iznese sve dokaze radi utvrđivanja činjeničnog stanja odlučnog za donošenje sudskih presuda. Dalje, sudovi su uzeli u obzir sve navode i tvrdnje i ispitali apelantove zahtjeve na osnovu primjenjivih pravnih odredaba i dovoljno jasno obrazložili svoje odluke u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud ocjenjuje da ne postoje indikacije da je postupak vođen na nepravičan način, niti da je došlo do procesnih povreda koje bi bile važne za poštovanje principa pravičnog suđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/02 od 23. jula 2004. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 152/02 od 15. juna 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

S obzirom na to da je apelant u apelaciji naveo nepropisan sastav prvostepenog suda kao jedinu povredu prava na pravičan postupak, te da ne postoje druge indicije da je postupak vođen na nepravičan način, Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede prava na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 216/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Nema povrede prava na pravično suđenje, jer je apelantima onemogućeno da usmeno ispituju vještaka na glavnoj raspravi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 280/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 381/04 od 27. oktobra 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, *krivični postupak, osporavanje činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred prvostepenim sudom, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;***
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 404/04 od 23. marta 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/04, *postupak utvrđivanja visine naknade troškova, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH***

Nije bilo povrede prava na pravično suđenje zbog odluke redovnog suda da ne spoji parnične postupke s obzirom na to da se radilo o procesnoj odluci za koju ovlaštenje sud crpi iz Zakona o parničnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 289/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05**

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog tumačenja koje je dao redovni sud u vezi sa apelantovom nezahvalnosti pri ugovoru o poklonu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 545/03 od 17. decembra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/05, raskid ugovora o poklonu zbog nezahvalnosti**

Odredba zakona koja propisuje da će potraživanja koja su utvrđena pravosnažnim sudskim presudama biti izmirena „emitiranjem obveznica sa rokom dospijeca do 50 godina” je pretjeran teret prema pojedincima usljed čega se opravdano postavlja pitanje da li će iko od građana koji će posjedovati takvu vrstu obveznica doživjeti mogućnost da naplati obveznice i tako efektivno ostvari svoja prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 288/03 od 17. decembra 2004. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/05, odgađanje izvršenja pravosnažnih sudskih presuda – Republika Srpska**

Činjenica da je apelantu rješenje o otkazu ugovora o radu, prema kojem mu je *ex lege* prestao ugovor o radu, uručeno nakon što je izdržao zatvorsku kaznu sama po sebi ne predstavlja kršenje prava na pravičan postupak, jer je apelant imao i koristio predviđena pravna sredstva za zaštitu svojih prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 119/04 od 9. decembra 2004. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

Bespredmetno je raspravljati o validnosti optužnice i dokaza koji su prikupljeni bez istražnog sudije kada je optužnica već stupila na pravnu snagu, a apelant je propustio da uloži prigovor na nju, nakon čega bi eventualni propusti u pogledu zakonitosti podignute optužnice mogli biti ispravljeni u postupku pred redovnim sudovima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 476/04 od 17. decembra 2004. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/05, krivični postupak, naknada troškova krivičnog postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Javni interes u pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova ogleđa se u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti i apelantovo propuštanje rokova predviđenih zakonom onemogućilo je redovne sudove da meritorno rasprave o njegovom tužbenom zahtjevu, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 150/04 od 17. februara 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05**

Izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja” u smislu člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 464/04 od 17. februara 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, nemogućnost izvršenja pravosnažne sudske odluke kojom je dodijeljena naknada nematerijalne štete na ime pogibije bliskih članova porodice, pristup sudu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Apelantove tvrdnje da prvostepeni sud nije pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje ne predstavlja ustavno pitanje koje je u nadležnosti Ustavnog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/05**

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog toga što su redovni sudovi u konkretnom slučaju koristili dokaze koje su prikupili pravosudni i policijski organi SR Njemačke, jer je ustupanje dokaza zasnovano na bilateralnom ugovoru bivše SFRJ i SR Njemačke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/04 od 23. marta 2005. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Neosnovani su prigovori apelanata da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje s obzirom na to da Vrhovni sud nije odgovorio na sve žalbene razloge zbog toga što presuda Vrhovnog suda sadrži sasvim dovoljno razloga i objašnjenja zašto se odbija žalba apelanata, te šta čini suštinske razloge na osnovu kojih Vrhovni sud potvrđuje presudu Okružnog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 108/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Apelant je imao priliku da ostvari zaštitu svojih prava iz radnog odnosa u sudskom postupku, i to na dvije sudske instance pune jurisdikcije. Sudovi su proveli dokazni postupak u kojem je učestvovao apelant i koji je mogao iznijeti svoj stav u pogledu odlučnih činjenica. U pobijanim presudama dati su očigledni razlozi za njihovo donošenje i dovoljno su obrazložene.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 351/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, decertificirani policajac**

Nema povrede principa pravičnog suđenja kada se u vršenju javnih ovlaštenja postupalo po službenoj dužnosti, koja je propisana zakonom, radi provjere dokaza provedenih u postupcima, da li su ranija rješenja kojima su konstituirana određena prava donesena u skladu sa zakonom, što predstavlja specijalan postupak koji se bavi isključivo pravnim pitanjima, a ne utvrđivanjem činjenica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 556/04 od 15. juna 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 69/05, upravni postupak, utvrđivanje prava na porodičnu invalidninu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada redovni sudovi, rješavajući o prigovoru imuniteta, utvrde da sporne izjave nosioca imuniteta, *in abstracto*, u konkretnom slučaju izlaze iz okvira djelatnosti zbog čijeg obavljanja mu je pozitivnim pravnim propisima dodijeljen imunitet.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 963/05 od 22. jula 2005. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06**

Standardi prava na pravičan postupak se odnose i na postupak u kojem se odlučuje o pravu na imunitet, jer, ukoliko se odbije prigovor imuniteta i nastavi parnični postupak, pitanje imuniteta se više ne može isticati. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je apelacija u ovom slučaju, u odnosu na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, dopustiva iako još uvijek nije donesena konačna odluka u parničnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 963/05 od 22. jula 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 412/04 od 29. oktobra 2004, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, pitanje imuniteta kao prethodno pitanje**

Pravo apelanata na pravično suđenje nije povrijeđeno, jer je apelantima u toku sudskih postupaka pred tri sudske instance data mogućnost da iznesu svoje navode, činjenice i dokaze, a same sudske presude su rezultat nepristranog i nezavisnog rada suda koji nije proizvoljno protumačio i primijenio zakonske propise.

- **Odluka o meritumu broj AP 972/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1073/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 20. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 94/05**

Redovni sudovi su dali potpune i jasne razloge zbog kojih su odlučili da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski uvjeti za spajanje postupaka, te da je neosnovan apelantov navod da je, vođenjem postupka pred Okružnim sudom u Banjoj Luci neovisno od već započetog postupka pred Okružnim sudom u Doboju, došlo do povrede apelantovog prava na odbranu, odnosno fer suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 934/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Korištenje dokaza prikupljenih u fazi prije suđenja ne predstavlja samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje ukoliko se osuđujuća presuda ne zasniva isključivo na tim dokazima.

- **Odluka o meritumu broj AP 1064/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 94/05**

Izvršenje pravosnažnog i izvršnog rješenja donesenog u upravnom postupku je sastavni dio prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 602/04 od 13. oktobra 2005. godine, st. 31. i 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, upravni postupak, neizvršavanje pravosnažnog rješenja, pristup sudu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ako je došlo do odustajanja od optužbe kao rezultat amnestije, ta optužba više nije „određena” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije i time se ova odredba ne može primijeniti.

- **Odluka broj U 24/01 od 17. novembra 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 5/02, amnestija, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Princip *ne bis in idem* nije prekršen u slučaju kada se oslobađajuća i osuđujuća presuda odnose na različite kredite koje je apelant podizao u saradnji sa različitim licima u različitim iznosima i u različitim periodima, mada su te radnje i u jednom i u drugom postupku kvalificirane kao krivično djelo prevare.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 954/06 od 5. aprila 2007. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07, krivični**

postupak, krivično djelo prevare, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije prekršen princip *ne bis in idem* budući da se ranije presude u postupku supsidijarnih tužilaca u svojstvu osumnjičenih i osporene osuđujuće presude protiv apelanta ne odnose na isto lice, pa osporene presude ne mogu imati karakter presuđene stvari.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1828/06 od 28. marta 2008. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/08, krivični postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

S obzirom na to da su garancije prava na pravično suđenje, prema praksi Evropskog suda, primjenjive u svim postupcima uknjižbe prava vlasništva, Ustavni sud će pružiti iste garancije u postupcima povodom apelacija podnesenih ovom sudu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2706/06 od 14. oktobra 2008. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/08, izmjena prakse Ustavnog suda BiH u pogledu dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva na način da je zaključeno da su takve apelacije ratione materiae kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada se arbitrarnim tumačenjem u obrazloženju presude redovnog suda dovede u pitanje pravo garantirano Ustavom Bosne i Hercegovine da o građanskim pravima i obavezama bude raspravljeno pred sudom, jer je učinjeno iluzornim izvršenje sudske odluke koje predstavlja integralni dio „suđenja”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1472/07 od 22. oktobra 2009. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, isplata neisplaćenih plaća – Opća gimnazija Zavidovići**

Revizijski, odnosno Vrhovni sud, prema članu 241. ZPP, ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom, u granicama razloga koji su navedeni u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje. Iz navedenog slijedi da Vrhovni sud nije bio dužan da ispituje da li je Kantonalni sud prekoračio tužbeni zahtjev (*ultra petitum*) u situaciji kada apelant na to pitanje nije ukazao u reviziji.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 814/08 od 29. juna 2010. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, prekoračenje tužbenog zahtjeva, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravnu sigurnost kao segmenta prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada iz istog suda, koji je pri tome i sud posljednje instance za odlučivanje u određenom pitanju, u slučajevima koji se zasnivaju na istom ili sličnom činjeničnom i pravnom osnovu dolaze protivrječne odluke u kojim su izostali obrazloženja i razlozi iz kojih bi bilo vidljivo zašto je sud odstupio od ranije prakse, a pri tome ne postoji mehanizam koji bi osigurao konzistentnost u odlučivanju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1076/09 od 26. januara 2012. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 26/12, različita praksa sudova, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije donošenjem odluke VSTV u disciplinskom postupku pred VSTV u kojem je, zbog nedosljedne primjene materijalnog prava i nepreciznosti zakonske norme, apelantima uskraćeno pravo na pravnu sigurnost kao elementu principa vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u disciplinskom postupku koji uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4101/09 od 30. marta 2012. godine, stav 56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/12, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da predmetni slučaj ne povlači pitanje retroaktivnosti, već da se radi o primjeni klasičnog slučaja preispitivanja/kontrole koja je jasno propisana i određena zakonom (koji ima sve potrebne kvalitete u smislu dostupnosti i objave), na osnovu zakonske odredbe koja ima opći karakter i koja je bila na snazi u vrijeme kad je apelant vršio potrebne radnje u vezi sa carinskim postupkom, te je apelant, imajući u vidu činjenice svog predmeta, morao biti svjestan činjenice da je navedena odredba primjenjiva i na konkretan slučaj. Naime, imajući u vidu da je postupak preispitivanja/kontrole kao pravni institut prisutan i u drugim zakonima, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog predmeta nema ništa što bi ukazivalo da je došlo do očigledne zloupotrebe prava, ili da konkretnim postupanjem nastaje pravna nesigurnost. Štaviše, Ustavni sud primjećuje da bi „nesigurnost” za državu u cjelini sigurno nastupila kada carinski dug ne bi bio naplaćen. Zbog navedenog, budući da u konkretnom slučaju Ustavni sud nije ustanovio da postoji zloupotreba prava, Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2726/09 od 18. aprila 2012. godine, st. 74. i 75, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 52/12, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava apelanta Zeničko-dobojskog kantona i Kantona Sarajevo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada su redovni sudovi uzeli u obzir sve relevantne okolnosti konkretnih slučajeva, utvrdili relevantno činjenično stanje, te dali jasno i precizno obrazloženje zašto se na potraživanja tužitelja iz radnog odnosa, nastala nakon 8. septembra 2005. godine, kao povoljnijeg propisa za zaposlenike imaju primijeniti relevantne odredbe Granskog kolektivnog ugovora iz 2000. godine koji je još uvijek na snazi, a ne odredbe novog Općeg kolektivnog ugovora od 8. septembra 2005. godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3417/08 od 15. maja 2012. godine, stav 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/12, prava**

iz radnog odnosa, primjena Granskog i Općeg kolektivnog ugovora, nema povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine

Ustavni sud zaključuje da je osporenim rješenjima redovnih sudova povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u vezi sa principom vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, jer u situaciji kada je zakonska odredba koja se odnosi na zamjenu kazne zatvora nejasna i kada rezultira različitim tumačenjem i primjenom, ovu zakonsku odredbu nije tumačio i primijenio u korist stranke koja je u pitanju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2809/12 od 24. maja 2013. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/13, zamjena kazne zatvora novčanom, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u predmetnom postupku povrijeđeno apelantovo pravo iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud nije dao argumentiran odgovor na to zašto nije povrijeđen princip *reformatio in peius* u situaciji kada je optužnica izmijenjena tako da su dodani elementi u činjeničnom opisu koji čine krivično djelo za koje je apelant optužen, a prvobitna optužnica po kojoj je donesena prvostepena presuda, koja je ukinuta po žalbi odbrane, nije sadržavala te iste elemente u činjeničnom opisu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1165/10 od 22. oktobra 2013. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 88/13, krivični postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d) Evropske konvencije kada se osporena presuda kojom je apelant proglašen krivim da je počinio krivično djelo teška krađa zasniva u odlučujućoj mjeri na iskazima drugih saoptuženih iz istrage, koji su na glavnoj raspravi iskoristili zakonsko pravo da ne odgovaraju na pitanja, zbog čega apelant nije imao priliku u bilo kojoj fazi postupka dovesti u pitanje njihove izjave, koje su bile od odlučne važnosti za njegovu osudu, a iz obrazloženja presude proizlazi da nema drugih dokaza o apelantovoj krivici.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2140/12 od 15. aprila 2015. godine, stav 47, krivični postupak, presuda se u odlučujućoj mjeri bazira na iskazima saoptuženih koji su se branili šutnjom, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju radi se o pravnom pitanju koje se tiče postupka izvršenja na osnovu mjenice kao vjerodostojne isprave koji je u FBiH na jedinstven način reguliran Zakonom o izvršnom postupku. Iz dijela ove odluke označenog kao Zakonska rješenja i sudska praksa u BiH i uporednom pravu nedvosmisleno proizlazi da se radi o pitanju čije razrješenje zahtijeva tumačenja i primjene materijalnih i procesnih zakona, a što je, prije svega, zadatak redovnih sudova. Također, iz ovog dijela odluke proizlazi da u razrješenju konkretnog pitanja, tj. da li mjenica sa klauzulom „bez protesta”, da bi bila vjerodostojna isprava, mora biti protestovana ne postoji jedinstven stav ni u sudskoj praksi, kao ni u pravnoj literaturi, odnosno da su pitanje protesta kod mjenice i njegov učinak predmet daljnjih reguliranja i pojašnjenja i u međunarodnom pravu. U tom smislu teško bi se moglo govoriti o očiglednoj proizvoljnosti koja bi bila povod da se Ustavni sud

upusti u preispitivanje načina na koji su u konkretnom slučaju redovni sudovi tumačili i primijenili član 29. Zakona o izvršnom postupku i, s tim u vezi, član 47. Zakona o mjenici. Ovo tim prije što je Ustavni sud, ispitujući identične navode istog apelanta o proizvoljnom tumačenju i primjeni prava u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, već zaključio da su redovni sudovi dali detaljne, jasne i precizne razloge za svoja odlučivanja, te da primjena relevantnih zakonskih odredaba u bilo kojem dijelu nije bila proizvoljna. Najzad, u situaciji kada je u međuvremenu u postupku pred redovnim sudovima osiguran mehanizam za otklanjanje problema neusaglašenih sudskih odluka o istom ili sličnom činjeničnom i pravnom pitanju, a što su i okolnosti konkretnog slučaja, intervencijom u konkretnom slučaju Ustavni sud bi preuzeo ulogu redovnog suda i prejudicirao eventualno rješenje spornog pravnog pitanja kroz novouspostavljeni mehanizam, čime bi lišio smisla i svrhe njegovo postojanje u domaćem pravnom sistemu. Ovakav pristup bi bio suprotan i već iskazanom stavu Ustavnog suda u vezi sa značajem mehanizma za prevazilaženje nesaglasnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 760/13 od 30. septembra 2016. godine, st. 44. i 45., izvršni postupak, mjenica bez protesta, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada redovni sudovi zaključak o apelantovoj krivici i kazni nisu temeljili na dokazima koji su pribavljeni povredom člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te kada u okolnostima konkretnog slučaja ne postoji ništa što bi uputilo na zaključak da je povrijeđeno apelantovo pravo na odbranu, odnosno da postupak, sagledan u cjelini, nije bio pravičan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3840/13 od 26. listopada 2016. godine, stavak 86, kazneni postupak, nema povrede članka 6. Evropske konvencije i članka II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije, zato što je presudu donio sudac pred kojim nije izveden niti jedan dokaz, a nije vidljivo da su poduzimane mjere organiziranjem ponovnog saslušanja relevantnih argumenata kako bi sudac koji je donio odluku imao odgovarajuće shvaćanje dokaza i argumenata, odnosno zato što nije ispoštovan princip neposrednosti kao važne garancije pravičnosti postupka.

Postoji kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Evropske konvencije i prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer sudovi nisu ocijenili kao relevantnu činjenicu da je tužena trajno oduzela apelantovu imovinu, odnosno sporno vozilo, odnosno da je raspolagala spornim vozilom bez sudske odluke (optužba protiv apelanta odbijena, a nisu postojale bilo kakve okolnosti koje bi ukazivale da su ispunjeni uvjeti za zadržavanje spornog vozila).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4183/13 od 1. decembra 2016. godine, stav 52, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/17, parnični postupak u kojem je apelant tražio povrat spornog vozila i naknadu protivvrijednosti spornog vozila, načelo neposrednosti, povreda člana 6. Evropske**

konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i člana II/3.k) Ustava BiH

Apelant najprije tvrdi da je postupak, nakon što je Ustavni sud ukinuo odluku Suda BiH i predmet vratio na ponovno odlučivanje, trebalo da bude vraćen u fazu nakon potvrđivanja optužnice, te da je propustom da to i učini Sud BiH povrijedio pravo na efektivni pravni lijek, pa mu uskratilo mogućnost da iznosi i predlaže nove dokaze. [...] Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporene presude Suda BiH proizlazi da je taj sud, slijedom stava da je nakon odluke Ustavnog suda kojom je ukinuta presuda kojom je odlučeno o apelantovoj žalbi, postupak ponovno vraćen u fazu odlučivanja o žalbi, zaključio da je njegova obaveza da u ovom postupku otkloni povredu konstatiranu u presudi Ustavnog suda s obzirom na to da je utvrđeno da je u konkretnom slučaju retroaktivna primjena KZBiH bila na apelantovu štetu u pogledu izricanja kazne. Nadalje, ukazano je da, iako apelantova krivica nije bila predmet razmatranja odluke Ustavnog suda, iznesena je i analiza dokazanosti bitnih činjenica na kojim se zasniva zaključak o apelantovoj krivici, pa je na tako utvrđeno činjenično stanje primijenjen krivični zakon koji je važio u vrijeme počinjenja krivičnog djela, tj. KZSFRJ. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da apelant u apelaciji ne osporava i ne tvrdi da u osporenoj presudi Suda BiH nisu ispitani njegovi žalbeni navodi, te ne dovodi u pitanje razloge i obrazloženja iz osporene presude izuzev u dijelu koji se tiče zaključka Suda BiH da mu je bilo osigurano efektivno učestvovanje u postupku koji je vođen protiv njega. Najzad, apelant ne navodi koje dokaze mu je bilo onemogućeno da predlaže i provodi u prilog svojoj odbrani a iz obrazloženja osporene presude proizlazi, što apelant i ne osporava, da je drugostepeno vijeće prihvatilo i ocijenilo dokaze, medicinsku dokumentaciju, koju je predočio na sjednici vijeća a koja se ticala njegovog hendikepa, oštećenja sluha. Stoga, sama činjenica da je apelant nezadovoljan zaključkom Suda BiH da mu je omogućeno da efektivno učestvuje u postupku ne dovodi u pitanje postojanje efektivnog pravnog lijeka, odnosno u okolnostima konkretnog slučaja ni mogućnost da se u postupku povodom žalbe predlažu i provode i novi dokazi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 875/14 od 15. februara 2017. godine, st. 47-53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/17, krivični postupak, ratni zločin, postupak koji je uslijedio nakon što je Ustavni sud ukinuo odluku Suda BiH i predmet vratio na ponovni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH i člana 7. Evropske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada apelant prilikom ispitivanja u Tužilaštvu BiH nije bio, u skladu sa izričitim odredbama člana 6. i člana 78. stav 2. tačka c) ZKPBiH, upoznat sa svim djelima koja mu se stavljaju na teret, niti poučen o pravima koja ima, čime je izostala obaveza tužioca da upozna osumnjičenog apelanta sa predmetnom optužbom, te kada je takav apelantov iskaz, dat u istrazi, korišten kao dokaz na glavnom pretresu, što je dovelo u sumnju proces odlučivanja i pravičnost postupka u cjelini u svjetlu općih garancija prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 865/16 od 7. marta 2017. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/17, krivični postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda načela pravne sigurnosti kao jednog od osnovnih vidova vladavine prava u okviru prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je sud, koji je pri tome bio i sud posljednje instance protiv čije odluke nije postojao efikasan pravni lijek propisan zakonom za odlučivanje o konkretnom pitanju, u slučaju koji se zasniva na istom ili sličnom činjeničnom i pravnom osnovu donio potpuno suprotnu odluku dugogodišnjoj ustanovljenoj sudskoj praksi, a da za to nije dao objektivno i razumno obrazloženje, a pri tome mehanizam koji bi osigurao konzistentnost u odlučivanju nije bio djelotvoran.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4582/16 od 6. decembra 2018. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/19, isplata jubilarne nagrade, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Građanska prava i obaveze – utvrđivanje i spor

Postupak registracije određenih pravnih podataka ne predstavlja utvrđivanje građanskih prava u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti se tiče prava iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka broj U 20/01 od 4. maja 2001. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/01**

Član 6. stav 1. Evropske konvencije i član II/3. Ustava BiH se ne mogu primijeniti na sporove koji se vode između administrativnih organa i zaposlenih na mjestima koja podrazumijevaju učešće u izvršavanju ovlaštenja proizašlih iz javnog prava.

- **Odluka broj U 38/00 od 22. juna 2001. godine, st. 20. i 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/01, otpuštanje vojnog lica iz vojske**

Ukoliko se rješenje ostavinskog suda jasno bazira na pravu i činjenicama utvrđenim u parničnom postupku, a koji se nesumnjivo može smatrati „sporom” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom i ukoliko je i taj postupak obuhvaćen apelanticom žalbom.

- **Odluka broj U 65/02 od 26. septembra 2003. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/03**

Zahtjev koji je apelantica podnijela Općinskom i Kantonalnom sudu u vezi sa stanarskim pravom konstituirala građansko pravo na koje se primjenjuje član 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka broj U 32/02 od 24. oktobra 2003. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04, upravni postupak, prenos stanarskog prava na davaoca izdržavanja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U vezi sa primjenjivosti člana 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, Evropski sud za ljudska prava je prihvatio nadležnost u pogledu rješavanja predmeta koji se tiču prava na penziju, ali samo u slučajevima u kojima je penzija stečena prethodnim dobrovoljnim (kontributivnim) uplatama doprinosa apelanata u penzijski fond. Međutim,

u konkretnom predmetu u pitanju je domaći zakon koji predviđa stjecanje prava na penziju invalida rata putem obaveznih uplata doprinosa u odgovarajući fond. U skladu sa navedenim, Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije nije primjenjiv u konkretnom slučaju.

- **Odluka o meritumu broj U 79/03 od 28. novembra 2003. godine, st. 21. i 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04, upravni postupak i upravni spor za priznavanje statusa ratnog vojnog invalida**

Ukoliko rješavanje upravnog spora pred Vrhovnim sudom može imati kao posljedicu poništavanje odluka donesenih u upravnom postupku, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom ukoliko je i taj postupak obuhvaćen apelantovom žalbom.

- **Odluka o meritumu broj U 63/02 od 21. januara 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 13/04, upravni postupak, povrat posebne takse za uvezenu robu, član 6. Evropske konvencije nije primjenjiv**

Apelantacin položaj iziskuje, u smislu obaveza i dužnosti sudije, učestvovanje u vršenju sudske vlasti čiji je cilj zaštita općih interesa države. Iz navedenog proizlazi da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv u slučaju kada se osporava rješenje kojim je apelantici prestao radni odnos zbog odlaska u penziju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 104/03 od 19. aprila 2004. godine, st. 24. i 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

Postupak u vezi sa otkazom ugovora o zakupu poslovnih prostorija smatra se građanskim kako u pogledu domaćih zakona, tako i u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

Ustavni sud zapaža da je cilj vođenja upravnih sporova bilo utvrđivanje postojanja ili nepostojanja neke činjenice ili prava o kojima mogu zavisiti odluke u upravnom postupku pred carinskim organima. Međutim, Ustavni sud smatra da, ukoliko rješenje upravnog spora pred Vrhovnim sudom može imati kao posljedicu poništavanje odluka donesenih u upravnom postupku, onda se taj postupak mora smatrati cjelinom i kao takav biti predmet razmatranja pred Ustavnim sudom i ukoliko je taj postupak obuhvaćen apelantovom žalbom (vidi Odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 65/02).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, st. 27. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, upravni postupak povrata novca naplaćenog na ime posebne carinske takse**

Član 6. stav 1. Evropske konvencije je primjenjiv u konkretnom slučaju s obzirom na to da organi koji su vodili postupak radi utvrđivanja apelantove obaveze da plaća prelevmane nisu posvetili neophodnu pažnju važnim pitanjima na koja je ukazao apelant, pa je kao rezultat takvog djelovanja tih organa nastala finansijska obaveza za apelanta, koja nesumnjivo utječe na njegova imovinska, tj. „građanska prava i obaveze”, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 236/03 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, Lijanovići**

Ustavni sud primjećuje da se postupak pred redovnim sudovima, u konkretnom slučaju, odnosio na naknadu štete u vidu izgubljene zarade, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u datom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 203/02 od 30. juna 2004. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04**

Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 189/02 od 30. juna 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/04 od 18. marta 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05, osporavanje odluke o troškovima postupka**

U izvršnom postupku se nisu utvrđivala građanska prava i obaveze, nego u parničnom postupku koji je prethodio, a u tom postupku apelant nije iznio relevantnu činjenicu o postojanju ugovora o zakupu. Stoga, član II/3.e) Ustava BiH i član 6. stav 1. Evropske konvencije nisu primjenjivi.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 206/02 od 23. jula 2004. godine, stav 14.**

Sporovi u pogledu naknade, u skladu sa socijalno-zdravstvenom shemom, tiču se „građanskih prava”.

- **Odluka broj U 66/03 od 21. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04**

Prava fizičkih lica i njihovi međusobni odnosi koji proizlaze iz ugovornog prava, tj. ugovornih odnosa, uvijek su građanska prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 261/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04**

U skladu sa ustaljenom praksom organa Evropske konvencije, prekid radnog odnosa iz bilo kojeg razloga ubraja se u građanska prava u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 221/02 od 26. augusta 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04**

Postupak u vezi sa naplatom duga za komunalne usluge presudan je za apelantovu imovinu i nije značajan za određivanje karaktera tog spora, odnosno to što se radilo o plaćanju duga za usluge koje tužilac pruža u okviru javnih ovlaštenja predviđenih zakonom. Shodno tome, član 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju je primjenjiv.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 116/02 od 29. septembra 2004. godine, st. 23. i 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04, parnični postupak u vezi sa naplatom duga za odvoz smeća**

Prvi stav člana 6. Evropske konvencije je primjenjiv, osim postupaka koji imaju karakter privatnog prava, i na postupke u kojim se utvrđuju građanska prava i obaveze, postupke izdavanja građevinskih i drugih dozvola koje se tiču nekretnina, a imaju direktne posljedice na pravo vlasništva na imovini i općenito postupke čiji ishod utječe na

korištenje ili uživanje prava na imovinu (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Fredin* od 18. februara 1991. godine, Serija A broj 192).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 128/03 od 21. septembra 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/05, nadziđivanje, postupci koji se tiču izdavanja građevinske dozvole, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da standardi prava na pravičan postupak vrijede i za postupak u kojem se odlučuje o istaknutom prigovoru imuniteta, te konačnu odluku o tom pitanju može ispitivati Ustavni sud.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 548/03 od 29. oktobra 2004. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 322/04 od 19. novembra 2004. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05**

Svi zahtjevi koji se odnose na zaposlenje, izuzimajući zahtjeve državnih službenika koji izvršavaju svoja ovlaštenja na osnovu relevantnog zakona i čija je dužnost da štite opće interese države, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 107/03 od 19. novembra 2004. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/05**

S obzirom na to da su osporenim rješenjem nižestepene presude preinačene, u postupku izvršenja tog rješenja apelantica ima obavezu da vrati novčani iznos koji je naplatio njen muž na ime naknade štete. Dakle, u ovom slučaju nesumnjivo se radi o apelanticinim imovinskim pravima, pa se predmetni postupak odnosi na njena građanska prava, te je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 300/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05**

Pravo na slobodne izbore nije građansko pravo, već se ono ubraja u subjektivno političko pravo koje se odnosi na „pravo glasa” i „pravo da se bude biran na izborima za zakonodavne organe”. Dakle, apelacija nije podnesena zbog povrede građanskog prava u smislu Evropske konvencije, već je podnesena zbog povrede političkog prava iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te, stoga, Ustavni sud zaključuje da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenljiv u konkretnom slučaju s obzirom na to da u postupku koji je okončan osporenom odlukom Suda BiH nisu utvrđivana apelantova „građanska prava i obaveze” iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 35/03 od 28. januara 2005. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Spor o smetanju posjeda je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 434/04 od 18. januara 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, spor o smetanju posjeda, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 445/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/05, spor o smetanju posjeda, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Spor o isplati zarađenih, a neisplaćenih plaća je građanskopravne prirode, pa i kada se kao poslodavac pojavljuje javna ustanova.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 752/04 od 18. januara 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/05, isplata „ratnih” plaća, različita primjena zakona u sličnim predmetima, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Bez obzira na činjenicu da su u predmetu povrata određene sume carinske dažbine naplaćene više u prva dva stepena odlučivali carinski organi, spor je ekonomske prirode i u djelokrugu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se u konkretnom slučaju radi o pravu na imovinu koje je „građansko pravo”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 870/04 od 17. februara 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05, postupak povrata sume carinske dažbine naplaćene više, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Spor u vezi sa naknadom materijalne štete zbog povrede na radu je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 489/04 od 17. februara 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, građanski postupak, naknada nematerijalne štete, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postupak koji se vodi zbog isplate duga je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 473/04 od 18. marta 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupak naplate duga po osnovu ugovora koji se odnosio na štampanje, pakiranje i distribuciju novca – bh. dinara, zaključenog sa državom BiH, utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na naknadu štete u traženom iznosu predstavlja pravo privatnog karaktera i kao takvo građansko pravo na koje se primjenjuju standardi pravičnog suđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 428/04 od 23. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, građanski postupak, naknada materijalne štete, proizvoljna primjena prava, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Zahtjevi koji se odnose na zaposlenje, izuzimajući zahtjeve državnih službenika koji izvršavaju svoja ovlaštenja na osnovu relevantnog zakona i čija je dužnost da štite opće interese države, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 398/04 od 23. marta 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 452/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, radni**

spor, potraživanje isplate naknade plaće za vrijeme provedeno na čekanju posla, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Spor koji se tiče utvrđivanja prava na isplatu plaće je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na naknadu plaće za vrijeme provedeno na tzv. čekanju posla je građansko pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 452/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, radni spor, potraživanje isplate naknade plaće za vrijeme provedeno „na čekanju posla”, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Odluke donesene u stečajnom postupku, koje se tiču imovine dužnika, ulaze u okvir člana 6. stav 1. Evropske konvencije budući da dužnikova „određena građanska prava i obaveze u smislu člana 6. stav 1. mogu biti privremeno dovedena u pitanje”.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 914/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 10, stečajni postupak**

Apelanti pobijaju rješenja kojima je prekinut parnični postupak i na taj način privremeno onemogućeno utvrđivanje građanskih prava i obaveza, te je ishod takvog postupka odlučujući za utvrđivanje građanskih prava apelanata. Dakle, u konkretnom slučaju je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenljiv.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 70/05 od 22. aprila 2005. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05, prekid postupka, izmjena stava usvojenog u Odluci broj AP 291/03**

Unapređenje u državnoj službi nije „građansko pravo ili obaveza” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pa, stoga, ne ulazi u djelokrug člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 156/05 od 18. maja 2005. godine, stav 8, apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom BiH**

Spor između organa javne vlasti i zaposlenih koji rade na mjestima koja uključuju učestvovanje u izvršavanju ovlaštenja proizašlih iz javnog prava ne povlači za sobom primjenu člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05, disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na naknadu plaće za vrijeme provedeno na bolovanju je građansko pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 397/04 od 15. juna 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/05, postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije**

Postupak u kojem apelanti pobijaju rješenja kojima je prekinut parnični postupak je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 691/04 od 28. juna 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, naknada štete, parnični postupak po imovinskopravnom zahtjevu nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka obustavljen, jer je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na penziju je građansko pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 491/04 od 28. juna 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, upravni spor, utvrđivanje prava na invalidski dodatak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Prava koja se odnose na pitanja u vezi sa pravom na korištenje stana, uključujući pitanje stjecanja stanarskog prava, odnosno imovinskih prava na nekom stanu, potpadaju pod pojam građanskih prava i obaveza.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 497/04 od 28. juna 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, građanski postupak, poništenje kupoprodajnog ugovora, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 536/04 od 28. juna 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, isplata troškova parničnog postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 792/04 od 18. januara 2005. godine, stav 2, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05, naknada troškova odbrane, diskriminacija u vezi sa utvrđivanjem troškova advokata, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Spor koji se odnosi na potraživanje naknade po ugovoru o zakupu je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 561/04 od 13. jula 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, građanski postupak, isplata zakupnine, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Sporovi između privatnih lica koji se tiču imovinskih prava spadaju u građanska prava.

- **Odluka o meritumu broj AP 642/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, građanski postupak, utvrđivanje prava vlasništva, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Član 6. stav 1. Evropske konvencije je primjenjiv u situaciji kada se privremenom mjerom donesenom u postupku u kome se tek utvrđuju građanska prava i obaveze zaustavlja realizacija prava ili obaveza pravosnažno utvrđenih u drugom postupku.

- **Odluka o meritumu broj AP 743/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, građanski postupak, povrat u posjed stana, pitanje razumnog roka za donošenje meritorne odluke kojom će se riješiti opravdanost i zakonska osnovanost donošenja privremene mjere, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine**

Spor o utvrđivanju naknade za eksproprirane nekretnine u kojem sud u **vanparničnom postupku** treba da odredi visinu naknade u dijelu u kojem korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik (apelant) nisu postigli sporazum je građanskopravne prirode.

- **Odluka o meritumu broj AP 836/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06, dužina trajanja postupka utvrđivanja naknade za eksproprirane nekretnine, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Utvrđivanje da li su se ispunili zakonski uvjeti za otkaz ugovora o korištenju stana na kome je bilo stečeno stanarsko pravo do 30. aprila 1991. godine ulazi u okvir „građanskih prava i obaveza”.

- **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, građanski postupak, stjecanje prava na stan nakon što je nosiocu stanarskog prava otkazan ugovor o korištenju, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pojam „spora”, u smislu značenja člana 6. stav 1. Evropske konvencije, podrazumijeva „sve postupke čiji je rezultat presudan za privatna prava i obaveze” čak i kada se postupak tiče spora između pojedinca i javne vlasti koja djeluje u okviru svojih ovlaštenja, a odnose se, kao u konkretnom slučaju, na privatna prava i obaveze, karakter „zakonodavstva koje određuje kako će se problem riješiti” i „ovlaštenja” koja pripadaju predmetnom organu od malog je značaja (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 540/04 od 18. januara 2005. godine, stav 20, i Evropski sud za ljudska prava, *Ringelsen protiv Austrije*, presuda od 28. juna 1978. godine, Serija A broj 13, stav 94).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1831/05 od 16. januara 2006. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, utvrđivanje pravične naknade za eksproprirano zemljište**

Odlučivanje o kretanju i boravku stranaca isključiva je nadležnost državnih organa i ono se ne može podvesti pod koncept „građanskih prava i obaveza” zaštićen članom 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 244/05 od 9. februara 2006. godine, stav 7, apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom BiH**

Spor koji se odnosi na apelanticin tužbeni zahtjev da se ukine služnost na njenim nekretninama je građanskopravne prirode.

- **Odluka o meritumu broj AP 1180/05 od 9. februara 2006. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06, građanski postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Prema tome, Ustavni sud zaključuje da apelant, kao nosilac javne funkcije u radiodifuznoj djelatnosti, u sporu za zaštitu prava iz radnog odnosa uživa zaštitu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 356/04 od 9. maja 2006. godine, st. 32. i 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Pravo iz radnog odnosa po osnovu inventivnog rada kod poslodavca, odnosno njegovog prava industrijskog vlasništva je građanskopravne prirode.

- **Odluka o meritumu broj AP 1232/05 od 9. maja 2006. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, građanski postupak, industrijsko vlasništvo, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Izvršenje pravomoćne i izvršne presude je od odlučne važnosti za ostvarivanje prava apelanata koje spada u građansko pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1177/05 od 13. juna 2006. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, građanski postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Spor u kojem je utvrđivana obaveza apelanata na naknadu sredstava koje je tužilac uložio u spornu kuću je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1193/05 od 27. juna 2006. godine, stav 17, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, građanski postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Priznanje prava vlasništva na nekretninama je predmet građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1187/05 od 13. juna 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, građanski postupak, stjecanje prava vlasništva, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postupak radi naplate novčanih potraživanja od izvršenika je odlučujući za ostvarivanje apellantovih građanskih prava, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, izvršni postupak, vremensko važenje izvršnog zakona, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postupak kojim se određuje iznos troškova postupka se mora sagledavati kao sastavni dio postupka u cjelini i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza” (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 23. septembra 1997. godine, stav 25.f).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1365/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, građanski postupak, troškovi postupka-advokatska tarifa, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo stranca da ostane u određenoj zemlji ubraja se u djelokrug javnopravnih ovlaštenja određene države koji je isključen iz djelokruga člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Praksa Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu izričito se zasniva na stavu da je odlučivanje o kretanju i boravku stranaca a, analogno tome, i odluka o protjerivanju stranca iz Bosne i Hercegovine isključiva nadležnost državnih organa, te da se ne može podvesti pod koncept „građanskih prava i obaveza” zaštićen članom 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1788/05 od 20. septembra 2006. godine, st. 33-35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, protjerivanje stranca**

Postupak koji se odnosi na utvrđivanje ništavosti ugovora je građanskopravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1605/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07**

Sudski postupak radi utvrđivanja da je odluka o prestanku radnog odnosa nezakonita je građanskopravne prirode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2144/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/07**

Postupak koji se tiče prava na rad i isplate neisplaćenih plaća je građanskopravne prirode, pa i kada se kao poslodavac pojavljuje javna ustanova.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2405/05 od 16. januara 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 116/03 od 15. juna 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

Ishod akcesornog postupka po prijedlogu za delegaciju mjesne nadležnosti u kojem je odlučivano o procesnim pitanjima nije odlučujući za utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2950/06 od 6. marta 2007. godine;**
- **Odluka o dopustivosti broj AP 923/06 od 5. aprila 2007. godine, delegiranje mjesne nadležnosti, apelacija ratione materiae nedopustiva**

U vezi sa pitanjem primjenjivosti člana 6. stav 1. Evropske konvencije na postupak naknade troškova postupka u izvršnom postupku i utvrđivanja apelantovih „građanskih prava i obaveza” u ovakvom postupku, Ustavni sud ukazuje na svoju i praksu Evropskog suda za ljudska prava prema kojoj se garancije člana 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuju i na postupak koji se tiče određivanja iznosa troškova postupka, koji se mora sagledavati kao nastavak parnice o glavnom pitanju i, u skladu s tim, kao dio „utvrđivanja građanskih prava i obaveza” (vidi, *mutatis mutandis*, Odluku Ustavnog suda broj AP 85/04 od 18. marta 2005. godine i presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 23. septembra 1997. godine, stav 25.f). Dalje, prema praksi Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava, izvršenje presude koju donese bilo koji sud mora biti posmatrano kao integralni dio „suđenja” u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi, *inter alia*, Odluku Ustavnog suda broj AP 2653/05 od 12. septembra 2006. godine i presudu Evropskog sud za ljudska prava, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 7. maja 1974. godine, Serija A-18, str. 16-18, st. 34-36). S obzirom na iznesene principe, Ustavni sud zaključuje da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na konkretan slučaj.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1525/06 od 26. juna 2007. godine, stav 9;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 128/06 od 10. januara 2008. godine, stav 22, izvršni postupak, naknada troškova postupka**

Ishod akcesornog postupka po zahtjevu za izuzeće izvršnog službenika, sudije i predsjednika suda u kom je odlučivano o procesnim pitanjima nije odlučujući za utvrđivanje apelantovih građanskih prava i obaveza.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2138/07 od 13. septembra 2007. godine, stav 10, apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

U slučaju obligacionopravne prirode, apelant ima zaštićeno „građansko pravo” samo u slučaju da zakon omogućava apelantu da bezuvjetno stekne određenu imovinu (opravdano očekivanje) putem sklopljenog pravnog posla.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2195/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, proizvoljna primjena zakona, promet vrijednosnih papira, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud podsjeća na to da je u pojedinim predmetima, neovisno o tome što se radi o licima koja su praktično imala status javnih službenika, razmatrao navode apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te predmete takvih lica tretirao kao i ostale sporove iz radnih odnosa, te ih, zavisno od činjenice svakog konkretnog predmeta, rješavao kroz dopustivost ili meritum. U vezi s tim, Ustavni sud konstatira da je i Evropski sud u predmetu *Vilho Eskelinen i dr. protiv Finske* (presuda od 19. aprila 2007. godine, broj aplikacije 63235/00, st. od 42. do 62) preispitao svoju dosadašnju praksu, te zaključio da je za isključivanje državnih službenika iz zaštite predviđene članom 6. stav 1. Evropske konvencije nužno kumulativno ispunjenje dvaju uvjeta. „Prvo, država, u domaćem pravu, mora izričito isključiti pristup sudu za određenu poziciju ili kategoriju osoblja. Drugo, isključivanje mora biti opravdano i utemeljeno na objektivnim razlozima interesa države”, te da „ništa ne opravdava isključivanje običnih radnih sporova iz jamstava na osnovu člana 6. – onih koji se odnose na plaću, nadoknadu drugih prava tog tipa – na osnovu zasebne naravi odnosa između određenih državnih službenika i države. Ustvari, postoji presumpcija da se član 6. primjenjuje”. S obzirom na navedeno, budući da u konkretnom slučaju niti jednim propisom Bosne i Hercegovine nije regulirano da apelant kao državni službenik nema pravo na pristup sudu, te imajući u vidu pobijane presude redovnih sudova, nesporno je da je apelant prema domaćem pravu imao pristup sudu, pa je, prema tome, član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na apelantov slučaj.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2231/06 od 23. novembra 2007. godine, st. 10-13; primjena člana 6. Evropske konvencije kada je riječ o državnim službenicima, izmjena prakse Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Pellegrin protiv Francuske***

Član 6. EK je primjenjiv u situaciji kada se apelant poziva na pravo u pogledu iznosa koji se može izračunati u skladu sa validnom pravnom mjerom kao što su odredbe člana 48. stav 3. Zakona o advokaturi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 37/02), kada javna vlast nije koristila diskreciono pravo u njegovu ili njenu korist, a kada je apelant učinio sve što je bilo potrebno da bi stekao pravo da primi taj iznos.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1918/06 od 25. januara 2008. godine, stav 9,** *primjena Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata*

U predmetnom slučaju apelant navodi da, u skladu sa zakonom, ima pravo da traži povrat naplaćene akcize, što se ima smatrati imovinom. Nesporno je da je pravo na imovinu „građansko pravo”. Također je jasno da je spor koji se javio između apelanta i državnih organa spor o apelantovom pravu na imovinu. Stoga, bez obzira na činjenicu da su o ovom pitanju u prva dva stepena odlučili porezni organi, spor je ekonomske prirode i pripada djelokrugu člana 6. stav 1. Evropske konvencije koji je primjenjiv u konkretnom predmetu (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 28/02 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 34/04 od 18. augusta 2004. godine).

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1284/06 od 11. marta 2008. godine, stav 8,** *plaćanje akciza, apelacija očigledno (prima facie) neosnovana*

Ustavni sud konstatira da je predmetni vanparnični postupak pokrenut po apelantovom prijedlogu o prijemu novčane naknade – novca u sudski depozit u korist Brčko distrikta BiH, a da je Osnovni sud, na osnovu odredaba čl. 193. do 200. Zakona o vanparničnom postupku, koje su po svojoj prirodi odredbe procesnog karaktera i reguliraju situacije u kojima je nadležni sud dužan primiti u sudski depozit novac i hartije od vrijednosti, uz primjenu materijalnopravnog propisa, jer se radi o tačno određenom odnosu obligacionopravnog karaktera, i to Zakona o obligacionim odnosima, kojim su regulirani uvjeti predaje u sudski depozit, apelantov prijedlog odbio. Ustavni sud konstatira da se u konkretnom vanparničnom postupku nije raspravljalo o građanskim pravima i obavezama s obzirom na to da su ona određena ranije zaključenim ugovorom, već je u navedenom postupku odlučeno da li su ispunjeni ili ne uvjeti za predaju novca u sudski depozit.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3296/07 od 17. aprila 2008. godine, stav 8.**

Stavljanje pod nadzor i smještanje u Imigracioni centar stranaca u okviru postupka o pravu na boravak o kojem još nije odlučeno, ili zbog nacionalne sigurnosti, ubraja se u domen javnog prava svake zemlje. Iz toga proizlazi da član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenljiv u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3307/08 od 28. marta 2009. godine, stav 35,** *apelacija je u odnosu na pravo na pravično suđenje ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom BiH*

Imajući u vidu prirodu spora u ovom predmetu i stav Evropskog suda da je 1. stav člana 6. Evropske konvencije primjenjiv u vanparničnom postupku uređenja međa, budući da je to pitanje blisko povezano sa opsegom vlasništva i da je odlučno za djelotvorno vršenje prava podnosioca zahtjeva, tj. za slobodu uživanja njegovog vlasništva (vidi, Evropski sud, *Debelić protiv Hrvatske*, presuda od 12. oktobra 2006. godine, aplikacija broj 9235/04), Ustavni sud zaključuje da je primjenjiv član 6. stav 1. Evropske konvencije na konkretan slučaj.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 655/07 od 10. juna 2009. godine, stav 9,** *primjena člana 6. EK na vanparnični postupak uređenja međa*

Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o situaciji u kojoj je predmetni sudski postupak pokrenuo I.H., apelanticin umrli muž, te u kojem se odlučivalo o osnovanosti

njegovog tužbenog zahtjeva za rješavanje pitanja isplate dospjelih, a neisplaćenih invalidnina. Međutim, Ustavni sud naglašava da, iako se u predmetnom sudskom postupku nije odlučivalo o apelanticinom tužbenom zahtjevu, ipak je ishod predmetnog postupka odlučujući za apelantica prava i obaveze, pa apelantica ima pravni interes, odnosno aktivnu legitimaciju da podnese apelaciju u svoje ime u pogledu predmetnog sudskog postupka i zaštite prava koja joj pripadaju prema Ustavu Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 1648/08 od 24. juna 2009. godine, stav 6.**

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se u vanparničnom postupku pojavio „spor” koji se tiče načina podjele imovine, a odnosi se na pitanje da li je moguća fizička dioba, ili je jedina opcija prodaja nekretnine. Ustavni sud smatra da odluka o ovom „sporu” može imati odlučujući utjecaj na neka druga apelantova građanska prava (npr., pravo na dom), te da je, stoga, član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 264/07 od 3. jula 2009. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, vanparnični postupak radi diobe nekretnine je postupak u kojem se utvrđuju građanska prava i obaveze**

U predmetnom ostavinskom postupku bili su određivani tačni vlasnički dijelovi apelanata na imovini ostaviteljice. U konkretnom slučaju ishod takvog postupka, u kojem se apelantima kao nasljednicima određuju tačni vlasnički dijelovi na nekretninama ostaviteljice, prema mišljenju Ustavnog suda, jeste „odlučujući za građanska prava i obaveze” apelanata, a takvi postupci su zaštićeni članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 512/07 od 3. jula 2009. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, ostavinski postupak**

Postupak izvršenja u konkretnom slučaju u odnosu na apelante pokreće nova pitanja u vezi sa primjenom odredaba ZIP-a s obzirom na to da je izvršenje provedeno na nekretninama koje nisu bile predmet izvršenja a u kojim su živjeli apelanti do uvođenja tražioca izvršenja u posjed. Navedeno ukazuje na to da se u konkretnom slučaju radi o postupku u kojem se utvrđuju građanska prava i obaveze u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zbog čega je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv.

• **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2621/07 od 2. decembra 2009. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, izvršni postupak, apelant je izvršenik u postupku, apelacija racione materiae dopustiva, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na zaštitu vitalnog interesa iz Ustava Republike Srpske je pravo političke prirode koje se ne ubraja u opseg „građanskih prava i obaveza” budući da je taj termin shvaćen u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

• **Odluka o dopustivosti broj AP 2821/09 od 26. marta 2010. godine, st. 14. i 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 51/10**

Ustavni sud zapaža da se u predmetnom postupku, koji je okončan Presudom Vrhovnog suda broj Uvl-90/05 od 12. decembra 2007. godine, nije odlučivalo o apelanticinim građanskim pravima, već o osnovanosti žalbenih i tužbenih navoda apelanticinog oca

Ranka Kneževića. Međutim, Ustavni sud, također, zapaža da je apelantici, kao djetetu umrlog korisnika lične penzije Ranka Kneževića, privremenim rješenjem prvostepenog organa priznato pravo na porodičnu penziju počev od 5. jula 2006. godine u iznosu od 211,47 KM uz obrazloženje da će se konačno rješenje donijeti po okončanju postupka koji se vodi pred redovnim sudom. Stoga, Ustavni sud smatra da su apelantčina prava dovedena u pitanje odlukama koje se osporavaju apelacijom s obzirom na to da apelantica svoje pravo na porodičnu penziju crpi iz prava koja su predmet raspravljanja u osporenim odlukama, odnosno da se apelantica može smatrati „indirektnom žrtvom” kršenja prava na koja se poziva u apelaciji.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 774/08 od 13. oktobra 2010. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/11, retroaktivna uplata doprinosa**

Ustavni sud je ustanovio da je u glavnom postupku, odnosno upravnom sporu, apelant tužbom tražio zaštitu svojih imovinskih prava putem zahtjeva da se utvrdi da je nezakonito rješenje Komisije od 9. marta 2010. godine a kojim se apelantu oduzima dozvola za upravljanje i zabranjuje raspolaganje imovinom Zatvorenog investicionog fonda. Pri tome Ustavni sud smatra da apelant upravlja fondom po osnovu ugovora od 22. aprila 2009. godine i ostvaruje upravljačku proviziju u mjesečnom iznosu od 100.000,00 KM, odnosno 1.200.000,00 KM godišnje. Iz navedenog proizlazi da je svrha apelantove tužbe u upravnom sporu zaštita apelantovih imovinskih interesa u koje se dira rješenjem Komisije od 9. marta 2010. godine. Cilj apelantovog zahtjeva za odgađanje izvršenja rješenja Komisije od 9. marta 2010. godine je, također, bio da se zaštiti apelantov imovinski interes koji bi došao u pitanje izvršenjem rješenja Komisije od 9. marta 2010. godine, čiju zakonitost apelant osporava u glavnom postupku. Stoga, proizlazi da je postupak za donošenje osporenog rješenja bio odlučujući za djelotvorno ostvarivanje apelantovih građanskih prava. Prema tome, Ustavni sud, uzimajući u obzir kriterije koje je uspostavio Evropski sud smatra da se na postupak donošenja osporenog rješenja primjenjuju garancije člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1676/10 od 27. novembra 2010. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/11, izmjena prakse prema kojoj su apelacije koje se odnose na privremene mjere odbacivane kao ratione materiae nedopustive: nova praksa podrazumijeva da se standardi prava na pravično suđenje pod određenim uvjetima primjenjuju i na postupke u kojima se odlučuje o privremenim mjerama pred redovnim sudovima**

Prije daljnje rasprave o predmetu u vezi sa pravom na pravično suđenje, Ustavni sud podsjeća na svoju najnoviju praksu u predmetu broj AP 3080/09 od 25. septembra 2010. godine („Službeni glasnik BiH” broj 48/11), koji se odnosio na razrješenje apelanta – sudije u postupku pred VSTV, a zatim je Sud BiH, povodom apelantove žalbe, donio odluku kojom se žalba odbija u kojoj je potencirano pitanje da li je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na apelantov slučaj s njegovog „građanskog” ili „krivičnog” aspekta. U citiranoj Odluci broj AP 3080/09 Ustavni sud je analizirao svoju dosadašnju i praksu Evropskog suda (*Olujić protiv Hrvatske*, presuda od 5. februara 2009. godine, broj zahtjeva 22330/05), te je zaključio da su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi na apelantov slučaj sa aspekta garancije koju

pruža „građanski” nivo prava na pravično suđenje. Isto se odnosi na konkretni predmet, te će Ustavni sud ispitati slučaj u svjetlu zaštite apelantovih „građanskih prava”, koju pružaju član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 147/09 od 23. marta 2012. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 31/12;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3080/09 od 25. septembra 2010. godine, st. 36-39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, razrješenje sudije u postupku pred VSTV, nema povrede člana 6. EK**

Ustavni sud, prvenstveno, ukazuje da se predmetni postupak odnosi na utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugoapelanta koji stoga u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. S druge strane, prvoapelant kao treće (pravno) lice kojem je u navedenom postupku oduzeta imovina na osnovu odredaba Zakona o oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela, također, uživa garancije prava na pravično suđenje s građanskopravnog aspekta, pa će, s obzirom na navedeno, Ustavni sud u konkretnom slučaju ispitati da li je predmetni postupak bio pravičan na način na koji to zahtijevaju navedene odredbe. Što se tiče primjenjivosti člana 6. stav 1. Evropske konvencije u građanskom kontekstu u odnosu na prvoapelanta, Ustavni sud se poziva na svoju praksu izraženu u odlukama broj U 122/03 od 27. oktobra 2004. godine (objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 24/05) i broj AP 2062/11 od 17. jula 2014. godine (dostupne na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojima je, u sličnim činjeničnim okolnostima, zaključeno da su sudovi odlučivali o apelantovom građanskom pravu u smislu da su ga lišili imovine u toku krivičnog postupka vođenog protiv drugih lica, odnosno da li je apelantima kao osobama od kojih je osporenim odlukama oduzeta imovinska korist, a koji su u postupku učestvovali isključivo kao svjedoci odbrane, pružena puna procesna zaštita prilikom oduzimanja imovine. Stoga, Ustavni sud, podržavajući vlastitu praksu, nema razloga da u konkretnom slučaju dovodi u pitanje primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1551/14 od 6. decembra 2016. godine, stav 22, krivični postupak, oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud, prije svega, zapaža da su predmet osporavanja apelacijom odluke donesene u postupku koji se odnosio na poništenje sporne odluke o imenovanju direktora Komisije za pravnu pomoć u Brčko distriktu, dakle, radi se o odlukama donesenim u konkursnoj proceduri u kojoj su kao kandidati učestvovali i apelanti, pa se stoga radilo o postupku u kojem je odlučivano o građanskim pravima apelanata, tako da je član 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju primjenjiv (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3528/13 od 15. septembra 2016. godine, stav 33, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1842/14 od 11. januara 2017. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/17, konkursna procedura, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Krivična optužba – utvrđivanje

S obzirom na to da je cilj izrečene kazne u prekršajnom postupku prevencija i da predstavlja znatnu sumu novca, takva prekršajna djela spadaju u djelokrug člana 6. Evropske konvencije prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava.

- **Odluka broj U 19/00 od 4. maja 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/01**

Postupak u kojem su apelanti proglašeni krivim za privredni prestup zasnovan je na zakonodavnoj regulativi koja je, u suštini, po svojoj prirodi krivična. Novčana kazna nametnuta apelantima je veliki novčani iznos. Uzimajući u obzir sve relevantne faktore, zaključeno je da apelanti imaju pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu, koja je na raspolaganju pri utvrđivanju krivične optužbe iz člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 223/02 od 23. jula 2004. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, postupak utvrđivanja odgovornosti za privredni prestup**

Obrnuto tumačenje člana 6. Evropske konvencije, prema kojem bi se pravo na pravičan postupak garantiralo i nekome ko traži utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv drugog lica, prevazilazilo bi okvire tumačenja člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 408/04 od 18. januara 2005. godine, stav 11, obustava istrage u krivičnom postupku u kojem je apelant oštećeni**

Da bi se odredilo da li je suštinski karakter legislativne sheme krivični, sudovi moraju razmotriti niz faktora, uključujući posebno: a) Da li je cilj ili jedan od ciljeva relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenog ponašanja; b) Ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, da li on implicira ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno (naprimjer, nepoštenje ili nebriga) i c) Koja visina kazne se može nametnuti za sankcionirano djelo?

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 437/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne zbog vrijeđanja suda, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Gledano sa stanovišta sudske prakse u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije, legislativna regulativa u vezi sa konkretnim predmetom je, u suštini, krivična po svojoj prirodi [...]. Uzimajući u obzir relevantne faktore, Ustavni sud je zaključio da apelant ima pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju pri utvrđivanju „krivične optužbe” iz člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 437/04 od 23. marta 2005. godine, stav 19, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne zbog vrijeđanja suda, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 508/04 od 23. marta 2005. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne zbog saobraćajnog prekršaja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 530/04 od 18. januara 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, plaćanje novčane kazne zbog kršenja obaveze uplate poreza, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 599/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, prekršajni postupak, optuženo (pravno lice) nije zastupalo ovlašteno lice, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Disciplinski postupak protiv sudija i tužilaca koji vodi VSTV je po svojoj prirodi krivični.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 633/04 od 27. maja 2005. godine, st. 20-29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05;**
- **Odluka o meritumu broj AP 662/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

„Krivična optužba” je autonomni koncept, to jest neko djelo koje je u domaćem zakonu klasificirano kao prekršaj može, ipak, pokrenuti pitanje krivične optužbe u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije iako je suštinski karakter legislativne sheme prema svojoj prirodi prije krivičan nego građanski - da bi se omogućilo da država ne može izbjeći obavezu da osigura pravičan postupak jednostavnim klasificiranjem nekog djela prekršajnim u svom zakonodavstvu.

- **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

Ocjena da li je neka optužba „krivična” u smislu značenja iz člana 6. Evropske konvencije daje se na osnovu kriterija: klasificiranje prema zakonodavstvu, priroda prekršaja i priroda i strogost kazne (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Engel i dr. protiv Holandije*, presuda od 8. juna 1976. godine). Ovi kriteriji ne moraju biti kumulativno ispunjeni. Priroda prekršaja uključuje dva potkriterija: obim prekršene norme i svrhu kazne, koji moraju biti kumulativno ispunjeni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2468/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, prekršajni postupak**

Svrha kažnjavanja za povrede pravila ponašanja u izbornom procesu, iako nije jasno definirana u Izbornom zakonu, usmjerena je na sprečavanje djelatnosti kojima se može ugroziti izborni proces, sprečavanje eventualnih povreda javnog poretka, onemogućavanje ograničenja slobode izražavanja (član 7.3. stav 1. tačka 7), jačanje morala i utjecaj na razvijanje odgovornosti i discipline. Ustavni sud smatra da sve ovo upućuje na to da se radi o „krivičnoj” optužbi prije nego o disciplinskoj sankciji.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 952/05 od 8. jula 2006. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, izbori;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 41/07 od 14. oktobra 2009. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/10**

Ustavni sud zapaža da apelant ne osporava odluku kojom je direktno odlučeno o krivičnoj optužbi. Apelacija nije usmjerena niti na vrstu, niti na visinu izrečene kazne, što su činjenice koje Ustavni sud, u pravilu, ne razmatra pri odlučivanju o kršenju prava na pravično suđenje, već je usmjerena protiv odluke kojom je izrečena novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora. Međutim, Ustavni sud smatra da su i na ovaj slučaj primjenjivi član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije. Naime, apelacija se odnosi na primjenu materijalnog prava u aspektu izvršenja sankcije izrečene prilikom odlučivanja o krivičnoj optužbi protiv apelanta, pa Ustavni sud zaključuje da se, ustvari, radi o jedinstvenom postupku „utvrđivanja krivične optužbe”, jer odluka o dopuštenosti izvršenja ili zastarjelosti izvršenja izrečene kazne predstavlja sastavni dio suđenja, odnosno utvrđivanja krivične optužbe.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2402/08 od 25. marta 2011. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 81/11, krivični postupak, zamjena kazne zatvora novčanom kaznom, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2809/12 od 24. maja 2013. godine, st. 21. i 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/13**

Imajući u vidu da se u konkretnom slučaju radi o prekršajnom postupku, Ustavni sud ističe da se, s tim u vezi, prvenstveno, postavlja pitanje primjenjivosti člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, odnosno pitanje da li se radi o „krivičnoj” optužbi protiv apelantice u smislu člana 6. Evropske konvencije. Ustavni sud podsjeća na opći stav u pogledu ocjene da li je neka optužba „krivična” u smislu značenja iz člana 6. Evropske konvencije, koji polazi od sljedećih kriterija: klasificiranje prema zakonodavstvu, priroda prekršaja i priroda i strogost kazne (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Escoubet protiv Belgije* [GC], broj predstave 26780/95, stav 32, ECHR 1999-VII). Isto tako, ovi kriteriji su općenito alternativne prirode i oni ne moraju biti kumulativno ispunjeni: da bi se primijenio član 6. Evropske konvencije u pogledu „krivične” optužbe, dovoljno je da prekršaj u konkretnom slučaju bude po svojoj prirodi „krivični” sa stajališta Evropske konvencije, ili da se radi o prekršajno odgovornom licu kojem se može izreći sankcija koja po svojoj prirodi i visini spada općenito u „krivičnu” sferu. Međutim, to ne sprečava upotrebu kumulativnog pristupa u kojem zasebna analiza svakog kriterija ne omogućava donošenje jasnog zaključka u pogledu postojanja „krivične” optužbe (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Garyfallou AEBE protiv Grčke*, presuda od 24. septembra 1997, stav 33, Izvještaji o presudama i odlukama 1997-V, *Jussila protiv Finske* [GC], broj predstave 73053/01, st. 30. i 31, ECHR 2006-XIII, i *Zaicevs protiv Latvije*, broj predstave 65022/01, stav 31, ECHR 2007-IX). Dalje, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, čak i lakši saobraćajni prekršaj konstituira „krivično djelo” za potrebe člana 6. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Öztürk v. Njemačka*, presuda od 21. februara 1984. godine, Serija A broj 73, str. 17-21, st. 46-54, i *Falk protiv Holandije*, odluka o dopustivosti od 19. oktobra 2004. godine, broj predstave 66273/01). Primjera radi, Evropski sud za ljudska prava je u navedenom predmetu *Falk protiv Holandije* zaključio da postupak i izrečena novčana kazna podnosiocu predstave u iznosu od 108,91 euro, kojom je kažnjen (kao vlasnik automobila) zbog oduzimanja prava prvenstva pješaku koji je prelazio pješački prelaz, predstavlja lakši saobraćajni prekršaj

i uživa garancije iz člana 6. Evropske konvencije (vidi, *ibid.*, *Falk protiv Holandije*). Analogno navedenom primjeru iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, te polazeći od navedenih općih kriterija, Ustavni sud zaključuje da se i u konkretnom slučaju, s obzirom na obim prekršene norme i svrhu sankcije, radi o „krivičnoj optužbi”, odnosno da je u konkretnom slučaju član 6. Evropske konvencije primjenjiv.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 716/09 od 26. januara 2012. godine, stav 13, prekršajni postupak**

Ustavni sud primjećuje da u konkretnom predmetu apelant osporava rješenje kojim se ne utvrđuje krivična optužba protiv njega, nego mu se, privremeno, do okončanja postupka, zabranjuje raspolaganje imovinom. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju privremena mjera donesena u toku istrage i da je njen primarni cilj bio, kako to proizlazi iz rješenja Suda BiH, da se osigura u početnoj fazi postupka da se on provede do kraja, bez opasnosti da imovina za koju se sumnja da je stečena krivičnim djelom bude otuđena, u skladu sa odredbama čl. 65. i 73. ZKPBiH, odnosno čl. 110, 110.a i 111. KZBiH. Ustavni sud zapaža da se, prema relevantnim odredbama ZKPBiH, imovinska korist stečena krivičnim djelom „oduzima sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno” (član 110. KZBiH), te da u predmetnom slučaju do eventualnog oduzimanja apelantove imovine može doći tek u slučaju da se utvrdi apelantova krivična odgovornost za krivična djela za koja je osumnjičen. Stoga, Ustavni sud smatra da su osporene odluke donesene na privremenoj osnovi, dakle, da imaju privremeni karakter i da ne postoje naznake da su navedena rješenja u smislu stavova Evropskog suda i Ustavnog suda imala bilo kakav utjecaj na apelantov krivični dosje, zbog čega se ne mogu smatrati kao odluke kojima se odlučuje o utvrđivanju krivične optužbe protiv apelanta u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da pitanje pravičnosti ovog postupka ne ulazi u domen člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti u domen člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, zbog čega je apelacija u odnosu na apelantove navode o kršenju ovog prava *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2753/13 od 30. septembra 2015. godine, st. 37. i 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/15, krivični postupak, privremena mjera zabrane otuđenja i raspolaganja imovinom**

Izvršni postupak

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada ne postoje garancije da će apelant, kao imalac izvršnog sudskog naslova, moći naplatiti svoja potraživanja od Federacije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1307/08 od 9. jula 2010. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, ratna šteta**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada je time što su redovni sudovi usvojili prigovor u izvršnom postupku, zato što u prijedlogu za izvršenje nije naveden Zeničko-dobojski kanton, nego pravno lice koje kod njega ima

otvoren transakcijski račun, učinjeno iluzornim izvršenje sudske odluke koje predstavlja integralni dio „suđenja” u smislu člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/08 od 13. oktobra 2010. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/11, Mješovita srednja škola „Hazim Šabanović” Visoko;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 63/09 od 22. februara 2011. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/11**

Imajući u vidu činjenicu da Federacija nije izračunala ukupan zbir dugovanja po osnovu izvršnih sudskih odluka koji bi ažurirala sve dok za to postoji potreba, kao i činjenicu da ne postoji centralna i transparentna evidencija potraživanja o kojoj je bilo riječi u prethodnom dijelu obrazloženja ove odluke, proizlazi da apelanti, kao imaoci izvršnih sudskih naslova, nemaju garancije da će moći naplatiti svoja potraživanja od Federacije u razumnom roku, zbog čega Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pravo na izvršenje pravomoćne sudske odluke u razumnom roku, kao i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1544/08 od 27. maja 2011. godine, stav 65, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, neizvršavanje pravosnažnih sudskih odluka, pravosnažno dosuđena potraživanja iz radnog odnosa, dodijeljena kompenzacija**

Imajući u vidu činjenicu da Vlada Zeničko-dobojskog kantona nije izračunala ukupan zbir dugovanja po osnovu izvršnih sudskih odluka, koji bi ažurirala sve dok za to postoji potreba, kao i činjenicu da ne postoji centralna i transparentna evidencija potraživanja o kojoj je bilo riječi u prethodnom dijelu obrazloženja ove odluke, proizlazi da apelanti kao imaoci izvršnog sudskog naslova nemaju garancije da će u razumnom roku moći naplatiti svoja potraživanja od Zeničko-dobojskog kantona. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pravo na izvršenje pravosnažne sudske odluke u razumnom roku, te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2110/08 od 12. oktobra 2011. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, pravosnažno dosuđeno potraživanje iz radnog odnosa za period od 2005. do 2006. godine, koje se treba namiriti iz kantonalnog nivoa vlasti, tj. iz budžetskih sredstava Zeničko-dobojskog kantona**

Pristup sudu

Odbijajući nadležnost da preispita činjenično stanje, Vrhovni sud Republike Srpske povrijedio je apelantino pravo na pristup sudu pune jurisdikcije zajamčeno Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustavom BiH.

- **Odluka broj U 7/00 od 18. i 19. augusta 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/01, upravni postupak**

U situaciji kada Vrhovni sud tri puta vraća predmet upravnim organima na ponovno rješavanje, zbog čega apelant nije bio u prilici da dođe do odluke suda o meritumu njegovih građanskih prava, apelantu nije pružen efektivan pristup sudu zajamčen članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka broj U 15/00 od 15. i 16. decembra 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/01**

Član 6. stav 1. Evropske konvencije osigurava pravo na pristup sudu pune nadležnosti, kao i pravo da sud donese odluku u meritumu radi odlučjenja o zahtjevu za povrat nezakonito oduzetog stana čak i u slučaju kada je odgovarajući upravni postupak u toku.

- **Odluka broj U 24/00 od 31. augusta 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/02**

Postoji povreda prava na pristup sudu u slučajevima koji se tiču stambenih pitanja kada su Općinski i Kantonalni sud, vraćajući predmet upravnom organu, odbili odlučiti o meritumu predmeta uslijed, navodnog, nedostatka nadležnosti. Upravni postupak, koji je u toku, ne može biti razlog za nedonošenje odluke o meritumu.

- **Odluka broj U 32/02 od 24. oktobra 2003. godine, st. 21. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04, upravni postupak, prenos stanarskog prava na davaoca izdržavanja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na pristup sudu je povrijeđeno kada sud propusti da meritorno odluči o apelantovom građanskom pravu.

- **Odluka broj U 64/02 od 24. oktobra 2003. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, utvrđivanje građanskih prava u redovnom postupku nakon što obaveze iz vansudskog poravnanja nisu ispunjene, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je time što nije riješeno o meritumu apelantice tužbe, Općinski sud uskratio apelantici pravo na pristup sudu i time povrijedio član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije. Dalje, ova povreda nije ispravljena ni nakon podnošenja žalbe Kantonalnom sudu i izjavljene revizije Vrhovnom sudu.

- **Odluka broj U 28/00 od 28. novembra 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, postupak po zahtjevu za naknadu štete protiv UN i UNPROFOR-a**

Svaka država ima diskreciono pravo da sama organizira pravni sistem unutar kojeg će svakome omogućiti pristup sudu kada se radi o „utvrđivanju građanskih prava i obaveza”. Na taj način proizlazi pravo države da od svakoga traži da poštuje relevantne domaće pravne propise kojima se propisuju postupci pred nadležnim organima. Ovdje se misli, prije svega, na propise od kojih zavisi nadležnost organa i dopustivost pravnog lijeka.

- **Odluka o meritumu broj U 25/03 od 21. januara 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, parnični postupak radi utvrđivanja prava vlasništva na tzv. vojnim stanovima**

Svako lice koje je direktno ili indirektno povrijeđeno mjerama upravnih organa ima pravo pristupa sudu pune jurisdikcije da bi se osigurala zaštita njegovih ugroženih prava.

- **Odluka o meritumu broj U 25/03 od 21. januara 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, parnični postupak radi utvrđivanja prava vlasništva na tzv. vojnim stanovima**

Redovni sudovi su osporenim odlukama odlučivali o apelantovom zahtjevu za pokretanje postupka za provođenje istrage protiv trećeg lica, tako da se apelant ne žali na sudsku odluku o njegovoj krivici. Pošto pravo na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije ne obuhvata pravo na pokretanje krivičnog postupka protiv trećih lica, član 6. stav 1. Evropske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj.

- **Odluka o meritumu broj U 63/03 od 27. februara 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/04**

Vrhovni sud je odbacivanjem kao nedopustivog zahtjeva za sudsku zaštitu protiv odluke drugostepenog carinskog upravnog organa apelantima uskratio pravo na pristup sudu, jer određivanje građanskog prava ili krivične optužbe od upravnog organa koje ne ispunjava zahtjeve u vezi sa nezavisnim i nepristranim sudom mora biti podložno sudskoj kontroli nezavisnog i nepristranog suda sa punom jurisdikcijom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 10/03 od 26. marta 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/04**

U slučaju kada je apelantima, kao sestri i djedu maloljetne djece, osporenim sudskim odlukama odbijen pristup sudu, jer nemaju aktivnu legitimaciju za pokretanje postupka za oduzimanje roditeljskog prava, budući da Zakon o vanparničnom postupku to omogućava samo roditelju, odnosno usvojitelju i organu starateljstva, to predstavlja razumno proporcionalan odnos između sredstava koja su korištena i cilja koji se želi postići.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 62/03 od 21. jula 2004. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/05**

S obzirom na restriktivno tumačenje člana 187. Zakona o parničnom postupku, kojim je regulirano pravo na podnošenje tužbe za utvrđenje, došlo je do povrede apelantovog prava na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 219/03 od 23. jula 2004. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04, tužba kojom je traženo utvrđenje da „Elektroprivreda” nema pravo na naplatu duga od apelanta**

U situaciji kada apelanti nisu ishodili meritornu odluku o svom tužbenom zahtjevu u periodu dužem od tri godine, proizlazi da, pored formalnog, nisu imali i suštinski pristup sudu i da je osporenim sudskim odlukama povrijeđeno njihovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/02 od 23. jula 2004. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, postupak po tužbi suvlasnika zbog smetanja posjeda protiv privremenog korisnika**

Sama činjenica da je apelant izdjejtvoovao da nižestepeni sudovi donesu osporene odluke nepobitno potvrđuje da je apelantovo pravo na pristup sudu u konkretnom slučaju ostvareno. Ovo zato što su nižestepeni sudovi o apelantovom tužbenom zahtjevu raspravljali i odlučivali o meritumu ovog predmeta, što, samo po sebi, isključuje

postojanje povrede prava na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Naime, u slučajevima u kojima je povrijeđeno pravo na pristup sudu potrebno je, kao uvjet postojanja te povrede, da je sud odbacio iz nekog od procesnih razloga da odlučuje o meritumu spora, što u ovom predmetu nije slučaj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 218/02 od 23. jula 2004. godine, stav 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, navodna nemogućnost pokretanja parničnog postupka zbog rata – zastara - Brčko distrikt**

Dosljednom primjenom odredbe člana 323. Zakona o parničnom postupku prvostepeni sud je trebalo da zastane s dostavom apelantove žalbe drugostepenom sudu, dok se ne donese odluka o prijedlogu za dopunu presude i dok ne protekne rok za žalbu protiv te odluke. Međutim, prvostepeni sud je odmah cijeli spis dostavio drugostepenom sudu na odlučivanje o žalbi. Na taj način povrijeđeno je apelantovo pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 53/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04, parnični postupak radi naknade zaostalih plaća**

Apelantino pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. Evropske konvencije nije povrijeđeno, jer je apelantica imala pravo pristupa sudu pune jurisdikcije, pokrećući tužbu kojom je tražila utvrđenje prava na predaju stana u posjed na kojem su ona i njen suprug bili sunosioci stanarskog prava prije razvoda braka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 107/03 od 29. septembra 2004. godine, st. 25-28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04, priznanje strane sudske odluke**

Apelantici je povrijeđeno pravo na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije, jer domaći pravni sistem, u slučaju koji se ticao apelantinih prava iz člana 6. Evropske konvencije, nije omogućio sudsku zaštitu pune jurisdikcije protiv carinskih prekršajnih organa barem u jednom stepenu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 106/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/05**

Pravo na pristup sudu je povrijeđeno u situaciji kada je odbačena apelantina tužba zbog nenadležnosti i apelantica upućena da potražuje štetu kod Državne komisije za utvrđivanje ratne štete. Redovni sudovi su trebali prihvatiti nadležnosti na osnovu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te ispitati osnovanost apelantinih tužbenih zahtjeva u smislu važećih odredaba Zakona o vlasničkim odnosima i Zakona o obligacionim odnosima, te meritorno odlučiti da li tužene stranke snose odgovornost ili ne.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/03 od 27. oktobra 2004. godine, st. 36-41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 464/04 od 17. februara 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, nemogućnost izvršenja pravosnažne sudske odluke kojom je dodijeljena naknada nematerijalne štete na ime pogibije bliskih članova porodice, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje ako je zakonom ili nekim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravosnažne sudske presude, kada takav zakon ili drugi akt stavlja „pretjeran teret na pojedince”, čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 969/04 od 23. marta 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/05;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1094/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 276/05 od 9. februara 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Pravo na jednakost pred zakonom podrazumijeva i mogućnost jednakog pristupa sudu svim licima na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno pravo da rješava o građanskim pravima tih lica, pod jednakim uvjetima, nadležan sud u postupku koji je predviđen zakonom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 402/04 od 23. marta 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Apelantovo pravo na pravično suđenje zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. Evropske konvencije je povrijeđeno, jer u sudskom postupku nije u cijelosti odlučeno o njegovom tužbenom zahtjevu, čime mu je onemogućen pristup sudu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 225/04 od 23. marta 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05**

Odbijanje apelantovog tužbenog zahtjeva u dijelu koji se tiče obaveze tuženog da uplati doprinose onemogućilo je apelantu da ostvari samu suštinu njegovog „prava na pristup sudu” iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/05, odbijanje dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosio na uplatu doprinosa zbog navodnog nepostojanja aktivne legitimacije**

Pravo apelanata na pristup sudu u okviru prava na pravičan postupak je povrijeđeno u slučaju kada je parnični postupak prekinut do okončanja krivičnog postupka koji je već ranije pravosnažno okončan, ali je u toku postupak po vanrednom pravnom lijeku - zahtjevu za ponavljanje postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 70/05 od 22. aprila 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05**

U konkretnom slučaju, kada su redovni sudovi tužbe apelanata radi zaštite prava iz radnog odnosa odbacili kao neblagovremene, postoji javni interes u pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova, koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti. Propuštanje rokova predviđenih zakonom onemogućilo je redovne sudove da meritorno rasprave o tužbenem zahtjevu apelanata, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1110/04 od 18. maja 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/06**

Pravo na pristup sudu je povrijeđeno kada redovni sud prekine parnični postupak pokrenut nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka zbog toga što je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 691/04 od 28. juna 2005. godine, st. 2527, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, naknada štete, parnični postupak po imovinskopравnom zahtjevu nakon pravosnažno okončanog krivičnog postupka obustavljen, jer je podnesen zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na pristup sudu traje sve dok se ne realizira utvrđeno građansko pravo. U protivnom, efektivan postupak prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza bio bi iluzoran ako u naknadnom, izvršnom, postupku to građansko pravo ne može zaživjeti.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 552/04 od 28. juna 2005. godine, stav 9;**
- **Odluka broj U 38/02 od 19. decembra 2003. godine, st. 50. i 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, radni spor, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pristup sudu kao elementa prava na pravično suđenje ako je zakonom ili nekim drugim aktom vlasti onemogućeno izvršenje pravosnažne sudske presude, kada takav zakon ili drugi akt stavlja „pretjeran teret na pojedince”, čime ne zadovoljava uvjet proporcionalnosti između javnog interesa zajednice i osnovnih prava pojedinaca.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 703/04 od 28. juna 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, neprovođenje pravosnažnog rješenja o izvršenju, isplata duga nastalog u ratnom periodu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U slučaju kada u periodu od četiri godine Osnovni sud nije preduzeo nijednu radnju s ciljem procesuiranja tužbe, povrijeđeno je apelantičino pravo na pristup sudu, što predstavlja povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 994/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Federacija Bosne i Hercegovine nije omogućila apelantima pravo na pristup sudu, te je na taj način povrijeđen član 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/04 od 2. decembra 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/06, stara devizna štednja**

U slučajevima u kojima je povrijeđeno pravo na pristup sudu potrebno je, kao uvjet postojanja te povrede, da je sud odbacio iz nekog od procesnih razloga da odlučuje o meritumu spora, što u ovom predmetu nije slučaj.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1000/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 10**

Nema povrede prava na pravično suđenje kada je odluku donio nadležni organ uprave čiju je zakonitost ispitao Vrhovni sud putem zahtjeva za sudsku zaštitu.

- **Odluka o meritumu broj AP 676/04 od 20. decembra 2005. godine, st. 30. i 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, upravni postupak, apelant je naveo povredu prava na pravično suđenje, jer je u drugostepenom postupku odlučivao organ uprave, a ne sud, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U pogledu ograničenja prava propisivanjem određenih rokova postoji javni interes, koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sistema i pravnoj sigurnosti, te propuštanje rokova predviđenih zakonom onemogućava redovnim sudovima da meritorno rasprave suštinu tužbenog zahtjeva, što nije u suprotnosti sa zahtjevima iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/06 od 15. februara 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, upravni postupak, propuštanje prekluzivnih rokova, nema povrede prava na pravično suđenje**

Povreda prava na pristup sudu ne postoji u slučaju kada apelant tužbom u upravnom sporu nije zahtijevao od suda održavanje usmene rasprave, a sud osporenu odluku donese na sjednici vijeća.

- **Odluka o meritumu broj AP 908/05 od 9. februara 2006. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06**

Iako je prijašnji zahtjev za izvršenje pravosnažno odbijen, stvar nije pravosnažno riješena, jer je prijašnji zahtjev za dozvolu izvršenja bio preuranjen, imajući u vidu da je podnesen prije nego što je nastupio uvjet iz izvršne isprave.

- **Odluka o meritumu broj AP 1202/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 61/06, izvršni postupak, neizvršenje pravosnažne sudske odluke, pristup sudu**

Nepoduzimanje redovnih sudova bilo kakvih radnji u rokovima višestruko dužim od onih koji su propisani prinudnim zakonskim propisima, te nepoduzimanje bilo kakvih koraka da bi se uklonile smetnje koje dovode do takvog rada sudova, pri tome ne dajući bilo kakvo objašnjenje ili obavještenje građanima o redoslijedu rješavanja njihovih građanskih prava i obaveza, predstavlja kršenje prava na pravično suđenje u odnosu na pravo na pristup sudu, predviđeno u članu II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1199/06 od 13. juna 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 957/06 od 13. juna 2006. godine, st. 26. i 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/06, parnični postupak, sud od podnošenja tužbe nije preduzeo niti jednu radnju**

Ograničenjem prava na pristup sudu, ustanovljenim donošenjem Zakona o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih djestava od 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine, kojim su nadležni sudovi ustupili te predmete Pravobranilaštvu Republike Srpske na dalji postupak s ciljem zaključenja

vansudskog poravnjanja apelanticama nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1257/05 od 12. septembra 2006. godine, st. 30. i 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, građanski postupak, ratna šteta, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Propust Republike Srpske da osigura da se ispune zakonske obaveze njenih organa, te time omogućiti apelantima izvršenje njihovih pravosnažnih odluka predstavlja povredu prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1431/05 od 12. septembra 2006. godine, st. 54-56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/06, izvršni postupak**

Povredu prava na pristup sudu postoji ako Vlada Republike Srpske nije u roku propisanom zakonom, a ni nakon isteka roka, donijela propis o postupku, uvjetima i prioritetima za ostvarivanje prava na borački dodatak i na taj način onemogućila izvršenje pravosnažne odluke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 231/06 od 13. septembra 2007. godine, st. 36. i 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, izvršni postupak, isplata boračkog dodatka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Okružni sud je arbitrarno primijenio odredbe Zakona o ostvarivanju prava na naknadu štete na način da se, pozivajući se na odredbe navedenog zakona, Okružni sud praktično proglasio stvarno nenadležnim za odlučivanje o žalbi tuženih protiv presude donesene u parničnom postupku pokrenutom po apelantovoj tužbi premda apelantovo potraživanje nije nastalo u periodu koji obuhvata navedeni zakon (od 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine), niti su pravni osnov potraživanja odredbe ZOO koje reguliraju institut naknade štete. Na taj način Okružni sud je onemogućio apelanta da ostvari pravo na pristup sudu koje pretpostavlja apelantovo pravo da o njegovom tužbenom zahtjevu nadležni sud donese konačnu odluku u efikasnom sudskom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 430/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08, parnični postupak zbog neosnovanog obogaćenja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Povredu prava na pristup sudu postoji u situaciji kada je Vrhovni sud odbacio apelantovu tužbu u upravnom sporu kao nedozvoljenu iako su činjenice predmeta ukazivale na to da je tužba bila dozvoljena i da je Vrhovni sud trebalo da postupi po tužbi u skladu sa članom 8. Zakona o upravnim sporovima u kojem je propisana mogućnost pokretanja upravnog spora zbog „šutnje administracije”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2329/06 od 13. maja 2008. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/08, upravni spor, povrat stana, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Apelantovo pravo na pristup sudu je povrijeđeno propuštanjem redovnog suda da apelantov zahtjev za stupanje u parnicu, kao umješaka na strani tuženog, riješi tako da

mu omogućiti da stupi u parnicu u fazi u kojoj je mogao imati efektivan, odnosno suštinski pristup sudu, na način da uživa sve garancije prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2394/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08, parnični postupak, umješač, pristup sudu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na efektivan pristup sudu zbog nepostojanja sistema besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, kada u postupku utvrđivanja građanskih prava, koji je bio značajan za apelanta, ne postoji ništa što ukazuje da se u konkretnom slučaju radilo o složenom predmetu, da su relevantno pravo i postupak bili složeni, kao i da apelant nije bio u stanju da efektivno zastupa sam sebe u konkretnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2944/08 od 21. jula 2011. godine, stav 69, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, besplatna pravna pomoć, pristup sudu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pravo na „pristup sudu” u situaciji kada apelanti u predmetnom postupku nisu lično prisustvovali ročištima s obzirom na to da su imali privremenog staratelja za poseban slučaj - advokata koji je štitio njihova prava i interese u predmetnom postupku, a postavljanje privremenog staratelja za poseban slučaj (u situaciji kada redovni sudovi nisu imali podataka o adresama apelanata) izvršeno je u skladu sa relevantnim odredbama Porodičnog zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3627/08 od 23. septembra 2011. godine, stav 36, privremeni staratelj, pristup sudu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao segmenta prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada sud, nadležan da odluči o činjeničnim i pravnim pitanjima, propusti da odluči o izjavljenoj žalbi koja je garantirana zakonom, a što kao posljedicu ima izostanak odluke koja predstavlja konačno rješenje o pravu žalioaca.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3806/09 od 19. jula 2012. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/12, naplata porezne obaveze iz imovine poreznog obveznika, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da novčana potraživanja sadržana u odredbama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica spadaju u kategoriju socijalnih davanja koje javna vlast, u okviru slobodnog polja procjene, regulira na način za koji procijeni da je najprikladniji društvenim potrebama, s jedne strane, i mogućnostima i prilikama društvene zajednice koja je u pitanju, s druge strane. Prema tome, obim i sadržaj tih prava, kao i mehanizmi za ostvarivanje u cijelosti se nalaze u domenu slobodne procjene javne vlasti. Dovodeći navedeno u vezu sa konkretnim pitanjem, Ustavni sud ukazuje da su ostvarivanja određenih novčanih potraživanja iz oblasti socijalne zaštite branilaca

i članova njihovih porodica u Federaciji Bosne i Hercegovine regulirana posebnim zakonom koji, kao *lex specialis*, ovu materiju u cijelosti stavlja u nadležnost organa uprave. Stoga, Ustavni sud smatra da redovni sudovi, proglašavajući se apsolutno nenadležnim za postupanje po prijedlozima apelanata za prinudno izvršenje novčanih potraživanja apelanata utvrđenih u upravnim postupcima na osnovu Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, nisu povrijedili njihovo pravo na pristup sudu, kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4609/12 od 12. juna 2013. godine, st. 30. i 31, prinudno provođenje izvršenja troškova postupaka koji su nastali u postupcima za ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apellantovo pravo na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada apellantov zahtjev za odgađanje ročišta koje je zakazano za drugi dan vjerskog praznika nije, u okviru diskrecionih ovlaštenja Općinskog suda, prepoznat kao opravdan, jer se, njegujući osnovne vrijednosti jednog multikulturnog društva, o čemu su redovni sudovi morali da vode računa, u konkretnom slučaju, zaista, radilo o opravdanom zahtjevu za odgađanje ročišta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2691/10 od 22. oktobra 2013. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 92/13, zahtjev da se odgodi ročište za glavnu raspravu koje je zakazano i održano na drugi dan vjerskog praznika, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da su osporena rješenja o prekidu postupka utemeljena na odredbi člana 4. Zakona o provođenju Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Republike Srpske koji je bio na snazi u tom periodu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da je svojom Odlukom broj U 16/11 od 13. jula 2012. godine utvrdio da Zakon o provođenju Aneksa G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Republike Srpske u cijelosti nije saglasan sa Ustavom Bosne i Hercegovine. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je neophodno naložiti Okružnom privrednom sudu da bez daljnjeg odgađanja nastavi i okonča predmetni postupak. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je osporenim rješenjima prekršeno apellantovo pravo na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5657/10 od 15. januara 2014. godine, st. 31. i 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/14, zahtjev apellanta koji ima sjedište na teritoriji druge države (Republika Hrvatska) koja je nastala raspadom SFRJ, za rješavanje imovinskopravnih odnosa, prekid postupka, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada ograničenje ustanovljeno zakonom, koje se ogleda u plaćanju sudske takse kao uvjeta da se po tužbi postupi, ne predstavlja sredstvo koje je proporcionalno legitimnom cilju - naplati sudskih taksi kao javnih prihoda, jer narušava samu suštinu prava na pristup sudu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3991/11 od 21. oktobra 2014. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 93/14, sudske takse, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud primjećuje da je za apelanta sporno to da li je pobijanim odlukama dovedena u pitanje suština njegovog prava na sudsku zaštitu. U tom kontekstu Ustavni sud uviđa da su redovni sudovi zaključili da su se ostvarile zakonske pretpostavke o presumpiranom povlačenju tužbe, u smislu člana 97. stav 3. ZPP, kojim je propisano da, „ako tužilac bez opravdanog razloga ne dođe na ročište za glavnu raspravu, a bio je uredno pozvan, smatrat će se da je povukao tužbu”. Ustavni sud primjećuje da je *ratio* ove odredbe u činjenici da se parnični postupak pokreće isključivo tužiočevom voljom, te da se pretpostavlja da je u tužiočevom interesu da se postupak okonča u što kraćem roku i sa što manje odgađanja. Tužiočev izostanak sa ročišta, u principu, ukazuje da je izgubio interes za dalje vođenje i da želi povući tužbu. Ovakva vrsta ograničenja prava na pristup sudu služi legitimnom cilju koji se ogleda u racionalnosti i ekonomičnosti vođenja postupka. Ustavni sud smatra da osporenim odlukama nije dovedena u pitanje suština apelantovog prava na pristup sudu, odnosno da je uspostavljena proporcionalnost između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti s obzirom na to da se svojim postupanjem apelant lišio mogućnosti za meritorno rješenje njegovog zahtjeva u sudskom postupku. Činjenica da je postupak nerazumno dugo trajao, što je u svakom slučaju dovelo do apelantovog nezadovoljstva radom sudova, ne oslobađa apelanta obaveze da postupa u skladu sa procesnim pravilima utvrđenim odredbama ZPP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 900/12 od 16. marta 2016. godine, stav 53, povlačenje tužbe, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Propisivanje da stranku koja nije advokat, ili koja nema položen pravosudni ispit mora zastupati advokat ili opunomoćenik iz člana 301b. stav 2. ZPP u postupku revizije, kao vanrednog pravnog sredstva, koja se koristi uz zakonska ograničenja propisana odredbom člana 237. st. (2) i (3) ZPP, ne ograničava stranke u zaštiti njihovih prava. Štaviše, prema ocjeni Ustavnog suda, zahtjevom za stručno zastupanje, zbog složenosti postupka, važnosti spora, vrijednosti spora, te efikasnosti suđenja pred najvišom entitetskom sudskom instancom zapravo se štite prava stranaka za čiju je zaštitu neophodno stručno pravno znanje i iskustvo, čime se omogućava da se o pravima i obavezama stranaka odluči djelotvorno i u razumnom roku. Shodno svemu navedenom, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja zakonskim ograničenjem propisanim odredbom člana 247. stav (2) ZPP apelantici nije prekršeno pravo na pristup sudu, kao segmentu prava na pravično suđenje, budući da je to ograničenje pred najvišom sudskom instancom u entitetu, te da je proporcionalno i neophodno u obimu potrebnom da se svrha ograničenja zadovolji u demokratskom društvu, kojim nije došlo do zadiranja u suštinu zajamčenog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 382/17 od 10. maja 2017. godine, st. 34-35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/17, zastupanje stranaka u postupku revizije, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u konkretnom slučaju arbitrarnom primjenom materijalnog prava, odnosno propuštanjem da u osporenim rješenjima odredbu člana 51.

Zakona o stečajnom postupku tumače u vezi sa drugim relevantnim odredbama navedenog zakona, naročito odredbama člana 11. st. 1. i 5. i člana 50. tog zakona, zaključili da je žalbu protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka ovlašten isključivo da podnese stečajni upravnik. Ustavni sud, u vezi s tim, zapaža da su navedenim tumačenjem redovni sudovi u potpunosti zanemarili stipulaciju relevantnih odredaba Zakona o stečajnom postupku i na taj način onemogućili apelantu da dokazuje da u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunjeni uvjeti za otvaranje stečajnog postupka, čime su prava apelanta kao stečajnog dužnika, zapravo, učinili nedjelotvornim i iluzornim. Redovni sudovi su na taj način apelantu onemogućili pristup sudu kao elementu prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3082/15 od 11. oktobra 2017. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/17, stečajni postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantino pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na pristup sudu, kao dijelu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, u situaciji kada je apelantica obavezana da plati troškove Pravobranilaštvu RS, koje je zastupalo Republiku Srpsku kao tuženu u postupku za naknadu nematerijalne štete koju je apelantica pretrpjela kao žrtva ratnog zločina, zato što u okolnostima konkretnog slučaja takva odluka suda predstavlja neproporcionalan i pretjeran teret za apelanticu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1101/17 od 22. marta 2018. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/18, naknada troškova postupka, primijenjena praksa iz odluke Evropskog suda Cindrić protiv Hrvatske, povreda člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.k) Ustava BiH i člana 1. Protokola broj 1 uz EK**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi odbacili apelantove tužbe zbog postojanja imuniteta na strani tuženih (sudija) od građanske odgovornosti, te kada u osporenim odlukama nije proizvoljno primijenjeno procesno i materijalno pravo u odnosu na nedostatak pasivne legitimacije na strani tuženih.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1516/17 od 10. aprila 2019. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/19, imunitet sudija od građanske odgovornosti, nema povrede člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. Evropske konvencije**

Pravično suđenje – kontradiktornost postupka

Redovni sudovi mogu da odluče koje će stranke saslušati, a koje ne. Kada je opunomoćenik svih apelanata u postupku dao svoju izjavu na sudu u ime svih njih, a niko od apelanata nije prigovorio u toku postupka da je imao još nešto posebno da izjavi, nema povrede načela kontradiktornosti u okviru prava na pravično suđenje.

- **Odluka broj U 12/03 od 26. marta 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 18/04**

Princip kontradiktornosti postupka je povrijeđen s obzirom na to da je u žalbenom postupku učestvovao nadležni javni tužilac, a da apelantu i njegovom braniocu nije bila data ta mogućnost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 54/03 od 23. jula 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, krivični postupak – neprisustvovanje sjednici drugostepenog vijeća**

Postupak mora biti u skladu sa principom kontradiktornosti, tako što optuženi mora da ima informacije o svim navodima i dokazima koje je iznio javni tužilac, kao i da ima mogućnosti da odgovori na iznesene navode i dostavi druge dokaze u korist svoje odbrane.

Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 557/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Imajući u vidu da u žalbenom postupku nisu učestvovali ni apelant ni javni tužilac, apelantov izostanak sa sjednice Okružnog suda ne narušava principe ravnopravnosti stranaka i kontradiktornosti postupka.

- **Odluka o meritumu broj AP 1065/05 od 13. septembra 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06;**
- **Odluka broj AP 1245/05 od 13. juna 2006. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06, krivični postupak**

Ne postoji kršenje prava na jednakost u postupku kao elementa prava na pravično suđenje kada je drugostepeni sud, u skladu sa zakonom, donio odluku na sjednici vijeća bez pretresa i bez izvođenja novih dokaza, te kada sjednici drugostepenog vijeća nije prisustvovala nijedna stranka u postupku.

- **Odluka o meritumu broj AP 1124/05 od 9. februara 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06, krivični postupak, krivično djelo porezne utaje**

Princip prava na pravično saslušanje ni načelo kontradiktornosti nisu narušeni ako je jedan od svjedoka odbio da svjedoči, a svi drugi dokazi i činjenice ukazuju na to da je optuženi, kao u konkretnom slučaju apelant, izvršio određeno krivično djelo i da je krivično odgovoran. Istina, tačka d. stav 2. člana 6. Evropske konvencije zahtijeva da se optuženom omogući „da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe”, ali uskraćivanje svjedočenja jednom od svjedoka kojeg predlaže odbrana optuženog nikako se ne može tretirati kao povreda prava na pravično saslušanje u krivičnopravnim stvarima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 702/05 od 30. marta 2007. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/07, krivični postupak, ratni zločin, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U kontekstu apelantovih navoda da mu nikako nije omogućeno da ispita mlđb. oštećene kao svjedoke, Ustavni sud ističe da iz stanja spisa predmeta proizlazi da odbrana,

odnosno apelant i njegov branilac po službenoj dužnosti nisu, nakon potvrđivanja optužnice u predmetnoj krivičnoj stvari (3. novembra 2011. godine), iskoristili zakonsku mogućnost da traže od suda da sasluša mlđb. oštećene kao svjedoke, koja je predviđena odredbom člana 186. stav 4. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima (mogućnost optuženog kao stranke i njegovog branioca da postavljaju pitanja takvom svjedoku) u vezi sa stavom 2. istog člana Zakona, kojom je propisano da se saslušanje može provesti najviše dva puta. Osim toga, Ustavni sud zapaža da nije sporno da na glavnom pretresu nije izveden dokaz usmenog saslušanja mlđb. djevojčica. Međutim, Ustavni sud zapaža da iz stanja spisa predmeta proizlazi da odbrana nije ni predložila izvođenje takvog dokaza. Nadalje, Ustavni sud zapaža da iz spisa predmeta proizlazi da su na glavnom pretresu pred Okružnim sudom pregledani video, odnosno preslušani tonski zapisi svjedočenja mlđb. oštećenih dati tokom istrage, te da se apelantova odbrana jasno izjasnila da nema pitanja za malodobne oštećene, da iskazima malodobnih nije prigovorila u smislu samog njihovog sadržaja izuzev u pogledu kompetentnosti lica koja su saslušavala mlđb. oštećene. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da je ovakvo postupanje Okružnog suda pružilo odbrani dovoljno mogućnosti da na efektivan način ospori izjave mlđb. oštećenih date tokom istrage. U prilog ovakvom stavu Ustavnog suda ide i ponašanje redovnih sudova, posebno Okružnog suda, iskazano kroz analizu i ocjenu kredibilitnosti iskaza mlđb. oštećenih (prezentiranih sudu putem audio i videozapisa), koje su, po ocjeni Ustavnog suda, izvršene na detaljan i zadovoljavajući način sa posebnom pažnjom. U tim okolnostima su redovni sudovi imali mogućnost da na osnovu ponašanja malodobnih sa snimaka formiraju vlastito mišljenje o pouzdanosti djevojčica kao svjedoka u konkretnom slučaju. S obzirom na navedeno, a imajući u vidu okolnosti konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da, zbog činjenice da apelant i njegov branilac nisu usmeno (direktno ili unakrsno) ispitali mlđb. oštećene u predmetnom krivičnom postupku, takvo ograničenje principa neposrednosti i kontradiktornosti nije samo po sebi rezultiralo nepoštivanjem apelantovog prava na odbranu, kao aspekta prava na pravično suđenje u smislu odredbe člana 6. st. 1. i 3.d) Evropske konvencije, te se, stoga, navodi apelacije u ovom dijelu pokazuju kao neosnovani.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2717/13 od 10. oktobra 2016. godine, stav 50, krivični postupak, presuda suštinski bazirana na iskazima oštećenih datim u istrazi, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravično suđenje – jednakost strana u postupku

Ukoliko je saslušanje koje se odnosi na činjenične i pravne aspekte apelacije održano u odsustvu apelanta i njegovog pravnog opunomoćenika, a u prisustvu zamjenika javnog tužioca čak i u slučaju da je zasnovano na važećem zakonu, ipak, predstavlja povredu prava na pravično suđenje, a pogotovo povredu principa jednakosti.

- **Odluka broj U 28/01 od 21. juna 2001. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 5/02, krivični postupak, apelantu nije data mogućnost da učestvuje u postupku pred drugostepenim sudom, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije**

S obzirom na to da je u žalbenom postupku učestvovao apelantov branilac i da su apelant i njegov branilac bili uredno pozvani na javnu sjednicu drugostepenog suda,

apelantov izostanak sa javne rasprave pred drugostepenim sudom ne narušava principe ravnopravnosti stranaka i kontradiktornosti postupka.

- **Odluka broj U 13/03 od 24. oktobra 2003. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/03**

U slučaju kada su svjedokinje bile lično prisutne i saslušane na glavnom pretresu, tako da je apelant imao mogućnost da se lično suoči sa svjedokinjama, umanjuje se značaj činjenice da je pri uzimanju iskaza jedne od svjedokinja van glavnog pretresa prisustvo-vao i tužilac, a optuženi nije bio pozvan. Zbog toga nije povrijeđen princip jednakosti oružja pred sudom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 101/03 od 17. maja 2004. godine, st. 26. i 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

U postupcima pred redovnim sudovima apelant nije bio stavljen u podređen položaj u odnosu na protivnika i nije došlo do procesnih povreda koje bi bile važne za poštivanje principa pravičnog suđenja u slučaju kada su sudovi uzeli u obzir sve apelantove navode i tvrdnje, pri čemu su nekim dali veći, a nekim manji značaj, a svoje odluke su dovoljno jasno obrazložili.

- **Odluka broj U 34/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 80/03 od 26. augusta 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04;**
- **Odluka o meritumu broj AP 161/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 711/05 od 14. marta 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06**

Nema kršenja principa jednakosti pred sudom, kao elementa prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kada je drugostepeni sud, u skladu sa zakonom, donio odluku na sjednici vijeća bez pretresa i bez izvođenja novih dokaza, te kada sjednici drugostepenog vijeća nije prisustvovala nijedna stranka u postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 415/04 od 23. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, *krivični postupak, jednakost strana u postupku, pogrešna primjena zakona, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;***
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 444/04 od 17. februara 2005. godine, st. 27. i 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, *krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja, jednakost strana u postupku, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH***

Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da sasluša svjedoke pred sudom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 114/02 od 27. oktobra 2004. godine, st. 23, 24. i 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/04, *krivični postupak zbog zloupotrebe položaja***

Nisu povrijeđeni principi pravičnog suđenja iz člana 6. Evropske konvencije, odnosno ravnopravnost stranaka, time što nije uzet u obzir nalaz vještaka kojeg je apelant pred-

ložio, zato što vještačenje obavljaju vještaci koje određuje parnični sud sa utvrđene liste vještaka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 95/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/05**

S obzirom na to da se radilo o fazi krivičnog postupka u kojoj nijedna strana nije bila prisutna, ispunjen je princip jednakosti pred sudom zbog čega su navodi iz apelacije u ovom dijelu o povredi prava na pravično suđenje neosnovani.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 592/03 od 14. oktobra 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 639/03 od 14. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/05**

Učesnici u postupku imaju pravo da predlože dokaze i činjenice od kojih zavisi pravično okončanje postupka pred redovnim sudovima. Ukoliko sudovi ne ispituju sve relevantne navode koje su iznijeli učesnici u postupku, postoji opasnost da redovni sudovi donesu arbitrarnu odluku koja može dovesti do kršenja prava garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine.

- **Odluka broj U 47/01 od 24. oktobra 2004. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, izvršni postupak, naplata novčanog potraživanja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U postupku pred redovnim sudovima data je razumna mogućnost i optužbi i odbrani da iznesu dokaznu građu, i to na dvije sudske instance. U toku postupka apelantu je bilo omogućeno da iznese sve dokaze radi utvrđenja činjeničnog stanja odlučnog za donošenje presude, imao je mogućnost da poziva i saslušava svjedoke, angažiran je odgovarajući sudski vještak i izvršeno potrebno stručno vještačenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 278/04 od 18. januara 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/05**

Ustavni sud smatra da, s obzirom na spor u kojem je država jedna od stranaka i na zakonsku odredbu koja omogućava da se nove činjenice mogu iznositi samo do zaključenja glavne rasprave, prvostepeni sud je morao preduzeti sve neophodne mjere kako bi se osiguralo ravnopravno učešće apelantice (države BiH) u prvostepenom postupku (u smislu uklanjanja nedostatka u zastupanju) tim prije što je jedino pitanje koje je sud morao riješiti pitanje ko je dužan da izvrši ugovornu obavezu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 473/04 od 18. marta 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupak naplate duga po osnovu ugovora koji se odnosio na štampanje, pakiranje i distribuciju novca – bh. dinara, zaključenog sa državom BiH, utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH**

Stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu u pogledu mogućnosti da iznese dokaze.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 447/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, krivični postupak, pitanje iznošenja svih dokaza optužbe, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema povrede principa jednakosti pred sudom kao elementa prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kad apelantov branilac koji je bio prisutan na glavnom pretresu iznese apelantovu odbranu i ne zatraži odgodu glavnog pretresa po izmijenjenoj preciziranoj optužnici javnog tužioca u toku glavnog pretresa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 990/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05**

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada sudija u toku istražnog postupka, krećući se u granicama zakonskih ovlaštenja, odbije prijedlog odbrane za izvođenje određene procesne radnje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 447/04 od 12. aprila 2005. godine, st. 29-31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, krivični postupak, pitanje iznošenja svih dokaza optužbe, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Domaći sudovi uživaju diskreciono ovlaštenje da sami odluče da saslušaju svjedoke za koje im se čini da će im pomoći u utvrđivanju istine, odnosno da ocijene da li je nužno da se pozovu predloženi svjedoci, pazeći da se ne naruše smisao i cilj prava na pravično suđenje koji obavezuju da se suđenje odvija „pod jednakim uvjetima” i uz „jednakost oružja”. Član 6. Evropske konvencije zahtijeva samo da sud navede razloge zbog kojih je odlučio da ne pozove one svjedoke čije se saslušanje izričito zahtijeva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 637/04 od 22. jula 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/06, krivični postupak, iznošenje novih dokaza, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Član 6. stav 1. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo na izvođenje predloženih dokaza pred sudom. Ustvari, sud treba da ocijeni da li bi izvođenje drugih predloženih dokaza bilo relevantno za odlučivanje u konkretnom slučaju.

- **Odluka o meritumu broj AP 620/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, prekršajni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Princip ravnopravnosti strana u postupku prekršen je kada sud u upravnom sporu propusti dostaviti tužbu zainteresiranom licu, kako to propisuje Zakon o upravnim sporovima, iako je odluka koju sud donese odlučujuća za građanska prava zainteresiranog lica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 307/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/08;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2998/07 od 14. februara 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/08, upravni spor u vezi sa stanarskim pravom, zbog propusta u pogledu dostavljanja, utvrđena povreda principa ravnopravnosti stranaka, a ne pristupa sudu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d) Evropske konvencije, odnosno povrede principa ravnopravnosti strana u postupku u situaciji kada je osuđujuća

presuda zasnovana na dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu i kada apelantu nije bilo onemogućeno da ispita sve dokaze Tužilaštva BiH uz poštovanje principa kontradiktornosti ili da izvede svoje dokaze.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 408/07 od 11. februara 2010. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/10, krivični postupak, ratni zločin, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.d) Evropske konvencije u odnosu na princip „jednakosti oružja” u prekršajnom postupku kada apelant, u skladu sa zakonskom obavezom koja pod istim uvjetima važi i za suprotnu stranu, nije osigurao da se pojave lica u svojstvu svjedoka, niti je na bilo koji način dokazao da ona neće dobrovoljno da pristupe na sud, a shodno čemu je mogao zahtijevati od suda da ih pozove. Također, Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.d) Evropske konvencije kada nema ništa drugo što bi ukazivalo da je na bilo koji način apelant doveden u neravnopravan položaj u odnosu na suprotnu stranu, a odluka kojom je utvrđeno postojanje prekršaja i prekršajna odgovornost zasnivaju se i na iskazima svjedoka suprotne strane, čije je prisustvo, u skladu sa zakonskom obavezom, suprotna strana osigurala.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3552/09 od 30. januara 2013. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/10, prekršajni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Dovodeći u kontekst navedene činjenice sa principom „jednakosti oružja” iz odredaba člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud zapaža da iz navedenih činjenica proizlazi da je tužitelj, i pored naloga suda, dostavio apelantu dokumentaciju na kojoj je temeljio svoj tužbeni zahtjev tek nakon više od četiri godine od početka predmetnog postupka, koju je sud prihvatio, a, s druge strane, odbio apelantov zahtjev da mu se odredi rok za dostavu finansijske dokumentacije u vezi sa predmetom spora. Slijedeći to, Ustavni sud smatra da Općinski sud, postupajući na navedeni način, nije dao razumnu mogućnost apelantu da u daljnjem toku redovnog postupka izloži svoje navode o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, uključujući dokaznu građu, pod istim uvjetima koje je imao tužitelj. Naime, Ustavni sud smatra da je Općinski sud takvom odlukom, dakle strogo formalnim tumačenjem odredaba ZPP koje se odnose na rok u kojem stranke mogu predlagati dokaze, apelanta stavio u znatno podređeni položaj u odnosu na tužitelja. Ovo zbog toga što je Općinski sud na pripremnom ročištu, koje je održano 11. aprila 2005. godine, odbio apelantov prijedlog da mu se ostavi rok za dostavu finansijske dokumentacije a pri tome je tolerirao tužiteljevu neaktivnost u periodu od podnošenja tužbe do tog ročišta, dakle duže od četiri godine, mada je apelant od početka postupka (počevši od odgovora na tužbu) ustrajao na tvrdnji (kako se u konkretnom slučaju kao prethodno pitanje za procjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva) da nije osnovan postavljeni tužbeni zahtjev. Takvim postupanjem, prema ocjeni Ustavnog suda, sudovi su u stvarnosti onemogućili apelanta da se suprotstavi argumentima koje je izložio tužitelj u dokazivanju svoje tvrdnje o (ne)osnovanosti tužbenog zahtjeva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4659/11 od 22. januara 2015. godine, stav 49, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/15, parnični postupak, „postojanje duga” proizašlog iz poslovnih odnosa stranaka, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

[...] Zaključak Vrhovnog suda da ne postoji zakonska obaveza tužioca da dostavlja spis i dokaze optuženom i njegovom braniocu ni u toku provođenja istrage, ni nakon podizanja optužnice, u situaciji kada je osiguran uvid u spis i u toku istrage, uz ograničenje postavljeno zakonom, te nakon podizanja optužnice bez ograničenja, ne dovodi u pitanje princip „jednakosti oružja” i pravo apelanta na odbranu, posebno imajući u vidu da u konkretnom slučaju apelant u svojoj žalbi nije ni tvrdio da mu je uvid u spis u bilo kojoj fazi postupka bio uskraćen ili ograničen, kao i da mu je bilo onemogućeno da ono što je saznao, na osnovu eventualno ostvarenog uvida u spis, i iskoristi u toku postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2137/14 od 15. aprila 2015. godine, stav 52, krivični postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Javnost postupka

Ustavni sud podsjeća da je rasprava pred sudom u principu javna. Javnost omogućuje društvenu kontrolu suđenja, služi općem interesu, prvenstveno djeluje u pravcu suzbijanja kriminaliteta, razvijanja morala i društvene discipline građana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/05**

Upravni sud, ako okolnosti pojedinog slučaja na to ukazuju, a apelant to zahtijeva, ima obavezu da održi javnu raspravu (uporedi Odluku broj AP 963/04 od 17. novembra 2005. godine, tačka 40. i dalje). Prema tome, upravni sud ne može svoje diskreciono pravo arbitrarno ili samovoljno tumačiti. Ono se mora tumačiti u duhu standarda ustavnog materijalnog prava u koje se ubraja i Evropska konvencija, koje je nadređeno svim drugim zakonima (član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine). Ovo iz razloga što je neodržavanje javne rasprave u postupcima u kojima se odlučuje o „građanskim pravima”, u smislu člana 6. Evropske konvencije, izuzetak koji je opravdan ukoliko sjednica koja nije javna opravdava sve elemente pravičnog postupka. Ovo je posebno osjetljivo pitanje u upravnim postupcima i sporovima, jer upravni organi ne zadovoljavaju kriterije „nezavisnosti” i „nepriistrasnosti”, te je upravni sud jedina instanca koja zadovoljava te kriterije. U svakom slučaju, standardi jednog pravičnog postupka neće biti zadovoljeni ukoliko je nužno da sud sasluša stranku *in persona*, te ukoliko je nužno da se izvedu dokazi na koje će se stranka moći direktno osvrnuti. Prema mišljenju Ustavnog suda, ovo će uvijek biti slučaj ukoliko je potrebno da upravni sud utvrdi komplicirano činjenično stanje, ili da utvrdi pravilnu primjenu propisa (uporedi Odluku broj U 148/03 od 28. novembra 2003. godine, tačka 55. i dalje, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” broj 1/04).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1139/06 od 17. aprila 2008. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 55/08, upravni postupak, arbitrarno utvrđeno činjenično stanje i arbitrarna primjena propisa, obrazložena presuda, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na prisustvo suđenju

Postupak koji je proveo VSRS na osnovu Zakona o prekršajima ne može se smatrati potpunim preispitivanjem svih aspekata predmeta. Vrhovni sud ispituje samo primjenu prava i ne ispituje činjenice koje su utvrdili upravni organi, ne saslušava svjedoke i ne iznosi dokaze. Postupak pred Vrhovnim sudom nije javan i sud ne donosi sâm odluku u meritumu o podignutoj optužnici, već vraća predmet prvostepenom ili drugostepenom upravnom organu. Stoga, Ustavni sud smatra da postupak pred VSRS u predmetnom slučaju ne zadovoljava zahtjeve st. 1. i 3. člana 6. Konvencije s obzirom na to da ovaj postupak ne uključuje puno pravno ispitivanje podignute optužnice.

- **Odluka broj U 19/00 od 4. maja 2001. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/01**

Vrhovni sud nije osigurao apelantu, bez obzira na njegovo izričito traženje, javno i neposredno saslušanje prilikom utvrđivanja krivične optužbe, što je u suprotnosti sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 59/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, prekršajni postupak zbog neplaćanja carine na uvezenu robu**

U slučaju kada apelant ima pravo da podnese zahtjev za ponavljanje postupka u roku od jedne godine od dana kada je saznao za presudu kojom je osuđen u odsustvu, a zahtjev za ponovni postupak ne daje nikakve posebne uvjete, sudovi su obavezni da uvažavaju takav zahtjev i da održe novo saslušanje u predmetu. S obzirom na to, ne može se reći da je, zbog suđenja u odsustvu, apelantu oduzeto pravo na pravično saslušanje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 103/03 od 28. maja 2004. godine, st. 27. i 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04**

Apelantu ni u postupku koji je vođen pred carinskim organima, a ni u postupku vođenom pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine nije osigurana javnost postupka i nije mu data mogućnost da lično ispita navode prijave protiv njega, niti da lično obrazloži razloge za podnošenje tužbe u upravnom sporu zbog čega u konkretnom slučaju pravo na javno suđenje nije ispoštovano.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 236/03 od 15. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, Lijanovići**

Član 6. Evropske konvencije nije povrijeđen kada ni tužilac, ni optuženi ili njegov branilac nisu prisustvovali sjednici vijeća na kojoj se odlučivalo o žalbi optuženog (apelanta).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 119/03 od 15. juna 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, sjednica vijeća održana bez prisustva i optuženog i tužioca, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Suprotno apelantovim navodima, pravo na apelantovu odbranu nije bilo prekršeno zbog toga što je fotodokumentacija sačinjena bez prisustva apelantovog branioca. Ova fotodokumentacija se, također, ne odnosi na dokaze na osnovu kojih je u odnosu na njega sud zasnovao svoju odluku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 50/03 od 21. jula 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04**

Dakle, činjenica da u cjelokupnom krivičnom postupku nisu učestvovali apelant i njegov izabrani branilac, a da se pri tome nije izričito odrekao prava saslušanja i učestvovanja u postupku ozbiljno dovodi u pitanje princip ravnopravnosti stranaka. Ipak, i pored svega navedenog, Ustavni sud konstatira da u konkretnom slučaju, s obzirom na obaveznost primjene ranijeg ZKP u ovom postupku, apelant ima mogućnost da u ovom predmetu podnese vanredni pravni lijek - zahtjev za ponavljanje postupka. Podnošenjem navedenog apelantovog zahtjeva nadležnom sudu, prema automatizmu, bez ikakvog diskrecionog prava u odlučivanju, taj sud je dužan donijeti rješenje kojim će dopustiti ponavljanje postupka. Tako će apelant doći u poziciju da u ponovljenom postupku, uživajući sva prava i procesne garancije iz člana 6. Evropske konvencije, učestvuje u rješavanju pitanja osnovanosti optužbe protiv njega. Ujedno, Ustavni sud nije upoznat ni sa jednom činjenicom koja bi sugerirala da apelant neće imati pravično saslušanje u ponovnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 407/04 od 23. jula 2004. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, pitanje prava na prisustvo suđenju u krivičnom postupku u kojem nisu učestvovali ni apelant niti njegov branilac, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pošto apelant nije bio obaviješten o mjestu i datumu održavanja sjednice, te pošto njemu, a niti njegovom braniocu nije bilo omogućeno da prisustvuju sjednici, ne može se smatrati da je apelant imao pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 145/02 od 26. augusta 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04, prisustvo sjednici vijeća u žalbenom postupku**

Apelant mora imati mogućnost da lično prisustvuje sjednici suda. Ovo se odnosi, prvenstveno, na suđenje pred prvostepenim sudom. Međutim, pravo na pravično suđenje, također, podrazumijeva pravo da se prisustvuje pred sudovima više instance koji odlučuju o žalbama osim kada je razmatranje pred ovim sudovima ograničeno na procesna ili čisto pravna pitanja, kada lično prisustvo optuženog nije značajno.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 557/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, krivični postupak, krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 656/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/05, krivični postupak, primjena blažeg zakona, zamjena smrtne kazne kaznom zatvora u trajanju od 20 godina, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Uvijek se radi o povredi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.c) Evropske konvencije kad apelant nije bio pozvan na sjednicu žalbenog vijeća, ako je to propisano zakonom, a odluka se ticala činjenica i navoda krivičnog djela, okolnosti pod kojim je djelo učinjeno, ličnog počiniteljevog viđenja tih činjenica, a on je zahtijevao da prisustvuje radu žalbenog vijeća.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 224/04 od 17. februara 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/05**

Pravo na pravično suđenje nije povrijeđeno u slučaju kad apelant nije tražio da bude prisutan, niti je bio pozvan na sjednicu žalbenog vijeća, kojoj nije prisustvovao ni ovlašteni tužilac, ako je takva mogućnost propisana zakonom, a odluka se nije ticala činjenica i navoda krivičnog djela.

- **Odluka o meritumu broj AP 1102/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Prekršajni postupak u kojem je apelant osporenim rješenjima kažnjen novčanim kaznama smatra se „krivičnim” postupkom, pa je donošenjem tih rješenja bez ispitivanja apelanta prekršeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 1087/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tač. c) i d) Evropske konvencije kada je apelant u prekršajnom postupku u kojem nije saslušan kao okrivljeni rješenjem proglašen krivim za prekršaj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2255/05 od 16. januara 2006. godine, st. 30-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, prekršajni postupak, odlučeno o apelantovoj krivici u njegovom odsustvu**

U slučaju kada je nesporno utvrđeno da su pred prvostepenim sudom saslušavani svjedoci, a da apelant nije prisustvovao njihovom saslušanju, te da je određeno i provedeno vještačenje sudskog vještaka saobraćajne struke, a da apelantu nije data prilika da se izjasni o izboru vještaka, kao ni o njegovom nalazu prije donošenja prvostepene odluke, te da o održavanju sjednice žalbenog vijeća pred drugostepenim sudom apelant nije obaviješten, prekršeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. c) i d) Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 481/05 od 14. marta 2006. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06**

Ukoliko se svi dobiveni dokazi, bez obzira na način pribavljanja, kasnije razmatraju i ocjenjuju u sudnici u prisustvu optuženog i branioca, koji onda imaju priliku da se očituju o njima, pri čemu i dato priznanje mora biti dokazano, tada činjenica da je optuženi saslušan prije podnošenja optužnice bez prisustva branioca ne može imati značaj ocjene cjelokupnog postupka kao nepravičnog. Pored toga, činjenica da apelant i njegov branilac nisu bili na mjestu događaja pri izvođenju određenih dokaza, a jesu bili na glavnoj raspravi kada su ti dokazi provjeravani, kada je utvrđivana njihova vjerodostojnost uz ispitivanje vještaka, nije mogla dovesti do povrede standarda pravičnog suđenja utvrđenih članom 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 263/05 od 14. marta 2006. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

U odnosu na navode o uskraćivanju prava na javnu raspravu pred drugostepenim sudom, Ustavni sud se pozivao na praksu Evropskog suda za ljudska prava prema kojoj postoji razlika između prvostepenog i drugostepenog suđenja, odnosno odlučivanja po žalbi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1401/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, građanski postupak**

U konkretnom slučaju Ustavni sud uočava da je apelant naveo da mu je poziv za sjednicu vijeća uručen u pritvorsku jedinicu i da on nije priveden iz pritvora, ali, također, uočava da apelant ne navodi razloge zašto nije priveden. Dalje, Ustavni sud smatra da je Kantonalni sud održao sjednicu vijeća, smatrajući da žalbeni razlozi da nema dokaza koji potvrđuju da je on počinio ova krivična djela nisu ukazivali na potrebu da se održi glavni pretres, tj. da nije potrebno ponovo izvoditi dokaze koje je izveo prvostepeni sud. Imajući u vidu navedeno, prvenstveno da apelant, iako je uredno pozvan, nije prisustvovao sjednici, te navedene principe, Ustavni sud smatra da apelantovi navodi ni na koji način ne dovode u pitanje pravičnost postupka.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3643/07 od 14. aprila 2010. godine, stav 10, pritvor**

Pravo lica da se ne inkriminira

Iz cjelokupnog spisa i teksta prvostepene presude je vidljivo da sud nije isključivo zasnovao svoju presudu na iskazu prvooptuženog datom u istrazi, nego da je svestrano ispitao sve činjenice i dokaze u toku glavnog pretresa, i to kako one koje idu u prilog optuženima, tako i one koje ih terete. Stoga, nema povrede apelantovog prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 177/05 od 12. aprila 2006. godine, st. 28. i 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

Pravo na javnu raspravu

U slučaju kada prvostepeni sud nije održao javnu raspravu iako su to apelanti predložili u tužbi, niti je drugostepeni sud pokušao da ispravi ovakav propust prvostepenog suda tako da sâm održi raspravu, a nisu postojali izuzetni razlozi koji bi opravdali to što drugostepeni sud nije održao raspravu, došlo je do povrede ustavnog prava apelanata na pravičan postupak.

- **Odluka o meritumu broj AP 1124/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 32. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 231/05 od 23. februara 2006. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 35/06, upravni postupak i upravni spor o zakonitosti odluka i ugovora o korištenju stana**

U vezi sa apelantovim navodima da mu nije data mogućnost da bude saslušan, iz stanja spisa proizlazi da su sve presude Vrhovnog suda donesene na sjednici koja nije javna. U pogledu navedene tvrdnje apelant nije dostavio dokaz Ustavnom sudu da je predlagao da se održi ročište pred Vrhovnim sudom, pa je, stoga, ovaj apelantov navod neosnovan i povreda prava na pravično suđenje ne postoji.

- **Odluka o meritumu broj AP 993/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 80, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1044/04 od 26. aprila 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05**

S obzirom na to da apelantu ni u postupku koji je vođen pred carinskim organima, a ni u postupku pred Vrhovnim sudom nije osigurana javnost postupka i nije mu data mogućnost da lično ispita navode prijave protiv njega, niti da lično obrazloži razloge podnošenja tužbe u upravnom sporu, došlo je do povrede prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 505/05 od 23. februara 2006. godine, stav 27. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/05;**
- **Odluka o meritumu broj AP 580/05 od 23. februara 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06**

Ustavni sud ukazuje da je Kantonalni sud bio dužan da održi javnu raspravu shodno odredbama člana 28. Zakona o upravnim sporovima, kao i shodno standardima uspostavljenim praksom Evropskog suda u pogledu potrebe održavanja javne rasprave. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u konkretnom slučaju nesporno da je apelant izričito tražio održavanje javne rasprave, da je u tom smislu ukazivao na pogrešno utvrđeno činjenično stanje u postupku pred upravnim organima, te da je Kantonalni sud u predmetnom upravnom sporu bio ovlašten da ispita sporno činjenično pitanje na koje je ukazivao apelant. Na osnovu izloženog, Ustavni sud smatra da je, zbog neodržavanja javne rasprave pred Kantonalnim sudom, došlo do povrede apelantovog prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da je bilo potrebno, radi zaštite apelantovih ustavnih prava, ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Kantonalnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u skladu sa garancijama iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1696/13 od 16. marta 2016. godine, st. 24-25, upravni spor**

Pravično suđenje – razuman rok

Ukupna dužina postupka od sedam godina i 10 mjeseci, koji je još uvijek u postupku rješavanja pred prvostepenom instancom, nije opravdana. Apelantica se ne može smatrati odgovornom za odugovlačenje postupka, pri čemu slučaj nije kompleksan, a ponašanje sudova ukazuje na nedostatak potrebne posvećenosti predmetu, pa se dužina postupka ne može smatrati „razumnom”.

- **Odluka broj U 15/03 od 28. novembra 2003. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04**

Naglašava se da Ustavni sud, u principu, nije nadležan da ispituje tok postupka pred upravnim organima, već samo pred sudovima s obzirom na to da su jedino sudovi striktno obavezani pravilima Evropske konvencije. Međutim, pri donošenju odluke o tome da li je postupak završen u razumnom roku mora se uzeti u obzir i dužina trajanja postupka pred organima uprave. U protivnom, Ustavni sud ne bi mogao donijeti pravičnu odluku u pogledu toga da li je postupak završen u razumnom roku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prenos stanarskog prava sa djeda na unuka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postupak zbog smetanja posjeda koji traje više od šest godina i četiri mjeseca i koji nije složen, te postupak radi utvrđivanja prava suvlasništva na nekretninama koji je trajao pet godina, devet mjeseci i 17 dana, koji je relativno složen, čijim dužinama apelantica nije značajno doprinijela, a sudovi su neopravdano dugo vodili postupak, prešao je granice razumnog roka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/02 od 30. juna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04, dužina trajanja postupka zbog smetanja posjeda i postupka utvrđivanja prava suvlasništva na zemljištu**

Postupak radi utvrđenja troškova u vezi sa izgradnjom kuće koji je trajao 15 godina i četiri mjeseca, od toga osam godina i sedam mjeseci koji spadaju u nadležnost razmatranja Ustavnog suda, koji je bio naročito složen, čijoj dužini apelant nije doprinio i za čiju je dužinu odgovoran Općinski sud u Ljubuškom, prešao je granice razumnog roka u smislu člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 138/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

Radni spor koji je trajao sedam godina i osam mjeseci, od toga sedam godina i šest mjeseci u nadležnosti razmatranja Ustavnog suda, koji je bio naročito složen i čijoj dužini apelant nije doprinio, a za čiju dužinu su odgovorni redovni sudovi, prešao je granice razumnog roka u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 256/03 od 27. oktobra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

Postupak po tužbi za naknadu štete koji je trajao ukupno 12 godina i devet mjeseci, od čega je šest godina i dva mjeseca bio u nadležnosti ispitivanja Ustavnog suda, koji nije bio naročito složen, čijoj su dužini apelanti značajno doprinijeli, a redovni sud imao razumno i objektivno opravdanje zašto postupak nije ranije mogao okončati nije prešao granice razumnog roka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 167/03 od 30. novembra 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

U skladu sa pravnom praksom Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava, pri određivanju „razumnog roka” u krivičnim predmetima kao početak roka uzima se u obzir trenutak kada je podignuta optužnica, imajući pri tome u vidu autonomno značenje „optužnice” kao suštinskog, a ne formalnog koncepta (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Scopelliti protiv Italije*, presuda od 23. novembra 1993. godine, stav 18). Kao završetak roka se računa trenutak kada je sud okončao neizvjesnost u vezi sa pravnim položajem lica koje je u pitanju. U obzir se uzimaju žalbeni i kasacioni postupci u skladu sa njihovom mogućnošću da utječu na ishod postupka, ali se vanredni pravni lijekovi moraju isključiti iz razmatranja (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Poiss protiv Austrije*, presuda od 23. aprila 1987. godine, A.117-C, str. 103).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 631/04 od 18. januara 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, krivični postupak, razuman rok u postupku po zahtjevu za zaštitu zakonitosti, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada apelant nije u mogućnosti da ishodi pravosnažnu odluku u izvršnom postupku u kojem traži izvršenje pravosnažne sudske presude, i to u periodu od šest godina od dana pokretanja tog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 701/04 od 18. januara 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05, razuman rok u postupku izvršenja presude donesene u radnom sporu, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Odgajanje od dva mjeseca da se dostavi drugostepeno rješenje, samo po sebi, ne predstavlja kršenje prava na pravično suđenje, kada nema drugih elemenata koji bi ukazivali da je odgađanje takve prirode da ne ispunjava zahtjeve iz člana 6. Evropske konvencije, ili da nadležne vlasti ne preduzimaju mjere da se takva situacija popravi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 600/04 od 17. februara 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, prekršajni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema kršenja razumnog roka iz člana 6. stav 1. EK kada je na dužinu postupka utjecao niz faktora poput reforme sudstva u Bosni i Hercegovini, zbog čega je došlo do izmjene stvarne nadležnosti, zatim, činjenica da apelantica boravi na teritoriji druge države, zbog čega je komuniciranje vršeno uz posredovanje Ministarstva pravde, i opterećenost Privrednog odjeljenja Općinskog suda predmetima. Osim toga, zbog izmjena Zakona o parničnom postupku, apelantica je morala ponovo da uredi svoju tužbu, što je, također, utjecalo na dužinu postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 505/04 od 15. juna 2005. godine, st. 3032, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, dužina trajanja parničnog postupka radi naknade štete zbog povrede autorskog prava, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju, spor se odnosi na isplatu autorske naknade u sklopu čega je trebalo riješiti pitanje da li je tuženi izvršio povredu apelantovih autorskih prava, kao i da li mu je isplatio naknadu za autorsko djelo koje je napravljeno prema njegovom nalogu, te koliko naknadu treba isplatiti ukoliko je to učinjeno. Takav spor se, prema mišljenju Ustavnog suda, ne može okarakterizirati kao naročito složen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 519/04 od 22. jula 2005. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, dužina trajanja parničnog postupka zbog isplate autorske naknade, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kada postupak naplate autorske naknade traje 16 godina i pet mjeseci, od toga 10 godina i četiri mjeseca spadaju u relevantni period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, a odgovornost za nedonošenje meritorne odluke u relevantnom periodu preteže na apelantovu stranu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 519/04 od 22. jula 2005. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, dužina trajanja parničnog postupka zbog isplate autorske naknade, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Vrijeme od jedne godine, devet mjeseci i četiri dana, koliko je proteklo od podnošenja tužbe do donošenja presude, u svjetlu datih okolnosti nije pretjerano dug vremenski period, te nije povrijeđeno apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke Kantonalnog suda u razumnom roku.

- **Odluka o meritumu broj AP 992/04 od 13. septembra 2005. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Iako je predmetni postupak trajao 14 godina, od toga osam godina i osam mjeseci spadaju u relevantan period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, nije povrijeđeno apelantovo ustavno pravo na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku, zato što u relevantnom periodu preteže apelantova odgovornost za donošenje meritorne odluke.

- **Odluka o meritumu broj AP 962/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Apelantovo pravo na donošenje meritorne odluke u razumnom roku je povrijedio Osnovni sud s obzirom na to da je odlukom Ustavnog suda predmet vraćen Osnovnom sudu na hitan ponovan postupak, te da on u roku od skoro dvije godine nije održao niti jedno ročište, niti je donio meritornu odluku u navedenom predmetu, a cjelokupan postupak traje duže od sedam godina.

- **Odluka o meritumu broj AP 1101/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 52, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06**

Postupak radi poništenja ugovora o daru koji traje ukupno 15 godina i devet mjeseci, od toga devet godina i devet mjeseci spadaju u relevantni period nakon stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, čijim dužinama apelantica nije značajno doprinijela, a na drugoj strani kod Općinskog suda postoje očiti propusti zbog gubljenja predmetnog sudskog spisa, te odgađanja da se donese naredba o rekonstrukciji predmetnog spisa, prešao je granice razumnog roka.

- **Odluka o meritumu broj AP 542/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, dužina trajanja postupka poništenja ugovora o daru, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Uopćeni argumenti Osnovnog suda o utjecaju reforme pravosuđa i velikog broja predmeta tog suda na dužinu predmetnog postupka ne mogu se prihvatiti kao opravdanje za potpunu neaktivnost suda povodom apelantove tužbe, koja je trajala tri godine i šest mjeseci, a zatim i dodatno odugovlačenje postupka, pa je parnični postupak u apelantovom slučaju prešao granice „razumnog roka” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 938/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1097/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Apelantima u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada su ispunjeni uvjeti za to, kao nadoknadu na ime nematerijalne štete treba isplatiti iznos od približno 150 KM za svaku godinu za koju su domaći sudovi odgađali da donesu odluku, odnosno dvostruki iznos u predmetima koji zahtijevaju posebnu hitnost.

- **Odluka o meritumu broj AP 938/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Uzevši u obzir sve navedene faktore, neokončavanje predmetnog postupka u roku dužem od pet godina prešlo je granice „razumnog roka” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 949/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 71, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 490/05 od 9. maja 2006. godine, st. 44. i 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

Ocjenujući dužinu postupka i navedene objektivne okolnosti koje su utjecale na to da odluka Vrhovnog suda još nije donesena, ne postoje okolnosti na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da je odgađanje o kojem je riječ bilo takve prirode da bi kršilo zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 955/04 od 17. novembra 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Postoji povreda prava na pravičan postupak u razumnom roku kada postupak donošenja rješenja o povratu stana nije okončan ni nakon sedam godina od dana podnošenja zahtjeva, a takvo neopravdano trajanje ukupnog postupka se može, u cijelosti, pripisati ponašanju nadležnih javnih vlasti.

- **Odluka o meritumu broj AP 19/05 od 20. decembra 2005. godine, stav 68, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Postupak za utvrđivanje očitstva u kojem je bilo potrebno utvrditi činjenično stanje, izvršiti ekshumaciju posmrtnih ostataka lica i analizu potrebnog materijala - vještačenje vještaka smatra se složenim postupkom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1539/05 od 16. januara 2006. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, parnični postupak, složenost vještačenja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Činjenica da je upravni postupak za povrat spornog stana apelantu do dana donošenja izvršnog rješenja trajao više od pet godina, te da u naredne dvije godine, do donošenja odluke Ustavnog suda, to rješenje još nije izvršeno, kao i da se za tako dugo trajanje postupka odgovornost može u cijelosti pripisati nadležnim upravnim organima predstavlja povredu prava na „suđenje u razumnom roku” kao jednom od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 1070/05 od 9. februara 2006. godine, stav 57, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06, postupak za vraćanje stana predratnom nosiocu stanarskog prava**

Nema povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku kada je sud u roku od 10 mjeseci donio rješenje kojim se odobrava izvršenje potraživanja sa nelikvidnog računa izvršenika i kada je po uređenim prijedlozima apelantata sud, nakon provedenog postupka, u roku od godinu dana donio rješenja kojim se odobrava izvršenje pljenidbom i prijenosom novčane tražbine izvršenika koju ima prema trećem licu.

- **Odluka o meritumu broj AP 155/05 od 14. marta 2006. godine, stav 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

Imajući u vidu jednostavnost, kao i hitnost izvršnog postupka određenu zakonom, činjenicu da u njemu, osim vještačenja, nisu bile provođene, niti je bilo potrebe da se provode bilo kakve druge radnje, da dužnik nije osporavao rješenje o izvršenju, da je apelant učinio sve potrebne radnje s ciljem ubrzanja postupka, izvršni postupak koji je trajao dvije i po godine do njegovog obustavljanja prešao je granice „razumnog roka” u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 200/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Parnični postupak za uspostavu radnopravnog statusa u kojem je bilo potrebno utvrditi činjenično stanje koje se nije u cijelosti moglo utvrditi iz javnih isprava predočenih sudovima bez analize vještaka finansijske struke ne smatra se pretjerano složenim.

- **Odluka o meritumu broj AP 1149/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, *parnični postupak, radni spor***

Promjena zakonodavstva primjenjivog na pravnu situaciju u konkretnom slučaju ne utječe na složenost predmeta.

- **Odluka o meritumu broj AP 1149/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, *parnični postupak, radni spor***

Nema povrede prava na pravično suđenje u razumnom roku kada je apelantica svojim ponašanjem najvećim dijelom doprinijela da postupak traje veoma dugo, jer je tokom tri godine trajanja postupka insistirala na provođenju dokaza vještačenjem vještaka finansijske struke radi konačnog i potpunog preciziranja visine tužbenog zahtjeva, a kada je sud u više navrata udovoljavao njenom zahtjevu (donošenjem rješenja kojim je odredio vještaka, dopunu vještačenja i, konačno, novog vještaka), kada nije izvršavala svoju obavezu, najprije uplatom za troškove vještačenja, kako bi se ono moglo obaviti u ostavljenom roku, a zatim i tako što je bez obrazloženja taj prijedlog povukla, pa ga nakon nekog vremena ponovo iznijela.

- **Odluka o meritumu broj AP 1098/05 od 13. juna 2006. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/06, *parnični postupak, radni spor***

Apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku je povrijeđeno u slučaju kada je postupak trajao više od četiri godine, tako što je pred prvostepenim sudom postupak trajao tri godine, a pred drugostepenim 13 mjeseci. Radi se o predugom trajanju jednog veoma hitnog postupka s obzirom na to da se radi o pružanju sudske zaštite u slučaju smetanja posjeda, pa se može opravdano postaviti pitanje svrhe zaštite posjeda i hitnosti takvih postupaka ukoliko će oni trajati više od četiri godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 148/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07**

Činjenica da je predmetni parnični postupak pokrenut i vođen u vrijeme donošenja novog Zakona o parničnom postupku i reforme pravosuđa, što je utjecalo da postupak traje duže, ne može se staviti na teret Osnovnom sudu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1291/05 od 29. septembra 2006. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, parnični postupak, reforma pravosuđa i dužina postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Propusti u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, u konkretnom slučaju entiteta, koji ugrožavaju zaštitu individualnih prava ne mogu se pripisati pojedincu, niti posljedice tih propusta može snositi pojedinac. Na redovnim sudovima, prema mišljenju Ustavnog suda, jeste obaveza da nadležnim organima javnih vlasti ukazuju, a na Visokom sudskom i tužilačkom vijeću obaveza da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno sudstvo, te uspostavi profesionalan i djelotvoran sudski sistem.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1410/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, parnični postupak, reforma pravosuđa i dužina postupka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

I pored evidentne neažurnosti suda koja je doprinijela odugovlačenju postupka, apelantov propust da podnese urednu tužbu, odnosno da po rješenju suda tužbu potpuno uredi, u dovoljnoj mjeri opravdava dužinu trajanja predmetnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2240/05 od 9. novembra 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/07, parnični postupak, apelantovo ponašanje, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu član 10. Zakona o parničnom postupku, koji propisuje dužnost suda da pazi da parnične stranke ne zloupotrebjavaju svoja prava i da se postupak odvija bez odugovlačenja, evidentno je da Općinski sud u konkretnom slučaju nije ispunio svoju dužnost na zadovoljavajući način. Općinski sud je pokazao neprihvatljivu toleranciju prema ponašanju tužitelja u ovom predmetu, te je evidentno postupao bez neophodne ažurnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2554/05 od 16. januara 2007. godine, stav 87, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07, parnični postupak, ponašanje suda, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Činjenica da je u konkretnom slučaju žalbeni postupak pred Kantonalnim sudom, u kojem su odluke donesene bez održavanja rasprave, dakle, na sjednici vijeća, trajao znatno duže nego što je to potrebno i znatno duže od rokova propisanih zakonom, te imajući u vidu da apelantovo ponašanje nije razlog što je žalbeni postupak toliko trajao, dovoljni su Ustavnom sudu da zaključi da je povrijeđeno pravo na donošenje presude u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2008/06 od 8. novembra 2007. godine, stav 81, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08, radni spor, dužina trajanja žalbenog postupka, postupak trajao godinu dana i sedam mjeseci, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Povreda prava na donošenje odluke u razumnom roku postoji kada je postupak za utvrđivanje radnopravnog statusa po osnovu člana 143. Zakona o radu trajao više od sedam godina i kada je apelant značajno doprinio dužini tog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 431/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08, postupak utvrđivanja radnopravnog statusa, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nemogućnost da apelant u periodu dužem od osam godina ne može izvršiti pravosnažno sudske rješenje čak ni u dijelu koji se žalbom nije pobijao, u konkretnom slučaju može se staviti na teret redovnim sudovima, zbog čega je povrijeđeno pravo na pristup sudu kao element prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1360/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 96, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava apelantata na izvršenje pravomoćnih i izvršnih sudskih presuda i nagodbi u razumnom roku kada su sudovi, u roku od tri godine, uprkos činjenici da su izvršili određene radnje, propustili da vladaju postupkom, koriste raspoloživa zakonska sredstva, te bili neaktivni u određenim periodima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2358/07 od 13. decembra 2007. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/08**

Postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada donošenje odluke o žalbi u predmetu u kojem je apelant stranka traje pet godina, te kada se takvo neopravdano trajanje ukupnog postupka može u cijelosti pripisati ponašanju nadležnog suda, koji nije naveo da je preduzimao bilo kakve mjere radi popravljivanja situacije sa rješavanjem predmeta u zaostatku, niti je dao bilo kakve druge razloge koji bi se mogli smatrati razumnim i objektivnim opravdanjem za ovako dugo trajanje postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2780/06 od 17. aprila 2008. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 72/08, dužina trajanja postupka po žalbi, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Krivični postupak koji je vođen protiv apelanta od 1989. godine do 2006. godine, od kojeg perioda u vremensku nadležnost odlučivanja Ustavnog suda ulazi 11 godina, prešao je granice razumnog roka. Kašnjenja do kojih je došlo u postupku Ustavni sud je u potpunosti stavio na teret nadležnim organima vlasti koji od 1993. do 2005. godine nisu osigurali prisustvo drugotuzenog suđenju iako su imali na raspolaganju odgovarajuće mehanizme koji su se pokazali efikasnim kad su upotrijebljeni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2497/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08, dužina trajanja krivičnog postupka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Dužina postupka po apelantovom prijedlogu za uknjižbu prava vlasništva koji je, do donošenja odluke Ustavnog suda, trajao 18 godina, za šta Osnovni sud u Banjoj Luci nije dao nikakvo obrazloženje, nije zadovoljila zahtjev „razumnosti” iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2706/06 od 14. oktobra 2008. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/08, izmjena prakse Ustavnog suda BiH u pogledu dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva na način da je zaključeno da su takve apelacije racione materiae kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

[...] I pored činjenice da apelanti u određenoj mjeri mogu pridonijeti produženju trajanja postupka u cjelini, sud koji ima ulogu da djelotvorno kontrolira postupak ima presudnu i najvažniju ulogu. [...] Ustavni sud napominje da je Evropski sud u odluci *Uljar i ostali protiv Hrvatske* (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Uljar i ostali protiv Hrvatske*, aplikacija broj 32668/02 od 8. marta 2007. godine) zaključio da redovni sudovi moraju djelotvorno kontrolirati postupak, jer odlučuju kako voditi postupak, kako izvesti dokaze i kako ocijeniti djelovanje i propuste stranaka, pri čemu moraju voditi računa o svim zahtjevima zajamčenim članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2531/06 od 26. februara 2009. godine, st. 54. i 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, dužina trajanja parničnog postupka radi naknade štete, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku**

Dužina postupka ne može se u cijelosti staviti na teret upravnim organima budući da je apelant, ukoliko je smatrao da odluka o njegovom zahtjevu, odnosno žalbi, nije donesena u roku propisanom zakonom, mogao, prema odredbama Zakona o upravnim sporovima (član 22), podnijeti žalbu, odnosno tužbu zbog šutnje administracije, što, prema stanju spisa, nije učinio.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 12/07 od 15. aprila 2009. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, dužina trajanja upravnog postupka u kojem je apelant u jednom segmentu postupka doprinio dužini trajanja postupka zbog propusta da podnese tužbu zbog šutnje administracije, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2046/07 od 17. septembra 2009. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/09, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji kršenje prava na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada nadležno tužilaštvo provodi istragu četiri godine protiv više lica u predmetu koji je okarakteriziran kao izuzetno složen, te od posebnog značaja za apelanta, a pri tome ne ponudi niti jedan razlog koji bi se mogao smatrati razumnim i opravdanim za trajanje konkretnog postupka, te propusti da, u skladu sa zakonom, preduzme mjere i radnje čiji bi bio cilj okončanje istrage.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2130/09 od 28. maja 2010. godine, stav 59, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, dužina trajanja istrage, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud je ustanovio da se trajanje izvršenja pravosnažne presude od dvije godine i deset mjeseci ne može staviti na teret Općinskom sudu tim prije što niti apelanti u

periodu od jedne godine i deset mjeseci, u kojem UPI banka nije dostavljala bilo kakve informacije o postupku izvršenja, odnosno u kojem nije bilo postupanja suda, nisu reagirali. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da nije povrijeđeno pravo apelanata na suđenje u razumnom roku kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1174/08 od 21. decembra 2010. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/11, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pravo na donošenje odluke u razumnom roku kao segmentu prava na pravičan postupak iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije je povrijeđeno kada je sudski postupak po apelantinoj tužbi za izmjenu odluke Centra za socijalni rad o povjeravanju djeteta, kao spor iz odnosa roditelja i djece u smislu člana 272. Porodičnog zakona, koji je, prema članu 273. istog zakona, hitne prirode, trajao tri godine i deset dana, a takvo neopravdano trajanje postupka se može u cijelosti pripisati ponašanju redovnih sudova, koji nisu dali razloge koji bi se mogli smatrati objektivnim i razumnim za ovakvo dugo trajanje postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3073/09 od 7. aprila 2011. godine, stav 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 65/11, izmjena odluke o povjeravanju djeteta, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da postoji kršenje prava na „suđenje u razumnom roku” kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je o apelantinom zahtjevu za ostvarivanje prava na otpremninu i isplatu otpremnine, zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, meritorno odlučeno nakon sedam godina i šest mjeseci od podnošenja zahtjeva, u postupku koji nije složen, i kada organi uprave nisu dali razumno i objektivno opravdanje za svoje postupanje, koje se ogleda u činjenici da prvostepeni organ uopće nije donio odluku o apelantinom zahtjevu, da drugostepeni organ nije uopće donio odluku o apelantinoj žalbi zbog šutnje administracije i da je taj organ odluku o apelantinom zahtjevu donio tek pet mjeseci nakon odluke Okružnog suda donesene u upravnom sporu, bez obzira na činjenicu da je apelantica imala mogućnost da ranije izjavi žalbu, odnosno da pokrene upravni spor, jer su navedena pravna sredstva na apelantinoj strani zakonom propisana samo kao mogućnost od koje ne zavisi postupanje upravnih organa po njenom zahtjevu, dok je na strani upravnih organa zakonom propisana izričita obaveza tih organa da postupaju u rokovima postavljenim zakonom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3570/08 od 15. jula 2011. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 104/11;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3554/08 od 21. jula 2011. godine, stav 40, upravni postupak, šutnja administracije, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada se ukupno trajanje postupka radi naknade štete od 13 godina i skoro sedam mjeseci u

nadležnosti Ustavnog suda može, u najvećoj mjeri, staviti na teret apelantovoj pasivnosti i nezainteresiranosti, a da pritom neaktivnost sudova nije bila od odlučujućeg značaja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2731/09 od 13. novembra 2012. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/12, naknada nematerijalne štete, zbog pogoršanja zdravstvenog stanja – profesionalnog oboljenja, po osnovu duševnih bolova, nadyještačenje, apelant propustio da blagovremeno inicira nastavak postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji kršenje prava na donošenje odluke u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije iako je istraga u predmetnom krivičnom postupku trajala više od četiri godine budući da se radilo o veoma obimnoj i složenoj istrazi kojom je bio obuhvaćen veći broj lica među kojima je bio i apelant. Pri tome je Ustavni sud uzeo u obzir da je, nakon istrage, predmetni krivični postupak okončan u roku od osam mjeseci na dvije sudske instance.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4340/10 od 15. januara 2014. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/14, krivični postupak, istraga, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je u stečajnom postupku, koji traje četiri godine i koji još nije okončan, došlo do zastoja postupka od više od dvije godine uslijed okolnosti koje se ne mogu pripisati nadležnom sudu koji ih je, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima koja ima, nastojao prevazići, te kada, nakon otklonjenih razloga za zastoj, u nastavku postupka nema ništa što bi uputilo na zaključak da se ne vodi sa potrebnom marljivošću i u skladu sa načelom hitnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2699/11 od 25. juna 2014. godine, stav 141, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/14, stečajni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na „donošenje odluke u razumnom roku” u situaciji kada izvršni postupak, koji se prema izričitoj zakonskoj odredbi smatra hitnim, zbog postojanja objektivnih okolnosti traje dvije godine i 10 mjeseci i kada još uvijek nije okončan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3595/12 od 25. juna 2014. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 63/14, izvršni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u svim postupcima iz apelacija koje su predmet ove odluke došlo do kršenja prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, budući da je u svakom pojedinačnom slučaju postupak pretjerano dugo trajao za šta sudovi nisu dali razumno i logično objašnjenje. Osim toga, uprkos mjerama koje se preduzimaju za rješavanje prekomjerne dužine sudskih postupaka, Ustavni sud smatra da je takvo prekomjerno trajanje sudskih postupaka posljedica sistemskih nedostataka u organiziranju pravosuđa

i efektivnom ostvarivanju nadležnosti raznih nivoa javne vlasti u ovoj oblasti, zbog čega postoji sistemsko kršenje ovog prava pred redovnim sudovima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4101/15 od 10. maja 2017. godine, stav 117, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/17, parnični postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH i člana 13. Evropske konvencije**

Ustavni sud napominje da se kao opravdanje ne može prihvatiti činjenica da su preduzete određene mjere s ciljem efikasnijeg rješavanja predmeta ako tim mjerama, ipak, nije postignuta očekivana ažurnost, koja se, po ocjeni Ustavnog suda, u okolnostima konkretnog predmeta ogledala, prije svega, u obavezi Kantonalnog suda da sagleda sve pravno-relevantne okolnosti koje su prethodile podnošenju predmetne tužbe, a prvenstveno uzme u obzir dužina trajanja postupka kako pred organima uprave, tako i pred tim sudom u prethodnom postupku (ukupan period od preko osam godina) u kojem je u više navrata predmet vraćan na ponovno rješavanje. Stoga, Ustavni sud smatra da je Kantonalni sud prilikom rješavanja povodom tužbe iz 2016. godine u konkretnom slučaju morao imati u vidu da situacije u kojim se opetovano ponavljaju upravni postupci (zbog poništavanja upravnih akata i vraćanja predmeta na ponovni upravni postupak) predstavljaju razumno opravdanje za pojačanu angažiranost suda prilikom administriranja postupka i iskazivanja većeg stepena ažurnosti u svjetlu ukupnosti upravnih i upravnosudskih postupaka zajedno radi ispunjavanja garancija obuhvaćenih pravom na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku. Uzimajući u obzir analizirane okolnosti u konkretnoj apelaciji koja je predmet razmatranja u ovoj odluci, kao i relevantne standarde, Ustavni sud smatra da dužina predmetnog postupka (upravnog spora) u predmetnoj apelaciji, koji je do sada trajao više od dvije godine i koji je još u toku u vrijeme donošenja ove odluke, *a priori* ne ispunjava standard „razumne” dužine postupka i mogla bi se opravdati samo u izuzetnim okolnostima.

Imajući u vidu navedeno i uzevši u obzir sve navedene faktore, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2012/18 od 6. juna 2018. godine, upravni postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Odgovornost države za zastoje u radu pravosuđa

Ukoliko sud ne donese odluku u meritumu u roku od pet godina a da ne iznese bilo kakvo opravdanje, dolazi do kršenja apelantovog prava na utvrđivanje njegovih/njenih prava putem suda u razumnom roku (član 6. stav 1. Evropske konvencije u vezi sa članom II/2. Ustava) čak i u slučaju ako je postupak obustavljen u skladu sa vladinom naredbom.

- **Odluka broj U 23/00 od 2. i 3. februara 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/01, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu sve pojedinosti konkretnog slučaja, kao i teškoće sa kojima se susreću redovni sudovi u pogledu velikog broja predmeta, te uzimajući u obzir i činjenicu da organ

uprave nije dao izjašnjenje u pogledu dužine trajanja postupka, Ustavni sud zaključuje da te teškoće nisu bile takve prirode da bi lišile apelanta prava na sudsko odlučivanje u „razumnom roku”. Prema tome, Ustavni sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 6. stav 1. Evropske konvencije u pogledu odlučivanja u razumnom roku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prenos stanarskog prava sa djeda na unuka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je apelantima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Ustavni sud zaključuje da su i u konkretnim slučajevima nepreduzimanjem neophodnih mjera tokom dužeg vremenskog perioda s ciljem izvršenja pravomoćnih presuda nadležne vlasti lišile ustavno pravo na pravično suđenje svakog korisnog efekta i onemogućile apelante da dobiju novac na koji imaju pravo prema pravomoćnim sudskim presudama. Spomenuto nepreduzimanje mjera je dovelo i do neproporcionalnog uplitanja u njihovo ustavno pravo na mirno uživanje imovine.

Ustavni sud naglašava da cilj ove odluke nije da se apelanti dovedu u privilegiran položaj u odnosu na ostale imaoce pravomoćnih sudskih odluka na teret budžeta, koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji, a nisu se obraćali Ustavnom sudu, jer bi to bilo suprotno cilju zaštite ljudskih prava provođenjem generalne politike preventivnih mjera i uspostavljanja generalnih mehanizama kojim se otklanja utvrđeno kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda, te bi vodilo dodatnom kršenju ljudskih prava remećenjem plana i sistema realizacije utvrđenih potraživanja u skladu s planom.

Ustavni sud zaključuje da je neophodno da nadležne vlasti Kantona Sarajevo u cijelosti preuzmu svoju ulogu i uspostave adekvatan mehanizam koji omogućava svim imaočima sudskih odluka na teret budžeta Kantona Sarajevo da naplate dosuđena potraživanja, jer bi bilo nesvrshishodno da Ustavni sud nastavi odlučivati u novim pojedinim predmetima ove vrste i da nastavi nalagati nadležnim organima Kantona Sarajevo da hitno postupe u tim predmetima, jer bi to stvaralo njihovu obavezu da postupaju mimo planova rješavanja predmeta, generiralo nove postupke pred Ustavnim sudom, te, općenito, ne bi vodilo efektivnoj zaštiti ljudskih prava, odnosno otklanjanju posljedica njihovog kršenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5559/17 od 12. marta 2019. godine, st. 72-75, izvršenje sudskih odluka na teret budžeta, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju - Kanton Sarajevo;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2882/17 od 12. marta 2019. godine - Srednjobosanski kanton**

Pravično suđenje – nezavisan sud

S obzirom na činjenicu da upravni carinski organi nisu nezavisne institucije, nego da se radi o izvršnim organima, povreda člana 6. stav 1. Evropske konvencije može se izbjeći

ako odluke koje donesu organi koji nisu nezavisni i nepristrasni budu preispitane, ili ako se izjavi žalba nezavisnom i nepristrasnom sudu koji ima punu jurisdikciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 59/03 od 17. maja 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 106/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, prekršajni postupak zbog neplaćanja carine na uvezenu robu**

Postoji kršenje prava na „nezavisan sud”, kao elementa prava na pravično suđenje, kada zakonodavac svojim mjerama mijenja pravosnažne sudske odluke, čime krši i princip vladavine prava iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o meritumu broj AP 982/05 od 14. marta 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06, ratna šteta, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na „nezavisan sud” ukoliko se aktima zakonodavne ili izvršne vlasti mijenjaju ili suspendiraju od izvršenja obavezujuće sudske odluke, ili kada se propisuje da su mišljenja izvršne vlasti obavezujuća za sudove (kao što to zakonodavac čini u Uredbi o načinu utvrđivanja i realiziranju javnog duga Federacije BiH za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti) ... „Sud” se, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ne smatra „nezavisnim” ukoliko traži i prihvata obavezujuća mišljenja izvršne vlasti, budući da se na taj način „potčinjava sudska funkcija izvršnoj vlasti” (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Beaumartin protiv Francuske*, presuda od 24. novembra 1994. godine, Serija A, broj 296 B, stav 38).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 703/04 od 28. juna 2005. godine, st. 42. i 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, neprovođenje pravosnažnog rješenja o izvršenju, isplata duga nastalog u ratnom periodu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Zakonom o sudovima garantira se nezavisnost sudova u vršenju sudske funkcije i sudovi sude na osnovu ustava i zakona Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i kantona. Činjenica da se rad sudova finansira iz budžeta kantona sama po sebi nije dokaz da sud nije nezavisan. Država je dužna da finansira rad sudova, što ne dovodi u pitanje nezavisnost sudova.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 971/04 od 28. juna 2005. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06**

Pravično suđenje – nepristrasan sud

Radi utvrđivanja pristrasnosti, odnosno nepristrasnosti, provodi se subjektivni i objektivni test.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 71/02 od 28. aprila 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, vanparnični postupak za izdavanje naloga za otkaz ugovora o zakupu spornog poslovnog prostora**

Sud čija je odluka predmet apelacije bio je nepropisno sastavljen, jer je u vijeću tog suda u donošenju odluke sudjelovala sutkinja koja je morala biti izuzeta kako bi se osiguralo nepristrasno suđenje s obzirom na to da je njen suprug bio zastupnik oštećenog

u predmetnom postupku. Slijedi da apelantu nije bilo osigurano pravično suđenje pred nepristrasnim sudom u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/04 od 28. aprila 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/04**

Imajući u vidu da apelant nije naveo zašto smatra da je postupak pred Kantonalnim sudom i Vrhovnim sudom bio nepravičan, te zbog čega tvrdi da se oni ne mogu smatrati nepristrasnim sudovima, niti je priložio bilo kakve dokaze u vezi sa navedenim, navodi su neutemeljeni i kao takvi moraju biti odbijeni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. juna 2004. godine, stav 61, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prenos stanarskog prava sa djeda na unuka, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Za nepristrasnost se zahtijeva da sud nije opterećen predrasudom u vezi sa odlukom koju donosi, da ne dozvoli da u sudnici bude pod utjecajem vanjskih informacija, bio to stav javnosti ili bilo koji drugi pritisak, već da svoje mišljenje temelji na onom što je izneseno na suđenju. Mada sudija, naravno, ima svoje lične emocije, također i tokom postupka, on sebi ne smije dozvoliti da ga one vode tokom rasprave o predmetu i u formiranju svog mišljenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 47/03 od 15. juna 2004. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, parnični postupak radi raskida ugovora o poklonu**

Navodi o povredi principa nepristrasnosti suda zbog činjenice da je o osnovanosti prigovora protiv optužnice odlučivao sudija koji je ranije učestvovao u istrazi nisu osnovani.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 255/03 od 14. oktobra 2004. godine, st. 19-28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

Apsolutno su paušalne i bez ikakvih dokaza tvrdnje apelanata da sudovi u Republici Srpskoj nisu bili nepristrasni i nezavisni zbog toga što su, navodno, bili pod pritiskom predmeta, gdje su morali odlučiti o osnovanosti krivične odgovornosti lica srpske nacionalnosti koja su optužena da su lišila života lica bošnjačke nacionalnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 108/04 od 23. marta 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Da bi se utvrdila subjektivna pristrasnost sudije, potrebni su čvrsti dokazi. Sama činjenica da je predsjednik krivičnog vijeća apelantu odredio pritvor u vezi sa drugim krivičnim djelom nekoliko dana prije sjednice na kojoj je donesena osporena presuda ne može biti dovoljan argument za tvrdnju da je taj sudija bio pristrasan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 450/04 od 23. marta 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, krivični postupak, krivično djelo ubistvo, sumnja u nepristrasnost sudije, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada je u donošenju prvostepene osuđujuće presude učestvovao sudija koji je u toku istražnog postupka, kao član krivičnog vijeća, učestvovao u donošenju odluke o produženju pritvora apelantu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 543/04 od 23. marta 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, krivični postupak, sumnja u nepristranost sudije, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Činjenica da je isti sudija učestvovao u vijeću koje je donosilo odluke propisane zakonom u nekoj ranijoj fazi postupka pred prvostepenim sudom, koja je prethodila donošenju meritorne odluke, nije smetnja da taj sudija učestvuje u vijeću drugostepenog suda koje donosi odluku o žalbi protiv prvostepene presude, niti može, samo po sebi, predstavljati kršenje principa „nepristrasnog suda”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 524/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 20, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, krivični postupak, sastav vijeća koje je odlučivalo o žalbi, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 525/04 od 18. januara 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, krivični postupak, sastav vijeća koje je odlučivalo o žalbi, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U pogledu apelantičnih žalbenih navoda da su u donošenju drugostepene presude učestvovali sudije koje su učestvovali i u donošenju drugostepene presude Kantonalnog suda, kojom se odlučivalo i o nezakonitosti rješenja kojim je apelantica stavljena na raspolaganje, takva situacija je inkompatibilna sa zahtjevom za pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se radi o drugom postupku, a apelantica, osim paušalnih navoda, nije ponudila niti jedan dokaz koji bi učinio vjerovatnim i mogućim da je riječ o postojanju sumnje u nepristranost suda zbog ovih razloga.

- **Odluka o meritumu broj AP 1112/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/06**

Apelanti ne nude nikakve konkretne dokaze o pristrasnosti suda, već ovaj svoj prigovor zasnivaju na tome da su medijsko izvještavanje i štrajkovi radnika preduzeća koje su apelanti privatizirali bili takvi da je *sud radio pod pritiskom*. Međutim, ovi navodi nisu dovoljni, jer se ni iz čega ne može zaključiti da se radi o proizvoljnim odlukama, ili o odlukama donesenim *pod pritiskom*, pa nema povrede prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. aprila 2006. godine, stav 72, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Činjenica da su određene sudije učestvovali u donošenju procesnog rješenja o razdvajanju krivičnog postupka, a zatim i u vijeću koje je u prvom stepenu odlučivalo o apelantovoj krivičnoj odgovornosti, sama po sebi ne predstavlja kršenje principa nepristrasnosti suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 23/06 od 15. februara 2007. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 55/07, krivični postupak, učešće sudije za prethodni postupak u vijeću koje je u prvom stepenu odlučivalo o apelantovoj krivičnoj odgovornosti, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema povrede principa „nezavisnosti” i „nepristrasnosti” u činjenici da je sudije koje sude u vijećima za ratne zločine imenovao Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, kao ni u činjenici da se Sud BiH i Tužilaštvo nalaze u istoj zgradi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1785/06 od 30. marta 2007. godine, st. 49. i 50, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/07**

Ne postoji kršenje prava na nepristrasan sud kao elementa prava na pravičan postupak kada je u žalbenom vijeću drugostepenog suda u odlučivanju učestvovao sudija koji je u ranijem postupku protiv apelanta bio na dužnosti republičkog tužioca koji nije bio nadležan za krivično gonjenje u konkretnom slučaju, a koji u vrijeme kada je postupak ponovljen, nije više bio na toj dužnosti, niti je u krivičnom postupku protiv apelanta imao aktivnu ulogu koja je mogla štetiti apelantu ili imati utjecaja na ishod postupka protiv njega.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1187/06 od 13. septembra 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, krivični postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Apelantovi navodi o pristrasnosti sudije Kantonalnog suda ulaze u okvir subjektivnog testa s obzirom na to da je navedeno da je izbjegavanjem da se rasvijetli status privremenog korisnika sudija postupao u interesu te strane, a na apelantovu štetu, čime se, dakle, ukazuje na subjektivni odnos nadležne sutkinje prema stranama u postupku, odnosno preferiranje jedne strane na štetu druge strane. Ustavni sud smatra da je nesporno da je nadležna sutkinja u osporenoj presudi zaključila da nije potrebno razmotriti apelantove navode o statusu sadašnjeg korisnika stana, što samo po sebi nije bila proizvoljna odluka, imajući u vidu da apelant nije imao zakonske uvjete da se udovolji njegovom zahtjevu za povrat spornog stana. Sama činjenica da se sutkinja nije upustila u meritorno ispitivanje apelantovih navoda nije dovoljna da bi se pobila pretpostavka o njenoj nepristrasnosti u ovom predmetu. Shodno tome, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o povredi principa nepristrasnosti kao principa pravičnog suđenja iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije očigledno (*prima facie*) neosnovani.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2364/06 od 3. aprila 2008. godine, stav 8, apelacija očigledno (*prima facie*) neosnovana**

Postoji povreda prava na nepristrasnost sudskog vijeća u slučaju u kome je jedan član vijeća koje je odlučivalo o apelantovoj žalbi bila sutkinja koja je podnijela tužbu protiv nekih od apelanata, po istom pravnom osnovu, u isto vrijeme kada je odlučivala o žalbi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1513/06 od 12. juna 2008. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, naknada štete zbog klevete, nepristrasnost, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nepristrasnost podrazumijeva da sud ne smije biti opterećen predrasudama u pogledu odluke koju donosi. Sud ne smije biti pod utjecajem vanjskih informacija, ili pod bilo kojim drugim pritiskom, već svoje mišljenje mora temeljiti isključivo na onom što je izneseno na suđenju. Prilikom odlučivanja da li je neki sud bio pristrasan mora se napraviti distinkcija između subjektivnog i objektivnog pristupa pristrasnosti. Subjektivni pristup se odnosi na ličnu nepristrasnost članova vijeća i ona se pretpostavlja dok se ne dokaže suprotno (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Hauschildt protiv Danske*, stav 47). Da je neki sudija pristrasan zbog opterećenosti predrasudama, moguće je zaključiti

samo kada to postane sasvim jasno na osnovu njegovog stava tokom postupka ili iz sadržaja presude. U okviru objektivnog testa mora se odrediti da li je, potpuno odvojeno od ličnog ponašanja sudije, bilo dokazivih činjenica koje mogu dovesti do sumnje u njegovu nepristrasnost. U ovom pogledu čak i dojam može imati izvjesnu važnost. Ono što je ovdje važno jeste povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati javnosti i, najviše od svega kada su u pitanju krivični postupci, koje moraju ulijevati samom okrivljenom. Ovo podrazumijeva da pri odlučivanju o tome da li u nekom konkretnom predmetu postoji opravdan razlog za strah da određeni sudija nije nepristrasan stav okrivljenog je važan, ali ne i odlučujući. Ono što je odlučujuće jeste da li se takav strah može smatrati objektivno opravdanim (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Fey protiv Austrije*, presuda od 24. februara 1993. godine, stav 30).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2473/06 od 17. marta 2009. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, objektivna i subjektivna nepristrasnost, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti broj AP 772/06 od 17. septembra 2009. godine, stav 12;**
- **Odluka o dopustivosti broj AP 1428/07 od 17. septembra 2009. godine, stav 21.**

Zbog sastava sudskog vijeća koje je odlučivalo povodom revizije, u kojem je bila sutkinja koja je učestvovala i u donošenju drugostepene presude po apelantovoj žalbi protiv prvostepene presude, povrijeđeno je apelantovo pravo da mu sudi „nepristrasan sud” u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2247/07 od 17. decembra 2009. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, objektivna nepristrasnost, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je apelantu u prvostepenom postupku sudilo vijeće koje je u ranijoj fazi odlučivalo o apelantovoj žalbi protiv rješenja o pritvoru, koje je donio sudija za prethodni postupak, a niti jedan član tog vijeća nije bio u ulozi sudije za prethodni postupak.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1533/07 od 11. februara 2010. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/10, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na pristrasnost suda kada je isti sudija učestvovao u postupku protiv apelanta i donio odluku na osnovu velikog broja provedenih dokaza, te se nije izuzeo zbog toga što je prije toga učestvovao u postupku protiv drugog lica - saoptuženog u kojem je donio odluku povodom sporazuma o priznanju krivice, a sâm apelant nije zatražio izuzeće tog sudije iz nekog od razloga propisanog odredbama ZKP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 900/08 od 11. januara 2011. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/11, sporazum o priznanju krivice, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije pred nepristrasnim sudom je povrijeđeno jer je u istom predmetu isti sudija učestvovao u sastavu vijeća u kojem je donesena odluka o žalbi kojom je ukinuta prvostepena presuda i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak, kao i u sastavu sudskog vijeća koje je odlučivalo o reviziji u ponovljenom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 504/08 od 12. oktobra 2011. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, građanski postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije pred nepristrasnim sudom, jer činjenica da su dva člana revizionog sudskog vijeća ranije učestvovala u donošenju procesnog rješenja kojim je apelantica žalba protiv rješenja o nenadležnosti suda za odlučivanje uvažena i predmet vraćen prvostepenom vijeću na ponovni postupak sama po sebi ne predstavlja kršenje principa nepristrasnosti suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/09 od 19. jula 2012. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/12, parnični postupak protiv Bosne i Hercegovine radi isplate novčanog potraživanja iz radnog odnosa, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je sutkinja učestvovala u donošenju rješenja kojim je odbijen prijedlog apelantovog branioca za ukidanje pritvora nakon potvrđivanja optužnice, a nakon toga predsjedavala vanraspravnim vijećem prilikom donošenja rješenja kojim je apelantu produžen pritvor. Ta činjenica, prema ocjeni Ustavnog suda, sama po sebi ne predstavlja dovoljan argument na kojem bi se mogao temeljiti zaključak da je postupajuća sutkinja s predubjeđenjem vodila krivični postupak protiv apelanta. Naime, rješenje o produženju pritvora je procesne prirode u kojem je razmotren prijedlog tužilaštva za produženje pritvora, kao i stav odbrane, nakon čega je ocijenjeno da se apelantu pritvor produži za još dva mjeseca. U vezi sa apelantovim prigovorom o nepristrasnosti suda, Ustavni sud zapaža da odredbama ZKPRS nije propisana zabrana da jedan sudija učestvuje u svojstvu člana ili predsjednika vijeća prilikom odlučivanja povodom prijedloga odbrane za ukidanje pritvora i u postupku određivanja mjere produženja pritvora. Činjenica što je sutkinja kao predsjednica vanraspravnog vijeća učestvovala u donošenju rješenja o produženju pritvora, a da je tri dana prije donošenja navedenog rješenja kao član pretresnog vijeća, također, učestvovala u donošenju rješenja kojim je odbijen prijedlog branilaca optuženog za ukidanje pritvora ni u kojem slučaju, prema ocjeni Ustavnog suda, ne znači da je pobijano rješenje donijelo vijeće koje je po zakonu moralo biti izuzeto, niti ta činjenica predstavlja okolnost koja ukazuje na razumnu sumnju u nepristrasnost vijeća, kako to u apelaciji ističe apelantov branilac. Stoga, Ustavni sud smatra da apelant, osim paušalnih navoda, nije dostavio bilo kakve dokaze, niti iznio bilo kakve argumente koji bi govorili u prilog njegovoj tvrdnji da činjenica da je određeni sudija učestvovao u vijeću koje je donosilo odluke procesne prirode propisane zakonom sama po sebi krši princip nepristrasnosti suda, te je, stoga, apelacija u ovome dijelu neosnovana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2152/13 od 6. novembra 2014. godine, stav 31, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije pred nepristrasnim sudom, jer je u istom predmetu ista sutkinja učestvovala u sastavu vijeća u kojem je donesena odluka o žalbi kojom je ukinuta prvostepena presuda i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak, kao i u sastavu sudskog vijeća, kao predsjednica vijeća, koje je odlučivalo o reviziji u ponovljenom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2107/12 od 24. aprila 2015. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/15, parnični postupak radi naknade štete, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju Ustavni sud podsjeća da apelantica tvrdi da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje, zato što je sutkinja S.S. bila član sudskog vijeća koje je odlučivalo u drugom stepenu, a kao član vijeća učestvovala je u prvostepenom postupku. Ustavni sud zapaža da iz navedenog proizlazi da ova sutkinja nije učestvovala u donošenju odluke nižeg suda (nakon promjene nadležnosti odluku u prvom stepenu donio je Općinski sud), nego da je bila član vijeća Kantonalnog suda pred kojim se postupalo u ranijoj fazi postupka, odnosno nije vidljivo da je donosila bilo kakvu odluku tako da se ne radi o situaciji koju propisuje član 357. stav 1. tačka 4. ZPP. Nasuprot tome, navedena sutkinja je kao član sudskog vijeća Kantonalnog suda u žalbenom postupku u kojem je odbijena apelanticina žalba učestvovala u donošenju meritorne odluke. Ustavni sud zaključuje da se u konkretnom slučaju ne radi o situaciji da se „jedan te isti sudija direktno bavio odlučivanjem o pitanjima koja su relevantna za odlučivanje, odnosno meritumom predmeta”. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom predmetu nije povrijeđeno apelanticino pravo na nepristrasan sud.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5099/13 od 26. oktobra 2016. godine, stav 46, isplata duga, sniženje naknade i naknada štete, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije pred nepristrasnim sudom, jer je u istom predmetu ista sutkinja učestvovala u sastavu vijeća u kojem je donesena odluka o žalbi kojom je ukinuta prvostepena presuda (kojom je apelant oslobođen optužbe da je počinio krivična djela) i određeno održavanje pretresa pred drugostepenim sudom, kao i u sastavu trećestepenog sudskog vijeća koje je odlučivalo o žalbi protiv drugostepene presude.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1985/14 od 23. novembra 2016. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 96/16, krivični postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije pred nepristrasnim sudom, jer je u konkretnom predmetu u sastavu vijeća u kojem je donesena drugostepena odluka učestvovao sudija čija je kćerka u vrijeme donošenja te odluke bila

zaposlena kao advokatska pripravnica u kancelariji advokata koji je bio opunomoćenik tuženog u predmetnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 217/17 od 10. januara 2019. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/19, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu činjenicu da su [predmetne] sudije postupale u istoj fazi postupka - revizionom postupku, te da je ranija presuda Vrhovnog suda od 4. oktobra ukinuta Odlukom Ustavnog suda broj AP 4659/12 od 22. decembra 2015. godine isključivo zbog povrede principa pristrasnosti suda uslijed postupanja sutkinje [S.P.] u sastavu drugostepenog vijeća, te dovodeći navedeno u vezu sa sadržajem odredaba člana 357. ZPP, kao i uzimajući u obzir da iz spisa predmeta ne proizlazi bilo kakva činjenica koja ukazuje na razumnu sumnju u nepristrasnost tih sudija, Ustavni sud ne nalazi nikakvu proizvoljnost u primjeni odredaba koje reguliraju izuzeće i isključenje sudije i povredu principa nepristrasnosti suda u odnosu na postupanje navedenih sudija u konkretnom predmetu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 256/17 od 13. februara 2019. godine, stav 45, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog zakona

Povreda prava na pravično suđenje postoji u slučaju kada se presuda zasniva na zakonu koji je u vrijeme donošenja sporne presude prestao da važi.

- **Odluka broj U 65/01 od 25. jula 2003. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/03, prenos stanarskog prava na vanbračnog druga, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Princip pravne države i član 6. Evropske konvencije zahtijevaju da se sud pozove na određenu pravnu normu. Pravna osnova presude ne smije da bude proizvoljna, tj. van konteksta konkretnog predmeta, niti njeno tumačenje smije da bude van okvira jezičkog značenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 45/03 od 17. maja 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, parnični postupak radi predaje u posjed**

Pošto su nadležni redovni sudovi u postupku po apelantovoj tužbi proveli temeljit dokazni postupak koji je uključivao i angažiranje vještaka finansijske struke, te utvrdili činjenično stanje, pa primjenom relevantnih odredaba zakona zaključili da odbiju apelantov tužbeni zahtjev, nema naznaka da su redovni sudovi proizvoljno primijenili zakon.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 100/03 od 28. maja 2004. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04**

Postoji proizvoljnost u primjeni relevantnih materijalnopравnih propisa u slučaju kada su redovni sudovi zaključili da se nesreća nije dogodila na radu i u vezi sa radom, te da tuženi nije odgovoran za štetu koju je pretrpio apelant. Na taj način redovni sudovi su zanemarili apelantovo pravo, jer nisu primijenili zakon koji, kao *lex specialis* u konkretnom slučaju, ima prioritet nad općim zakonima i koji mora biti primijenjen na konkretan slučaj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. juna 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi naknade štete zbog nesreće na radu**

Nema naznaka da su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe materijalnog prava o zastari privremenih davanja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 71/03 od 15. juna 2004. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04**

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada Općinski sud odbaci žalbu kao nedopuštenu, jer je sud, prema Zakonu o parničnom postupku, dužan da vodi računa da li zastupnik stranke ima valjanu punomoć, zato što bi u suprotnom počinio bitnu povredu parničnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 86/03 od 23. jula 2004. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04**

Donošenje pobijanih presuda u smislu općih pravila ugovornog prava propisanih Zakonom o obligacionim odnosima ne može predstavljati povredu apelantovog prava na pravično suđenje u vezi sa navodima o proizvoljnoj primjeni zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 122/02 od 26. augusta 2004. godine, st. 25. i 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, zakašnjenje sa ispunjenjem obaveze**

Proizlazi da su sudovi koji su odlučivali o apelantovom zahtjevu za objedinjavanje pravosnažno izrečenih kazni zatvora pravilno postupali i primijenili relevantne odredbe zakona, jer je očigledno da se u okolnostima ovog slučaja apelantov zahtjev odnosio na pravna i procesna pitanja koja se tiču drugog postupka i o kojima nije moglo biti raspravljeno pred sudovima koji su odlučivali o apelantovom zahtjevu za objedinjavanje pravosnažno izrečenih kazni u "nepravom" ponavljanju postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 85/03 od 29. septembra 2004. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/05**

Ustavni sud nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su nižestepeni sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sam po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 381/04 od 27. oktobra 2004. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, krivični postupak, osporavanje činjeničnog stanja utvrđenog u postupku pred prvostepenim sudom, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 404/04 od 23. marta 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/04, postupak utvrđivanja visine naknade troškova, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12. aprila 2005. godine, stav 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupak isplate naknade plaće, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o meritumu broj AP 978/05 od 13. septembra 2005. godine, stav 22, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06**

U slučaju odlučivanja o pravu na imunitet apelantata nije bilo proizvoljne ili diskriminirajuće primjene zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 58/03 od 29. oktobra 2004. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/05**

Vrhovni sud je svojim rješenjem kojim je ukinuo osporenu i prvostepenu presudu i odbacio apelantovu tužbu, a nisu ispunjeni zakonski uvjeti za dopuštenost revizije, arbitrarno tumačio pravo na pristup sudu, proizvoljno primjenjujući relevantni zakon na apelantovu štetu, odnosno povrijedio je apelantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 107/03 od 19. novembra 2004. godine, st. 39. i 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/05**

Redovni sud je proizvoljno primijenio odredbe u pogledu granica ispitivanja žalbe, odnosno prekoračio je svoja ovlaštenja i po službenoj dužnosti ispitivao navode o zastari iako oni nisu bili istaknuti u žalbi, nego samo u toku prvostepenog postupka, zbog čega je došlo do povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 289/03 od 19. novembra 2004. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05**

Izvan nadležnosti Ustavnog suda je da procjenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu procjene dokaza ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom. Isto tako, Ustavni sud se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na osnovu slobodne sudijske procjene. To je isključivo uloga redovnih sudova čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom suprotne jedna drugoj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 612/04 od 30. novembra 2004. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, krivični postupak, primanje mita, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 539/04 od 28. juna 2005. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, građanski postupak, naknada štete prouzrokovane na vozilu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Primjena naloga supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine u konkretnom slučaju je bila arbitrarna, što je prouzrokovalo povredu apelantovih ustavnih prava. Ustavni sud ovim ne dovodi u pitanje supervizorova ovlaštenja u pogledu uređivanja određenih odnosa i, u skladu s tim, donošenja određenih propisa, jer se ovo ovlaštenje zasniva na međunarodnom pravnom osnovu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 214/03 od 30. novembra 2004. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, tužbeni zahtjev usmjeren na poništenje nezakonitog upisa prava raspolaganja nekretninama – Brčko distrikt**

Ustavni sud je nadležan da izvrši provjeru načina na koji su redovni sudovi primijenili materijalni zakon kada okolnosti ukazuju da je primjena zakona bila arbitrarna.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 389/04 od 23. marta 2005. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/05, postupak poništenja ugovora o poklonu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Presudom kojom je usvojena revizija u radnom sporu u kojem se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi 15.000,00 KM Vrhovni sud je arbitrarno primijenio član 364. stav 2. Zakona o parničnom postupku i time povrijedio apelantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 398/04 od 23. marta 2005. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 402/04 od 23. marta 2005. godine, st. 25. i 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 405/04 od 12. aprila 2005. godine, st. 23. i 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupci isplate naknada plaća, postupanje Vrhovnog suda u sporu čija vrijednost ne prelazi 15.000 KM, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pošto je u konkretnom slučaju očigledno da je došlo do proizvoljnog postupanja suda kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa, suprotno stavu ovoga suda iz tačke 25. ove odluke, Ustavni sud smatra da je neophodno da se upusti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/05, odbijanje dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosio na uplatu doprinosa zbog navodnog nepostojanja aktivne legitimacije**

Dokazivanje putem indicija nije, samo po sebi, protivno principima pravičnog suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/05, krivični postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanta zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice, kao jedinom neposrednom dokazu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Kada se u konkretnom slučaju radi o različitom shvatanju teksta predmetne bankarske garancije, gdje apelant ima jedno stanovište dok redovni sudovi imaju drugo stanovište, nema povrede prava na pravično suđenje samo zato što je pravno shvatanje redovnih

sudova u pogledu toga pod koju zakonsku odredbu treba podvesti sadržaj predmetne bankarske garancije drukčije od njegovog.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1001/04 od 26. aprila 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06**

U odsustvu eksplicitnih zakonskih odredaba o tome šta se smatra djelimičnim uspjehom u parnici na redovnim sudovima je da tumače odredbe Zakona o parničnom postupku, u skladu sa principima zakonitosti i pravičnosti i uvijek vodeći računa o zaštiti prava na pravično suđenje svih strana u postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 536/04 od 27. maja 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, građanski postupak, isplata troškova parničnog postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer se apelantica žalila na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, a Ustavni sud nije utvrdio da postoje drugi elementi koji bi ukazivali na to da je postupak bio nepravičan, ili da je zakon proizvoljno primijenjen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1003/04 od 28. juna 2005. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1008/04 od 20. decembra 2005. godine, st. 34. i 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1019/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1063/04 od 13. oktobra 2005. godine, st. 22. i 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Postoji povreda prava na pravično suđenje u situaciji kada je sud u državi izvršenja izrekao jedinstvenu kaznu zatvora koja je nepovoljnija za apelanta u odnosu na onu koja je izrečena u državi presuđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 726/04 od 28. juna 2005. godine, st. 35-37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05, krivični postupak, proizvoljna primjena zakona u slučaju izricanja kazne za krivična djela u sticaju izvršena u različitim državama, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U slučaju kada je prvostepeni sud proizvoljno primijenio materijalni propis, a u vrijeme donošenja drugostepenog rješenja došlo je do izmjene pravnih okolnosti, odluka drugostepenog suda da potvrdi prvostepeno rješenje je pravilna.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 670/04 od 13. jula 2005. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05, građanski postupak, navodi o proizvoljnoj primjeni člana 75. Zakona o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima zbog toga što redovni sudovi nisu mogli zabraniti izvođenje građevinskih radova koji su odobreni i preduzeti na osnovu izvršne građevinske dozvole, građevinska dozvola poništena je u vrijeme donošenja odluke drugostepenog suda, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U slučaju kada zakonom nije propisano rješenje situacije u kojoj ne postoji regulacioni plan, Apelacioni sud je proizvoljno tumačio tu odredbu na način kojim se direktno utječe na ostvarivanje apelantovih prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 301/04 od 23. septembra 2005. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05**

Apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda (član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine), u principu, ne podrazumijeva da Ustavni sud može da preispituje odluke redovnih sudova u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja ili tumačenja i primjene nižerangiranog prava sve dok te odluke ne povređuju apelantova ustavna prava. Ovo će biti slučaj, *inter alia*, kada nadležni organi primijene pozitivnopravne propise, ili utvrde činjenično stanje na proizvoljan način. Stoga, Ustavni sud ne može da se bavi utvrđivanjem činjenice o visini penzije, jer je to na nadležnim upravnim organima.

- **Odluka o meritumu broj AP 1028/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06, upravni postupak i upravni spor za utvrđivanje visine penzije**

Povreda prava na pravično suđenje postoji u slučaju kada se na lice koje nije izbjeglica ili raseljeno lice, u vezi sa dobrovoljnim i napuštanjem stana bez prisile, potpuno nevezano za ratni sukob, primijene zakonske odredbe koje se odnose na izbjeglice ili raseljena lica, odnosno lica koja su bila lišena svojih domova usljed ratnih okolnosti.

- **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. decembra 2005. godine, st. 32. i 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, građanski postupak, stjecanje prava na stan nakon što je nosiocu stanarskog prava otkazan ugovor o korištenju, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se apelantovi navodi odnose isključivo na pitanje sudijske procjene dokaza u krivičnom postupku i na primjenu pozitivnopravnih propisa na utvrđeno činjenično stanje ukoliko nema drugih odlučujućih elemenata koji bi ukazivali na to da je ocjena dokaza ili primjena materijalnog prava bila proizvoljna.

- **Odluka o meritumu broj AP 945/04 od 20. decembra 2005. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 995/04 od 22. jula 2005. godine, stav 26, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1043/04 od 2. decembra 2005. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1089/04 od 13. oktobra 2005. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/06**

Postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se osuđujuća presuda zasniva na dokazima koji, ni neposredno ni posredno, sa sigurnošću ne ukazuju da je apelant počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret i kada sud ne daje logično i uvjerljivo obrazloženje za svoj zaključak o apelantovoj krivici, već se njegova ocjena dokaza doima proizvoljnom.

- **Odluka o meritumu broj AP 5/05 od 14. marta 2006. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

Nema proizvoljnosti u odluci Vrhovnog suda u odnosu na primjenu odredaba materijalnog zakona koje se tiču bankarske garancije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 912/04 od 1. aprila 2006. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06;**
- **Odluka o dopustivosti broj AP 892/06 od 6. jula 2007. godine, stav 9, parnični postupak radi naplate potraživanja po osnovu izdate bankarske garancije**

Redovni sudovi su arbitrarno primijenili zakon u pogledu računanja roka zastare u vezi sa tužbom za naknadu štete zbog smrti nestalog lica.

- **Odluka o meritumu broj AP 1123/04 od 1. aprila 2006. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06**

Nema proizvoljne primjene odredaba Zakona o izvršnom postupku kada apelant u svom prijedlogu za izvršenje koji je podnio protiv Centra za socijalni rad nije ukazao na osnovu kojih pozitivnopravnih propisa je navedeni centar obavezan da mu izvrši isplatu po privremenom Rješenju broj OVIII-456/96 od 27. februara 1996. godine s obzirom na to da predmetnim rješenjem nije određeno čija je to obaveza.

- **Odluka o meritumu broj AP 1175/05 od 9. maja 2006. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06, izvršni postupak, nije određen izvršenik, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U parničnim postupcima koji se vode po zahtjevima za naknadu štete zbog klevete, radi zaštite prava na pravično suđenje, neophodno je da sudovi pri utvrđivanju postojanja pravnog osnova i visine štete za klevetu dosljedno primjenjuju principe iz relevantnih odredaba odgovarajućih Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o zaštiti od klevete i Zakona o parničnom postupku, uvažavajući specifičnost svakog konkretnog slučaja. Samo na taj način će se izbjeći moguće arbitrarno postupanje redovnih sudova u pojedinačnim slučajevima kao što je to bilo u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1203/05 od 27. juna 2006. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, građanski postupak, sudovi primijenili institut „mogućeg nastanka štete”, koji ne poznaju ni Zakon o zaštiti od klevete ni Zakon o obligacionim odnosima, kao kriterij za utvrđivanje osnovanosti tužbenog zahtjeva za naknadu štete za klevetu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Redovni sudovi su proizvoljno primijenili odredbe materijalnog zakona u vezi sa apelantovim zahtjevom za priznanje presude stranog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1570/05 od 27. juna 2006. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, parnični postupak, priznanje presude stranog suda**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada Kantonalni sud nije primijenio Zakon o izvršnom postupku koji je bio na snazi i koji je bio dužan primijeniti, nego je primijenio prijašnji Zakon o izvršnom postupku, suprotno odredbi novog zakona prema kojoj je za slučajeve kao što je predmetni izričito propisano primjenjivanje novog zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj**

7/07, izvršni postupak, vremensko važenje izvršnog zakona, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Sud BiH je arbitrarno primijenio odredbe Izbornog zakona koje se odnose na kandidaturu za izbore.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2679/06 od 29. septembra 2006. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, upravni postupak, arbitrnost u potvrđivanju kandidature na izborima, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Objasnjeno je u kojem sudovi samo konstatiraju da nisu mogli pouzdano utvrditi odlučnu činjenicu da je tužilac bio u stanju posljednjeg posjeda, ne obrazlažući detaljnije na osnovu čega su stekli takav utisak, odnosno proces ocjene tih dokaza, kako to zahtijeva princip slobodne ocjene dokaza, ne zadovoljava zahtjev za brižljivu i savjesnu ocjenu dokaza.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2348/05 od 20. oktobra 2006. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, parnični postupak, odlučne činjenice nisu utvrđene na pouzdan način, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Povrijeđeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i time što su, izricanjem novčane kazne, redovni sudovi nepotpuno i pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primijenili materijalno pravo kvalificirajući apelantovu žalbu kao vrijeđanje suda i narušavanje njegovog autoriteta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 198/03 od 20. oktobra 2006. godine, stav 47, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, kazna za vrijeđanje suda**

Proizvoljnim tumačenjem prava i arbitrarnim odbijanjem da primijeni obavezno pravno shvaćanje Građanskog odjeljenja tog suda Vrhovni sud je povrijedio apelantino pravo na pravično suđenje zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2141/05 od 20. oktobra 2006. godine, st. 36. i 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/07, parnični postupak, pitanje početka toka zakonskih zatezних kamata na nematerijalnu štetu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud u revizijskom postupku prekorači ovlaštenja koja ima prema Zakonu o parničnom postupku u pogledu donošenja odluke o reviziji tako što revizijskom odlukom, suprotno Zakonu o parničnom postupku, utvrdi neku odlučnu činjenicu, kao i kada revizijskom odlukom ne riješi konkretnu pravnu stvar tako da ta odluka bude izvršiva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1505/06 od 20. oktobra 2006. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, građanski postupak, Vrhovni sud u revizijskom postupku prekoračio zakonska ovlaštenja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U redovnom postupku sudovi su dužni primijeniti pozitivne propise, a ako im se u postupku postavi pitanje pravne valjanosti ili ustavnosti određenog općeg pravnog akta, onda to pitanje mogu proslijediti nadležnom sudu, u konkretnom slučaju Ustavnom sudu Republike Srpske, što nije učinjeno. Ovakvo *ad hoc* ocjenjivanje pravne valjanosti propisa od redovnih sudova ne samo da nije zakonito već nije ni u skladu sa ustavnim principom vladavine prava iz člana I/2. Ustava BiH i principom pravne sigurnosti inkorporiranom u njega.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. decembra 2006. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, krivični postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovnih sudova, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kad je sud proizvoljno primijenio pozitivnopravne propise tako da je, odlučujući u postupku po žalbi, donio odluku o prvobitnom, a ne o konačno opredijeljenom tužbenom zahtjevu i kad iz izreke i obrazloženja presude nije vidljivo da li je sud djelimično ili u cijelosti udovoljio postavljenom tužbenom zahtjevu, niti su u tom pogledu dati razlozi u obrazloženju osporene odluke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2089/05 od 16. januara 2007. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, parnični postupak, odlučeno o prvobitnom, a ne o konačno opredijeljenom tužbenom zahtjevu, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da zastarjelost za ostvarivanje prava iz člana 143. Zakona o radu počinje teći prvog dana nakon pravosnažnosti rješenja kojim je apelantici utvrđen status zaposlenika na čekanju posla.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 299/06 od 27. januara 2007. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, građanski postupak, Vrhovni sud u revizijskom postupku prekoračio zakonska ovlaštenja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U nedostatku eksplicitne zakonske odredbe koja bi propisivala od kada treba dosuđivati zakonske zatezne kamate, kad se utvrdi iznos materijalne štete koju štetnik treba platiti, Ustavni sud smatra da redovni sudovi imaju pravo svojom sudskom praksom urediti to pitanje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2524/05 od 16. januara 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, građanski postupak, materijalna šteta, od kada treba dosuđivati zakonske zatezne kamate, nije utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud u revizijskom postupku arbitrarnom primjenom prava propusti da o dopuštenosti revizije odluči na osnovu relevantnih odredaba zakona na čiju primjenu upućuju Prijelazne i završne odredbe Zakona o parničnom postupku – „Službene novine FBiH” br. 42/98 i 3/99.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2675/05 od 15. februara 2007. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07, gra-**

đanski postupak, dopuštenost revizije, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Postoji povreda apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u slučaju kada je drugostepeni sud meritorno rješavao po neblagovremenoj žalbi koju je izjavio tuženi u postupku pokrenutom po apelantovoj tužbi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1522/05 od 15. februara 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 55/07, utvrđivanje radnopravnog statusa, naknada plaća, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Prvostepena disciplinska komisija u konkretnom slučaju prekoračila je tužbeni zahtjev utvrđujući da je apelant odgovoran za disciplinski prekršaj koji nije bio obuhvaćen disciplinskom optužnicom, a Drugostepena disciplinska komisija je na apelantovu žalbu preinačila prvostepenu odluku i utvrdila apelantovu odgovornost upravo u pobijanom dijelu za koji je konstatirala da je produkt prekoračenja tužbenog zahtjeva. Zbog toga, apelant nije imao sve garancije koje pruža član 6. Evropske konvencije koji garantira svakom protiv koga je podignuta „krivična optužba” pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred „nezavisnim i nepristrasnim sudom”, pravo na odbranu i ravnopravan položaj s tužiocem.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2581/05 od 30. marta 2007. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/07, disciplinski postupak protiv sudije koji se vodi pred VSTV, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Kantonalni sud, odlučujući o poslodavčevoj žalbi, proizvoljnom primjenom pozitivnopravnih propisa svojom odlukom preinačio prvostepenu presudu tako što je odbio apelantov tužbeni zahtjev kao nedokazan, jer je apelantov poslodavac pred sudom izjavio da nema podatke koje je prema zakonu morao imati i koji su zakonom propisani za izračunavanje naknade zbog apelantove manje plaće u smislu člana 79. stav 2. Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, a nije iznio svoj stav na koji način se naknada u takvoj situaciji utvrđuje, niti pružio apelantu mogućnost da svoj tužbeni zahtjev dokazuje na način koji Kantonalni sud smatra ispravnim i prihvatljivim, te time uskratio apelantu pravo koje mu prema zakonu pripada.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1474/05 od 30. marta 2007. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/07, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Sud je arbitrarno primijenio pravo u slučaju kada je nedostatak propisa koji reguliraju visinu regresa protumačio kao gubitak apelantovog prava na regres, bez obzira na to što je osnov za ovu vrstu naknade, odnosno samo pravo na naknadu regresa, propisan u Zakonu o sudskoj i tužilačkoj funkciji u Federaciji Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2587/05 od 23. maja 2007. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07, parnični postupak, utvrđivanje prava na regres, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Vrhovni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je presudu o odbijanju tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete zasnovao na Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Pravilniku o uvjetima i načinu upućivanja osiguranog lica na liječenje u inozemstvo polazeći od toga da se mldb. apelant liječio u inozemstvu, a da za takvo liječenje nije dobio odobrenje nadležne zdravstvene ustanove, niti je ispoštovao zakonsku proceduru za odlazak na liječenje u inozemstvo. Zaključke nižestepenih sudova bazirane na Zakonu o obligacionim odnosima Ustavni sud smatra pravilnim. Stanovište Vrhovnog suda u osporenoj odluci nije bitno za rješavanje konkretnog spora, jer u postupku pred sudovima nije postavljen regresni tužbeni zahtjev prema nadležnoj zdravstvenoj zajednici osiguranja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 97/06 od 5. juna 2007. godine, st. 3032, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, pogrešna primjena materijalnog prava, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Retroaktivna uplata doprinosa ne može utjecati na početak ostvarivanja prava na penziju i određivanje dana početka isplate penzije naročito ako se uzme u obzir da se naknadna uplata doprinosa vrši uz plaćanje zatezne kamate Fondu. Prema mišljenju Ustavnog suda, sve suprotno bi predstavljalo prevelik teret za apelanta koji bi bio u situaciji da, zbog neizvršavanja zakonske obaveze poslodavca kao obveznika osiguranja prema Fondu kao korisniku osiguranja, a koji, također, ima zakonsku obavezu da kontrolira obveznika osiguranja i preduzima odgovarajuće zakonske mjere u slučaju neplaćanja doprinosa, snosi posljedice poslodavčevog neurednog plaćanja doprinosa.

- **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1330/06 od 16. jula 2007. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/07, proizvoljno tumačenje odredaba Zakona PIO od Vrhovnog suda, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 2019/06 od 3. aprila 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/08**

Redovni sudovi su proizvoljno primijenili materijalno pravo na štetu apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje kada u redovnom sudskom postupku nisu utvrdili elemente ništavosti ugovora koje propisuje član 103. ZOO, tj. da je ugovor protivan „Ustavu RBiH, prinudnim propisima, ili moralu društva”, i kada iz utvrđenih činjenica ne proistječe da je sudska nagodba ništava u smislu člana 88. ZOO, zaključak redovnih sudova u tom smislu u cijelosti je proizvoljan, jer se u konkretnoj stvari ne radi o ugovoru zaključenom u ime drugog bez njegovog ovlaštenja i bez naknadno datog odobrenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1783/06 od 28. septembra 2007. godine, st. 41-43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, građanski postupak, arbitrarna primjena zakona, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Stav Okružnog suda prema kojem se zatezne kamate računaju od dana donošenja prvostepene odluke je proizvoljan pogotovo uzimajući u obzir odredbe čl. 186. i 277. Zakona o obligacionim odnosima, koje Okružni sud u svojoj odluci nije ocijenio, a iz kojih, kako je već Ustavni sud utvrdio, proizlazi da se kod materijalne štete zatezna kamata dosuđuje od dana nastanka štete, a ne od dana donošenja prvostepene presude (podnošenja tužbe).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1433/06 od 13. septembra 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, građanski postupak, isplata naknade štete, zatezne kamate i troškova postupka apelantovom opunomoćeniku, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1757/06 od 8. jula 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/07**

Redovni sudovi su proizvoljno primijenili procesno pravo, jer su prilikom odlučivanja o žalbi apelantata potpuno zanemarili odredbu člana 141. stav 2. Zakona o prekršajnom postupku kojom je propisano da se pozivi radi saslušanja ili ispitivanja dostavljaju okrivljenom lično, što je bio konkretan slučaj, zbog čega je apelantima bilo onemogućeno da učestvuju u postupku, te predlože svoje dokaze, kao i da se svojim argumentima suprotstave argumentima suprotne strane.

- **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1480/06 od 18. oktobra 2007. godine, st. 32. i 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/08, prekršajni postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Valjano sklopljeni ugovor o kupoprodaji vrijednosnih papira, dionica preduzeća „Polirond” d.d., u periodu kada zakoni o vrijednosnim papirima, o Komisiji za vrijednosne papire i Registru vrijednosnih papira nisu mogli biti implementirani, jer država nije osigurala institucionalne uvjete za to, moraju biti realizirani, jer je redovan promet vrijednosnim papirima kao izraz, s jedne strane, raspolaganja vlastitom imovinom, a, s druge strane, investicionog ulaganja važniji od realizacije javnih interesa koji su inkorporirani u ove zakone putem potpune blokade prometa do mogućnosti provođenja navedenih zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2195/06 od 18. oktobra 2007. godine, stav 54, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, proizvoljna primjena zakona, promet vrijednosnih papira, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju**

Činjenica da u budžetu nisu osigurana sredstva za isplatu regresa, koju je Kantonalni sud ponudio kao jedan od razloga da ni apelantima ne pripada pravo na regres, ne može se protumačiti drugačije nego kao proizvoljnost u primjenjivanju zakona Kantonalnog suda sa direktnim štetnim utjecajem na ostvarivanje prava apelantica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1315/06 od 8. novembra 2007. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, regres, Tuzlanski kanton**

Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni prava u situaciji kad su redovni sudovi na nesporan način utvrdili da je opunomoćenik apelantata uredno obaviješten o održavanju ročišta na koje nije pristupio, niti je svoj izostanak opravdao, a tuženi nije zahtijevao da se ročište održi.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1793/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 11, parnični postupak po tužbi za utvrđivanje prava vlasništva**

Ustavni sud smatra da ne postoji arbitrarnost u primjeni odredaba ZOO u slučaju kada su redovni sudovi zaključili da: „Sama mogućnost određenog privrednog poslovanja,

kao što je ulaganje dugovanog iznosa u štednju, ne znači još uvijek ‘redovan tok stvari’ ili ‘posebne okolnosti’, tj. realnu šansu. Drugostepeni sud je pravilno zaključio da je apelantica bila dužna dokazati da je to bila njena konkretna namjera, tj. poslovni potez koji bi se izjednačavao sa onom vjerovatnoćom koja graniči sa sigurnošću, a ne samo mogućnost. U protivnom, kada bi se podržao apelantičin stav, svaki građanin bi mogao izabrati bilo koju poslovnu mogućnost i hipotetički tvrditi da je pretrpio štetu, jer je mogao takav potez povući, a bio je spriječen docnjom izvršenika”.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2121/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 14,** *parnični postupak po tužbi za naknadu štete, u vidu izgubljene dobiti, zbog dužnikove docnje*

Ustavni sud smatra da je došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje kada je Vrhovni sud u postupku odlučivanja o reviziji izašao izvan granica razloga navedenih u reviziji i proizvoljno primijenio odredbe Zakona o Ustavnom sudu RS.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1434/06 od 13. decembra 2007. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08,** *revizija, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH*

Dakle, za Vrhovni sud presudan razlog pri donošenju odluke o zakonitosti rješenja tužene o brisanju apelanta iz imenika advokata tužene predstavlja mogućnost apelanta da se ponovo upiše u imenik advokata tužene. Osim što upis u imenik advokata tužene nije bio predmet spora, krajnje je nelogično i arbitrarno ocjenjivati zakonitost rješenja o brisanju iz imenika advokata tužene sa pravom apelanta da može zahtijevati ponovni upis u isti imenik. Činjenica o ovom apelantovom pravu ni na koji način nije smjela utjecati na donošenje odluke o zakonitosti rješenja koje je apelant osporavao. Prema tome, Ustavni sud smatra da obrazloženje Vrhovnog suda u osporenoj odluci, u navedenom smislu, nije zadovoljilo princip pravičnog suđenja iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Pored iznesenog, Ustavni sud primjećuje da je u osporenoj odluci Vrhovnog suda pogrešno citiran i zakonski propis na koji se Vrhovni sud poziva u presudi. U dijelu presude u kojem se poziva na stjecanje uvjeta iz člana 266. stav 1. tačka 4. Zakona o općem upravnom postupku, koji je važio u vrijeme donošenja osporenog akta, Vrhovni sud navodi da taj član odgovara članu 252. stav 1. tačka 4. sada važećeg Zakona o upravnim sporovima. Iako se može zaključiti da je u pitanju *lapsus calami* i da se Vrhovni sud, ustvari, poziva na sadašnji Zakon o općem upravnom postupku, Ustavni sud smatra da je i do ovog propusta Vrhovnog suda došlo usljed nedovoljno brižljivog i savjesnog pristupa u donošenju presude koju apelant osporava.

- **Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj AP 1518/06 od 29. marta 2008. godine, st. 56. i 57, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/08,** *proizvoljnost u predmetu brisanja apelanta iz imenika advokata, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH*

Ustavni sud podsjeća da je pristanak tuženog na povlačenje tužbe nakon što je tužba dostavljena tuženom eksplicitno propisan odredbom člana 59. ZPP. Pristanak tuženog je zakonska pretpostavka da bi se tužba mogla smatrati povučenom. U konkretnom slučaju opunomoćenik drugotužene i četvrtotužene je direktno i nedvosmisleno izjavio da u njihovo ime ne pristaje na povlačenje tužbe. Ustavni sud smatra da, nakon ove izjave, sud nije imao zakonsku osnovu da rješenjem utvrdi da se tužba smatra povučenom.

Također, Ustavni sud ne smatra da se iz daljnjeg ponašanja opunomoćenika tuženih, dakle na indirektan način, može smatrati da proizlazi da je zastupnik tuženih dao pristanak na povlačenje tužbe, kao što to zaključuje Okružni sud, te da je time povreda zakona otklonjena. Naime, Ustavni sud smatra da se djestvo potpune i eksplicitne izjave o protivljenju povlačenja tužbe ne može staviti van snage radnjama koje u svojoj suštini samo na indirektan način, baziran na pretpostavkama, negiraju datu izjavu. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su Okružni i Osnovni sud na arbitraran način primijenili zakonsku odredbu člana 59. ZPP i da je ovakva arbitarnost nesumnjivo utjecala na apelantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 431/08 od 17. aprila 2008. godine, st. 29. i 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/08, građanski postupak, naknada materijalne štete, stjecanje bez osnova, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Okružni sud je, odlučujući o žalbama tužilaca u postupku koji se odnosio na isplatu razlike plaća i drugih novčanih prava iz radnih odnosa, pogrešno primijenio materijalno pravo, jer su u konkretnim sporovima relevantne odredbe Zakona o radu, koji ima pravnu prirodu *lex specialis* u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima. Naime, tužiocu su, u skladu sa članom 105. Zakona o radu, imali pravo da u roku od godinu dana od saznanja za povredu (subjektivni rok), a najdalje tri godine od dana učinjene povrede (objektivni rok), podnesu tužbu. Prema tome, Okružni sud je, kada je odlučivao o tužbenim zahtjevima, arbitrarno primijenio pravnu osnovu za odlučenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1258/06 od 12. juna 2008. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08, proizvoljna primjena Zakona o obligacionim odnosima u postupku koji se tiče isplate plaća, regresa, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Kako je propisano odredbama Zakona o parničnom postupku, sud u postupku rješavanja o žalbi ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu koji se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi. Stoga, pošto je Okružni sud razmatrao meritorno samo apelanticinu žalbu protiv prvostepene presude, morao se ograničiti samo na njene žalbene navode, te je morao i da pazi na institut *reformatio in peus*, tj. na zabranu da se na štetu strane koja je izjavila žalbu ne može „na gore” promijeniti prvostepena odluka. Žalba tuženog je razmatrana samo sa proceduralnog aspekta, tj. da li je žalba izjavljena blagovremeno, i ona je odbijena. Dakle, Okružni sud je mogao meritorno ispitati samo apelanticine žalbene navode i to u dijelu protiv koga se ona žalila. Dakle, prvostepena presuda u dijelu protiv kojeg apelantica nije izjavila žalbu, a protiv kojeg je tuženi izjavio žalbu koja nije blagovremena, nesporno je postala pravosnažna. Ovakvim postupanjem Okružni sud je, suprotno odredbi člana 230. Zakona o parničnom postupku, preinačio presudu na štetu strane koja je jedina podnijela žalbu, i to ukidajući prvostepenu presudu u dijelu protiv kojeg nije bilo dozvoljene, potpune i blagovremene žalbe, čime je apsolutno izašao iz granica svoje nadležnosti u odlučivanju u postupku po žalbi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1876/06 od 4. septembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08, proizvoljna primjena Zakona o parničnom postupku, radni spor - isplate plaća, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Vrhovni sud je na arbitraran način primijenio odredbu člana 247. stav 2. ZPP kada je odlučivao o reviziji od koje je prethodno tužitelj odustao i koju je stoga Vrhovni sud trebalo da odbaci kao nedozvoljenu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1116/07 od 17. septembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 102/08, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji arbitarnost u pravnom stavu sudova prema kojem je ništav ugovor o kupoprodaji zaključen na osnovu punomoći koju je ovjerio inozemni sud, ali bez Apostille pečata. Propisana obavezna forma nadovjere Apostille pečatom nužna je radi poštivanja principa državnog suvereniteta i pravne sigurnosti, jer Bosna i Hercegovina tim pečatom na stranu javnoj ispravi dobiva jamstvo druge države da se radi o nadležnom organu i originalnom potpisu službenog lica određene države, čime se, ujedno, štite i pravni interesi drugih strana u postupcima koji mogu biti subjekt pravnog prometa sa licem posjednikom ovjerene javne isprave. Prema tome, postoji sasvim opravdan javni interes za tu proceduru i formalnosti za koje Ustavni sud ne smatra da su pretjeran teret.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1516/06 od 17. septembra 2008. godine, st. 17. i 18, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08, pravna valjanost ugovora o kupoprodaji u smislu Zakona o prodaji stanova, apelacija očigledno (prima facie) neosnovana**

Nema proizvoljnosti Vrhovnog suda pri ocjeni da apelant u toku postupka nije uspio dokazati da je volja tužioca-protivtuženog bila stvarna volja koju je imao da proda predmetne nekretnine, odnosno da je on pravo vlasništva na nekretninama stekao na dobrovoljan način u smislu dodatne odredbe člana 17.b) stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u vlasništvu građana, budući da je nesporno utvrđeno da je predmetni ugovor zaključen svojevrsnom prinudom, imajući u vidu ratne okolnosti, a što potvrđuje i činjenica o očigledno nesrazmjernoj cijeni i stvarnoj vrijednosti predmetnih nekretnina.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 292/06 od 28. novembra 2008. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/09, ništavost ugovora o kupoprodaji zaključenog u toku rata, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ograničenje u pravu na pokretanje parničnog postupka radi naknade otpremnine na način kako je tumačio Ustavni sud, a kako u novijim presudama tumači i Kantonalni sud, ima legitimni cilj i nije apsolutno, niti krši samu suštinu prava zaposlenika kojima je priznato pravo na otpremninu budući da imaju dug vremenski rok u kojem su ovlašteni da traže sudsku zaštitu u slučaju neisplaćivanja otpremnine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je obrazloženje presude Kantonalnog suda u vezi sa pitanjem računanja roka zastare proizvoljno i to na način koji je doveo u pitanje princip pravne sigurnosti i apelantovo uživanje prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3263/06 od 18. decembra 2008. godine, stav 28, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/09, računanje roka zastarjelosti u postupku radi naknade otpremnine, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U odnosu na apelantove navode da mu je u postupku vraćanja u posjed stana koji je pokrenuo pred nadležnim organom uprave povrijeđeno pravo na pravičan postupak zbog nedonošenja konačne odluke, Ustavni sud utvrđuje da je apelant paralelno vodio dva postupka povodom iste pravne stvari, povrata stana. U vezi sa navedenim, Ustavni sud se poziva na stav Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (vidi, Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Odluka o prihvatljivosti i meritumu broj CH/00/4259 i dr., *Ljiljana Vujić i dr.*). Prema tom stavu Komisije, nije opravdano voditi paralelne postupke za povrat u posjed stana ako postoji odluka CRPC-a a svojim odlukama ona je nalagala da se okonča postupak izvršenja odluke CRPC-a. Slijedeći ovu praksu, Ustavni sud smatra da su organi uprave i sudovi, nakon pokretanja izvršenja odluke CRPC-a, trebali prekinuti upravni postupak povodom zahtjeva za povrat spornog stana, odnosno spojiti ove postupke. S obzirom na to da je u apelantovom slučaju u postupku izvršenja odluke CRPC-a prethodno pitanje riješeno, apelant je imao ovlaštenje da zatraži da se nastavi postupak izvršenja. Apelant je, također, mogao pokrenuti parnični postupak radi utvrđivanja pravne valjanosti ugovora o otkupu spornog stana korisnika kako bi imao priliku iznijeti sve argumente u vezi sa svojim pravom na sporni stan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1970/06 od 15. januara 2009. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 26/09, postupak vraćanja stana u posjed, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na pravičan postupak kada je postojalo zakonsko ovlaštenje nadležnih organa za odgađanje administrativnog izvršenja odluke CRPC-a do okončanja parničnog postupka radi utvrđenja ništavosti ugovora o otkupu predmetnog stana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3321/06 od 26. februara 2009. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/09, postupak vraćanja stana u posjed, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Okružni sud je očigledno proizvoljno primijenio materijalno pravo na apelanticinu štetu mijenjajući u žalbenom postupku pokrenutom protiv rješenja o kažnjavanju pravosnažno rješenje o izvršenju koje nije, niti može (s obzirom na njegovu pravosnažnost) biti predmet konkretnog žalbenog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3309/06 od 17. marta 2009. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/09, proizvoljna primjena prava u izvršnom postupku, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Vrhovni sud je, tumačeći tekst predmetne bankarske garancije u vezi sa odredbama kupoprodajnog ugovora od 23. marta 2000. godine uz primjenu odredbe člana 99. ZOO i iznalaženje zajedničke volje ugovarača, zaključio da su avansnim iznosom koji je uplatio tužitelj u korist prodavca na njegov račun kod apelantovog prednika bankarskom garancijom pokriveni ne samo nedostaci u količini isporučene robe nego i u njenom kvalitetu, kao i povećani troškovi prometa. Pri tome je Vrhovni sud usvojio stav da tužitelj i nije bio dužan da u predmetnom postupku dokazuje nedostatke u kvalitetu isporučene robe,

kao ni povećane transportne troškove, jer to nije bilo predviđeno uvjetima garancije. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud za svoju odluku dao jasno i precizno obrazloženje koje nije proizvoljno. Iz navoda apelacije, kao i priložene dokumentacije ne može se zaključiti da su osporenim odlukom povrijeđena ili zanemarena apelantova ustavna prava.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 2899/06 od 13. maja 2009. godine, stav 15, bankarska garancija, proizvoljnost, apelacija očigledno (prima facie) neosnovana**

Stoga, imajući u vidu navedenu odredbu člana 186. u vezi sa članom 277. ZOO, Ustavni sud zaključuje da je Okružni sud, u situaciji kad su redovni sudovi utvrdili da je apelantima šteta nastala 27. jula 1993. godine (imovina je iz radnje apelanata izuzimana kontinuirano od 21. maja do 27. jula 1993. godine-zapisnici od 1. do 44. str.), a ta činjenica je bila nesporna među parničnim strankama, proizvoljno primijenio materijalno pravo kad je apelantima dosudio naknadu štete od saznanja za štetu (1. januara 1999. godine), odnosno od dana vještačenja Instituta (22. augusta 2005. godine). Ovo svoje postupanje sudovi su obrazložili primjenom čl. 185. i 189. stav 2. ZOO, mada navedene odredbe uopće ne reguliraju pitanje kamata, već je ta materija regulirana odredbama čl. 277-279. ZOO. Imajući u vidu navedene razloge, Ustavni sud smatra da je način na koji su Vrhovni sud i Okružni sud u svojim odlukama primijenili pozitivnopravne propise arbitraran i da predstavlja kršenje ustavnog prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 775/08 od 30. maja 2009. godine, stav 89, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 74/09, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

U članu 141. Porodičnog zakona se izričito navodi da će se u postupku za utvrđivanje i osporavanje očinstva ili materinstva primjenjivati odredbe o parničnom postupku, ako tim zakonom nije drukčije određeno. Primjena principa parničnog postupka zahtijeva da se sud kreće u okviru tužbenog zahtjeva stranaka, pa apelantovim navodima da nije provedeno vještačenje DNA u konkretnom slučaju, u situaciji kad Porodični zakon koji je primijenjen nije propisao takvu obavezu, ne dovodi, prema mišljenju Ustavnog suda, do povrede prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 68/07 od 8. septembra 2009. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/10, utvrđivanje očinstva, provođenje testa DNK radi utvrđivanja očinstva, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud u konkretnom predmetu utvrdio je da je apelantica prezentirala sudu činjenice na temelju kojih se moglo pretpostaviti da postoji diskriminacija tuženog u primjeni člana 143. ZOR-a, pa je sud u konkretnom slučaju teret dokazivanja trebalo da prebaci na tuženog. Međutim, sudovi su odbili apelanticin tužbeni zahtjev kojim je tražila da se utvrdi da ju je diskriminirao tuženi u primjeni člana 143. ZOR-a uz obrazloženje da apelantica nije omogućila sudu da zasnuje svoje mišljenje na činjenicama koje je prezentirala sudu. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da redovni sudovi nisu osigurali apelantici proceduralna prava stavljajući joj pretjeran teret dokazivanja činjenica koje su jedino tuženom bile na raspolaganju i koje apelantica nije ni morala dokazivati, nego tuženi pobijati.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1093/07 od 25. septembra 2009. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, radni spor, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu odredbu člana 143. st. 1. i 2. Zakona o radu, Ustavni sud zaključuje da su redovni sudovi, kada su odbili apelanticin tužbeni zahtjev, odnosno potvrdili apelantici status zaposlenika na čekanju od 31. januara 2000. godine, proizvoljno primijenili materijalno pravo, a pogotovo kada su Kantonalni sud i Vrhovni sud utvrdili da je stupanjem Zakona o radu nastupila prekluzija prava da tužbom traži naknadu za čekanje za period od 1992. do 2000. godine, što predstavlja kršenje apelanticinog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1981/07 od 14. oktobra 2009. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/09, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Stav Okružnog suda da rok za podnošenje prijedloga za protivizvršenje računa od dana kada je reviziona odluka kojom je ukinuta pravosnažna isprava dostavljena advokatu koji je apelante zastupao u pravosnažno okončanom parničnom postupku, bez obzira na to što su apelanti podnijeli reviziju lično, zbog čega im je prijedlog za protivizvršenje odbačen kao neblagovremen i zbog čega su onemogućeni da bez meritornog ispitivanja prijedloga ostvare svoja prava, krši princip prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2229/07 od 17. decembra 2009. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/10, postupak izvršenja/protivizvršenja, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada Vrhovni sud nije temeljito obrazložio da li su i u kojoj mjeri nezakoniti dokazi koji su, u smislu pozitivnih zakonskih odredaba, trebali biti izuzeti utjecali na zakonitost i pravilnost presude.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3225/07 od 14. aprila 2010. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, nezakonit dokaz, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Pored činjenice da ovakvim postupcima Vrhovni sud stvara različitu praksu u istim činjeničnim i pravnim situacijama bez bilo kakvog a pogotovo bez objektivnog obrazloženja svoga postupanja, koje je uz sve to i različito, Ustavni sud ukazuje da se iz obrazloženja presude Vrhovnog suda ne može zaključiti da se Vrhovni sud prilikom tumačenja i primjene odredbe člana 143. ZOR-a bavio pitanjem šta je *ratio legis* člana 143. ZOR-a. Vrhovni sud je prilikom konkretnog odlučivanja očigledno zanemario da obrazloži zašto bi cilj zakonodavca, kada je usvajao odredbu člana 143. ZOR-a, bilo rješavanje radnopravnog statusa radnika na čekanju i onih radnika koji nisu imali uređen radnopravni status samo za period od obraćanja poslodavcu do 5. maja 2000. godine, kada je *ex lege* prestao radni odnos svim radnicima na čekanju i onima koji se smatraju radnicima na čekanju ukoliko

ih poslodavac do tog datuma nije pozvao na posao. Također, Vrhovni sud nije obrazložio zbog kojeg razloga je, u slučaju da je njegovo tumačenje odredbe člana 143. ZOR-a važno, uopće relevantan datum 31. decembar 1991. godine, koji je zakonodavac propisao kao relevantan datum kada su lica bila u radnom odnosu. Dalje, Vrhovni sud je propustio da obrazloži značaj člana 143. ZOR-a za radnike koji su posao *de facto* izgubili nakon 31. decembra 1991. godine, ili im je nakon tog datuma radnopravni status bio neodređen u oba slučaja zbog ratnih sukoba. Dalje, Vrhovni sud nije obrazložio ni na koji bi način, u slučaju kada bi se član 143. ZOR-a mogao tumačiti na način na koji ga je Vrhovni sud tumačio, u konkretnom slučaju tim radnicima, zbog kojih je član 143. ZOR-a i uspostavljen, radni staž bio povezan kako bi mogli ostvariti barem pravo na penziju i kako u slučaju da nastave da rade ne bi imali prekid staža osiguranja od sedam ili osam godina.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2270/07 od 14. aprila 2010. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/10, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud ne može prihvatiti ni argumente redovnog suda da ne postoji mogućnost izvršenja uzimajući u obzir izvršenikovu organizacionu shemu u kojoj nema odgovarajućeg radnog mjesta za apelanta. Istina je da u toj shemi nije predviđeno radno mjesto pomoćnika direktora, koje poslove je obavljao apelant prije nezakonitog otkaza. Međutim, to nikako ne znači da redovni sud, zbog izvršenikove postojeće organizacione sheme, može zaključiti da je izvršenje nemoguće i obustaviti predmetni izvršni postupak, pogotovo imajući u vidu da je pravosnažnom presudom, čije izvršenje apelant traži, utvrđeno da je apelantu kod izvršenika radni odnos prestao nezakonito. Dakle, prema mišljenju Ustavnog suda, iz obrazloženja osporenih rješenja proizlazi da su redovni sudovi u konkretnom slučaju proizvoljno primijenili odredbu člana 63. stav 3. ZIP-a kada su obustavili postupak izvršenja pravosnažne sudske odluke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2968/07 od 29. juna 2010. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da su u konkretnom slučaju redovni sudovi, na osnovu relevantnih odredaba zakona, utvrdili da je tužbeni zahtjev apelanata neosnovan, pri čemu su u odlukama dali jasna i detaljna obrazloženja za ovakav zaključak, koja, prema mišljenju Ustavnog suda, ne ukazuju na bilo kakvu proizvoljnost u odlučivanju. U kontekstu navedenog, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u svojim odlukama dali ocjenu svih provedenih dokaza kako onih koje su predložili apelanti, tako i dokaza tuženog. Naime, sudovi su nesporno utvrdili da tuženi u spornom periodu, koji je relevantan za primjenu člana 143. ZOR-a, nije primio druga lica iste struke kao i apelanti. Zbog toga se ovaj predmet u bitnom razlikuje od predmeta broj AP 1093/07, jer je tuženi dokazao da osporavana rješenja nisu donesena suprotno odredbama člana 143. ZOR-a. Iz navedenog proizlazi da procjena dokaza u osporenoj odluci nije bila očigledno proizvoljna, niti je dokazni postupak zloupotrijebljen na štetu apelanata, u smislu prava na pravičan postupak, niti je apelantima tokom postupka nametan bilo kakav pretjeran teret u smislu dokazivanja svojih navoda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2074/07 od 24. septembra 2010. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, uspostava radnopravnog odnosa;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1589/08 od 9. februara 2011. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je Kantonalni sud u vrijeme presuđenja zanemario striktnu odredbu Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine kojim je propisana isključiva primjena konvertibilne marke kao jedinog zakonitog sredstva plaćanja u BiH. Osim toga, na taj način Kantonalni sud nije poštovao princip pravičnosti kao osnovni standard pri odlučivanju o naknadi štete zbog smrti bliskog lica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3627/07 od 25. septembra 2010. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 26/11, naknada štete, denominacija i konverzija, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi arbitrarno primijenili odredbe materijalnog prava kojima su utvrđena pitanja zastarjelosti izvršenja izrečene kazne pristupajući izvršenju kazne iako je nastupila relativna zastara njenog izvršenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2402/08 od 25. marta 2011. godine, stav 31, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 81/11, krivični postupak, utvrđena povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud ističe da činjenica da je žalbu izjavio tužitelj koji nije zastupao optužnicu s obzirom na relevantne odredbe ZKPBD i činjenice konkretnog predmeta, suprotno navodima apelanata, sama po sebi ne pokreće pitanje pravičnosti postupka u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije očigledno (*prima facie*) neosnovani.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3808/08 od 12. maja 2011. godine, stav 19, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu da su redovni sudovi na osnovu dokaza provedenih u postupku utvrdili da je apelant počinio krivično djelo 28. februara 1998. godine, te da se ovakvo utvrđenje sudova ne doima proizvoljno, kao ni obrazloženja sudova koja su dali za ovakvo činjenično utvrđenje, Ustavni sud smatra da nema proizvoljnosti u pogledu primjene odredaba materijalnog prava prilikom utvrđivanja vremena počinjenja krivičnog djela, kao i računanja zastarjelosti krivičnog gonjenja uzimajući kao vrijeme počinjenja krivičnog djela 28. februar 1998. godine, a ne 3. januar 1998. godine, kako je apelant smatrao da je trebalo. S obzirom na to da je kao vrijeme izvršenja krivičnog djela S.B (izvršilac glavnog djela) utvrđen 28. februar 1998. godine, radnje pomagača, u konkretnom slučaju apelanta, bez obzira na to da li su prethodno učinjene, u pogledu vremena izvršenja određene su vremenom izvršenja glavnog krivičnog djela. Stoga, Ustavni sud smatra da su Kantonalni i Vrhovni sud dali dovoljno i jasno obrazloženje u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja i primjene odredaba pozitivnopravnih propisa, odnosno iz ovakvog obrazloženja ne proizlazi da su postojale okolnosti koje isključuju krivično gonjenje,

odnosno da je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja u vrijeme donošenja presude Vrhovnog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 806/08 od 23. septembra 2011. godine, stav 44, zastarjelost krivičnog gonjenja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, zaključujući da je apelantici prestalo stanarsko pravo u smislu odredaba člana 16. stav 2. Zakona o prestanku primjene, očigledno proizvoljno primijenio relevantne odredbe Zakona o prestanku primjene. Također, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud pri donošenju svoje odluke propustio da uzme u obzir relevantne odredbe Porodičnog zakona (kojima su regulirani imovinski odnosi između bračnih supružnika), kao i odredbe Zakona o stambenim odnosima (koje reguliraju određivanje nosioca stanarskog prava nakon razvoda braka). Stoga, Ustavni sud smatra da je osporenom odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2697/08 od 12. oktobra 2011. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Vrhovni sud na arbitraran način primijenio odredbe Zakona o nasljeđivanju i ZOO, utvrđujući da je predmetni ugovor o doživotnom izdržavanju ništav premda nije utvrdio da u konkretnom slučaju postoji bilo koji razlog za ništavost propisan odredbama navedenih zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3650/08 od 12. oktobra 2011. godine, stav 31, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada je Vrhovni sud, prilikom odlučivanja o reviziji u postupku u kojem se odlučivalo o tome da li su zakonita rješenja donesena u disciplinskom postupku, očigledno proizvoljno primijenio pozitivnopravne propise, odnosno primijenio je odredbu člana 78. stav 2. kojim je regulirana zastara vođenja disciplinskog postupka umjesto odredbu člana 81. stav 4. Zakona o radnim odnosima, kojom je propisan rok od 30 dana u kojem se disciplinski postupak mora okončati.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2443/08 od 25. oktobra 2011. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 104/11, radni spor, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije s obzirom na to da su redovni sudovi opojnu drogu koja je nađena koristili kao dokaz u krivičnom postupku, tačnije rečeno, to je bio *de facto* jedini direktan dokaz kojim se apelant teretio za predmetno krivično djelo a taj dokaz pribavljen je proizvoljnom primjenom člana 120. stav 3. ZKPRS. Prema mišljenju Ustavnog suda, taj dokaz (opojna droga) nema potreban kvalitet da bi sudovi na njemu mogli zasnivati svoje odluke, kao što je učinjeno u konkretnom slučaju, te su na takav način donesene arbitrarne odluke kojima je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje. Osim toga, Ustavni sud zaključuje da

postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije s obzirom na to da je nesporno da nadležni tužilac u konkretnom slučaju nije izvršio otvaranje i pregled predmeta privremeno oduzetih od apelanta u skladu sa imperativnim odredbama st. 1. i 2. člana 135. ZKPRS.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 291/08 od 19. novembra 2011. godine, stav 55, kvalitet dokaza, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Dakle, budući da Kantonalni sud nije ispravio propust Općinskog suda, te da ni on nije odlučio o cjelokupnom tužbenom zahtjevu, za Ustavni sud je neupitno da je Kantonalni sud u osporenoj presudi proizvoljno primijenio pozitivnopravne propise, i to kako one koji se tiču primjene materijalnog prava (ZOO, odnosno Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH), tako i procesne (čl. 2. i 176. ZOO), koji ga obavezuju da se kreće u okviru postavljenog zahtjeva, odnosno da odluči o glavnoj stvari i sporednim tražbinama, što je u konkretnom slučaju očigledno propustio učiniti, a što predstavlja kršenje apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 846/09 od 23. februara 2012. godine, stav 42, prava iz radnog odnosa, kamata, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud je ustanovio da je u konkretnom slučaju Apelaciono odjeljenje Suda BiH propustilo da primijeni odredbu člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima koja regulira pitanje povrata tzv. vojnih stanova onim nosiocima stanarskih prava koji su nakon 19. maja 1992. godine ostali u službi u bilo kojim oružanim snagama van teritorije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud ponavlja da navedenu odredbu nije problematizirao ni Evropski sud u presudi Đokić. Naime, suština presude Đokić je da se podnosiocu prijave omogućiti adekvatna kompenzacija zbog lišavanja prava na povrat stanova (restitucija). Ustavni sud ponavlja svoj stav izražen u Odluci broj U 15/11 da „po sistemu Evropske konvencije, nacionalne vlasti su te koje daju inicijalnu procjenu i postojanje problema od javnog interesa koji zahtijeva mjere lišavanja imovine i korektivnih postupaka koji treba da se preduzmu. Dakle, prema sistemu Evropske konvencije, država ima širok stepen slobodne procjene pri određivanju toga šta je od općeg interesa povodom rješavanja složenih pitanja kao što je i pitanje povrata tzv. vojnih stanova. Ustavni sud smatra da je i član 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima rezultat takve slobode procjenjivanja i već je u svojoj Odluci broj U 83/03 utvrdio da je u skladu sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer uspostavlja pravičnu ravnotežu između javnog interesa i nosilaca stanarskog prava”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1527/11 od 15. maja 2012. godine, stav 51, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 56/12, stanovi JNA, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je drugostepeni sud preinačio prvostepenu odluku i odbio apelantčin tužbeni zahtjev da joj se naknada za ishranu u toku rada (topli obrok) za period nakon stupanja na snagu Općeg

kolektivnog ugovora (8. septembar 2005. godine) isplati prema odredbama Granskog kolektivnog ugovora iz 2000. godine, budući da Tuzlanski kanton nije zaključio, niti pristupio Granskom kolektivnom ugovoru iz 2000. godine (Odluka Ustavnog suda broj *AP 1315/06*), a pravna praznina koja je postojala u vezi sa određivanjem visine naknade iz radnog odnosa (plaće, regres, topli obrok) namještenicima organa uprave i sudske vlasti u Tuzlanskom kantonu popunjena je Općim kolektivnim ugovorom koji je stupio na pravnu snagu 8. septembra 2005. godine, kojim je utvrđena visina navedenih naknada.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 3417/08* od 15. maja 2012. godine, stav 71, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/12, prava iz radnog odnosa, primjena Granskog i Općeg kolektivnog ugovora, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su nadležni sudovi arbitrarno primijenili odredbe čl. 12. i 54. ZPP u apelanticiinom slučaju, tumačeći da se utvrđivanje postojanja vanbračne zajednice smatra utvrđivanjem činjenice, a ne pravnog odnosa, budući da niti jedna zakonska odredba ne upućuje na ovakvo tumačenje, već da, naprotiv, iz odredaba čl. 2, 213, 230. do 234, 263. i 380. Porodičnog zakona proizlazi da se radi o pravnom odnosu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2900/09* od 13. juna 2012. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/12, postupak utvrđivanja postojanja vanbračne zajednice, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda apelanticiinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog proizvoljne primjene važećeg Zakona o prekršajima, tj. u situaciji kad je Kantonalni sud proizvoljno primijenio pozitivnopravne propise zbog nastupanja zastare vođenja predmetnog prekršajnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 3317/09* od 19. jula 2012. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/12;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 3672/09* od 13. novembra 2012. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/12, prekršajni postupak, zastara, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada nije utvrđena proizvoljna primjena Zakona o stambenim odnosima i Zakona o prodaji stanova na osnovu kojih su redovni sudovi usvojili tužbeni zahtjev prvotuzitelja i drugotuzitelja, odnosno odbili apelantov protivtužbeni zahtjev kada nisu postojali zakonski uvjeti da se utvrdi ništavost rješenja o dodjeli spornog stana, te kada nije izostalo obrazloženje redovnih sudova u pogledu suštinskog pitanja u ovom sporu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2283/09* od 28. septembra 2012. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 93/12, nema povrede člana II/3.e) Ustava BiH**

Članom V navedenog Zakona o porezu na promet nekretnina koji je važio u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja kojim je utvrđena osnovica za obračun poreza na promet

nekretnina-predmetnog poslovnog prostora i izvršen obračun poreza (29. maja 2008. godine) nije propisano oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretnina prilikom prve prodaje novosagrađenog poslovnog prostora, već je navedenom zakonskom odredbom propisano da se porez na promet ne plaća kada se vrši „prva prodaja još nenastanjene novosagrađene stambene zgrade ili novosagrađenog stana kao posebnog dijela zgrade”. Ustavni sud primjećuje da je članom 6. stav 1. tačka d) „novog” Zakona o prometu nekretnina Zeničko-dobojskog kantona, koji je stupio na pravnu snagu 8. aprila 2009. godine, propisano da se porez na promet nekretnina ne plaća „kada se vrši prva prodaja još nenastanjene novosagrađene stambene zgrade ili novosagrađenog stana kao posebnog dijela zgrade ili novosagrađene poslovne zgrade ili novosagrađenog poslovnog prostora kao posebnog dijela zgrade”. Dakle, predmetna kupoprodaja poslovnog prostora nije obuhvaćena odredbama o oslobađanju od plaćanja poreza iz člana 5. tač. od 1. do 10. Zakona o porezu na promet nekretnina koji je primijenjen na konkretan slučaj i kojim odredbama su izričito propisani slučajevi kada se ne plaća porez na promet nekretnina. U osporenim odlukama je obrazloženo da se u konkretnom slučaju ne može raditi o dvostrukom oporezivanju apelanta, jer je potpuno različit osnov plaćanja PDV-a i poreza na promet nekretnina, te da Zakon o porezu na promet nekretnina u Zeničko-dobojskom kantonu ne isključuje svoju primjenu u odnosu na utvrđivanje obaveze plaćanja PDV-a a, također, u svojim odredbama Zakon o PDV-u ne isključuje na bilo koji način primjenu Zakona o porezu na promet nekretnina u Zeničko-dobojskom kantonu.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 3247/09 od 23. novembra 2012. godine, stav 20;**
- **Odluka o dopustivosti broj AP 3242/09 od 22. marta 2013. godine, stav 15,** *navodno dvostruko oporezivanje, apelacija očigledno (prima facie) neosnovana*

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe ZPP-a o naknadi troškova parničnog postupka na način da su, u situaciji u kojoj je apelant povukao tužbu kada je tuženi ispunio svoju obavezu nakon podnošenja tužbe za koju je tuženi dao povoda, jer je bio u docnji, primijenili odredbe ZPP-a koje reguliraju pitanje naknade troškova parničnog postupka kada tužilac u cijelosti izgubi parnicu, vezujući svoju odluku za trenutak početka parnice, a ne parničnog postupka, umjesto da su primijenili odredbu člana 390. stav 1. ZPP koja *explicite* regulira situaciju u kojoj je tužilac koji povuče tužbu dužan protivnoj stranci nadoknaditi troškove parničnog postupka, osim ako je povlačenje tužbe uslijedilo nakon što je tuženi ispunio zahtjev.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2405/09 od 13. februara 2013. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/13,** *troškovi postupka, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH*

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi arbitrarno primijenili odredbe procesnog zakona i apelanta proglasili odgovornim za krivično djelo na osnovu dokaza pribavljenih tokom provođenja posebne istražne radnje – prikriveni informator, koja se prema zakonu nije mogla narediti za konkretno krivično djelo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1158/10 od 28. februara 2013. godine, stav 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/13,**

posebne istražne radnje – informant, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je redovni sud u razrješenju spora proisteklog iz formularnog ugovora, primjenjujući odredbe Općih uvjeta koji su činili njegov sastavni dio, zanemario relevantne odredbe materijalnog prava čija primjena nije ograničena, ili isključena Općim uvjetima, a koje su bile od odlučnog značaja za razrješenje spornog odnosa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1336/10 od 25. aprila 2013. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/13, potraživanja po osnovu isporučene električne energije, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je Okružni sud pogrešno primijenio važeći Zakon o prekršajima kad je obustavio prekršajni postupak protiv odgovornog lica. Naime, prema prelaznim odredbama važećeg Zakona o prekršajima, u predmetnom postupku se primjenjivao stari Zakon o prekršajima (koji su sudovi, zaista, i primjenjivali u predmetnom postupku), čijom odredbom člana 68. stav 3. je propisano da se zastarjelost za pokretanje i vođenje prekršajnog postupka prema odgovornom licu u pravnom licu ocjenjuje prema zastarjelosti za preduzimanje prekršajnog postupka prema pravnom licu, ako je za isti prekršaj propisana kazna i za pravno lice. Međutim, Ustavni sud smatra da ta činjenica (obustava prekršajnog postupka protiv odgovornog lica) u okolnostima konkretnog slučaja sama po sebi ne može predstavljati povredu apelantovih ustavnih prava. Ovo zbog toga što Ustavni sud nije ustanovio proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni materijalnog prava kad su redovni sudovi u osporenim odlukama, primjenom relevantnih odredaba Zakona o trgovini i Zakona o prekršajima, kao nesporno utvrdili da prekršajni postupak protiv apelanta nije zastario.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1315/10 od 12. juna 2013. godine, stav 41, prekršajni postupak, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Apelaciono vijeće Suda BiH, odlučujući samo o žalbi apelantovog branitelja, preinačilo rješenje na njegovu štetu, vraćajući ga u procesni položaj koji je imao prije podnošenja zahtjeva, kršeći na taj način odredbe procesnog prava, ispitujući po službenoj dužnosti osporeno rješenje i u dijelu na koji žalbom nije ukazano, kršeći na taj način institut zabrane preinačenja na teže (*reformatio in peius*).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4533/12 od 12. juna 2013. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/13, zamjena kazne zatvora novčanom kaznom, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud primjećuje da u ZKP-u iz 1998. godine nije bio propisan rok u kojem se mora donijeti odluka kojom se vrijednost data na ime jemstva koje je propalo ima uplatiti u budžet kantona. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da propašću jemstva prestaju sva prava onog ko je dao jemstvo. Odlučna činjenica za propast jemstva mora nastupiti prije

nego što je protekao rok zastarjelosti izvršenja izrečene kazne zatvora. U suprotnom, pošto se garancije jemstva protežu do stupanja na izdržavanje izrečene kazne zatvora, kada takva mogućnost više ne postoji zbog proteka zastarnog roka, ni jemstvo više nema svrhu i mora biti vraćeno onom ko ga je dao. Međutim, kada je jemstvo propalo prije proteka zastarnog roka za izvršenje izrečene kazne, činjenica da je nakon toga nastupila zastarjelost izvršenja izrečene kazne ne može utjecati na pravo onog ko je dao jemstvo da traži njegovo vraćanje. U tom smislu, bez značaja za ostvarivanje ovog prava jeste i rješenje suda kojim se vrijednosti propalog jemstva imaju uplatiti u budžet kantona i rok u kom se takva rješenja imaju donijeti, odnosno da li su, kao i u konkretnom slučaju, donesena nakon što je protekao rok zastarjelosti izvršenja izrečene kazne zatvora. Ustavni sud zaključuje da su neosnovani apelantovi navodi da su redovni sudovi arbitrarno primijenili pravo i tako povrijedili pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1679/10 od 12. juna 2013. godine, st. 37. i 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/13, krivični postupak u kojem je određeno da apelantu ne pripada pravo na povrat iznosa jamčevine zbog očiglednog apelantovog izbjegavanja da pristupi sudu, nema povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer je sud, pri donošenju svoje odluke, očigledno proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZIP-a, budući da je rješenjem o izvršenju nametnuo izvršeniku drugačiju obavezu od one koja je utvrđena izvršnom ispravom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3144/13 od 17. septembra 2013. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/13, izvršni postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi u konkretnom slučaju proizvoljno utvrdili činjenice i na tako utvrđene činjenice proizvoljno primijenili materijalno pravo, zaključujući da u okolnostima konkretnog slučaja nije nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja, što predstavlja zakonsku prepreku za pokretanje i vođenje krivičnog postupka, temeljeći ovakav stav na zaključku da je tok zastarjelosti prekinut radnjom koja ne zadovoljava kriterij procesne radnje propisan zakonom koja se preduzima radi gonjenja učinioca zbog učinjenog krivičnog djela.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3105/12 od 22. oktobra 2013. godine, stav 74, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 92/13, zastarjelost krivičnog gonjenja, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redoviti sudovi odbili apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog nezaključenja ugovora, jer apelant nije, sukladno odredbama člana 183. ZOO, prethodno pismeno zatražio od tuženog zaključenje ugovora i pored toga što je prvostepeni sud utvrdio da je apelant dopisom obavijestio tuženog o pretrpljenoj šteti i njezinoj visini zbog nezaključenja ugovora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2941/10 od 22. oktobra 2013. godine, stav 29, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 89/13, naknada štete u vidu trpljenja zbog neuvođenja u posao za čije je vršenje apelant odabran na tenderu, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3.d) Evropske konvencije kada redovni sudovi u postupku utvrđivanja činjenica i izvođenja dokaza, posebno dokaza pribavljenih tokom provođenja posebnih istražnih radnji - prikriivenog istražitelja nisu arbitrarno primijenili odredbe procesnog zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5746/10 od 15. januara 2014. godine, stav 48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/14, krivični postupak, informant, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije budući da iz obrazloženja osporene presude proizlazi da je Okružni sud proizvoljno primijenio odredbe člana 6. Zakona o koncesijama („Službeni glasnik RS” br. 25/02 i 91/06) i člana 3. stav 2. i člana 43. stav 3. Zakona o Vladi RS.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1761/10 od 27. septembra 2013. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 84/13;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1757/10 od 23. januara 2014. godine, stav 30, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 26/14, poništenje odluke o dodjeli koncesije, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u odnosu na primjenu procesnog prava kada su redovni sudovi, odlučujući u parničnom postupku zbog naknade razlike plata, izašli izvan okvira svoje stvarne nadležnosti i bavili se ocjenom saglasnosti Zakona o porezu na dohodak sa Ustavom FBiH, što je u nadležnosti Ustavnog suda FBiH.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2840/13 od 12. februara 2014. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/14, potraživanja tužitelja-sudaca Kantonalnog suda vezana za isplatu razlike između isplaćene umanjene plate obračunate nakon donošenja Zakona o porezu na dohodak i plate koja je prije toga isplaćivana tužiteljima, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Kantonalni sud pri donošenju svoje odluke arbitrarno primijenio odredbu člana IV.a Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o privremenom uređivanju prodaje stanova i člana 5. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5595/10 od 12. februara 2014. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/14, utvrđivanje prava na zaključenje ugovora o korištenju stana, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

S obzirom na to da je članom 5. Zakona o platama kao kriterij za ostvarivanje dodatka za radni staž propisana svaka navršena godina radnog staža, te da ni ovim, niti nekim drugim propisom nije regulirano da se pojam radni staž odnosi samo na radni staž ostvaren u BiH, ili samo radni staž upisan u radnu knjižicu, ili da se radni staž koji će biti priznat kao penzijski staž bilo u BiH ili u nekoj drugoj državi ne može računati kao radni staž na osnovu kojeg se isplaćuje dodatak za radni staž, Ustavni sud smatra da je Kantonalni sud arbitrarno tumačio i primijenio materijalno pravo kada je zaključio da apelantu ne pripada pravo iz člana 5. Zakona o platama, jer se radi o radnom stažu koji nije ostvaren u BiH, odnosno o radnom stažu koji će apelantu biti priznat kao mirovinski staž.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4771/13 od 12. marta 2014. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/14;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1623/13 od 8. maja 2014. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 46/14, utvrđivanje visine minulog rada, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Prema mišljenju Ustavnog suda, obrazloženje Vrhovnog suda u pogledu primjene odredbe člana 377. ZOO ne ukazuje na bilo kakvu proizvoljnost, budući da se odredba člana 377. ZOO može primijeniti samo prema počinitelju krivičnog djela, a ne i prema onoj trećoj osobi koja, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog počinitelja kaznenog djela. Stoga se na tu treću osobu može samo primijeniti odredba člana 376. ZOO. Također, Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud usvojio stajalište da u konkretnom slučaju nema uslova da se u predmetnom parničnom postupku utvrđuje je li šteta učinjena radnjama koje sadrže elemente krivičnog djela za što je, prema mišljenju Ustavnog suda, dao jasne i precizne razloge koji ne ukazuju na proizvoljnost u primjeni materijalnog prava. Pored navedenog, Ustavni sud zapaža da apelanti u predmetnom postupku nisu dokazali da postoji pravomoćna presuda krivičnog suda, kojom je utvrđeno da su pripadnici oružanih snaga Republike Srpske počinili krivično djelo protiv čovječnosti ili međunarodnog prava u čijem su izvršenju lišeni života bliski srodnici apelanata, za koju bi bio vezan parnični sud u smislu odredbe člana 12. ZPP. Prema tome, imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja, kao i praksu Evropskog suda u predmetu *Baničević*, Ustavni sud smatra da nije bilo ničega što bi apelante spriječilo da svoju građansku tužbu za naknadu štete podnesu u roku iz odredbe člana 376. st. 1. i 2. ZOO. Stoga su se apelanti, iako su imali advokata, izložili opasnosti da nastupi zastara u odnosu na njihovu građansku tužbu. Pri tome Ustavni sud ima u vidu da se u konkretnom slučaju nije mogla primijeniti odredba člana 377. ZOO, budući da se rokovi iz navedene odredbe odnose na izvršitelja krivičnog djela, a ne na treće osobe koje su eventualno odgovorne za njegove radnje. Dalje, nije bilo osnove da se u parničnom postupku utvrđuje da je šteta apellantima počinjena kaznenim djelom. Stoga se, prema mišljenju Ustavnog suda, u konkretnom slučaju, primjenjujući zakonske zastarne rokove, ne može reći da su sami zakonski rokovi ili način na koji su primijenjeni u ovom predmetu povrijedili pravo apelanata na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4128/10 od 28. marta 2014. godine, st. 43. i 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 35/14, zahtjev za naknadu nematerijalne i materijalne štete, po prigovoru tuženih o zastarjelosti predmetnog potraživanja, odbijen, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

[...] Ustavni sud smatra da zaključak redovnih sudova da je tužitelj (Fond zdravstvenog osiguranja RS) tužbeni zahtjev za naknadu štete mogao istaknuti i samo prema apelantici, i pored činjenice da je, u skladu sa zakonskom obvezom, zaključila ugovor o osiguranju od autoodgovornosti, ne ostavlja dojam proizvoljne i pogrešne primjene prava, kako tvrdi apelantica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2684/10 od 28. marta 2014. godine, stav 36, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/14, osiguranje od autoodgovornosti, zahtjev Fonda zdravstvenog osiguranja RS za naknadu štete od apelantice koja je prouzrokovala povredu osiguranika u saobraćajnoj nesreći, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da su redovni sudovi proizvoljno tumačili i primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je utemeljen prigovor zastarjelosti koji je istaknuo tuženi a zbog čega su kao neutemeljen odbili tužbeni zahtjev apelantice koja ničim nije učinila mogućim i vjerovatnim da nije bila u mogućnosti iskoristiti raspoloživa pravna sredstva i tako uticati na prekid zastarjelosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1526/11 od 10. aprila 2014. godine, stav 39, zastara, rat ne predstavlja nesavladivu prepreku za ostvarivanje sudske zaštite, tj. podnošenje tužbe, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud ukazuje da je pravomoćnom presudom od 3. septembra 1992. godine utvrđeno da sporna nekretnina predstavlja zajedničku imovinu apelantice i drugotuženog, te da apelantici pripada jedna polovica te imovine u smislu odredbe člana 252. Porodičnog zakona. Pored toga, Ustavni sud zapaža da iz činjeničnog utvrđenja redovnih sudova nesporno proizlazi da je u toku postupak diobe zajedničke imovine apelantice i drugotuženog kao bračnih supružnika. Ustavni sud smatra da se navodi Kantonalnog suda, sa aspekta primjene materijalnog prava i pozivajući se na odredbu člana 460. ZOO, pokazuju proizvoljnim. Ovo osobito imajući u vidu da su imovinski odnosi bračnih supružnika regulirani odredbama Obiteljskog zakona koji je *lex specialis* u odnosu na sve druge propise kojima su regulirane određene situacije između bračnih supružnika (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2697/08 od 12. oktobra 2011. godine, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Stoga, Ustavni sud smatra da je Kantonalni sud, zaključujući da apelantica kao treća osoba, bez obzira na to što eventualno polaže vlasničko pravo na prodanu stvar, nije ovlaštena - aktivno legitimirana da traži poništenje kupoprodajnog ugovora zaključenog između tuženika u smislu odredaba člana 460. ZOO očigledno proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZOO, pri čemu nije uzeo u obzir relevantne odredbe Porodičnog zakona kao *lex specialis* u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3948/10 od 10. aprila 2014. godine, stav 25, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/14, imovina bračnih drugova, poništenje kupoprodajnog ugovora, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, jer su redovni sudovi, odlučujući o apelantovoj tužbi, postupili u skladu sa relevantnim odredbama ZPP donošenjem odluke o apsolutnoj nenadležnosti i odbacivanjem tužbe, navodeći jasne i detaljne razloge prema kojima apelant svoj zahtjev (pravo) može ostvariti u upravnom, a ne u redovnom sudskom postupku, u skladu sa zakonskim ovlastima i obavezama propisanim u ZPP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1245/II od 8. maja 2014. godine, stav 23, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 46/14, povrat preplaćenog poreza, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno, te da su redovni sudovi proizvoljno ili pogrešno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je apelantov tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete zbog onemogućavanja da se razvija i napreduje neutemeljen, budući da apelant nije dokazao da bi se prema redovnom toku stvari ili posebnim okolnostima doista i uposlilo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2303/II od 8. maja 2014. godine, stav 41, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 56/14, naknada materijalne štete zbog nemogućnosti razvijanja i napredovanja, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije postoji kada su redovni sudovi osuđujuću presudu protiv apelanta utemeljili na usmenoj naredbi koja nije ispunjavala uslove iz člana 120. stav 3. ZKPRS prilikom čega je apelantov djed predao opojnu drogu koja je poslužila kao dokaz na kojem je, između ostalih, utemeljena osuđujuća presuda protiv apelanta, kao i na dokazima dobivenim na osnovi obavljenog nadzora telekomunikacija apelanta budući da su se koristili „slučajnim nalazom”. Predmetno krivično djelo se ne ubraja u krivična djela propisana članom 227. ZKPRS, pa se u konkretnom slučaju nisu mogli koristiti kao dokaz informacije i podaci dobiveni poduzimanjem posebnih istražnih radnji.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2400/II od 8. maja 2014. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/14, posebne istražne radnje, nezakonit dokaz, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio materijalno pravo, odnosno član 6. stav 2. Zakona o zaštiti od klevete, kada je odbio apelantov tužbeni zahtjev utvrdivši da tuženi nije pasivno legitimiran, jer je izjava koju je dao objavljena u novinama, čime je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5582/10 od 29. maja 2014. godine, stav 43, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 61/14, pasivna**

legitimacija, naknada štete zbog klevete, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Ustavni sud naglašava da u odnosu na vremensko važenje ustavnosudskih odluka (*ex nunc* - od sada, od ovog časa) ili (*ex tunc* - od ranije) postoje različite teorije, ali da zadatak Ustavnog suda, u okviru konkretnog slučaja, nije da se opredjeljuje niti za jednu od tih teorija. Stoga će Ustavni sud, prvenstveno u kontekstu pozitivnih zakonskih odredaba, dati svoje mišljenje o stajalištu Vrhovnog suda u pogledu važenja predmetne odluke Ustavnog suda Federacije BiH. S tim u vezi, Ustavni sud smatra nepobitnim da naše pozitivno zakonodavstvo važenje zakonskih ili podzakonskih akata ili odluka ustavnih sudova veže za moment njihove objave u službenim glasilima. U konkretnom slučaju Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH je krajnje jasan. Odredbe čl. 40. i 41. navedenog zakona propisuju da se zakon ili propis za koji Ustavni sud Federacije BiH utvrdi da je neustavan neće primjenjivati od dana objave presude Ustavnog suda u „Službenim novinama Federacije BiH”. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se ne može smatrati proizvoljnim stajalište Vrhovnog suda da odluka Ustavnog suda Federacije BiH nema retroaktivno važenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3519/II od 4. juna 2014. godine, stav 56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14, prava iz radnih odnosa, Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i uposlenika u oblasti zdravstva, vremensko važenje ustavnosudskih odluka**

Ustavni sud zapaža da je i Vrhovni sud naglasio da predugovori ne obavezuju Općinu, jer u tim predugovorima ona nije ugovorna strana. Naglašeno je da se ugovorni odnos između dviju osoba ne proteže na ugovorni odnos sa jednom od njih na treće osobe. Naime, Vrhovni sud je ukazao na odredbe člana 148. ZOO. Tim odredbama je propisano da ugovor stvara prava i obaveze za ugovorne strane (stav 1), da ugovor ima djeinstvo i za univerzalne pravne sljedbenike ugovornih strana, izuzev ako je što drugo ugovoreno, ili što drugo proizlazi iz naravi samog ugovora (stav 2), te da se ugovorom može ustanoviti pravo u korist treće osobe (stav 3). Budući da je, dakle, u redovnom postupku utvrđeno da Općina nije bila ugovorna strana u predmetnim predugovorima, niti da je ustanovljeno pravo iz tih ugovora u njezinu korist, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni materijalnog prava Vrhovnog suda kada je, pozivajući se na odredbe člana 148. ZOO, odbio protutužbeni zahtjev apelantice i njezinog supruga u odnosu na Općinu. Imajući u vidu da je Vrhovni sud, dovodeći u vezu činjenično utvrđenje prvostepenog suda sa odredbama člana 148. ZOO, dao detaljne i jasne razloge za svoje odlučjenje, Ustavni sud ne nalazi ništa što bi ukazalo na proizvoljno postupanje Vrhovnog suda u pogledu primjene navedenih zakonskih odredaba na predmetnu situaciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1942/II od 17. juna 2014. godine, stav 56, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 74/11, isplata duga - iznosa kupoprodajne cijene koji su apelanti platili tužitelju po osnovi predmetnih predugovora, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi utvrdili da su predugovor i aneks predugovora o kupovini nekretnina ništavi, jer nisu zaključeni sukladno odredba-

ma člana 9. Zakona o prometu nekretnina i člana 45. ZOO, i kada su sudovi obavezali apelanta da, sukladno odredbama člana 104. ZOO, vrati tužitelju ono što je po osnovi takvog predugovora primio, kao i kada je preinaka tužbe izvršena prije zaključenja pripremnog ročišta sukladno članu 57. stav 1. ZPP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4161/II od 17. juna 2014. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14, povrat novčanog iznosa koji je, navodno, dan na ime kapare, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantičinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je sud pri donošenju svoje odluke proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZOO koje se odnose na uslove pod kojima jamac odgovara za ispunjenje obaveze umjesto glavnog dužnika, kao i opseg jamčeve obaveze u tom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 501/13 od 17. juna 2014. godine, stav 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, niti prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada su redovni sudovi na osnovu činjenica utvrđenih u postupku, a koje ničim nisu dovedene u pitanje, odluke kojim je odbijen apelantov zahtjev za naknadu štete donijeli u skladu sa relevantnim odredbama ZOO, Zakona o privatizaciji poduzeća i Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1591/II od 17. juna 2014. godine, stav 34, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 74/14, naknada štete pretrpljene kupovinom dionica, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada je Apelacijski sud u odnosu na apelanticu, koja je u konkretnom slučaju obavezana na naknadu nematerijalne štete po načelu pretpostavljene, objektivne odgovornosti, u smislu tada važeće odredbe člana 180. ZOO koja upućuje na primjenu općih rokova za zastarjelost potraživanja naknade štete, primijenio odredbe člana 377. ZOO, koje, s obzirom na tu okolnost, drugostepeni sud nije mogao primijeniti, već isključivo odredbe iz člana 376. ZOO.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3979/II od 17. septembra 2014. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 89/14, naknada nematerijalne štete po načelu pretpostavljene, objektivne odgovornosti, zastara, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudama prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u kontekstu primjene materijalnog prava koji se odnosi na neutemeljeno obogaćenje u situaciji kada su Viši privredni sud i Vrhovni sud zaključili da je apelant realizirao mjenicu bez pravne osnove. Pri tome nisu uzeli u obzir izmijenjene okolnosti koje su onemogućile apelanta da u cijelosti realizira predmetni ugovor, te okolnost da

je tužitelj dao pismenu saglasnost da se predmetni ugovor izmijeni u dijelu u kojem je utvrđena cijena jediničnih radova, čime je tužitelj jasno i nedvojbeno iskazao volju da se opseg i ovlast mjenične izjave prošire i na izmijenjene uslove ugovaranja, što je za apelanta, protivno shvaćanjima redovnih sudova koji su donijeli osporene odluke, bio valjan pravni osnov za realizaciju mjenice.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2628/13 od 25. septembra 2014. godine, stav 55, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 89/14, realiziranje mjenice bez pravne osnove, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi u osporenim odlukama proizvoljno primijenili materijalno pravo u odnosu na pasivnu legitimaciju tuženog i zastaru apelantovog potraživanja u slučaju tzv. faktičke eksproprijacije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2986/11 od 18. novembra 2014. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/14, de facto eksproprijacija, pasivna legitimacija, zastara, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da tužene tokom cijelog postupka pred redovnim sudovima nisu ponudile dokaz za svoju tvrdnju (usprkos postojanju materijalnog dokaza da su predmetne stvari izuzete), a Vrhovni sud je njihovu tvrdnju prihvatio kao dokazanu usprkos postojanju zapisnika da su izuzele apelantove stvari. Kao što je prethodno navedeno, svaka strana za svoje tvrdnje mora dati dokaze. Apelant je svoju tvrdnju da se stvari nalaze kod tuženih potkrijepio zapisnikom o izuzimanju stvari, dakle, potkrijepio ju je dokumentom tuženih. Stoga je zaista nejasno što bi apelant u ovoj situaciji mogao i trebao dalje dokazivati pogotovu što su tužene samo tvrdile da stvari nisu kod njih, a prema zapisniku od 3. februara 1999. godine proizlazi da su stvari kod njih. Imajući u vidu nedvojben zahtjev ZPP (član 7. stav 2.) da sud svoju odluku o tužbenom zahtjevu *ili prigovorima stranaka istaknutim u postupku* ne može utemeljiti na činjenicama koje stranke nisu iznijele, a stranke, tj. tužene, osim tvrdnji da apelant nije dokazao da se predmetne stvari ne nalaze u njihovom posjedu, u tom pravcu nisu ponudile bilo kakve dokaze usprkos postojanju protivnog dokaza koji ukazuje da se stvari nalaze kod njih, proizlazi da je osporena odluka Vrhovnog suda utemeljena na proizvoljnoj primjeni prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2276/11 od 9. decembra 2014. godine, stav 44, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/14, građanski postupak, teret dokazivanja, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer su redovni sudovi, pri donošenju svojih odluka kojima su uvažili prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženog, te slijedom toga odbili apelantov tužbeni zahtjev, proizvoljno primijenili relevantne odredbe Zakona o obligacijskim odnosima koje reguliraju pitanje odgovornosti za pričinjenu štetu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2845/II od 9. decembra 2014. godine, stav 24, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/15, eksproprijacija, pasivna legitimacija - veza AP 2061/10 i AP 4051/09, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u predmetnom postupku došlo do povrede prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije obzirom na to da je u obrazloženjima osporenih odluka Ustavni sud ustanovio proizvoljnost u pogledu primjene materijalnog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 963/II od 24. aprila 2014. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 56/14, postupak javnog nadmetanja prodaje nekretnina, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je način na koji su dokazi pribavljeni i upotrijebljeni u postupku protiv apelanta utjecao na postupak u cjelini, zbog čega u postupku nisu ispunjeni zahtjevi poštenog suđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 460/12 od 10. februara 2015. godine, stav 36, kvaliteta dokaza - nezakonit dokaz, slijedi praksu iz Odluke broj AP 291/08, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da citirana odredba člana 19. stav 4. Zakona o radu propisuje: „Ako uposlenik izričito ili prešutno obnovi ugovor o radu na određeno vrijeme sa istim poslodavcem, odnosno izričito ili prešutno zaključi sa istim poslodavcem uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme na razdoblje duže od dvije godine bez prekida, takav ugovor smatrat će se ugovorom o radu na neodređeno vrijeme, ako kolektivnim ugovorom nije drugačije određeno.” Ustavni sud zapaža da iz jezičnog tumačenja navedene odredbe nedvojbeno proizlazi da se radni odnos na određeno vrijeme *automatski* transformira u radni odnos na neodređeno vrijeme protekom dvogodišnjeg neprekidnog rada, ili nakon što su protekle više od dvije godine rada kod istog poslodavca. S obzirom na to da je u konkretnom slučaju nepobitno da su apelanti radili kod tuženog duže od dvije godine na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, te imajući u vidu navedeni sadržaj odredbe člana 19. stav 4. Zakona o radu, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbe člana 19. stav 4. Zakona o radu kada je odbio tužbeni zahtjeva apelanata za utvrđenje da se ugovori o radu na određeno vrijeme imaju smatrati ugovorima o radu na neodređeno vrijeme. [...] Kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) i člana 6. stav 1. Evropske konvencije postoji kada je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbe člana 19. stav 4. i člana 103. stav 3. Zakona o radu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 561/14 od 10. februara 2015. godine, st. 27-32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/15, radni odnos, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi detaljno razmotrili posljedice primjene relevantne odredbe člana 47. Zakona o prodaji stanova kako u njezinom izvornom tekstu, tako i sa naknadnim izmjenama u vezi sa pravom koje apelant [Vakufska direkcija] eventualno može imati u odnosu na sporne stanove, tako i u odnosu na pravo tuženih na

imovinu u kontekstu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, koja se, u smislu člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima „prioritet nad svim ostalim zakonima”, te dali iscrpna obrazloženja zašto u okolnostima konkretnog slučaja apelantovi navodi ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Stoga, Ustavni sud, protivno apelacijskim navodima, u danim okolnostima ne nalazi arbitrarnost u stajalištu Kantonalnog suda i Vrhovnog suda da ugovori koje su zaključili tuženi sa Općinom Centar nisu ništavi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3806/II od 26. februara 2015. godine, stav 55, ništavost, restitucija, vakufska imovina, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer je Sud BiH, pri donošenju svoje odluke, proizvoljno primijenio odredbe člana 436. stav 1. tačka a) i člana 437. ZKPBiH, budući da je pitanje utemeljenosti ili neutemeljenosti lišavanja slobode poistovjetio sa pitanjem zakonitosti ili nezakonitosti lišavanja slobode.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4793/14 od 17. marta 2015. godine, stav 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 29/15, objava priopćenja o oslobađajućoj presudi u sredstvima javnog informisanja, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada se odluke redovnih sudova temelje isključivo na dokazu (oružje i streljivo nađeni kod apelanta prigodom pretresa njegove kuće) koji je pribavljen arbitrarnom primjenom relevantnih odredaba člana 120. stav 3. ZKPRS, jer sudac za prethodni postupak nije sačinio zapisnik o usmeno izdanoj naredbi za pretres i taj zapisnik u zakonskom roku dostavio sudu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4382/12 od 24. aprila 2015. godine, stav 32, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/15, krivični postupak, nezakonit dokaz, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada iskaz svjedoka koji je dobio imunitet od kaznenog gonjenja nije potkrijepljen i drugim dokazima a okolnosti konkretnog slučaja izazivaju utemeljenu sumnju u njegovu vjerodostojnost i tačnost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1185/II od 14. maja 2015. godine, stav 52, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 46/15, kazneni postupak, zakonitost dokaza, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra zakonitim, logičnim i uvjerljivim razloge i obrazloženja iz osporene presude Vrhovnog suda, kao i iz odgovora na navode iz apelacije da propust da se istakne zahtjev za isplatu kamate u prvostupanjskom postupku ne može biti otklonjen izjavljivanjem priziva, da je, s obzirom na trenutak saznanja o nastaloj šteti (u izvršnom postupku), bez značaja za tužitelja bila mogućnost otkazivanja ovlasti apelantu, kao i

da je protivno svrsi ugovornog odnosa između advokata i klijenta očekivati da klijent, i pored angažiranog advokata kao stručne osobe, sam podnosi tužbu kako bi ostvario prava koja mu po zakonu pripadaju. Stoga, Ustavni sud nije mogao prihvatiti osnovanim apelantove navode da su tužitelju bile na raspolaganju ove mogućnosti, kao i da je u radnom sporu uspio sa tužbenim zahtjevom iz čega proizlazi da ga je u ovom postupku zastupao po svom najboljem znanju i da je djelovao u njegovom najboljem interesu. U okolnostima konkretnog slučaja Ustavni sud nije mogao zaključiti da osporena presuda Vrhovnog sud nije utemeljena na relevantnim odredbama materijalnog prava, kao i da je njihova primjena, kako tvrdi apelant, bila proizvoljna na način da dovede u pitanje pravičnost postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 735/12 od 17. juna 2015. godine, st. 44. i 45, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/15, odgovornost advokata za štetu nanesenu klijentu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da redovni sudovi ne samo da nisu utvrdili niti jedan od razloga zbog kojih bi mogli primijeniti iznimke propisane članom 13. stav 1) tač. a) i b) Konvencije i odbiti apelantov zahtjev za povratak otegot djeteta već nisu - kako bi uopće mogli razmatrati okolnosti koje bi eventualno dovele do primjene navedenih odredaba Konvencije - uzeli u obzir podatke koji se odnose na socijalno porijeklo djeteta koje bi dalo centralno izvršno tijelo ili neko drugo nadležno tijelo Mađarske u kojoj se nalazi mjesto djetetovog stalnog boravka - štaviše, nisu ih ni pribavili. Osim toga, Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi, iako tužena kao majka nije isticala, a niti Centar za socijalni rad nije utvrdio niti jednu apelantovu roditeljsku nepodobnost, tokom cijelog postupka navodili da apelant nije dokazao roditeljske nesposobnosti majke (kao razlogom da dijete ne ostane sa majkom u Trebinju). Time je, protivno odredbama Konvencije, postupak dokazivanja bio na apelantu kao osobi koja traži povratak djeteta umjesto da osoba (ili tijelo) koja se protivi povratku dokazuje zbog čega ne treba udovoljiti apelantovom zahtjevu za povratak djeteta „u Republiku Mađarsku”, što je apelant i tražio postavljenim zahtjevom. Zbog svega navedenog, Ustavni sud primjećuje da osporene odluke, uslijed proizvoljnog tumačenja i primjene odredaba Konvencije, sadrže nedostatke koji nepobitno utiču na pravilnost odluke, te dovode u pitanje sam zaključak sudova, u veoma delikatnoj situaciji kada se odista odlučuje o najvažnijim pitanjima kako za pojedinca – dijete, tako i za roditelje djeteta, kao i za cijelo društvo, jer je zaštita djeteta temeljni cilj svakog civiliziranog društva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2784/15 od 14. oktobra 2015. godine, st. 45. i 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 89/15, postupak radi vraćanja djeteta, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra, protivno apelantovim tvrdnjama, da u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da su redovni sudovi proizvoljno primijenili relevantne odredbe ZIP-a kada su zaključili da postupak izvršenja obustave u skladu sa članom 63. st. 3. i 4. ZIP-a, jer se ni nakon dva puta nisu stekli uslovi za održavanje prvog ročišta za prodaju s obzirom na to da nije bilo ponuda koje prelaze jednu polovicu utvrđene vrijednosti nekretnine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3152/12 od 14. oktobra 2015. godine, stav 35, javno nadmetanje, prodaja nekretnine, obustava izvršnog postupka, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Odgovornost poslodavca za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom utvrđuje se prema općim načelima o odgovornosti za štetu i temelji na načelu presumirane krivnje i na objektivnoj odgovornosti (član 154. st. 1. i 2. ZOO u svezi sa relevantnim odredbama radnog zakonodavstva, u konkretnom slučaju članom 125. u svezi sa članom 7. Zakona o državnim službenicima, te članom 71. Zakona o radu). Smatra se da je šteta nastala na radu ako ju je radnik pretrpio tokom obavljanja poslova zbog kojih je zasnovao radni odnos. U konkretnom slučaju tužiteljica je nastavnica matematike i uposlenica Druge osnovne škole, koja je odlukom tuženog, nadležnog odjela Vlade, prema preporuci stručnog tima Druge osnovne škole davala satove učeniku D. G. u njegovoj kući i za vrijeme obavljanja tih poslova nastupila je štetna posljedica. Dakle, tužiteljica je pretrpjela štetu u tijeku obavljanja poslova zbog kojih je zasnovala radni odnos i koje je obavljala po nalogu poslodavca-apelanta (Brčko distrikt), pa protivno apelantovim navodima, sudovi nisu izveli proizvoljan zaključak o njegovoj pasivnoj legitimaciji u konkretnoj pravnoj stvari. Iz obrazloženja osporenih presuda, također, proizlazi da apelant prethodno nije provjerio sve okolnosti u vezi s tim jesu li ispunjeni uslovi za upućivanje nastavnika da održava satove u obiteljskoj kući učenika, jer je odredbom člana 52. Zakona o obrazovanju propisano da se obrazovanje učenika može provesti i kod kuće u slučaju bolesti ili invalidnosti, a apelant ničim nije dokazao da je učenik ispunjavao te uvjete, jer je u prijedlogu stručnog tima upućenom šefu Odjela za obrazovanje navedeno da je utvrđeno da je ponašanje učenika posljedica bolesti iako za to nije postojala odgovarajuća medicinska dokumentacija. Štoviše, u dopisu je navedeno da je spomenuti učenik ispoljavao veliku agresivnost prema ostalim učenicima koje je fizički zlostavljao, da odgojne mjere nisu davale očekivane rezultate, te je bez medicinske dokumentacije zaključeno da je takvo devijantno ponašanje posljedica bolesti i nedovoljne socijalizacije učenika, pa su apelantica i ostali nastavnici upućeni da satove održavaju u obiteljskoj kući učenika. [...] Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine obzirom na to da su sudovi jasno i argumentirano obrazložili zašto je trebalo usvojiti tužiteljičin tužbeni zahtjev, pozivajući se na relevantne odredbe ZOO u vezi sa odredbama Zakona o državnim službenicima i Zakona o radu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3195/12 od 10. novembra 2015. godine, st. 30. i 34, naknada štete, pasivna legitimacija, nema povrede člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je svoj tužbeni zahtjev apelant zasnovao na odredbi člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije. S tim u svezi, Ustavni sud ukazuje da je odredbom člana 13. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije propisano da je u postupcima propisanim u članu 12. tog zakona uvijek dozvoljena revizija. Međutim, Ustavni sud zapaža da Vrhovni sud nije uzeo u obzir citiranu odredbu člana 13. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije iako iz činjeničnog utvrđenja redovnih sudova i dokumentacije u spisu proizlazi da je Zakon o zabrani diskriminacije u okolnostima konkretnog slučaja *lex specialis* u odnosu na ZPP. Stoga, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, zaključujući da u konkretnom slučaju imovinski cenzus kao kriterij uvjeta dopuštenosti revizije iz člana 237. stav 2.

ZPP nije ostvaren, očigledno proizvoljno primijenio relevantne odredbe ZPP, jer nije uzeo u obzir relevantne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije kao *lex specialis* u konkretnom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4179/12 od 10. novembra 2015. godine, stav 24, postupak utvrđivanja diskriminacije, revizija, povreda člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH proizvoljno primijenili relevantne odredbe materijalnog prava kada su zaključili da apelant ima vladajući položaj na relevantnom tržištu proizvoda marke VW u BiH, pa da je njegovo postupanje prema podnosiocu zahtjeva rezultiralo zloupotrebom ovog položaja u vidu primjene različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova sa ostalim stranama, čime ih dovode u nejednakopravan i nepovoljan konkurentski položaj, te ograničavaju proizvodnju, tržište ili tehnički razvoj na štetu potrošača.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1865/12 od 8. decembra 2015. godine, stav 89, postupak pred Konkurencijskim vijećem u skladu sa članom 28. ZOK-a radi utvrđivanja sprečavanja, ograničenja ili narušavanja slobodne tržišne konkurencije zloupotrebom vladajućeg položaja, nema povrede člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da su apelanti u predmetnom postupku konačno opredijeljenim tužbenim zahtjevom tražili obavezivanje tuženih (BiH i Banke) da im solidarno isplate naknadu na ime nematerijalne štete, u skladu sa odredbom člana 41. Evropske konvencije, zbog nemogućnosti raspolaganja sredstvima iz „stare” devizne štednje. Naime, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi na osnovu provedenih dokaza nepobitno utvrdili da su apelanti imali deponiranu „staru” deviznu štednju kod pravne prednice Banke, koju nisu mogli koristiti, ali da je stupanjem na snagu Zakona apelantima omogućeno da „staru” deviznu štednju verifiraju kod nadležnog APIF-a. Isto tako, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučivanja pošli od konačno postavljenog tužbenog zahtjeva kojim su apelanti tražili naknadu nematerijalne štete koju su apelanti, u skladu sa relevantnim pozitivnopravnim propisima, bili obavezni dokazati. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u toku postupka utvrdili da apelanti ničim nisu dokazali tužbeni zahtjev, što je bila njihova obaveza, u skladu sa relevantnim odredbama procesnog i materijalnog prava, pa je tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan primjenom odredaba čl. 7, 123. stav 2, te člana 126. ZPP u svezi sa čl. 155. i 200. ZOO. Naime, Ustavni sud zapaža da apelanti ni u apelaciji ne tvrde suprotno, niti u tom pravcu pružaju bilo kakve dokaze, osim što smatraju da su redovni sudovi trebali primijeniti član 41. Evropske konvencije, kako je to učinio Evropski sud u predmetu *Suljagić protiv BiH*. U vezi sa tim prigovorom, Ustavni sud zapaža da su apelanti identičan prigovor iznijeli u žalbi i da se o tom prigovoru detaljno izjasnio Kantonalni sud, koji je, između ostalog, istaknuo da član 41. Evropske konvencije pruža mogućnost isključivo Evropskom sudu da postupa po citiranoj odredbi. Ustavni sud podsjeća da obrazloženje Kantonalnog suda upravo proizlazi iz odredbe člana 41. Evropske konvencije koja glasi: „Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutarnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, ako je potrebno, pružiti pravično

zadovoljenje oštećenoj stranci.” U vezi sa prigovorima apelanata da je Evropska konvencija ugrađena u naš pravni sistem i da se direktno primjenjuje, te da su stoga redovni sudovi bili obavezni primijeniti citirani član, Ustavni sud podsjeća da član II/2. Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da se u Bosni i Hercegovini direktno primjenjuju prava i slobode garantirani Evropskom konvencijom (Dio I – Prava i slobode), a ne i Dio II – Evropske konvencije (u koji je situirana odredba člana 41. na koju se apelanti pozivaju) koji propisuje uspostavu i postupanje Evropskog suda. S obzirom na sve navedeno u kontekstu konačno opredijeljenog tužbenog zahtjeva usmjerenog na naknadu nematerijalne štete, Ustavni sud smatra da u predmetnom postupku ne uočava proizvoljnost redovnih sudova prilikom postupanja u segmentu primjene prava, konkretno relevantnih odredaba ZOO i procesnog prava, pri čemu Ustavni sud naglašava da nezadovoljstvo osporenim odlukama *per se* nije i ne može biti osnova za kršenje ustavnih prava apelanata. Ustavni sud još naglašava da je, s obzirom na postavljenu tužbeni zahtjev usmjeren na naknadu nematerijalne štete koju propisuju relevantne odredbe ZOO, neosnovan zahtjev apelanata da se u ovom postupku ispituje kvaliteta Zakona, budući da redovni sudovi, odlučujući o tužbenom zahtjevu usmjerenom na naknadu nematerijalne štete, nisu ni primijenili relevantne odredbe Zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2191/13 od 14. februara 2016. godine, stav 41, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1957/13 od 20. aprila 2016. godine, naknada nematerijalne štete zbog nemogućnosti raspolaganja „starom” deviznom štednjom, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je, rješavajući po reviziji, Vrhovni sud uvažio revizije tuženih i preinačio nižestepene presude na način da je apelantov tužbeni zahtjev odbijen u cijelosti. Pri tome je Vrhovni sud, u smislu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, ustanovio da su nižestepeni sudovi u predmetnom postupku pogrešno primijenili materijalno pravo zbog čega je upravo na osnovu ovlaštenja sadržanog u toj odredbi presudom usvojio reviziju i preinačio nižestepene presude na način da je apelantov tužbeni zahtjev odbio u cijelosti. Naime, po mišljenju Vrhovnog suda, apelant u predmetnom postupku nije dokazao postojanje nesavladivih prepreka iz člana 383. ZOO zbog kojih je apelantu bilo onemogućeno da traži zaštitu svojih prava sudskim putem u roku iz člana 374. ZOO. Stoga, kako je utvrđeno da su prednik apelanta i prvotužena u vrijeme nastanka spornog ugovornog odnosa bili društveno-pravna lica, da su apelantova potraživanja dospjela na naplatu 27. novembra 1992. godine, a da je apelant tužbu podnio 14. novembra 1997. godine, po mišljenju Vrhovnog suda, apelantovo potraživanje je zastarjelo u smislu člana 374. ZOO. Pri tome je Vrhovni sud uzeo u obzir činjenicu da je apelant sporni obligacionopravni odnos zasnovao u vrijeme kada je na području RBiH proglašena neposredna ratna opasnost, a zatim i ratno stanje, kao i da je apelantu bilo poznato da se, zbog tih okolnosti, poštanski saobraćaj nalazi u zastoju, ali da je, i pored toga, apelant, ipak, zaključio predmetni ugovor sa prvotuženom. S tim u vezi, Vrhovni sud je, imajući u vidu odredbu člana 12. ZOO (načelo savjesnosti i poštenja), ukazao da se apelant na te okolnosti, za koje je znao da postoje u momentu zaključenja ugovora, ne može pozivati kao na nesavladive prepreke u smislu člana 383. ZOO, koje dovode do zastoja zastarjelosti. Također, Vrhovni sud je ukazao i na činjenicu da je apelant svoju tužbu mogao podnijeti i nenadležnom sudu, budući da Osnovni sud u Sarajevu, kao stvarno nadležan, nije radio u toku rata u kratkim vremenskim periodima, a što apelant nije učinio. Pored navedenog,

Vrhovni sud je ukazao da nije nesavladiva prepreka ni to što je apelant strano pravno lice budući da je apelant tužbu za zaštitu svojih prava mogao da podnese ne samo neposredno već i posredstvom opunomoćenika. Ustavni sud u ovakvom obrazloženju Vrhovnog suda u osporenoj odluci, suprotno navodima apelacije, ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u primjeni materijalnog i procesnog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3592/13 od 20. juna 2016. godine, st. 47-48, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/16, podnošenje tužbe nadležnom sudu u ratu, zastara, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada nema ništa što bi ukazivalo da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio materijalno pravo i pogrešno utvrdio činjenično stanje kada je zaključio da apelant [pravno lice iz Republike Hrvatske] shodno primjeni principa reciprociteta u provođenju *Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Bosne i Hercegovine* nema aktivnu legitimaciju u sporu i kada apelant ničim nije dokazao da je vlasnik predmetnog poslovnog prostora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3065/13 od 20. jula 2016. godine, stav 39, utvrđivanje prava vlasništva, Aneks G Sporazuma o pitanjima sukcesije na teritoriji Bosne i Hercegovine, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog načina na koji su ključni dokazi pribavljeni i upotrijebljeni u postupku protiv apelanta. Naime, presude na osnovu kojih je apelant osuđen na kaznu zatvora u pretežnom dijelu zasnivaju se na vještačenju dokumentacije koja je oduzeta suprotno odredbama člana 71. ZKPBiH, jer tužilac prilikom otvaranja i pregleda oduzetih predmeta (dokumentacije) nije obavijestio apelanta i njegovog branitelja, a dokumentacija nije oduzeta u apelantovom prisustvu, niti je identificirana u njegovom prisustvu, te je tako izostala (i) mogućnost izjavljivanja prigovora propisanih zakonom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1529/15 od 7. jula 2016. godine, stav 78, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/16, krivični postupak, zakonitost dokaza, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi apelanta proglasili krivim da je nečinjenjem počinio krivično djelo iz člana 304. stav 1. KZFBiH, koje u svom osnovnom obilježju ne predviđa nečinjenje kao način izvršenja. Pri tome su redovni sudovi u odnosu na apelanta, čini se, imali u vidu obilježje krivičnog djela iz stava 2. člana 304. KZFBiH, kao posebnog oblika krivičnog djela izazivanje opće opasnosti, iako se na tu odredbu u osporenim presudama nisu pozvali, ali ni objasnili kako bi apelant i u tom slučaju, kao pomoćni radnik sa konkretnim opisom radnih poslova i zadataka, mogao počinuti navedeno krivično djelo nečinjenjem, odnosno kako je osuđen za nečinjenje, tj. nepreduzimanje radnje koja uopće nije u opisu njegovih poslova i zadataka kao pomoćnog radnika.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1015/13 od 20. jula 2016. godine, stav 53, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/16, krivični postupak, način izvršenja krivičnog djela, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je predmetni akt nasilja i terora bio usmjeren protiv same Federacije BiH, odnosno njenog društvenog poretka utvrđenog Ustavom, te prava građana zagarantiranih Ustavom i Aneksom 7, posebno imajući u vidu pravo na održivi povratak svih izbjeglih i raseljenih lica u predratne domove, te slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovijedanje. Polazeći od odredaba člana 180. ZOO kojim je propisana objektivna odgovornost države u slučaju nastanka štete usljed akta nasilja ili terora usmjerenog prema državi, te da se odgovornost države u tom slučaju ne zasniva i ne zavisi od utvrđenja da akt terora predstavlja i konkretno krivično djelo, a imajući u vidu posebne okolnosti konkretnog slučaja u kojem su aktom nasilja ili terora narušena prava apelanata za koja jamči i odgovara Federacija BiH, shodno Ustavu FBiH i Aneksu 7, Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud u okolnostima konkretnog slučaja, i pored okolnosti da je i sam konstatirao da ZOO veže odgovornost države za akte terora i nasilja, a ne samo za krivično djelo terorizma, proizvoljno primijenio važeće propise kada je, temeljeći svoju odluku na odredbama Ustava FBiH kojim je regulirana nadležnost Federacije BiH, odnosno kantona, a zanemarujući obaveze koje je Federacija preuzela u vezi sa Aneksom 7, kao i odredbe Ustava BiH iz kojih proizlazi da se Federacija obavezala „da će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda” i da je, prema članu 2. Ustava FBiH, navedeno i u njenoj nadležnosti, ekskulpirao Federaciju BiH od objektivne odgovornosti za nastalu štetu. Stoga je, po ocjeni Ustavnog suda, u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje zagarantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 466/14 od 11. januara 2017. godine, stav 37, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/17, naknada nematerijalne štete, objektivna odgovornost države u slučaju nastanka štete usljed akta nasilja ili terora usmjerenog prema državi, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je Vrhovni sud proizvoljno primijenio načelo *reformatio in peius* (član 331. ZKPRS), budući da je zaključio da je apelant, nakon što je tužilac dopunio optužnicu tako što je dodao elemente bića predmetnog krivičnog djela koji nedostaju, počinio krivično djelo pomaganje učiniocu krivičnog djela iz člana 363. stav 1. KZRS, mada prvobitna optužnica i presuda kojom je apelant proglašen krivim i koja je ukinuta samo po apelantovoj žalbi nisu sadržavale elemente bića ni osnovnog, ni kvalificiranog oblika tog krivičnog djela.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 736/14 od 15. februara 2017. godine, stav 39, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 16/17, krivični postupak, elementi bića krivičnog djela, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na primjenu

materijalnog i procesnog prava kada je Vrhovni sud, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava, nižestepene presude preinačio i tužbeni zahtjev odbio uz jasne i argumentirane razloge iz kojih suštinski proizlazi da, u nedostatku odredaba (Zakona) kojima bi bila regulirana visina stanarine posebnoj kategoriji nosilaca stanarskog prava, „zaštićenim stanarima”, sud ne može preuzeti ulogu zakonodavca i propust u stambenom zakonodavstvu (kojim bi bila propisana visina stanarine) nadomjestiti putem sudske prakse.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2804/14 od 7. marta 2017. godine, stav 38, naknada za korištenje stana, „zaštićeni stanari”, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je osporenim odlukama organa uprave i sudova ostala nedovoljno razjašnjena primjena materijalnog prava, konkretno odredbe člana 47a. stav 6. Zakona o prodaji stanova, u pogledu dodjele zamjenskih stanova apelantu koji, pored državljanstva Urugvaj, posjeduje i državljanstvo BiH.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3056/14 od 22. marta 2017. godine, stav 35, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/17, nacionalizacija, zamjenski stanovi, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Sud BiH u žalbenom postupku djelomičnim uvažavanjem žalbe i preinačenjem prvostepene presude u pogledu dosuđene visine naknade štete, koja je potvrđena u revizijskom postupku, propustio dovesti iznos dosuđene štete u kontekst materijalnog prava u pogledu specifičnih okolnosti koje se tiču apelanta i, s tim u vezi, kontekst zahtjeva proporcionalnosti, pa proizlazi zaključak da je iznos nematerijalne štete, zbog povrede časti i ugleda proizašle zbog neosnovanog lišavanja slobode, u okolnostima konkretnog slučaja proizvoljno oduzimanje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 754/14 od 30. marta 2017. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/17, naknada štete zbog neosnovanog lišavanja slobode, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH, stavove iz ove odluke slijede sljedeće odluke br.: AP 754/14 od 31.3.2017. godine, AP 4364/16 od 16.12.2018. godine i AP 3629/17 od 13.2.2019. godine**

Kada se imaju u vidu sve relevantne zakonske odredbe, i to posmatrane u njihovoj ukupnosti, činjenica da utvrđeni rok za podnošenje zahtjeva za trajno oduzimanje imovine stečene izvršenjem krivičnog djela nije striktan, već je određen krajnji rok za podnošenje zahtjeva, kao i različite situacije koje zakon propisuje u vezi sa pokretanjem postupka, ali i (najznačajnije) činjenica da zakon nije jasno propisao šta se dešava ako se rok ne ispoštuje, nameće se logičan zaključak da se ne radi o striktnom roku i obaveznom roku čije nepoštivanje vodi zastari vođenja postupka, već o roku koji upućuje na dužinu trajanja postupka, odnosno roku u kojem bi postupak trebalo da se završi. Stoga, nakon analize koja je posljedica pitanja koja pokreće apelant, Ustavni sud smatra da je prihvatljiv i da nije proizvoljan način na koji redovni sud tumači normu, odnosno iz

kojeg proizlazi da je obavezni rok za podnošenje zahtjeva za tužioca jasno propisan, dok su ostali rokovi instrukcioni i upućuju na rok u kojem bi trebalo da se okonča postupak ili da održi rasprava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5430/14 od 22. maja 2017. godine, st. 32-33, oduzimanje novčanog iznosa stečenog izvršenjem krivičnog djela, apelant „problematizira” odredbu člana 29. stav 3. Zakona o oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je revizijsko vijeće Suda BiH propustilo da dovede iznos dosuđene nematerijalne štete u kontekst materijalnog prava u pogledu specifičnih okolnosti koje se tiču apelanta i, u vezi s tim, zahtjeva proporcionalnosti, pa proizlazi zaključak da je iznos nematerijalne štete, zbog neosnovanog lišavanja slobode, u okolnostima konkretnog slučaja odmjeren proizvoljno.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3475/14 od 6. jula 2017. godine, stav 49, visina naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišavanja slobode, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana III tač. 1, 3. i 5. Ustava Bosne i Hercegovine kada nema ništa što bi ukazivalo da je Sud BiH proizvoljno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je tužiteljica [država BiH] titular prava vlasništva na predmetnim nekretninama [vojna imovina koja je prije 1992. godine bila nekretnina u državnom vlasništvu SFRJ-JNA], jer ih je stekla na osnovu sporazuma kao država sukcesor, a u međuvremenu nije postignut dogovor o raspodjeli imovine stečene sukcesijom između različitih nivoa vlasti u BiH.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 548/17 od 6. jula 2017. godine, stav 38, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/17, imovinski spor između države i entiteta, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Dovodeći u vezu određene odredbe Zakona o igrama na sreću sa odredbama člana 8. Zakona o federalnim ministarstvima, Ustavni sud zapaža da iz njih proizlazi da je Federalno ministarstvo nadležno da vrši nadzor nad provođenjem odredaba Zakona o igrama na sreću, te da inspeksijski nadzor vrši ovlašteni službenik tog ministarstva. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi pri donošenju osporenih odluka (prema kojima nadležnost za obavljanje inspeksijskog nadzora spada u nadležnost Porezne uprave) proizvoljno primijenili odredbe člana 87. ZOIS-a, što je nesumnjivo utjecalo na donošenje zakonite i pravilne odluke u predmetnoj pravnoj stvari.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4017/14 od 28. septembra 2017. godine, stav 31, nadležnost za obavljanje inspeksijskog nadzora u kontekstu Zakona o igrama na sreću, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u dijelu osporene odluke o izricanju kazne, kada su redovni sudovi odluku o kazni donijeli proizvoljnom primjenom pozitivnopravnih propisa, na način da su uzeli u

obzir raniju osudu apelanta, koja je trebalo da bude brisana iz evidencije, pa se apelant imao smatrati neosuđivanom osobom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3967/15 od 6. decembra 2017. godine, stav 53, krivični postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije kada sud proizvoljno derogira odredbe krivičnog zakona koje su bitne za jasnu definiciju bitnih elemenata bića krivičnog djela i neposredno primijeni odredbe Konvencije o pravima djeteta, čime drastično pomjeri i granicu kažnjivosti, za šta nije dao razumno obrazloženje, osim paušalnog navoda o supremaciji Konvencije o pravima djeteta nad domaćim zakonom, što u konkretnom slučaju nije dovoljno i ne proizlazi iz samih odredaba Konvencije o pravima djeteta, jer ona nije regulirala ovu posebnu oblast koja je u sferi domaćeg zakonodavstva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2524/15 od 15. februara 2018. godine, stav 53, krivični postupak, krivična djela: spolni odnos sa djetetom, zadovoljavanje pohote pred djetetom i upoznavanje djeteta sa pornografijom, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je osporenim rješenjem Kantonalni sud, u konačnici, obustavio predmetni izvršni postupak, jer je zaključio da u rješenju Službe kojim je apelantici priznato pravo na invalidninu nije navedeno ko ima izvršiti utvrđenu obavezu, niti je navedeno iz kojih sredstava se isplaćuje iznos utvrđene lične invalidnine, zbog čega predmetna izvršna isprava nije podobna za izvršenje shodno članu 27. stav 1. ZIP-a. U vezi sa navedenim, Ustavni sud zapaža da su odredbama čl. 59, 83. i 86. Zakona o osnovama socijalne zaštite utvrđena sredstva za isplatu invalidnina (koja uključuju i budžetska sredstva Kantona), nadležni kantonalni organ uprave koji vrši isplate, kao i način usklađivanja invalidnina sa primanjima vojnih invalida. Također, Ustavni sud zapaža da je članom 30. stav 2. ZIP-a određeno da se izvršenje može odrediti i protiv lica koje u izvršnoj ispravi nije određeno kao izvršenik ako ono, prema zakonu, ima obavezu izvršenja. Ustavni sud smatra, podržavajući pri tome praksu u predmetu broj AP 1472/07, da se Kanton, koji pri tome osigurava dio budžetskih sredstava, ne može oglušiti o ishod konkretnog spora ako je njegova intervencija neophodna da bi se zaštitila prava utvrđena u izvršnoj ispravi organa uprave. U tom kontekstu Ustavni sud posebno ukazuje da iz odredaba člana 83. Zakona o osnovama socijalne zaštite proizlazi da isplate po ovom zakonu za civilne žrtve rata vrši nadležni kantonalni organ uprave, te da će se, prema stavu 2. navedenog člana, sredstva koja se korisnicima isplaćuju iz federalnog budžeta doznaciti nadležnom kantonalnom organu uprave na osnovu zahtjeva tog organa koji se podnosi Federalnom ministarstvu. Iz navedenog, po mišljenju Ustavnog suda, kao nesporno proizlazi obaveza Kantona, odnosno nadležnog kantonalnog organa uprave, da preduzme neophodne korake, odnosno da podnese zahtjev za doznacivanje neophodnih sredstava za realizaciju potraživanja koja imaju lica prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite u koju kategoriju, kako to proizlazi iz činjenica predmeta, ulazi i apelantica. Imajući u vidu citirane odredbe Zakona o osnovama socijalne zaštite, te odredbe čl. 27. stav 1. i 30. stav 2. ZIP-a, Ustavni sud smatra apelanticine navode osnovanim, pa zaključuje da je u konkretnom slučaju proizvoljno primijenjeno materijalno i procesno pravo, čime je

učinjeno iluzornim izvršenje izvršne odluke organa uprave, koje predstavlja integralni dio „suđenja” u smislu člana 6. Evropske konvencije. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4039/17 od 23. aprila 2018. godine, st. 32. i 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/18, izvršni postupak, izvršna isprava, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je Sud BiH, u postupku donošenja rješenja o propasti jamstva, primjenu prava utemeljio na nesporno utvrđenoj odlučnoj činjenici apelantovog bjekstva i u vezi s tim dao obrazloženje koje se ne može smatrati arbitrarnim.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4921/17 od 23. aprila 2018. godine, stav 57, ekstradicijski postupak, jamstvo, nema povrede člana 6. Evropske konvencije ni člana II/3.e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na primjenu materijalnog prava kada su redovni sudovi, uz pozivanje na relevantne odredbe materijalnog prava, detaljno i jasno obrazložili svoje odluke o neutemeljenosti dijela tužbenog zahtjeva kojim je apelant tražio da mu tužena naknadi platu za razdoblje u kojem je apelant bio zaposlen kod drugog poslodavca i primao platu kod njega, a da pri tome apelant nije dokazao da je ta plata bila u manjem iznosu od onoga koji bi primao kod tužene i kada je apelantovo pozivanje na praksu Ustavnog suda neutemeljeno jer se radi o različitom činjeničnom i pravnom pitanju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1023/16 od 11. maja 2018. godine, stav 33, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/18, pitanje apelantovog prava na naknadu neisplaćenih plata u vrijeme kada mu je bio izrečen otkaz ugovora o radu rješenjem koje je sudskim odlukama poništeno, nema povrede člana 6. Evropske konvencije ni člana II/3.e) Ustava BiH**

Prema mišljenju Ustavnog suda, nesporno je da se odredbama člana 114. KZFBiH ostvaruje načelo da niko ne može zadržati imovinsku korist stečenu krivičnim djelom, te da se bez oduzimanja imovinske koristi ne može ostvariti djelotvorna represija i prevencija. S druge strane, iz obrazloženja osporenih presuda nespornim proizlazi da je apelantica izmirila štetu oštećenom u cjelokupnom iznosu, odnosno da je imovinsku korist stečenu krivičnim djelom vratila oštećenom. Stoga se čini da su redovni sudovi u potpunosti zanemarili relevantne odredbe Zakona, konkretno člana 413. ZKP-a, kojima je propisano oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, pri čemu je u stavu (1) propisano da se imovinska korist pribavljena krivičnim djelom utvrđuje u krivičnom postupku po službenoj dužnosti, a u stavu (3) istog člana izričito je propisano: „Ako je oštećenik podnio imovinskopravni zahtjev u pogledu povrata predmeta pribavljenih krivičnim djelom, odnosno u pogledu novčanog iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.” U konkretnom slučaju redovni sudovi su nesporno utvrdili iznos

imovinske koristi koji je identičan imovinskopravnom zahtjevu koji je postavio oštećeni u krivičnom postupku, za koji su redovni sudovi utvrdili da ga je apelantica u cijelosti isplatila oštećenom. Stoga, proizlazi da je u konkretnom slučaju oduzimanje imovinske koristi učinjeno na arbitraran način, suprotno članu II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 6. stav 1. Evropske konvencije. U svjetlu navedenog treba promatrati i odluku redovnih sudova o upućivanju oštećenog da imovinskopravni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1551/16 od 11. oktobra 2018. godine, stav 46, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/18, oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom, povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je, u postupku u kojem je kao osnovan usvojen apelantov zahtjev za povrat naplaćene posebne takse za uvezenu robu i određeno da mu se isplati određeni novčani iznos po toj osnovi, osporenim odlukama odbijen kao neosnovan apelantov zahtjev za isplatu zatezne kamate na dosuđeni iznos glavnog duga (odnosno na iznos naplaćene posebne takse), te kada ništa ne ukazuje na proizvoljnost u utvrđivanju činjeničnog stanja i primjeni materijalnog prava, pri čemu su organi uprave i redovni sudovi u obrazloženju odluka za svoja stajališta dali dovoljno jasne i logične razloge.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5007/16 od 11. oktobra 2018. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/18, isplata zatezne kamate u vezi s povratom neutemeljeno naplaćenih carinskih dažbina, primjena Zakona o carinskoj politici kao lex specialis zakona u odnosu na ZOO, nema povrede člana 6. Evropske konvencije ni člana II/3.e) Ustava BiH**

U apelaciji osporenoj presudi redovni sud je obrazložio da se sporno pravno pitanje (postojanje pravnog osnova i visina naknade za gubitak nekretnina apelanata i u vezi s tim početak toka zakonske zatezne kamate na dosuđeni novčani iznos naknade) ne rješava institutom naknade štete, već kao naknada za izvršenu faktičku eksproprijaciju nekretnina apelanata, pa zakonska zatezna kamata na dosuđenu novčanu naknadu teče od dana donošenja prvostepene presude kojom je prvi put utvrđena novčana obaveza tuženog. Ustavni sud je zaključio da u obrazloženju osporene odluke nema ničega što ukazuje na arbitrarnu primjenu materijalnog prava na štetu apelanata, pa nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ni prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1013/16 od 29. novembra 2018. godine, stav 43, de facto eksproprijacija, početak toka zatezne kamate na dosuđenu novčanu naknadu, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH, te člana II/3.k) Ustava BiH i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su organi uprave i nadležni sud, proizvoljno primijenivši odredbe Zakona o PIO, apelantu priznali pravo na starosnu penziju od momenta kada su Fondu

PIOFBiH uplaćeni doprinosi na ime apelanta, a ne od dana podnošenja zahtjeva, kada je apelant zapravo i ispunio uslove za sticanje prava na penziju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1086/17 od 13. februara 2019. godine, stav 27, penzija, doprinosi, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud nalazi da je apelantima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije kada je preinačeno prvostepeno rješenje kojim je obustavljen prekršajni postupak protiv apelanata pozivanjem na odredbu Zakona o prekršajima FBiH koja nije primjenjiva na navedeni slučaj, bez mogućnosti da apelant iznese svoju odbranu i dokaze na usmenom pretresu, koja bi im eventualno pripala da je sud primijenio odgovarajuću odredbu spomenutog zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 108/17 od 13. februara 2019. godine, stav 33;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 902/17 od 10. aprila 2019. godine, stav 26;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 905/17 od 10. aprila 2019. godine, prekršajni postupak, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenom presudom povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je, uprkos činjenici da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbama ugovora dospijevali mjesečno, a da ugovor nije bio raskinut, te da je kasnije otkazan, Vrhovni sud proizvoljno primijenio materijalno pravo potvrđujući prvostepenu presudu kojom je utvrđeno da je u okolnostima konkretnog slučaja potraživanje dospjelo na naplatu istekom ugovorenog roka kredita od kojeg, u skladu sa članom 371. ZOO, treba računati zastarjelost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 452/17 od 10. aprila 2019. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/19, zastara potraživanja, gotovinski kredit, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju jer je Kantonalni sud jasno obrazložio da u okolnostima kada tuženi nije imao saznanje o apelantovom potraživanju sve do podnošenja tužbe nije bilo moguće primijeniti član 390. stav 1. ZPP, odnosno kada je prepoznao *ratio legis* navedene odredbe.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1559/17 od 10. aprila 2019. godine, stav 32, naknada troškova postupka u situaciji kad je tužitelj povukao tužbu, a povlačenje je uslijedilo nakon što je tuženi po prijemu tužbe u cijelosti ispunio obavezu prema tužitelju, nema povrede člana 6. Evropske konvencije ni člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su sudovi u

osporenim odlukama svoj pravni zaključak o nemogućnosti izvršenja (postojanju razloga koji sprječavaju izvršenje) utemeljili na proizvoljnoj primjeni relevantnih odredbi ZIP-a i ZPP, zanemarujući kontekst i cilj načela izvršnog postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1614/17 od 17. juna 2019. godine, stav 42, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 53/19, osporenim odlukama odbačen je prijedlog apelanta kao tražitelja izvršenja za promjenu predmeta i sredstva izvršenja, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Imajući u vidu dano obrazloženje Kantonalnog suda (da odlukom krivičnog suda nije utvrđivana krivična odgovornost tuženog) i da zbog toga taj sud nije vezan za takvu odluku, Ustavnom sudu se takvo obrazloženje, koje u potpunosti isključuje odluku krivičnog suda kao dokaz u parnici, čini proizvoljnim. Ustavni sud smatra da okolnost da se rješenjem krivičnog suda nije utvrđivala krivična odgovornost tuženog, *per se*, nije mogla isključiti rješenje krivičnog suda kao validnog dokaza u ovom parničnom postupku. Činjenica krivične odgovornosti se nije mogla utvrđivati po sili zakona jer je tuženi bio maloljetan u vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela. Na način kako to smatra Kantonalni sud, maloljetnici za koje se rješenjem utvrdi da su sudjelovali u tuči bili bi privilegirani u postupcima radi naknade štete jer za njih ne bi važila odluka krivičnog suda. Takvo stajalište Ustavni sud ne može podržati. Prema mišljenju Ustavnog suda, ne postoji niti jedan razlog da se činjenica koju je utvrdio kazneni sud, da je tuženi sudjelovao u tuči, ne uzme u obzir kao dokaz u postupku radi naknade štete samo zbog toga što je tuženi u vrijeme izvršenja bio maloljetan, te u odnosu na njega iz zakonom propisanih razloga nije bilo moguće utvrditi postojanje krivične odgovornosti. Prema ocjeni Ustavnog suda, Kantonalni sud je na ovaj način iskazao pretjerani formalizam u primjeni člana 12. stav (3) ZPP, stavljajući na apelanta nepotreban teret da dokazuje činjenicu da je tuženi sudjelovao u tuči, a koja proizlazi iz rješenja krivičnog suda [...]. Ustavni sud smatra da iz citirane odredbe *explicite* ne proizlazi da se odluka krivičnog suda neće koristiti kao dokaz u parnici u slučaju da odlukom krivičnog suda nije utvrđivana nečija krivična odgovornost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3358/17 od 10. septembra 2019. godine, stav 40, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 66/19, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada nema ništa što bi ukazivalo da je Viši privredni sud proizvoljno primijenio procesno pravo kada je preinačio prvostepeno rješenje i odbio apelantov zahtjev za donošenje mjere osiguranja u situaciji kada apelant nije dokazao da kod tuženog postoji namjera da će spriječiti ili znatno otežati ostvarivanje potraživanja shodno odredbama člana 269. ZPP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5095/17 od 15. oktobra 2019. godine, stav 34, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nema povrede apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, odnosno da redovni sudovi nisu proizvoljno primijenili materijalno pravo u situaciji kada su zaključili da apelant, koji je s prvotuženim zaključio ugovor o jamstvu, nema pravo

namiriti se iz dijela predmetne nekretnine na kojoj je tužiteljica [supruga prvotuženog] *ex lege* stekla pravo zajedničkog vlasništva, a na kojoj apelant nije imao založno pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2189/18 od 15. oktobra 2019. godine, stav 35**, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH; u konkretnom parničnom postupku sporno pravno pitanje je bilo ima li zakonska pretpostavka zajedničkog vlasništva bračnih partnera, in concreto na nekretnini koja je stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice, jaču pravnu snagu od načela povjerenja u istinitost sadržaja podataka iz zemljišnih knjiga.

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada nema ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili procesno i materijalno pravo kada su usvojili tužiteljev tužbeni zahtjev i obavezali apelanticu da mu izvrši povrat zakonskih zateznih kamata na iznos uplaćenog indirektnog poreza nakon što su rješenja o njegovom razrezu poništena i tužitelju izvršen povrat uplaćenog iznosa na ime tog poreza, a što je u skladu sa odredbama člana 16. Zakona o postupku indirektnog oporezivanja, te kada je nadležnost Suda BiH u konkretnom slučaju predviđena članom 1. ZPP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 362/18 od 27. novembra 2019. godine, stav 30**, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 84/19, nema povrede člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije jer je redovni sud pri donošenju osporene odluke proizvoljno utvrdio svojstvo advokata koji je sudjelovao u postupku, a o čijem jasnom i zakonom propisanom utvrđenju ovisi i daljnja primjena zakonskih odredbi, kao i odlučenje o samom apelantovom pravu na naknadu troškova postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 754/18 od 17. decembra 2019. godine, stav 35**, povreda člana 6. Evropske konvencije i člana II/3.e) Ustava BiH

Pravično suđenje – obrazložena presuda

Pravo na pravično suđenje ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u tijeku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora uzeti u obzir argumente strana u postupku, ali svi oni ne moraju biti izneseni u obrazloženju presude.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 415/04 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 22.**, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, kazneni postupak, jednakost strana u postupku, pogrešna primjena zakona, nema povrede članka 6. Evropske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH;
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 417/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 18.**, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, građanski postupak, zahtjev za brisanje uknjižbe zemljišta iz posjedovnog lista, nema povrede članka 6. Evropske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH;
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 476/04 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 27.**, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/05, kazneni postupak, naknada troškova kaznenog postupka, nema povrede članka 6. Evropske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH;

- **Odluka o meritumu broj AP 978/05 od 13. rujna 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06**

Nema povrede prava na pravično suđenje kada je prekršajno rješenje zasnovano, između ostalog, i na iskazu suokrivljenog, koji je ranije osuđivan za isti prekršaj, ukoliko je za odluku suda dano logično i uvjerljivo obrazloženje, te ukoliko nema elemenata koji bi ukazivali da je ocjena dokaza koju su donijeli redoviti sudovi bila očigledno proizvoljna, ili da je dokazni postupak zloupotrijebljen na štetu apelanata u smislu prava na pravičan postupak.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 628/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/05, kazneni postupak, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Obveza je redovitog suda da u obrazloženju presude opiše proces pojedinačne ocjene dokaza, dovođenje svakog ocijenjenog dokaza u svezu sa drugim dokazima i izvede zaključak o dokazanosti određene činjenice.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/05, kazneni postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanta zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužiteljstvom o priznanju krivnje, kao jedinom neposrednom dokazu, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se osuđujuća presuda u najvećoj mjeri temelji na iskazu svjedoka koji je sa tužiteljem sklopio sporazum o priznanju krivnje, a sud ne daje logično i uvjerljivo obrazloženje za ocjenu kako tog, tako i drugih provedenih dokaza, već se ta ocjena doima proizvoljnom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 661/04 od 22. travnja 2005. godine, st. 39. i 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/05, kazneni postupak u kojem se osuđujuća presuda protiv apelanta zasniva, u najvećoj mjeri, na iskazu svjedoka koji je zaključio sporazum sa tužiteljstvom o priznanju krivnje, kao jedinom neposrednom dokazu, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu glede mogućnosti da iznese dokaze.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 628/04 od 12. travnja 2005. godine;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1124/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06, kazneni postupak, kazneno djelo porezne utaje**

Ustavni sud se neće miješati u situaciju kada redoviti sudovi povjeruju dokazima jedne strane u postupku na osnovi slobodne sudačke ocjene. To je isključivo uloga redovitih sudova čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom protivne jedna drugoj (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Doorson protiv Nizozemske*, presuda od 6. ožujka 1996. godine, objavljena u Izvješćima broj 1996-II, stavak 78).

- **Odluka o meritumu broj AP 1103/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06, kazneni postupak, kazneno djelo prijevare**

Element pravičnog suđenja je i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je utemeljena. Međutim, kolika je ta dužnost ovisi o prirodi odluke i može je procijeniti samo sud u odnosu na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1401/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 61., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, građanski postupak**

Ustavni sud zapaža da konstatacija u obrazloženju osporene odluke Vrhovnog suda, da se „apelant u tužbi opredijelio za vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora preko iznosa od 10.000,00 KM”, u odnosu na navedene dokaze u spisima (prema kojima apelant u tužbi nije označio vrijednost spora, ali je na pripremnom ročištu označio vrijednost spora na iznos od 10.100,00 KM), ukazuje da konkretno obrazloženje nije u dovoljnoj mjeri argumentirano i jasno, jer se ne vidi na temelju čega je Vrhovni sud izveo zaključak u svom obrazloženju da je apelant označio vrijednost spora do 10.000,00 KM, odnosno da nije označio vrijednost predmeta spora preko iznosa od 10.000,00 KM, pa ne postoje zakonski uvjeti da se odluči o izjavljenoj reviziji, što se doima kao proizvoljna ocjena dokaza i proizvoljna primjena procesnog prava. Ustavni sud smatra da takvo obrazloženje osporene odluke Vrhovnog suda ne zadovoljava zahtjev brižljive i savjesne ocjene dokaza, jer je Vrhovni sud u konkretnom slučaju trebalo detaljnije ispitati zadovoljava li izvedeni zaključak, koji je dan u obrazloženju osporene odluke, zahtjeve ZPP, ali i zahtjeve članka 6. Europske konvencije, koja ima snagu ustavnih odredaba i nadređena je svakom zakonu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 884/06 od 8. studenog 2006. godine, st. 30. i 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/08, revizija, obrazložena presuda, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Načelo slobodne procjene dokaza ne predstavlja apsolutnu slobodu. Ta sloboda je ograničena općim pravilima i zakonitostima ljudskog mišljenja, logike i iskustva. Zbog toga je obveza redovitog suda da u obrazloženju presude opiše proces pojedinačne ocjene dokaza, dovođenja svakog ocijenjenog dokaza u svezu s drugim dokazima i izvođenja zaključka o dokazanosti određene činjenice.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. prosinca 2006. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, kazneni postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovitih sudova, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Subjektivno ubjeđenje suda da je apelant počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret nije dovoljno, već mora postojati stvarna, na objektivnim činjenicama zasnovana i obrazložena istinitost zaključka suda. Redoviti sudovi ne mogu samo reći da određenom svjedoku ne vjeruju samo zato što je njegov iskaz u suprotnosti sa iskazom nekog drugog svjedoka kojem vjeruju, niti je dovoljno da dokaze samo subjektivno kvalificiraju kao „paušalne”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. prosinca 2006. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, kazneni postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovitih sudova, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud ne negira pravo redovitih sudova da poklone vjeru određenim dokazima, ali je arbitrarno zaključiti da se određenim dokazima ne poklanja vjera zbog toga što su u suprotnosti sa drugim dokazima. Sud mora obrazložiti suštinski zašto ne poklanja vjeru, te dati razloge za tvrdnju da su određeni dokazi vjerodostojni, a drugi nisu. Samo na taj način sud pokazuje zadovoljavajuću dozu nepristranosti i objektivnosti, te ispunjava svoju ulogu koju ima, a to je propisana provjera dokaza. Prema tome, sud se mora suočiti sa dokazima koji idu u prilog apelantu i obrazložiti zašto im ne poklanja vjeru.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2482/06 od 11. ožujka 2008. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/08, arbitrarno utvrđivanje činjeničnog stanja, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravičan postupak u odnosu na pravo na obrazloženu odluku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada sud u osporenoj odluci nije dao zadovoljavajuće, jasne i potpune razloge iz kojih bi bilo vidljivo zašto je sud u istom pravnom pitanju koje je i ranije razmatrao odstupio od svoje prakse i prakse Ustavnog suda, tako što je kod istog činjeničnog stanja drugačije tumačio i primijenio relevantne materijalnopravne propise.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2478/06 od 17. rujna 2008. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 102/08, radni spor, obrazložena presuda, razuman rok, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pitanje visine naknade za korištenje kamiona „kiper MAN 16.230” određeno je isključivo sukladno članku 77. stavak 1. točka 1. Uredbe. Međutim, apelantov zahtjev za naknadu štete u vidu izgubljene dobiti za ovo sredstvo nije razmatran, u odnosu na odredbe članka 189. stavak 3. Zakona o obligacionim odnosima iako je apelant to tražio, a njegov zahtjev u ovom dijelu bio je usvojen prvostupanjskom presudom Općinskog suda. Napominje se da je apelant konstantno bio registriran za obavljanje autoprijevozničke djelatnosti, a ovdje se radi o zahtjevu za naknadu štete u vidu izgubljene dobiti za teretni kamion, a ne za građevinske strojeve. Dakle, propušteno je da se o dijelu zahtjeva koji je vrlo značajan za apelanta odluči sukladno relevantnim zakonskim odredbama, što je, prema mišljenju Ustavnog suda, suprotno načelima pravičnog suđenja u odnosu na kvalitetu obrazloženja odluke.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3013/06 od 29. travnja 2009. godine, stavak 86., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, naknada štete u vidu izgubljene dobiti, obrazložena presuda, razuman rok, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Iz navedene analize presuda koje se osporavaju apelacijom vidljivo je da nedostaje kvalitetno i uvjerljivo obrazloženje u pogledu utvrđivanja ključnih činjenica (nadnevak i opseg mobilizacije apelantovih sredstava, kao i utvrđivanje visine naknade), te primjene relevantnih zakonskih odredaba (pitanje registracije djelatnosti, naknada štete u vidu izgubljene dobiti sukladno odredbama Zakona o obligacionim odnosima, te određivanje nadnevka za početak isplate zakonskih zateznih kamata na dosuđene iznose) od čijeg utvrđivanja i primjene ovisi ishod postupka kojim je apelant potraživao naknadu štete nastale zbog izuzimanja i nevraćanja njegove imovine. Ovo je rezultiralo kršenjem

apelantovih ustavnih prava na pravično suđenje i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3013/06 od 29. travnja 2009. godine, stavak 111., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, naknada štete u vidu izgubljene dobiti, obrazložena presuda, razuman rok, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud uočava da ovakvo obrazloženje osporenih odluka nije u dovoljnoj mjeri argumentirano i jasno, jer se ne vidi na temelju čega i koji su dokazi i razlozi opredijelili sud „da se na ovu vrstu potraživanja primjenjuje opći zastarni rok iz članka 371. ZOO”, a ne rok iz članka 374. ZOO koji eksplicitno regulira pitanje zastare međusobnih potraživanja pravnih osoba iz ugovora o prometu robe i usluga. Naime, Ustavni sud ukazuje da se Tarifnim sustavom isključivo utvrđuju kategorije i način obračuna električne energije za određene skupine potrošača. Stoga, Ustavni sud smatra da činjenica da je Tarifnim sustavom isporuka električne energije u konkretnom slučaju definirana kao „ostala potrošnja” za potrebe utvrđivanja cijene isporučene električne energije ne može biti odlučujuća za zaključak o tome koji će se zastarni rok iz ZOO primijeniti. Ustavni sud smatra da ovakva obrazloženja redovitih sudova ne zadovoljavaju minimalne standarde prava na obrazloženu odluku koje je sastavni dio prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, što vodi proizvoljnosti nespojivoj sa ciljem i suštinom navedenog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3355/07 od 14. travnja 2010. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/10, obrazložena presuda, zastara, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada Kantonalni sud u osporenoj odluci nije primijenio izričite zakonske odredbe o prekidanju postupka izvršenja odluke CRPC-a i nije dao odgovarajuće obrazloženje za takvu svoju odluku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2825/07 od 28. travnja 2010. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, obrazložena presuda, povrat stana, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da iz osporene odluke nije jasno na temelju kojeg propisa je Vrhovni sud zaključio da „domaće zakonodavstvo ne poznaje termin zajedničkog vlasništva poslovnog udjela”. Naime, Ustavni sud ukazuje da se odredba članka 264. stavak 2. Obiteljskog zakona odnosi na svu imovinu stečenu radom tijekom trajanja bračne zajednice, bez obzira o kojoj se vrsti imovine radi i pri tome se u zakonu koristi upravo termin „zajednička imovina”. Pored toga, Ustavni sud ukazuje na odredbe članka 332. stavak 1. i članka 334. Zakona o gospodarskim društvima iz kojih proizlazi da više osoba mogu biti vlasnici „udjela”, kao i da se „udio” može dijeliti na idealne dijelove. Također, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci naveo da su nižestupanjski sudovi propustili ocijeniti činjenicu da je apelantica na glavnoj raspravi izričito navela „da nije

pokrenula postupak za podjelu bračne imovine, ali da ima namjeru”. Međutim, Vrhovni sud nije obrazložio zbog čega smatra da je ta činjenica značajna za rješenje predmetnog spora, već se samo paušalno pozvao na propust nižestupajnskih sudova. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da je osporenom odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno apelantično pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1720/08 od 21. prosinca 2010. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, obrazložena presuda, poslovni udjeli, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud ne može konstatirati da odluka Apelacijskog suda krši apelantova ustavna prava, nego upravo suprotno, tj. da sadrži odgovore na suštinsko pitanje zašto tuženi nije povrijedio apelantovo pravo na žig i počinio djelo nelojalne konkurencije. Ustavni sud ukazuje da bi, vršeći usporedbu registriranog žiga i znaka koji tuženi koristi na svom memorandumu, izašao iz okvira svoje nadležnosti, pogotovu zato što apelant ne ukazuje na bilo kakvu nepravličnost postupka u njegovom proceduralnom dijelu, nego povredu prava na pravično suđenje nalazi u pogrešnom tumačenju odredaba Zakona o industrijskom vlasništvu. Sukladno navedenom, Ustavni sud nalazi da pobijanom presudom nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1080/08 od 27. svibnja 2011. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, pravo na žig, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U pogledu ispunjenja zakonskog uvjeta „uloženih vlastitih sredstava” za adaptaciju predmetnog stana, Vrhovni sud je samo istaknuo da je prvostupajnski sud pravilnom ocjenom dokaza utvrdio da je tužitelj izvršio popravke u stanu ulaganjem vlastitih sredstava. Vrhovni sud je naveo „da je tužitelj angažirao radnike koji su obavljali radove u stanu a saslušani svjedoci su izvođači radova a vještak financijske struke se izjasnio o visini uloženih novčanih sredstava na ime neophodnih troškova u stanu”. Ustavni sud smatra da osporena odluka Vrhovnog suda ne sadrži kvalitetno i uvjerljivo obrazloženje u pogledu utvrđenja ključne činjenice da li je tužitelj uložio vlastita sredstva u adaptaciju predmetnog stana, u smislu članka 18.a Zakona o prestanku primjene od čijeg utvrđenja i primjene navedene zakonske odredbe ovisi ishod spora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2269/08 od 8. lipnja 2011. godine, stavak 33., teret dokazivanja, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3617/08 od 12. listopada 2011. godine, stavak 46., teret dokazivanja, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje u odnosu na pravo na obrazloženu odluku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada sud u osporenoj odluci nije dao zadovoljavajuće, jasne i

potpune razloge iz kojih bi bilo vidljivo zašto je isti sud u upravnom sporu, odlučujući o istom pravnom pitanju koje je ranije razmatrao u parničnom postupku, odstupio od stajališta tako što je isto činjenično stanje drugačije tumačio i na njega primijenio iste relevantne materijalnopravne propise.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 168/09 od 25. listopada 2011. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 97/11, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Imajući u vidu činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud ponovno naglašava da njegov zadatak nije da svojim tumačenjem zakona supstituirá domaći sud. Međutim, imajući u vidu standarde prava na pravično suđenje, koji su ranije navedeni, Ustavni sud smatra da Vrhovni sud u osporenoj odluci nije na jasan i nedvojben način dao obrazloženje svoga pravnog stajališta vezanog za primjenu materijalnog prava u konkretnom slučaju, koje bi naročito jasno i razložno ukazalo na to zbog čega se u osporenoj odluci usvaja drugačije pravno stajalište od onog koje su usvojili nižestupanjski sudovi. Ovo osobito imajući u vidu da je iz obrazloženja presude evidentno da Vrhovni sud nije uzeo u obzir sve činjenice koje su utvrđene pred nižestupanjskim sudovima, kojim je u smislu relevantnih odredaba ZPP vezan. U tom smislu, budući da iz obrazloženja nižestupanjskih presuda proizlazi da je u dogovorima vezanim za obavljanje poslova prijevoza, osim predstavnika škole i Općine Banjaluka, sudjelovao i predstavnik tuženog, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud potpunim zanemarivanjem ove činjenice povrijedio apelantovo ustavno pravo. Naime, od te činjenice i njezinog pozicioniranja u odnosu na druge utvrđene činjenice ovisi pravilna primjena materijalnog prava, što nesporno, prema članku 250. stavak 1. ZPP, spada u nadležnost revizijskog suda. Ovakvim postupanjem Vrhovni sud je propustio očitovati se na apelantove navode i utvrđenje nižestupanjskih sudova o ključnoj činjenici koja je od suštinske važnosti za ishod spora a od koje ovisi i odgovor na pitanje je li i koji od brojnih instituta obligacijskog prava koji su navedeni u obrazloženjima odluka redovitih sudova primjenjiv na konkretni slučaj. Obzirom da Vrhovni sud, zbog zanemarivanja činjeničnog utvrđenja nižestupanjskih sudova, nije na jasan i nedvosmislen način dao obrazloženje svog pravnog stajališta vezanog za primjenu materijalnog prava, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 6/09 od 18. travnja 2012. godine, stavak 43., povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Uzimajući u obzir standarde i principe, kojim se, između ostalog, ukazuje da je upravo zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli, a zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava, Ustavni sud ne može konstatirati da odluka Kantonalnog suda krši apelantičina ustavna prava, nego upravo suprotno, tj. da sadrži odgovore na suštinsko pitanje zašto je usvojen tužbeni zahtjev tužiteljice, a odbijen apelantičin protutužbeni zahtjev. Navedeno posebice zato što apelantica ne ukazuje na bilo kakvu nepravilnost postupka u njegovom proceduralnom dijelu, nego povredu prava na pravično suđenje nalazi u pogrešnom utvrđenju Kantonalnog suda da raniji, tj. njezin brak nije razveden. Sukladno navedenom, Ustavni sud nalazi da osporenom presudom nije povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4013/09 od 15. svibnja 2012. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 53/12, utvrđivanje pravovaljanosti braka, odnosno poništenja braka, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud ne može konstatirati da odluke Vrhovnog, Kantonalnog i Općinskog suda krše apelantova ustavna prava, nego upravo suprotno, da sadrže odgovore na suštinska pitanja utemeljena na relevantnim odredbama materijalnog prava, odredbama ZPP, prvenstveno da apelant nije dokazao pravno sljedništvo tuženih u odnosu na kupca, niti je dokazao da je on izmirio obvezu prema prodavcu. Osim toga, Ustavni sud smatra da je prvenstveno bila obveza kupca kao ugovorne strane da izmiri dug prema apelantu. Međutim, obzirom na to da je nad njime okončan stečajni postupak, apelant je isto tako svoja potraživanja mogao prijaviti u stečajnom postupku, što, kako proizlazi iz činjeničnog utvrđenja, očigledno nije učinio. Sukladno navedenom, Ustavni sud zaključuje da pobijanim presudama nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1106/09 od 26. svibnja 2012. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/12, isplata duga, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da ni prvostupanjski, a ni Kantonalni sud u prizivnom postupku nisu izvršili svoju obvezu da navedu jasne razloge na kojima su zasnovali odluku o početku roka zastarijevanja tužiteljevog potraživanja, odnosno da osporene odluke ne sadrže obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Slijedeći to, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1630/09 od 27. lipnja 2012. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 74/12, osiguranje po ugovoru o kasko osiguranju vozila, početak tijeka zastare, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da je u obrazloženjima osporenih odluka jasno navedeno da apelant nije dokazao da je tuženi u bilo kakvoj uzročno-posljedičnoj svezi sa štetnim događajem, ili da je svojim radnjama skrivio nastanak predmetne štete. S druge strane, redoviti sudovi su u obrazloženjima osporenih odluka naglasili da apelant u predmetnom postupku nije dokazao ni da mu je šteta nastala od opasne stvari ili opasne djelatnosti, kako bi se eventualno mogle primijeniti odredbe čl. 158, 173. i 177. ZOO, zbog toga što predmetni štetni događaj ne predstavlja djelatnost koju je organizirao tuženi, već predstavlja djelo općeg kriminaliteta. Dakle, apelant u predmetnom postupku nije dokazao da je tuženi u bilo kakvoj uzročno-posljedičnoj svezi sa štetnim događajem, niti da je svojim radnjama skrivio nastanak predmetne štete. Imajući u vidu navedeno, prema mišljenju Ustavnog suda, redoviti sudovi su u osporenim odlukama dali detaljno i jasno obrazloženje svojih stajališta u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava koja ni u jednom dijelu ne izgledaju proizvoljno.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2084/09 od 28. rujna 2012. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 92/12, naknada štete prema ranijem članku 180. ZOO - odgovornost društveno-političke zajednice za štetu nastalu u razdoblju rata, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada je u pobijanim odlukama potpuno izostalo obrazloženje naloga kojim se određuje apelantičinom suprugu, odnosno apelantici koja je uknjižena kao vlasnik spornog stana, da napusti sporni stan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3102/09 od 6. prosinca 2012. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/13, povrat stana u posjed, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da radnje izvršenja produljenog kaznenog djela porezna utaja koje su apelantima stavljene na teret nisu razgraničene na precizan način. Dalje, apelanti su u pretežnom dijelu ostvarili produljeno kazneno djelo porezna utaja poduzimanjem radnji u vrijeme važenja KZFBiH iz 1998. godine, odnosno optužnicom im je stavljeno na teret da su počinili kvalificirani oblik kaznenog djela porezna utaja i prema ovom zakonu. Najzad, izostalo je jasno i precizno određenje vremena izvršenja posljednje radnje koja je ušla u produljeno kazneno djelo na temelju čega se određuje i vrijeme izvršenja kaznenog djela, a sukladno tome i koji zakon je važio u vrijeme izvršenja kaznenog djela. Imajući u vidu navedeno, obrazloženje prvostupajnskog suda da „nije bilo mjesta primjeni principa primjene blažeg zakona iz razloga što je za primjenu tog pravnog instituta potrebno da se zakon nakon izvršenja kaznenog djela promijeni jednom ili više puta, te je stoga „u konkretnom slučaju primijenjen KZFBiH iz 2003. godine” ne može se prihvatiti kao objašnjenje koje daje odgovor na pitanje koji zakon je trebalo primijeniti, odnosno koji zakon je blaži za učinitelja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1123/11 od 22. ožujka 2013. godine, stavak 98., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 31/13, produljeno kazneno djelo, vrijeme izvršenja kaznenog djela, primjena blažeg zakona, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada propust redovitog suda da se u obrazloženju osporene presude, sukladno zakonskoj obvezi, izričito izjasni na koji način je riješio određeno pravno pitanje, u okolnostima konkretnog slučaja nije bio od takvog utjecaja da dovede u pitanje pravičnost postupka u cjelini.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 29/10 od 25. travnja 2013. godine, stavak 55., vremensko važenje kaznenog zakona, primjena blažeg zakona, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada Kantonalni sud u osporenoj presudi nije dao razloge o odlučnim činjenicama u odnosu na povjerenje malodobne djece, niti odluka sadrži jasne i argumentirane razloge na kojima je zasnovana, odnosno kada osporena odluka ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve prema standardu prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3012/13 od 9. listopada 2013. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/13, roditeljsko staranje, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada izreka sudske odluke sadrži činjenice i okolnosti koje se zasnivaju na nezakonitim dokazima, odnosno kada je osporena odluka zasnovana na dokazima na kojima sud ne može zasnovati svoju odluku u smislu odredaba članka 10. stavak 2. ZKP.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3364/10 od 12. veljače 2014. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 21/14, kazneni postupak, nezakonit dokaz, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, budući da su redoviti sudovi, imajući u vidu postavljeni tužbeni zahtjev i okolnost da je na spornoj parceli sagrađeno groblje, koje je takvo izuzeto iz pravnog prometa, odbili tužbeni zahtjev apelantica za predaju u posjed sporne parcele za što su dali jasno i argumentirano obrazloženje, koje se u okolnostima konkretnog slučaja ne čini proizvoljnim niti u jednom segmentu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1411/11 od 27. veljače 2014. godine, stavak 46., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/14, predaja u posjed sporne parcele na kojoj je tužena, na temelju urbanističke suglasnosti, izgradila groblje, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju Ustavni sud nalazi da je Kantonalni sud, rješavajući priziv tuženog, našao da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio sve odlučne činjenice, ali da je pogrešno izveo zaključak da su rješenja tuženog nezakonita. Naime, prema mišljenju Kantonalnog suda, tuženi je prilikom donošenja pobijanih rješenja u potpunosti postupio sukladno odredbi čl. 5. i 6. Pravilnika, budući da je rješenje o ocjenjivanju apelanta doneseno u roku od 30 dana po završetku kalendarske godine i da ga je donio općinski načelnik. Također, prema mišljenju Kantonalnog suda, u konkretnom slučaju iz stanja spisa jasno proizlazi da je tuženi prilikom donošenja rješenja od 29. siječnja 2003. godine postupio sukladno odredbi članka 50. stavak 4. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika u tijelima uprave u FBiH, budući da je opširno i detaljno naveo razloge zbog kojih je apelantu dao ocjenu „ne zadovoljava”. Dakle, Kantonalni sud je, odlučujući o prizivu tuženog, dao jasne i precizne razloge zbog kojih je našao da priziv treba uvažiti i prvostupanjsku presudu preinačiti. U navedenom obrazloženju Kantonalnog suda Ustavni sud ne vidi bilo kakvu proizvoljnost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2185/11 od 8. svibnja 2014. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/14, ocjenjivanje rada državnog službenika, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo ustavno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije kada

je Kantonalni sud, uvažavajući sve okolnosti slučaja, preinačio odluku o roditeljskom staranju, te brigu o maloljetnom djetetu, uvažavajući njegovu dob i druge okolnosti, povjerio majci dajući za to valjane i na zakonu utemeljene razloge za primjenu Obiteljskog zakona FBiH, koji uvažavaju prvenstveno interes djeteta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 373/II od 10. lipnja 2014. godine, stavak 42., povjeravanje djeteta, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju, u svezi sa apelantovim navodima, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi, protivno apelacijskim navodima, dali iscrpne razloge o svojim odlučenjima. S tim u svezi, Ustavni sud ne nalazi nikakvu proizvoljnost u zaključcima da apelantu pripada pravo na naknadu nematerijalne štete zbog neutemeljenog boravka u pritvoru i umanjenja životne aktivnosti u iznosu preciziranom u presudama, te da su tim povodom u osporenim presudama dani jasni i precizni razlozi za primjenu relevantnih odredaba ZOO, a koje su citirane u prethodnim točkama ove odluke. Pri tome Ustavni sud podsjeća da se iznos naknade nematerijalne štete utvrđuje na osnovi specifičnosti svakog slučaja posebice, te da se, suprotno apelantovim navodima, u takvim slučajevima putem sudske prakse ne mogu odrediti fiksni iznosi, kako je to obrazložio i Vrhovni sud u svojoj presudi. Ustavni sud, u tom kontekstu, smatra da iz navedenih obrazloženja u svezi sa određivanjem visine iznosa nematerijalne štete koja pripada apelantu nema ništa što ukazuje na proizvoljnu primjenu materijalnog prava, kao i da su obrazloženja osporenih odluka sukladna standardima Europske konvencije. Prema mišljenju Ustavnog suda, a suprotno apelantovim navodima, u osporenim odlukama su dana obrazloženja kako u pogledu naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišavanja slobode i boravka u pritvoru, te u svezi s tim pretrpljenih duševnih bolova uslijed povrede časti i ugleda, tako i u pogledu naknade štete zbog umanjenja životne aktivnosti i u pogledu načina njihovog utvrđivanja, te u svezi s razlozima za vraćanje na ponovni postupak dijela tužbenog zahtjeva koji se odnosio na naknadu materijalne štete a koja ni u jednom dijelu ne izgledaju proizvoljno ili neprihvatljivo sami po sebi, pa Ustavni sud smatra da navedena obrazloženja u potpunosti zadovoljavaju standarde članka 6. Europske konvencije. S obzirom na navedeno, kao i okolnost da su redoviti sudovi u osporenim odlukama detaljno raspravili sve prigovore koje apelant ponavlja u apelaciji i dali razloge zašto oni ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi ukazivalo na to da su sudovi proizvoljno primijenili relevantne propise na apelantovu štetu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2451/12 od 10. lipnja 2014. godine, stavak 34., određivanje visine iznosa na ime naknade nematerijalne štete zbog neutemeljenog lišavanja slobode i boravka u pritvoru, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

[...] Ustavni sud primjećuje da je Kantonalni sud, prihvaćajući činjenično utvrđenje Općinskog suda da se u konkretnom slučaju radi o neimenovanom ugovoru i da su stvarna volja i cilj ugovarača bili da tim ugovorom reguliraju svoja prava i obveze u svrhu zajedničkog poslovnog pothvata sudjelovanja u privatizacijskom tenderu za kupovinu dionica „Bihaćke pivovare”, u svojoj presudi dovoljno jasno obrazložio svoj zaključak da je taj ugovor, čije su ispunjenje tužitelji tražili, pravno valjan i da nije u suprotnosti

sa Zakonom o vrijednosnim papirima, Zakonom o gospodarskim društvima i drugim propisima, prethodno citirajući odredbe čl. 10. i 40. Zakona o vrijednosnim papirima i članka 210. stavak 1. Zakona o gospodarskim društvima. U svezi sa tim, Ustavni sud ukazuje da je člankom 10. Zakona o vrijednosnim papirima propisano „da se vlasništvo na vrijednosnim papirima stječe na dan zaključivanja pravnog posla kojim se prenosi vlasništvo na vrijednosnom papiru”, dok je člankom 40. istog zakona propisano „da se kupovina, prodaja i davanje u zalog vrijednosnih papira vrši na osnovi ugovora u pisanoj formi”, a da je člankom 210. stavak 1. Zakona o gospodarskim društvima propisano da „dioničar ima pravo prodati ili po drugoj osnovi svoje dionice prenijeti drugoj osobi”. Također, Ustavni sud primjećuje da je Kantonalni sud u svojoj presudi dovoljno jasno obrazložio svoj zaključak da je djestvo predmetnog ugovora vezano za prijenos dionica u smislu članka 78. ZOO počinjalo od vremena određenog u članku 10. tog ugovora i da, sukladno tome, tužitelji kao strani ulagači nisu mogli ni izvršiti prijavu stranog ulaganja kod nadležnog tijela prije nego što apelant ispuni svoju obvezu iz članka 10. predmetnog ugovora, odnosno prije nego što im izda valjanu ispravu o prijenosu ugovorenog broja dionica, koju apelant nije izvršio iako je u postupku privatizacije stekao dionice „Bihačke pivare”. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, protivno apelantovim navodima, u osporenoj presudi odgovorio na svaki apelantov revizijski navod koji je ocijenio bitnim i relevantnim za odlučenje u konkretnom slučaju. U svezi sa tim, Ustavni sud, također, zapaža da je Vrhovni sud obrazložio da je, nasuprot apelantovim navodima, Kantonalni sud postupio po uputama iz rješenja o ukidanju i da je pravilnom primjenom procesnog prava ispitao pobijanu prvostupanjsku presudu i ocijenio sve prizivne navode koji su bili od značaja za pravilno presuđenje, kao i da je pravilno ocijenjeno da ugovor ima sva obilježja partnersko-ortačkog ugovora i da je pri tome tumačen kroz pravilnu primjenu odredbe članka 99. ZOO, te da je pravilno utvrđeno da je pravno valjan, a da apelant nije izvršio ugovornu obvezu predaje dionica tužiteljima. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud za svoje stajalište dao valjane, jasne i logične razloge i da je svoju odluku obrazložio sukladno zahtjevima članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1853/II od 10. lipnja 2014. godine, stavak 34., izvršavanje obveza iz ugovora, prijenos dionica, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U svezi s danim obrazloženjem Apelacijskog vijeća, Ustavni sud zapaža da navedeno vijeće nije ni tvrdilo da je KZBiH blaži za apelanta imajući u vidu zakonski minimum zapriječene kazne. Naime, Ustavni sud zapaža da je Apelacijsko vijeće izvršilo usporedbu KZSFRJ i KZBiH sa aspekta zakonskog minimuma zapriječene kazne, utvrdivši da KZBiH nije blaži za apelanta, imajući u vidu propisani zakonski minimum. Međutim, Ustavni sud, isto tako, zapaža da se Apelacijsko vijeće u konkretnom slučaju opredijelilo za primjenu KZBiH da bi se izbjeglo kombiniranje starog i novog zakona, ocijenivši da se apelant na taj način nije našao u težoj poziciji, budući da je kaznu zatvora u trajanju od 10 godina moguće izreći i po starom i po novom zakonu. U svezi s danim obrazloženjem, Ustavni sud podsjeća na odredbu članka 4. stavak 2. KZBiH koja obvezuje Sud BiH da prilikom odlučjenja primijeni zakon koji je blaži za učinitelja, pa stoga dano obrazloženje Apelacijskog vijeća, suštinski ne korespondira sa citiranom odredbom. Stoga, Ustavni sud smatra da je Apelacijsko vijeće, sukladno citiranom članku, prilikom primjene materijalnog prava, trebalo eksplicitno utvrditi koji je zakon blaži

za apelanta, u konkretnom slučaju sa aspekta zakonskog minimuma zapriječene kazne, te u pogledu relevantnih odredaba o stjecaju kaznenih djela, pa sukladno nespornom utvrđenju, primijeniti blaži zakon. Ustavni sud zapaža da je ovakav pristup Apelacijskog vijeća izostao, pri čemu je, u svezi sa primjenom materijalnog prava iz članka 175. toč. a) i b) KZBiH, dano obrazloženje koje ne zadovoljava standarde iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ustavni sud zaključuje da je u okolnostima konkretnog slučaja proizvoljno obrazloženje Apelacijskog vijeća u svezi sa primjenom članka 175. KZBiH na apelantove radnje koje su okvalificirane kao kazneno djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, te je stoga prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3280/13 od 7. listopada 2014. godine, st. 58. i 59., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 92/14, kazneni postupak, ratni zločin, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3. (e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3. (e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada u obrazloženju osporene presude, koja predstavlja konačnu odluku o postojanju kaznenog djela i kaznene odgovornosti, izostanu razlozi i obrazloženja iz kojih proizlazi da je odgovoreno na suštinska pitanja istaknuta u prizivu koja su se odnosila na zaključak o postojanju kaznenog djela i kaznene odgovornosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3623/13 od 7. listopada 2014. godine, stavak 104., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 89/14, kazneni postupak, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3. (e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada je Vrhovni sud propustio jasno i nedvojbeno obrazložiti u čemu se ogleda pogrešna primjena materijalnog prava u okviru Kantonalnog suda u okolnostima u kojima je apelantica djelomično dokazala sporne činjenice (prijem uposlenika), a djelomično su one učinjene nespornim (način prijema) u svezi sa odredbom članka 143. stavak 8. ZOR-a na kojem je apelantica zasnovala svoj tužbeni zahtjev.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4566/11 od 21. listopada 2014. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 93/14, Ustavni sud odlučio o meritumu zahtjeva jer u okolnostima konkretnog slučaja postoji presuda Kantonalnog suda koja je jasna, precizna i argumentirana u pogledu primjene odredbe članka 143. stavak 8. ZOR-a i obrazložena na način koji zadovoljava standarde propisane u članku 6. stavak 1. Europske konvencije, zbog čega je ostavljena na snazi, radni spor traje više od 14 godina, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3. (e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada u osporenoj odluci redoviti sud nije dao obrazloženje u pogledu stvarnog mjesta stanovanja tuženih, odnosno kada nije ispitao koliko je bila

čvrsta, odnosno trajna veza tuženih sa predmetnim prostorom i jesu li tuženi zasnovali svoj dom na nekom drugom mjestu, kako je to predviđeno standardima prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije, zbog čega nije moguće donijeti zaključke je li miješanje u imovinu apelanata bilo zakonito, predstavljaju li sporne zajedničke prostorije dom tuženih, te koje od ova dva prava „preteže” u smislu odredaba Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2453/II od 6. studenog 2014. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 93/14, zahtjev apelanata za povrat u posjed zajedničkih prostorija koje su tuženi koristili na osnovi ugovora o davanju na privremeno korištenje koji je zaključen između apelanata kao etažnih vlasnika spornog prostora i tuženih, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je osporenom odlukom Vrhovnog suda u konačnici odbijen apellantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se utvrdi njegov suvlasnički dio u dijelu državnog kapitala prvotuženog, te, s tim u svezi, i pravo da se upiše kao vlasnik navedenog kapitala. Dalje, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci dao detaljna i argumentirana obrazloženja zašto je utvrdio da je navedeni apellantov zahtjev neutemeljen. Ustavni sud smatra da se ne mogu prihvatiti apellantovi navodi o proizvoljnosti u primjeni materijalnog prava, posebice zato što apellant za takvu svoju tvrdnju nije ponudio bilo kakvu argumentaciju. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud u osporenoj odluci detaljno obrazložio na kojim je sve relevantnim propisima utemeljio osporenu odluku, te da je o tome dao detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim ili suprotnim pravu na obrazloženu odluku iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3821/II od 18. studenog 2014. godine, stavak 27., privatizacija državnog kapitala, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud ističe da Apelacijski sud nije ocijenio apellantove prizivne navode koji su, prema mišljenju Ustavnog suda, bili od suštinskog značaja u konkretnom slučaju. Posebice se ukazuje na apellantove tvrdnje da je obavijest o prijemu potpisala osoba koju on (apellant) ne poznaje. Nasuprot tome, Apelacijski sud je uopćeno konstatirao „da je apellant uredno zaprimio nalog”. Pitanje je li neko pravodobno zaprimio određeno pismeno, odnosno je li uopće zaprimio pismeno je, prema mišljenju Ustavnog suda, od iznimne važnosti za pravičnost postupka u cjelini i takva pitanja mogu biti prizivna osnova temeljem odredaba članka 68. stavak 1. točka a) Zakona o prekršajima (bitne povrede postupka), koje je prizivni sud dužan razmotriti. Kad se sve navedeno uzme u obzir, te imajući u vidu navedenu praksu Europskog suda, proizlazi da Apelacijski sud, u konkretnom slučaju, nije razmotrio prizivne navode koji su bili od suštinskog značaja za apellanta. To je imalo kao posljedicu da obrazloženje osporene odluke Apelacijskog suda ne zadovoljava standard obrazložene presude u smislu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4839/II od 18. studenog 2014. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/14, dostava, prekršajni nalog, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Dakle, Ustavni sud zapaža da su oba redovita suda faktički odbila apelantov tužbeni zahtjev iz više osnova a pri tome ni za jednu od njih nisu dali jasno i logično obrazloženje, pa je u konačnici ostalo nejasno iz kojih razloga je zapravo odbijen apelantov tužbeni zahtjev, da li zato što apelant nije bio član obiteljskog kućanstva njegovog djeda i bake u smislu članka 6. Zakona o stambenim odnosima i, dosljedno tome, je li obzirom na stupanj srodstva bitna samo zajednica života, ili se traži ekonomska zajednica od 10 godina, ili zato što apelant nema pravni interes za utvrđenje, ili zato što nije bespravni korisnik predmetnog stana u smislu članka 30. Zakona o stambenim odnosima, ili zato što tužena nije pasivno legitimirana. Iz navedenog proizlazi da ni Općinski, a potom ni Kantonalni sud u prizivnom postupku nisu izvršili svoju obvezu da navedu jasne razloge na kojima su utemeljili odluku da je apelantov tužbeni zahtjev neutemeljen, odnosno da osporene odluke ne sadrže obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, što vodi proizvoljnosti nespojivoj s ciljem i suštinom navedenog prava, zbog čega Ustavni sud ne može ispitati jesu li u osporenim odlukama redoviti sudovi pravilno primijenili materijalno pravo. Međutim, imajući u vidu stajališta navedena u ovoj odluci, da Ustavni sud neće supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i primjeni materijalnog prava, Ustavni sud se neće upuštati u to kako su redoviti sudovi trebali protumačiti odredbe Zakona o stambenim odnosima, Zakona o prodaji stanova na kojim postoji stanarsko pravo i ZPP budući da je to u nadležnosti redovitih sudova, a ne Ustavnog suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 712/12 od 21. srpnja 2015. godine, st. 35. i 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 69/15, stanarsko pravo, član obiteljskog kućanstva, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, jer se obrazloženje osporenih odluka, u pogledu obvezne primjene blažeg zakona, svodi na usporedbu KZBiH i KZSFRJ isključivo u dijelu koji od dva navedena zakona propisuje težu kaznu za počinitelja (apelanta), obzirom na to da je glavni argument bio da KZSFRJ za predmetno kazneno djelo propisuje (i) smrtnu kaznu. Niti jedno od dvaju vijeća Suda BiH koja su odlučivala o ovom slučaju nije dalo obrazloženje koji od navedena dva zakona propisuje blažu kaznu za kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog pučanstva. To je, prema mišljenju Ustavnog suda, bilo obvezno imajući u vidu da je tendencija Suda BiH bila da se apelant blaže kazni (s obzirom na to da je izrečena kazna ispod zakonom propisanog minimuma), te je, upravo stoga, bilo neophodno da se izvrši usporedba članka 173. KZBiH i članka 142. KZSFRJ, odnosno da obrazloženje koji od navedena dva zakona propisuje (i) blažu kaznu za apelanta, te da se onda odluči koji je zakon blaži sa aspekta zakonskog minimuma zapriječene kazne i da se sukladno tome primijeni blaži zakon.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3312/12 od 27. studenog 2015. godine, stavak 80., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/16, kazneni postupak, primjena blažeg zakona, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud, prije svega, primjećuje da su navodi apelacije, faktički, ponovljeni navodi iz žalbe i revizije, te da su na sve te navode Općinski sud, Kantonalni sud i Vrhovni sud

odgovorili u svojim odlukama. Dalje, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da su sudovi na tri sudske instance vrlo detaljno razmotrili sva pitanja koja apelant ponavlja u apelaciji, te da su dali veoma jasna i razložna obrazloženja zbog čega se ne mogu prihvatiti apelantovi navodi o tome da se u konkretnom slučaju radilo o povredi njegovih autorskih prava. U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je predmetni spor nastao zbog toga što je tuženi, kao vlasnik nebodera „Unisa”, prilikom rekonstrukcije i sanacije tog objekta i izbora stakala za staklenu opnu nebodera, bez apelantove suglasnosti, izabrao i postavio staklo „super silver green”. Naime, Ustavni sud zapaža da iz osporenih odluka proizlazi da je u konkretnom slučaju bilo bitno utvrditi je li „Unitic”, kao vlasnik djela arhitekture, mijenjao djelo bez apelantove suglasnosti, tj. bez suglasnosti autora djela. Redovni sudovi su, u svezi s tim, utvrdili da iz provedenih dokaza proizlazi da je apelant bio konzultant u konzultantskom timu koji je radio na sanaciji i obnovi staklene opne objekta (fasade), pa je i sudjelovao u izboru stakala iako je u ovom slučaju konačnu odluku o izboru stakala donio tuženi kao vlasnik objekta. Dalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi utvrdili da sadašnja nijansa stakla ne odgovara nijansi stakla kojim je bila obložena fasada objekta prije njegovog oštećenja. Međutim, u postupku je bilo nepobitno da se ta vrsta stakala više ne proizvodi, pa tuženi kao vlasnik objekta nije prihvatio ugradnju stakala po apelantovom izboru jer taj izbor stakala nije ni razmatrao konzultantski tim, a radilo se o vrsti stakala koja su znatno skuplja od stakala koja su ušla u uži izbor, a posebice od vrste stakala koje je izabrao tuženi. Ukazano je da su apelant i „Unis inženjering” predložili četiri boje za fasadu, te pošto nije postignuta suglasnost o izboru stakala, tuženi je donio odluku o izboru stakala, i to stakala „super silver green”. Redovni sudovi su zaključili da, uzimajući u obzir okolnost da je predmetni objekt znatno oštećen u ratu, a posebice da je stakleni dio fasade uništen i da je tuženi morao uložiti znatna materijalna sredstva za sanaciju i rekonstrukciju građevine, te da je nakon sanacije objekt počeo funkcionirati i da je omogućeno obavljanje djelatnosti i upošljavanje većeg broja radnika, kao i obavljanje drugih gospodarskih aktivnosti, što je i općepoznato, da apelant nije dokazao da mu je tuženi svojim radnjama prouzročio štetu. [...] Prema mišljenju Ustavnog suda, redovni sudovi su dali jasno i precizno obrazloženje svojih zaključaka zbog čega je trebalo odbiti apelantov tužbeni zahtjev kojim je tražio da se utvrdi da je postupanjem tuženog došlo do povrede njegovih autorskih prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1838/13 od 10. studenog 2016. godine, st. 47. i 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 93/16, parnični postupak zbog „povrede autorskog prava i naknade štete”, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.e) Ustava BiH u dijelu koji se odnosi na primjenu prava i utvrđivanje činjenica**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada redovni sudovi u obrazloženju osporenih odluka na primjedbu o zlouporabi prava sudionika u postupku i pozivanje suda da ju spriječi, uz konkretne primjedbe, nisu dali ni minimum obrazloženja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1154/14 od 11. siječnja 2017. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/17,**

izvršni postupak, gubitak prava apelanata, između ostalog i zbog činjenice da je prodaja nekretnina u izvršnom postupku osujećena sudjelovanjem osoba, čiju zlouporabu sud nije spriječio, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.e) Ustava BiH

Ustavni sud smatra da obrazloženje osporene prvostupanjske presude Općinskog suda zadovoljava standarde prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. S obzirom na to da na strani Općinskog suda ne postoji propust da obrazloži svoju odluku, Ustavni sud smatra da obrazloženje osporene odluke Kantonalnog suda, kojom je suštinski samo potvrđeno činjenično stanje i pravno shvaćanje prvostupanjskog suda, bez detaljnog obrazlaganja žalbenih navoda apelanata, ne dovodi *per se* u pitanje pravičnost postupka sagledanog u cjelini.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4779/14 od 10. svibnja 2017. godine, stavak 40., parnični postupak, obustava isporuke električne energije apelantima zbog neizmirenog dugovanja, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.e) Ustava BiH**

U okolnostima konkretnog slučaja, redovni sudovi su, odbijajući tužbeni zahtjev apelantata za naknadu štete utemeljene na odredbi članka 172. stavak 1. ZOO kojom je propisano da pravna osoba odgovara za štetu koju njezin organ prouzroči trećoj osobi u vršenju ili u svezi s vršenjem svojih funkcija, naglasili da se navedena odredba kao osnova odgovornosti za štetu može primijeniti samo u situaciji kada je organ pravne osobe (tužena) prema trećoj osobi (apelantima) postupao nezakonito i nepravilno i na taj način mu prouzročio štetu. To bi u okolnostima konkretnog slučaja, kako je jasno navedeno u osporenim presudama, značilo da su nepravilnim radom suda apelantima nanesene povrede koje su suprotne općim pravnim načelima i pravilima struke, a u konkretnom slučaju iz rezultata dokaznog postupka nije utvrđeno, niti su apelanti dokazali, da takve ili slične okolnosti postoje, već upravo suprotno, da su sudovi proveli deložaciju na temelju pravomoćne presude (zamjene nekretnina) i pravomoćnog rješenja o izvršenju. (Postupak u konkretnom slučaju pokrenut je po tužbi apelanata kojom su tražili da im tužena, zbog pogrešne i nezakonite odluke suda donesene u prethodnom postupku (radi poništenja ugovora o zamjeni nekretnina u kojem su imali procesni položaj tuženih, kasnije izvršenika), nadoknadi štetu koju su zbog izvršenja te odluke pretrpjeli).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 717/15 od 11. listopada 2017. godine, stavak 29., zamjena nekretnina, naknada štete, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.e) Ustava BiH**

Ne postoji kršenje članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine ni članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada su redovni sudovi detaljno i jasno obrazložili odluke kojima je usvojen tužiteljev zahtjev da mu apelant na ime duga po izvršenoj korekciji utroška električne energije za utuženo razdoblje isplati određeni novčani iznos, uz pozivanje na relevantne propise materijalnog i procesnog prava, a takva obrazloženja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2297/15 od 6. prosinca 2017. godine, st. 40. i 41., među parničnim strankama nije bilo sporno da je u konkretnom slučaju zbog greške prilikom instaliranja mjernog uređaja kod apelanta došlo do pogrešnog evidentiranja stvarno potrošene električne energije u utuženom razdoblju. Međutim, kao sporno se postavilo pitanje je li apelant kao potrošač zbog pogrešnog**

mjerenja električne energije dužan platiti dug tužitelju za utuženo razdoblje u smislu relevantnih odredbi ZOO, odnosno je li tužitelj imao pravo vršiti naknadni obračun potrošnje električne energije u smislu relevantnih odredbi Općih uvjeta za isporuku i snabdijevanje električnom energijom, Zakon o zaštiti potrošača, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.e) Ustava BiH

U konkretnom slučaju Ustavni sud podsjeća da su prvostupanjskom presudom apelanti na temelju članka 212. stavak 3. ZKPFBiH obvezani oštećenom nadoknaditi štetu u iznosu od 590,00 KM. Nadalje, iz sadržaja žalbe koju su apelanti izjavili protiv prvostupanjske presude nesporno proizlazi da su oni prvostupanjsku presudu osporavali i u dijelu odluke o imovinskopravnom zahtjevu oštećenog, pri tome ukazujući da je prvostupanjska presuda u tom dijelu paušalna i utemeljena na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. Odlučujući o žalbi, Kantonalni sud je rješenjem djelomično uvažio žalbu apelanata i prvostupanjsku presudu preinačio glede odluke o kaznenopravnoj sankciji, a u stavku dva izreke rješenja apelanti su, između ostalog, obvezani oštećenom nadoknaditi štetu u iznosu od 590,00 KM. Dakle, Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud, iako je takav dispozitiv sadržan i u izreci prvostupanjske presude, u točki dva dispozitiva rješenja obvezao apelante da oštećenom nadoknade štetu u iznosu od 590,00 KM. Međutim, Kantonalni sud u obrazloženju rješenja nije naveo bilo kakve razloge iz kojih bi proizlazilo da je uopće razmatrao žalbene tvrdnje apelanata glede odluke kojim su obvezani oštećenom nadoknaditi štetu, odnosno rješenje ne sadrži ništa iz čega bi se moglo zaključiti da se bavio suštinskim pitanjima koja su mu podnesena na presuđivanje. Dakle, Kantonalni sud se uopće nije odredio prema zaključcima Općinskog suda glede odluke o obvezivanju apelanata na naknadu štete (presudu nije ni potvrdio, niti ju je preinačio). Pored toga, ni u svezi s dispozitivom svoje odluke kojim su apelanti obvezani na naknadu štete Kantonalni sud nije naveo razloge zbog kojih smatra da u konkretnom slučaju podaci kaznenog postupka pružaju pouzdan temelj za cjelovito ili djelomično presuđenje o imovinskopravnom zahtjevu oštećenog (članak 212. stavak 3. ZKPFBiH). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da obrazloženje osporenog rješenja u dijelu odluke o imovinskopravnom zahtjevu ne zadovoljava kriterije „obrazložene odluke” koji su inherentni načelu pravičnog suđenja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2752/16 od 17. siječnja 2018. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/18, kazneni postupak, odluka o imovinsko-pravnom zahtjevu, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada je apelantičin tužbeni zahtjev odbijen, uz jasne i argumentirane razloge iz kojih suštinski proizlazi da je apelanatica u vrijeme zaključenja ugovora bila na jasan i razumljiv način obaviještena o svim bitnim elementima ugovora, dakle i o valutnoj klauzuli, te da je ugovor s tuženim zaključen obostranom suglasnošću volja ugovornih strana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5328/15 od 13. ožujka 2018. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 21/18;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3877/17 od 17. srpnja 2019. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 53/19, pitanje ni-**

štavosti ugovora o kreditu zaključenom u švicarskim francima (CHF), nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH, ni članka II/3. Ustava BiH i članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju

Imajući u vidu sadržaj i smisao temeljnih načela izvršnog postupka, odredbi ZIP-a i odredbi ZPP koji se u izvršnom postupku supsidijarno primjenjuju, pa stoga i odredbe o ovlastima punomoćnika (odvjetnika) u izvršnom postupku, Ustavni sud smatra da je arbitrarno stajalište i obrazloženje Kantonalnog i Općinskog suda iz kojeg proizlazi da izričito apelantovo ovlaštenje svom punomoćniku da umjesto njega putem svog podračuna preuzme potraživanje od izvršenika (koje je utvrđeno u parničnom postupku) predstavlja razlog koji sprječava izvršenje u smislu članka 47. stavak 9. ZIP-a. Naime, iz odredbe članka 36. stavak 1. ZIP-a proizlazi da su bitni elementi prijedloga za izvršenje: izvršni ili vjerodostojni dokument na temelju kojeg se traži izvršenje, tražitelj izvršenja i izvršenik, potraživanje čije se ostvarenje traži, sredstvo kojim izvršenje treba provesti, predmet izvršenja ako je poznat, kao i drugi podaci koji su potrebni za provođenje izvršenja. Imajući to u vidu, kao i okolnost da navedenom odredbom nije preciziran način-modalitet izvršenja kao bitni element prijedloga za izvršenje, Ustavni sud smatra da je u osporenim rješenjima navedena odredba pogrešno dovedena u kontekst odredbe članka 47. stavak 9. ZIP-a i razloge koji sprječavaju izvršenje, a koja glasi: „Ako je na temelju činjenice nastale u vremenu kada ju dužnik više nije mogao istaknuti u postupku iz kojega potječe odluka, odnosno ako je na temelju činjenice nastale nakon zaključenja sudskog ili upravnog poravnjanja, trajno ili za određeno vrijeme, odgođeno, zabranjeno, izmijenjeno ili na drugi način onemogućeno ispunjenje tražbine.” Proizlazi da su sudovi u osporenim rješenjima izričito ovlaštenje punomoćniku za poduzimanje jasno određenih radnji okvalificirali kao propust i nedostatak zbog kojeg je apelantu onemogućeno ispunjenje obveze od strane izvršenika. S tog aspekta, Ustavni sud smatra da je takvim postupanjem, osim načela dispozicije, u potpunosti zanemareno načelo zaštite interesa stranaka u izvršnom postupku, u konkretnoj situaciji apelanta (pri čemu navedeni modalitet izvršenja ni na koji način ne dovodi u pitanje zaštitu interesa tražitelja izvršenja) i načelo efikasnosti, sve s ciljem učinkovitog namirenja njegove tražbine utvrđene izvršnim naslovom. Pri tome, Ustavni sud zapaža da, u smislu načela zaštite interesa stranaka, navedeni modalitet izvršenja ni na koji način ne dovodi u pitanje zaštitu interesa izvršenika koji je izvršnim naslovom nesporno obavezan na isplatu novčanog iznosa koji se potražuje u predmetnom izvršnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2344/18 od 6. lipnja 2018. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/18, izvršni postupak, uplata potraživanja na račun punomoćnika, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

[...] Ustavni sud zapaža da je u Federaciji BiH 28. rujna 2002. godine stupio na snagu Zakon o notarima koji se, kako proizlazi iz članka 135. tog Zakona, počeo primjenjivati 28. ožujka 2004. godine. U članku 73. navedenog Zakona su pobrojani pravni poslovi koji za svoju pravnu valjanost zahtijevaju notarsku obradu isprava. Međutim, Ustavni sud zapaža da iz sadržaja navedene odredbe ne proizlazi da je njom tretiran i ugovor o doživotnom izdržavanju. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je apelant u žalbi koju je podnio protiv prvostupanjskog rješenja tvrdio da se radi o pravno valjanom ugovoru, ali iz obrazloženja osporenih odluka ne proizlazi da je Kantonalni sud suštinski razmotrio ove

apelantove navode već je, kako je to naprijed rečeno, svoje odlučnje isključivo utemeljio na navodu da bi ugovor bio podoban da se radi o ugovoru notarski obrađenom od notara u BiH, bez pozivanja na bilo koju odredbu domaćeg materijalnog prava. Imajući u vidu da Kantonalni sud uopće nije naveo odredbe materijalnog prava na kojim je utemeljio svoje odlučnje, te okolnost da, kako to apelant navodi, u vrijeme zaključivanja navedenog ugovora 9. prosinca 2002. godine, nije bila uopće uspostavljena notarska služba u BiH, Ustavni sud smatra da je zbog takvog postupanja redovnog suda, odnosno nedostatka obrazloženja u svezi s primjenom materijalnog prava, ostalo krajnje nejasno iz kojih razloga i na temelju kojih odredbi materijalnog ili procesnog prava je zapravo odbijen apelantov zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnim nekretninama.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 759/16 od 6. lipnja 2018. godine, st. 42. i 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/18, uknjižba prava na nekretninama stečenim na temelju ugovora o izdržavanju koji je ovjeren u Republici Hrvatskoj, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3. (e) Ustava BiH**

Ustavni sud podsjeća da sporna odredba članka 74. stavak 1. Zakona o stečajnom postupku (kako je već naprijed citirano) glasi: „Nakon otvaranja stečajnog postupka, stečajni upravitelj pisanim putem, u roku od 60 dana, mora raskinuti radni odnos sa zaposlenikom stečajnog dužnika na temelju procjene kako nema potrebe za radom zaposlenika u tijeku odvijanja stečajnog postupka.” U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je u osporenoj presudi Vrhovni sud protumačio ovu odredbu tako da njom nije utvrđen prekluzivni rok u kojem stečajni upravitelj „mora” donijeti otkaz ugovora o radu (već je isključivo obavezan da otkaz „mora” biti u pisanom obliku), a da je rok od 60 dana omeđen cijelim tijekom trajanja stečajnog postupka i da se veže za utvrđivanje prestanka potrebe za radom zaposlenika. U svezi s navedenim, Ustavni sud podsjeća na neophodnost da redovni sudovi tijekom svog rada tumače zakonske odredbe koje nisu eksplicitne ili mogu upućivati na različite zaključke ako od tih odredbi ovisi odlučnje u predmetu, a s obzirom na to da je odredbom članka 8. Zakona o stečajnom postupku propisano da se u stečajnom postupku shodno primjenjuju odredbe ZPP ako tim ili nekim drugim zakonom nije drugačije određeno, a člankom 2. stavak 3. ZPP da sud primjenjuje materijalno pravo prema vlastitoj ocjeni i u tome nije vezan navodima stranaka u svezi s materijalnim pravom. U konkretnom slučaju Vrhovni sud je spornu odredbu protumačio na različit način od nižestupajskih sudova i došao do drugačijeg zaključka glede merituma predmeta. Pri tome je Vrhovni sud za svoj zaključak i tumačenje dao argumentirane i jasne razloge iz kojih ne proizlazi da su proizvoljni. S obzirom na navedeno, te kako u konkretnom slučaju apelanti, osim nezadovoljstva rezultatom konkretnog spora, ne nude nikakve druge razloge ili argumente iz kojih bi proizlazilo da je Vrhovni sud postupio na proizvoljan način, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanata neutemeljeni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2075/16 od 19. lipnja 2018. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/18, raskid radnog odnosa, stečajni postupak, rokovi, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3. (e) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da se stajališta iz Odluke Ustavnog suda broj AP 176/18 od 23. travnja 2018. godine u cijelosti odnose na konkretan slučaj. Naime, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka kojima je dopuštena uknjižba prava vlasništva s dijelom

1/1 na predmetnim nekretninama u korist Općine Čitluk proizlazi da je u konkretnom slučaju kao osnova upisa bila Odluka Općinskog vijeća Općine Čitluk o određivanju građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu, te da je tom odlukom naloženo Zemljišno-knjižnom uredu da „u zemljišnim knjigama upiše pravo vlasništva na predmetnim nekretninama u korist Općine Čitluk, [...], s dijelom 1/1”. Potom, Ustavni sud zapaža da iz sadržaja osporenih odluka, u smislu stajališta iz Odluke broj *AP 176/18*, ne proizlazi da je uopće utvrđeno da su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti za upis iz članka 42. st. 2. i 3. Zakona o zemljišnim knjigama. Nadalje, Ustavni sud nalazi da je u okolnostima konkretnog predmeta postupanje Općine Čitluk također bilo determinirano relevantnim odredbama Zakona o građevinskom zemljištu, a da iz navedenih zakonskih odredbi, kao ni iz ostalih odredbi na koje se pozvalo Općinsko vijeće u odluci od 31. ožujka 2016. godine, kao i redovni sudovi u osporenim rješenjima ne proizlazi ovlaštenje Općinskog vijeća odnosno Općine da na temelju odluke o određivanju gradskog i ostalog građevinskog zemljišta upiše pravo vlasništva na gradskom odnosno ostalom građevinskom zemljištu u korist Općine Čitluk. Pri tome, Ustavni sud ponovo ukazuje da je člankom 15. Zakona o građevinskom zemljištu propisano: „Odlukom o određivanju gradskog građevinskog zemljišta ne mijenja se oblik vlasništva na zemljištu koje se određuje kao gradsko građevinsko zemljište.” Stoga, Ustavni sud smatra da obrazloženje odluka osporenih u ovom postupku ne zadovoljava standarde prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, te da se ono, u smislu stajališta iz Odluke broj *AP 176/18*, zasniva na proizvoljnoj primjeni materijalnog prava, odnosno primjeni odredbi čl. 42. i 43. Zakona o zemljišnim knjigama u svezi s odredbama Zakona o građevinskom zemljištu, pa Ustavni sud nalazi da je osporenim odlukama zbog arbitrarne primjene materijalnog prava prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 3316/17* od 13. veljače 2019. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 16/19, uknjižba prava vlasništva, građevinsko zemljište u državnom vlasništvu, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

... u pogledu apelantovih tvrdnji kojima osporava utemeljenost tužiteljevog tužbenog zahtjeva, Vrhovni sud je jasno naveo temeljne karakteristike i vrste ugovora o faktoringu koji u tom trenutku nije bio propisan u zakonskim odredbama, te je polazeći od članka 5. ugovora, kojim je propisano da će apelant izvršiti povrat ukupnog iznosa kredita s pripadajućim kamatama, zaključio da je tužitelj imao pravo od apelanta zahtijevati povrat iznosa kredita s obzirom na to da mu apelantovi kupci nisu isplatili iznose koji su navedeni u fakturama. U svezi s tim, Ustavni sud naročito zapaža da apelant u prilog svojim tvrdnjama da je tužitelj trebao prema njegovim kupcima poduzimati pravne radnje s ciljem naplate potraživanja u apelaciji ne ukazuje ni na jednu odredbu ugovora ili aneksa iz kojih bi proizlazila navedena tužiteljeva obveza, odnosno činjenica da se u konkretnom slučaju radilo o faktoringu bez regresa. Dalje, razmatrajući apelantove navode kojima osporava zaključke vještaka ekonomske struke na kojima je Vrhovni sud temeljio svoju odluku, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja Vrhovnog suda, koji je prihvatio zaključke Općinskog suda, proizlazi da je odluka o visini potraživanja donesena na temelju pravila o teretu dokazivanja, te da je apelant, koga je tijekom postupka zastupao punomoćnik, imao mogućnost osporavanja tog nalaza, o čemu su se redoviti

sudovi jasno izjasnili. Pored toga, Ustavni sud podsjeća da zadatak Ustavnog suda nije preispitivati zaključke redovnih sudova glede činjeničnog stanja, te u okolnostima konkretnog predmeta, iz načina na koji je interpretiran sadržaj nalaza i mišljenja vještaka nema ništa što ukazuje da je na temelju tog nalaza i mišljenja proizvoljno utvrđeno činjenično stanje u konkretnom slučaju kako glede visine osnovnog duga tako i kamata.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4106/17 od 17. srpnja 2019. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 55/19, ugovor o faktoringu, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije budući da u predmetnom postupku okončanom pobijanom presudom Vrhovnog suda nije prekršeno apelantično raspravno načelo, niti je došlo do povrede parničnog postupka u situaciji kada je Osnovni sud, koristeći se svojim diskrecijskim pravom u smislu članka 12. stavak 1. ZPP, raspravio pitanje bračne imovine kao prethodno pitanje, a apelantici je bilo omogućeno iznositi činjenice i dokaze u prilog svojim tvrdnjama, pri čemu su redoviti sudovi na temelju velikog broja provedenih dokaza rasvijetlili relevantne okolnosti slučaja utvrđujući da su se stekle materijalnopravne pretpostavke za pobijanje dužnikove radnje, u smislu članka 281. ZOO, za što su dali dovoljno jasna obrazloženja koja se ne doimaju proizvoljnim ispitavši sve apelantičine relevantne prigovore koje u apelaciji ponavlja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3516/17 od 10. rujna 2019. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 66/19, raspravno načelo, bračna imovina, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su sudovi dali dovoljna i relevantna obrazloženja o tome da apelantima ne pripada izlučno pravo u stečajnom postupku budući da nisu mogli dokazati da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4631/17 od 30. listopada 2019. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 76/19, spor koji se tiče prava apelanata da u stečajnom postupku postave zahtjev za izlučenje vlastite imovine iz stečajne mase, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je pobijanim presudama povrijeđeno apelantično pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada su redoviti sudovi obvezali apelanticu na naknadu štete bez relevantnog ispitivanja osnove za takvu naknadu u svjetlu zakonskog okvira koji propisuje obvezu podnošenja zahtjeva za izvršenje odluke Povjerenstva [CRPC] na upravno izvršenje u prekluzivnom roku, što, u protivnom, dovodi *ex lege* do gubitka stanarskog prava, zbog čega sama odluka Povjerenstva o potvrđivanju stanarskog prava ima značaj tek podnošenjem zahtjeva za njezino upravno izvršenje pred nadležnim tijelima uprave, o čemu je Ustavni sud u svojoj praksi usvojio jasno stajalište. Pri tome redoviti sudovi u konkretnom slučaju nisu dali ni relevantno obrazloženje o prigovoru zastare potraživanja, u smislu članka 376. ZOO, i apelantičinoj odgovornosti za potraživanu štetu u okolnostima kada je zgrada u kojoj se nalazio prije-

porni stan devastirana uslijed više sile, odnosno ratnih dešavanja, što je bio razlog da se ta zgrada potpuno sruši nakon rata na temelju odluka nadležnih tijela u Mostaru.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 102/18 od 27. studenog 2019. godine, stavak 64., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/19, naknada materijalne štete nastale u ratu, izvršenje odluke CRPC, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravično suđenje – zakonom ustanovljen sud

Postoji povreda prava na pravično suđenje kada sud određen zakonom ne provede kazneni postupak.

- **Odluka broj U 34/01 od 22. lipnja 2001. godine, st. 21.-25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/01, kazneni postupak nije vodio zakonom određen sud, stvarna nadležnost, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

O reviziji, kao izvanrednom pravnom lijeku, nije odlučivao sud „ustanovljen sukladno zakonu” u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada je u postupku o reviziji odlučio sud u vijeću trojice sudaca iako je Zakonom o parničnom postupku predviđeno da u postupku o reviziji rješava sud u vijeću od petorice sudaca.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 421/04 od 25. veljače 2005. godine, st. 26. i 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, postupak po reviziji, nepravilan sastav sudskog vijeća, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju člankom 23. Zakona o kaznenom postupku BiH, koji se mora čitati u svezi sa člankom 13. Zakona o Sudu BiH, propisana je stvarna, odnosno kaznena nadležnost Suda BiH i u tom smislu ne postoji dvojba da je Sud BiH „sud koji je unaprijed određen zakonom kao nadležni sud da sudi za kaznena djela iz njegove nadležnosti”. Dalje, člankom 449. Zakona o kaznenom postupku BiH propisano je kada i pod kojim uvjetima Sud BiH može, odnosno ne može preuzeti predmet iz svoje nadležnosti, koji se u momentu stupanja na snagu Zakona o kaznenom postupku BiH nalazio u nekom drugom sudu. Ustavni sud smatra da je Sud BiH u pogledu osnova za zasnivanje svoje nadležnosti dao detaljno obrazloženje koje ima uporište u navedenim zakonima i koje se ne može ocijeniti kao arbitrarno. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da Sud BiH, rješenjem o preuzimanju predmeta nakon što je Okružni sud potvrdio optužnicu i zakazao glavni pretres nakon stupanja na pravnu snagu Zakona o kaznenom postupku BiH, nije povrijedio apelantovo pravo na pravično suđenje u odnosu na zahtjev da mu sudi „zakonom ustanovljeni sud”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 519/07 od 30. siječnja 2010. godine, st. 53. i 54., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/10, ratni zločin, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nedostatak proceduralnih pravila o preuzimanju nadležnosti, u postupku vođenom protiv apelanta, sagledanom u cjelini, nije imao za učinak povredu njegovog prava da mu sudi „zakonom ustanovljeni sud” u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4532/15 od 13. ožujka 2018. godine, stavak 83., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/18, kazneni postupak, nadležnost Suda BiH, nema povrede članka II/3.(e) Ustava BiH ni članka 6. Europske konvencije**

Pravo na javnu raspravu

Upravni spor, u konkretnom slučaju, bio je jednostupanjski i jedino postupak pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine ima karakter redovitog sudskog postupka, pa samim tim taj postupak mora biti vođen tako da zadovolji zahtjeve „javnog suđenja” i zahtjeve prava javnosti na kontrolu pravosuđa.

- **Odluka broj U 148/03 od 28. studenog 2003. godine, stavak 58., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/04, neodržavanje javne rasprave u upravnom sporu, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Neodržavanje javne rasprave u situaciji kad apelant to nije izričito ni tražio u tužbi, te kad su apelantova stajališta vezana za pravodobnost predmetnog zahtjeva, obzirom na sadržaj priziva protiv prvostupanjskog rješenja i sadržaj tužbe u upravnom sporu, već poznata sudu ne predstavlja propust koji bi ukazivao na povredu prava na pravično suđenje.

- **Odluka o meritumu broj AP 85/06 od 15. veljače 2007. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, upravni postupak, neodržavanje javne rasprave u upravnom sporu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje kada je apelant saslušan u upravnom postupku, a sud je odlučio o upravnom sporu bez usmene rasprave, a apelant nije posebice zahtijevao održavanje usmene rasprave.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 450/07 od 10. lipnja 2009. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, upravni postupak, neodržavanje javne rasprave u upravnom sporu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pretpostavka nevinosti

Odluka suda da obustavi postupak sukladno Zakonu o amnestiji, te relevantnoj odluci o troškovima postupka ne izražava mišljenje o krivnji optuženog u smislu članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

- **Odluka broj U 24/01 od 28. rujna 2001. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 5/02, amnestija, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju nije primijenjen nepovoljniji zakon po apelanta, odnosno nije prekršen princip *in dubio pro reo*.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 378/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, kazneni postupak za djelo navođenja na prostituciju**

Samom činjenicom da su dokazi na kojima sud temelji svoju presudu osporeni tijekom suđenja ne dokazuje se da je došlo do povrede načela *in dubio pro reo*, a time ni do povrede prava na presumpciju nevinosti, ako je sud dao uvjerljive i logične argumente zašto odbija dokaze koje je ponudio apelant, te zašto prihvaća one dokaze na kojima temelji svoju presudu.

- **Odluka o meritumu broj AP 767/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, kazneni postupak, navodna povreda pretpostavke nevinosti (*in dubio pro reo*), nepristranost suda, povreda prava na obranu, nema povrede članka 6. st. 1. i 2. i stavak 3. toč. b) i c) Europske konvencije i članka 13. Europske konvencije**

Uzimanje u obzir suda da je postojalo ranije osuđivanje prilikom donošenja presude na način propisan zakonom nije samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje i kršenje pretpostavke nevinosti, pri čemu se pobijane presude ne temelje isključivo na izvodu iz kaznene evidencije, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

- **Odluka o meritumu broj AP 579/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

Zbog primjene načela *in dubio pro reo*, činjenice koje idu na teret optuženog moraju biti sa sigurnošću utvrđene za razliku od činjenica koje idu u korist okrivljenom, a koje se uzimaju kao utvrđene čak i onda kada su samo vjerojatne, tj. kada postoji sumnja u njihovo postojanje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1603/05 od 21. prosinca 2006. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, kazneni postupak, ocjenjivanje pravne valjanosti od redovitih sudova, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje kako postoji kršenje prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije u odnosu na izjave javnih zvaničnika Dragana Lukača, ravnatelja Federalne uprave policije, Šemsudina Mehmedovića, izaslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, i Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, jer su predstavljale izjavu o apelantovoj „krivnji”, te su kao takve prejudicirale ocjenu činjenica od nadležne sudske vlasti i ohrabrile javnost da vjeruje kako je apelant kriv prije nego što je i dokazana njegova krivnja sukladno zakonu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4319/14 od 18. prosinca 2014. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/15, kazneni postupak, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Povrijeđeno je načelo *in dubio pro reo* zagarantirano člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, te članak 6. stavak 2. Europske konvencije kada redoviti sud, sumnjajući da postoje određene činjenice, nije utvrdio činjenice koje idu apelantu u korist.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1328/13 od 17. lipnja 2015. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/15, prekršajni postupak, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Minimalna prava optuženog

Obavijest o naravi i vrsti optužbe

Time što članak 6. Europske konvencije zahtijeva da apelant bude u najkraćem roku obaviješten o optužbi koja se podiže protiv njega, ne znači da o tome mora biti obaviješten u nalogu za uhićenje, već u najkraćem roku.

- **Odluka o meritumu broj AP 86/05 od 13. listopada 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06**

U svezi sa apelantovim navodima, Ustavni sud ukazuje na to da je nepobitno Vrhovni sud u supstrat optužnice ugradio određene činjenice i okolnosti za koje je sam sud ustvrdio da su bile „bitne za pravilno sagledavanje cjelokupnog inkriminiranog događaja...”, kako je to, uostalom, i navedeno u obrazloženju osporene presude. Međutim, Ustavni sud smatra da time nije narušen objektivni identitet optužnice na način koji bi mogao dovesti u pitanje apelantovo uživanje prava na pravično suđenje, jer je izmjenom identitet sačuvan s obzirom na to da je apelant osuđen za isto djelo za koje je i optužen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2323/06 od 3. travnja 2008. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/08, kazneni postupak, prekoračenje optužbe**

Obavijest na jeziku koji razumije

Apelantovo pravo da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o naravi i razlogu optužbe protiv njega nije povrijeđeno kada su u postupku pred sudom korišteni kao dokaz nalaz i mišljenje vještaka prometne struke, koji je, kao stručna osoba, koristio dijagram sila kočenja sačinjen na računarskom obrascu čiji je tekstualni dio na njemačkom jeziku koji apelant ne razumije, kada je kao dokaz sud ocijenio nalaz i mišljenje vještaka, a ne dijagram.

- **Odluka o meritumu broj AP 1158/05 od 12. travnja 2006. godine, st. 34. i 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, kazneni postupak, korištenje nalaza i mišljenja vještaka kada je korišten zapisnik o tehničkom pregledu vozila sačinjen na njemačkom jeziku, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Aдекватno vrijeme za pripremu obrane

Nema povrede prava iz članka 6.3.b) Europske konvencije s obzirom na utvrđene činjenice iz spisa kaznenog predmeta, a posebice imajući u vidu činjenicu da su se i apelant i njegov novoimenovani branitelj izjasnili da im nije potrebno dodatno vrijeme za pripremanje obrane.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 639/03 od 14. listopada 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/05**

Nema kršenja prava na odgovarajuće vrijeme za pripremanje obrane iz članka 6. stavak 3.b) Europske konvencije kada se takve tvrdnje temelje isključivo na argumentima da

dokazi koji su izvedeni na glavnoj raspravi i dostavljeni u sudski spis nisu dostavljeni izravno apelantu, u situaciji kada je apelant te dokaze unakrsno ispitao, a nije od suda tražio dodatno vrijeme za pripremu obrane. Osim toga, nema kršenja ni načela nepristranosti suda kad apelant nije takve tvrdnje objektivno opravdao i dokazao.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 651/08 od 28. listopada 2008. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 18/09, kazneni postupak, jednakopravnost stranaka u postupku, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Adekvatni uvjeti za pripremu obrane

Sâm boravak službene osobe u susjednim prostorijama odvojenim staklom, kako je bilo predviđeno tada važećim zakonom, nije poželjan, ali ne čini povredu prava zaštićenih Ustavom u smislu članka 6. Europske konvencije. U protivnom, pravo na obranu moglo bi biti smatrano „iluzornim”, „teoretskim” i neostvarivim u praksi.

- **Odluka broj U 2/02 od 27. lipnja 2003. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/03, kazneni postupak, pravo na obranu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Međutim, postavlja se pitanje može li se, u smislu članka 6. Europske konvencije, a imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja, konstatirati da je apelantu, time što je vrijeme jednog razgovora apelanta i njegovog branitelja bilo ograničeno na deset minuta u nazočnosti upravnika zatvora, bilo uskraćeno pravo da slobodno komunicira sa svojim braniteljem, odnosno da je to ugrozilo njegovo pravo iz članka 6.3.b) Europske konvencije (*da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane*). Prema mišljenju Ustavnog suda, navedena činjenica jeste propust nadležnih tijela (na što ukazuje stanje spisa apelacije, ali i odgovor Osnovnog suda u kojem nije eksplicitno osporen apelantov prigovor da je razgovoru sa odvjetnikom bio nazočan i upravnik zatvora). Međutim, iz predočenog nije vidljivo da su se apelant i njegov branitelj žalili da im nisu osigurani odgovarajući uvjeti za obranu, a da sud, na kojem je odgovornost u pogledu nastavka postupka, nije reagirao. Također, nije vidljivo da se apelant tijekom postupka žalio da mu je uskraćeno pravo da slobodno komunicira sa svojim braniteljem. Pored toga, iz svih ostalih okolnosti ovog slučaja proizlazi da nije bilo drugih ograničenja u kontaktima apelanta i branitelja, odnosno ne proizlazi da je u predmetnom postupku, u suštini, onemogućena komunikacija apelanta sa braniteljem do te mjere da je došlo do povrede njegovog prava na obranu iz članka 6.3.b) Europske konvencije. To znači, prvenstveno imajući u vidu kasniju slobodnu komunikaciju apelanta sa njegovim braniteljem, da je apelant, ipak, imao uvjete za pripremanje obrane sukladno članku 6.3.b) Europske konvencije. S tim u svezi, Ustavni sud nalazi da nisu utemeljeni apelantovi navodi koji se tiču povrede ovog aspekta prava na pravično suđenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3138/08 od 9. ožujka 2011. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/11, kazneni postupak, pravo na obranu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravo da se brani sâm

Pravo na obranu je povrijeđeno u situaciji kada se optuženom nije osiguralo propisano pravo da se brani sâm ili uz pomoć branitelja a odluka suda se isključivo ili uglavnom temelji na iskazu osobe koja se predstavila kao zastupnik optužene pravne osobe, ali bez propisane ovlasti optuženog.

- **Odluka o meritumu broj AP 599/04 od 13. listopada 2005. godine, st. 30.-32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, prekršajni postupak, optuženu (pravnu osobu) nije zastupala ovlaštena osoba, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravo da mu se postavi odvjetnik

Nazočnost branitelja u izvođenju procesne radnje, pa tako i vođenja glavnog pretresa je obvezna samo u slučaju obvezne obrane. U konkretnom slučaju, obzirom na to da se radi o fakultativnoj obrani, nisu postojala zakonska ograničenja koja bi onemogućila apelanta da disponira svojim pravom na stručnu obranu. Imajući to u vidu, kao i činjenicu da je apelant dragovoljno, ni od koga prisiljen, odustao od pomoći branitelja na glavnom pretresu, prvostupanjski sud u takvoj situaciji nije bio obavezan dogoditi glavni pretres.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 502/04 od 30. studenog 2004. godine, stavak 21., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, kazneni postupak, opravdano odsustvo branitelja na glavnom pretresu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ne postoji kršenje prava na obranu kao elementa prava na pravično suđenje kada je Vrhovni sud, sukladno zakonu, donio odluku na sjednici vijeća kojoj je bio nazočan apelant, koji se suglasio da se sjednica vijeća Vrhovnog suda održi bez nazočnosti njegovog branitelja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2050/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, sjednica vijeća održana bez nazočnosti odvjetnika uz suglasnost okrivljenog, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nije prekršeno apelantovo pravo na branitelja iz članka 6. stavak 3. točka c) kada je apelant bio poučen o tom pravu, pa nije zahtijevao da mu sud postavi branitelja po službenoj dužnosti, a sudovi su ocijenili da, s obzirom na narav optužbe protiv apelanta, potencijalnu kaznu koja može biti izrečena, složenost predmeta i materijalno stanje apelanta, to nije neophodno.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 877/07 od 29. travnja 2009. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, kazneni postupak, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravo na ispitivanje svjedoka optužbe pod istim uvjetima

U konkretnom slučaju je povrijeđeno načelo iz članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije, koje optuženim osobama garantira pravo pozivati i ispitivati bilo kojeg

svjedoka čije svjedočenje smatraju relevantnim za svoj slučaj kao i ispitivati svakog svjedoka kojeg pozovu ili na čije se svjedočenje oslanja tužitelj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 146/03 od 26. ožujka 2004. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/04, dopunsko saslušanje zaštićenog svjedoka, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije zbog toga što se osporene osuđujuće presude temelje isključivo na iskazu svjedoka koje apelant nije mogao ispitivati ni u jednoj fazi postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 117/03 od 29. listopada 2004. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/05, presuda utemeljena isključivo na iskazima svjedoka koje apelant nije imao mogućnost ispitivati, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nije došlo do povrede prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6.3.d) Europske konvencije s obzirom da su u konkretnom slučaju na glavnom pretresu pročitani ranije dani iskazi svjedokinja, a da one nisu bile osobno prisutne na glavnom pretresu u svojstvu svjedoka. Međutim, za takav postupak redoviti sudovi su imali valjane razloge utemeljene na članku 333. stavak 1. točka 1. Zakona o kaznenom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 105/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, kazneno djelo trgovina ljudima - čitanje iskaza danih u istrazi**

Prema tome, ispunjen je uvjet iz članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije da, u slučaju kada optuženi ne može izravno postavljati pitanja svjedoku optužbe, presuda kojom se utvrđuje njegova krivnja se ne može temeljiti isključivo na iskazima svjedoka koji su pročitani na glavnom pretresu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Korištenje izjava anonimnih svjedoka kao dokaza prilikom utvrđivanja utemeljenosti kaznene optužbe može dovesti do povrede prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije u dva slučaja: a) kada se presuda temelji isključivo na iskazu anonimnog svjedoka i b) kada optuženom ili njegovom branitelju nije dana mogućnost tijekom suđenja osporiti iskaz anonimnog svjedoka, odnosno izjasniti se u svezi s njim.

- **Odluka o meritumu broj AP 506/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, kazneni postupak, pravo na obranu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema kršenja prava na pravično suđenje ni prava na obranu u slučaju kada apelantici nije dostavljeno rješenje kojim se određuje saslušanje zaštićenog svjedoka ukoliko je takav propust, koji se desio prilikom pripremanja glavnog pretresa, ispravljen na glavnom pretresu kada je apelantica imala priliku izjasniti se i osporiti iskaz zaštićenog svjedoka, a osporene presude se ne temelje isključivo na iskazu zaštićenog svjedoka.

- **Odluka o meritumu broj AP 506/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05, kazneni postupak, pravo na obranu, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravo optuženog da mu se omogući ispitivati svjedoka optužbe nema apsolutno djelovanje, tj. ovo pravo optuženog nije neograničeno. Primjerice, postoje slučajevi kada zakon ne dopušta da optuženi izravno ispituje svjedoka optužbe, u kojima se koriste iskazi tzv. zaštićenih svjedoka. Osim toga, postoje situacije kada, zbog objektivnih okolnosti, nije moguće na glavnom pretresu saslušati svjedoka koji je već dao iskaz u prethodnom postupku bez prisustva optuženog ili njegova branitelja.

- **Odluka o meritumu broj AP 679/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05, kazneni postupak, na glavnom pretresu pročitane izjave svjedoka koje su dane u istražnom postupku, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Izvođenje dokaza čitanjem iskaza svjedoka na glavnom pretresu na način propisan zakonom nije, samo po sebi, kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude ne temelje se isključivo na tim iskazima, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

- **Odluka o meritumu broj AP 679/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05, kazneni postupak, na glavnom pretresu pročitane izjave svjedoka koje su dane u istražnom postupku, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada se osporene presude ne temelje samo na iskazima svjedoka kojima apelanti prigovaraju, a proceduralni propusti vezani za iskaze tih svjedoka koje su oni dali zamolbenim putem pred istražnim sucem ispravljani su na glavnom pretresu, kada ih je prvostupanjski sud neposredno saslušao i uz suglasnost stranaka pročitao njihove iskaze sa zapisnika kod istražnog suca.

- **Odluka o meritumu broj AP 1083/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Nema kršenja članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d) Europske konvencije zato što čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih razloga” nije mogao pristupiti na glavni pretres na način propisan zakonom nije, samo po sebi, kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude se ne temelje isključivo na tim iskazima, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

- **Odluka o meritumu broj AP 977/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Članak 6. Europske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo saslušavati svjedoke pred sudom i predlagati izvođenje drugih dokaza.

- **Odluka o meritumu broj AP 2345/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 66/06, diskrecija suda da ocijeni bi li izjave predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza bili relevantni za odlučivanje u konkretnom slučaju**

U slučaju kada je neprijeporno utvrđeno da su pred prvostupajnskim sudom saslušavani svjedoci, a da apelant nije prisustvovao njihovu saslušanju, te da je određeno i provedeno vještačenje sudskog vještaka prometne struke, a da apelantu nije dana prilika izjasniti se o izboru vještaka, kao ni o njegovu nalazu prije donošenja prvostupajnske odluke, te da o održavanju sjednice prizivnog vijeća pred drugostupajnskim sudom apelant nije obaviješten, prekršeno je apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.c) i d) Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 481/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 50., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06**

Nema kršenja članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. točka d) Europske konvencije jer čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih razloga” nije mogao ponovo pristupiti na glavni pretres na način propisan zakonom nije, samo po sebi, kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude se ne temelje isključivo na tom iskazu, već i na iskazima drugih svjedoka i drugim materijalnim dokazima.

- **Odluka o meritumu broj AP 154/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

Nije narušeno načelo prava na pravično saslušanje niti načelo kontradiktornosti ako je na glavnom pretresu samo pročitano svjedočenje jednog od svjedoka koji nije neposredno saslušan, a svi drugi dokazi i činjenice ukazuju na to da je dotična osoba, kao u konkretnom slučaju apelant, izvršila određeno kazneno djelo i da je kazneno odgovorna.

- **Odluka o meritumu broj AP 800/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

Nema kršenja članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije zato što čitanje iskaza svjedoka koji „zbog važnih uzroka” nisu mogli pristupiti glavnom pretresu na način propisan zakonom nije, samo po sebi, kršenje prava na pravično suđenje, a osporene presude ne temelje se isključivo na tim iskazima, već i na drugim materijalnim dokazima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1492/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 223/06 od 15. veljače 2007. godine, st. 26.-28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, kazneni postupak, čitanje iskaza svjedoka, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije zbog toga što se osporene osuđujuće presude temelje isključivo na iskazu oštećene koju apelant nije mogao ispitivati ni u jednoj fazi postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2238/05 od 17. studenog 2006. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/07, presuda utemeljena isključivo na iskazu oštećene koju apelant nije imao mogućnost ispitivati, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

[...] Ustavni sud zapaža da apelanti i njihovi branitelji tijekom cjelokupnog trajanja postupka pred redovitim sudovima nisu osporavali način na koji su redoviti sudovi izvodili

dokaze, niti su zatražili ponovno izvođenje dokaza saslušavanjem svjedoka. Dapače, sud je, uz suglasnost i apelanata i tužitelja, pročitao izjave pojedinih svjedoka koji su saslušavani tijekom postupka-istrage po zamolnicama i na glavnom pretresu. S obzirom na navedeno, a posebno na činjenicu da apelanti u postupku pred redovitim sudovima nisu osporavali posredno izvođenje dokaza, nego su se s tim suglasili, Ustavni sud smatra da nije povrijeđeno njihovo pravo na obranu iz članka 6. stavak 3. točka d) Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3159/06 od 15. siječnja 2009. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 28/09, kazneni postupak, čitanje iskaza svjedoka iz istrage, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Ustavni sud naglašava da redovni sud i u smislu odredbi članka 270. stavak 2. ZKP-a ima diskrecijsko ovlaštenje odbiti izvođenje dokaza kada ocijeni da je nepotreban ili da činjenice koje stranka želi dokazati nemaju značaja za predmet. Ustavni sud zapaža da su apelanti isticali da ovog svjedoka nisu mogli efikasno ispitati budući da su bili vezani izravnim ispitivanjem od strane optužbe, pa stoga svjedok nije mogao odgovoriti na sva njihova pitanja. Ustavni sud ponavlja da je nedostatak obrazloženja u razlozima presude glede neprihvatanja dokaznog prijedloga obrane, za koji je obrana tvrdila da je od velike važnosti, u specifičnim okolnostima konkretnog predmeta prouzrokuje povredu prava na obranu, pa je stoga i u konkretnom slučaju zbog toga došlo do povrede prava apelanata. Stoga, i u konkretnom slučaju, prema mišljenju Ustavnog suda, odsustvo relevantnog i jasnog obrazloženja od strane redovnih sudova glede tvrdnje apelanata da im nije pružena odgovarajuća prilika ispitati svjedoka Milanka Popovića vodi zaključku da je prekršeno pravo apelanata na obranu iz članka 6. stavak 3. točka d) u svezi s pravom na jednakopravnost strana u postupku iz stavka 1. istog članka Europske konvencije (vidi, Europski sud za ljudska prava, presuda *P. S. protiv Njemačke* od 20. prosinca 2001. godine, aplikacija broj 33900/96, st. 29.-31.).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 136/16 od 11. siječnja 2017. godine, stavak 62., kazneni postupak, čitanje iskaza svjedoka iz istrage, nema povrede članka 6. Europske konvencije ni članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pravo na nazočnost i saslušanje svjedoka obrane pod istim uvjetima

Pravo na pravično suđenje nije povrijeđeno u slučaju kada redoviti sudovi, na temelju svojih dispozicija, odluče da nije svrsishodno izvođenje pojedinih dokaza u postupku na prijedlog optuženog i njegova branitelja i u obrazloženju o takvoj odluci daju valjane razloge, pri čemu nema drugih naznaka da je postupak bio nepravičan.

- **Odluka o meritumu broj AP 1076/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 98., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Da bi se ustanovila povreda apellantovog prava na pozivanje svjedoka, apellant mora dokazati da je pozivanje svjedoka bilo neophodno za utvrđivanje istine i da je nepozivanje svjedoka prejudiciralo apellantov predmet (vidi, Europsko povjerenstvo za ljudska prava, *X protiv Švicarske*, 28, Odluke i izvješća, stavak 136).

- **Odluka o meritumu broj AP 662/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, disciplinski postupak protiv suca koji se vodi pred VSTV, nema povrede članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

U slučaju kada su redoviti sudovi imali razumno opravdanje što su odbili apelantov zahtjev za provođenje dokaza dodatnim vještačenjem vještaka neuropsihijatra, takvo odbijanje suda je, u okolnostima kada su činjenice zbog kojih se traži vještačenje već utvrđene, diskrecijsko pravo suda i ne predstavlja povredu članka 6. Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 257/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

U slučaju kada je apelant mogao predložiti Osnovnom sudu saslušanje svjedoka, ali to nije učinio, niti je bio spriječen predložiti saslušanje tih osoba u prigovoru protiv optužnice, a i kasnije tijekom glavnog pretresa, čak i ukoliko nije znao jesu li te osobe dostupne organima gonjenja, nema povrede njegovih prava iz članka 6. stavak 3.d) Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 85/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Glede iskaza svjedoka i drugih provedenih dokaza, članak 6. Europske konvencije ne predviđa mogućnost da sud ispituje sve navode, argumente i dokaze koje su strane izložile i predložile tijekom postupka, nego samo one koje sud smatra relevantnim i potrebnim za zakonsko odlučivanje. Ova diskrecija, koju ima svaki sud u jednom kontradiktornom postupku, postoji radi efikasnosti vođenja postupka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 74/05 od 23. veljače 2006. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada apelant nije dostavio bilo kakav dokaz kojim bi dokazao da je prvostupanjski sud proizvoljno odbio njegov prijedlog za saslušanje svjedoka, niti u predmetu postoji bilo šta što bi ukazalo na takvu proizvoljnost ili da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantovu štetu, nego, naprotiv, iz prvostupanjske presude proizlazi da je apelant imao i koristio mogućnost da izvodi svoje dokaze na isti način kao i tužiteljstvo, kao i da ispituje dokaze optužbe.

- **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 62., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 68/06**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudama u dijelu odlučnja o oduzimanju imovinske koristi od apelanata došlo do kršenja prava na pristup sudu kao segmenta prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u situaciji kada apelantima, kao osobama od kojih je imovinska korist oduzeta, pred prvostupanjskim sudom nije pružena puna procesna zaštita u smislu odredbe članka 414. ZKPFBiH, što je Vrhovni sud propustio uočiti i pravodobno korigirati.

- **Odluka o meritumu broj AP 2062/11 od 17. srpnja 2014. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 71/14, oduzimanje imovinske koristi od trećih osoba, kazneni postupak, povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Besplatna pomoć tumača

Nema povrede prava na pravično suđenje u slučaju kada je saslušanju apelanta koji ne poznaje jezik koji je u službenoj uporabi u sudu, u prethodnom postupku pred istražnim sucem, na njegovo izričito traženje, prisustvovao izabrani, a ne stalni sudski tumač za strani jezik.

- **Odluka o meritumu broj AP 1030/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

ČLANAK 7. EUROPSKE KONVENCIJE – KAŽNJAVANJE SAMO NA TEMELJU ZAKONA

Kažnjavanje samo na temelju zakona

Ustavni sud smatra da su sudovi primijenili zakon koji je po apelanta blaži, te da u konkretnom slučaju nema kršenja apelantovih prava iz članka 7. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 114/02 od 27. listopada 2004. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/04, pitanje primjene blažeg zakona na kazneno djelo zlouporabe položaja**

Neutemeljen je apelantov navod da je postupak vođen i on optužen za „produljeno kazneno djelo” koje, kao takvo, nije bilo propisano u Kaznenom zakonu jer ovakva primjena zakona predstavlja povoljnost za optuženog. Da nema tog instituta optuženom bi bilo suđeno za svaku od učinjenih kaznenopravnih radnji i za svaku od tih radnji bi mu bile utvrđene posebne kazne, pa bi mu po tome, uz primjenu odredaba o stjecanju kaznenih djela, bila izrečena jedinstvena kazna, što je za optuženog nesumnjivo nepovoljnije nego u slučaju kada se primjenjuje institut produljenog kaznenog djela, te kada mu se sudi i utvrđuje kazna propisana za jedno djelo.

- **Odluka o meritumu broj AP 86/05 od 13. listopada 2005. godine, st. 59. i 60., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06**

Nije povrijeđeno apelantovo pravo iz članka 7. Europske konvencije jer je kazneno djelo trgovine ljudima trajno kazneno djelo, čije izvršenje je počelo prije stupanja na snagu novog KZBiH kojim je to djelo propisano, a čije izvršenje i posljedice kontinuirano traju i nakon stupanja na snagu tog zakona.

- **Odluka o meritumu broj AP 3388/06 od 17. ožujka 2009. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, nema povrede članka 7. Europske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da nema povrede članka 7. stavak 1. Europske konvencije kada su apelanti proglašeni krivim za produljeno kazneno djelo porezne utaje koje je, kao takvo, najprije bilo propisano zakonom entiteta, a kasnije i zakonom BiH, te je u konkretnom slučaju primijenjen zakon BiH budući da su apelanti nastavili vršiti isto kazneno djelo i nakon stupanja na snagu zakona BiH, te su mogli pretpostaviti da nastavljanje njihovog ponašanja nakon stupanja na snagu zakona BiH (1. ožujka 2003. godine) nosi rizik da budu osuđeni za produljeno kazneno djelo po odredbama zakona koje su bile na snazi u

vrijeme kada su počinili posljednju radnju izvršenja. Također, nema povrede članka 7. stavak 1. Europske konvencije kada su redoviti sudovi utvrdili da su apelanti odgovorni za kazneno-pravne radnje kojima su ostvareni elementi bića kaznenih djela porezne utaje i zlorababe položaja ili ovlasti, a navedena kaznena djela su „bila propisana zakonom” u vrijeme izvršenja i apelanti su iz sadržaja zakonskih odredaba mogli shvatiti koje kaznene radnje i propusti su ih mogli učiniti kazneno odgovornim.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3133/11 od 27. ožujka 2015. godine, stavak 59., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/15, kazneni postupak, produljeno kazneno djelo, nema povrede članka 7. Europske konvencije**

Povrijeđeno je apelantovo ustavno pravo iz članka 7. stavak 1. Europske konvencije jer je u konkretnom slučaju primjena Kaznenog zakonika kojim je odbijen apelantov zahtjev za zamjenu kazne zatvora (koja mu je izrečena za kazneno djelo po ranije važećem KZ-u) novčanom kaznom bila na apelantovu štetu, te je utjecala na samu „kaznu”, a ne na njezino izvršenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/18 od 23. travnja 2018. godine, stavak 34., kazneni postupak, zamjena kazne zatvora novčanom kaznom, povrede članka 7. Europske konvencije**

Prekršeno je apelantovo ustavno pravo iz članka II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 7. stavak 1. Europske konvencije jer je primjena Kaznenog zakonika RS bila na apelantovu štetu glede izricanja sankcije s obzirom na to da je ranije važeći KZ propisivao mogućnost da za predmetno kazneno djelo bude izrečena novčana kazna ili kazna zatvora, te što je sadržavao odredbe prema kojim se pravomoćno izrečena kazna zatvora u trajanju do šest mjeseci može zamijeniti novčanom kaznom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/18 od 17. prosinca 2018. godine, stavak 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/20, kazneni postupak, mogućnost zamjene kazne zatvora novčanom kaznom, povreda članka 7. Europske konvencije**

Zabrana retroaktivne primjene zakona

Nije potrebno posebno ispitivati je li osporenim rješenjima Ustavnog suda Federacije narušeno načelo zabrane retroaktivne primjene prava, posebice kada se ima u vidu da je Ustavni sud u svojoj Odluci broj U 24/03 od 22. rujna 2004. godine utvrdio da su odredbe Zakona o imunitetu Bosne i Hercegovine i Zakona o imunitetu Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, te da nemaju retroaktivno dejstvo koje je zabranjeno člankom 7. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 58/03 od 29. listopada 2004. godine, stavak 45., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/05, imuniteti**

Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja članka 7. stavak 1. Europske konvencije zato što u konkretnom slučaju postoji realna mogućnost da je retroaktivna primjena KZBiH bila na apelantovu štetu glede izricanja kazne, a što je protivno članku 7. stavak 1. Europske konvencije, bez obzira na činjenicu što, prema propisanom rasponu kazne zatvora, ne znači da bi apelant i dobio manju kaznu zatvora da je u njegovu slučaju

primijenjen KZSFRJ. Naime, od ključnog značaja je da je apelant mogao dobiti nižu kaznu da je ovaj zakon i primijenjen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 325/08 od 27. rujna 2013. godine, stavak 54., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/13, ratni zločin, izmjena prakse zauzete u predmetu broj AP 1785/06**

Ustavni sud zaključuje da ni u odnosu na kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 173. KZBiH, za koje je apelant proglašen krivim točkom 3. osporene presude, nije došlo do kršenja članka 7. stavak 1. Europske konvencije, tj. retroaktivnom primjenom KZBiH, iako je ovo kazneno djelo u vrijeme počinjenja bilo propisano kao kazneno djelo prema KZSFRJ, jer u apelantovu slučaju ne postoji realna mogućnost da je retroaktivna primjena KZBiH bila na apelantovu štetu glede utvrđivanja kazne, budući da, čak i da je na ovo kazneno djelo primijenjen KZSFRJ, apelant nije mogao biti kažnjen nižom kaznom jer mu je za kazneno djelo u stjecaju izrečena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 28 godina i da je ta kazna, prema relevantnim odredbama KZBiH koje su se primjenjivale u vrijeme donošenja osporenih presuda, apsorbirala kaznu zatvora od deset godina koja je apelantu izrečena za kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, pa se ne može reći da apelantu nije osigurana učinkovita zaštita od nametanja više kazne.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2789/08 od 28. ožujka 2013. godine, stavak 71., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 42/14, ratni zločin**

Imajući u vidu da je osporenom presudom Suda BiH apelantu za kazneno djelo za koje je proglašen krivim izrečena kazna unutar okvira koji je propisan KZSFRJ, koji se primjenjivao u vrijeme izvršenja navedenog kaznenog djela, te da se zakon ne može primjenjivati djelomično, Ustavni sud nije mogao prihvatiti utemeljenom ni apelantovu tvrdnju da je izrečena kazna zatvora od 20 godina u skladu sa KZSFRJ kao blažim zakonom teža od kazne dugotrajnog zatvora od 29 godina koja mu je bila izrečena primjenom KZBiH u prethodnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 875/14 od 15. veljače 2017. godine, stavak 74., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/17, kazneni postupak, ratni zločin, postupak koji je uslijedio nakon što je Ustavni sud ukinuo odluku Suda BiH i predmet vratio na ponovni postupak, nema povrede članka 7. Europske konvencije**

ČLANAK 8. EUROPSKE KONVENCIJE – PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA, DOMA I DOPISIVANJA

Pravo na dom iz članka 8. Europske konvencije nudi zaštitu od neopravdanog miješanja u postojeći dom, ali ne nudi i pravo na veći ili bolji dom.

- **Odluka broj U 22/01 od 1. rujna 2001. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/01, pravo na adekvatan smještaj, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Da bi se utvrdilo radi li se u konkretnom slučaju o povredi članka 8. Europske konvencije, prvo se mora utvrditi je li sporni stan predstavljao apelantov „dom” u smislu

značenja stavka 1. članka 8. Europske konvencije i odnose li se mjere na koje se apelant poziva na „miješanje” javnih vlasti u poštovanje toga „doma”. Drugo, da bi „miješanje” bilo opravdano, mora biti „u skladu sa zakonom”. Ovaj uvjet zakonitosti se, u skladu sa značenjem termina Europske konvencije, sastoji iz više elemenata: (a) miješanje mora biti utemeljeno domaćim ili međunarodnim zakonom, (b) zakon o kojem je riječ mora biti primjereno dostupan tako da pojedinac bude primjereno upućen na okolnosti zakona koje se mogu primijeniti na dani predmet i (c) zakon također mora biti formuliran s odgovarajućom točnošću i jasnoćom da bi se pojedincu dozvolilo da prema njemu prilagodi svoje postupke (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. travnja 1979. godine, Serija A, broj 30, stavak 49).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na dom, privatnost i obiteljski život kada naredba Suda BiH, po kojoj je pretres izvršen, nije sadržavala minimum konkretizacije u smislu postojanja razloga koji ukazuju da postoji vjerojatnost da će se kod apelanta pronaći netko (učinitelj ili suučesnik) ili nešto (tragovi kaznenog djela ili predmeti važni za postupak), a što jasno proizlazi iz sadržaja odredbi ZKP-a i što predstavlja garanciju opravdanosti izdavanja naredbe za pretres.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2120/09 od 26. svibnja 2012. godine, stavak 45., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/12, pretres stana, povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantičino pravo na privatni život i korespondenciju iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je apelantica, na temelju članka 119. stavak 3. ZKPBiH, obaviještena o provedenim posebnim istražnim radnjama odmah nakon što je sud obustavio provođenje tih radnji, a ne u vrijeme kada je ona od neovlaštene osobe saznala za provođenje tih radnji, odnosno kada je Tužiteljstvo BiH stavilo prijedlog suda za određivanje pritvora protiv nje i kada je Sud BiH javnosti omogućio uvid u snimku cijelog ročišta za određivanje pritvora zato što je ocijenio da interes javnosti da bude obaviještena o ovom slučaju preteže nad apelantičnim pravom za zaštitu prava iz članka 8. Europske konvencije jer su obje vrste miješanja bile „u skladu sa zakonom” i „neophodne u demokratskom društvu” u smislu članka 8. stavak 2. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1758/15 od 30. lipnja 2015. godine, stavak 123., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/15, kazneni postupak, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Nema povrede apelantovog prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u situaciji kada su članovima apelantove uže obitelji, zakonitoj supruzi i djeci rođenoj u

braku i izvan braka, te odvjetniku omogućeni posjeti (u zatvoru), pri čemu zabrana da ga posjećuju majke njegove djece s kojima je apelant vjenčan prema pravilima islamskog prava ne pokreće pitanje kršenja prava na obiteljski život kada Obiteljski zakon ne poznaje niti priznaje takve veze.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 377/16 od 20. travnja 2016. godine, stavak 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/16, kazneni postupak, nema povrede članka 8. Europske konvencije ni članka II/3.(f) Ustava BiH**

Glede navoda apelanata kojima ukazuju na povredu „prava na zdravu životnu i radnu sredinu”, te na štetne posljedice spornih emisija, Ustavni sud prvenstveno ukazuje da je Europski sud utvrdio da iako ne postoji nikakvo izričito pravo u Europskoj konvenciji na čisti i tihi okoliš, u situaciji kada je neki pojedinac izravno i ozbiljno pogođen bukom ili drugim oblikom onečišćenja, može se pojaviti pitanje na temelju članka 8. Konvencije (vidi predmet *Hatton i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. listopada 2001. godine, aplikacija broj 36022/97, stavak 96.; predmet *López Ostra protiv Španjolske*, presuda od 9. prosinca 1994., serija A, broj 303-C). Ustavni sud, također, ukazuje da je bitna svrha članka 8. Europske konvencije zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihova prava garantirana ovim člankom (vidi Europski sud za ljudska prava, *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, serija A, broj 297-C i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1100/04 od 17. studenog 2005. godine, točka 24., objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 22/06). „Dom” je, prema praksi Europskog suda, mjesto, fizički definiran prostor, gdje se razvija privatni i obiteljski život. Pojedinac ima pravo na poštovanje svog doma, što, kako je Europski sud istaknuo, znači ne samo pravo na konkretni fizički prostor nego i na mirno uživanje tog prostora. Stoga, povrede prava na poštovanje doma nisu ograničene samo na fizičko onemogućavanje mirnog uživanja doma, kao što je npr. neovlašteni ulazak u dom neke osobe, nego uključuju i one koje nisu konkretne ili fizičke, kao što je buka, imisije, mirisi ili drugi oblici miješanja, kojima se osoba sprječava u uživanju udobnosti svog doma (vidi predmet *Hatton*, naprijed citiran). Prema tome, imajući u vidu pojam „doma”, te činjenicu da su apelanti pravne osobe, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije (vidi Europski sud, odluka o dopustivosti, *Greenpeace E. V. i drugi protiv Njemačke*, zahtjev broj 18215/06).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1512/17 od 10. travnja 2019. godine, stavak 32., štetne emisije, pojam „doma” i pravna osoba, pravo na zdravu životnu i radnu sredinu, nema povrede članka 8. Europske konvencije ni članka II/3.(f) Ustava BiH**

Glede navoda apelanata da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na dom, koje garantira članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 8. Europske konvencije, Ustavni sud ističe da je temeljni cilj članka 8. Europske konvencije zaštita pojedinaca od proizvoljnog miješanja vlasti u njihova prava garantirana člankom 8. Europske konvencije (vidi Europski sud, *Kron protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, serija A, 297-C, stavak 31.). U svezi s tim, imajući u vidu nesporne okolnosti u svezi s ponašanjem policijskih službenika – da su prije ulaska u dom apelanata, u kojem

su bila otvorena vrata i odakle je dopirala svjetlost, pokucali na prozor i predstavili se kao policija, da su ušli u njihov dom nakon što im je prvoapelant rekao da uđu, da prilikom ulaska nisu primijenili bilo kakvu silu i da je sporni događaj kratko trajao, te da su se na kraju izvinili za pogrešku, Ustavni sud smatra da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje navedenog prava zaštićenog Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. Stoga, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni i navodi apelanata o kršenju prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1100/17 od 10. travnja 2019. godine, stavak 34., pretres doma greškom, nema povrede članka 8. Europske konvencije ni članka II/3.(f) Ustava BiH**

Privatni život

Nema povrede prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske iz članka 8. Europske konvencije zbog isključenja telefonske linije.

- **Odluka broj AP 21/02 od 17. svibnja 2004. godine, st. 38. i 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, postupak po apellantovu zahtjevu za naknadu štete zbog isključenja telefonske linije**

Činjenica da ni nakon skoro deset godina od prestanka ratnih djestava u Bosni i Hercegovini nadležne vlasti nisu apellantima dostavile informacije o sudbini članova njihovih obitelji, nestalih tijekom ratnog sukoba u Bosni i Hercegovini, dovoljna je Ustavnom sudu da zaključi da je u odnosu na članove obitelji nestalih osoba došlo do povrede prava na privatni i obiteljski život.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 129/04 od 27. svibnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 143/04 od 23. rujna 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 228/04 od 13. srpnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05, nestale osobe**

Novinski navodi o apellantovoj djelatnosti kao zapovjednika vojne jedinice tijekom rata ne ubrajaju se u privatnost, nego se tiče „javne funkcije” koju je apellant obnašao tijekom rata. U slučaju kada objavljivanje članka ne zadire u apellantovu privatnu sferu, kao u konkretnom slučaju, nema povrede prava na „privatni život”, garantiranog člankom II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 427/06 od 5. lipnja 2007. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, kleveta, veza između zaštićenih prava na privatni život iz članka 8. Europske konvencije i vrijednosti koje se štite člankom 10. Europske konvencije**

Ne postoji kršenje prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u postupku koji se tiče utvrđivanja očinstva kada je taj postupak proveden na temelju zakona, koji je jasan i javno objavljen, kada je ono u javnom interesu i u skladu s načelom proporcionalnosti između javnog interesa u demokratskom društvu i apellantova prava na privatni život.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 68/07 od 8. rujna 2009. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/10, utvrđivanje očinstva, provođenje DNK testa radi utvrđivanja očinstva, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju činjenična osnova koja ničim nije potkrijepljena – da je u povodu tuče u noći između 3. i 4. studenog 2007. godine policija sa zakašnjenjem podnijela kaznenu prijavu, poslužila je autoru za iznošenje vrijednosnog suda da je apelant pokušao iskoristiti „svoj utjecaj i spasiti svog sina”. Nadalje, u konkretnom slučaju apelant je privatna osoba, a ne javna ličnost, pa je shodno tome mogao zahtijevati naročitu zaštitu svog prava na privatni život. U spornom članku apelant nije označen imenom, kao ni inicijalima. Međutim, u članku je navedeno da je otac (apelant) jednog od sudionika u tuči (koji je označen punim imenom i prezimenom), bivši uposlenik policije, pokušao iskoristiti svoj utjecaj i zaštititi svog sina. Ovakvi navodi sami po sebi i nisu dovoljni da apelanta identificiraju najširoj javnosti, ali su, kako su to zaključili nižestupanjski sudovi, bili dovoljni da bude prepoznat u maloj sredini u kojoj živi i u kojoj se svi manje-više poznaju. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da apelant ukazuje i na brojne komentare u povodu spornog članka, objavljene na portalu, iz kojih proizlazi da je u sredini u kojoj živi bio prepoznat iako se ne spominju ni njegovo ime, niti njegovi inicijali. Nadalje, nesporna činjenica da je apelant bivši uposlenik policije, sama po sebi, također nije mogla poslužiti za vrijednosni sud da je apelant zbog toga imao utjecaj i pokušao ga iskoristiti kod policije. Ovo tim prije što je u postupku pred prvostupanjskim sudom u svojstvu svjedoka saslušan policajac Š. D. koji je, pored ostalog, potvrdio da je u konkretnom slučaju provodio istražne radnje, da ga apelant u tome nije ometao nego mu je rekao: „Dečki radite što je vaš posao”. Najzad, kako proizlazi iz obrazloženja prvostupanjske presude, apelant je u tužbi, pored ostalog, naveo da u sredini u kojoj živi uživa ugled poštene i profesionalne osobe s dugogodišnjom karijerom, ovaj njegov navod ničim nije doveden u pitanje, pa izražavanje da je apelant pokušao iskoristiti svoj utjecaj da bi spasio sina koji je sudjelovao u tuči, zbog koje je podnesena kaznena prijava, očigledno vrijedna ugled poštene i profesionalne osobe. Imajući u vidu iskaz svjedoka Š. D., proizlazi da navedeno izražavanje ne može imati osnova ni u činjenici da se radilo o apelantovom sinu. [...] Ustavni sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja izraženi vrijednosni sud pretjeran, pa da je na apelantovu štetu narušena ravnoteža između slobode izražavanja tuženog i apelantovog prava na zaštitu ugleda kao segmenta privatnog života.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 668/13 od 12. svibnja 2016. godine, stavak 45.-47., kleveta, pravo na zaštitu ugleda**

Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju, Apelacijski sud nije bavio pitanjem poštovanja profesionalnih standarda od strane novinara, na temelju čega bi se, između ostalog, moglo zaključiti jesu li tuženi prilikom objavljivanja spornog članka postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima, na način da su objavljene informacije pokušali verificirati s apelantom prije objave i jesu li apelantu omogućili odgovoriti na navode iznesene u istom članku, dakle jesu li postupali u „dobroj namjeri”, što bi, kako je već navedeno, mogla biti njihova obrana od klevete i u slučaju objave neistinitih informacija. Pri tome, Ustavni sud naročito zapaža da je Osnovni sud, s ciljem potrebe utvrđenja štete i eventualne odgovornosti tuženih, cijenio nalaz i mišljenje vještaka

neuropsihijatra iz kojeg nesumnjivo proizlazi da su kod apelanta u povodu objave spornog članka nastupile štetne posljedice, a koje okolnosti Apelacijski sud uopće nije cijenio. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da Apelacijski sud, pri donošenju osporene odluke, nije obavio odgovarajuću analizu spornog izražavanja na način kako to zahtijevaju standardi Europskog suda uspostavljeni praksom tog suda glede postizanja pravične ravnoteže između apelantovog prava iz članka 8. Europske konvencije i prava tuženih iz članka 10. Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud smatra da osporenom odlukom Apelacijskog suda, kao konačnom odlukom u predmetnom postupku, nije postignuta pravična ravnoteža između apelantovog prava na ugled i prava tuženih na slobodu izražavanja, čime je došlo do kršenja apelantovog prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5008/13 od 10. listopada 2016. godine, st. 36.-37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 85/16, pravo na zaštitu ugleda**

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na privatnost iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je sa sadržajem vještačenog telefona, čije je vještačenje izvršeno po naredbi suda, upoznat vještak, a bez prethodnog otvaranja i pregleda telefona od strane tužitelja, a sve s ciljem provođenja kaznenog postupka protiv apelanta, odnosno utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za kaznena djela koja su se apelantu stavljala na teret i za koja je optužen.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2938/14 od 19. travnja 2017. godine, stavak 61., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 35/17, kazneni postupak, analiza sadržaja telefona**

Osporenim odlukama redovnog suda nije došlo do kršenja apelantovog prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kada su u konkretnom slučaju redovni sudovi prihvatili „uvezene dokaze” dobivene i prihvaćene na temelju Europske konvencije o međusobnom pružanju pravne pomoći u kaznenim stvarima, koju je država Bosna i Hercegovina ratificirala, čime je postala dio pravnog sustava države Bosne i Hercegovine (dokaze izveli službeni organi Srbije na temelju naredbi istražnog suca suda u Srbiji), imajući pri tome u vidu da se u konkretnom slučaju time ne krše apelantova temeljna ljudska prava, niti da postoje određene zlouporabe oko pribavljanja takvog dokaza.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4935/16 od 19. prosinca 2018. godine, st. 80.-83., kazneni postupak, uvezeni dokazi**

Obiteljski život

Nema povrede prava na obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u konkretnom slučaju u kojem je odluka o povjeravanju i izdržavanju djece donesena na temelju stručne ocjene svih odlučnih činjenica u najboljem interesu djece, uz uvažavanje želje djece i na temelju pozitivnih zakonskih odredaba. Ova odluka ne ometa pravo pristupa djeci koje ima apelant, niti okončava njegov obiteljski život s djecom i ne prekida autentičnost njihovih obiteljskih veza. U interesu društvene zajednice je da se, ako već roditelji ne mogu postići sporazum, djeci omogućuje najbolji uvjeti za zaštitu i odgoj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 60/03 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, pozitivna zaštita obiteljskog života**

Prilikom donošenja osporene odluke o dodjeljivanju djece na čuvanje i odgajanje majci, sudovi su poštovali članak 93. Obiteljskog zakona, ispitujući sve činjenice o povjeravanju djece jednom od roditelja. Sud u ovakvim slučajevima svoju ulogu vidi prvenstveno u nadgledanju zakonitosti u procesu odlučivanja i donošenja kvalitetnih odluka o povjeravanju djece na daljnu brigu i čuvanje (vidi, *inter alia*, presudu Europskog suda *Olsson protiv Švedske* od 27. studenog 1992. godine, Serija A, broj 250, stavak 90. i Presudu Europskog suda, *Johansen protiv Norveške* od 7. kolovoza 1996, 23 EHRR 33, stavak 64).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 83/03 od 29. rujna 2004. godine, st. 24.-26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Odluka kojom je dijete nakon razvoda braka dodijeljeno majci na čuvanje i odgoj ne ometa pravo pristupa djeci koje ima apelant, niti okončava njegov obiteljski život s djetetom i ne prekida autentičnost njihovih obiteljskih veza, stoga nema kršenja prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 346/04 od 18. siječnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/05**

Postoji povreda prava na poštovanje apelantova privatnog i obiteljskog života kada u postupku upravnog spora nije utvrđeno bi li prisilno udaljavanje apelanta iz zemlje bilo opravdano u smislu zahtjeva iz članka II/3.(f) Ustava BiH i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 41/09 od 28. ožujka 2009. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/09, obiteljski život, protjerivanje stranca, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ne postoji kršenje prava na poštovanje obiteljskog života iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je apelantičin tužbeni zahtjev za izmjenu odluke Centra za socijalni rad o povjeravanju djeteta odbijen jer apelantica nije dokazala da postoje promijenjene okolnosti da bi sud, u smislu članka 143. Obiteljskog zakona, donio novu odluku, te kada iz okolnosti konkretnog slučaja proizlazi da odlukom Kantonalnog suda na apelanticu nije stavljen pretjeran teret i da je odluka proporcionalna legitimnom cilju koji se želi postići - zaštita prava i interesa djeteta, pa je stoga „neophodna u demokratskom društvu” u smislu članka 8. stavak 2. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3073/09 od 7. travnja 2011. godine, stavak 57., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 65/11, izmjena odluke o povjeravanju djeteta, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na obiteljski život iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije jer osporena rješenja, u dijelu koji se odnosi na zabranu posjeta apelantu kao pritvoreniku, sadrže „mjere” kojima nije ostvarena razumna relacija proporcionalnosti između miješanja u

apelantovo pravo i zakonitog cilja kojem se teži, pogotovo jer one teško pogađaju ne samo apelanta već i članove njegove obitelji, bez jasne konkretizacije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1332/17 od 22. svibnja 2017. godine, stavak 87., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/17, povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Miješanje u obiteljski život

Objavljuvanjem vijesti o tome da je apelant smijenjen s radnog mjesta i da je nestao novac iz blagajne gdje je radio nije moglo ni doći do povrede apelantova prava na privatni i obiteljski život.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1031/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05**

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda apelantova prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je miješanje u privatni život ostvareno korištenjem transkripata i snimki presretnutih apelantovih telefonskih razgovora, izvješća prikrivenih istražitelja i telefonskih listinga za koje je utvrđeno da predstavljaju zakonite dokaze u smislu važećih propisa i bilo je neophodno u demokratskom društvu u svrhu ostvarivanja legitimnog cilja sprječavanja i otkrivanja kaznenog djela i zaštite prava drugih, te da ne postoji povreda apelantičinog prava na privatni život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije s obzirom da se navedeni dokazi nisu odnosili na apelanticu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1655/11 od 25. lipnja 2014. godine, stavak 55., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14, zakonitost dokaza, kazneni postupak, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH i članka 6. Europske konvencije i članka II/3.(e) Ustava BiH**

Pojam „doma”

Držanje u posjedu određene nekretnine i boravak u njoj ukazuju da se ta nekretnina može smatrati domom, koji se, u najširem smislu, može definirati kao mjesto gdje čovjek živi.

- **Odluka o meritumu broj AP 1049/05 od 14. ožujka 2003. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06**

Stan u kojem je apelant živio dovoljno dugo u izvanbračnoj zajednici s nositeljem stanarskog prava da bi se mogao smatrati članom kućanstva predstavlja njegov dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka broj U 65/01 od 25. srpnja 2003. godine, stavak 54., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/03, prijenos stanarskog prava na izvanbračnog druga, utvrđena povreda članka 8.**

Može se smatrati „domom” i stan na kojem nije ostvareno stanarsko pravo, nego je korišten na temelju rješenja o korištenju stana jer zgrada nije bila tehnički primljena, ali postoje drugi elementi koji ukazuju na postojanje „doma”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 102/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/04,**

upravni postupak i upravni spor za povrat u posjed stana na kojem nije stečeno stanarsko pravo jer zgrada u to vrijeme nije bila tehnički primljena

S obzirom da se radi o stanu u društvenom vlasništvu, koji je apelant dobio na redovitoj raspodjeli stanova u skladu sa normativnim aktima vlasnika stana i utvrđenom ranglistom, nesumnjivo se radi o domu u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 26/03 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi iseljenja bespravnog korisnika stana**

Ustavni sud smatra da je apelant legalno koristio predmetni stan s obzirom da je u njemu stanovao njegov djed s kojim je on imao zaključen ugovor o doživotnom izdržavanju, te se taj stan može smatrati apelantovim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 72., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prijenos stanarskog prava s djeda na unuka, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Apelantičinim „domom” u smislu članka 8. smatra se stan u kojem je ona živjela sa svojom majkom do 1993. godine, a potom zbog rata izbjegla, da bi se vratila i shodno Aneksu 7. ostvarila svoje pravo na povrat kao izbjeglica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, st. 35. i 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Stan u kojem apelant živi 14 godina, u kojem obavlja svoje uobičajene aktivnosti i u kojem je nastavio živjeti i nakon bakine smrti, tu zasnovao svoju obitelj i u kojem i danas živi predstavlja apelantov „dom” u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 323/04 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/05**

Stan u kojem je apelant u dugom vremenskom razdoblju živio sa svojom bakom, te ga je nastavio koristiti i poslije njezine smrti predstavlja njegov dom, bez obzira na činjenicu što nije bio prijavljen na adresi spornog stana.

- **Odluka broj U 1/02 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, prijenos stanarskog prava na unuka, ugovor o doživotnom izdržavanju, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Pojam „dom” obuhvaća kako iznajmljen dom, tako i dom u privatnom vlasništvu, te tako i stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, povrat stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

„Domom” u smislu članka 8. Europske konvencije smatra se i stan u koji je neka osoba uselila na temelju rješenja o dodjeli stana, čak i ukoliko nije zaključila ugovor o korištenju stana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, povrat stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Stan u kojem se živi na temelju ugovora o zakupu je dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da se navedeni stan treba smatrati apelantičinim domom u smislu članka 8. Europske konvencije jer je apelantica bila zakonita nositeljica stanarskog prava na predmetnom stanu sve do 1992. godine, kada je zbog ratnih dešavanja napustila Bosnu i Hercegovinu.

- **Odluka o meritumu broj AP 1082/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/06, apelacija odbijena jer je propušten prekluzivni rok za povrat stana u posjed**

Poslovne prostorije u kojima apelant obavlja odvijetničku djelatnost u konkretnom slučaju se mogu smatrati apelantovim domom u smislu značenja članka 8. Europske konvencije, a s obzirom na prirodu apelantove djelatnosti i način na koji apelant koristi ove prostorije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 301/04 od 23. rujna 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/05**

„Dom” je faktičko stanje koje ne zahtijeva postojanje pravne osnove.

- **Odluka o meritumu broj AP 663/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05, ostvarivanje prava na stan, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Apelantičinim domom se smatra stan u kojem ona živi na temelju ugovora o korištenju iako nije ostvarila pravnu poziciju nositeljice stanarskog prava na predmetnom stanu.

- **Odluka o meritumu broj AP 645/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, građanski postupak, stjecanje prava na stan nakon što je nositelju stanarskog prava otkazan ugovor o korištenju, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Činjenica da je apelantu *ex lege* prestalo stanarsko pravo na temelju članka 5. stavak 3. Zakona o prestanku primjene ZONS-a ne predstavlja prepreku da se sporni stan može smatrati njegovim domom.

- **Odluka o meritumu broj AP 964/04 od 3. prosinca 2005. godine, st. 23. i 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Obzirom na činjenice da je apelantica u dugom vremenskom razdoblju živjela sa svojim djedom u spornom stanu, te da ga je nastavila koristiti i poslije njegove smrti, predmetni stan predstavlja njezin „dom” u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj U 49/03 od 27. svibnja 2006. godine, st. 33. i 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, upravni postupak za prijenos stanarskog prava**

Pojam „dom” obuhvaća kako iznajmljen dom, tako i dom u privatnom vlasništvu (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Gillow protiv Velike Britanije*, presuda od 24. studenog 1986. godine, Serija A, broj 109, stavak 46.f, *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, Serija A, broj 297-C, stavak 31). U skladu s ovom interpretacijom, Ustavni sud je proširio djelokrug članka 8. Europske konvencije na stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 8/99 od 11. svibnja 1999. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/99).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

Postojanje trajnosti življenja i stanovanja djece s nositeljem stanarskog prava u zajedničkom kućanstvu u vrijeme smrti roditelja je uvjet za stjecanje svojstva člana obiteljskog kućanstva (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 1/02 od 26. rujna 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04, Odluka broj U 12/01 od 25. veljače 2002. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/02 i Odluka broj U 140/03 od 21. siječnja 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

U odgovoru na pitanje predstavlja li u konkretnom slučaju obiteljska kuća, koja se nalazi na parceli koja je u apelantičnom suvlasništvu, apelantičin dom, u skladu sa značenjem članka 8. Europske konvencije, Ustavni sud konstatira da iz apelacijskih navoda proizlazi da apelantica nije živjela u obiteljskoj kući, koja se nalazi na parceli koja je u njezinom suvlasništvu, nego u kući živi apelantičina majka sa snahom i dvoje djece, dok apelantica u njoj boravi vikendima. Međutim, riječ dom, ipak, obuhvaća i drugi dom, tamo gdje postoji snažna emocionalna vezanost za taj drugi dom. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da je Europski sud u predmetu *Demades protiv Turske* (vidi Europski sud, *Demades protiv Turske*, presuda od 31. srpnja 2003. godine, točka 31.-34.) zaključio da nije uvijek moguće precizno procijeniti što za nekoga predstavlja dom budući da netko može živjeti na dvije lokacije i uspostaviti čvrste emocionalne veze s drugim domom da ga, zapravo, tretira kao pravi dom. Iz tih razloga, Europski sud je prihvatio da je drugi dom podnositelja predstavke, u ovom slučaju, bio isto što i „dom” u smislu članka 8. Europske konvencije. Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da obiteljska kuća predstavlja apelantičin dom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 745/17 od 13. veljače 2019. godine, stavak 54.**

Što se ne smatra „domom”

Dio stana na kojem je postojalo sustanarstvo, u koji je uselio apelantičin muž bez suglasnosti vlasnika stana, ne može se smatrati domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka broj U 6/01 od 31. kolovoza 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/01**

Apelant ne navodi nikakvo miješanje kada je u pitanju njegov dom, već smatra da ima pravo dobiti adekvatan stan, dakle, predmet njegova priziva je pravo na stjecanje stana, a ne miješanje u već stečeno pravo.

- **Odluka o meritumu broj U 70/03 od 30. siječnja 2004. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 94/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 910/04 od 15. lipnja 2005. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/05**

Predmetne prostorije se ne mogu smatrati apelantičinim „domom” u smislu članka 8. Europske konvencije jer apelantica nije stekla nikakvo pravo na predmetnom stanu nego je stan koristila samo uz odobrenje nositeljice stanarskog prava do momenta kada su odnosi između apelantice i nositeljice stanarskog prava postali nepodnošljivi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 17/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, *parnični postupak za utvrđenje prava nesmetanog korištenja stana na kojem je tužena nositeljica stanarskog prava***

S obzirom da iz podataka sudskog spisa, koje apelant nije osporio, proizlazi da apelant nije bio trajno nastanjen u spornom stanu jer je 1980. godine, odselivši u svoju obiteljsku kuću, trajno prestao s korištenjem predmetnog stana koji je do tada smatrao svojim domom, predmetni stan ne predstavlja apelantov „dom” u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, st. 27. i 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, *parnični postupak radi konstituiranja stanarskog prava***

Ne predstavlja apelantov dom stan u kojem je apelant, odlaskom na rad u inozemstvo 1969. godine, prekinuo faktičku zajednicu života sa svojom majkom, u kojem nije ni živio ni obavljao svoje uobičajene aktivnosti i zanimanje, odnosno ostvario dovoljno jaku vezu kako bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 142/02 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, *pravo prijenosa stanarskog prava nakon smrti nositelja, činjenica trajnog življenja i stanovanja***

Ne može se smatrati apelantovim domom stan na kojem je apelant izgubio status nositelja stanarskog prava i pravnu osnovu za korištenje stana pravomoćnom presudom od 12.

veljače 1991. godine, dakle prije 30. travnja 1991. godine, kao polazne točke za razrješenje svih imovinsko-pravnih sporova nastalih kao rezultat rata u Bosni i Hercegovini.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 85/03 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 27, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04**

Ne može se smatrati apelantičinim domom stan u kojem je apelantica povremeno živjela sa svojom sestrom, a istovremeno je bila nositeljica stanarskog prava na drugom stanu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 238/03 od 29. rujna 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Apelantica, u postupku pred Ustavnim sudom, nije dostavila dokaze koji na nesumnjiv način dokazuju da je ona tijekom cijelog svog boravka u inozemstvu ostvarila dovoljno jaku vezu sa stanom svojih roditelja kako bi se taj stan mogao smatrati njezinim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 280/04 od 29. rujna 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Stan u koji apelantica nikada nije uselila, odnosno u kojem ona nije živjela niti obavljala svoje uobičajene aktivnosti i zanimanje ne može se smatrati njezinim „domom” u značenju članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj o AP 258/03 od 29. rujna 2004. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Apelantu sporni stan ne predstavlja „dom” i pored činjenice da se neposredno nakon rata pokušao vratiti u njega, u čemu ga je onemogućila bivša supruga, jer je, još prije razvoda braka, zasnovao svoj novi dom kupnjom stana u Nišu, gdje živi i radi, a što je nesporno utvrđeno u postupcima pred sudovima koji su odlučivali o ovom pitanju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 121/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 2/05, *razvod braka, zasnivanje novog doma i predratni stan***

Apelant tijekom cijelog svog boravka izvan Zenice nije ostvario dovoljno jaku vezu s očevim stanom kako bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 342/04 od 27. svibnja 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/05**

Ustavni sud smatra da apelantica, u postupku pred ovim sudom, nije dostavila dokaze koji na nesumnjiv način dokazuju da je nakon okončanja ratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini pa do smrti svoje majke bila spriječena, razlozima objektivne naravi ili onima na koje nije mogla utjecati, da se vrati u sporni stan i nastavi ga koristiti sa svojom majkom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 377/04 od 18. siječnja 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05**

U slučaju kada je apelant svojevolumeno iselio iz spornog stana zbog uposlenja i preseljenja u drugo mjesto prije otpočinjanja sukoba u BiH, a poslije tog datuma nije koristio sporni stan 14 godina, takav stan za apelanta ne predstavlja „dom” u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 293/05 od 23. veljače 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Stan ili dio stana ne može se smatrati domom u okviru značenja iz članka 8. Europske konvencije ukoliko je on „nezakonito korišten” ili se „osoba ilegalno uselila u njega”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 21., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 21, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, povrat stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Stan na kojem postoji stanarsko pravo ne može se smatrati domom člana obiteljskog kućanstva kada on nije ostvario dovoljno jaku vezu sa svojim prijeratnim prebivalištem (u konkretnom slučaju boravkom u inozemstvu).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 8. Europske konvencije**

Stan za koji nikada nije zaključen ugovor o korištenju, niti se apelant ikada uselio u njega ne može se smatrati domom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 477/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/05, građanski postupak, predaja stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

U slučaju kada apelant nikada nije uselio u sporni stan, odnosno nije stanovao u njemu i obavljao uobičajene aktivnosti, takav stan se ne može smatrati apelantovim „domom” u smislu značenja članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 281/05 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/05**

Nema kršenja prava na poštovanje doma jer je osporenom odlukom utvrđeno da apelantica ne ispunjava zakonom propisane uvjete za prijenos stanarskog prava sa umrlog nositelja stanarskog prava na nju, tako da sporni stan ne predstavlja apelantičin „dom” u smislu značenja članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 971/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, parnični postupak radi prijenosa stanarskog prava**

Ne može se smatrati domom stan kod kojeg je razlog za prestanak korištenja bio dobrovoljan prestanak korištenja i dobrovoljna predaja stana na raspolaganje.

- **Odluka o meritumu broj AP 818/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06, upravni postupak, povrat stana koji je apelantica napustila zbog prelaska u drugi stan, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Apelantičino pravo na dom nije povrijeđeno jer apelantica nije ostvarila trajnu zajednicu življenja i stanovanja sa svojom majkom, nositeljicom stanarskog prava, niti je u vrijeme njezine smrti imala pravno priznatu poziciju člana njezinog obiteljskog kućanstva, zbog čega se sporni stan ne može smatrati njezinim domom.

- **Odluka o meritumu broj AP 1036/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Ne može se smatrati „domom” stan apelanta koji je kao pravna osoba vlasnik i nositelj prava raspolaganja na predmetnom stanu, a ne osoba koja koristi predmetni stan u cilju stanovanja u njemu.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 769/06 od 10. siječnja 2008. godine, stavak 18., apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

[...] Nesporno je da apelant posjeduje odluku CRPC-a od 2. rujna 2003. godine kojom je potvrđeno da je 1. travnja 1992. godine bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu. Međutim, prema mišljenju Ustavnog suda to ne može predstavljati dovoljan argument koji bi doveo do zaključka da predmetni stan predstavlja apelantov „dom” u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije, a imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja. U svezi s tim, Ustavni sud još jednom naglašava da je apelant svojevrijedno i bez prisile, prvenstveno zbog prirode posla koji je obavljao (vojna služba), prekinuo vezu s predmetnim stanom, te da je tražio izdavanje potvrde o predaji predmetnog stana radi reguliranja prava na dodjelu drugog stana (na području današnje Republike Srbije), zbog čega je i odustao od zahtjeva za povrat predmetnog stana. Stoga, Ustavni sud zaključuje da se predmetni stan ne može smatrati apelantovim „domom” u smislu članka 8. stavak 1. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 292/08 od 29. lipnja 2010. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/10, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Miješanje u pravo na dom

Sudske odluke i, prethodno, upravni akti, kojima je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana iz razloga što nije zaključio ugovor o korištenju stana, te se zbog toga ne može smatrati nositeljem stanarskog prava, neopravdano su onemogućile povrat u posjed stana apelantu - izbjeglici iz Bosne i Hercegovine, koji je do 30. travnja 1991. godine (datum određen imovinskim zakonima) bio, na temelju rješenja o dodjeli stana, u faktičkom posjedu stana. Na taj način su povrijedile apelantovo pravo na poštovanje doma iz članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i pravo na mirno uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije i koje garantira članak II. Ustava Bosne i Hercegovine, a posebice članak II/5. Ustava („Izbjeglince i raseljene osobe”).

- **Odluka U 14/00 od 4. svibnja 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/01**

Organi vlasti se mogu miješati u pravo na poštovanje doma ukoliko su ispunjena tri uvjeta: prvo, ometanje mora biti u skladu sa domaćim zakonom, tj. zakon mora biti dostupan i ne smije biti arbitraran, drugo, ometanje mora imati legitiman cilj, i treće, ometanje mora

biti razmjerno cilju kojem se teži. Ako se, dakle, utvrdi da je ometanje ostvarivanja prava „u skladu sa zakonom”, sljedeći korak je ustanoviti je li ono opravdano. Određivanje takve opravdanosti vrši se pomoću testa koji se sastoji od dva dijela: a) utvrđivanje ima li ometanje legitiman cilj i b) uspostavlja li se odgovarajuća ravnoteža između interesa podnositeljâ prijave i interesa društva (tzv. test proporcionalnosti).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 26/03 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi iseljenja bespravnog korisnika stana**

Miješanje vlasti u apelantovo pravo na dom je u skladu sa zakonom u slučaju kada je apelant bio zakupac vojnog stana na temelju zaključenog ugovora o zakupu. Naime, iz navedenog ugovora nije mogao crpiti stvarno-pravne ovlasti vlasničkog karaktera, odnosno nije imao konstituirano stanarsko pravo na stanu, niti je imao rješenje o korištenju stana, što bi bio minimum vlasničko-pravnih ovlasti u odnosu na sporni stan, a na kojima se zasniva utemeljenost zahtjeva za povrat stana u posjed.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Miješanje u pravo na dom je u skladu sa zakonom i „neophodna mjera u demokratskom društvu” u slučaju kada je ugovor o korištenju stana *ex lege* prestao, odnosno poništen primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 455/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, povrat stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Propust javnih vlasti da postupe po apelantovu zahtjevu za povrat stana u razdoblju koji predstavlja „razuman rok” iz članka 6. Europske konvencije je „stvorio ili barem omogućio situaciju” u kojoj je apelant u dugom vremenskom razdoblju, više od sedam godina, bio spriječen uživati u svome domu, čime su prekršile i svoju pozitivnu obvezu iz članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1070/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 68., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06, postupak za vraćanje stana predratnom nositelju stanarskog prava**

Iz spisa predmeta nedvosmisleno proizlazi da se apelantica iz spornog stana iselila na temelju rješenja nadležnog općinskog organa kojim je naloženo da se sruši zgrada u kojoj se stan nalazio. Iz ovoga proizlazi da osporenim odlukama redovitih sudova kojima nije usvojen apelantičin zahtjev za utvrđenje da je stekla stanarsko pravo na predmetnom stanu ni na koji način nije izvršeno smetanje apelantice u korištenju njezina smještaja, odnosno doma, te da, stoga, nije bilo ni miješanja u uživanje njezina prava na poštovanje doma.

- **Odluka o meritumu broj AP 703/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 49., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

U postupku prijenosa stanarskog prava s umrlog nositelja stanarskog prava na unuku kojoj je taj stan „dom”, primjena odredbe članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o stambenim odnosima kojom je sužen krug mogućih članova obiteljskog kućanstva eliminiranjem unuka, nakon stupanja na snagu Zakona o ukidanju članova u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima kojom je taj član brisan, predstavlja proizvoljnu primjenu zakona i nije „miješanje” na temelju zakona, te se radi o kršenju prava na poštovanje doma iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj U 49/03 od 27. svibnja 2006. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, upravni postupak za prijenos stanarskog prava**

Kada je riječ o pitanju može li se sporni objekt smatrati apelantovim „domom” u okviru značenja članka 8. Europske konvencije, Ustavni sud nalazi da je u postupku nesporno utvrđeno da je apelant dugi niz godina koristio sporni objekt iz kojeg je, prema apelantovim navodima, deložiran 19. studenog 2007. godine. U svezi s tim nesumnjivo je da sporni objekt predstavlja apelantov dom. Sljedeće pitanje koje treba razmotriti jeste je li osporenim odlukama došlo do miješanja u ovo apelantovo pravo i je li to miješanje bilo opravdano, odnosno je li imalo legitiman cilj. Ustavni sud nalazi da apelant povredu prava na dom nalazi u činjenici da je u spornom objektu proveo najveći dio svog života, da ga je adaptirao i prilagođavao svojim potrebama, da je bio njegov dom bez obzira na njegove građevinske karakteristike, te da mu je sporni objekt oduzet zbog čega je završio na ulici. Ustavni sud ponavlja da je apelant tužbenim zahtjevom tražio da se utvrdi da je stekao pravo vlasništva na spornom objektu, naknadu za rušenje spornog objekta i osiguranje zamjenskog stana koji su redoviti sudovi odbili. Ustavni sud, također, ponavlja da je apelant dostavio podnesak u kojem je naveo da je iz spornog objekta deložiran 19. studenog 2007. godine, uz koji nije niti naveo, niti dostavio odluke na temelju kojih je deložiran, te da i jeste Ustavni sud ne može dati ocjenu bi li uopće bile dopustive. U svakom slučaju predmetnim odlukama ni na koji način nije izvršeno miješanje u apelantovo pravo na dom.

- **Odluka o meritumu broj AP 2094/09 od 28. rujna 2012. godine, stavak 53., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 102/12, pomoćni objekt koji se nalazi uz stambenu baraku na društvenom zemljištu**

Ustavni sud primjećuje da osporenim odlukom, odnosno utvrđivanjem da sporna nasljedna izjava nema pravno dejstvo prema tužitelju u dijelu koji je potreban za ispunjenje njegovog potraživanja i obvezivanjem apelantice da dopusti namirenje tog potraživanja prodajom 1/8 predmetnog stana, nije došlo do oduzimanja, niti do ograničavanja apelantičinog prava na dom. Naime, apelantica, kao suvlasnica spornog stana, i dalje uživa sva prava koja iz tog statusa proizlaze, odnosno može ga slobodno koristiti, kao i njime raspolagati, proporcionalno svom suvlasničkom dijelu, i nakon eventualne prodaje 1/8 predmetnog stana. Stoga, donošenjem osporene odluke [kojom je utvrđeno da nasljedna izjava A. M. kojom je svoj zakonski nasljedni dio od ¼ ustupio apelantici (majci) nema pravnog dejstva prema tužitelju u dijelu koji je potreban za ispunjenje njegovog potraživanja prema A. M., te da je apelantica dužna dopustiti namirenje spomenutog potraživanja prodajom 1/8 stana u Banjaluci] nije došlo do miješanja u apelantičino pravo na dom.

- **Odluka o meritumu broj AP 3796/18 od 17. prosinca 2019. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/20, pobijanje**

nasljedničke izjave, vjerovnik čije je potraživanje dospjelo ima pravo pobijati pravnu radnju dužnika poduzetu na njegovu štetu, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH ni članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Prepiska

[...] U konkretnom slučaju, apelant se poziva na svoje pravo na prepisku u situaciji koja nije zakonom dopuštena i kada šalje poruke s mobilnog telefona iz zatvora osobama koje instruiira kako da se ponašaju u postupku. Ocjenjujući sve navedeno, Ustavni sud smatra da apelant nema „opravdan zahtjev” koji pokreće pitanje prava na prepisku iz Ustava Bosne i Hercegovine ili Europske konvencije, a koji bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su navodi o kršenju prava na prepisku iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije očigledno (*prima facie*) neutemeljeni.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 813/08 od 21. srpnja 2010. godine, stavak 16.**

Zakonitost u kontekstu članka 8. Europske konvencije

U kontekstu Općeg okvirnog sporazuma, cilj eliminiranja efekata i tragova etničkog čišćenja smatra se od takvog temeljnog značaja da u nekim slučajevima utječe na valjanost pravnih transakcija koje bi, inače, zadovoljavale pretpostavke civilnog prava... Sud smatra jasno ustanovljenim da je S. Z. zaključila ugovor o zamjeni pod utjecajem njezina ranjiva položaja zbog etničke pripadnosti u vrijeme kada se politika etničkog čišćenja vodila u velikom dijelu Bosne i Hercegovine, te da je jasno da ugovor nije u skladu s onim što bi bile njezine želje pod normalnim okolnostima i mora se pretpostaviti da je B. V., barem na jedan opći način, bio svjestan razloga koji su S. Z. naveli da prihvati ugovor.

- **Odluka broj U 15/99 od 15. prosinca 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 13/01, Ustavni sud je meritorno riješio predmet tako što je ugovor o zamjeni nekretnina proglasio ništavim**

Ustavni sud smatra da je deložacija apelanta bila u skladu sa zakonom, odnosno da je bila utemeljena na članku 22. stavak 3. i članku 30. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima, da je zakon pristupačan jer je objavljen u službenim glasilima koja su javnog karaktera i svaka zainteresirana osoba može se upoznati s njegovim sadržajem.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, st. 76-79, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prijenos stanarskog prava s djeda na unuka, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

S obzirom na to da organi uprave i redoviti sudovi svoje miješanje u apelantičin dom pravdaju primjenom zakonske odredbe za koju je prethodno ustanovljeno da nije trebala biti primijenjena u ovom slučaju, proizlazi da miješanje u apelantičin dom nije bilo utemeljeno na zakonu jer se u konkretnom slučaju nije mogla primijeniti odredba članka 2. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, niti bilo koja druga odredba na temelju koje bi se apelantici mogao osporiti povrat u predmetni stan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 979/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 49., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05, upravni postupak radi povrata stana u posjed**

Odredba Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, kojom se dopušta *ex officio* odlučivanje o statusu apelanta kao privremenog korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat, mjera je koja služi značajnom javnom interesu osiguravanja alternativnog smještaja s ciljem rješavanja tisuća neriješenih imovinskih zahtjeva na najučinkovitiji mogući način.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2133/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, status privremenog korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Utvrđivanje po službenoj dužnosti da apelantu prestaje privremeno pravo korištenja predmetnog stana, stavljanje stana pod privremenu upravu općine i njegovo vraćanje vlasniku predstavlja zakonito miješanje u apelantova prava koje služi legitimnom cilju, a to je omogućavanje pravedne i zakonite raspodjele stambenog fonda u mirnodopskim uvjetima, u skladu s prioritetima propisanim u članku 7. Zakona o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova i odredbama relevantnih općih akata poslodavca, odnosno davatelja stana na korištenje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2133/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, status privremenog korisnika stana za koji nije podnesen zahtjev za povrat, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Miješanje u pravo na dom nije bilo u skladu sa „zakonom” zbog toga što su postupci pripadnika SFOR-a u konkretnim slučajevima bili izvan okvira predviđenog i domaćim zakonom i normama međunarodnih dokumenata.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 93., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od strane SFOR-a i pretres stana, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na dom kada apelantica, kao bivši član kućanstva nositelja stanarskog prava, koja se prema Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima može tretirati kao „raseljena osoba”, nije pokrenula postupak povrata u stan u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, čime je izgubila pravo na „dom”, a time i pravni interes pobijati status nositelja stanarskog prava treće osobe na tom stanu. Nadalje, i da ima pravni interes, s obzirom da je potpisnica sporazuma o određivanju nositelja stanarskog prava na stanu koji je bio njezin dom, pravnu valjanost sporazuma mogla je pobijati samo u skladu s rokovima propisanim Zakonom o obligacijskim odnosima, koje je propustila.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1822/06 od 27. veljače 2008. godine, st. 29. i 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/08, stanarsko pravo, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ne postoji povreda prava na poštovanje doma iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u odnosu na apelantove navode o nedonošenju konačnih odluka o njegovim zahtjevima za povrat stana u posjed, kada je postojalo zakonsko ovlaštenje nadležnih organa da prekinu postupak izvršenja odluke CRPC-a. Pozivajući se na stajalište Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu, Ustavni sud je zaključio da nadležni upravni organi nisu mogli voditi paralelan postupak povodom apelantova zahtjeva za povrat stana s obzirom na postupak izvršenja odluke CRPC-a.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1970/06 od 15. siječnja 2009. godine, stavak 52., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 26/09, postupak vraćanja stana u posjed, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da su osporene sudske odluke povrijedile apelantovo pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije jer predstavljaju nezakonito miješanje u ovo apelantovo pravo. Miješanje je nezakonito jer su redoviti sudovi udovoljili tužbenom zahtjevu tužiteljice za iseljenje apelanta iz spornog stana na kojem je ona stekla pravo vlasništva, primjenjujući samo odredbu članka 43. Zakona o osnovama vlasničko-pravnih odnosa, a zanemarili su postojanje pravomoćnog rješenja Osnovnog suda broj Rs-6/90 iz 1990. godine, kojim je tužiteljici utvrđena obveza osiguranja nužnog smještaja apelantu kao uvjeta za njegovo iseljenje iz spornog stana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 646/08 od 10. lipnja 2009. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u predmetnom postupku, odnosno u postupku u kojem dulje od pet godina nije donesena konačna odluka i u kojem se predmet stalno vraća s višeg na niži organ, uslijed čega apelant ne može realizirati svoje pravo na stan, povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno i apelantovo pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 814/07 od 14. listopada 2009. godine, stavak 50., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/09, duljina trajanja postupka donošenja rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana nakon donošenja odluke Ustavnog suda BiH kojom je u istom predmetu utvrđena povreda apelantova prava na dom, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Postoji povreda prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, kada ovlaštena službena osoba u postupku izvršenja naredbe za pretres stana, protivno izričitoj zakonskoj odredbi, propusti osobi kod koje se pretres provodi predati naredbu za pretres prije početka pretresanja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3376/07 od 28. travnja 2010. godine, stavak 49., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 95/10, posebne istražne radnje, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da propust nadležnih organa da okončaju postupak izvršenja zaključka o dozvoli ovrhe predstavlja miješanje u apelantičino pravo na dom koje ne zadovoljava kriterij „u skladu sa zakonom” iz stavka 2. članka 8. Europske konvencije, što za posljedicu ima da je apelantici povrijeđeno pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3377/09 od 18. travnja 2012. godine, stavak 57., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/12, uvođenje u posjed stana, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Miješanje javnih vlasti u pravo apelanata na dom izvršeno je u skladu sa zakonom, za koji je Ustavni sud utvrdio da se u javnom interesu i ne dopušta povrat u posjed stana osobi koja je nakon 19. svibnja 1992. godine ostala u službi u bilo kojim oružanim snagama izvan teritorija Bosne i Hercegovine, niti uknjižba prava vlasništva na tom stanu, iako je u postupku pred redovitim sudovima utvrđeno postojanje pravno obvezujućeg ugovora, budući da su osporenim odlukama redovitih sudova upućeni da u skladu sa zakonom ostvare propisanu naknadu umjesto naturalne restitucije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1205/08 od 13. srpnja 2012. godine, stavak 67., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 79/12, stanovi JNA, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije jer je miješanje u apelantičino pravo nezakonito, budući da joj je, kao faktičkom korisniku električne energije u smislu članka 75. stavak 4. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, onemogućeno uživati u korištenju svog „doma” u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 926/13 od 25. travnja 2013. godine, stavak 24., smetanje posjeda obiteljske kuće i posjeda prava korištenja električne energije, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Proporcionalnost u kontekstu članka 8. Europske konvencije

Miješanje u apelantičin dom, koje se ogleda u gubitku određenog apelantičinog prava zbog propuštenog roka (pravo da se traži iseljenje drugotužene iz spornog stana), kao i pravo za drugotuženu da zbog dugogodišnjeg bespravnog korištenja spornog stana bude zaštićena od iseljenja, jer u zakonom propisanom roku nije podnijet zahtjev za njezino iseljenje, proporcionalno je zakonitom cilju kojem se teži, a to je uvođenje pravne discipline u međusobne odnose fizičkih i pravnih osoba, kao i legalizacija dugogodišnjeg faktičkog odnosa koji nakon proteka određenog vremenskog roka treba postati pravni odnos.

- **Odluka o meritumu broj AP 1049/05 od 14. ožujka 2003. godine, st. 45. i 46., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, propuštanje roka za traženje iseljenja bespravnog korisnika**

Ustavni sud smatra da bi drukčije tumačenje i primjena izmijenjenog članka 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima bilo nepravilno i ne bi vodilo zakonitom cilju i imalo

bi za posljedicu stavljanje apelanta, kao člana obiteljskog kućanstva, u nejednakopravan položaj glede ostvarivanja prava na stan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 160/03 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, prijenos stanarskog prava na unuke u Republici Srpskoj, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Interes vlasnika stana da raspolaže svojim stanom ne može prevagnuti nad interesom izbjegle osobe koja se vratila u svoj dom da sporni stan nastavi koristiti kao svoj i da se vrati na stanje kakvo je apelantica ostavila kada je iz svog doma morala izbjći zbog ratnih okolnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04**

Interes tuženog da raspolaže spornim stanom kao službenim stanom za rješavanje stambenih potreba svojih uposlenika ne može prevagnuti nad apelantičinim interesom da ostvari prava na stanu koji je s obitelji koristila osam godina (na temelju rješenja o dodjeli stana) prije nastupanja ratnih okolnosti i u koji se namjerava vratiti i stalno živjeti s obitelji.

- **Odluka o meritumu broj AP 663/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05, ostvarivanje prava na stan, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

U slučaju kada apelant nije pravodobno podnio zahtjev za povrat stana u posjed na kojem je prije rata imao stanarsko pravo, a nalazi se u posjedu spornog stana nepune tri godine s bolesnom suprugom, kad su u stanu sve njihove pokretne stvari i kada su sporni stan adaptirali, pokazana je apelantova nedvosmislena želja i namjera da nastavi živjeti s obitelji u spornom stanu. Stoga, miješanje u apelantovo pravo na poštovanje njegova doma nije bilo proporcionalno legitimnom cilju.

- **Odluka o meritumu broj AP 964/04 od 3. prosinca 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

U slučaju kada redoviti sudovi odbiju apelantov zahtjev da mu se konstituiraju stanarsko pravo na stanu koji koristi na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju s preminulim nositeljem stanarskog prava, takvo miješanje u apelantov dom je utemeljeno na zakonu i zadovoljava načelo proporcionalnosti, tj. zahtjev za pravičan balans između općeg interesa zajednice i poštovanja prava pojedinca.

- **Odluka o meritumu broj AP 587/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06, osporene odluke su deklaratorne odluke kojima apelantici nije naloženo iseljenje iz spornog stana, pa slijedom toga i nije bilo miješanja u njezin dom**

Odluka kojom se apelantov zahtjev za azil odbija i kojom mu se nalaže napustiti teritorij Bosne i Hercegovine na razdoblje od četiri godine nije neproporcionalna cilju koji se želio ostvariti, a to je zaštita imigracijske politike i gospodarske dobrobiti zemlje i nužna je u demokratskom društvu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1788/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 63., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07,**

protjerivanje stranca i pravo na obiteljski život, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH

Postoji razumna relacija između miješanja i zakonitog cilja u slučajevima kada se osobama koje su sudjelovale u vojskama stranih država ne dopušta povrat stana u posjed (vidi Odluku Povjerenstva za ljudska prava broj CH/00/5152 od 6. srpnja 2005. godine), odnosno stajalište da osobe koje nisu iskazale lojalnost prema svojoj državi ne mogu uživati jednaku zaštitu kao one koje jesu (vidi Odluku Povjerenstva za ljudska prava broj CH/98/874 od 8. veljače 2005. godine).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2044/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1512/06 od 3. travnja 2008 godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/08, stan JNA, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Interes za ukidanje sustanarskih odnosa u novoj vlasničkoj strukturi nad cjelokupnim stambenim fondom, te interes da se tužitelj-protutuženi proširi na sporni stan i tako koristi stan od 117 m² nisu proporcionalni mjeri po kojoj apelantica mora napustiti sporni stan za koji je u dobroj vjeri zaključila ugovor o korištenju, a koji je retroaktivno poništen i u kojem živi sa svojom obitelji od 1989. godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, sustanarstvo, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Donošenjem Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Službeni list Federacije Bosne i Hercegovine” br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 25/01, 61/01, 15/02 i 54/04) propisani su uvjeti i način prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo i njihovo pretvaranje iz društvenog u privatno vlasništvo, zbog čega pitanja korištenja stambenog prostora gube svoj javno-pravni karakter i postaju pitanja prvenstveno privatno-pravnog karaktera. Stoga, privatizacijom stanova se gubi legitiman cilj, a to je neuspostava novih sustanarskih odnosa i razrješenje postojećih radi racionalnijeg korištenja stambenog prostora, kakav je on imao u vrijeme donošenja zakona. Ustavni sud, stoga, zaključuje da navedene mjere nemaju legitiman cilj i ne mogu se smatrati neophodnim u demokratskom društvu za bilo koju svrhu iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1498/05 od 12. rujna 2006. godine, stavak 73., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, sustanarstvo, utvrđena povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju u kojem je apelantu bila ograničena komunikacija s vanjskim svijetom samo na kontakte s njegovim braniteljem, pri čemu je ovo ograničenje bilo u ograničenom vremenskom roku i u svezi sa svrhom i razlozima zbog kojih je određen pritvor, kako je zakonom i propisano, nije narušen razuman odnos proporcionalnosti u zaštiti zakonitog cilja kojem se teži, s jedne strane, i zaštite apelantova prava na privatni i obiteljski život, s druge strane.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3263/08 od 3. srpnja 2009. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, zabrana posjeta i telefonskih kontakata s drugim osobama, osim s braniteljem, za vrijeme trajanja pritvora, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije jer redoviti sudovi, pri donošenju osporenih odluka, nisu obavili odgovarajuću analizu na način kako to zahtijevaju standardi Europskog suda uspostavljeni praksom tog suda glede postizanja pravične ravnoteže između prava iz članka 8. Europske konvencije i članka 10. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2043/12 od 22. prosinca 2015. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/16, naknada štete zbog povrede ugleda, kleveta, povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Neophodna mjera u demokratskom društvu

Imajući u vidu da apelant nije u mogućnosti ostvariti pravo na povrat u svoj dom, iako je situacija u kojoj je bilo opravdano privremeno dodjeljivanje stanova davno okončana, „miješanje”, koje je u početku i moglo biti opravdano i u suglasnosti s načelom „neophodnosti”, ne predstavlja, osam godina nakon završetka rata, neophodno „miješanje u demokratskom društvu” u apelantovo pravo da se vrati u svoj dom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 102/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/04, upravni postupak i upravni spor za povrat u posjed stana na kojem nije stečeno stanarsko pravo jer zgrada u to vrijeme nije bila tehnički primljena**

Odbijanje apelantova prijedloga da se utvrdi da je on nositelj stanarskog prava na spornom stanu predstavlja mjeru koja nije bila „neophodna u demokratskom društvu” i, stoga, nije razmjerno u odnosu na zakoniti cilj kojem se težilo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 323/04 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/05**

Nadležni organi nisu povrijedili apelantovo pravo na dom kada su u provedenom postupku utvrdili da apelant nema pravo na povrat stana jer je propustio prekluzivni zakonski rok za podnošenje zahtjeva za povrat stana, s obzirom na to da je uplitanje bilo utemeljeno na zakonu i neophodno „miješanje u demokratskom društvu”.

- **Odluka o meritumu broj AP 1082/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/06;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4/05 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05**

Ne može imati status bespravnog korisnika stana osoba koja je u njemu stanovala na temelju privremenog rješenja koje joj je dodijelio nositelj prava raspolaganja stanom, te stoga nije mogla biti ni zaštićena od iseljenja iz predmetnog stana u skladu s odredbama članka 30. Zakona o stambenim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2148/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, tko nema status bespravnog korisnika stana, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Nije povrijeđeno apelantovo pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je pretres njegovog stambeno-ugostiteljskog objekta izvršen na temelju naredbe koja je donesena u skladu s relevantnim odredbama ZKPFBiH, zbog čega predstavlja neophodnu mjeru u demokratskom društvu u interesu zaštite javnog reda i mira, a sama činjenica da prilikom pretresa nije pronađeno ono što je navedeno u naredbi za pretres ni na koji način ne ukazuje da je pretres bio nezakonit, niti da je došlo do povrede apelantova navedenog ustavnog prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2539/06 od 29. travnja 2009. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09**

Ne postoji kršenje prava na obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije kada je apelantu privremeno oduzeto pravo da živi s malodobnom djecom zbog grubog zanemarivanja roditeljske dužnosti, budući da iz okolnosti konkretnog slučaja proizlazi da je takva mjera „neophodna u demokratskom društvu” u smislu članka 8. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 717/08 od 9. srpnja 2010. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/10**

U konkretnom slučaju se radi o apelantovom interesu da mu se omogući nesmetano koristiti predmetni stan kao svoj dom. S druge strane radi se o interesu tužitelja-protutuženog da predmetni stan (na kome ima pravo raspolaganja) koji se nalazi u radničkim barakama iskoristi za svoje potrebe (tj. da ga ne daje u zakup apelantu). U ocjeni je li miješanje u apelantovo pravo na poštovanje doma bilo „neophodno u demokratskom društvu”, Ustavni sud smatra da je značajna činjenica da apelant predmetni stan koristi nesmetano skoro 20 godina, a da je tužitelj-protutuženi predmetni stan prije ratnih dejstava davao na korištenje. Stoga, po mišljenju Ustavnog suda, nije postojala žurna društvena potreba koja bi opravdala miješanje u apelantovo pravo na poštovanje doma. Ustavni sud smatra da navedeni interes tužitelja-protutuženog da predmetni stan iskoristi za svoje potrebe ne može prevagnuti nad apelantovim interesom da mu se omogući da predmetni stan, u kojem nesmetano živi skoro 20 godina sa svojom obitelji, nastavi koristiti (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 40, objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 54/04 i Odluka o meritumu broj AP 663/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 30, objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 86/05).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1164/08 od 27. svibnja 2011. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, prostorija za posebne namjene u konkretnom slučaju predstavlja dom, povreda članka 8. Europske konvencije i članka II/3.(f) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da je obrazloženje koje je na temelju utvrđenih činjenica koje su nesporne dao Sud BiH - da je udaljšavanje apelanta u cilju zaštite nacionalnog interesa

nužna mjera u demokratskom društvu i proporcionalna legitimnom cilju - zadovoljavajuće i ne ukazuje na bilo kakvu proizvoljnost. Ustavni sud smatra da navedeno zadovoljava načelo koje je Ustavni sud izrazio u Odluci broj *AP 1222/07*, a to je da sudovi moraju pazljivo ocijeniti osnove za odlučivanje i razmotriti može li se miješanje u pravo opravdati u okolnostima predmeta. Također, Ustavni sud nalazi da je apelantu naređeno napustiti Bosnu i Hercegovinu jer apelant ničim nije dokazao da postoji opasnost za njega i njegovu obitelj da borave u Iraku. Prema tome, Ustavni sud smatra da osporene odluke predstavljaju mjeru neophodnu u demokratskom društvu s ciljem poštovanja vladavine prava, te da postoji razuman odnos proporcionalnosti između zaštite zakonitog cilja koji se tiče zaštite javnog poretka i nacionalne sigurnosti BiH, s jedne strane i, s druge strane, zaštite apelantova prava na obiteljski život.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1483/10* od 23. rujna 2011. godine, stavak 60., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, stranac, privremeni boravak, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Ograničenja prava iz članka 8 – interesi iz drugog stavka

Ustavni sud naglašava da u konkretnom slučaju miješanje u apelantov dom ispunjava kriterij opravdanosti i neophodnosti s obzirom da je vlasnik predmetnog stana DD Fabrika sode Lukavac s velikim brojem uposlenih, te je postojala potreba za rješavanje stambenog pitanja uposlenih radnika, što u krajnjem cilju vodi ka „gospodarskoj dobrobiti zemlje”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 45/02* od 30. lipnja 2004. godine, stavak 80., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prijenos stanarskog prava s djeda na unuka, utvrđena povreda članka 6. Europske konvencije i članka II/3. (e) Ustava BiH, nema povrede članka 8. Europske konvencije i članka II/3. (f) Ustava BiH**

Osporene presude su u skladu sa zakonom, te se smatraju neophodnim u demokratskom društvu radi zaštite zakonitog vlasnika stana, odnosno takvo miješanje je predviđeno zakonom i nužna je mjera u demokratskom društvu radi zaštite prava i sloboda drugih.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 26/03* od 30. lipnja 2004. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi iseljenja bespravnog korisnika stana**

Odluke redovitih sudova kojima je odbijen apelantov tužbeni zahtjev za utvrđenje postojanja stanarskog prava na spornom stanu predstavljaju miješanje u apelantovo pravo na dom i ne ispunjavaju kriterij opravdanosti i neophodnosti u demokratskom društvu. Ne može se zaključiti da je u konkretnom slučaju interes vlasnika stana prioritetniji od apelantova interesa, odnosno da je lišavanje prava apelanta da koristi sporni stan kao svoj dom „neophodna mjera u demokratskom društvu” u skladu s nekim od ciljeva iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 77/03* od 19. studenog 2004. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/05**

ČLANAK 9. EUROPSKE KONVENCIJE – SLOBODA MIŠLJENJA, SAVJESTI I VJEROISPOVIJEDI

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava iz članka II/3.(g) i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te prava iz članka 9. u svezi sa člankom 14. Europske konvencije kada u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da su javne vlasti izašle iz okvira polja slobodne procjene u oblikovanju suradnje s vjerskim zajednicama i načinom financiranja crkava i vjerskih zajednica apelanta dovele u nejednakopravan i diskriminatorski položaj u odnosu na druge crkve i vjerske zajednice.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2575/13 od 26. listopada 2016. godine, stavak 74., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/16, nema povrede članka 9. Europske konvencije ni članka II/3.(g) Ustava BiH**

Sloboda mišljenja

Sloboda misli se može promatrati kao zaštita koja je primjenjiva na fazu prije samog izražavanja misli. Ukoliko sud utvrdi da sloboda izražavanja nije primjenjiva u konkretnom slučaju, isto se mora zaključiti i glede slobode misli.

- **Odluka broj U 39/01 od 6. travnja 2002. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/02, izricanje disciplinske mjere zbog teže povrede radnih obveza, nema povrede članka 9. Europske konvencije i članka II/3.(g) Ustava BiH**

Ograničenja sloboda – interesi

Nema ograničenja apelantove slobode vjere kada u postupku pred redovitim sudovima nije primijenjeno kanonsko pravo jer je takvo postupanje u skladu s ustavno-pravnim okvirom kojim se regulira pravni položaj vjerskih zajednica.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 286/06 od 29. rujna 2007. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, primjena kanonskog prava, nema povrede članka 9. Europske konvencije i članka II/3.(g) Ustava BiH**

ČLANAK 10. EUROPSKE KONVENCIJE – SLOBODA IZRAŽAVANJA

Sloboda izražavanja

Sloboda izražavanja nije apsolutna i ima svoja ograničenja. U demokratskim i pravnim državama, naime, gotovo nijedno ljudsko pravo i sloboda, ma koliko bili primarni ili značajni, nisu i ne mogu biti apsolutni i neograničeni. Budući da su apsolutna sloboda i apsolutno pravo *contradictio in adjecto*, presudan, a istodobno i sporan ostaje način na koji se neko utvrđeno pravno načelo tumači i praktično primjenjuje. Stoga je ključna uloga i zadaća neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06**

Članak 10. Europske konvencije ne dopušta da iznošenje činjeničnih tvrdnji ili komentara prođe nekažnjeno čak i ako to rade novinari na račun političara i javnih ličnosti, osim ako postoji neki dokaz koji može razumno poduprijeti tu tvrdnju, ili ako je tu tvrdnju novinar ili urednik objavio s dobrom namjerom i poduzeo razumne korake da provjeri pouzdanost dokaza onoliko koliko je to moguće.

- **Odluka o meritumu broj AP 1064/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 94/05**

Propust sudova da naprave pravilnu distinkciju između vrijednosnih ocjena i činjenica u načelu je mogao imati utjecaja na utvrđivanje visine štete jer će o „opsegu” iznesene klevete ovisiti i težina posljedica po ugled neke osobe. S obzirom da redoviti sudovi, prema načelu proporcionalnosti, nisu uspostavili pravilnu ravnotežu između slobode medija i prava drugotužitelja na ugled, takvim postupanjem su izašli izvan dopuštenog stupnja slobodne procjene.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1203/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 53., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, građanski postupak, nema pravilne ravnoteže u naknadi štete za klevetu, utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

Naknada štete u građanskoj parnici dodijeljena kao naknada za štetu nanесenu nečijem dostojanstvu ili ugledu predstavlja jasno miješanje u ostvarivanje prava na slobodu izražavanja.

- **Odluka o meritumu broj AP 1064/05 od 14. ožujka 2006. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 94/05;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1289/05 od 9. studenog 2006. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07**

Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja u konkretnom slučaju s obzirom da redoviti sudovi nisu u dovoljnoj mjeri izvršili objektivnu analizu sadržaja apelantova teksta. Također je i izricanje novčane kazne apelantu, bez mogućnosti saslušanja, značilo lišavanje apelanta ne samo mogućnosti iznošenja činjenica i dokaza u svoju korist, nego i neproporcionalno uplitanje u zaštićenu slobodu izražavanja koja je Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom apelantu zagarantirana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 198/03 od 20. listopada 2006. godine, stavak 45., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, kazna za vrijeđanje suda**

Opći interes koji dopušta pokretanje pitanja o eventualnim nezakonitim ponašanjima javnih službenika ne može se braniti iznošenjem nesporno neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na njihov ugled i koje se, zbog toga, ne mogu smatrati kritikom koju su oni dužni tolerirati s obzirom na funkciju koju obnašaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1881/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1423/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07,**

građanski postupak, iznošenje nesporno neistinitih činjenica, nema povrede članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH

Ne može se govoriti o proporcionalnosti između cilja i sredstva, u ovom slučaju zaštite prava na „istinu” tužitelja, i sredstva miješanja, u ovom slučaju naloga suda apelantima da plate odštetu nanесenu tužiteljevom ugledu, u slučaju u kojem redoviti sudovi nisu izašli izvan opsega dopuštene slobodne ocjene kada je u pitanju ocjena jesu li apelanti učinili djelo iznošenja činjenica za koje nije utvrđeno da su istinite, ali nisu utvrdili relevantne činjenice za donošenje odluke o dosuđivanju naknade za nematerijalnu štetu, okolnosti slučaja, a naročito jačinu duševnih boli i njihovo trajanje kao pravnu osnovu, nego su proizvoljno zaključili da postoje šteta i odgovornost apelantata za nju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1289/05 od 9. studenog 2006. godine, st. 41. i 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/07, građanski postupak, nema pravilne ravnoteže u naknadi štete za klevetu, utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je odlukom suda u građanskoj parnici naloženo apelantu platiti naknadu nematerijalne štete nanесene tužiteljevom ugledu iznošenjem i prenošenjem neistinitih činjenica, kada se nametanjem takve mjere ne uspostavlja „proporcionalnost” između prava na slobodu izražavanja i prava na ugled, niti se razlozi dani u presudi mogu smatrati relevantnim i dovoljnim u smislu članka 10. Europske konvencije, zbog čega bi se moglo utvrditi da je „miješanje” bilo „neophodna mjera u demokratskom društvu”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1067/06 od 13. rujna 2007. godine, st. 33.-38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/08, nema proporcionalnosti između prava slobode izražavanja i prava na ugled prilikom utvrđivanja naknade štete za klevetu, utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

Povrijeđeno je apelantovo pravo na slobodu izražavanja time što su, izricanjem novčane kazne, redoviti sudovi kvalificirali apelantovo izražavanje sumnje u nepristranost suda kao vrijeđanje suda i narušavanje njegova autoriteta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 840/06 od 25. siječnja 2008. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/08, nedostatak nepristranosti i objektivnosti sudova kod kvalifikacije i ocjene apelantova dopisa, utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1095/06 od 14. listopada 2008. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/08**

Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je apelantica, zbog neprimjerena ponašanja na ročištu novčano kažnjena, što je bilo razmjerno opravdanom cilju kome se težilo na očuvanju digniteta i autoriteta suda.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2486/11 od 17. srpnja 2014. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14,**

vrijeđanje suda, odbijanje tužiteljice da na ročištu obuče togu, nema povrede članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH

Glede načina utvrđivanja visine štete kao sankcije koja predstavlja miješanje u slobodu izražavanja, Ustavni sud ukazuje na vlastito stajalište prema kojem je odmjerenje novčane naknade nematerijalne štete vrlo delikatan i složen postupak s obzirom na veoma različitu moralno-psihičku konstituciju svakog pojedinca i sve ostale okolnosti pod kojima se dogodila šteta koja je za posljedicu imala povredu nematerijalnih dobara oštećenog. Nasuprot tvrdnjama apelacije prema kojima se šteta mora dokazati u smislu relevantnih odredbi ZOO u svakom pojedinačnom slučaju, ne postoji „lista dokaza” na temelju kojih bi domaći sudovi procjenjivali koja bi sankcija predstavljala miješanje koje je proporcionalno cilju koji se želi postići, niti se može očekivati izvođenje dokaza kojim bi se na egzaktan način utvrdio „intenzitet i trajanje” nastale nematerijalne štete. Stoga, sudovi nisu ograničeni posebnim formalnim dokaznim sredstvima, naročito ne izvođenjem dokaza vještačenjem u pravcu utvrđivanja „jačine i trajanja duševnih boli”. Dakle, prilikom odmjerenja sankcije, redovni sudovi uzimaju u obzir niz čimbenika značajnih za konkretni predmet i na temelju slobodne procjene utvrđuju relevantne okolnosti svakog konkretnog slučaja, pri čemu ne smije izostati prihvatljiva analiza relevantnih načela. U kontekstu navedenog, u konkretnom slučaju, prema ocjeni Ustavnog suda, takva analiza nije izostala. Naime, prilikom odmjerenja novčane naknade, dakle sankcije koja predstavlja miješanje u pravo na slobodu izražavanja, u iznosu od 3.000,00 KM, redovni sudovi nisu postupali pukim automatizmom, niti proizvoljno, na što apelanti predmetnom apelacijom neutemeljeno ukazuju, već su postupali u skladu s praksom i diskrecijskim ovlaštenjem u okviru svoje slobodne procjene koja je ograničena isključivo zahtjevom proporcionalnosti izraženim u članku 10. Europske konvencije, pri čemu nije izostala prihvatljiva analiza svih relevantnih načela, sve do činjenice da tužitelj nije poduzeo zakonom propisanu radnju – zahtjev za demanti kako bi smanjio nastalu štetu. Ustavni sud smatra da je mjera koja je poduzeta radi zaštite ugleda i časti tužitelja, odnosno dosuđivanje naknade štete u iznosu od 3.000,00 KM proporcionalna težini povrede njegovog ugleda, kao i težini miješanja sudova u slobodu izražavanja koje je učinjeno ovom mjerom, te smatra da su osporene odluke donesene u skladu sa člankom 10. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3222/12 od 12. siječnja 2016. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/16;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1428/13 od 20. travnja 2016. godine, stavak 44., naknada nematerijalne štete, zaštita ugleda i časti, nema povrede članka 10. Europske konvencije ni članka II/3.(h) Ustava BiH**

U odnosu na navode koji se tiču drugotuženog, koji je sve sporne članke preuzeo sa drugih portala i objavio ih na portalu Poskok.ba, Ustavni sud smatra potrebnim naglasiti da mediji imaju zadatak prenositi informacije i ideje koje su od javnog interesa, a javnost ima pravo dobiti te informacije. Da nije tako, mediji ne bi mogli izvršavati svoju vitalnu ulogu „čuvara javnog interesa”. U svezi s tim, Europski sud ističe da bi kažnjavanje novinara zbog prenošenja izjava drugih osoba ozbiljno ugrozilo doprinos medija debati od javnog interesa i ne bi bilo opravdano, osim ako za to postoje naročito važni razlozi (vidi Europski sud, *Jersild protiv Danske*, presuda od 23. rujna 1984. godine, aplikacija

broj 15890/89, točka 35.). Takvo stajalište je potvrđeno i u kasnijoj praksi, a naglašeno je i to da općenit zahtjev za novinare da se sistematski i formalno distanciraju od sadržaja citata koji može uvrijediti ili izazvati druge ili nanijeti štetu njihovom ugledu nije pomirljiv s ulogom medija da daju informacije o tekućim događajima, mišljenjima i idejama (vidi Europski sud, *Milisavljević protiv Srbije*, presuda od 4. travnja 2017. godine, aplikacija broj 50123/06, točka 37. s daljnjim referencama). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju nesporno da drugotuženi nije autor spornih članaka, već da je samo prenio ono što su drugi izjavili o apelantičinom mužu, te da nema ništa što ukazuje da je pri tome postupao zlonamjerno. S obzirom na to da je Ustavni sud već zaključio da su sudovi pravilno uspostavili ravnotežu između prava prvotuženog kao autora spornog članka na slobodu izražavanja i apelantičinog prava na ugled, isto se mora zaključiti i u odnosu na drugotuženog koji je prenio taj i još dva sporna članka sličnog sadržaja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5204/15 od 13. ožujka 2018. godine, stavak 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 21/18, uspostavljena pravična ravnoteža između apelantičinog prava na privatni život iz članka 8. Europske konvencije i prava tuženih na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije**

U odnosu na pitanje ulazi li i u kojoj mjeri pravo na pristup informacijama pod kontrolom javne vlasti u konkretnom slučaju u okvir „slobode izražavanja” iz članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud najprije ukazuje da je u nekoliko predmeta koji su se ticali prava na slobodu pristupa informacijama zauzimao stajalište da „postupak u kojem je utvrđivano postojanje zakonskih pretpostavki za pristup informacijama ne pokreće pitanja i ne uživa zaštitu apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije”, pa je takve apelacije proglasio *ratione materiae* nedopustivim (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti broj AP 1062/14 od 24. travnja 2014. godine, točka 11. i AP 2527/17 od 18. srpnja 2017. godine, točka 12., obje dostupne na www.ustavnisud.ba). Međutim, imajući u vidu navedenu praksu Europskog suda (vidi toč. 22.-25. ove odluke), kao i to da je apelant u konkretnom slučaju, također, nevladina organizacija koja bi mogla imati ulogu „društvenog kontrolora vlasti”, što će dalje u odluci biti predmetom razmatranja, Ustavni sud smatra da pravo na slobodu pristupa informacijama u okolnostima konkretnog slučaja ulazi u okvir članka 10. Europske konvencije.

[...]

Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pristup informacijama kao dijela prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, kada je apelantu uskraćen pristup dijelu traženih informacija zato što je nadležni organ te informacije izuzeo od objave u skladu sa člankom 6. točka (v) ZOSPI, a takvo odbijanje, s obzirom na relevantne kriterije, ne predstavlja miješanje u apelantovo pravo iz članka 10. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 461/16 od 6. lipnja 2018. godine, st. 28. i 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/18, pristup informacijama, nema povrede članka II/3.(h) Ustava BiH ni članka 10. Europske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije u situaciji kada su redovni sudovi apelanta proglasili krivim za kazneno djelo izazivanja narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti iz članka 163. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZFBiH, zato što nisu postigli pravičnu ravnotežu između zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja i zaštite vjerskih prava drugih budući da u osporenim odlukama nisu dali relevantne i dovoljne razloge kojima bi opravdali miješanje u ovo apelantovo pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3430/16 od 19. prosinca 2018. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/19, apelant je proglašen krivim za kazneno djelo zbog toga što je objavio spornu sliku na vlastitom Facebook profilu, povreda članka II/3.(h) Ustava BiH i članka 10. Europske konvencije**

Ograničenja prava iz članka 10.

Članak 6. Europske konvencije ne štiti državne organe i ustanove s javnim ovlastima. Štoviše, Europskom konvencijom predviđeno je da su, u obnašanju svojih dužnosti, sve razine državnih vlasti obvezne poštovati prava i obveze navedene u njoj. U navedenom kontekstu, entitetski javni radio-televizijski emiteri ne uživaju zaštitu članka 10. Europske konvencije. Nadalje, konkretni slučaj ne sadrži elemente zbog kojih bi se Europska konvencija morala tumačiti na drukčiji način. Prethodni stav se, međutim, ne odnosi i na pravo uposlenih u javnim radio-televizijskim emiterima na slobodu izražavanja i informiranja iz članka 10. Europske konvencije. Glede toga Ustavni sud se poziva i na stajalište Europskog suda za ljudska prava, kao npr. u presudi od 26. rujna 1995. godine u predmetu *Vogt protiv Njemačke i dr.*, prema kojem su načela iz članka 10. Europske konvencije primjenjiva i na državne službenike, jer, iako je opravdano da država nametne državnim službenicima, s obzirom na njihov status, dužnost diskrecije, državni službenici su pojedinci i, kao takvi, potpadaju pod zaštitu članka 10. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 42/03 od 17. prosinca 2004. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05, postupak ocjene usuglašenosti čl. 6, 7, 9, 43, 71. i 72. Zakona o osnovama Javnog radio-televizijskog sustava i Javnog radio-televizijskog servisa Bosne i Hercegovine s Ustavom BiH**

Postoji povreda prava na slobodu izražavanja u slučaju kada redoviti sudovi izađu izvan dozvoljenog stupnja slobodne procjene kada zaključuje da sporni tekst predstavlja iznošenje činjenica, iako on u cijelosti izražava vrijednosne sudove apelanata, čime dolazi do povrede načela proporcionalnosti u odnosu na ravnotežu između ograničavanja slobode medija i ugleda javne ličnosti.

- **Odluka o meritumu broj AP 787/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 50., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, ograničavanje u ostvarivanju prava na slobodu izražavanja apelanata, utvrđena povreda članka 10. Europske konvencije i članka II/3.(h) Ustava BiH**

Nema povrede prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada je sudskom presudom u građanskoj parnici apelantu naloženo platiti odštetu nanесenu tužiteljevom ugledu iznošenjem i

prenošenjem neistinitih činjenica jer je „miješanje” bilo u skladu sa zakonom, imalo za cilj „zaštitu prava drugih” i bilo „neophodna mjera u demokratskom društvu”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 913/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 51., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 1145/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 52., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 45/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 96/05 od 2. veljače 2006. godine, stavak 49., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Nema kršenja prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada su Kantonalni sud i Vrhovni sud za svoje odluke, kojima je apelant obvezan na naknadu materijalne štete tužitelju u vidu izgubljene koristi zbog kršenja prava na komercijalni ugled, dali argumentirano i jasno obrazloženje, u situaciji kada je nesporno dokazano da je tužitelju nastupila materijalna šteta u vidu izgubljene dobiti nakon što je apelant u svom dnevnom listu objavio sporni članak pronoseći neistinitu informaciju o kvalitetu pšenice koju je tužitelj uvezio i zbog kojeg su tužiteljevi poslovni partneri s njim otkazali prethodno zaključene kupoprodajne ugovore.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2753/16 od 17. srpnja 2018. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 55/18, povreda prava na komercijalni ugled, naknada štete, nema povrede članka 10. Europske konvencije ni članka II/3.(h) Ustava BiH**

ČLANAK 11. EUROPSKE KONVENCIJE – SLOBODA OKUPLJANJA I UDRUŽIVANJA – OPĆENITO

Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije kada osporenom odlukom redovitog suda nije povrijeđen, niti doveden u pitanje niti jedan element inherentan pravu zaštićenom citiranim odredbama.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2581/08 od 29. lipnja 2011. godine, stavak 53., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 104/11, štrajk, nema povrede članka 11. Europske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na slobodu okupljanja iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije kada su javne vlasti, sukladno pozitivnoj obvezi koja proizlazi iz ovog članka propustile poduzeti neophodne mjere radi osiguranja mirnog okupljanja organiziranog sukladno zakonu, a zbog čega je došlo do nasilja između suprotstavljenih strana, te kada su propustile osigurati jasan pravni okvir kako bi preventivno djelovale u njegovom sprječavanju i odvratanju od činjenja istih ili sličnih djela.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1020/11 od 25. rujna 2014. godine, stavak 129., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/14, sloboda okupljanja, povreda članka 11. Europske konvencije**

Postoji povreda prava na slobodu okupljanja iz članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi sa člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kada su javne vlasti propustile u skladu sa svojim pozitivnim obvezama poduzeti neophodne mjere radi osiguranja mirnog okupljanja organiziranog u skladu sa zakonom, zbog čega je došlo do nasilja prema sudionicima Festivala, koje je bilo motivirano homofobnim predrasudama, te kada su propustile osigurati jasan pravni okvir kako bi preventivno djelovale u sprječavanju i odvrćanju od činjenja istih ili sličnih djela.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4319/16 od 19. prosinca 2018. godine, stavak 114., pozitivna obveza, utvrđena povreda članka II/3.(i) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 11. Europske konvencije u svezi sa člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije**

Pravo na štrajk

Apelanti su iskoristili svoje pravo na udruživanje jer je s apelantima, kao predstavnicima sindikata, potpisan kolektivni ugovor, zaključen sporazum o utvrđivanju poslova koji se ne mogu prekidati za vrijeme štrajka, te vođen postupak arbitraže, što dokazuje da ih Ministarstvo ničim nije ograničilo u njihovoj slobodi organiziranja i djelovanja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 279/04 od 12. travnja 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/05**

ČLANAK 13. EUROPSKE KONVENCIJE – PRAVO NA UČINKOVIT PRAVNI LIJEK

Učinkovit pravni lijek

Ne može se na pojedinca staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najučinkovitiji put kojim bi došao do ostvarivanja svojih prava.

- **Odluka broj U 18/00 od 10. svibnja 2002. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/02**

U slučaju kada je apelant imao na raspolaganju pravna sredstva, i kada je sve pravne lijekove pred navedenim sudovima iskoristio i kada su o njima sudovi donijeli odgovarajuće presude, članak 13. Europske konvencije nije povrijeđen.

- **Odluka o meritumu broj U 70/03 od 30. siječnja 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 11/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 94/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04**

Činjenica da rezultat pravnih lijekova nije pozitivna posljedica za apelanta, sama po sebi, ne predstavlja kršenje prava na učinkovit pravni lijek.

- **Odluka o meritumu broj AP 1100/05 od 17. studenog 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, deložacija apelanta radi povrata stana predratnom nositelju stanarskog prava**

Članak 13. Europske konvencije ne obvezuje državu osigurati mogućnost priziva višem sudu da bi se ustanovilo je li došlo do povrede prava iz Europske konvencije.

- **Odluka o meritumu broj AP 68/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Učinkovitost pravnog lijeka ne ogleda se samo u činjenici da je on pravno i formalno predviđen već i da je u praksi efikasan.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 953/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 55., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/07, smjenjivanje zvaničnika od strane visokog predstavnika;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od strane SFOR-a**

Pravni lijekovi koji su predviđeni za zaštitu prava moraju biti fizički dostupni, ne smiju biti ometani aktima, propustima, odgađanjima ili nemarom vlasti, te moraju biti u stanju štiti predmetna prava.

- **Odluka o meritumu broj U 36/02 od 12. rujna 2006. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1431/05 od 30. siječnja 2004. godine, točka 51., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2582/05 od 16. siječnja 2007. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/07, lišavanje slobode od strane SFOR-a**

Ustavni sud zaključuje da postoji i kršenje prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na suđenje u razumnom roku iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije budući da ne postoji učinkovit pravni lijek kojim bi se apelantima, prije podnošenja apelacije Ustavnom sudu, omogućilo ubrzanje postupka koji je u tijeku ili obeštećenje zbog odugovlačenja koje se već desilo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4101/15 od 10. svibnja 2017. godine, stavak 118., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/17, parnični postupak, duljina trajanja postupka**

Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada je redovni sud prilikom dostave odluke na koju apelant ima pravo žalbe, s neprihvatljivim formalizmom primijenio zakonske odredbe o dostavi, čime je izostala razumna marljivost redovnog suda jer mu je bila poznata *de facto* apelantova adresa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2970/16 od 11. listopada 2018. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/18, dostava, povreda članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava BiH i članka 6. stavak 1. Europske konvencije**

Domaća vlast

Činjenica što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njezino funkcioniranje i za osiguranje sudske zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na učinkovit pravni lijek garantiran člankom 13. Europske konvencije.

- **Odluka broj U 18/00 od 10. i 11. svibnja 2002. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/02**

Postoji povreda prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije zbog toga što u postojećem pravnom sustavu Bosne i Hercegovine nema učinkovitog pravnog lijeka protiv odluka visokog predstavnika koje se tiču prava pojedinaca, a niti je Bosna i Hercegovina u okviru svoje pozitivne obveze poduzela aktivnosti s ciljem da osigura učinkovit pravni lijek protiv navedenih odluka visokog predstavnika.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 953/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 78., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/07, smjenjivanje dužnosnika od strane visokog predstavnika**

Odnos s drugim člancima

Nema kršenja prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi sa člankom 6. Europske konvencije kada apelanti ničim nisu ograničeni u korištenju zakonom propisanih pravnih lijekova, kao i da zakonskoj regulativi u tom pravcu ne nedostaje potrebna zakonska kvaliteta u odnosu na poštovanje zahtjeva iz navedenih članaka, samo zato što zakon ne propisuje obvezno održavanje pretresa pred drugostupanjskim sudom, niti veći broj izvanrednih pravnih lijekova.

- **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 100., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Nema povrede apelantova prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je Zakonom o sukobu interesa BiH propisano pravo na priziv kao pravni lijek koji omogućava nadležnom sudu vršiti sudsku kontrolu odluka SIPBiH u svezi s pravilnom primjenom Zakona o sukobu interesa i da pri tome donosi odluke kojima će otkloniti eventualne povrede izbornog prava i odrediti sankcije zbog neizvršavanja odluke. Navedene ovlasti Suda BiH su, po ocjeni Ustavnog suda, dovoljne da zadovolje zahtjeve članka 13. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3453/09 od 28. travnja 2010. godine, stavak 65., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 74/10**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na slobodu kretanja iz članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju kada je zbog propusta redovnog suda da po isteku dva mjeseca ispita je li primijenjena mjera zabrane kojim se ograničava apelantičina sloboda kretanja i dalje potrebna, apelantica lišena mogućnosti da u adversarnom postupku pred sudom ospori izrečene mjere, te u nedostatku odluke iskoristi učinkovit pravni lijek propisan zakonom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 715/17 od 22. ožujka 2017. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/17, mjere zabrane**

ČLANAK 14. EUROPSKE KONVENCIJE – ZABRANA DISKRIMINACIJE

Visina iznosa za izdržavanje bračnog druga, određena na temelju osobnog dohotka ostvarenog u inozemstvu, ne predstavlja diskriminaciju prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

- **Odluka broj U 11/00 od 18. i 19. kolovoza 2000. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/01**

Članak 14. Europske konvencije štiti osobe (uključujući i pravne osobe) koje se nalaze u „podudarnim situacijama” od diskriminirajućih razlika u tretmanu, a u smislu članka 14. Europske konvencije, tretman se smatra diskriminirajućim ako nema „cilja i razumnog opravdanja”, tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/03 od 27. listopada 2004. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, redoviti sudovi su odlučili u istoj činjenično-pravnoj situaciji drugačije u odnosu na apelanta i druge radnike tuženog o pasivnoj legitimaciji tuženog**

U konkretnom slučaju, protiv apelanata je pokrenut i okončan kazneni postupak u skladu sa zakonskim nadležnostima javnog tužitelja i suda, a činjenica da postupak nije pokrenut i protiv druge osobe, za koju apelanti smatraju da je također odgovorna, ne daje osnovu za zaključak o njihovoj diskriminaciji.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 612/04 od 30. studenog 2004. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 19/05, kazneni postupak, primanje mita, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH**

Svako različito postupanje se smatra diskriminacijskim ukoliko nema razumno i objektivno opravdanje, odnosno ukoliko ne slijedi zakoniti cilj ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 420/04 od 18. siječnja 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, radno-pravni status, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, parnični postupak radi konstituiranja stanarskog prava**

Diskriminacija podrazumijeva različit tretman u uživanju prava i sloboda između pojedinaca odnosno skupina, a ne u odnosu na samog pojedinca u više različitih situacija.

- **Odluka o meritumu broj AP 825/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06, postupak**

utvrđivanja obveza plaćanja zatezних kamata na novčana potraživanja, različita primjena zakonskih odredbi koje se odnose na određivanje visine zatezних kamata, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH

Ustavni sud zaključuje da su neutemeljeni apelantovi navodi o diskriminaciji u predmetnom postupku iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, u svezi s pravom na socijalno osiguranje iz članka 9. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima jer je sporazum, koji je primijenjen u konkretnom slučaju, rezultat ustavne i zakonske regulative mirovinskog sustava u Bosni i Hercegovini, čijom primjenom je nužno došlo do razlika u pojedinačnim mjesečnim iznosima mirovina.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 759/08 od 9. veljače 2011. godine, stavak 67., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/11, zahtjev za prelazak iz Fonda RS u Fond FBiH - vodeća, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1071/09 od 22. veljače 2011. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/11**

Ustavni sud smatra da osporenim odlukama nije povrijeđeno apelantovo pravo na nediskriminaciju u svezi s pravom na jednakost supružnika iz članka 5. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju jer iz običnog jezičnog tumačenja relevantnih odredbi Obiteljskog zakona, na kojima su utemeljene osporene odluke, proizlazi različit tretman roditelja s kojim dijete živi i onog koji ima pravo da s djetetom ostvaruje osobni i neposredni kontakt, a koja je distinkcija prevashodno napravljena zbog interesa djeteta koji, dakle, imaju prevagu nad interesima bilo kojeg roditelja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3557/08 od 9. studenog 2011. godine, stavak 56.;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4468/11 od 27. lipnja 2012. godine, stavak 54., razvod, staranje nad djetetom, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH**

Nije povrijeđeno apelantičino pravo na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije s obzirom na to da postoji objektivno i razumno opravdanje za različit tretman tuženog s kojim djeca žive u odnosu na prava apelantice s kojom djeca ne žive.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4468/11 od 27. lipnja 2012. godine, stavak 53., razvod, staranje nad djetetom, nema povrede članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja zabrane diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pristup sudu kao segment prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije jer je apelantova tužba odbačena kao nedopuštena u smislu odredbe članka 43. Obiteljskog zakona FBiH koja je diskriminirajuća jer dovodi do različitog tretmana apelanta prema spolu, a da za takav različit tretman nema razumnog i objektivnog opravdanja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 369/10 od 24. svibnja 2013. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 51/13, dozvoljenosti podnošenja tužbe za razvod braka, povreda članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije**

Ustavni sud zaključuje da su sudovi, primjenom Zakona o nasljeđivanju iz 1980. godine, bez uvažavanja opredjeljenja iz Obiteljskog zakona FBiH iz 2005. godine o dosljednom izjednačavanju izvanbračne zajednice koja traje više od tri godine s bračnom zajednicom u svim pravima i obvezama, uključujući i imovinska prava, i odbijanjem apelantovog zahtjeva da mu se prizna pravo da kao nasljednik prvog nasljednog reda sudjeluje u ostavinskom postupku, prekršili zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4207/13 od 30. rujna 2016. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/16, povreda članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava BiH u svezi sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Usporedive situacije

Da bi Ustavni sud mogao ispitati apelantove navode na temelju članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, apelant bi morao dokazati da su ga nadležne vlasti diskriminirale po osnovi radnog odnosa. Međutim, Ustavni sud nije imao dokaze koji bi upućivali na moguću diskriminaciju, te je odlučio da ovaj dio apelacije odbije kao neutemeljen.

- **Odluka broj U 23/03 od 24. listopada 2003. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04;**
- **Odluka broj U 89/03 od 20. prosinca 2003. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04;**
- **Odluka broj U 90/03 od 20. prosinca 2003. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/04, nediskriminacija u svezi s pravom na rad iz članka 6. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;**
- **Odluka o meritumu broj AP 218/05 od 23. veljače 2006. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/06**

Odluku o pravnoj kvalifikaciji, krivnji i kazni sud je donio i obrazložio u odnosu na svakog apelanta, a različita kvalifikacija djela i visina kazne u odnosu na osobu koja je blaže kažnjena zbog zaključenog sporazuma o krivnji s tužiteljstvom ne predstavlja, sama po sebi, različit tretman apelanta u smislu članka 14. Europske konvencije, već je rezultat sveukupne sudačke ocjene dokaza, kao i ponašanja i osobnih okolnosti apelanta, o čemu su sudovi dali detaljna obrazloženja.

- **Odluka o meritumu broj AP 215/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 81., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06**

Redovni sud i organi uprave su primjenom Zakona o mirovinsko-invalidskom osiguranju iz 1998. godine, bez uvažavanja opredjeljenja iz Obiteljskog zakona FBiH iz 2005. godine

o dosljednom izjednačavanju izvanbračne zajednice, koja u konkretnom slučaju traje 17 godina, s bračnom zajednicom u svim pravima i obvezama, uključujući i imovinska prava, i odbijanjem apelantičinog zahtjeva da joj kao članu obitelji umrlog nositelja osiguranika prizna pravo na obiteljsku mirovinu, prekršili zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4077/16 od 11. listopada 2018. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 80/18, stjecanje prava na obiteljsku mirovinu, povreda članka II/4. Ustava BiH i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava BiH i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

U konkretnom slučaju prekršena je zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je, zbog neusklađenosti relevantnih pravnih propisa (Zakona o radu i Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju) u svezi s ispunjenjem uvjeta glede godina života potrebnih za stjecanje prava na mirovinu, apelant došao u situaciju da bude nejednakopravno tretiran u odnosu na sve druge osobe koje su nakon navršениh 40 godina mirovinskog staža ostvarile pravo na mirovinu. Pri tome je Ustavni sud ukazao da odgovornost za takvu situaciju snosi sâm zakonodavac koji je, donoseći relevantne zakone, propustio uskladiti uvjete za prestanak ugovora o radu zbog navršениh 40 godina mirovinskog staža i prava na starosnu mirovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 598/17 od 10. travnja 2019. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/19, ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, povreda članka II/4. Ustava BiH i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava BiH i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Ustavni sud smatra da je osporenim odlukama dano jasno i argumentirano obrazloženje da je zapravo apelant tretiran isto kao i ostali učenici u istoj situaciji koji nisu zbog opravdanog izostanka s nastave (više od 1/4 ukupnog fonda nastavnih sati) obvezni polagati predmetni ili razredni ispit. Iz navedenog, dakle, proizlazi da Druga gimnazija Sarajevo nije diskriminirala apelanta, pa samim tim nije bilo dovedeno u pitanje ni njegovo obrazovanje. Ovo zato što se podrazumijeva da je apelant u danim okolnostima, u smislu naprijed navedenih stajališta Europskog suda, trebao postupiti po propisima „koje je ustanovila država” i u smislu članka 89. Zakona o srednjem obrazovanju izaći na ispite iz navedenih predmeta, što se pojavljuje kao preduvjet upisa u naredni razred. Drugačije tumačenje, u smislu da apelant zbog svoje bolesti uopće ne treba polagati ispite i da treba „automatski” prijeći – biti upisan u drugi razred je suprotno smislu odredbi navedenog Zakona i ujedno bi, kad bi se tako tumačilo i postupalo, zapravo dovelo u pitanje diskriminaciju ostalih učenika koji mogu upisati naredni razred samo pod uvjetom da su završili prethodni razred, odnosno da su ocijenjeni iz svih predmeta. Shodno navedenom, Ustavni sud smatra da apelantu nije bilo uskraćeno pravo pristupa obrazovnoj instituciji za koju se opredijelio, kao ni pravo da stekne obrazovanje u skladu

s pravilima koja su na snazi, te da u ostvarivanju tog prava nije diskriminiran u smislu članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3401/17 od 11. lipnja 2019. godine, stavak 56., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/19, pravo pristupa obrazovnoj instituciji, nema povrede članka II/4. Ustava BiH ni članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na obrazovanje iz članka II/3.(l) Ustava BiH i članka 1. Protokola broj 2 uz Europsku konvenciju**

Ustavni sud zaključuje da u postupku povodom apelantičinog zahtjeva za isplatu naknade plaće za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta organi uprave i redovni sud nisu ponudili razloge i argumente u prilog tome da je u apelanticiinom predmetu postojao razuman odnos proporcionalnosti koji bi pobijano razlikovanje (isključivo po osnovi državljanstva) učinilo spojivim sa zahtjevima članka 14. Evropske konvencije, niti tako nešto proizlazi iz činjenica konkretnog predmeta, čime je prekršena nediskriminacija iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Evropske konvencije u svezi s pravom na porodični život iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Evropske konvencije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 324/18 od 27. studenog 2019. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 84/19, povreda članka II/4. Ustava BiH i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na obiteljski život iz članka II/3.(f) Ustava BiH i članka 8. Europske konvencije**

Objektivna i opravdana diskriminacija

Nema povrede prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u slučaju kada su redoviti sudovi na različit način, na temelju svojih dispozicija, primijenili relevantne propise, ali je ta različitost u skladu s načelom pravne države iz članka I/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 25/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

ČLANAK 1. PROTOKOLA BROJ 1 UZ EUROPSKU KONVENCIJU – ZAŠTITA IMOVINE

Odluke sudova donesene u ovršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu Bosne i Hercegovine ili Europskoj konvenciji kada je u pitanju financijski gubitak koji je mogao biti predmetom ocjene u drugim postupcima.

- **Odluka broj U 30/01 od 11. svibnja 2002. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/02, naknada za zdravstvenu skrb, denominacija, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada apelantica nije imala konstituirano stanarsko pravo na spornom stanu, niti je, u vrijeme smrti nositeljice stanarskog prava, imala pravno priznatu poziciju člana njezinog obiteljskog kućanstva, koja bi eventualno mogla predstavljati dio prava na korištenje stana.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 499/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nema povrede prava na imovinu jer se apelant ne poziva konkretno na neka od načela sadržana u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, već tvrdi da mu je pravo na imovinu povrijeđeno zbog nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

- **Odluka o meritumu broj AP 1143/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05**

Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi odbiju apelantov tužbeni zahtjev zbog promašene pasivne legitimacije.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 538/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, građanski postupak naplate duga na ime „ratnog poreza”, nedostatak pasivne legitimacije u odnosu na Distrikt Brčko jer je obveza nastala prije njegova proglašenja, pri čemu Distrikt sa entitetima nije zaključio sporazum o preuzimanju ovih obveza, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Pravo na imovinu je povrijeđeno u slučaju kada u postupku eksproprijacije činjenice predmeta ukazuju da su ispunjeni zakonski uvjeti za eksproprijaciju, osim eksproprijiranih nekretnina, i preostalih apelantovih nekretnina iako je nadležni organ uprave odbio njegov zahtjev.

- **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, st. 27.-32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog dijela imovine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nema povrede prava na imovinu u slučaju kada redoviti sudovi odbiju tužbeni zahtjev za uspostavu ranijeg posjedovnog stanja zbog izmijenjenih pravnih okolnosti, odnosno zbog apelantova naknadnog gubitka privremenog prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta zbog preuzimanja tog zemljišta iz njegova posjeda.

- **Odluka o meritumu broj AP 851/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, spor oko smetanja posjeda neizgrađenog građevinskog zemljišta, na kojem je apelant nositelj privremenog prava korištenja, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće prirode, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i ograničava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku dva ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati

korištenje imovine u skladu s općim interesom. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u okviru općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61.).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava;**
- **Odluka broj AP 2144/05 od 20. listopada 2006. godine, stavak 18., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/07**

Ustavni sud se, pored navedenog, poziva na vlastito stajalište izneseno povodom istog činjeničnog i pravnog pitanja u odluci Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu u predmetu broj CH/01/8379 od 7. travnja 2007. godine, a koji dosljedno podržava praksu Doma za ljudska prava i Europskog povjerenstva za ljudska prava, da oduzimanje vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava predstavlja trenutnu radnju i ne rezultira nastavljenim uplitanjem u imovinsko pravo podnositelja prijave (vidi, primjerice prijavu broj 7379/76, Odluka od 10. prosinca 1976. godine, Odluke i izvješća 8, strana 211). Dakle, Ustavni sud je zaključio u navedenoj odluci Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu, povodom priziva podnositeljâ prijave, koja se također odnosila na arondaciju zemljišta u Kotorskom, da su samim donošenjem rješenja o arondaciji u razdoblju od 1962. do 1965. godine predmetne nekretnine prešle u državno vlasništvo, te da nije bilo kontinuiranog uplitanja u imovinsko pravo ranijih vlasnika predmetnih nekretnina. Ustavni sud smatra da je navedeno stajalište primjenjivo i u konkretnom slučaju, te zaključuje da su donošenjem rješenja o arondaciji predmetne nekretnine prešle u državno vlasništvo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 804/06 od 29. ožujka 2008. godine, stavak 71., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 46/08, upravni postupak, arondacija, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da postoji kontinuirano kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada sud svojom odlukom onemogućava apelantu ostvarenje prava iz kupoprodajnog ugovora na način koji je Dom za ljudska prava ranije ocijenio kao kršenje navedenog prava, s obzirom da je odluka Doma za ljudska prava, koja je konačna i obvezujuća u skladu s Aneksom VI Sporazuma.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 441/08 od 17. travnja 2008. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 46/08, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nema povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada se ovršni postupak nastavi protiv novog vlasnika nekretnine kao ovršenika koji, uz to, nije niti *bona fide* vlasnik, na kojeg je vlasništvo na predmetnoj nekretnini prešlo nakon što je pravomoćnim rješenjem dozvoljena ovrha protiv ranijeg ovršenika koji je u tijeku ovršnog postupka umro, a u cilju izvršenja pravomoćne sudske presude u kojoj je utvrđena visina obveze ranijeg

ovršenika prema tražitelju ovrhe, budući da je miješanje u imovinu propisano zakonom i ima legitiman cilj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2235/08 od 26. ožujka 2010. godine, stavak 51., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/10, ovršni postupak, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Prekršeno je apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u situaciji kada su se Kantonalni sud i organi uprave, primjenom Zakona o prodaji stanova na situaciju koja je regulirana isključivo Zakonom o stambenim odnosima, nezakonito umiješali u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine, čime su onemogućili apelanta da, uz ispunjenje propisanih uvjeta, ostvari svoje pravo iz članka 56. Zakona o stambenim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 619/08 od 25. rujna 2010. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/11, privatizacija stanova u društvenom vlasništvu, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud ističe da je očigledno kako u okolnostima konkretnog slučaja, a prema relevantnim odredbama ZOO, te odredbama Zakona o privatizaciji državnog kapitala, nije postojala mogućnost da se u slučaju raskida predmetnog ugovora zahtijeva (i) isplata zakonskih zatezних kamata na sredstva koja nisu bila isplaćena u novcu (kuponi stare devizne štednje). Stoga, Ustavni sud zaključuje da apelantov zahtjev za isplatu zakonskih zatezних kamata po osnovi sredstava koja su uplatili i koja su im vraćena u kuponima stare devizne štednje nije predstavljao „legitimno očekivanje” utemeljeno na zakonu, pa da apelantima nije povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2881/09 od 25. rujna 2010. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 52/12, isplata duga, kamate, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u slučaju kada miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije bilo u skladu sa zakonom, odnosno kada je Vrhovni sud, odlučujući o apelantovoj vlasničkoj tužbi usmjerenoj na predaju u posjed i isplatu zakupnine, arbitrarno primijenio materijalno pravo, te kada je odbio apelantov tužbeni zahtjev sa obrazloženjem da, u smislu odredbe članka 41. ZOSPO, jače pravo na posjed predmetnog poslovnog prostora ima drugotuženi.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1772/09 od 13. studenog 2012. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 101/12, predaja u posjed poslovnog prostora, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Povrijeđeno je apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je zbog pretjerano dugog trajanja predmetnog postupka došlo do uskraćivanja apelantu legitimno očekivane imovine,

odnosno gubitka samog prava koje je imao u vrijeme podnošenja zahtjeva i naredne više od četiri godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3700/16 od 6. prosinca 2018. godine, stavak 43.,** *ostvarivanje prava na mirovinu, gubitak prava zbog prekomjernog trajanja postupka, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i članka II/3. (k) Ustava BiH*

Nema kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zato što apelanti nemaju „imovinu” u smislu ovog člana, budući da nisu mogli imati ni „legitimno očekivanje” da će ostvariti izlučno pravo u odnosu na sporne nekretnine jer za to očigledno nisu bili ispunjeni uslovi propisani Zakonom o stečaju i Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima, odnosno nisu mogli dokazati da su vlasnici spornih nekretnina kojima bi pripadalo izlučno pravo u stečajnom postupku.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4631/17 od 30. listopada 2019. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 76/19,** *spor koji se tiče prava apelantata da u stečajnom postupku postave zahtjev za izlučenje vlastite imovine iz stečajne mase, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ni članka II/3. (k) Ustava BiH*

Što se smatra imovinom

Sporedni tužbeni zahtjev, kao što je kamata, predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka broj U 4/99 od 13. kolovoza 1999. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 16/99,** *podnositelj apelacije - Federalno ministarstvo obrane;*
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 147/02 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04,** *primjena članka 3. Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja nastalih za vrijeme ratnog stanja i neposredne ratne opasnosti*

Zakonski opravdano očekivanje na isplatu zarađenih plaća predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 384/03 od 21. siječnja 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 13/04,** *Dom zdravlja Bihać - plaće*

Pojam „imovina”, koji se navodi u članku 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne treba se tumačiti na restriktivan način, nego ga treba shvatiti tako da uključuje i stečena prava pojedinca, kao što su novčana potraživanja i druge ekonomske vrijednosti

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 19/03 od 17. ožujka 2004. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/04**

Novčano potraživanje po temelju naknade štete ne smatra se imovinom ukoliko nema pravne osnove za to potraživanje.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 46/02 od 26. ožujka 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04,** *naknada*

štete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3. (k) Ustava BiH

Traženje naknade plaće za porodiljsko odsustvo predstavlja „opravdano očekivanje”, odnosno zaštićeni posjed ukoliko se temelji na valjanoj pravnoj osnovi u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 36/03 od 19. travnja 2004. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Poslovni prostor u svezi s kojim je apelantica zaključila ugovor o izgradnji s izvođačem radova, smatra se njezinom imovinom, posebice imajući u vidu nespornu činjenicu da je apelantica uplatila ugovorenu vrijednost radova za njegovu izgradnju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 160/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, parnični postupak radi predaje u posjed poslovnog prostora koji je izvođač radova u međuvremenu prodao trećim osobama, a za koji je apelantica isplatila kupoprodajnu cijenu**

Posjed i stečeno pravo privremenog korisnika na dijelu građevinske parcele na kojoj je, odlukom prvostupanjskog upravnog organa, utvrđeno prvenstveno pravo korištenja kao trajno pravo u korist druge osobe predstavlja zakonsko pravo s ekonomskom vrijednošću koje se može smatrati apelantovom imovinom, pa slijedi da se postupak tiče prava na mirno uživanje imovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 127/02 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, upravni postupak utvrđivanja prvenstvenog prava korištenja gradskog građevinskog zemljišta**

S obzirom na stanje spisa i činjenice koje su utvrdili redoviti sudovi glede apelantova ulaganja sredstava i rada u izgradnji spornog objekta, pravo za koje apelant tvrdi da mu je uskraćeno, predstavlja „posjed”, odnosno imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 32/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, parnični postupak za utvrđenje prava vlasništva na individualnom stambenom objektu**

Apelantov tužbeni zahtjev koji se odnosi na naknadu štete, prema ustaljenoj jurisprudenciji Ustavnog suda, predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi naknade štete zbog nesreće na radu**

Pravo na imovinu nije ograničeno na imovinu fizičkih dobara, nego i ekonomski interes (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Bramelid i Malmström protiv Švedske*, odluka od 12. listopada 1982. godine, Odluke i izvješća broj 29).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 145/03 od 29. listopada 2004. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 28/05**

Apelantovo pravo da zahtijeva novčanu naknadu materijalne i nematerijalne štete spada u djelokrug zaštite članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, s obzirom da je apelant imao zakonski opravdano očekivanje da će mu šteta biti nadoknađena.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 239/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, parnični postupak za naknadu materijalne i nematerijalne štete zbog otpuštanja s posla**

Postupak podjele bračne imovine tiče se imovine u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 222/04 od 9. prosinca 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05**

U konkretnom slučaju, predmet apelacije je pravo korištenja dodijeljenog gradskog građevinskog zemljišta radi građenja, koje predstavlja pravo s ekonomskom vrijednošću i može se smatrati apelantičinom „imovinom” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te Ustavni sud smatra da je članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju primjenjiv u ovom slučaju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 113/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05**

Pravo na otpremninu uslijed završetka radnog odnosa odgovara „imovini” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 335/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 18., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05**

Novčani iznos koji je apelantici dosuđen pravomoćnom sudskom presudom predstavlja njezinu „imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 115/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Izrečene novčane kazne smatraju se imovinom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Pojam „imovina”, koji se navodi u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ne treba se tumačiti na restriktivan način, nego ga treba shvatiti tako da uključuje i stečena prava pojedinaca, kao što su novčana potraživanja i druge ekonomske vrijednosti. ...Pravo na otpremninu predstavlja novčano potraživanje koje je stečeno, koje je privremenog karaktera i koje proizlazi iz radnog odnosa. Dakle, ovo pravo predstavlja pravo na imovinu.

- **Odluka o meritumu broj AP 741/04 od 12. travnja 2005. godine, st. 32. i 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/05, upravni postupak, utvrđivanje prava na otpremninu, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Dionice poduzeća predstavljaju imovinu koja uživa zaštitu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 100/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05**

Pojam „imovina” podrazumijeva širok spektar vlasničkih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji predstavljaju ekonomsku vrijednost.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Naknada štete na ime toga što apelantu nisu vraćeni traktor i traktorska prikolica koji su bili njegovo vlasništvo, za koju apelant ima opravdano očekivanje, predstavlja „imovinu”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 487/04 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, građanski postupak, naknada materijalne štete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

U konkretnom slučaju, pravo na isplatu zarađenih, a neisplaćenih plaća, predstavlja imovinu koju apelant opravdano očekuje i koja uživa zaštitu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/05 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05**

Ekonomski interes raspolaganja, odnosno „manipuliranja” novčanim sredstvima sa žiroračuna osobe koja se bavi financijskim poslovanjem je takvog karaktera da predstavlja „imovinu” koja uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 531/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, isplata novčanog iznosa na ime devizne štednje, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Pravo na naplatu novčanog potraživanja iz ugovora o poslovnoj suradnji koji je apelant zaključio s tuženim, i za koje tvrdi da mu je uskraćeno, predstavlja zakonski zasnovano potraživanje i opravdano očekivanu ekonomsku vrijednost, odnosno apelantovu imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 951/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 11., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06**

Pravo na mirovinu za određeno razdoblje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 639/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/05, upravni**

postupak, pravo na mirovinu za određeno vremensko razdoblje, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Nekretnine koje su predmet eksproprijacije, kao i one za koje apelant smatra da bi trebale biti eksproprijirane, predstavljaju ekonomsku vrijednost, odnosno imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 21., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog dijela imovine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Prava *in personam* iz domena socijalne politike spadaju pod pojam „imovine” u smislu ustavne zaštite, ukoliko osoba koja traži njihovu zaštitu ima konstituirano takvo pravo i ukoliko imaju novčanu vrijednost. Također, legitimna očekivanja da će se određeni uvjeti primjenjivati spadaju pod pojam „imovine”.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 1061/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 9., zahtjev za stjecanje svojstva ratnog vojnog invalida, apelacija ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom**

Privremeno pravo korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta je izvršno pravo sa ekonomskom vrijednošću koje predstavlja „imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi, Dom za ljudska prava, broj CH/02/8655, *Sačak i Salihagić protiv Republike Srpske*, Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 4. srpnja 2003. godine, točka 116.).

- **Odluka o meritumu broj AP 851/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06, spor oko smetanja posjeda neizgrađenog građevinskog zemljišta na kojem je apelant nositelj privremenog prava korištenja, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Novčana potraživanja apelanata na ime naknade štete, koja su priznata pravomoćnim sudskim presudama, a koja predstavljaju „ratnu štetu”, predstavljaju „imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 365., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Zatezne kamate dosuđene pravomoćnim sudskim presudama predstavljaju „imovinu” podnositelja prijava u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 371., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Troškovi postupka predstavljaju „imovinu” apelanata u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 373., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Razlika u iznosu otpremnine dosuđene pravomoćnom presudom i one koja je dosuđena osporenom revizijskom presudom može se smatrati apelantičinom imovinom prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 218/05 od 23. veljače 2006. godine, stavak 17., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/06**

Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, plaće se ubrajaju u djelokrug zaštite članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Smokovits i dr. protiv Grčke*, presuda od 11. travnja 2002. godine, aplikacija broj 46356/99, stavak 32.). Na ovo ne utječe činjenica da apelant nije dobio plaće jer on ima zakonski opravdano očekivanje da će one biti isplaćene.

- **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, parnični postupak, isplata plaća**

Vozilo, oduzeto zbog izrečene zaštitne mjere oduzimanja vozila u prekršajnom postupku, a za koje je isplaćena kupoprodajna suma prodavaču, predstavlja imovinu.

- **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07**

Oduzimanje apelantu dijela zemljišta koje on posjeduje oko 20 godina i koje koristi za zasade voćnjaka predstavlja imovinu, a osporenim odlukama izvršeno je miješanje u imovinu i lišavanje apelanta prava na mirno uživanje i korištenje imovine.

- **Odluka o meritumu broj AP 706/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 57/06**

Pravo služnosti prolaza na zemljištu je „imovina” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06**

Stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji su ekonomska vrijednost (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 8/99 od 5. studenog 1999. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/99). Stanarsko pravo obuhvaća pravo članova obiteljskog kućanstva na stjecanje stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 6/98 od 24. rujna 1999. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/99), te pravo na kupnju stana u skladu s relevantnim propisima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

Pravo raspolaganja na nekretnini je imovinsko pravo u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1402/05 od 29. rujna 2006. godine, stavak 19., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07**

Prijenos stanarskog prava

S obzirom da apelantica nije imala status nositelja stanarskog prava, niti je u vrijeme smrti svoga djeda – nositelja stanarskog prava imala pravnu poziciju člana obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava, koje bi, eventualno, moglo predstavljati dio prava na korištenje nekretnine (stana) - ne uživa zaštitu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, a samim tim ni članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, glede svog očekivanja da stekne imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 49/03 od 26. kolovoza 2004. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1031/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05;**
- **Odluka o meritumu broj AP 707/05 od 13. rujna 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/05**

Stanarsko pravo obuhvaća pravo članova obiteljskog kućanstva na stjecanje stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava, te pravo na kupnju stana u skladu s relevantnim propisima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 499/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Nema povrede prava na imovinu kada su nadležni organi odbili apelantov zahtjev za prijenos stanarskog prava po osnovi zaključenog ugovora o doživotnom izdržavanju s nositeljem stanarskog prava, jer među njima nije zasnovana zajednica života. S obzirom, dakle, da apelant nikada nije imao konstituirano stanarsko pravo na spornom stanu, niti je po zakonu mogao očekivati da će to pravo steći, on nema „imovinu” koja je zaštićena člankom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine ili člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 7/05 od 15. lipnja 2005. godine, stavak 23., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05**

Što se ne smatra imovinom

Prostorija koju apelant koristi u svojstvu prekariste (na temelju izmolljene posudbe – prekarija) u konkretnom slučaju ne smatra se imovinom.

- **Odluka broj U 11/02 od 26. lipnja 2003. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/03, parnični postupak u svezi s pitanjem vlasništva na zajedničkim prostorijama zgrade, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Ne postoji „imovina” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zato što apelantica nije stekla imovinu nasljeđivanjem, kako je redoviti sud utvrdio u parničnom postupku, pa, stoga, nije ni mogla biti lišena imovine.

- **Odluka broj U 65/02 od 26. rujna 2003. godine, stavak 45., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/03;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 12/03 od 26. ožujka 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 18/04**

Prvoapelant je zaključenjem ugovora o davanju suglasnosti za jednokratno korištenje stana stekao pravo odrediti jednog svog radnika kome će druga ugovorna strana kao vlasnik stana izdati rješenje o dodjeli stana na korištenje podobno za zaključenje ugovora o korištenju stana i time stjecanje stanarskog prava. Dakle, suština prava koje je stekao prvoapelant ne predstavlja ekonomsku vrijednost u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, već samo mogućnost da se odredi jedan radnik kome će se kasnijom dodjelom stana od strane vlasnika riješiti socijalno pitanje.

- **Odluka o dopustivosti broj U 69/03 od 19. travnja 2004. godine, stavak 18.**

Apelant nije stekao „imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer pravo na imovinu ne postoji do trenutka do kada osoba nema konstituirano pravo na određenu imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 43/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, parnični postupak radi konstituiranja stanarskog prava**

Ne može se steći stanarsko pravo nasljeđivanjem, tako da bi se apelantici mogla pružiti zaštita koju pruža ovaj članak kao da je stekla stanarsko pravo, odnosno da predmetni novčani iznos uplaćen za otkup tog stana predstavlja njezinu imovinu

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 52/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 18., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

Ne smatra se apelantovom imovinom stan na kojem apelant nije stekao stanarsko pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 120/03 od 17. svibnja 2004. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04**

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeće vlasništvo i imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanja imovine u budućnosti (Odluka broj U 37/00, objavljena u „Službenom glasniku BiH” broj 24/02 od 29. kolovoza 2002. godine i Odluka broj U 12/01, objavljena u „Službenom glasniku BiH”, broj 20/02 od 3. kolovoza 2002. godine).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 154/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 61/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, ostavinski postupak;**

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 203/02 od 30. lipnja 2004. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, naknada štete iz radnog odnosa - buduća imovina**

Apelant upravnim i sudskim postupcima nije uspio dokazati da ispunjava uvjete za stjecanje stanarskog prava, tako da se u ovom slučaju apelant ne pojavljuje kao titular stanarskog prava. Prema tome, apelant nije nositelj stanarskog prava, te stoga ne postoji ni imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 45/02 od 30. lipnja 2004. godine, stavak 84., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04, prijenos stanarskog prava s djeda na unuka, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud je, na temelju dokaza u spisima, zaključio da apelant nije stekao imovinu u smislu značenja članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer pravo na imovinu ne postoji do trenutka do kada osoba nema konstituirano pravo na imovinu. Prema tome, donošenje presuda u smislu članka 25. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, prema tužbenom zahtjevu za utvrđivanje prava vlasništva na stanu, ne može predstavljati povredu apelantova prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 91/02 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, stjecanje prava vlasništva na izgrađenoj stvari**

Apelantu ne pripada pravo da mu se vrate sredstva koja je uložio u napušteni stan koji je dobio na privremeno korištenje jer je sam preuzeo da „o svom trošku” adaptira predmetni stan, te stoga nije stekao imovinu koja bi mogla biti zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju tako da taj članak nije primjenjiv na predmetni slučaj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 72/03 od 21. srpnja 2004. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/04**

Apelant nije stekao „imovinu” koja je zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, tj. pravo na naplaćivanje zakupnine po ugovoru o zakupu budući da je ugovor o zakupu bio ništav.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 14/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/04**

Očekivanje člana obiteljskog kućanstva da će postati nositeljem stanarskog prava nakon smrti nositelja stanarskog prava se ne može tretirati kao imovina, te ne uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 21/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 54/04;**
- **Odluka broj U 12/01 od 25. veljače 2002. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/02, unuk - status člana obiteljskog kućanstva u Republici Srpskoj;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeću imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanje imovine u budućnosti, npr. nasljedstvom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 380/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, prijenos stanarskog prava na dijete, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 418/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05, povrat stana u posjed na temelju ugovora o zakupu, stan JNA, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

Oduzeta roba, kao predmet kaznenog djela, ne predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 393/04 od 12. travnja 2005. godine, st. 17. i 18., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/05**

Nema kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je apelant tražio isplatu naknade za oduzetu imovinu, a u sudskom postupku nije utvrđeno da se radi o apelantovoj imovini.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1050/04 od 26. travnja 2005. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 48/05**

Redoviti sudovi su u konkretnom slučaju utvrdili da apelant nikada nije bio upisan u zemljišne knjige kao korisnik sporne imovine, a nije dokazao niti da je pravni sljednik ranijeg vlasnika. Stoga, apelant nema imovinu na kojoj je konstituirano relevantno imovinsko pravo, te sporna imovina nije apelantova imovina u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 983/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 78/05**

U slučaju kada je osporenim odlukom utvrđeno da je ništav ugovor o korištenju stana, pri čemu apelant nikada nije ni uselio u predmetni stan, takav stan ne predstavlja imovinu u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 281/05 od 28. lipnja 2005. godine, st. 33. i 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/05**

Stan stečen na temelju ništavog ugovora ne smatra se imovinom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 497/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, građanski postupak, poništenje kupoprodajnog ugovora, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju**

U konkretnom slučaju apelant nikada nije uselio u predmetni stan, te tako nije ni stekao stanarsko pravo u skladu sa člankom 11. Zakona o stambenim odnosima. Stoga, apelant nema konstituirano stanarsko pravo na spornom stanu, a time ni zaštitu po članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 995/04 od 22. srpnja 2005. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Nema povrede prava na imovinu kada apelantica, iako je koristila stan na temelju ugovora o doživotnom izdržavanju, nije imala konstituirano stanarsko pravo na spornom stanu, niti je po zakonu mogla očekivati da će to pravo steći, uslijed čega nema „imovinu” koja je zaštićena člankom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine ili člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 959/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06**

Ne postoji imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, kada apelantica u sudskim postupcima nije uspjela dokazati da ima konstituirano pravo vlasništva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1488/05 od 20. rujna 2006. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07, pravo služnosti**

U slučaju kada je apelantica izgubila posjed stana i stanarsko pravo, a stan dodijeljen na korištenje drugoj osobi, apelantica nema pravno priznatu poziciju nositelja stanarskog prava na spornom stanu, tako da se sporni stan ne može smatrati njezinom imovinom u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 1038/04 od 23. rujna 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Nema ni povrede apelantičinog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer tuženi je sporne građevinske radove radio na vlastitom zemljištu, na kom apelantica nema konstituirano relevantno imovinsko pravo u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 1092/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 14/06**

U konkretnom slučaju s obzirom da apelant nije dokazao u sudskom postupku da postoji potraživanje, nema imovinu koja uživa zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 1072/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Pravo na obiteljsku invalidninu, koje je apelant očekivao u okolnostima ovog slučaja (odbijen zahtjev za priznanje obiteljske invalidnine zbog smrti kćerke), ne može predstavljati njegovu imovinu, jer za stjecanje ovog prava apelant nije ispunio uvjete propisane zakonom.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1045/04 od 17. studenog 2005. godine, stavak 51., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Nema povrede prava na imovinu jer se u konkretnom slučaju radi o stanu koji je nacionaliziran na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, pa se sporni stan ne može smatrati apelantičinom imovinom u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o meritumu broj AP 68/05 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 37/06**

Nema povrede prava na imovinu jer apelant prema zakonskim propisima nije mogao „opravdano očekivati” da će za utvrđena razdoblja u kojima je bio mobiliran ostvariti naknadu za izgubljenu zaradu, pa iznos naknade za izgubljenu zaradu koji je tražio postavljenim tužbenim zahtjevom ne predstavlja imovinu koja uživa zaštitu u okviru navedenog ustavnog prava.

- **Odluka o meritumu broj AP 147/05 od 2. travnja 2006. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/06**

U sudskim postupcima koji su rezultirali osporenim odlukama apelantica nije uspjela dokazati da ispunjava uvjete za stjecanje stanarskog prava, iako je bila u posjedu spornog stana dulje od tri godine, tako da se u ovom slučaju apelantica ne pojavljuje kao titular stanarskog prava. Prema tome, apelantica nije nositeljica stanarskog prava, te stoga ne postoji ni imovina koja bi bila zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 587/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

Potraživanje po ugovoru koji je u vrijeme zaključenja bio *ex lege* ništav, ne može predstavljati „legitimno očekivanje”, pa stoga ni „imovinu” zaštićenu člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1236/06 od 13. rujna 2007. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, potraživanje po ugovoru o zakupu, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1846/06 od 12. lipnja 2008. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 72/08;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 920/07 od 10. lipnja 2009. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09**

Nema kršenja prava na imovinu u slučaju kada apelantica nije mogla, prema odredbama Obiteljskog zakona, imati „legitimno očekivanje” da će uspjeti s dijelom zahtjeva koji se odnosi na posebnu imovinu bivšeg supruga, pa stoga nema ni „imovinu” u smislu navedenog članka.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. veljače 2008. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine**

U konkretnom slučaju apelantica nije bila sudionik u predmetnom kaznenom postupku. U predmetnom kaznenom postupku se, kako proizlazi iz činjenica predmeta, kao svjedok obrane apelanta pojavio apelantičin suprug tvrdeći da sporni novčani iznos pripada njemu, apelantici i njihovoj kćerci (apelantovoj supruzi), nudeći kao dokaz za svoje tvrdnje potvrde o podignutim kreditima na ime apelantice i njihove kćerke, kao i da se radi o dijelu pazara od njihovog ugostiteljskog objekta, ali da u tom pravcu nije ponudio nikakve dokaze. Ustavni sud zapaža da je, u svezi s tim, drugostupanjski sud zaključio da se ne radi o uvjerljivim dokazima o porijeklu oduzetog novca osobito iz

razloga što je od dana podizanja kredita (prvi je podignut u srpnju 2008. godine) do dana pronalaska novca u automobilu apelanta (13. ožujka 2009. godine) proteklo dugo vremensko razdoblje, te da su, s druge strane, u smislu članka 110a. KZBiH, vjerojatniji navodi Tužiteljstva da se radi o novcu stečenom izvršenjem kaznenog djela. S obzirom na navedeno, te kako niti iz bilo kog dokaza ili argumenta razmatranog u tom postupku ne proizlazi zaključak da sporni novčani iznos pripada apelantici, Ustavni sud zaključuje da apelantica nije dokazala da sporni novac predstavlja njezinu „imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (*op. cit.*, odluka *Gratzinger*, stavak 74.), zbog čega apelantičini navodi o kršenju prava na imovinu ne ulaze u okvir navedenog članka, već su *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3433/11 od 17. srpnja 2014. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 71/14, oduzimanje nezakonito stečene imovinske dobiti – novca, kazneni postupak**

Nema kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada apelant nije imao ni „legitimno očekivanje” da će mu traženi novčani iznos koji se odnosio na uračunati neizravni porez u cijenu kupljene robe biti vraćen jer je bio svjestan da nisu ostvareni uvjeti iz članka 63. Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u za njegov povrat.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4353/16 od 5. srpnja 2019. godine, stavak 31., povrat dijela novčanog iznosa za kupljenu robu kod tužene na ime uračunatog PDV-a u cijenu robe za koji je apelant tvrdio da ga tužena neovlašteno drži**

Devizna štednja

Time što nije donesen određeni okvirni zakon kojim bi se reguliralo pitanje isplate stare devizne štednje, Bosna i Hercegovina je propustila učinkovito zaštititi pravo na imovinu apelanata, čime su povrijeđena prava koja proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 494/05 od 9. veljače 2006. godine, stavak 62., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 35/06;**
- **Odluka o meritumu broj AP 498/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 7. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 77/06**

Ustavni sud zaključuje da su neutemeljene predmetne apelacije, podnesene protiv Bosne i Hercegovine, u svezi s navodima apelanata o povredi prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer donošenjem Zakona o izmirenju obveza po osnovi računa stare devizne štednje nije došlo do neopravdanog miješanja u prava apelanata na imovinu. Također, Ustavni sud zaključuje da se Federacija Bosne i Hercegovine nije umiješala u pravo na imovinu apelanata jer je nadležnost za rješavanje pitanja isplate potraživanja po osnovi stare devizne štednje prenesena na državu.

- **Odluka o meritumu broj AP 1391/06 od 4. rujna 2008. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 91/08**

Pozitivne obveze

Samo donošenje rješenja, kojim se korisniku nalaže napuštanje dijela predmetne nekretnine, te donošenje zaključka o dozvoli izvršenja navedenog rješenja, nije dovoljno da bi se smatralo da je država preko svojih organa ispunila svoju pozitivnu obvezu i zaštitila apelantičino pravo na mirno uživanje imovine, jer propust vlasti da okonča postupak administrativnog izvršenja predstavlja povredu pozitivnih obveza države iz članka 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Scollo protiv Italije*, presuda od 28. rujna 1995. godine, Serija A, broj 315-C, strana 54, stavak 40., kao i Odluku Ustavnog suda broj *AP 3255/06* od 5. travnja 2007. godine).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2498/07 od 13. prosinca 2007. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 12/08, upravni postupak, povrat imovine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Imajući u vidu tvrdnje apelanata o okolnostima pod kojima je izvršeno rušenje njihove kuće, kao i dokazi koje su apelanti predložili u pravcu navedenog (treba dodati i da se događaj desio za vrijeme rata, a apelanti su bili pripadnici manjinskog naroda na tom području), Ustavni sud smatra da je istraga u svezi s ovim događajem bila neophodna radi zaštite imovine apelanata. S obzirom na to da istraga nije provedena (policajska postaja u čijoj neposrednoj blizini se događaj desio to nema čak ni registrirana u svojim evidencijama) Ustavni sud smatra da Republika Srpska nije izvršila svoju pozitivnu obvezu, čime je apellantima povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2763/09 od 22. ožujka 2013. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 21/14, naknada štete za imovinu uništenu u ratu, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Mirno uživanje imovine

Gubitak prvenstvenog prava pripajanja prostorija dijela zajedničkih prostorija, iz zakonom utvrđenih razloga, ne može se smatrati povredom prava na imovinu.

- **Odluka broj U 3/01 od 31. kolovoza 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 5/02**

Nije bilo proizvoljne primjene zakona u postupku u kojem je utvrđivana valjanost ugovora o kupoprodaji stana nakon smrti nositelja stanarskog prava prije nego je pravobraniteljstvo ovjerilo ugovor, i zahtjev odbijen, zbog čega je zaključeno da nema povrede prava na imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 83/02 od 23. srpnja 2004. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 43/04, valjanost ugovora o kupoprodaji stana na kojem postoji stanarsko pravo nakon smrti nositelja stanarskog prava, a prije nego je pravobraniteljstvo ovjerilo ugovor**

Nema miješanja u apelantičino pravo na uživanje imovine s obzirom da osporenim rješenjima nije na drugačiji način riješeno o apelantičinom pravu da joj dužnik isplati određeni novčani iznos od načina kako je dosuđeno u presudi koja predstavlja izvršni naslov.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 115/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 30/05**

Ustavni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju oduzimanjem jednih, a neoduzimanjem drugih nekretnina (u svezi s kojima imovinsko pravo apelanta stječe određena ograničenja) radi o miješanju u pravo na mirno uživanje apelantovih nekretnina koje nisu eksproprirane.

- **Odluka o meritumu broj AP 528/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/06, upravni postupak, zahtjev za potpunu eksproprijaciju u slučaju kada se eksproprijacijom samo jednog dijela imovine dovodi do nemogućnosti normalnog korištenja preostalog dijela imovine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Sudovi su utvrdili da je apelantica bila posljednji posjednik i da je tuženi izvršio smetanje posjeda, ali su, ipak, odbili apelantičin zahtjev za vraćanje u posjed. Takvo postupanje predstavlja proizvoljnu i pogrešnu primjenu zakona i povredu apelantičinog prava na imovinu koje je zaštićeno načelom zakonitosti prema članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, a koji jasno propisuje da „nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 148/05 od 29. rujna 2006. godine, stavak 44., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/07**

U slučaju apelanata nadležni općinski organ je, kao i CRPC, u okviru pozitivne obveze provođenja efektivnih mjera s ciljem zaštite prava na mirno uživanje imovine, proveo postupak i utvrdio da sporno zemljište, u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, predstavlja imovinu apelanata koja im se u skladu s važećim imovinskim zakonima mora vratiti u posjed. Međutim, Ustavni sud zaključuje da deklarativno donošenje navedenih odluka bez njihovog provođenja i predaje imovine u posjed predstavlja miješanje u pravo apelanata na mirno uživanje imovine. Evidentno je da Općina Sanski Most nije pravodobno poduzela mjere u cilju izvršenja odluka o vraćanju imovine u posjed apelanata i time prekinula da se kontinuirano povređuje pravo apelanata na mirno uživanje imovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1471/06 od 13. svibnja 2008. godine, stavak 65., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 70/08**

Lišavanje imovine

Ustavni sud, dakle, nalazi da lišavanje apelanta dijela novčanog potraživanja naknade štete iz osnova osiguranja od automobilske odgovornosti za iznos kamata na naknadu materijalne štete do prestanka neposredne ratne opasnosti, zadovoljava zahtjeve članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka broj U 44/02 od 23. srpnja 2003. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/03, naknada štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti za štetu nanesenu trećim osobama, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud konstatira da je rješenjem Vrhovnog suda broj Rev-165/99 od 6. travnja 2000. godine, uz pogrešnu primjenu načela *res iudicata*, apelantu uskraćena mogućnost da se meritorno odluči o njegovu zahtjevu. To je lišilo apelanta suštine njegovih interesa koje štiti članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka broj U 2/01 od 24. listopada 2003. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/04**

Lišavanje apelantice mogućnosti uživanja u svojoj imovini donošenjem osporenih presuda nije predviđeno zakonom u obliku kako je to rezultiralo osporenim presudama, s obzirom na povredu članka 36. stavak 1. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 160/03 od 28. travnja 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, parnični postupak radi predaje u posjed poslovnog prostora koji je izvođač radova u međuvremenu prodao trećim osobama, a za koji je apelantica isplatila kupoprodajnu cijenu**

Lišavanje imovine bez naknade, u konkretnom slučaju, ne uspostavlja pravičnu ravnotežu između korištenih sredstava i cilja kojem se teži, pa je miješanje u apelantova imovinska prava bilo neproporcionalno, čime je povrijeđeno njegovo pravo na imovinu.

- **Odluka broj U 11/03 od 28. svibnja 2004. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04**

Apelant je lišen svoje imovine u slučaju kada su redoviti sudovi proizvoljnom primjenom materijalnog prava odbili njegov tužbeni zahtjev radi naknade štete zbog nesreće koju je pretrpio na radu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 36/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/04, parnični postupak radi naknade štete zbog nesreće na radu**

Izricanje novčanih kazni se može definirati kao „lišavanje” imovine u smislu druge rečenice prvog stavka članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te, prema tome, ono mora ispunjavati uvjete iz navedenog članka.

- **Odluka broj U 65/03 od 22. rujna 2004. godine, stavak 18., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 60/04, prekršajni postupak zbog počinjenog carinskog prekršaja;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3. (k) Ustava BiH**

Nema lišavanja imovine u konkretnom postupku u kojem je apelantica tražila predaju u posjed nekretnine, s obzirom da se u tom postupku uopće nije odlučivalo o apelantičinom pravu na imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 267/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, parnični postupak za predaju u posjed nekretnine koji je prekinut do rješavanja prethodnog pitanja**

Lišavanje imovine postoji u slučaju kada se osporenim presudama redovitih sudova apelant lišava prava na naplatu duga u traženom iznosu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 538/04 od 28. lipnja 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/06, građanski postupak naplate duga na ime „ratnog poreza”, nedostatak pasivne legitimacije u odnosu na Distrikt Brčko jer je obveza nastala prije njegova proglašenja, pri čemu Distrikt sa entitetima nije zaključio sporazum o preuzimanju ovih obveza, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Dugotrajna nemogućnost da vlasnici izuzete imovine dođu do realizacije svoga prava na imovinu, tj. naplate iznose nematerijalne i materijalne štete koja im je dosuđena, iako posjeduju pravomoćne sudske presude, sporazume o naknadi zaključene s nadležnim organima uprave, ugovore i druge pravne akte donesene na temelju odredbi relevantnih zakona, uključujući pripadajuće zatezne kamate, s jedne strane, te dugo odlaganje definiranja „novih prava”, s druge strane, predstavlja *de facto* lišavanje imovine.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 382., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Zakonski utvrđena nemogućnost naplate pravomoćno dosuđenih zatezних kamata na iznose utvrđene materijalne i nematerijalne štete, na bilo koji način i bilo kada, pokreće pitanje „lišavanja” podnositelja prijave prava na imovinu.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 385., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nemogućnost nadovjere zaključenog ugovora o korištenju spornog stana u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama i nalog apelantu, nakon toga, da se iseli iz spornog stana, ne predstavlja lišavanje apelanta postojeće imovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1812/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, stanovi u kojima se stanuje na temelju stanarskog prava**

Proizlazi da su u okolnostima konkretnog slučaja, kod nesporne činjenice da je apelant na dan 30. travnja 1991. godine bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu i da je zahtjev za njegov povrat podnio pravodobno, organi uprave i Kantonalni sud, primjenjujući članak 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima došli su do proizvoljnog zaključaka da apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana iz razloga koji su mogli biti osnova za otkaz ugovora o korištenju stana shodno ZoSO i o čemu je moglo biti odlučeno jedino po tužbi davatelja stana pred nadležnim sudom. S obzirom da u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, odluka kojom se zahtjev za povrat stana odbija kao neutemeljen

za učinak ima gubitak stanarskog prava, koje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, proizlazi da osporene odluke u apelantovom slučaju rezultiraju lišavanjem imovine koje ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2052/12 od 27. studenog 2015. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 100/15, povrat stana, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Miješanje u imovinu

Monetarne promjene (inflacija i promjena valute) koje su se desile poslije presude suda ne spadaju pod zaštitu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka broj U 11/01 od 25. veljače 2001. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/02**

U slučaju zakonitog postavljanja privremenog poslovnog objekta na gradskom građevinskom zemljištu izuzetom iz posjeda apelantičinog muža, kao ranijeg korisnika, nije došlo do miješanja u apelantičino pravo na mirno uživanje imovine, pa nije povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 1066/04 od 13. rujna 2005. godine, st. 29. i 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 22/06**

Ustavni sud zaključuje da je time što nije donesen određeni okvirni zakon kojim bi se reguliralo pitanje isplate stare devizne štednje Bosna i Hercegovina propustila učinkovito zaštititi pravo na imovinu apelanata, čime su povrijeđena prava koja proizlaze iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 130/04 od 2. prosinca 2005. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/06, devizna štednja**

Opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava kriterij „zakonitosti” i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos „proporcionalnosti” između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji imovinskih prava ne smiju biti podvrgnuti proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret da bi bio ostvaren legitiman cilj.

- **Odluka o meritumu broj AP 774/04 od 20. prosinca 2005. godine, stavak 376., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 39/06, neizvršavanje pravomoćnih sudskih odluka kojima je apelantima dodijeljena materijalna i nematerijalna šteta na ime „ratne štete”, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nije bilo miješanja u apelantovu imovinu zaštićenu člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, s obzirom da je utvrđeno da apelant nije uspio dokazati da kod tuženog postoji građanskopravna legitimacija, na temelju koje se tuženi tereti određenom obvezom, a apelant ima ovlaštenje zahtijevati ispunjenje takve obveze.

- **Odluka o meritumu broj AP 1231/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 61/06, građanski postupak, pasivna legitimacija**

Rješenja Vrhovnog suda i carinskih organa kojim je izrečena mjera oduzimanja vozila, za koje je apelant prodavaču isplatio kupoprodajni iznos i koje je apelantovo vlasništvo, nesumnjivo predstavljaju miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine i lišavanje apelanta imovine.

- **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 42., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

Osporena sudska odluka kojom je odbačena apelantova tužba za smetanje posjeda zbog apsolutne nenadležnosti suda ne predstavlja miješanje u apelantovu imovinu, te nema povrede njegova ustavnog prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o meritumu broj AP 570/05 od 9. svibnja 2006. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06**

Osporavana sudska rješenja kojima se apelantu nalaže uzdržavanje od ometanja i omogućavanje tužitelju korištenja prava služnosti prolaza preko zemljišta koje je apelantovo vlasništvo nesumnjivo predstavljaju miješanje u njegovo pravo na mirno uživanje svoje imovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 22., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, pravo služnosti**

Presuda Vrhovnog suda kojom se apelantima osporava pravo na isplatu novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključivanja ugovora, odnosno u vrijeme kada je oročeni dinarski depozit, u skladu sa zaključenim ugovorom, trebalo vratiti, nesumnjivo predstavlja miješanje u imovinu i lišavanje prava apelanata na mirno uživanje njihove imovine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2158/05 od 21. prosinca 2006. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, neisplaćivanje novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključivanja ugovora, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

[...] Ustavni sud smatra da nedonošenje odluke o apelantovom tužbenom zahtjevu usmjerenom na predaju u posjed predmetnih nekretnina predstavlja miješanje u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine. Nadalje, nesporno je da je apelant zbog pretjerano dugog trajanja predmetnog postupka onemogućen u mirnom uživanju svoje imovine u razdoblju od dvadeset godina i četiri mjeseca, od kojeg je razdoblje od trinaest godina i četiri mjeseca bilo predmetom analize Ustavnog suda. Ustavni sud smatra da je odugovlačenje suda da donese konačnu odluku o apelantovom tužbenom zahtjevu stavilo na apelanta „pretjeran teret” i da za takvo miješanje nije postojao legitiman cilj.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 393/07 od 13. svibnja 2009. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/09,**

razuman rok, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Polazeći od ograničenja ostvarivanja prava apelanta Borasa na imovinu koju je kupio od apelanta Smoljana (konkretno udjel u tvrtki, koji predstavlja zajedničku imovinu tužiteljice i apelanta Smoljana), redoviti sudovi su, između ostalog, istaknuli da je takav ugovor ništav, u smislu odredbe članka 103. ZOO i da ne proizvodi pravna djestva jer je protivan relevantnim odredbama Obiteljskog zakona koji je, u konkretnom slučaju, protivno tvrdnjama apelanata, *lex specialis*. Dakle, imajući u vidu okolnosti konkretnog slučaja, sadržaj relevantnih odredaba Obiteljskog zakona, ZOO, Zakona o gospodarskim društvima i Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar, koje su u konkretnom slučaju primijenjene, Ustavni sud smatra da, pored toga što nije došlo do zlouporabe ustavnih prava apelanta Borasa, u konkretnom predmetu na apelanta Borasa nije stavljen ni „pretjeran” teret i da su zakonski modaliteti navedenih ograničenja proporcionalni ciljevima koji se žele postići.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1730/II od 8. svibnja 2014. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/14, prodaja poslovnih udjela bez suglasnosti bivšeg bračnog druga, bračna tečevina, ništavost, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudama prekršeno pravo apelanata na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u situaciji kada Vrhovni sud i Okružni sud nisu u okolnostima konkretnog slučaja smatrali da su obraćanje CRPC-u i nadležnom ministarstvu relevantne procesne radnje, u smislu članka 388. ZOO, koje su dovele do prekida zastarijevanja, što je za posljedicu imalo nezakonito miješanje u pravo apelanata na imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5070/10 od 29. svibnja 2014. godine, stavak 61., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/14, prekid zastare, parnični postupak radi naknade materijalne štete nastale potpunim uništenjem predmetnih nekretnina, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 303/10 od 4. srpnja 2014. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/14;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4383/II od 26. ožujka 2015. godine, stavak 46., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/15**

Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da je pravilnim ocijenjen zaključak prvostupanjskog suda da ugovor o jamstvu nije ništav u smislu članka 103. ZOO s obzirom da je zaključen u skladu sa člankom 251c. ZOP-a. U prilog ovom stajalištu Vrhovni sud je ukazao da je u postupku bilo nesporno da je u vrijeme zaključenja ugovora o jamstvu kao vlasnik predmetnog stana u javnoj knjizi bio upisan drugotuženi, te da je predmetni stan bio i u njegovu posjedu. Nadalje, iz obrazloženja osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da shodno ovako utvrđenom nespornom činjeničnom stanju, prvotuženi nije znao, niti je mogao znati da drugotuženi nije vlasnik predmetne nekretnine, odnosno da u konkretnom slučaju nije postojalo ništa što bi uputilo na zaključak da postoji i izvanknjižni vlasnik, a zbog čega je zaključeno

da je prvotuženi u vrijeme zaključenja ugovora o jamstvu bio savjestan. Najzad, iz obrazloženja presude Vrhovnog suda proizlazi da u situaciji kada se postavi pitanje primjene načela da nitko ne može na drugog prenijeti više prava nego što ih sam ima ili načela povjerenja u javne knjige, treba primijeniti načelo povjerenja u javne knjige. U prilog navedenom Vrhovni sud je ukazao da u okolnostima konkretnog slučaja, kada u vrijeme stavljanja predmetnog stana pod hipoteku, apelant nije bio ni u njegovu posjedu, a drugotuženi je bio i zemljišnoknjižni vlasnik i posjednik, te kada je od dana kada je apelant stekao osnovu za upis u zemljišne knjige proteklo dugo vremensko razdoblje, da se apelant prema predmetom stanu odnosio nemarno i s nedovoljno brige i pozornosti, a za što ga ne mogu opravdati ni ratne okolnosti, treba primijeniti načelo povjerenja u zemljišne knjige. Slijedom navedenog, Vrhovni sud je zauzeo stajalište da je u interesu pravnog prometa da onaj tko savjesno, urednim upisom u zemljišne knjige kao javne, pribavi pravo zalogu na nekretnini upisanoj u zemljišne knjige, stječe to zemljišno-knjižno pravo, iako se stanje izvan zemljišnih knjiga ne slaže sa stanjem u zemljišnim knjigama. Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da osporena presuda Vrhovnog suda rezultira miješanjem u apelantovo pravo na imovinu koje nije u skladu sa zakonom, s obzirom da je nesporno utvrđeno da je ugovor o jamstvu zaključen u skladu sa člankom 251c. ZOP-a.

- **Odluka broj AP 3738/12 od 8. prosinca 2015. godine, st. 41. i 42., postupak utvrđivanja ništavosti ugovora o jamstvu, načelo povjerenja u javne knjige, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Javni interes

Lišavanje apelanta dijela novčanog potraživanja naknade štete iz osnova osiguranja od automobilske odgovornosti za iznos kamata na naknadu materijalne štete do prestanka neposredne ratne opasnosti zadovoljava zahtjeve članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, s obzirom da bi se lišavanje imovine, koje proizlazi iz retroaktivnog zakonodavstva, pod ovakvim okolnostima, moglo smatrati razmjernom mjerom u javnom interesu.

- **Odluka broj U 44/02 od 23. srpnja 2003. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 38/03, naknada štete po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti za štetu nanesenu trećim osobama, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Propisivanje zakonskih rokova predstavlja javni interes koji se ogleda u efikasnom funkcioniranju pravnog sustava i pravnoj sigurnosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 239/03 od 30. studenog 2004. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 15/05, parnični postupak za naknadu materijalne i nematerijalne štete zbog otpuštanja s posla**

Osporenim odlukama nije narušen javni interes, koji nalaže da se, radi pravne sigurnosti i ostvarenja načela jednakopravnosti svih pojedinaca pred zakonom, a u skladu s pravilima izraženim u temeljnim zakonskim aktima kojima se u cijelosti regulira način stjecanja, prijenosa, održavanja i sudske i druge zaštite imovinskih prava, razriješiti svako sporno pitanje i pravo utvrdi na zakonit način.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 99/04 od 17. veljače 2005. godine, stavak 20., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 36/05, parnični postupak radi utvrđenja prava vlasništva**

Javni interes u konkretnom slučaju je dodjela gradskog građevinskog zemljišta građanima radi privođenja krajnjoj namjeni, a to je izgradnja stambenog objekta. Ukoliko osoba kojoj je to pravo dodijeljeno taj interes ne ostvari u određenom razumnom vremenu, javni interes nalaže da se ta osoba liši dodijeljenog prava kako bi se zemljištem moglo dalje raspolagati u javnom interesu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 113/04 od 18. ožujka 2005. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05**

Zakonsko uređenje javnog prijevoza u cestovnom prometu nesumnjivo je u javnom interesu. Država ima određenu slobodu odlučivanja prilikom stvaranja okvira i organizacije javnog prijevoza - kao što je pravo na izricanje kazni - da bi se osiguralo poštovanje zakonom propisanih uvjeta i načina obavljanja javnog prijevoza. U tom slučaju, Ustavni sud prihvata da je sprječavanje kršenja zakonom propisanih uvjeta i načina obavljanja prijevoza osoba i stvari u javnom prijevozu legitiman cilj koji je u javnom interesu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 498/04 od 23. ožujka 2005. godine, stavak 25., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/05, plaćanje novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Tri godine su sasvim dovoljan rok da se ostvare prava na isplatu plaća radnika javnih institucija.

- **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, parnični postupak, isplata plaća**

U javnom je interesu lišavanje imovine na temelju odredbe članka 21. stavak 1. Zakona o carinskim prekršajima koji propisuje obvezno izricanje zaštitne mjere oduzimanja robe koja je predmet carinskog prekršaja osobi koja je počinila prekršaj iz članka 19. Zakona o carinskim prekršajima robom čiji je vlasnik i za koju je znalo da pri unošenju preko granične crte nije prijavljena carinskim organima, odnosno da je predmet carinskog prekršaja. Cilj ove odredbe je sprječavanje osoba da robu unose u domaće carinsko područje bez plaćanja carine, kao i sprječavanje osoba da robom unesenom na domaće carinsko područje na takav način dalje prometuju, da je prodaju, kupuju, primaju na dar, čuvaju.

- **Odluka o meritumu broj AP 2078/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 46., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 7/07, oduzimanje vozila zbog carinskog prekršaja**

Postoji javni interes glede ograničenja prava propisivanjem određenih rokova, koji se ogleda u efikasnom sankcioniranju pravnog sustava i pravnoj sigurnosti, te je apelantovo propuštanje rokova predviđenih zakonom onemogućilo redovite sudove meritorno raspraviti o njegovom tužbenom zahtjevu.

- **Odluka o meritumu broj AP 1105/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 59/06, parnični postupak, isplata plaća**

Odluke redovitih sudova kojima je utvrđeno da je apelant na svom zemljištu ometao pravo stvarne služnosti prolaza tužitelja koji se bavi poljoprivredom i kojem je taj prolaz, koji uživa neometano dulje od 20 godina, neophodan pri obavljanju svakodnevnih poslova donesene su s ciljem zadovoljenja javnog interesa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, pravo služnosti**

Apelantovo pravo na imovinu zaštićeno člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nije povrijeđeno ako je miješanje u apelantovu imovinu, odnosno obvezu povrata apelantovih deponiranih dinarskih sredstava izvršeno u skladu sa zakonom radi postizanja legitimnih socijalnih i ekonomskih ciljeva u javnom interesu i poštovanjem načela razmjernosti između apelantovog prava na imovinu i javnog interesa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1109/05 od 8. srpnja 2006. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, parnični postupak, monetarni nominalizam**

Propisivanje članka 17. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provođenju mirovinskog i invalidskog osiguranja, prema kojoj se propuštanjem roka od šest mjeseci za podnošenje zahtjeva za ostvarenje mirovine to pravo gubi, nije imalo legitiman cilj u javnom interesu i stoga miješanje u apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju nije bilo opravdano, čime je došlo do povrede ovog apelantovog prava. U okolnostima kada je člankom 17. Sporazuma došlo do uplitanja u apelantovo pravo na imovinu, upravni organi i redoviti sud su, imajući u vidu supremaciju Europske konvencije, u smislu članka II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, i ustavom zaštićeno pravo na imovinu, trebali primijeniti zakonsku odredbu prema kojoj pravo na mirovinu ne zastarijeva.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2213/06 od 10. siječnja 2008. godine, stavak 26., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 27/08, upravni postupak, ostvarivanje prava na razmjerni dio mirovine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Propisano zakonom

Ne postoji povreda apelantova prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ukoliko je nametanje poreznih obveza imalo osnovu u zakonu koji regulira pitanja iz oblasti javnog prava i ukoliko njegova primjena nije izazvala prekomjeran i disproporcionalan teret za pojedinca ili pravni subjekt.

- **Odluka broj U 27/01 od 28. rujna 2001. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 8/02, upravni spor, naplata javnih prihoda, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Nije lišavanje imovine zakonito u situaciji kada nadležni sud primijeni zakon koji u vrijeme donošenja presude nije mogao biti primijenjen, odnosno prestao je važiti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 36/03 od 19. travnja 2004. godine, st. 28. i 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/04, utvrđena povreda prava na imovinu u svezi s pravom na porodijsku naknadu**

Miješanje u imovinu nije predviđeno zakonom u slučaju kada su redoviti sudovi odbacili apelantovu tužbu jer je o istom tužbenom zahtjevu, navodno, već pravomoćno odlučeno iako ne postoji objektivni identitet tužbenih zahtjeva iz ranije tužbe i tužbe koja je rezultirala osporenim odlukama.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 32/03 od 15. lipnja 2004. godine, stavak 25. i dalje, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 40/04, parnični postupak za utvrđenje prava vlasništva na individualnom stambenom objektu**

U slučaju kada redoviti sudovi odbiju tužbeni zahtjev za isplatu neisplaćenih plaća jer je vlasništvo tužene nalogom supervizora preneseno na Brčko distrikt BiH, postoji kršenje prava na imovinu jer miješanje u apelantovu imovinu nije u skladu sa zakonom, te kada je do takvog miješanja u imovinu došlo proizvoljnim tumačenjem konačne odluke Arbitražnog tribunala i naloga supervizora za Brčko distrikt.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1/05 od 18. svibnja 2005. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 58/05**

Redoviti sudovi su pravilno utvrdili da u postupku koji se tiče isplate stare devizne štednje nije mogao biti primijenjen članak 3. Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju tražbina građana, donesen 1997. godine, kada je apelant na isplatu „stare devizne štednje tuženima” obvezan pravomoćnom sudskom presudom iz 1993. godine.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 531/04 od 27. svibnja 2005. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 67/05, isplata novčanog iznosa na ime devizne štednje, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Postoji povreda apelantova prava na imovinu, kao rezultat pogrešne primjene zakona, u slučaju kada je u parničnom postupku odlučeno o pravnoj stvari koja se ubraja u ovršni postupak.

- **Odluka o meritumu broj AP 740/04 od 13. rujna 2005. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 3/06, isplata neisplaćenih mirovina, pogrešna primjena zakona, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Povrijeđeno je pravo na imovinu u slučaju kada redoviti sud nije na sporni odnos primijenio relevantni međunarodnopravni bilateralni ugovor koji se u konkretnom slučaju morao primijeniti.

- **Odluka o meritumu broj AP 625/04 od 23. rujna 2005. godine, st. 38. i 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/05, naknada štete (troškova liječenja) u slučaju kada postoji element inostranosti, primjena međunarodnih bilateralnih ugovora, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Miješanje u pravo na apelantovu imovinu nije slijedilo načelo zakonitosti u slučaju kada nije proveden postupak eksproprijacije, a tužena je ušla u apelantov posjed.

- **Odluka o meritumu broj AP 1048/04 od 13. listopada 2005. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 4/06**

Primjena odredbe članka 69. stavak 10. Zakona o ovršnom postupku, prema kojoj se dozvoljava mogućnost ovrhe na nekretninama koje su u zajedničkom vlasništvu, u konkretnom slučaju na stanu koji je u knjizi položenih ugovora uknjižen kao apelantovo vlasništvo s dijelom 1/1, zbog obveze koja nije obveza za koju bračni drugovi odgovaraju solidarno, predstavlja miješanje u apelantovu imovinu kojim se ne postiže pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg interesa i zahtjeva za zaštitu apelantovog ustavnog prava na imovinu i koje nije u skladu s načelom pravne sigurnosti, čime se krši apelantovo ustavno pravo na imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1086/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/06**

Miješanje u imovinu u skladu je sa zakonom ukoliko se temelji na pravomoćnoj sudskoj presudi koja se, u suštini, temelji na internim pravilima poduzeća koji u odnosu na apelanta imaju djelovanje „zakona” i koji su u skladu sa standardima iz Europske konvencije (transparentnost i jasnost).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 559/04 od 2. prosinca 2005. godine, stavak 35., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 41/06, isplata plaće za rad u inozemstvu, Drittwirkung efekt, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Usvajanjem načela zastarjelosti potraživanja se osigurava načelo pravne sigurnosti. Naime, država ima interes da se zadrže pravni odnosi koji su trajali određeno razdoblje, kao i da se zakonom propišu rokovi u okviru kojih je moguće tražiti sudsku zaštitu za povredu imovinskih i drugih prava.

- **Odluka o meritumu broj AP 1380/05 od 12. travnja 2006. godine, stavak 27., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 68/06, zastarjelost potraživanja**

Ograničavanje apelantova prava na imovinu, kao posljedica stvarne služnosti prolaza preko njegova zemljišta u korist tužitelja, u skladu je sa zakonom i javnim interesom i proporcionalno cilju racionalnog korištenja zemljišta u odvijanju gospodarskih djelatnosti, te da u konkretnom slučaju ne predstavlja preveliki teret za apelanta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1292/05 od 27. lipnja 2006. godine, stavak 29., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 87/06, pravo služnosti**

Lišavanje apelanata njihove imovine koje se ogleda u neisplaćivanju novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su nastupile poslije zaključenja ugovora bilo je u skladu sa zakonom. Pri tome, apelanti nisu dovedeni u drukčiji položaj od ostalih sudionika u obligacijskim odnosima čija su dinarska sredstva u relevantnom razdoblju bila izložena nepovoljnim djelovanjima hiperinflacije i denominacije, odnosno na njih u konkretnom slučaju nije stavljen lični i pretjeran teret.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2158/05 od 21. prosinca 2006. godine, st. 42. i 43., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/07, neisplaćivanje novčanog duga uslijed monetarnih i zakonskih promjena koje su**

nastupile poslije zaključivanja ugovora, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Stajalište sudova koje se temelji na relevantnim propisima o denominaciji i konverziji koji se moraju primijeniti u svim potraživanjima izraženim u YU dinarima, pa i u konkretnom slučaju, ne može se smatrati proizvoljnim budući da je Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine određeno da je konvertibilna marka zakonito sredstvo plaćanja u Bosni i Hercegovini, a kako su tužbe podnesene 1990. godine, da bi se utvrdila visina potraživanja apelantata neophodno je bilo uzeti u obzir sve promjene valute i njihove denominacije.

- **Odluka o dopustivosti broj AP 271/07 od 26. lipnja 2007. godine, stavak 12., apelacija očigledno neutemeljena**

U suprotnosti sa zakonom su zaključci Kantonalnog suda da se sporni članak ne može smatrati autorskim djelom jer mu nedostaje „originalnost i individualnost”, te zato što je rađen na poticaj naručitelja posla i zato što je apelant u istraživanju koristio od ranije poznate metode istraživanja. Prije svega, „originalnost i individualnost” nisu, kako to Kantonalni sud pogrešno zaključuje, „temeljni elementi” koji jedno djelo čine autorskim djelom, zato što zakon ove kriterije i ne predviđa kao uvjet da se neko djelo smatra autorskim djelom, niti se daje ovlaštenje sudu da samostalno procjenjuje „originalnost i individualnost” nekog stručnog rada iz znanstvene oblasti koja sudu nije poznata, kao što je u konkretnom slučaju šumarstvo. Što se tiče toga da istraživanje koje je rezultiralo spornim člankom u stručnom časopisu i njegovom skraćenom verzijom u reviziji nije apelantova ideja, već da je rađeno u timu i na poticaj naručitelja, Kantonalni sud je u potpunosti zanemario odredbe članka 28. Zakona koje reguliraju upravo tu situaciju, odnosno odlučio je suprotno toj odredbi.

Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1223/06 od 13. rujna 2007. godine, stavak 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 86/07, autorsko pravo, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Postoji povreda prava na imovinu u slučaju kada se utvrdi da je zbog nerazumnog i dugog trajanja parničnog postupka došlo do potpunog obezvređivanja vrijednosti apelantova potraživanja. Na taj način dovedeno je u pitanje načelo pravne sigurnosti koji podrazumijeva i donošenje sudskih odluka u razumnom roku tako da ne dođe do povrede same suštine nekog prava, zbog čega miješanje u apelantovo pravo na imovinu nije zadovoljilo uvjet zakonitosti.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2310/06 od 27. veljače 2008. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/08, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Suprotno stajalištu Vrhovnog suda, Ustavni sud smatra da apelantičin zahtjev za naknadu nije zahtjev za naknadu štete uslijed rušenja zgrade, već zahtjev za protuvrijednost činidbe, koja se sastojala u obvezi tužene da apelantici osigura minimalne stambene uvjete u smislu Zakona o stambenim odnosima i Zakona o prostornom uređenju. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama apelantica lišena imovine za koju je imala legitimno očekivanje da će joj biti dodijeljena na temelju navedenih relevantnih

zakonskih odredbi, a da joj je osporenim presudama ova naknada onemogućena. Imajući ovo u vidu, Ustavni sud smatra da lišavanje imovine apelantice na ovakav način nije bilo u skladu sa zakonom. Pored toga, Ustavni sud podsjeća da Europski sud za ljudska prava smatra da lišavanje imovine bez ikakve naknade nije u skladu s Europskom konvencijom (vidi, Europski sud za ljudska prava, *James protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. veljače 1986. godine, Serija A, broj 98, stavak 54.).

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1000/06 od 11. ožujka 2008. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 32/08, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Povrijeđeno je pravo apelanta na imovinu donošenjem presuda kojima mu se osporava pravo na otkup stana, za koji je utvrđeno da nije službeni, jer su sudske odluke kojima je to pravo osporeno donesene proizvoljnom primjenom materijalnog prava, s obzirom da upravni organi davatelja stana na korištenje nisu nikad donijeli formalnu odluku da se stan proglasi službenim, u skladu sa člankom 4. stavak 3. Zakona o stambenim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1255/06 od 3. travnja 2008. godine, stavak 30., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 44/08, stanarsko pravo, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud konstatira da je u konkretnom slučaju, zbog arbitrarne primjene prava od strane redovitog suda koji je nedostatak pratećih propisa protumačio na način da se zbog toga gubi pravo utemeljeno na zakonu, povrijeđeno načelo „zakonitosti” osporene odluke, zbog čega je došlo do povrede apelantova prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2609/06 od 17. travnja 2008. godine, stavak 34., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 49/08, regres sudaca, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Upis založnog prava na nekretnini je dozvoljen ukoliko je potraživanje vjerovnika odredivo (individualizacija), iako potraživanje u vrijeme upisa nije izvjesno. Način na koji su sudovi tumačili odredbe članka 227. Zakona o ovršnom postupku („Službene novine FBiH” broj 32/03) u svezi sa člankom 251.b Zakona o ovršnom postupku („Službeni list RBiH” br. 2/92, 16/92 i 13/94), u smislu da potraživanje mora biti aktuelno i postojeće, arbitrarno je, te predstavlja povredu apelantovog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1274/06 od 15. siječnja 2009. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 28/09**

Ustavni sud zaključuje da je otpisivanje zakonske zatezne kamate apelantu za razdoblje rata, po osnovi članka 2. stavak 2. Zakona o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja, protuustavno, a samim tim i nezakonito, jer je zakon retroaktivno mijenjao uvjete za isplatu pravomoćno dosuđene zakonske zatezne kamate. Zbog tih razloga, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1311/06 od 31. siječnja 2009. godine, stavak 41., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 20/09;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2332/06 od 26. veljače 2009. godine, stavak 24., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 33/09**

[...] Upis u zemljišne knjige, kojim se stječu stvarna prava na nekretninama i koji stvara fikciju apsolutne točnosti, znači dokaz o vlasništvu i pravni značaj gruntovnog upisa nije ograničen niti eliminiran ni Okvirnim zakonom o privatizaciji, kao ni entitetskim zakonima (Zakonom o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka i Zakonom o početnoj bilanci stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u poduzećima). Ustavni sud također ukazuje da uknjižba prava vlasništva u korist apelanata, koja ima konstitutivni karakter, znači da uknjižena prava dobivaju značaj apsolutnog djelovanja (*erga omnes*), a ne relativnog (*inter partes*) koji bi postojao samo između ugovornih strana, što odluka Vrhovnog suda zanemaruje kao i druga djeljiva zemljišnoknjižnog upisa, kao što su fikcija apsolutne točnosti i pouzdanja, te druga načela zemljišnog prava. Dakle, zanemarivanjem jasnih i izričitih odredbi Zakona o osnovnim vlasničko-pravnim odnosima i Zakona o zemljišnim knjigama od strane Vrhovnog suda, apelanti, koji su upisom u zemljišne knjige postali vlasnici sporne nekretnine i titulari jednog apsolutnog prava u kojem je skoncentrirana najviša pravna vlast, podvrgnuti su arbitrarnom tretmanu, zbog čega miješanje u njihovo pravo na imovinu nije bilo sukladno zakonu kako to zahtijeva članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2157/08 od 30. svibnja 2009. godine, stavak 49., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, arbitrarna primjena zakona, Okvirni zakon o privatizaciji, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3. (k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u slučaju kada miješanje u apellantovo pravo na imovinu nije bilo sukladno zakonu, odnosno kada je sud proizvoljno primijenio materijalno pravo, zaključivši da je samo zemljišnoknjižni izvadak javna isprava kojom se dokazuje pravo vlasništva, u situaciji kada nisu stvorene pretpostavke za upis prava vlasništva na posebnim dijelovima zgrada sukladno Zakonu o zemljišnim knjigama zbog čega, prema istom zakonu, ostaje na snazi obveza obrazovanja i vođenja knjige položenih ugovora.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1274/08 od 30. svibnja 2009. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 73/09, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3. (k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je prvostupanjski sud apellantima dosudio kamatu, koju nije posebno obrazlagao, odnosno nije naveo osnovu, niti je dao razloge za svoju odluku u dijelu koji se odnosi na kamate. Kantonalni sud je zauzeo pravno stajalište da apellantima pripadaju zatezne kamate od dana podnošenja tužbe jer se radi o povremenim davanjima iz članka 279. stavak 3. ZOO, kao i da se radi o novom stajalištu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u pravnom biltenu, te je isti primijenio u svojoj odluci. Ustavni sud smatra da obrazloženje presude Kantonalnog suda nije dovoljno jasno i precizno, pogotovo uzimajući u obzir odredbe čl. 277. i 279. ZOO, iz kojih

proizlazi da se zatezna kamata dosuđuje od docnije. Isto tako, Ustavni sud primjećuje da se plaća i ostala potraživanja iz radnog odnosa ne mogu definirati kao povremena davanja iz članka 372. stavak 1. ZOO u svezi sa člankom 279. stavak 3. ZOO. Plaća i neka potraživanja iz radnog odnosa, kao npr. naknada za troškove prijevoza se isplaćuju mjesečno, u sukcesivnom obračunu i kontinuirano, a neka primanja, kao npr. regres, isplaćuju se godišnje. Ustavni sud primjećuje da se ova potraživanja iz radnog odnosa ne mogu tretirati kao povremeno davanje u okviru zakonskih odredbi kojima se regulira pitanje „kamate na kamatu” u članku 279. stavak 3. ZOO. Plaća, kao i ostala novčana potraživanja iz radnog odnosa dospijevaju točno određenog datuma, te od tog dana poslodavac pada u docnju i plaća zakonsku zateznu kamatu zbog neizvršenja novčane obveze, a što je regulirano člankom 277. ZOO.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 658/07 od 10. lipnja 2009. godine, stavak 32., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 82/09, početak tijeka zatezne kamate na dosuđene iznose iz radnog odnosa, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Imajući u vidu da je u parničnom postupku utvrđeno da se kupoprodajni ugovor na temelju kojeg je izvršen upis na tuženog ne odnosi na predmetnu nekretninu, Ustavni sud smatra da nisu postojale prepreke za upis apelanta na predmetnim nekretninama s vrstom prava koja je imao prije upisa predmetnih nekretnina na tuženog. Iz navedenih razloga, Ustavni sud smatra da redoviti sudovi nisu mogli, primjenom članka 28. Zakona o zemljišnim knjigama (koji ima općeniti karakter u smislu navođenja koje se sve vrste prava mogu upisivati u zemljišne knjige), a u svezi sa člankom 40. odnosno 43. Zakona, odbiti apelantov zahtjev za uknjižbu. Imajući u vidu navedene razloge, Ustavni sud smatra da su se redoviti sudovi, donoseći osporena rješenja, restriktivnim tumačenjem odredbi Zakona o zemljišnim knjigama umiješali u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine, te da je stoga došlo do povrede članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1402/07 od 8. rujna 2009. godine, st. 30. i 31., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 85/09, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Odlukom da se apelantu oduzme stan koji je pribavljen izvršenjem kaznenog djela ne predstavlja povredu prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, budući da je miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu sa zakonom, da je poduzeto u javnom interesu i da je poštovano načelo proporcionalnosti.

- **Odluka o meritumu broj AP 3388/06 od 17. ožujka 2009. godine, stavak 48., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 50/09, oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Zbog odluke Okružnog suda da bez obrazloženja odbije apelantov tužbeni zahtjev primjenom odredbe članka 226. Zakona o udruženom radu, zbog čega se u konkretnom slučaju u kojem se radi o odnosu fizičkih (građanskih) osoba na jednoj strani i društvenopravne osobe na drugoj strani trebaju primijeniti odredbe tog zakona kojima se

regulira položaj društveno-pravnih osoba u prometu društvenim sredstvima, te imajući u vidu sadržaj i cilj navedenog zakona, povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer miješanje u njegovu imovinu nije izvršeno na temelju zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1769/08 od 13. listopada 2010. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 24/11, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da postoji kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada miješanje u to pravo ne zadovoljava načelo „zakonitosti” zato što propis koji je primijenjen nije nikada bio javno objavljen i podjednako dostupan svima, već je samo otiskan u službenom glasniku koje nosi oznaku „državna tajna”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3679/08 od 12. svibnja 2011. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 64/11, ništavost, kupoprodaja nekretnine, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je redoviti sud povrijedio načelo „zakonitosti” tako što je arbitrarno primijenio pravo s obzirom da je nedostatak odredbi u Kolektivnom ugovoru i Pravilniku o radu kojim bi bila regulirana mogućnost umanjenja, ali ne i potpunog gubitka plaće razmjerno vremenu provedenom u štrajku u smislu članka 9. Zakona o štrajku, protumačio na način da apelanti gube pravo na plaću za vrijeme provedeno u štrajku, iako se radi o jednom od prava proisteklih iz rada koje je zakonom, kolektivnim ugovorima i aktima samog poslodavca izričito garantirano.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2581/08 od 29. lipnja 2011. godine, stavak 52., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 104/11, štrajk, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenom odlukom Vrhovnog suda kojom je utvrđeno da apelantu ne pripada stanarsko pravo na predmetnom stanu, te da isti ne može biti predmet otkupa za koji je utvrđeno da nije službeni, povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu jer je sudska odluka kojom je to pravo osporeno donesena proizvoljnom primjenom materijalnog prava, s obzirom da organi davatelja stana na korištenje nisu nikada donijeli formalnu odluku da se stan proglasi službenim, u skladu sa člankom 4. stavak 3. Zakona o stambenim odnosima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2004/08 od 12. listopada 2011. godine, stavak 36., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11, službeni stan, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer se javna vlast, odlukom Vrhovnog suda, kojom su preinačene presude prvostupajskog i drugostupajskog suda kojima je proglašen ništavim ugovor o razmjeni nekretnina

i naređena istovremena restitucija pozivanjem na članak 104. ZOO i odbijen apelantov tužbeni zahtjev za proglašavanje ništavim ugovora za koji je utvrđeno da je zaključen protivno prinudnim propisima, umiješala u pravo na apelantovo mirno uživanje na način koji ne zadovoljava standarde zakonitog miješanja u navedeno apelantovo pravo.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3766/08 od 12. listopada 2011. godine, stavak 63., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 99/11;**
- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 219/10 od 28. veljače 2013. godine, objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 23/13, zamjena nekretnina, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo nezakonito zbog arbitrarne primjene Zakona o nasljeđivanju, što predstavlja povredu prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 69/09 od 23. veljače 2012. godine, stavak 39., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 25/12, ostavinski postupak, zastara, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud smatra da postoji kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada miješanje u to pravo ne zadovoljava načelo „zakonitosti” zato što je sud u svojoj odluci proizvoljno primijenio odredbu članka 28. stavak 2. ZOP-a, čime je onemogućio apelanta da u skladu s tom odredbom u ovršnom postupku naplati zateznu kamatu na troškove postupka dosuđene u ovršnoj ispravi, te što je pozivanjem na istu odredbu onemogućio apelantu naplatu kamate na troškove ovrhe, iako je apelant takav zahtjev eksplicitno postavio u prijedlogu za ovrhu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3744/09 od 6. prosinca 2012. godine, stavak 28., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 1/13, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1455/13 od 7. srpnja 2016. godine, naplata zatezних kamata na dosuđene troškove kaznenog postupka i na troškove ovršnog postupka, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi jasno konstatirali da protutužiteljica kao ni njezin suprug nikada nisu bili upisani kao vlasnici ili suvlasnici stambenog objekta apelanata, da stambeni objekt apelanata u koji je protutužiteljica navodno ulagala sredstva zajedno sa svojim suprugom, čija je nasljednica, uopće ne čini ostavinsku masu njezinog pokojnog supruga. I pored toga, redoviti sudovi su zaključili da je protutužiteljica aktivno legitimirana u predmetnoj pravnoj stvari i čak joj dosudili naknadu u iznosu od 70% vrijednosti uloženi sredstava sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđivanja pa do isplate, kao da nije riječ o nekretninama čiji je vlasnik samo onaj tko je po osnovi valjanog pravnog naslova upisan u zemljišne knjige kao vlasnik. U konkretnom slučaju, to nisu bili osim tuženog-protutužitelja ni njegov pokojni sin niti protutužiteljica. I protutužiteljica i njezin pokojni suprug su znali, odnosno morali znati da tuženi-protutužitelj nije vlasnik poslovnog objekta u Tuzli koji je ništavim ugovorom dao u zamjenu

apelantima, iz čega proizlazi da su i oni nesavjesni graditelji. Dakle, proizlazi da razlozi koje je naveo prvostupanjski sud, a potvrdili su ih prizivni i revizijski sudovi, u odnosu na svoje uvjerenje da je protutužiteljica aktivno legitimirana u konkretnom slučaju, da su tuženi-protutužitelji bili savjesni, odnosno savjesni graditelji, te da o protutužbenom zahtjevu treba odlučiti primjenom instituta stjecanje bez osnova, a ne instituta nepravo posloводство bez naloga, ukazuju na proizvoljnu primjenu materijalnog prava. Uzimajući u obzir navedeno, Ustavni sud nalazi da je proizvoljno stajalište redovitih sudova da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta za primjenu čl. 227. i 228. ZOO, već da je trebalo primijeniti odredbu članka 210. ZOO (stjecanje bez osnova), a to dalje znači da je miješanje koje su redoviti sudovi izvršili u imovinu apelanata bilo nezakonito.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4370/10 od 20. prosinca 2012. godine, stavak 86., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 9/13, ništavost, zamjena nekretnina, posloводство bez naloga, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenom odlukom Vrhovnog suda, kojom je utvrđeno da apelantu ne pripada pravo na naknadu štete zbog neutemeljenog lišenja slobode, povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu jer je sudska odluka kojom je to pravo osporeno donesena proizvoljnom primjenom materijalnog prava, zaključivši da apelant ne ispunjava uvjete za naknadu štete propisane odredbom članka 527. stavak 1. točka 2. ZKPFBiH.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 941/10 od 16. svibnja 2013. godine, stavak 38., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/13, naknada štete zbog neutemeljenog lišenja slobode, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim rješenjima apelantu povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u situaciji kada je zbog (u praksi) uspostavljenog paralelizma nadležnosti, nastalog nakon početka primjene Zakona o notarima, zbog njegove neusuglašenosti sa Zakonom o nasljeđivanju iz 1980. godine, narušeno načelo pravne sigurnosti, što je za posljedicu imalo nezakonito miješanje u apelantovo pravo na imovinu.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2423/10 od 9. listopada 2013. godine, stavak 37., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 92/13, zahtjev za upis prava vlasništva na stanu po osnovi notarski obrađenog ugovora o doživotnom izdržavanju, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada miješanje u imovinu ne ispunjava zahtjev „zakonitosti” u smislu Europske konvencije zato što je važeći zakon isključio mogućnost da se sudski ispita odluka Vlade kojom se stvara mogućnost za *de facto* eksproprijaciju, pod iznimnim zakonom predviđenim uvjetima.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3051/14 od 23. siječnja 2015. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 17/15, de facto eksproprijacija, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

[...] S druge strane postavlja se pitanje odgovornosti države kako za sam čin izdavanja prometne dozvole i registracije vozila, kao i vremenskog roka u kojem država u ovakvim situacijama može i treba djelovati, odnosno kakva su prava bilo koje osobe (koja na zakonom utvrđen način prođe cijelu proceduru) u odnosu na državu koja je preko nadležnog organa, odnosno izdavanjem javne isprave garantirala za točnost podataka koji su u javnu ispravu unijeti, a koji bi se morali u pravnom prometu uzeti kao točni. Osim toga, u konkretnom predmetu kao jako bitno i ključno pitanje je kako je nakon toliko godina prilikom podnošenja zahtjeva za registraciju od strane apelanta utvrđeno da je vozilo ukradeno i na temelju kojih poduzetih radnji nadležnog organa, i to na temelju predane dokumentacije uz zahtjev za registraciju kao i prethodnih godina. Dakle, zbog čega je nadležnom organu trebalo 14 godina da utvrdi da se radi o ukradenom vozilu. Ustavni sud primjećuje da se u povodu apelantovog tužbenog zahtjeva ovim segmentom Kantonalni sud uopće nije bavio, već je utvrđeno da je tuženi zakonito oduzeo ukradeno vozilo od apelanta kako bi ga vratio pravom vlasniku i apelant je upućen da naknadu štete ostvaruje od prodavatelja vozila. Stoga, stajalište Kantonalnog suda u okolnostima konkretnog slučaja da nije opravdan apelantov zahtjev za naknadu štete od tuženog (zbog njihove neaktivnosti i nepostupanja, odnosno da nadležni organ nije postupao u skladu sa zakonom), uz pozivanje na članak 172. ZOO, prema mišljenju Ustavnog suda, proizvoljno je i to kako glede odlučivanja o postavljenom apelantovom tužbenom zahtjevu tako i glede tumačenja odnosno primjene odredbe članka 172. ZOO koju ne dopuštaju standardi zaštite ljudskih prava i sloboda koje su uspostavili organi Europske konvencije, koje slijedi i Ustavni sud. Stoga se, prema mišljenju Ustavnog suda, proizvoljnim ukazuju tumačenje i primjena te odredbe u okviru Kantonalnog suda, zbog čega miješanje u imovinu apelanta nije izvršeno u skladu sa zakonom, pa time i ne služi zakonitom cilju u javnom interesu, odnosno nema legitiman cilj koji bi se ogledao u provedbi zakona.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 1835/12 od 22. prosinca 2015. godine, st. 39. i 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 6/16, predaja u posjed automobila koji je apelant kao bona fide kupac kupio, a koje je apelantu oduzeto i vraćeno vlasniku, te utvrđeno da tuženi (MUP) ne može da vrati vozilo, utvrđena povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, s obzirom na to da je Kantonalni sud, odlučujući o izvanrednom pravnom lijeku, izašao izvan okvira svoje nadležnosti, te kada je Inspektorat rada upravnom mjerom naložio usklađivanje cijene studija s Odlukom, koja se ne može dovesti u vezu s magistarskim studijima koje je apelant organizirao po posebnim programima, u skladu sa člankom 44. Zakona o visokom obrazovanju, čime je prekoračio svoja zakonom dana ovlaštenja, sve u svjetlu činjenice da legalitet studija i stečene diplome nisu upitni.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4749/15 od 6. travnja 2016. godine, stavak 60., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 34/16, autonomija apelanta kao visokoškolske ustanove i njegovog zakonskog prava da organizira magistarski interdisciplinarni studij uz korištenje prava na određivanje**

realne cijene takvog studija, kao i njegovog prava na imovinu kroz naplatu usluga koje nudi na temelju Zakona o visokom obrazovanju, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH

Postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je Kantonalni sud prilikom odlučivanja o stjecanju pravne osnove za otkup stana proizvoljno primijenio materijalno pravo, zanemarujući činjenicu da je apelantica u istom sudskom postupku stekla svojstvo nositeljice stanarskog prava od kada je formalno stekla uvjet da podnese zahtjev za otkup stana u roku koji prema odredbi članka 7. stavak 2. Zakona o prodaji stanova počinje teći od eventualnog okončanja sudskog postupka, a ne od stupanja na snagu zakona, iz čega slijedi da miješanje u apelantičino pravo na imovinu nije bilo zakonito.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2184/13 od 28. travnja 2016. godine, stavak 33., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 47/16, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je osporenim rješenjima Općinskog suda u Kiseljaku i Kantonalnog suda u Novom Travniku došlo do kršenja apelantovog prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zbog proizvoljne primjene članka 98. Zakona o izvršnom postupku jer su navedeni sudovi (suprotno stvarnom značenju i smislu navedene zakonske odredbe) smatrali da vjerovnik ima pravo nastaviti s izvršenjem protiv apelanta, sljedstveno tome i jamaca, iako je vjerovnik u izvršnom postupku postao vlasnik nekretnina koje je apelant založio radi osiguranja duga prema vjerovniku, dok je vrijednost predmetnih nekretnina procijenjena na iznos koji je nekoliko puta viši od iznosa koji vjerovnik potražuje od apelanta.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4380/13 od 22. prosinca 2016. godine, stavak 50., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 10/17, izvršni postupak, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ograničavanje apelanta da uživa u svojim vlasničkim pravima u konkretnom slučaju se ogleda u kontroli države, odnosno javnih vlasti na predmetnom zemljištu u smislu (ne)davanja suglasnosti za poljoprivrednu proizvodnju na način na koji bi se apelant bavio njome da se predmetno zemljište ne nalazi u vodozaštitnoj zoni. Stoga, kontrola u konkretnom slučaju je posljedica toga da se predmetno zemljište nalazi na području koje je nesumnjivo predstavljalo „javno dobro” s kojeg se osigurava vodosnabdijevanje tuženog. Upravo su zbog toga redovni sudovi zaključili da apelant ima mogućnost koristiti predmetno zemljište bez zahvata kemijskim sredstvima, odnosno da se bavi poljoprivrednom proizvodnjom zdrave organske hrane ili da zemljište koristi kao livadu. Naime, postojanje kontrole imovine, odnosno imovinskih prava u slučajevima kada se radi o „javnom dobru” opravdano je, odnosno ograničenja uspostavljena u tom smislu teže legitimnom cilju javnih vlasti radi osiguranja zaštite općih interesa šire zajednice. Prema tome, Ustavni sud smatra da takvo miješanje u apelantovu imovinu, koje se ogleda u njezinoj kontroli, nije ni arbitrarno ni neproporcionalno u okolnostima konkretnog slučaja. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da odbijanje apelantovog zahtjeva

da mu se dosudi naknada za predmetno zemljište zbog ograničenja prava korištenja na zemljištu nije dovelo u pitanje pravičnu ravnotežu koju je potrebno ostvariti u kontekstu zaštite prava vlasništva pojedinca i zahtjeva od općeg interesa.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2195/14 od 7. ožujka 2017. godine, stavak 33., isplata naknade za zemljište koje se nalazi u vodozaštitnom području, nema povrede članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ni članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je pobijanim rješenjima donesenim u izvršnom postupku prekršeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju jer je došlo do zlouporabe prava koja strankama pripadaju u izvršnom postupku, što je dovelo do toga da je apelant ostao bez stvari koje je založio u slučaju da ne vrati dug, a koje su procijenjene na iznos od blizu 1,5 milijuna KM i koje su prodane trećoj osobi na ročištu za javnu prodaju stvari za iznos od samo 100,00 KM, pri čemu su redovni sudovi konstatirali da je apelantov dug umanjen isključivo za iznos dobiven prodajom založenih stvari.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3719/16 od 23. listopada 2018. godine, stavak 47., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 83/18, pobijanje rješenja o namirenju, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Ustavni sud zaključuje da je pobijanim presudama (kojima je odbijen apelantičin zahtjev za isplatu tržišne vrijednosti spornog stana JNA) povrijeđeno apelantičino pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zato što su redovni sudovi prilikom donošenja odluka potpuno zanemarili ustavnu obvezu o izravnoj primjeni Europske konvencije i obvezujućih odluka Europskog i Ustavnog suda, pa se takvo miješanje u apelantičino pravo na mirno uživanje imovine ne može smatrati „zakonitim”.

- **Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2916/16 od 31. siječnja 2019. godine, stavak 40., objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” broj 13/19, stan JNA, povreda članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i članka II/3.(k) Ustava BiH**

Пропорционалност

Интерес јавне власти да привремено ријеши проблем избјеглих и расељених лица који је био актуелан и неопходан у то вријеме, не може, осам година по окончању рата, превагнути над апелантовим интересом да оствари своје право на повратак у свој дом, које је и основни циљ Општег оквирног споразума. Према томе, мијешање у апелантово право на имовину није било пропорционално оправданом циљу.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 102/03 од 28. априла 2004. године, став 44, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/04, управни поступак и управни спор за поврат у посјед стана**

На апеланткињу је пренесен превелик терет, те стога мијешање у њезино право на имовину није задовољило услов пропорционалности, на основу чињенице што не егзистирају релевантни регистри непокретности у које би требала уписати своје

право својине на предметном пословном простору да би уживала својинско-правну заштиту. Успостављање регистра непокретности, њихово одржавање и ажурирање је обавеза државе, тако да одговорност за њихово непостојање не може да буде пренесена на терет апеланткиње.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 160/03 од 28. априла 2004. године, став 28, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 34/04, парнични поступак ради предаје у посјед пословног простора који је извођач радова у међувремену продао трећим лицима, а за који је апеланткиња исплатила купопродајну цијену**

Утврђено право власника зграде, која је на основу рјешења надлежног органа управе уклоњена због дотрајалости или срушена усљед више силе, да има првенствено право коришћења земљишта ради грађења под датим урбанистичким условима, пропорционално је циљу који се жели постићи, а то је омогућавање власнику поновне изградње имовине. Ово не може представљати претјеран терет за другу страну, тим прије што се ово право утврђује у поступку пред органом управе, односно судом, па објема странама на располагању стоје адекватна правна средства и процедуралне гаранције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 127/02 од 17. маја 2004. године, став 39, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 34/04, управни поступак утврђивања првенственог права коришћења градског грађевинског земљишта**

Уставни суд закључује да је успостављена правична равнотежа између заштите имовине и захтјева општег интереса. Слиједи да новчана казна није произвољна и да није повријеђено право апеланата на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука број У 65/03 од 22. септембра 2004. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 60/04, прекршајни поступак због почињеног царинског прекршаја**

Нема повреде права на имовину власника куће у којој је један од станова оптерећен станарским правом када власници ниси ограничени у могућности да користе своју имовину до те мјере да би постојао неправичан однос између захтјева да се заштити то њихово право и општег интереса да се заштити законити корисник дијела те имовине, све док постоји ваљан правни основ за то коришћење.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 647/04 од 29. септембра 2004. године, став 25, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 8/05, грађански поступак који се тиче захтјева власника за исељење из дијела куће лица која у њему живе на основу уговора о коришћењу, нема повреде члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Није пропорционално мијешање у апелантово право на имовину с обзиром на одлуку Врховног суда којом су поништене нижестепене одлуке којима је удовољено апелантовом тужбеном захтјеву да му се на основу финансирања изградње призна право својине на дијелу имовине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 230/03 од 30. новембра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 15/05,**

парнични поступак за утврђење права својине на дијелу куће у чију је изградњу апелант улагао материјална средства, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ

Законска одредба, према којој осигураници који су остварили право на сразмјерни дио пензије по међународним споразумима, остварују своја права у складу са тим споразумима и нису обухваћени одредбама закона о утврђивању минималних примања, сразмјерна је циљу поштовања тих споразума и обима на основу њих стечених права, те у конкретном случају не представља превелик терет за апеланта у поређењу с осталим пензионерима.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 830/04 од 28. јануара 2005. године, став 28, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 48/05, поступак утврђивања сразмјерног дијела пријевремене старосне пензије на основу укупног пензијског стажа оствареног у иностранству у складу са међународним уговором, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд сматра да одредба члана 30 Закона о стамбеним односима, коју су судови примијенили приликом доношења оспорених пресуда, има за циљ успостављање правне сигурности како би се фактичко стање протеком одређеног времена признало као правно стање. Стога, Уставни суд сматра да оспореним пресудама није стављен претјеран терет на апеланта, ако се узме у обзир да апелант дуже од осам година није предузимао никакве радње у циљу остваривања свог права.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 221/04 од 12. априла 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/05, апелант није покренуо поступак за исељење бесправног корисника у смислу члана 30 Закона о стамбеним односима**

Не постоји повреда права на имовину у случају када редовни судови, правилном примјеном релевантних одредби материјалног права, одбију апелантов захтјев због застаре његовог потраживања [...] Оваква ограничења су у овој и сличним ситуацијама потребна ради правне сигурности и исправног функционисања правног система. Ова ограничења су оправдана и пропорционална циљу који се жели постићи.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 487/04 од 18. маја 2005. године, ст. 27-29, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 67/05, грађански поступак, накнада материјалне штете, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Одлука редовног суда да апелант преда спорно земљиште власницима не ставља претјерани појединачни терет на апеланта у поређењу с јавним интересом који се жели остварити (омогућавање власницима, *in abstracto*, коришћења права и овлашћења у односу на ствари, у складу с јавним поретком), чиме је постигнута правична равнотежа између захтјева општег интереса заједнице и захтјева за заштиту основних права појединца. Зато је ово уплитање у апелантова имовинска права оправдано и у складу са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 523/04 од 18. маја 2005. године, став 24, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 67/05,**

предаја непокретности у посјед власницима, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана III/3к) Устава БиХ

Одбијање апелантовог захтјева да му се исплати уговорени износ резултат је узајамне условљености обавезе једне и друге уговорне стране, па ако није дошло до заступања, испуњења обавезе једне стране, није настала нити обавеза за испуњење друге стране. Одредба члана 99 став 1 Закона о облигационим односима не ставља на апеланта „посебан и претјеран” терет у односу на другог учесника у поступку, тим прије што је апелант адвокат, дакле лице које је стручно и које је упознато са законом, те да је примјена овакве мјере пропорционална легитимном циљу који се жели постићи овим законом, као и да је успостављена правична равнотежа између заштите апелантовог права на имовину и општег интереса.

- **Одлука о меритуму број АП 951/04 од 13. септембра 2005. године, став 26, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 3/06, парнични поступак ради наплате накнаде по уговору о пословној сарадњи**

У случају када је апеланткињи остављена могућност да користи предметни пут на исти начин на који га користи и тужени, то јесте откључавањем и закључавањем мобилног стуба, те када има могућност да користи и други прилаз, није нарушена правична равнотежа између апеланткињиног интереса, с једне стране, и интереса туженог и јавног интереса Општине Тузла, с друге стране.

- **Одлука о меритуму број АП 1039/04 од 13. септембра 2005. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 4/06**

Нема повреде права на имовину када је апелант, због пропуста да тужбу повуче одмах након вансудске исплате штете туженог, обавезан да туженом плати судске трошкове настале након исплате, будући да је мијешање у његово право на имовину прописано законом, да има легитиман циљ од општег интереса, те да је оспореном одлуком постигнута правична равнотежа између заштите апелантовог права и општег интереса.

- **Одлука о меритуму број АП 950/05 од 16. септембра 2005. године, став 29, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 3/06**

Законска одредба, према којој је лице у чију се корист захтијева упис промјене корисника у катастарском операту дужно приложити исправу у којој земљиште мора да буде означено према подацима из премјера и катастра земљишта, сразмјерна је циљу вођења једнообразне евиденције по јединственом систему катастра земљишта, те у конкретном случају не представља превелик терет за апеланта у поређењу с осталим лицима која захтијевају упис промјене корисника у катастарском операту.

- **Одлука о меритуму број АП 956/04 од 13. октобра 2005. године, став 30, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 20/03, управни поступак ради укњижбе права на непокретностима у земљишним књигама**

Када се Законом о одлагању од извршења судских одлука на терет буџета Републике Српске одлаже извршење правоснажних пресуда, постоји кршење права на имовину иако одлагање извршења има легитиман циљ од јавног интереса, али употријебљена средства нису пропорционална том циљу, односно није успостављена „правична

равнотежа” између захтјева од општег или јавног интереса и захтјева да се заштити право појединца на имовину.

- Одлука о меритуму број *АП 487/05* од 20. децембра 2005. године, став 412, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 39/06;
- Одлука о меритуму број *АП 557/05* од 12. априла 2006. године, став 192 и даље, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 77/06;
- Одлука о меритуму број *АП 704/05* од 9. маја 2006. године, став 743, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 47/06

Доношењем пресуде о подјели заједничке имовине на апеланткињу није пренесен непримјерено обиман терет у односу на другог учесника у поступку. Сасвим неосновано и потпуно неправично би било очекивати да апеланткиња ужива шира имовинска права од другог учесника у поступку због разлога на које се позива у апелацији.

- Одлука о меритуму број *АП 803/05* од 9. фебруара 2006. године, став 26, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 41/06

Нема повреде права на имовину када при реализацији новчаних потраживања судским путем наступи застаријевање потраживања јер су апеланти пропустили да поштују законом прописане рокове.

- Одлука о меритуму број *АП 951/05* од 9. фебруара 2006. године, став 32, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 43/06

Не постоји повреда права на имовину у случају када редовни судови, правилном примјеном релевантних одредаба материјалног права, утврде да је апеланткиња признањем дуга прекинула застаријевање потраживања, које је тужилац у судском поступку потраживао од апеланткиње јер је такво лишавање имовине у јавном интересу остваривања правне сигурности и исправног функционисања правног система, а ова ограничења имовинских права су оправдана и пропорционална циљу који се жели постићи.

- Одлука о меритуму број *АП 288/05* од 9. фебруара 2006. године, став 34, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 37/06;
- Одлука о меритуму број *АП 325/05* од 14. марта 2006. године, став 44, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/06;
- Одлука о меритуму број *АП 562/05* од 14. марта 2006. године, став 30, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/06

Мијешање у апелантову имовину је било пропорционално и постоји фер баланс између захтјева за општи интерес заједнице и апелантовог интереса, с обзиром да је апелант својевољно пристао да предметни правни посао буде обезбијеђен безусловном гаранцијом из члана 1087 Закона о облигационим односима.

- Одлука о допустивости и меритуму број *АП 912/04* од 1. априла 2006. године, став 44, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/06

Одлуке којим се налаже апеланту да напусти узурпирано државно земљиште донесене су у јавном интересу и принцип пропорционалности је задовољен јер је апелант својим понашањем проузроковао радњу одузимања узурпираног

земљишта од државе, због чега се не може извести закључак да је држава ставила непримјерен терет губитка имовине без накнаде на самог апеланта.

- **Одлука о меритуму број АП 706/05 од 12. априла 2006. године, став 36, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/06**

Обуштавање ванпарничног поступка за одређивање накнаде за одузету имовину, покренутог по захтјеву апеланата, како је то одређено посебним законом високог представника за БиХ, не ставља на апеланте „посебан и претјеран” терет, те је примјена овакве мјере пропорционална легитимном циљу који се жели постићи овим законом. Стога, у конкретном случају успостављена је правична равнотежа између заштите права апеланата на имовину и општег интереса, односно да у овој ситуацији није на апеланте пренесен непримјерен терет ради остварења законитог циља.

- **Одлука о меритуму број АП 805/05 од 9. маја 2006. године, став 41, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 77/06**

Постоји повреда права на имовину када је пресудом суда, на основу примјене законске одредбе о ограниченом временском року у којем се може поднијети захтјев за остваривање права, на апеланткињу пренесен несразмјерно велик терет потпуног губитка инвалиднине коју је, као цивилна жртва рата и трајни инвалид, већ стекла и уживала дужи период, чиме је на њену штету поремећен правичан, пропорционалан однос између јавног интереса који се жели постићи и заштите основних права појединца.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 450/06 од 5. априла 2007. године, став 34, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 70/07, губитак инвалиднине због примјене законских одредби о временском року за подношење захтјева за остваривање права, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Губитак апеланткињиног већ стеченог права због неиспуњавања услова, односно пропуштања рока који је тек накнадно прописан и који је након његовог законског прописивања практично немогуће испунити, свакако представља претјеран и непропорционалан терет за апеланткињу у односу на јавни интерес којег штити наведена законска одредба, што укључује и нарушавање правне сигурности као елемента уставног принципа владавине права о чему су требали водити рачуна Федерално министарство и Кантонални суд приликом одлучивања о апеланткињиним захтјеву.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 133/06 од 13. септембра 2007. године, став 34, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 12/08, право на породичну инвалиднину, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

У конкретном случају дошло је до мијешања у апелантово право на имовину у смислу његовог лишавања, а на основу члана 5 став 2 Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу одлука Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица („Службени гласник РС” број 65/01), према којем се захтјев за извршење одлуке Комисије, којом се потврђује станарско право и додјељује право на поврат

стана, мора поднијети у року од осамнаест мјесеци од дана доношења одлуке Комисије. Уставни суд сматра да се ради о законској одредби која не испуњава услов пропорционалности јавног интереса и интереса лица, која се налазе у ситуацији као што је апелантова, па постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1524/06 од 11. новембра 2007. године, став 39, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/08, извршење одлука CRPC-а, квалитет закона, утврђена повреда члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ;**
- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3850/08 од 12. октобра 2011. године, став 51, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/08**

Постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је мијешање у апелантову имовину извршено на начин да је примјеном материјалноправних прописа о утврђивању права на накнаду штете, Статута Брчко дистрикта и налога супервизора нарушена равнотежа између јавног интереса и апелантовог интереса претјераним личним теретом који апелант мора трпјети у виду лишавања „леgitимног очекивања” своје имовине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1362/06 од 30. јануара 2009. године, став 44, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 63/09, накнада штете, примјена одредаба налога супервизора, утврђена повреда члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Остварење легитимног циља - обезбјеђење правне сигурности - не може да буде оправдање за губитак већ стеченог права појединца јер мјера која за посљедицу има губитак стеченог права, дјелимично или у цијелости, представља претежак терет за корисника осигурања, чиме је нарушен принцип пропорционалности.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2843/07 од 12. јануара 2010. године, став 35, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 23/10, квалитет закона о ПИО Републике Српске, члан 148 став 2 и члан 151, утврђена повреда члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд сматра да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су редовни судови, независно од утврђења да је предметни простор давалац стана додијелио апеланткињи на коришћење „као новом носиоцу станарског права”, и независно од чињенице да су апеланткиња, а прије тога и њен правни предник, предметни простор користили дуги низ година искључиво као стамбени простор, одбили апеланткињин тужбени захтјев искључиво из разлога што тај простор није признат као „стан” у смислу члана 3 Закона о стамбеним односима. Таквом примјеном наведене одредбе, у околностима конкретног случаја, на апеланткињу је стављен претјеран терет јер није постигнута правична равнотежа између легитимног јавног интереса и апеланткињиног права на мирно уживање имовине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 3773/08 од 12. октобра 2011. године, став 39, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер, поред законитог мијешања у право на имовину које је имало легитиман циљ, прописивањем неадекватне накнаде у члану 39.е Закона о продаји станова на којима постоји станарско право која припада лицима која имају правно обавезујући уговор о откупу тзв. војног стана умјесто укњижбе и поврата стана у посјед, међу којима су и апеланти, није постигнута пропорционалност мијешања у имовину апеланата, односно стављен је превелики терет на апеланте.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1205/08 од 13. јула 2012. године, став 66, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 79/12, станови ЈНА, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ, нема повреда члана 6 Европске конвенције и члана II/3е) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је мијешање у апелантово право на имовину извршено на начин да је одлукама Основног суда нарушена равнотежа између јавног интереса и апелантовог интереса претјераним личним теретом који апелант трпи у виду онемогућавања да слободно располаже својом имовином.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1986/09 од 13. јула 2012. године, став 48, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 81/12, захтјев за враћање привремено одузетог прикључног возила, утврђена повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да у конкретном случају није повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију с обзиром да је мијешање било предвиђено законом и служило легитимном циљу, те да је апелант у међувремену, од напуштања пред-ратног стана, стекао еквивалентна права у државама насталим на просторима бивше СФРЈ, те да одлукама редовних судова на апеланта није стављен превелики терет.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1207/08 од 23. новембра 2012. године, став 36, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 102/12, станови ЈНА, немогућност апеланта да се врати у посјед стана који је био предмет купопродајног уговора, за који су редовни судови утврдили да је правно обавезујући у смислу члана 39 Закона о продаји станова и немогућност да се на том стану укњижи као власник, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да у конкретном случају није повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију с обзиром да су они у међувремену стекли еквивалентна права у другим државама СФРЈ, односно да на апеланте није стављен превелики терет.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3151/09 од 23. новембра 2012. године, став 48, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 1/13, станови ЈНА, немогућност апеланата да се врате у посјед станова на којима су прије рата они или њихови брачни другови били носиоци станарског права, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су јавне власти, мијешањем у имовину апеланата које је било законито и имало легитиман циљ, недопуштањем враћања у станове на којима су апеланти или њихови правни предници, односно њихови брачни другови, имали станарско право, односно за које је утврђено да имају правно обавезујуће уговоре у смислу члана 39 Закона о продаји станова, апелантима, у ствари, одузеле имовину, а да нису утврђене релевантне чињенице да ли су испуњени услови да им њихова предратна станарска права, односно права из правно обавезујућих уговора буду компензирана путем одговарајуће накнаде, чиме је на апеланте стављен превелики терет, односно чиме није постигнута правична равнотежа између заштите имовине апеланата и захтјева јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1370/08 од 23. новембра 2012. године, став 116, станови ЈНА, поврат у станове на којима су прије рата апеланти или њихови брачни другови, односно њихови правни предници имали станарско право и закључили правно обавезујуће уговоре у смислу члана 39 Закона о продаји станова, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су јавне власти, мијешањем у имовину апеланата које је било законито и имало легитиман циљ, недопуштањем враћања у станове на којима су они или њихови брачни другови имали станарско право апелантима, у ствари, одузели имовину, а да нису утврђене релевантне чињенице да ли су испуњени услови да им њихова предратна станарска права буду компензирана путем одговарајуће накнаде, чиме је на апеланте стављен превелики терет, односно чиме није постигнута правична равнотежа између заштите имовине апеланата и захтјева јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1011/08 од 23. новембра 2012. године, став 87, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 102/12, станови ЈНА, немогућност апеланата да се врате у посјед тзв. војних станова на којима су били носиоци станарског права, али нису закључили правно обавезујуће уговоре о њиховом откупу, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су јавне власти, мијешањем у имовину апеланата које је било законито и имало легитиман циљ, недопуштањем враћања у станове на којима су они или њихови брачни другови или правни предници имали станарско право, апелантима, у

ствари, одузели имовину, а да нису утврђене релевантне чињенице да ли су испуњени услови да им њихова предратна станарска права буду компензирана путем одговарајуће накнаде, чиме је на апеланте стављен превелики терет, односно чиме није постигнута правична равнотежа између заштите имовине апеланата и захтјева јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1250/08 од 23. новембра 2012. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 102/12, станови ЈНА, немогућност апеланата да се врате у посјед тзв. војних станова на којима су били носиоци станарског права, за које је у поступцима пред редовним судовима утврђено да нису закључили правно обавезујуће уговоре о њиховом откупу у смислу члана 39 Закона о продаји станова јер суду нису доставили уговоре за које тврде да су закључени, него само уплатнице на одређене износе и потврде банака о извршеним уплатама, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је мијешањем у право на имовину, заснованом на закону и у сврху остваривања легитимног циља, у специфичним околностима конкретног случаја нарушен разуман однос пропорционалности на начин да појединац мора да сноси претјеран и појединачан терет јер је дјеловањем јавних власти доведен у увјерење да је поступио у складу са законом, а више не постоји могућност да недостатак уочен досљедним тумачењем закона отклони, а због чега је онемогућен у уживању и заштити права које му припада.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2175/09 од 30. јануара 2013. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 18/13, проблематизовано питање ваљаности уговора овјереног у амбасади, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд сматра да у специфичним околностима конкретног случаја, када је апелант као законски наследник своје мајке, која је као купац започела процедуру купопродаје стана на којем постоји станарско право, уплатила купопродајну цијену и у току поступка умрла (31. јула 2007. године), а пропустом туженог као продавца предметног стана није потписала предметни уговор, доведен у ситуацију да не може остварити права из предметног уговора, досљедно тумачење закона да су уговорне стране дужне овјерити своје потписе не задовољава правичан однос пропорционалности између заштите општег интереса и интереса појединца, те да апелант мора сносити посебан и претјеран терет.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1683/10 од 9. октобра 2013. године, став 32, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 88/13, захтјев за утврђивање правне ваљаности уговора о купопродаји стана закљученог између апелантове правне преднице (апелантове мајке) као купца и туженог као продавца, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију

када је мијешање у апелантово право на имовину извршено тако што је одлукама Суда БиХ нарушена равнотежа између јавног интереса и апелантовог интереса, и то претјераним личним теретом који апелант трпи у виду онемогућавања да слободно располаже својом имовином.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3329/10 од 9. октобра 2013. године, став 46, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 86/13, поступак привременог одузимања предмета, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

У одговору на питање да ли је у конкретном случају постигнут правичан однос између заштите интереса апеланата и легитимног циља у јавном интересу којем се тежи, Уставни суд истиче да је у парничном поступку утврђена апелантова инвалидност у проценту од 70%, те умањење опште животне активности апеланта за 80%, и то у његовој тридесетој години живота, а да су појавни облици утврђеног инвалидитета код апеланта, поред насталих обољења и значајна измјена његове личности – апелант је отежано покретан, нестабилан, просторно и временски дезоријентисан, поремећеног говора, повремено губи свијест, сатима сједи и шути или има појачану потребу за кретањем због чега га укућани прате, агресиван је и све му смета - при чему му је у значајној мјери потребна туђа њега и помоћ коју пружају апеланткиње које због тога пате, као што су и утврдили нижестепени судови. Уставни суд сматра да, у околностима конкретног случаја, у којима је лишавање апеланткиња имовине извршено ради провођења закона којим је редовни суд овлашћен да процјењује утврђене чињенице ради додјеле новчане накнаде због нарочито тешког инвалидитета, и с друге стране чињеница да апеланткињама оспореном одлуком није досуђена новчана накнада за душевне болове због евидентног физичког и психичког инвалидитета њиховог оца, односно супруга, није постигнут правичан однос пропорционалности између заштите легитимног циља у јавном интересу којем се тежи и интереса апеланата којима предметна новчана накнада представља одређену сатисфакцију у конкретним животним околностима. Тиме је, према мишљењу Уставног суда, на апеланте стављен претјеран терет у односу на потребу заштите јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 5134/10 од 27. фебруара 2014. године, став 39, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 22/14, накнада нематеријалне штете, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд сматра да је у конкретном случају извршење претјеран терет за апеланта, те да је дошло до непропорционалног мијешања у апелантову имовину, јер апелант спровођењем извршења које је одређено Рјешењем Општинског суда број 65 0 И 196028 11 од 10. маја 2011. године, мора сносити претјеран терет који нарушава правичан баланс између јавног интереса и апелантовог интереса, што је супротно стандардима заштите права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3381/14 од 23. јануара 2015. године, став 46, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/15, извршни поступак, пљенидба ½ пензије по основу јемства, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

[...] Уставни суд сматра да је строго формалном примјеном законске одредбе која је важила у вријеме закључења предметних купопродајних уговора и на основу које је постојала забрана располагања вакуфским становима, а која је каснијим законским измјенама отпала, у конкретном случају стављен претјеран терет на апеланте. С друге стране, у суштини, оспорена одлука Врховног суда, у околностима конкретног случаја, не би помогла тужиоцу као ранијем власнику спорног стана, а угрозила би првоапеланта који је имао станарско право и откупио спорни стан. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је у конкретном случају нарушен однос пропорционалности у заштити општег јавног интереса који се огледа у строгој формално-правној примјени закона с једне стране и, с друге стране, потребе да се заштити право апеланата на имовину у смислу захтјева члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1194/12 од 30. јуна 2015. године, став 41, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 70/15, ништавост, реституција, вакуфска имовина, слично правно питање разматрано у одлуци број АП 3806/11 у којој је апелант била Вакуфска дирекција, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Одговарајући на питање да ли је то мијешање било пропорционално легитимном циљу, Уставни суд сматра да су оспорене одлуке, које су у конкретном случају основ мијешања у имовину апеланата, пропорционалне циљу и сврси, те да стога на апеланта није стављен претјеран терет првенствено због тога што суштински не задиру у обим коришћења те имовине (предметна имовина није одузета и даље је у посједу апеланта који је користи и/или даје у закуп), али је како произлази из оспорених рјешења било неопходно да се донесе привремена мјера, те привремено забрани и онемогући апеланту да имовину отуђи или евентуално пренесе на трећа лица. У том контексту, имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да се привременом мјером, која се искључиво односи на забрану располагања и отуђења предметне имовине, не ставља претјеран појединачни терет на апеланта у поређењу с јавним интересом који се жели остварити (одржавање јавног реда и спречавање организованог криминалитета поштујући принцип да нико не може задржати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дјела), чиме је постигнута правична равнотежа између захтјева општег интереса заједнице и захтјева за заштиту основних права појединаца, те је неспорно да је ово мијешање у имовину апеланата у складу с принципом правне сигурности.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 2753/13 од 30. септембра 2015. године, став 57, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 83/15, кривични поступак, привремена мјера забране отуђења и располагања имовином, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд закључује да је оспореним пресудама прекршено право апеланта на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у ситуацији када су редовни судови одбили апелантов тужбени захтјев, поготово у дијелу за поврат купопродајне цијене када је тужена

једнострано раскинула предметни уговор, коју је апелант платио извршавајући уговор о купопродаји државног капитала, држањем дословног значења употријебљених израза при тумачењу спорних одредаба предметног уговора, што је довело до одузимања цјелокупне купопродајне цијене коју је апелант дао на име куповине државног капитала (и то око 82,50% у уговореном року, а око 17,50% након обавијести о раскиду уговора), без истраживања заједничке намјере уговарача и без разумијевања спорне одредбе предметног уговора, онако како то одговара принципима облигационог права утврђеним ЗОО, што је у конкретном случају превагнуло над апелантовим појединачним интересом, односно његовим уставним правом на мирно уживање имовине, уз једино образложење да се у поступку приватизације, поред ЗОО-а, примјењује и сет приватизацијских закона, за које Уставни суд запажа да уопште не дефинишу услове за раскид уговора, нити посљедице раскида уговора, па ни уговора о купопродаји државног капитала, што је резултовало мијешањем у имовину апеланта које је било законито и имало легитиман циљ, али је таквим поступањем редовних судова на апеланта стављен непропорционалан терет, односно није постигнута правична равнотежа између заштите апелантове имовине и захтјева јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3164/12 од 30. септембра 2015. године, став 39, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 84/15, државни капитал, испуњење уговора/поврат новчаног износа уплаћеног на име купопродајне цијене, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд запажа да из образложења оспорене пресуде Врховног суда произлази да је Врховни суд заправо оцијенио да је право на „дом” тужене у смислу члана 8 Европске конвенције, које је тужена (која је имала 82 године) остварила живећи у предметном стану у периоду дужем од тридесет година, у конкретном случају значајније од права на имовину апеланткиња из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, које стан нису користиле за становање, односно које већ имају свој дом. Сходно наведеном, Уставни суд сматра да је у конкретном случају оспорена одлука донесена у складу с јавним интересом, а то је заштита права и слобода других, односно у овом случају права на „дом” тужене и да је у конкретном случају успостављена правична равнотежа између заштите права апеланткиња на имовину и општег интереса, јер у овој ситуацији на апеланткиње није стављен непримјерен терет ради остваривања законитог циља, поготово имајући у виду чињеницу да се у конкретном случају радило о праву тужене које се није могло пренијети на друго лице и о туженој као лицу старије животне доби која је више од 30 године живјела у предметном стану, која је напосљетку и умрла прије него што је оспорена пресуда могла да буде и извршена. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да у конкретном случају нема кршења права на имовину апеланткиња из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1371/12 од 10. новембра 2015. године, став 32, предаја у посјед стана, ванбрачна заједница, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

У околностима конкретног случаја висина трошкова поступка, како је одређена одлуком о трошковима поступка, представља претјеран терет за апеланте због којег је нарушен баланс између јавног интереса који се жели постићи успостављањем правила о накнади штете и права апеланта.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 579/12 од 27. новембра 2015. године, став 121, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 2/16, накнада нематеријалне штете, трошкови поступка, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд указује на неспорне чињенице из којих произлази да је апелант предметни стан користио у својству носиоца станарског права од 1975. године до избијања ратних дејстава у БиХ на основу рјешења Савезног секретаријата за народну одбрану, да је по окончању рата у својству носиоца станарског права затражио и остварио поврат стана путем општине која је донијела Рјешење број 04/23-1 Ј 43/2 од 5. априла 2000. године и да је путем општинског органа у посјед стана уведен 14. јуна 2000. године. Из наведеног произлази да је апелант сва права у вези с повратом стана (потврђивање да је носилац станарског права и да има право на поврат, као и увођење у посјед на предметном стану) остварио путем општине. У вези с кључним питањем које се тиче благовремености подношења захтјева за куповину стана и с тим у вези надлежности и процедуре за рјешавање о захтјеву, Уставни суд прије свега указује на неспорну чињеницу за редовне судове на све три инстанце која се тиче рока у којем је апелант могао да поднесе захтјев за куповину стана, а то је 24. јули 2002. године (година дана од ступања на правну снагу Закона о продаји), који датум је након свих модификација члана 8а Закона о продаји за апеланта, како су констатовала сва три суда, у релевантном периоду најповољнији. Такође је неспорно да је апелант поднио два захтјева за куповину стана, и то први 14. марта 2002. године општини, а други 28. децембра 2005. године туженој. У вези с тим, Уставни суд указује на одредбе Закона о откупку станова према којима је битно исказивање намјере носилаца станарског права да желе да откупе стан, након чега се покреће процедура купопродаје. Истина, законом је утврђен преклузивни рок за исказивање ове намјере. У конкретном случају апелант је неспорно благовремено исказао намјеру да стан откупи, али је његова намјера у оквиру преклузивног законског рока била усмјерена према ненадлежном органу. У вези с тим, не могу се занемарити релевантне одредбе ЗУП-а и чињеница да општина, као орган власти који грађанима пружи сваки реални облик заштите њихових права и интереса, након пријема апелантовог захтјева за који није била надлежна, није поступила у оквиру своје законске обавезе из члана 65 ст. 3 или 4 ЗУП-а. Наиме, из наведене законске одредбе несумњиво и јасно произлази обавеза општинског органа да се у случају пријема захтјева за који није надлежан огласи ненадлежним и о томе обавијести странку или пак да без одлагања захтјев прослиједи надлежном органу. Будући да у конкретном случају општина није поступила нити на један напријед описани начин, Уставни суд сматра да је на апеланта ради остварења законитог циља стављен непримјерен (превелик) терет, односно да није успостављена правична равнотежа између заштите апелантовог права на имовину и захтјева јавног интереса, због чега Уставни суд закључује да је оспореним пресудама повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 2376/12 од 8. децембра 2015. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 6/16, благовременост захтјева за откуп стана, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд је закључио да је повријеђен члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер је у конкретном случају дошло до непропорционалног мијешања у апелантову имовину услед чега апелант укидањем права на пензију, као и враћањем до сада исплаћених износа по основу пензије мора да сноси претјеран терет који нарушава правичан баланс између апелантовог интереса и јавног интереса.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 4218/12 од 6. априла 2016. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 36/16, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Уставни суд сматра да је законодавац тиме што је чланом 97 Закона о прекршајима одредио рок од шест мјесеци од правоснажности прекршајног рјешења за подношење захтјева за понављање прекршајног поступка због разлога предвиђених чланом 96 ст. 5 и 6 истог закона посредно одредио и рок у којем су редовни судови, а након њих и Уставни суд (па и Европски суд), дужни да донесу своје одлуке које би могле утицати на другачије рјешавање прекршајног поступка. При томе, евидентно, није вођено рачуна о реалном стању у правосуђу и ситуацији када су редовни судови претрпани предметима, због чега је нереално очекивање законодавца да се судски (или управни) поступак оконча у тако изузетно кратком року. Уставни суд због наведеног сматра да таквим законским рјешењем није успостављена правична равнотежа између јавних интереса који се штите релевантним законима (у овом случају Законом о прекршајима) и интереса појединаца за заштиту њихових права која су загарантована одговарајућим инструментима за заштиту људских права и основних слобода.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 879/14 од 22. децембра 2016. године, став 37, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 10/17, квалитет закона, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Оспореним одлукама, којима је апеланту престало право ратног војног инвалида јер је правоснажном судском пресудом осуђен за извршење тешког кривичног дјела против човјечности и међународног права – кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва, није дошло до повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер је мијешање у апелантово право на имовину било у складу са законом, слиједило је легитиман циљ и разуман однос „пропорционалности” између употребељених средстава и циља који се жели остварити.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 668/15 од 22. марта 2018. године, став 53, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 24/18, управни спор, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију ни члана II/3к) Устава БиХ**

Мијешање у апеланткињино право на мирно уживање имовине, иако засновано на закону и у служби легитимног циља, на апеланткињу ставља претјеран терет који не може да се оправда њеним пропустом да се прије покретања извршног поступка (против извршеника који је у тренутку покретања извршног поступка био уписан као власник) и укњижи као власник предметног стана с обзиром на чињеницу да је прије покретања извршног поступка закључивањем уговора са извршеником којем је у цјелини исплатила купопродајну цијену на предметном стану стекла право на посјед и право да се укњижи као његов власник, а та права нису престала ни укњижбом рјешења о извршењу, нити је укњижба рјешења о извршењу, како је утврђено правоснажном пресудом, била препрека да апеланткиња на основу ваљаног уговора закљученог са извршеником стекне право својине на предметном стану и право да се укњижи као власник.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2326/18 од 17. јула 2018. године, став 85, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 55/18, извршни поступак, ванкњижна својина, повреда члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

(Погледати и предмет АП 2684/18 од 6. децембра 2018. године у којем Уставни суд у околностима конкретног случаја није могао да закључи да је мијешањем у апелантово право на имовину стављен претјеран терет који би могао да се оправда апелантовим пропустом да се прије покретања извршног поступка и укњижи као власник предметних непокретности с обзиром на апелантову потпуну пасивност у вези с предузимањем било каквих процесних радњи с циљем укњижбе његовог права на предметној непокретности на који начин би спровођење извршења на непокретности било онемогућено)

Уставни суд закључује да нема кршења права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је оспореним одлукама којима је покренут поступак принудне наплате неплаћених пореских обавеза предметног предузећа из имовине апеланта као директора тог предузећа, у смислу релевантних одредаба Закона о Пореској управи, мијешање у апелантово право на имовину било законито и задовољава принцип пропорционалности мијешања, односно успоставља баланс између апелантовог и јавног интереса, тј. легитимног циља правилног функционисања система наплате пореза, јер **избор метода помоћу којих се контролишу законитост и правилност уплате пореза спада у тзв. поље слободне процјене сваке државе**, а апелант је пропустио да поднесе жалбу против рјешења које је представљало основ за покретање предметног поступка принудне наплате.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 5187/17 од 30. октобра 2019. године, став 47, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/19, поступак принудне наплате ради измирења неуплаћених пореских обавеза, нема повреде члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и члана II/3к) Устава БиХ**

Контрола коришћења

У ситуацији када редовни судови својим одлукама апеланту, као туженом у парници, наложе да се уздржи од узнемиравања тужитељке у посједу дијела пута ради пролаза, не ради се о лишавању него о контроли коришћења имовине у смислу значења става 2 члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром да је контрола коришћења заснована на закону, да није противна јавном интересу и да је пропорционална циљу којем се тежи, нема повреде права на имовину.

- **Одлука број У 74/03 од 24. октобра 2003. године, ст. 35 и 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 3/04**

У оквиру принципа контроле коришћења имовине из става 2 члана 1 Протокола број 1 разматрано је питање застаре потраживања, при чему се Уставни суд позвао на праксу Европске комисије за људска права (апликација број 13674/88 од 14. априла 1989. у предмету *Cyril Albert Warner v. VB*), према којој, у оквиру ограничења у погледу остваривања грађанских права спада и могућност приговора застаре тужбених захтјева. Закључено је да није било повреде овог права с обзиром да су судови правилно рачунали рок застаре.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1/03 од 15. јуна 2004. године, ст. 23-31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 34/04, наплата комуналних услуга**

Фактичке статусне промјене нису попраћене адекватним правним поступцима у складу с важећим законом којим се уређује та материја, па се тужени не може ослободити обавезе да плати осигуравајући износ апеланту. Такав закон мора да буде у складу са стандардима члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и нико се не може ослободити својих обавеза само због тога што фактичке промјене за које је одговоран нису правно регулисане, а што је било обавезно, између осталог, ради безбједности заинтересованих трећих лица.

- **Одлука о меритуму број АП 1115/04 од 17. новембра 2005. године, ст. 32 и 38, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 25/06**

Нема повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је новчани износ који је апелант положио као јамство у замјену за раније одређену мјеру притвора постао приход буџета кантона јер апелант није испоштовао обавезе преузете приликом прихватања јамства, будући да је апелант након полагања јамства постао недоступан органима гоњења.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 2667/07 од 25. септембра 2009. године, став 30, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/09**

Обезбјеђивање плаћања пореза, доприноса и казни

Утврђени порез на промет са казненом каматом који апелант мора да плати представља апелантову имовину, а оспореним одлукама није повријеђено апелантово право на имовину јер утврђени порез на промет с казненом каматом има законску

основу, прописан је и утврђен у јавном интересу и није нарушен принцип пропорционалности између коришћених средстава и циља којем се тежи.

- Одлука о меритуму број *АП 1131/04* од 13. септембра 2005. године, став 31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06

ЧЛАН 2 ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ПРАВО НА ОБРАЗОВАЊЕ – ГЕНЕРАЛНО

Доводећи наведене принципе у везу с околностима конкретног случаја, Уставни суд сматра да рјешење Кантоналног суда, односно недоношење одлуке у разумном року о тужби у управном спору, није доведено у питање апеланткињино право на приступ образовним институцијама које су у датом тренутку постојале. У околностима конкретног случаја, одлучивање о апеланткињиним тужбеним захтјевима могло је бити од утицаја, у случају позитивног исхода, само на обезбјеђивање још једне прилике (*поновно полагање поправног испита*) да покуша испунити услове прописане законом (*позитивна оцјена из свих наставних предмета*) за стицање права за прелазак у наредни разред, али никако није било од утицаја на наставак њеног образовања у гимназији коју је похађала, с обзиром да је исти разред могла још једном да похађа. Дакле, одлука о предметном управном спору могла је само утицати да апеланткиња, у одређеној школској години, положи све предмете из те године, али није могла довести у питање апеланткињино школовање у предметној образовној институцији. Сходно наведеном, Уставни суд сматра да апеланткињи није било ускраћено право приступа образовној институцији за коју се определијелила, као и право да стекне, у складу са правилима на снази, званично признање за образовање које је завршила.

- Одлука о меритуму број *АП 1455/08* од 9. марта 2011. године, став 49, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 48/11

ЧЛАН 3 ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ПРАВО НА СЛОБОДНЕ ИЗБОРЕ – ГЕНЕРАЛНО/ОБИМ ЗАШТИТЕ

Члан 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не примјењује се само на директне изборе, већ и на индиректне, тј. посредне изборе за законодавно тијело... односно не искључује посредне изборе, те да људи могу слободно изражавати своје мишљење о коначном саставу законодавних тијела и путем посредних избора. Такође, Уставни суд сматра да Европски суд за људска права ни у једној својој одлуци није показао намјеру да искључи систем индиректних избора из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- Одлука о допустивости и меритуму број *АП 35/03* од 28. јануара 2005. године, став 46, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/05

Кажњавање апеланта за повреду правила у изборном процесу није имало утицаја на остваривање апелантовог права на избор за законодавне органе.

- **Одлука о меритуму број АП 952/05 од 8. јула 2006. године, став 30, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 87/06, прекршајни поступак против политичке партије због повреде правила изборног процеса**

Ограничења права

Нема повреде члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када се апелант, у суштини, жали на одређени изборни систем због којег његови кандидати нису изабрани у законодавно тијело.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 35/03 од 28. јануара 2005. године, ст. 47-51, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/05**

Нема повреде права на „слободне изборе” из члана 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када ограничења прописана Законом о сукобу интереса служе легитимном циљу и спречавању злоупотребе јавне функције ради остварења личне користи од стране изабраног функционера. Ограничење има разумно оправдање и не ограничава пасивно бирачко право апеланта да угрожава суштину овог права, будући да је пропорционално циљу шире друштвене заједнице у смислу транспарентности изборног процеса, те објективности, законитости, независности и непристрасности апеланта као изабраног функционера у вршењу јавне функције.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 3453/09 од 28. априла 2010. године, став 63, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 74/10**

ЧЛАН 1 ПРОТОКОЛА БРОЈ 4 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ЗАБРАНА ДУЖНИЧКОГ ЗАТВОРА

Нема кршења права из члана 1 Протокола број 4 уз Европску конвенцију када је апелант осуђен на казну затвора због извршења кривичног дјела које је у вези с неком његовом уговорном обавезом, а не због неиспуњења уговорне обавезе као такве.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 954/06 од 5. априла 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 70/07, нема повреде члана 1 Протокола број 4 уз Европску конвенцију**

ЧЛАН 2 ПРОТОКОЛА БРОЈ 4 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – СЛОБОДА КРЕТАЊА

Слобода кретања

Није повријеђено апелантово право на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију када је ово његово право ограничено у законитом поступку на основу релевантних одредаба ЗКПБиХ, изрицањем мјера које су биле нужне у демократском друштву

ради спречавања криминала и којима није нарушен принцип пропорционалности на апелантову штету.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 5314/14 од 14. маја 2015. године, став 34, мјере забране - забрана напуштања боравишта и забрана путовања, нема повреде члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију**

Одредбом члана 140б став 2 ЗКПБиХ прописано је да када одлучује о притвору суд може да изрекне забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране по службеној дужности умјесто одређивања или продужења притвора. Суд је, у складу са одредбама члана 261 ЗКПФБиХ, овлашћен да у случају када оптужени који је уредно позван очигледно избјегава да дође на главни претрес и ако довођење принудом није успјело може оптуженом да одреди притвор који, ако не буде раније укинут, може да траје до објављивања пресуде, а најдуже 30 дана, а из одредбе члана 140б став 2 ЗКПФБиХ произлази да суд када одлучује о притвору увијек може да изрекне забрану напуштања боравишта, забрану путовања и остале мјере забране по службеној дужности умјесто одређивања или продужења притвора. Доводећи у везу наведено са околностима конкретног случаја, Уставни суд запажа да, како то произлази из записника с главног претреса, односно како је то сам суд утврдио и констатовао у записнику, оптужени (апелант) није био уредно позван па слиједи да није испуњен овај услов да би суд могао да предузме мјере у складу са овлашћењима из члана 261 ЗКПФБиХ. Надаље, Уставни суд запажа да је оспореним рјешењима апеланту одређена мјера забране до окончања кривичног поступка, а одредба члана 261 став 4 ЗКПФБиХ изричито прописује да овако одређен притвор, па тако и мјере забране које су апеланту одређене као алтернатива притвору, може да траје најдуже 30 дана. Да би се апеланту могле изрећи мјере забране које у складу са одредбом члана 140б став 5 ЗКПФБиХ могу да трају до правоснажности пресуде, а како је то одређено оспореним рјешењима, морао је, према ставу 1 члана 140б ЗКПФБиХ, да постоји приједлог странке у поступку, а што је у конкретном случају изостало. Из наведеног произлази да мјере забране које су апеланту изречене нису одређене у складу са законом, што је довољно да се утврди повреда апелантовог права без разматрања његових осталих навода у погледу оправданости мјера забране.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 2098/18 од 17. јула 2018. године, ст. 38-40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 58/18, мјере забране – забрана напуштања боравишта и забрана путовања, повреда члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију**

ЧЛАН 1 ПРОТОКОЛА БРОЈ 7 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ПРОЦЕДУРАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ВЕЗИ С ПРОТЈЕРИВАЊЕМ СТРАНАЦА

У вези с апелантовим наводима који се односе на повреду члана 1 Протокола број 7, Уставни суд запажа да из документације у спису произлази, прије свега, да поступак апелантове депортације није ни покренут, већ је покренут и проведен поступак извршења рјешења Службе за послове са странцима о стављању апеланта

под надзор. Сама чињеница да је апелант стављен под надзор не значи да ће се тај поступак окончати његовом депортацијом, нити на било који начин прејудуцира коначну одлуку у поступцима у којима се одлучује о његовом праву на боравак у Босни и Херцеговини. Уставном суду нису предочени никакви докази који наводе на закључак да су апеланту ускраћена процедурална права из члана 1 Протокола број 7 уз Европску конвенцију за странце којима се пријети протјеривањем. Према томе, слиједи да у конкретном случају апелант није жртва кршења наведеног права.

- **Одлука о допустивости број АП 3307/08 од 28. марта 2009. године, став 30,** *апелација у односу на члан 1 Протокола број 7 уз Европску конвенцију очигледно (prima facie) неоснована*

ЧЛАН 2 ПРОТОКОЛА БРОЈ 7 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ПРАВО НА ЖАЛБУ У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

С обзиром на организацију судског система у Босни и Херцеговини, Суд БиХ не представља „највиши суд” у смислу судске организације и хијерархије судова у Босни и Херцеговини. Међутим, с обзиром на начин како је одређена његова надлежност, против одлука вијећа Апелационог одјелења тог суда не постоји виша судска инстанца која би у редовном поступку одлучивала у жалбеном поступку. Стога, произлази да је одлуку у конкретном случају донио „највиши суд”.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3229/10 од 9. децембра 2014. године, став 120, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 4/15**

Уставни суд закључује да је у конкретном случају начин на који Врховни суд тумачи и примјењује релевантну одредбу члана 333 ЗКП на конкретан предмет, односно закључује да у конкретном случају жалба није дозвољена у супротности с гаранцијама из члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију. Наиме, ако је домаћим законом, а јесте, предвиђена могућност жалбе у одређеним случајевима, а поготово ако су предвиђене три „различите” ситуације из којих произлази наведено право, те два различита „поступка” који им претходе (што је разлика између тачке б) и в)), прије свега, мора јасно да се утврди о којој се ситуацији ради. Сљедећи корак је да се утврди да ли се околности конкретне ситуације односе на прописане законске услове, односно да ли је у питању изречена казна дуготрајног затвора, „пресуда којом је оптужени ослобођен оптужбе” и изречена му пресуда којом се оптужени проглашава кривим, или је поводом жалбе „на ослобађајућу пресуду” на претресу донесена пресуда којом се оптужени проглашава кривим. При томе, Уставни суд указује на став у својој одлуци број АП 3939/12 од 10. новембра 2015. године (доступна на www.ustavnisud.ba) у којем је навео да треба испитати шта значи термин „ослобађајућа пресуда” (којом се бавио у наведеном предмету). За конкретни случај је потребно прво предмет „подвести” под одговарајући законски пропис, па онда утврдити шта је „ослобађајућа пресуда”, односно „пресуда којом се оптужба одбија”, па тек након тога испитати остале аспекте релевантне за закључак о каквим се одлукама ради, као и намјеру законодавца путем прописивања овакве одредбе. Ово поготово када се има у виду да је наведена одредба садашњег

члана 333 ЗКП трпјела измјене, односно мијењала садржај, те сигурно постоји јасно оправдање за такво поступање које се мора поштовати и јасно прецизирати у пракси. У супротном би се изгубио смисао процедуре, односно процедуралне гаранције коју нуди члан 333 ЗКП, као и члан 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију, а самим тим и суштина права, што увијек води ка произвољности у одлучивању, а тиме и кршењу принципа правне сигурности.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3063/15 од 16. марта 2016. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 29/16, ратни злочин, кривични поступак**

Осуда након ослобађајуће пресуде у првој инстанци

Према члану 2 став 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију, као изузетак од општег правила да у кривичним стварима осуђени морају имати право жалбе, предвиђена је могућност изрицања осуђујуће пресуде без права на жалбу осуђеног, уколико је осуђујућу пресуду у првом степену донио највиши суд или на основу жалбе на ослобађајућу пресуду. Како се у конкретном случају ради управо о доношењу осуђујуће пресуде којом је на основу изјављене жалбе Тужилаштва БиХ укинута ранија ослобађајућа пресуда, те како се ради о Суду БиХ који је, с обзиром на стварну надлежност у конкретном случају, највиши суд у Босни и Херцеговини, Уставни суд закључује да апеланткињина немогућност подношења жалбе против такве пресуде у овом случају није противна принципу Европске конвенције, с обзиром на изузетак предвиђен чланом 2 став 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2281/05 од 6. јула 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 79/07**

Немогућност изјављивања жалбе против пресуде Апелационог вијећа Одјела I за ратне злочине Суда БиХ, којом је апелант проглашен кривим и у погледу навода из оптужбе за које је првостепеном пресудом био ослобођен, није повријеђено његово право на преиспитивање од стране вишег суда. Штавише, из члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију очигледно произлази да овакво ограничење, односно изузетак, прописује и сама Конвенција. С тим у вези, Уставни суд сматра да чињеница да Закон о кривичном поступку БиХ није прописивао могућност преиспитивања кривичне пресуде у „трећем степену” у вријеме када је донесена оспорена пресуда Апелационог вијећа Одјела I за ратне злочине Суда БиХ не представља кршење апелантовог права гарантованог чланом 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 519/07 од 30. јануара 2010. године, став 79, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 20/10;**
- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 3620/07 од 14. априла 2010. године, став 62, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 50/10, ратни злочин**

ЧЛАН 3 ПРОТОКОЛА БРОЈ 7 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – НАКНАДА ЗА ПОГРЕШНУ ПРЕСУДУ

Нема повреде права на накнаду за погрешну осуду из члана 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију у случају када је апеланту, након доношења ослобађајуће пресуде у кривичном поступку, посебним рјешењем, примјеном принципа слободне процјене, одобрена накнада за трошкове тог кривичног поступка.

- **Одлука о меритуму број АП 807/04 од 13. септембра 2005. године, став 31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 3/06, накнада трошкова одбране, накнада за погрешну осуду, нема повреде члана 3 Протокола број 7 уз Европску конвенцију**

ЧЛАН 4 ПРОТОКОЛА БРОЈ 7 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ПРАВО ДА СЕ НЕ БУДЕ СУЂЕН ИЛИ КАЖЊЕН ДВАПУТ ПО ИСТОМ ПРЕДМЕТУ

Није прекршен принцип *ne bis in idem* у случају када се раније пресуде у поступку супсидијарних тужилаца у својству осумњичених и оспорене осуђујуће пресуде против апеланта не односе на исто лице, па оспорене пресуде не могу имати карактер пресуђене ствари.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1828/06 од 30. маја 2008. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/08, кривични поступак, произвољност, *ne bis in idem*, нема повреде члана 4 Протокола број 7 уз Европску конвенцију**

Постоји повреда права из члана 4 став 1 Протокола број 7 уз Европску конвенцију када природа дјела улази у оквир „кривичног поступка” у смислу наведеног члана, те када је такво дјело предмет прекршајног и кривичног поступка против истог лица и ако произлази из истих чињеница или чињеница које су битно исте, па одлука донијета у једном поступку која је стекла својство *res judicata* и којом је утврђена одговорност и изречена казна, није била препрека да против истог тог лица и у другом поступку, који није окончан, такође буде донесена одлука.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 133/09 од 30. марта 2012. године, став 48, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/12, прекршајни поступак, прати праксу ЕСЉП у предмету *Maresti protiv Хрватске*, повреда члана 4 Протокола број 7 уз Европску конвенцију**

ЧЛАН 1 ПРОТОКОЛА БРОЈ 12 УЗ ЕВРОПСКУ КОНВЕНЦИЈУ – ОПШТА ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Уставни суд закључује да није повријеђено право из члана 1 Протокола број 12 у вези с пасивним бирачким правом из члана 13.7 Изборног закона у вези са чланом 4.4 Изборног закона када је апеланту било омогућено да се, у складу са чланом 4.4 Изборног закона, пријави за учешће на изборима за начелника општине на којим је, у складу са чланом 13.7 Изборног закона, свим бирачима уписаним у Централни

бирачки списак за основну изборну јединицу Сребреница без дискриминације и под једнаким условима било омогућено да у складу са Изборним законом бирају начелника.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 4144/16 од 10. новембра 2016. године, став 84, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 93/16, наводна дискриминација у остваривању права да се буде биран, нема повреде члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију**

ДОПУСТИВОСТ

Изузетна допустивост

Израз „пресуда”, у контексту апелационе надлежности Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, мора се широко тумачити. Тај израз не треба само укључивати све врсте одлука и рјешења већ и недостатак доношења одлуке када се за такав недостатак утврди да је неуставан.

- **Одлука број У 23/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 10/01;**
- **Одлука о меритуму број АП 1404/05 од 9. маја 2006. године, став 19, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 68/06, управни поступак, враћање стана у посјед**

Имунитет је важно претходно питање које се разматра посебно од цјелокупног кривичног поступка, с обзиром да је из одредби Закона о имунитету видљиво да, уколико се истакне приговор имунитета, надлежни судови прво требају донијети одлуку о том питању. Када се једном ријешити питање имунитета, оно се више не може постављати у одређеном кривичном поступку. Стога, Уставни суд сматра да се стандарди права на правичан поступак односе и на поступак у којем се одлучује о праву на имунитет јер, уколико се одбије приговор имунитета и настави с кривичним поступком, питање имунитета се више не може истицати. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су предметне апелације допустиве, иако још увијек није донесена коначна одлука о питању кривице апеланата у односним кривичним предметима [...] Имајући у виду наведено, те посебно новонасталу правну ситуацију, Уставни суд закључује да се предметне апелације не могу ријешити у складу с праксом из одлука Уставног суда у предметима бр. У 59/01, У 60/01 и У 61/01.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 58/03 од 29. октобра 2004. године, став 26, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/05, питање допустивости у вези с одлучивањем о имунитетима, промјена правног става у вези с допустивошћу**

Уставни суд може изузетно разматрати апелацију и када нема одлуке надлежног суда уколико апелација указује на озбиљна кршења права и основних слобода које штити Устав Босне и Херцеговине или међународни документи који се примјењују у Босни и Херцеговини.

- **Одлука о меритуму број АП 542/04 од 13. октобра 2005. године, став 33, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06, дужина трајања поступка поништења уговора о дару, утврђена повреда члана 6 Европске конвенције и члана II/3е) Устава БиХ**

Уставни суд није надлежан да преиспитује појединачне одлуке високог представника, али је, у границама своје надлежности које произлазе из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, надлежан размотрити да ли су апеланти против одлука високог представника имали на располагању дјелотворан правни лијек којим би оспорили наведене одлуке, а у смислу члана 13 Европске конвенције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 953/05 од 8. јула 2006. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 20/07, смјењивање званичника од стране високог представника**

Prima facie (очигледно) неоснована

Право на амнестију није обухваћено „пописом” права у члану II/3 Устава Босне и Херцеговине, која су гарантована свим лицима у Босни и Херцеговини, нити је одлучивање о амнестији обухваћено одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине о „праву на правично суђење”. Право на амнестију, као такво, није предвиђено ни Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима.

- **Рјешење број У 44/03 од 23. септембра 2003. године, став 14, објављено у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 39/03**

У конкретном случају, апелант није презентовао нити навео ниједан доказ о томе у чему се огледа наводна повреда уставних права коју су учинили нижестепени судови, осим што се на њих паушално позвао. Уставни суд не испитује повреде уставних права *ex officio*.

- **Одлука о допустивости број АП 589/03 од 11. фебруара 2004. године**

Апелација је очигледно неоснована ако не садржи било који *prima facie* основ о повреди Уставом Босне и Херцеговине заштићеног права или слободe. То је случај ако, на примјер, апелант није доставио доказе на којима се заснива апелација или ако из чињеничног стања апелације јасно произлази да није дошло до повреде.

- **Одлука о допустивости број У 9/03 од 23. априла 2004. године, став 13, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/04**

Апелација је очигледно (*prima facie*) неоснована када се наводи о дискриминацији не односе на апеланта, него на друга лица.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 531/04 од 27. маја 2005. године, став 21, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 67/05, девизна штедња**

Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањка доказа који, с довољном јасноћом, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа, те ако није довољно поткријељена и ако нема изгледа на успјех.

- **Одлука о допуствости број АП 700/04 од 15. јуна 2005. године, став 13, апеланткиња се жали на повреду члана 3 Европске конвенције везано за одлуку ВСТС о престанку мандата судије**

Закључено је да је апелација *prima facie* неоснована у поступку гдје суштина уставно-правног спора лежи у одговору на питање да ли се у конкретном случају, у рјешавању питања постојања, односно укидања имунитета апеланту, могао примијенити Закон о високом судском и тужилачком савјету Федерације Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 68/03 од 22. јула 2005. године**

У конкретном случају апелант оспорава рјешење о продужењу притвора и позива се на право из члана 13 Европске конвенције у вези с правом из члана 5 Европске конвенције, истичући да му је оспореним рјешењем „ускраћено право на правни лијек”. Међутим, апелант је пропустио изјавити жалбу на првостепено рјешење које оспорава, што значи да је у закону предвиђено правно средство за испитивање законитости притвора, али да га апелант, иако је о томе био поучен, није користио. Због тога, Уставни суд је апелантове наводе о кршењу права на ефективан правни лијек из члана 13 Европске конвенције одбацио као очигледно (*prima facie*) неосноване.

- **Одлука о допуствости број АП 1346/05 од 13. јула 2005. године, став 5**

Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који, са довољном јасноћом, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види, Европски суд, *Vanek protiv Slovacke*, пресуда од 31. маја 2005. године, апликација број 53363/99 и Уставни суд, Одлука број АП 156/05 од 18. маја 2005. године), ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема „оправдан захтјев” (види, Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat protiv Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02), као и кад се утврди да апелант није „жртва” кршења уставом заштићених права.

- **Одлука о допуствости број АП 808/04 од 17. новембра 2005. године, став 10, апелант се позива на повреду права из члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на процедуру која се тиче преузимања истраге, апелација очигледно неоснована**

Апелант нема „оправдан захтјев” у односу на члан 6 став 1 Европске конвенције уколико се позива на повреду процедуре у којој није утврђивана основаност кривичне оптужбе против њега.

- **Одлука о допуствости број АП 808/04 од 17. новембра 2005. године, став 12, апелант се позива на повреду права из члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на процедуру која се тиче преузимања истраге, апелација очигледно неоснована**

У конкретном случају одлука која је оспорена од стране апеланта нема карактер управног акта против којег се може покренути управни спор, а којим би државни орган у вршењу јавних овлашћења ријешити о извјесном праву или обавези одређеног појединца у каквој управној ствари. Стога, оспорена одлука очигледно

не представља кршење права које апелант наводи, односно да апелант нема „оправдан захтјев”.

• **Одлука о допустивости број АП 2099/05 од 17. новембра 2005. године, став 8**

У случају када апелант, осим паушалног навода, не понуди нити један аргумент или доказ да се у конкретном случају ради о повреди права на забрану дискриминације, а из апелације и достављених докумената није очигледно да постоји нешто што указује да апелант има „оправдан захтјев” који покреће питање повреде наведеног права, произлази да су апелантови наводи о кршењу права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине очигледно (*prima facie*) неосновани.

• **Одлука о меритуму број АП 257/05 од 20. децембра 2005. године, став 17, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 37/06**

Апсолутно је немогуће ограничити слободу мисли у смислу члана 9 Европске конвенције и, према томе, начинити повреду овог права у случају прекорачења ових ограничења. С друге стране, када су мисли изражене, односно када су напустиле човјеков интерни свијет, могуће је ограничити право на слободу мисли, у ком случају, према томе, долази до ограничавања права на слободу изражавања које је, међутим, заштићено чланом 10 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 913/04 од 20. децембра 2005. године, ст. 21 и 23, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 41/06**

У конкретном случају, апелант оспорава утврђено чињенично стање, примјену материјалног права и сугерише закључке супротне од оних за које се суд определио. Међутим, апелант не нуди доказе или чињенице из којих би с довољном јасноћом произашао закључак да су повреде права које наводи и стварно могуће, па стога те повреде не изгледају вјероватно, због чега је апелација очигледно неоснована.

- **Одлука о допустивости број АП 1114/05 од 9. фебруара 2006. године, став 13;**
- **Одлука о допустивости број АП 1079/05 од 13. јуна 2006. године, став 8;**
- **Одлука о допустивости број АП 1138/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 11 и 12;**
- **Одлука о допустивости број АП 1126/05 од 12. септембра 2006. године, ст. 10 и 11**

Имајући у виду да је неспорно да у предметном стану апелант никад није живио, односно да он није био његов дом нити његова имовина, апелант нема „оправдан захтјев” да се позива на повреду права на повратак избјеглица и расељених лица у односу на онемогућавање да се усели у предметни стан и да закључи уговор о његовом коришћењу, с обзиром да Устав Босне и Херцеговине то право гарантује само оним избјеглим и расељеним лицима која се враћају у своје домове, односно која траже поврат своје имовине.

• **Одлука о допустивости број АП 1035/05 од 12. априла 2006. године, став 14**

У конкретном случају неспорно је да апелант није поступио по налогу Основног суда, те уредио предметну тужбу у складу с одредбама члана 53 Закона о парничном поступку, што је представљало предуслов за даље вођење поступка. Стога, апелант нема „оправдан захтјев” да се позива на повреду права на имовину, с обзиром да је својим пропустом да уреди предметну тужбу у складу с релевантним одредбама

Закона о парничном поступку узроковао да Основни суд донесе рјешење којим се сматра да је његова тужба повучена.

• **Одлука о допуствости број АП 1063/05 од 12. априла 2006. године, став 7**

Када апелант не нуди чињенице и доказе који би могли да оправдају тврдњу да постоји повреда уставних права на које се позива, због чега нема елемената који *prima facie* указују да је кршење уставних права и права из Европске конвенције могуће, те да би било потребно мериторно испитивање, апелацију треба одбацити као очигледно неосновану.

- **Одлука о допуствости број АП 949/05 од 9. маја 2006. године, став 17;**
- **Одлука о допуствости број АП 1067/05 од 20. октобра 2006. године, став 10;**
- **Одлука о допуствости број АП 1918/05 од 13. октобра 2005. године, став 10**

Приговори у погледу кршења уставних права се морају бар у својој суштинској форми покренути у претходним фазама поступка, уколико се такви приговори желе с успјехом користити пред Уставним судом. С обзиром да у конкретном случају апелант наведене приговоре први пут истиче у апелацији пред Уставним судом, такви приговори су очигледно *prima facie* неосновани, те се неће улазити у њихово даље испитивање.

• **Одлука о допуствости број АП 1244/05 од 9. маја 2006. године, став 8**

Поводом наводног кршења права на имовину апеланткиња се не позива ни на један од принципа из ових чланова, нити наводи у чему се састоји повреда права на имовину. Паушалне изјаве да се ради о повреди права на имовини нису ни на који начин поткријепљене чињеницама или доказима и на тај начин учињене вјероватним, па је апелација у односу на ове наводе очигледно неоснована.

- **Одлука о допуствости број АП 1048/05 од 9. маја 2006. године, став 12;**
- **Одлука о допуствости број АП 968/05 од 13. јуна 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1055/05 од 20. септембра 2006. године, став 12;**
- **Одлука о допуствости број АП 1130/05 од 9. маја 2006. године, ст. 7 и 8**

Период од једанаест мјесеци у којем Основни суд није донио одлуку по апелантовој тужби, поготово што се не ради о предмету који је по самом закону хитан, није неразумно дуг период, тако да апелант у овом случају нема „оправдан захтјев” јер не постоји кршење уставом заштићеног права на суђење у разумном року.

- **Одлука о допуствости број АП 1081/05 од 27. јуна 2006. године, став 11;**
- **Одлука о допуствости број АП 1120/05 од 9. маја 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1553/05 од 12. априла 2006. године, став 7;**
- **Одлука о допуствости број АП 1997/05 од 16. јануара 2007. године, став 8**

Заступање апеланта у својству оштећеног у кривичном поступку по изабраном пуномоћнику је искључиво била његова диспозиција, а никако обавеза, због чега не постоји обавеза редовног суда да захтјев у погледу трошкова који нису нужни издаци уноси у изреку рјешења. Суд је о њима расправио у образложењу рјешења, навео разлоге због којих трошкови у виду награде апелантовом пуномоћнику нису досуђени, чиме није умањен значај постављеног захтјева јер је о њему ријешено

судском одлуком. Стога, нема ништа што би у конкретном случају указало да су материјално-правни прописи произвољно или неправично примијењени на апелантову штету, те су очигледно (*prima facie*) неосновани.

• **Одлука о допуствости број АП 1110/05 од 13. јуна 2006. године, ст. 9 и 10**

Неподношењем приједлога за извршење у складу са чланом 36 Закона о извршном поступку (уз приједлог није достављена извршна исправа, приједлог није поднесен у довољном броју примјерака и приједлог није садржавао начин наплате дуга од извршеника), апеланткиња је допринијела да предметно извршење још увијек није окончано према стању списка апелације. Стога, апеланткиња нема „оправдан захтјев”, односно није учинила вјероватним на било који начин да је Општински суд одбијао да поступи по њеном приједлогу за извршење и да није у могућности да изврши правоснажну пресуду којом су утврђена њена грађанска права, те је стога и њена апелација очигледно (*prima facie*) неоснована у дијелу који се односи на неизвршење пресуде.

• **Одлука о допуствости број АП 1344/05 од 12. септембра 2006. године, ст. 11 и 12**

У конкретном случају не постоји ништа што показује да су затворске власти пропустиле да спроведу рутинско надгледање затвора и стања затвореника. Ништа у овом предмету не указује да су затворске власти знале да постоји ризик за живот затвореника и да га је, према томе, требало надгледати више него друге затворенике. Исто тако, ништа није указивало да затвореник има менталне проблеме који могу да ескалирају до тога да узима превелике дозе лијекова, што ће довести до затвореникове коме и, најзад, до његове смрти. Коначно, затворске власти су хитно реаговале кад су се ти ризици испољили и показали, па су га упутили у одговарајућу здравствену установу. И најзад, све ове чињенице указују да сродници именованог, дакле апелант, нису навели другачије доказе и наводе који оповргавају ове налазе до којих је дошао Уставни суд.

• **Одлука о допуствости број АП 2171/05 од 21. децембра 2006. године, став 11**

Из апелације и оспорених пресуда несумњиво произлази да је апелант у конкретној правној ствари био у улози тужиоца који је тражио заштиту од наводне клевете, што значи да тужбени захтјев није био управљен против апеланта због неког његовог изражавања. Како члан 10 Европске конвенције штити слободу изражавања, а став 2 овог члана регулише у којим случајевима та слобода може да буде ограничена, Уставни суд сматра да апелант није био „жртва” кршења члана 10 Европске конвенције, због чега је и у овом дијелу апелација очигледно (*prima facie*) неоснована.

• **Одлука о допуствости број АП 95/06 од 6. марта 2007. године, став 21**

Разматрајући апелантове наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд је утврдио да је апелант оспорио рјешење Окружног суда којим је утврђено да се поступак прекида због отварања стечајног поступка над туженим. С тим у вези, Уставни суд констатује да је Окружни суд у конкретном случају прекинуо поступак, примјењујући своје овлашћење из члана 378 став 1 тачка 4 Закона о

парничном поступку у којем је прописано: „Поступак се прекида [...] кад наступе правне последице отварања стечајног поступка [...]” и члана 55 став 1 Закона о стечајном поступку Републике Српске којим је прописано да „отварањем стечајног поступка се прекидају судски поступци и поступци пред арбитражама, уколико се односе на стечајну масу” [...]. У суштини навода, Уставни суд примјећује да је апелант незадовољан одлуком суда о прекиду поступка. Међутим, Уставни суд указује да апелантово незадовољство одлуком о прекиду поступка не покреће, само по себи, питања у вези са заштићеним уставним правима или правима из Европске конвенције, а апелант не наводи никакве процедуралне грешке, нити су такве грешке очигледне (види, Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat против Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, апликација број 5503/02).

- **Одлука о допуствости број АП 377/06 од 18. октобра 2007. године, став 9, стечајни поступак**

У конкретном случају апелант је пропустио да покрене парнични поступак пред надлежним судовима у вези с поништењем извршене трансакције вриједносним папирима. Комисија за вриједносне папире и Врховни суд нису надлежни за ово питање. Другим ријечима, Комисија и Врховни суд нису арбитрарним тумачењем прописа ускратили апеланту могућност да дође до мериторне одлуке којом би се поништила спорна трансакција вриједносним папирима. Сходно томе, апелант није дошао до „коначне” мериторне одлуке у смислу принципа исцрпљивања правних лијекова.

- **Одлука о допуствости број АП 989/06 од 27. фебруара 2008. године, став 18, тумачење релевантних прописа, апелација је разматрана у односу на апелантове наводе и одбачена као очигледно неоснована иако се чини да је ријеч о недопустивој апелацији због неисцрпљивања правних лијекова**

Апелант нема „оправдан захтјев” који покреће питања из Устава БиХ у случају када је пропустио у року предвиђеном Царинским законом тражити остварење права на поврат плаћене посебне таксе.

- **Одлука о допуствости број АП 59/07 од 11. марта 2008. године, ст. 11. и 12, поврат посебних такси, апелација очигледно неоснована**

Уставни суд констатује да у поступању Општинског суда није дошло до злоупотребе или произвољне примјене материјалног права, нити да су постојали други елементи који би указивали да је поступак био неправичан. Напротив, Општински суд је поступао у складу с позитивно-правним прописима, а тумачење тих прописа, према мишљењу Уставног суда, не може се сматрати произвољним и не представља кршење уставних права апеланата. Наиме, одредбом члана 1 став 2 ЗИП-а је прописано да се одредбе тог закона не примјењују на поступак извршења прописан посебним законом. С обзиром да се Законом о стечајном поступку уређују „услови за отварање стечајног поступка, стечајни поступак, правне последице његовог отварања и спровођења”, те „реорганизација стечајног дужника неспособног за плаћање на основу стечајног плана” (члан 1 Закона), неспорно је да тај закон, у смислу члана 1 став 2 ЗИП-а, представља „посебан закон” односно *lex specialis*. Дакле, у ситуацији када је суд утврдио да је над извршеником отворен стечајни поступак неспорно је да се на апелантова потраживања примјењују

одредбе Закона о стечајном поступку, а у циљу намирања његовог потраживања равномјерно с осталим повјериоцима, јер је равномјерно намирање повјерилаца легитиман циљ који се жели постићи, уско повезан с принципом правичности. Дакле, апелантово грађанско право, правоснажно утврђено у судском поступку, биће реализовано у складу са Законом о стечајном поступку.

- **Одлука о допуствости број АП 316/06 од 13. маја 2008. године, став 5, прекид извршног поступка према извршенику због покретања стечајног поступка**

У конкретном случају Врховни суд је, одлучујући о ревизији туженог, нашао да су нижестепени судови погрешно примијенили материјално право у погледу споразума о вансудској нагодби који је апелант закључио с туженим. Врховни суд је утврдио да закључени споразум о вансудској нагодби представља отпуштање дуга у смислу одредби члана 344 став 1 и члана 347 ЗОО-а и да је његовим закључењем престала свака обавеза туженог према тужиоцима који су закључили наведени споразум с туженим. Уставни суд се неће упустити у испитивање апелантових навода о томе да наведени споразум није правно ваљан с обзиром да апелант овај навод није истицао пред редовним судовима. Осим својих тврдњи у апелацији о томе да су неки од тужилаца наведено истицали у току првостепеног поступка, ничим не доказује да је конкретно он у току првостепеног и другостепеног поступка тражио од суда да утврди правну ваљаност наведеног споразума, а из разлога које истиче у апелацији. И у односу на друге апелантове наводе Уставни суд, из навода апелације као и приложене документације, није пронашао елементе који би у конкретном случају указали да је Врховни суд произвољно или неправично примијенио материјално-правне прописе на апелантову штету. При томе, Уставни суд утврђује да је Врховни суд за своју одлуку дао јасно и прецизно образложење које Уставни суд не сматра произвољним. На основу наведеног, а с обзиром да апелација у односу на апелантове наводе у погледу повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције не садржи *prima facie* доказе који, с довољном јасноћом, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа, односно да је потребно мериторно испитивање навода из апелације, Уставни суд сматра да је очигледно неоснована.

- **Одлука о допуствости број АП 3389/06 од 15. јануара 2009. године, став 13**

Редовни судови су на три инстанце навели јасне и детаљне разлоге због којих су апелантов захтјев одбили као неоснован јер су утврдили да сви материјални докази, рачуни на којима је апелант засновао свој захтјев представљају рачуне његове фирме, да их је потписао апелант као директор и да су овјерени печатом фирме. С обзиром на ту чињеницу, редовни судови су утврдили да се ради о приходу предузећа, а не апелантовом личном приходу, те како у поступку апелант није доказао да је остваривао посебан, лични приход који би представљао његову изгубљену зараду у смислу одредби из чл. 155 и 189 ЗОО-а, то је његов захтјев одбијен. Ово даље значи да апелант није могао имати легитимно очекивање да ће остварити право на накнаду штете у виду изгубљене зараде (види, Уставни суд, необјављена одлука број АП 3126/06 од 28. октобра 2008. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavisud.ba).

- **Одлука о допуствости број АП 35/07 од 15. априла 2009. године, став 9,** *накнада штете у виду изгубљене добити*

Уставни суд запажа да је Закон о извршном поступку, прописујући да се рачуни или изводи из пословних књига могу сматрати вјеродостојним исправама само уколико се ради о комуналним услугама испоруке воде, топлотне енергије и одвоза смећа, сузио круг субјеката који могу на основу ових исправа да поднесу приједлог за извршење, односно на чији приједлог суд може да одреди извршење на основу наведених исправа. У оваквој ситуацији поједини субјекти су стављени у позицију да принудну наплату својих потраживања не могу остварити кроз извршни поступак, него их морају прво доказати у парничном поступку. Иако увиђа да за овакве субјекте ово може да представља претјеран терет, Уставни суд је у конкретном случају, рјешавајући предмет у оквиру своје апелационе надлежности, ограничен у свом одлучивању на начин како је то наведено у тачки 9 ове одлуке. У ситуацији када су судови донијели своје одлуке јасно их заснивајући на релевантним одредбама Закона о извршном поступку у којима није прописана могућност да вјеродостојну исправу у смислу тог закона представља исправа која се другим законом одређује као вјеродостојна исправа, Уставни суд сматра да апелантови аргументи о основаности њихових навода с обзиром на члан 25 Закона о јавном РТВ сервису нису могли да доведу до другачијег рјешења ове правне ствари.

- **Одлука о допуствости број АП 3742/08 од 29. априла 2009. године, став 11,** *рачуни као вјеродостојне исправе*

[...] Апелантово указивање на пропусте његовог адвоката не покреће питање права на правично суђење будући да је апелант могао отказати пуномоћ адвокату и ангажовати другог када је уочио пропусте у његовом поступању. Због тога, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о кршењу права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције очигледно (*prima facie*) неосновани.

- **Одлука о допуствости број АП 451/07 од 15. априла 2009. године, став 10**

[...] Уставни суд, такође, запажа да су редовни судови оспорене одлуке заснивали на чињеници да апеланткиња није доказала да су њен покојни муж или она закључили уговор о коришћењу спорног стана на основу одлуке туженог према одредби члана 11 Закона о стамбеним односима. Такође, судови су несумњиво утврдили да је спорни стан био тужеников пословни простор који је преуређен у стамбени простор и додијељен апеланткињином супругу ради привременог смјештаја, те да никада није постао „стан” у смислу Закона о стамбеним односима. Уставни суд запажа да су судови, примјеном релевантних одредаба Закона о стамбеним односима, донијели оспорене одлуке о чему су дали довољна и јасна образложења. На основу наведеног, Уставни суд сматра да у конкретном случају нема ништа што би указало на то да су материјалноправни прописи произвољно или неправично примијењени на апеланткињину штету, нити апеланткиња нуди доказе и аргументе који би указали на процесну неправичност у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, а њено незадовољство оспореним одлукама не покреће, само по себи, питања у вези с правом на правично суђење.

• **Одлука о допуствости број АП 2746/06 од 29. априла 2009. године, став 11**

[...] Уставни суд примјећује да је Кантонални суд, потврђујући правилност одлучења првостепеног суда о примјени материјалног права, а на околност жалбеног навода који се односио на прекид застаре, истакао да се извод из списка који је достављен суду као доказ да тужена није извршила своју обавезу не може сматрати признањем дуга у смислу члана 387 Закона о облигационим односима јер тај извод представља констатацију да није извршена исплата накнаде, а не признање дуга који је дат у облику прописаном у споменутом члану.

• **Одлука о допуствости број АП 884/07 од 22. октобра 2009. године, став 9, водећа, извод из пословних књига, признање дуга;**

• **Одлука о допуствости број АП 3815/08 од 21. јула 2010. године, став 16**

У вези с наводима апелације о повреди права на рад, Уставни суд запажа да је ово право гарантовано чланом 6 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (1996), који се према Анексу I на Устав Босне и Херцеговине, примјећује у Босни и Херцеговини. Уставни суд указује на то да је наведеним одредбама регулисана „могућност зарађивања кроз слободно изабран или прихваћен рад”. У вези с апелантовим наводима о повреди овог права, Уставни суд запажа да је апелант правно лице и да се, као такав, и не може позвати на повреду права на рад које по својој суштини и одредбама Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима представља лично право на које се могу позивати искључиво физичка лица. Овакав закључак проистиче из одредбе члана 2 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима којим је гарантовано да ће права формулисана тим пактом да буду остваривана без икакве дискриминације засноване на раси, боји, полу, језику, вјери, политичком мишљењу, националном или социјалном поријеклу, имовинском стању, рођењу или каквој другој околности. Наведено произлази и из одредбе члана 3 тог пакта којим је прописано: „Државе чланице овог пакта обавезују се да обезбиједу једнако право мушкарцима и женама да уживају сва економска, социјална и културна права која су набројана у овом пакту.” Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да апелант не може да тврди да је у конкретном поступку „жртва” кршења права на рад гарантованог чланом 6 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима (1996).

• **Одлука о допуствости број АП 3356/08 од 21. децембра 2010. године, став 10, позивање на повреду права на рад од стране правног лица**

[...] Уставни суд запажа да не може да разматра наводе о кршењу права на суђење у разумном року уколико бар нека фаза поступка није укључивала судски поступак који странка треба да покрене, што овдје није случај. С друге стране, у оваквим предметима би се могло поставити питање права на приступ суду, будући да су одлуке пред Кантоналним комисијама према члану 143 Закона о раду услов да се може покренути парнични поступак. Дакле, коначна одлука Кантоналне комисије може да буде предмет преиспитивања у парничном поступку пред редовним судом ако је странка такав поступак покренула. У конкретном случају, Одлуком Кантоналне комисије број 06-1981/00 од 4. септембра 2008. године апеланткињин захтјев за успостављање радно-правног статуса због непостојања услова је одбијен, а

Одлуком број 06-1981/00 од 11. новембра 2008. године њена жалба одбачена због неблаговремености. Апеланткиња ова рјешења није оспоравала пред надлежном Федералном комисијом, па самим тим није ни остварила услове да води судски поступак, чиме се сама лишила могућности да Уставни суд размотри питање евентуалног кршења права на приступ суду због дужине поступка пред надлежним комисијама. Стога, Уставни суд сматра да је апелација очигледно (*prima facie*) неоснована.

- **Одлука о допустивости број АП 1295/08 од 11. јануара 2011. године, став 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 382/08 од 11. јануара 2011. године, став 10, дужина поступка пред Комисијом за имплементацију члана 143**

У конкретном случају, Уставни суд запажа да су оспореним одлукама редовних судова одбијени апелантови захтјеви којима је тражио да се на износ награде за заступање обрачуна и исплати ПДВ уз образложење да Одлуком о накнади трошкова кривичног поступка није предвиђена могућност да се браниоцу одреди и исплати ПДВ на цјелокупан износ који потражује из буџета као бранилац по службеној дужности. У вези с тим, Уставни суд указује да је одредбама члана 1 Одлуке о накнади трошкова кривичног поступка прописано, између осталог, да се том одлуком уређује начин исплате накнаде трошкова кривичног поступка, од његовог покретања до његовог завршетка, који припадају браниоцу по службеној дужности, свједоцима, тумачима, стручним и другим лицима кад по позиву суда или на основу одлуке суда учествују у судском поступку. При томе, Уставни суд указује да наведеном одлуком није прописано да се на износ награде која припада браниоцу по службеној дужности обрачунава и исплаћује ПДВ, како су то јасно указали редовни судови у образложењима својих одлука. Доводећи у везу Одлуку о накнади трошкова кривичног поступка са одлучењем редовних судова, те образложењем које су дали у вези с тим, Уставни суд, супротно апелантовим наводима, не налази било какву произвољност у поступању редовних судова у том погледу. Такође, Уставни суд не налази произвољност ни у образложењу које је другостепени суд дао у погледу апелантовог позивања на Закон о порезу на додату вриједност Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости број АП 3262/13 од 28. априла 2016. године, став 13, трошкови заступања по службеној дужности увећани за ПДВ**

Ненадлежност за одлучивање

Уставни суд није надлежан да преиспитује одлуке Дома за људска права за Босну и Херцеговину.

- **Одлука број У 13/01 од 31. августа 2001. године**

Уставни суд није надлежан да преиспитује одлуке CRPC-а. Осим тога, Уставни суд не види разлог зашто би овај предмет другачије третирао него у складу са својом досадашњом праксом. Такође, Уставни суд наглашава да је у конкретном случају Федерално министарство одбране CRPC-у поднијело захтјев за поновно преиспитивање предметне одлуке, о ком захтјеву CRPC још није одлучио, као и да не постоји закључак о деложацији који је издао надлежни стамбени орган, којим се апеланту налаже да мора напустити предметни стан.

- **Одлука о допуствости број АП 223/04 од 17. марта 2004. године**

У конкретном случају Уставни суд сматра да није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против информације органа управе јер она нема својство пресуде, бар не у оној мјери да ју је донио „било који суд у Босни и Херцеговини”, односно нема својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 141/04 од 29. септембра 2004. године**

Уставни суд није надлежан да одлучује у предмету у којем је из стања списка и апелантових навода јасно да апелантова намјера није била подношење апелације Уставном суду, већ изјављивање жалбе против одлуке о приговору имунитета у смислу надлежности утврђене одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине и Закона о имунитету Федерације Босне и Херцеговине, али је она због погрешне правне поуке суда погрешно упућена Уставном суду.

- **Одлука о допуствости број АП 617/04 од 29. септембра 2004. године, ст. 8 и 9**

Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против јавног огласа јер он нема својство пресуде, бар не у оној мјери да га је донио „било који суд у Босни и Херцеговини”, односно нема својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 704/04 од 14. октобра 2004. године, став 4**

Уставни суд нема надлежности да преиспитује одлуке Комисије за имовинске захтјеве у циљу разјашњавања правне позиције релевантне за те одлуке.

- **Одлука о допуствости број АП 1206/05 од 15. јуна 2005. године, став 4;**

- **Одлука о допуствости број АП 1524/05 од 14. марта 2006. године, став 8;**

- **Одлука о допуствости број АП 1827/05 од 20. октобра 2006. године, став 8**

Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против аката који немају својство пресуде, бар не у оној мјери да их је донио „било који суд у Босни и Херцеговини”, односно немају својство одлуке у смислу члана 15 став 3 Пословника Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 624/04 од 28. јуна 2005. године, став 5,**
управни спор који се тицао промјене намјене пољопривредног земљишта, апелација недопустива због ненадлежности суда за одлучивање, протекла рока, неисцрпљивања правних лијекова, ratione materiae инкомпатибилности са Уставом

Уставни суд нема надлежност да у апелационом поступку разматра да ли неки закон, односно општи акт, сам по себи, крши нека од уставних права апеланата.

- **Одлука о допуствости број АП 666/04 од 13. септембра 2005. године, став 4,**
апеланти су поднијели апелацију против чл. 1 и 3 Закона о измјенама и допунама Закона о приватизацији државних станова јер сматрају да они крше њихова права на забрану дискриминације, апелација је недопустива због ненадлежности за одлучивање;

- **Одлука о допуствости број АП 905/08 од 4. септембра 2008. године, став 4**

Уставни суд није надлежан да преиспитује одлуке Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица из Анекса 7 Дејтонског мировног споразума јер се

Комисија не може сматрати судом у Босни и Херцеговини зато што врши своје функције ван стандардне судске структуре Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 736/04 од 17. новембра 2005. године, став 6**

У конкретном случају, Уставни суд није надлежан да одлучује о апелацији којом се не побија никаква пресуда суда у Босни и Херцеговини, односно одлука у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда, већ се апелација односи на захтјев за пружање помоћи за изградњу породичне куће порушене у рату.

• **Одлука о допуствости број АП 2077/05 од 17. новембра 2005. године, став 4**

Имајући у виду да апелант у апелацији није навео да оспорава наведене пресуде редовних судова, као ни конкретна уставна права за која сматра да су му повријеђена, већ је навео своје незадовољство поступањем послодавца и истакао молбу ради исплате отпремнине, Уставни суд је ову апелацију протумачио тако да се апелант директно обраћа Уставном суду тражећи да му помогне ради исплате отпремнине од стране ранијег послодавца. С тим у вези, наглашава се да према члану VI/36) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд није надлежан за пружање овакве врсте помоћи. Наиме, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

• **Одлука о допуствости број АП 1076/05 од 12. априла 2006. године, став 4**

Уставни суд има, између осталог, надлежност из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, према којој „Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.” У конкретном случају, Уставни суд закључује да није надлежан да одлучује о апелацији којом се не побија никаква конкретна пресуда суда у Босни и Херцеговини, односно одлука у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 1165/05 од 9. маја 2006. године, став 6, поднесена против одлуке Општинског вијећа;**

• **Одлука о допуствости број АП 1337/05 од 12. септембра 2006. године, став 7, поднесена против дописа начелника Општине Велика Кладуша;**

• **Одлука о допуствости број АП 1356/05 од 27. јуна 2006. године, став 6, поднесена против акта Кантоналног јавног правобранилаштва;**

• **Одлука о допуствости број АП 1362/05 од 20. септембра 2006. године, став 30, поднесена против Уговора о праву грађења, финансирању, пројектовању и управљању**

Уставни суд подсјећа на своју надлежност из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, према којој: „Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.” У конкретном случају Уставни суд сматра да није надлежан да одлучује о жалби на рад тржишних инспектора јер не постоји пресуда или одлука коју је донио „било који суд у Босни и Херцеговини” да би се онда она могла оспоравати апелацијом.

• **Одлука о допуствости број АП 2243/05 од 20. септембра 2006. године, став 3**

Имајући у виду да се у конкретном случају оспорава одлука CRPC-а, донесена након Споразума од 20. маја 2004. године, као што је био случај и у раније наведеној одлуци Уставног суда број *АП 2633/05* од 12. априла 2006. године, то Уставни суд, у складу са својом ранијом праксом и образложењем из цитиране одлуке, сматра да није надлежан за одлучивање.

- **Одлука о допуствости број *АП 1440/05* од 12. септембра 2006. године, став 7;**
- **Одлука о допуствости број *АП 1604/05* од 20. септембра 2006. године, ст. 8 и 9;**
- **Одлука о допуствости број *АП 1882/05* од 13. октобра 2005. године, ст. 7 и 8;**
- **Одлука о допуствости број *АП 105/08* од 21. јула 2010. године, ст. 16 и 17, дужина трајања поступка пред CRPC-ом**

Будући да су одлуке CRPC-а коначне и обавезујуће, а да по Споразуму имају исту правну снагу као и одлуке претходне CRPC, произлази да је уставно-правни положај овог CRPC-а након 20. маја 2004. године остао непромијењен, то је тијело *sui generis* које се не може сматрати судом у Босни и Херцеговини, па стога Уставни суд није надлежан да преиспитује његове одлуке, јер CRPC врши своје функције ван стандардне судске структуре Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости *АП 2346/07* од 13. септембра 2007. године, став 14**

У случају у којем апелант наводи само повреду одредаба Устава Федерације Босне и Херцеговине, Уставни суд није надлежан да одлучује о поднесеној апелацији јер она, у смислу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, не покреће питања „која су садржана у овом уставу”.

- **Одлука о допуствости број *АП 1006/06* од 13. децембра 2007. године, став 10**

Уставни суд је у својој сталној пракси наглашавао да нема надлежност да преиспитује одлуке Дома и Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине. Ово правно становиште се може заузети и у вези с одлукама Уставног суда које је донио у предметима изворно запримљеним код бившег Дома (означених као „ЦХ”). ...Иако се формалноправно ради о одлукама Уставног суда, ове одлуке се утолико разликују од „уобичајених” предмета и одлука Уставног суда што се оне третирају по Анексу 6 уз Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини, што Уставни суд поступа по посебним правилима процедуре, те што за њих важи иста пракса Уставног суда као да се ради о одлукама Дома, тј. Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број *АП 2479/07* од 25. јануара 2008. године, став 12**

Уставни суд подсјећа на своју надлежност из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, према којој „Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини”. Према наведеним одредбама, Уставни суд, у оквиру апелационе надлежности, може да разматра апелације поднесене против пресуде, односно одлуке којом је окончан неки поступак. Слиједи да Уставни суд нема надлежност да у апелационом поступку разматра да ли неки закон, односно општи акт, сам по себи, крши нека од уставних права апеланткиње.

- **Одлука о допуствости број *АП 905/08* од 4. септембра 2008. године, став 4**

За разлику од ситуације кад ВСТС поступа у дисциплинском поступку, који у складу с јуриспруденцијом Европског суда за људска права и Уставног суда под одређеним условима има карактер кривичног поступка, у конкретном случају ВСТС је поступао у границама свог јавноправног овлашћења да осигура независно и непристрасно правосуђе у поступку именована носиоца правосудне функције, односно поништења одлуке о именовану на ту функцију. Стога, одлука у оваквом поступку, будући да има за циљ осигурање независног, непристрасног и професионалног правосуђа у цјелини, није по свом правном значају иста као одлука донесена у дисциплинском поступку против судија и тужилаца, гдје се утврђује појединачна дисциплинска, односно кривична одговорност носиоца правосудне функције у поступку за који је Уставни суд већ установио да има карактер судског одлучивања. Уставни суд сматра да у овом сегменту своје надлежности ВСТС врши успостављање професионалног и дјелотворног судског система, те да оспорена одлука није одлука судског органа, већ одлука независног и самосталног органа Босне и Херцеговине. Стога, Уставни суд сматра да ВСТС у конкретном случају није поступао у својству трибунала, па самим тим ни оспорена одлука нема својство пресуде. Стога, Уставни суд закључује да није надлежан да одлучује о апелацији која је изјављена против одлуке ВСТС-а о поништењу именована апеланта на дужност тужиоца у Окружном тужилаштву јер то није одлука која има својство пресуде, бар не у оној мјери да ју је донио „било који суд у Босни и Херцеговини”, односно нема својство одлуке у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 1091/07 од 14. априла 2010. године, ст. 9. и 10**

Уставни суд нема надлежност да у апелационом поступку разматра одлуку Уставног суда ФБиХ из апстрактне надлежности, односно да разматра да ли одлука ентитетског уставног суда којом је укинут/промијењен неки закон, односно општи акт крши нека од апелантових уставних права.

• **Одлука о допуствости број АП 2391/07 од 27. новембра 2010. године, став 13, објављена у „Службеном гласнику БиХ” број 48/11, измјена праксе заузете у предмету број У 5/99 када је ријеч о одлукама ентитетских уставних судова донесених у поступку оцјене уставности**

Како у конкретном случају апелант, у суштини, није ни покренуо апелациони поступак у смислу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, већ је само поднио захтјев за доношење судске мјере обезбјеђења у смислу Закона о парничном поступку зато што такву мјеру није издејствовао у парничном поступку пред редовним судом, Уставни суд сматра да, у смислу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 77 став (1) Правила Уставног суда, није надлежан за одлучивање о таквом захтјеву.

• **Одлука о допуствости број АП 4142/11 од 20. децембра 2011. године, став 8, апелант се обратио Уставном суду поднеском који је експлицитно назвао „захтјев за доношење привремене мјере” не повезујући тај захтјев са оспоравањем било које одлуке надлежног суда**

С обзиром на то да и у конкретном случају апеланти апелацијом оспоравају одлуку Уставног суда ФБиХ о неусаглашености одредби Закона о нотарима са ентитетским уставом, Уставни суд, подржавајући сопствену праксу у предметима који су са

овог аспекта покретали идентична правна питања, сматра да није надлежан да разматра наведену одлуку ентитетског уставног суда.

- **Одлука о допустивости број АП 2567/16 од 16. фебруара 2018. године, став 9, објављена у „Службеном гласнику БиХ” број 17/18, одлуке ентитетских уставних судова донијете у оквиру апстрактне надлежности**

Одустанак од апелације

У случају када апелант одустане од поднесене апелације, апелација ће се одбацити као недопуштена.

- **Одлука о допустивости број У 48/03 од 30. јуна 2004. године, став 13**

Протек рока

Коришћењем захтјева за ванредно ублажавање казне и захтјева за понављање поступка, као неефективних правних лијекова, апелант је поднио апелацију након што је протекао рок за подношење апелације предвиђен Пословником Уставног суда.

- **Одлука о допустивости број У 20/03 од 17. марта 2004. године, став 9 и даље;**
- **Одлука о допустивости број АП 1053/05 од 28. јуна 2005. године, ст. 6 и 7;**
- **Одлука о допустивости број АП 1091/05 од 14. марта 2006. године, ст. 8 и 9**

Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјеве правног лијека (рок, плаћање такси, форма или испуњење других законских услова) не може се сматрати коначном. Коришћење таквог правног лијека не прекида рок од 60 дана прописан чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 407/04 од 23. јула 2004. године, став 14, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 43/04**

Коришћење неефективног правног лијека не прекида рок од 60 дана за подношење апелације Уставном суду.

- **Одлука о допустивости број АП 532/04 од 23. јула 2004. године, став 12**

Захтјеви за понављање правоснажно окончаног поступка не представљају ефективне правне лијекове, све док немају успјеха и не резултују поновним отварањем поступка. Самим тим, ови захтјеви не заустављају рок од 60 дана за подношење апелације Уставном суду, прописан чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда (види, Уставни суд, одлука број АП 49/03 од 17. марта 2004. године и бивша Европска комисија за људска права, пресуда Г. против Савезне Републике Њемачке, апликација број Е 10431/83, од 16. децембра 1983. године, Одлуке и извјештаји (ОИ), број 35).

- **Одлука о допустивости број АП 723/04 од 15. јуна 2005. године, став 10**

Правило исцрпљивања правних лијекова захтјева да апелант дође до коначне одлуке. Коначна одлука представља одговор на посљедњи правни лијек који је ефективан и адекватан да испита нижестепену одлуку, како у чињеничном тако и у правном погледу. Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјеве правног лијека (рок, плаћање такси, форма или

испуњење законских услова) не може се сматрати коначном. Коришћењем таквог правног лијека се не прекида рачунање рока од 60 дана прописаног чланом 15 став 3 Пословника Уставног суда. У конкретном случају, ревизија апеланата је одбачена као недозвољена, па је представљала неефективан правни лијек. Дакле, коначна одлука је била пресуда Кантоналног суда. Коришћењем ревизије која је одбачена апелант је пропустио да поднесе апелацију у року који је предвиђен Правилима Уставног суда.

- **Одлука о допустивости број АП 910/05 од 28. јуна 2005. године, ст. 7, 8 и 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 1050/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 1051/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 7 и 8;**
- **Одлука о допустивости број АП 1068/05 од 12. априла 2006. године, ст. 7 и 8**

У конкретном случају захтјев за обнову поступка не представља ефективни правни лијек који прекида рок од 60 дана за подношење апелације и који апелант није био дужан да исцрпи прије подношења апелације. Коришћењем овог захтјева апелант је пропустио да поднесе апелацију у року који је предвиђен Правилима Уставног суда.

- **Одлука о допустивости број АП 904/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 9 и 10**

Члан 16 став 1 Правила Уставног суда који, као услов допустивости апелације, прописује обавезу да се апелација поднесе у року од 60 дана од дана када је апелант примио одлуку о посљедњем ефективном правном лијеку који је користио. Овај рок од 60 дана нужно се односи и на подношење допуне апелације, те се само изузетно може прихватити допуна апелације поднесена ван тог рока уколико се односи на нове правне околности које су настале након протека наведеног рока. Могућност подношења допуне апелације се никако не може тако широко тумачити да се под тим подразумијева право да апеланти могу у односу на исто чињенично стање и исте оспорене одлуке апелацију допуњавати све вријеме док траје поступак поводом апелације пред Уставним судом, а ван рока од 60 дана.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1426/05 од 9. новембра 2006. године, став 49, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/07**

У вријеме подношења апелације била је донесена правоснажна пресуда по апеланткињиној тужби. Иако је поступак по ревизији туженог-противтужиоца у току, Уставни суд ће размотрити апеланткињине наводе о недоношењу одлуке у разумном року у односу на поступак по њеној тужби који је правоснажно окончан пресудом Кантоналног суда, с обзиром да се апеланткиња жали само на тај дио поступка. У ситуацији када се апелант жали због повреде права на правично суђење због недоношења одлуке у разумном року, а прије подношења апелације Уставном суду донесена је и уручена правоснажна судска одлука, апелација се може сматрати благовременом само ако је поднесена у року из члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

- **Одлука о допустивости број АП 1839/05 од 21. децембра 2006. године, став 6**

Сваки формални супарничар самостално диспонира својим тужбеним захтјевом, а надлежни суд може различито одлучити за поједине формалне супарничаре. Према

томе, формално супарничарство је правни институт који има за циљ, прије свега, да се поступак води на што економичнији начин. Та чињеница, међутим, не би смјела да се злоупотреби у погледу коришћења правних лијекова, те да се заобиђе забрана изјављивања ревизије уколико једна или више странака не испуњава имовински законски цензус од 10.000 КМ. Другим ријечима, нити тужиоци нити тужени не смију злоупотребити чињеницу да у конкретном случају наступају једном тужбом као формални супарничари, тј. да је против туженог покренута једна парница од стране формалних супарничара. Да су тужиоци наступали појединачно, што је процесно било могуће, ни поједини тужиоци ни тужени не би имали право на изјављивање ревизије.

• **Одлука о допустивости број АП 2683/07 од 14. фебруара 2008. године, став 7**

Ревизија у парничном поступку је дјелотворан правни лијек уколико у конкретном случају апелант испуни све законом прописане услове (Одлука Уставног суда АП 1121/04 од 13. октобра 2005. године, тачка 21). У том случају, рок од 60 дана за подношење апелације тече од дана пријема ревизионе одлуке. *A contrario*, уколико ревизија није дозвољена, апелант је дужан да се обрати Уставном суду у року од 60 дана од дана пријема другостепене, тј. правоснажне судске одлуке (Одлука Уставног суда број АП 2684/06 од 5. јуна 2007. године, тачка 10). С обзиром на изузетак предвиђен у члану 237 став 3 Закона о парничном поступку, према којем Врховни суд Републике Српске може допустити ревизију у свим предметима, чак и у оним у којим није испуњен услов имовинског цензуса, апелант има могућност да се обрати Уставном суду апелацијом у року од 60 дана од дана пријема другостепене, тј. правоснажне судске одлуке, али може истовремено да изјави ревизију, с тим што је у обавези да о томе обавијести Уставни суд. Уставни суд ће одбацити апелацију, као преурањену јер би доношењем своје одлуке прије доношења одлуке Врховног суда о изјављеној ревизији прејудицирао ово питање. Међутим, након доношења одлуке о ревизији, без обзира на врсту и разлоге те одлуке, апелант има могућност да поново поднесе апелацију у којој је, у смислу члана 19 став 3 Правила Уставног суда, дужан на прописаном обрасцу апелације под тачком 8а) остале одлуке, навести и ову одлуку Уставног суда

- **Одлука Уставног суда број АП 106/06 од 23. фебруара 2006. године, тачка 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 2579/06 од 3. априла 2008. године, став 6**

Неовлашћено лице

Апелација је поднијета од стране неовлашћеног лица уколико су је поднијела лица која нису учествовала у поступку који је окончан пресудом која се оспорава пред Уставним судом.

- **Одлука о допустивости број АП 624/04 од 28. јуна 2005. године, став 10,** *управни спор који се тичао промјене намјене пољопривредног земљишта, апелација недопустива због ненадлежности суда за одлучивање, протекла рока, неисцрпљивања правних лијекова, ratione materiae инкомпатибилности са Уставом*

У конкретном случају, апелант оспорава пресуду Основног суда донесену у кривичном предмету против оптуженог Т. Б. због кривичног дјела прања новца из

члана 280 став 3 и кривичног дјела фалсификовања исправе из члана 377 став 1 Кривичног закона Републике Српске. Дакле, оспореним пресудама није окончан поступак „утврђивања кривичне оптужбе” против апеланта, већ против другог лица, те се апелација одбацује као недопуштена јер ју је поднијело неовлашћено лице.

• **Одлука о допустивости број АП 1215/05 од 9. фебруара 2006. године, став 10**

Из документације достављене уз апелацију произлази да се предметни извршни поступак водио по приједлогу Л. Б., Е. К. и Е. М. као тражилаца извршења, те да апеланткиња није имала својство странке, нити је учествовала у извршном поступку, који је окончан рјешењем Општинског суда, а које се оспорава овом апелацијом. Имајући у виду предње чињенице неспорно је да апеланткиња није лице које би могло оспоравати наведену одлуку будући да њом није одлучивано о њеним правима и обавезама.

• **Одлука о допустивости број АП 1191/05 од 27. јуна 2006. године, став 5**

У члану 21 став (2) тачка ф) Правила Уставног суда прописано је да апелација поднесена Уставном суду треба да садржи посебну пуномоћ за заступање пред Уставним судом ако подносилац апелације има заступника. Дакле, ова одредба експлицитно прописује обавезу достављања уз апелацију посебне пуномоћи за заступање пред Уставним судом ако подносилац апелације има заступника. Из наведеног произлази да није прихватљиво позивање на одредбе члана 305 ЗПП који регулише овлашћење адвоката ако је странка издала адвокату пуномоћ за вођење парнице, а није поближе одредила овласти у пуномоћи. Уставни суд подсјећа на члан 1 ЗПП – Основни принципи, којим је прописано сљедеће: „Овим законом се одређују правила поступка на основу којих општински судови, кантонални судови и Врховни суд расправљају и одлучују о грађанскоправним споровима ако посебним законом није друкчије одређено”. Уставни суд поново наглашава да Уставни суд не спада у редовну судску власт да би у том контексту биле примјењиве одредбе ЗПП које се тичу пуномоћника и пуномоћи. Дакле, уколико апелација не садржи све што је прописано чланом 21 став (2) Правила Уставног суда, па тако, између осталог, и посебну пуномоћ за заступање пред Уставним судом ако подносилац апелације има заступника, Уставни суд ће, у смислу члана 22 став (1) Правила Уставног суда, затражити да се у одређеном року, а најдуже 15 дана од дана пријема позива за допуну, недостаци отклоне, те уколико се ти недостаци не отклоне апелација ће бити одбачена у смислу члана 22 став (2) Правила Уставног суда. У конкретном случају, имајући у виду да у вријеме подношења апелације заступнику апеланата није био јасан став у вези с примјеном одредбе члана 21 став (2) тачка ф) Правила Уставног суда, Уставни суд ће направити изузетак и прихватити пуномоћ коју су апеланти дали Мирсаду Сиповићу, адвокату из Сарајева, као да се ради о „посебној пуномоћи за заступање пред Уставним судом”.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 1102/16 од 6. јуна 2018. године, ст. 35-37, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 45/18, посебна пуномоћ за заступање пред Уставним судом**

Питање о којем је Уставни суд БиХ већ одлучивао

Уставни суд је у својим одлукама бр. *АП 624/04* од 28. јуна 2005. године и *АП 1617/05* од 20. октобра 2006. године ријешио апелације у којима је апелант оспорио исте одлуке које оспорава у овој апелацији, а које су наведене у овој одлуци. Стога, Уставни суд закључује да се ради о истим питањима о којима је Уставни суд већ одлучивао, а из навода и доказа изнесених у апелацији не произлази да има основа за поновно одлучивање.

- **Одлука о допустивости број *АП 1384/07* од 12. јуна 2008. године, став 8**

Уставни суд закључује да се у конкретном случају ради о питању о којем је већ одлучивао, дакле о апелацијама у којима апеланти покрећу питање кршења права на доношење одлука у разумном року у предметима који у вријеме подношења апелација нису били окончани пред редовним судовима, те да нема основа за поновно одлучивање све до истека рока остављеног наведеним субјектима за предузимање наложених мјера. Након истека тог рока, Уставни суд ће размотрити извршење налога из својих одлука.

- **Одлука о допустивости број *АП 1356/17* од 6. новембра 2017. године, став 83, предузимање адекватних мјера с циљем поштовања стандарда доношења одлуке у разумном року**

Злоупотреба права на подношење апелације

Имајући у виду да су апеланти пропустили да против Рјешења Управе царина 02/1-2 број П/П-134/03 од 25. јуна 2003. године уложе захтјев за судску заштиту Врховном суду иако су према достављеној одлуци Уставног суда У 19/00 имали сазнање да је то ефективан правни лијек и да постоји обавеза Врховног суда да о њему одлучује у складу с одлуком Уставног суда, без обзира на одговарајуће одредбе Закона о прекршајима, Уставни суд је закључио да су апеланти у околностима овог случаја злоупотребили право на подношење апелације.

- **Одлука о допустивости број *У 157/03* од 25. јуна 2007. године, став 18**

У конкретном случају, апелант је, након доношења пресуде Врховног суда, уговором о поклону, пренио право својине на предметној непокретности на свог оца, чиме је настојао, и успио, отежати извршење пресуде Врховног суда јер је Уставни суд на основу чињеница које је апелант злонамјерно прећутио донио Одлуку о привременој мјери којом је одложио извршење оспорене пресуде. Стога, произлази да је смисао и циљ подношења апелације одуговлачење поступака пред, не само Уставним, него и Основним судом у извршном поступку, а не да се оспори уставност побијане пресуде Врховног суда и заштите уставног права апеланта што, свакако, представља злоупотребу права на подношење апелације. Имајући то у виду, Уставни суд подсећа да његов задатак није да мериторно разматра апелације којима је злоупотребили право на њихово подношење, стварајући тиме непотребан посао који је инкомпатибилан с његовом стварном функцијом (види, *mutatis mutandis*, одлука о допустивости бивше Европске комисије за људска права у предмету *М. против Уједињеног Краљевства*, апликација број 13284/87 од 15. октобра 1987. године).

- **Одлука о допуствости број АП 1001/06 од 13. септембра 2007. године, ст. 12-14**

Уставни суд запажа да је првоапелант, као нотар који је обрађивао исправе приложене уз приједлог за упис промјене у судски регистар другоапеланта, као субјекта уписа, поднио најприје жалбу другостепеном суду, а онда и апелацију Уставном суду и у своје име, наводећи да су оспореним рјешењима повријеђена и његова уставна права. С тим у вези, Уставни суд запажа да је првоапелант и раније подносио апелације Уставном суду у своје име у истим чињеничним и правним ситуацијама, када је као нотар обрађивао исправе у поступцима у којим није имао својство странке, него је као нотар поступао у оквиру својих јавних овлашћења, са захтјевима за заштиту својих уставних права. Будући да првоапелант у предметним случајевима није био странка у поступцима пред редовним судовима, Уставни суд је те апелације одбацио као апелације које је поднијело неовлашћено лице у складу с одредбама члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 16 став 1 и став 4 тачка 5 Правила Уставног суда (види Уставни суд, Одлуке о допуствости бр. АП 413/12 од 23. фебруара 2012. године и АП 4414/10 од 8. децембра 2010. године, доступне на www.ustavnisud.ba). Имајући у виду да је првоапелант упознат с праксом Уставног суда и да очигледно не подноси апелације у циљу заштите сопствених уставних права, апелантово поступање на наведени начин не упућује на постојање стварне намјере да у апелационом поступку пред Уставним судом оствари заштиту својих уставних права. Уставни суд сматра да се таквим понашањем првоапеланта Уставном суду ствара непотребан посао инкомпатибилан с његовом стварном функцијом заштите уставних права апеланата (види, *mutatis mutandis*, одлука о допуствости бивше Европске комисије за људска права у предмету М. против Уједињеног Краљевства, апликација број 13284/87 од 15. октобра 1987. године). Према томе, Уставни суд закључује да је првоапелант злоупотребио право на подношење апелације.

- **Одлука о допуствости број АП 698/13 од 10. априла 2014. године, ст. 6. и 7**

Уставни суд подсјећа да, према пракси Европског суда за људска права, уколико подносилац представке у својој преписци са Судом користи посебно увредљив, пријетећи или провокативан језик – било да је ријеч о формулацијама које се односе на тужену државу, њеног заступника, власти тужене државе, сам Суд, његове судије, његов секретаријат или његове припаднике – ради се о злоупотреби права на представку (види Европски суд, *Řehák против Чешке Републике*, одлука од 18. маја 2004. године, апликација број 67208/01; *Duringer и Grunge против Француске*, одлука од 4. фебруара 2003. године, апликације бр. 61164/00 и 18589/02). Доводећи у везу наведено са апелантовим наводима из поднеска од 28. априла 2019. године, Уставни суд указује да је у конкретном случају апелант злоупотребио право на подношење апелације (види Уставни суд, Одлука о допуствости број АП 438/19 од 24. априла 2018. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

- **Одлука о допуствости број АП 378/19 од 11. јуна 2019. године, став 7**

Измијењене правне околности

У чињеници да је, у међувремену, донесена Одлука Уставног суда број У 68/02 којом су проглашене неуставним наведене одредбе Закона о акцизама и порезу на промет, Уставни суд налази измијењене правне околности у односу на правну ситуацију у вријеме подношења апелације. Имајући у виду наведену одлуку Уставног суда, те одредбе чл. 67 и 68 Пословника Уставног суда, апелант је имао могућност да се обрати органу управе, као доносиоцу оспореног рјешења, са захтјевом да измијени свој акт који је донесен на основу процедуре из одредби закона које су проглашене неуставним, при чему је надлежни орган обавезан да понови поступак и усклади акт с одлуком Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 376/04 од 12. априла 2005. године**

Уставни суд закључује да су у међувремену измијењене правне околности, с обзиром да је Кантонална комисија донијела рјешење којим је апеланту успостављен статус запосленика на чекању, које је апеланту уручено 17. јуна 2004. године, тако да се више не ради о истој правној ситуацији која је важила у вријеме подношења апелације, када се апелант жалио да Кантонална комисија не доноси рјешење о његовој жалби.

- **Одлука о допуствости број АП 411/04 од 18. маја 2005. године**

У међувремену, од подношења апелације Комисија је донијела одлуку због чијег недоношења је апелант и поднио апелацију, па су на тај начин наступиле измијењене правне околности у односу на ситуацију у моменту подношења апелације.

- **Одлука о допуствости број АП 946/05 од 9. маја 2006. године, став 5**

Апеланткиња се обратила Уставном суду због недоношења одлуке Кантоналне комисије којом би се ријешило њен радно-правни статус. С обзиром да је Кантонална комисија, у међувремену, донијела рјешење којим је наложено апеланткињиним послодавцу да јој успостави радно-правни статус у складу са чланом 143 Закона о раду, дошло је до измијењених правних околности због којих је беспредметно даље разматрање апеланткињиних навода из апелације.

- **Одлука о допуствости број АП 1186/05 од 9. маја 2006. године, став 6**

Уставни суд је, имајући у виду чињеницу да је након подношења апелација дошло до измјене законских рјешења која регулишу питање укњижбе права својине над откупљеним становима из категорије такозваних национализованих и конфискованих станова, у наведеној одлуци закључио, указујући на обавијест Кантоналног суда од 8. јануара 2009. године, да је дошло до промјене у поступању надлежних редовних судова у погледу захтјева апеланата, и то на начин да ће редовни судови на мериторан начин одлучивати о њиховим захтјевима, те да су у конкретном случају наступиле измијењене правне околности због којих је беспредметно даље разматрање навода из апелација.

- **Одлука о допуствости број АП 3229/08 од 17. септембра 2009. године, укњижба права својине над откупљеним становима из категорије такозваних национализованих и конфискованих станова**

Апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом БиХ

Суштина права које је стекао првоапелант не представља економску вриједност у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, већ само могућност да се одреди један радник коме ће се каснијом додјелом стана од стране власника ријешити социјално питање.

• **Одлука о допустивости број У 69/03 од 19. априла 2004. године, став 18**

У случају када се апелант позива на наводну повреду Устава Републике Српске, а при томе не наводи ниједну одредбу Устава Босне и Херцеговине, нити се позива на било коју одредбу Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, за које сматра да су повријеђене, апелација ће се одбацити као недопуштена јер је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број У 73/03 од 23. априла 2004. године, став 8;**

• **Одлука о допустивости број АП 1264/06 од 11. марта 2008. године, став 17;**

• **Одлука о допустивости број АП 2001/06 од 14. јула 2008. године, став 14**

С обзиром на чињеницу да је првостепеном пресудом апелантов тужбени захтјев усвојен и да је жалба туженог против првостепене пресуде оспореном - другостепеном пресудом одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена, очигледно је да апелантов одговор на жалбу туженог није био потребан ради заштите и остваривања његових права у конкретном спору и да, према томе, његов захтјев за накнаду трошкова подношења одговара на жалбу није заштићен одредбама члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допустивости број У 76/03 од 28. априла 2004. године, став 9**

Текст члана 6 Европске конвенције и релевантна судска пракса Европског суда за људска права гарантују, између осталог, право на приступ суду, али не и могућност подношења жалбе вишем суду након што независни и непристрасни суд одлучи о правној ствари. Према томе, члан 13 Европске конвенције не обавезује државу да обезбиди могућност жалбе вишем суду да би се установило да ли је дошло до повреде права из Европске конвенције (види, бивша Европска комисија за људска права, Одлука о допустивости број 10153/82 од 13. октобра 1986. године, Одлуке и извјештаји 49, 67). У таквим случајевима, члан 13 Европске конвенције не пружа додатну заштиту у односу на ону коју предвиђа члан 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 547/03 од 26. августа 2004. године**

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом када је предмет апелације право на стицање стана, а не мијешање у већ стечено право.

• **Одлука о допустивости број АП 803/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

Уставни суд нема надлежност да испитује наводне повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције у поступку у којем се апеланткиња као вршилац јавне функције жали на одлуку Вијећа о престанку мандата. Слиједи да су апеланткињини наводи инкомпатибилни *ratione materiae* с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 121/04 од 22. априла 2005. године**

Спор између органа јавне власти и запослених који раде на мјестима која укључују учествовање у извршавању овлашћења произашлих из јавног права, не повлачи за собом примјену члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допуствости број АП 422/04 од 18. маја 2005. године, став 12;**
- **Одлука о допуствости број АП 354/04 од 15. јуна 2005. године, став 10;**
- **Одлука о допуствости АП 423/04 од 15. јуна 2005. године, став 9, одлука ВСТС о одбијању реизбора судије, одлука ВСТС о прекиду мандата судије**

У конкретном предмету апелант је очекивао да ће путем наслеђства постати власник имовине, те стога слиједи да је апелација у односу на Рјешење оставинског суда у вези с кршењем права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број АП 1113/04 од 13. септембра 2005. године, став 14, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06;**
- **Одлука о допуствости број АП 2250/05 од 9. новембра 2006. године, став 8;**
- **Одлука о допуствости број АП 2259/05 од 20. октобра 2006. године, став 13, будућа имовина**

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом у случају када се апеланткиња жали на повреду права на дом у односу на стан у којем апеланткиња никада није живјела.

- **Одлука о допуствости број АП 690/04 од 13. октобра 2005. године, став 8**

Не постоји никакво мијешање у апелантово право на поштовање дома јер се апелант жали на немогућност остварења права на алтернативни смјештај након деложације из стана на којем је имао статус привременог корисника. У околностима овог случаја члан 8 Европске конвенције није примјењив јер наведена одредба овог члана, генерално, штити право на поштовање дома који апелант у конкретном случају нема у смислу члана 8 Европске конвенције.

- **Одлука о меритуму број АП 899/05 од 14. марта 2006. године, став 29, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06**

С обзиром да је апелантов захтјев за алтернативни смјештај одбијен јер не испуњава релевантне законом прописане услове, апелант није могао имати „леgitимна” очекивања да ће да оствари жељено право јер је у конкретном случају утврђено да не испуњава релевантним законом прописане услове за алтернативни смјештај. Због тога, у конкретном случају није ни могло да дође до повреде права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, па су апелантови наводи у овом дијелу апелације *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број АП 899/05 од 14. марта 2006. године, ст. 30 и 31, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06**

У случају када апелант није уселио у стан који му је додијељен рјешењем власника стана и када није закључио уговор о коришћењу тог стана, а стан накнадно буде додијељен другом лицу, предмет спора пред редовним судовима није била апе-

лантова имовина, с обзиром да апелант није био носилац станарског права на предметном стану. Стога, у конкретном случају се не може применијени члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

• **Одлука о допуствости број АП 1035/05 од 12. априла 2006. године, став 8**

Предмет спора пред редовним судовима је поништење одлуке туженог о усвајању коначне ранг листе за додјелу станова. Стан који би евентуално требао да буде додијељен апеланту на коришћење не представља имовину апеланата. Такав стан може евентуално да представља будућу имовину јер би апелант могао стећи право на додјелу стана, примјеном релевантног правилника тужене. Међутим, право на стицање стана додјеливањем од стране носиоца права располагања није заштићено Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом јер се наведеном одредбом не штити будућа имовина, па је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1419/05 од 27. јуна 2006. године, став 16**

Издавање дозволе за рад странцу је не само у директној вези с правом боравка странаца у Босни и Херцеговини него се то питање такође рјешава у административном поступку на основу дискреционе оцјене државног органа и у складу с посебним Законом о запошљавању странаца. Према наведеном, наводи из апелације о кршењу права на правично суђење су *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1427/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 9 и 10;**

• **Одлука о допуствости број АП 1428/05 од 12. септембра 2006. године, став 9**

У конкретном случају се не може закључити да постоји мијешање у апелантов дом јер он дом није ни конституисао, већ је поднио захтјев за доношење рјешења о праву на надзиђивање објекта колективног становања, који би тек требао, евентуално, да постане његов дом, односно имовина, па су његови наводи о повреди права на имовину и права на дом *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2129/05 од 20. септембра 2006. године, став 11**

Апелантов навод о повреди права на имовину због одбијања суда да му досуди трошкове таксе на жалбу коју није ни платио је *ratione materiae* инкомпатибилан с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 2178/05 од 20. октобра 2006. године, став 11**

Оспореним одлукама није удовољено апеланткињиним захтјеву за поврат стана у посјед јер у спорни стан никад није уселила, нити је закључила уговор о коришћењу стана. Дакле, предмет конкретног управног поступка и управног спора није била апеланткињина имовина, зато што апеланткиња није била носитељица станарског права на спорном стану, па се тај стан и не може сматрати њеном „имовином” у смислу члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, због чега не може уживати заштиту коју наведени чланови пружају.

• **Одлука о допуствости број АП 1785/05 од 21. децембра 2006. године, став 10**

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом БиХ у вези с наводима о повреди члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције јер апеланткиња никада у спорни стан није уселила, а ову су чињеницу неспорно утврдили и управни органи и редовни судови. Стога је очигледно да се одредбе члана 8 Европске конвенције не могу примијенити на овај случај јер апеланткиња никад није живјела у спорном стану, нити је он икада био апеланткињин „дом” у смислу члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 1785/05 од 21. децембра 2006. године, став 9;**

• **Одлука о допуствости број АП 1825/05 од 21. децембра 2006. године, став 11**

Апелант се позвао на одредбе Устава Федерације Босне и Херцеговине, а при томе није навео одредбе Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода за које сматра да су повријеђене побијаном одлуком Уставног суда Федерације. Универзална декларација о правима човјека није правно обавезујући уговор, те нема уставноправни статус у Босни и Херцеговини. Слиједи да Универзална декларација о правима човјека, као ни одредбе Устава Федерације Босне и Херцеговине на које се позвао апелант, нису примјењиви у конкретном случају. Стога, конкретна апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1931/05 од 16. јануара 2007. године, став 6**

Чланови Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције су примјењиви само на поступке који имају за предмет спора имовину, а не поступке у којима апелант настоји себи да обезбиједи право на стицање имовине. У конкретном случају, предмет спора пред редовним судовима је накнада нематеријалне штете, дакле будућа имовина. Стога, у конкретном случају се не може примијенити члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, из чега произлази закључак да је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 969/05 од 16. јануара 2007. године, став 16**

У конкретном случају, предмет спора пред редовним судовима је мање досуђени износ накнаде апеланткињи на име трошкова заступања од очекиваног износа. С тим у вези, Уставни суд истиче да члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију штити само постојећу имовину, а не и право на стицање имовине (види, Европски суд за људска права, *Marckx*, пресуда од 13. јуна 1979. године, Серија А-31). Уставни суд подсјећа и на становиште Европске комисије за људска права према којем се захтјев у вези с тарифом нотара може сматрати „имовином” једино ако до таквог захтјева дође у конкретном случају на основу услуга које су стварно дате и на основу постојећих прописа о тарифама (види, Европска комисија за људска права, *X против Савезне Републике Њемачке*, 1979. година). У конкретном случају, апеланткиња није у судском поступку доказала да је њен захтјев основан на основу важеће Адвокатске тарифе. Стога, Уставни суд сматра да се у конкретном случају не може примијенити члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као ни члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, из чега

произлази закључак да је апелација у овом дијелу *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 926/06 од 9. маја 2007. године, став 18**

Поступак у којем се апелант појавио у улози тужиоца који је тражио заштиту од наводне клевете, што значи да тужбени захтјев није био управљен против апеланта због неког његовог изражавања, не тиче се апелантовог права на слободу изражавања, па се апелантови наводи у вези с повредом члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције морају одбацити као *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости и меритуму број АП 90/06 од 6. јула 2007. године, став 18, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 77/07**

Уставни суд сматра да се увјерење апеланткиње да ће успјети са захтјевом за поврат национализоване имовине, упркос томе што одлука о национализацији спорног земљишта никада није као појединачни акт поништена одлуком надлежног органа, не представља „леgitимно очекивање” у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, будући да „леgitимно очекивање” мора да буде много конкретније од саме наде у реституцију и мора да буде засновано на законској одредби или на одређеном правном акту. Стога, Уставни суд закључује да апеланткиња није показала да има „оствариво потраживање” које би представљало „имовину” у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (*op. cit.*, одлука *Gratzinger*, став 74), због чега апеланткињини наводи о кршењу права на имовину не улазе у оквир наведеног члана, већ су *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 2361/06 од 10. јануара 2008. године, став 10;**

• **Одлука о допустивости број АП 2655/06 од 11. марта 2008. године, став 10**

Уставни суд констатује да према одредбама важећих прописа осуде на казну затвора преко три године не могу да буду предмет поступка брисања осуде (члан 125 став 7 КЗФБиХ). Стога се апелантови наводи да му је у предметном поступку повријеђено право на правично суђење морају одбацити као *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине. Дакле, како се у конкретном случају не ради о „утврђивању грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе”, слиједи да су апелантови наводи о повреди права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, у поступку брисања осуде из казнене евиденције, *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине. Такође произлази, а у вези с апелантовим наводима, да му је поступањем редовних судова повријеђено право на слободу кретања и пребивалишта, да се у предметном поступку брисања осуде из казнене евиденције није одлучивало о апелантовом праву на слободу кретања и пребивалишта, те слиједи да је предметна апелација и у односу на наводне повреде из члана II/3m) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 2258/06 од 3. априла 2008. године, ст. 10 и 11**

Побијаним рјешењима Врховног суда, којима је одбачен као недозвољен, односно неблаговремен апелантов приједлог за саслушање заштићеног свједока, није се одлучивало о законитости лишавања слободе, односно основаности апелантовог притварања, него о процесној допустивости наведеног апелантовог приједлога, те да се предметни акцесорни поступак у оквиру кривичног поступка не односи на права које гарантује члан II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члан 5 Европске конвенције. Стога се и ови апелантови наводи морају одбацити као *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 615/08 од 3. априла 2008 године, став 9**

Апелант, Привредна комора Републике Српске, као организација формирана *ex lege* не ужива заштиту члана 11 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 1435/06 од 12. јуна 2008 године, став 8**

С обзиром на то да се апелант није позвао на повреду права на дјелотворан правни лијек у вези с неким од права, нити је доставио доказе или указао на чињенице на основу којих би се могло утврдити да предмет потпада под обим неког од чланова Европске конвенције, Уставни суд закључује да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, нпр. Одлука број АП 1047/07 од 26. јуна 2007. године, тачка 26).

• **Одлука о допустивости број АП 1652/08 од 4. септембра 2008. године, став 9**

Чланом 179 став 3 Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине прописано је да се „управни спор [...] не може водити против акта који се односи на [...] престанак службе професионалног војног лица“. Дакле, с обзиром да је у конкретном случају војним лицима изричито искључен приступ суду, те да је држава, уређујући ово питање, искористила своје „дискреционо право“ приликом реформе одбране, у конкретном случају су испуњена оба цитирана услова за искључивање апеланата као државних службеника из заштите предвиђене чланом 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 1765/08 од 17. септембра 2008. године, став 10;**

• **Одлука о допустивости број АП 1986/10 од 29. јуна 2010. године, став 10**

Уставни суд примјећује да оспорене пресуде које су донијели редовни судови а на основу члана 431 ЗКП ФБиХ и Уговора закљученог између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о међусобном извршавању страних судских одлука у кривичним поступцима у конкретном поступку не потпада под оквир члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 56/09 од 25. октобра 2011. године, став 20**

Поступци у којима се нису утврђивала „грађанска права и обавезе“ у контексту члана 6 Европске конвенције

У складу с изнесеним становиштима, поступак у којем је апелант обавезан да плати царинске и друге увозне дажбине, не потпада под оквир заштите права на правичан поступак у смислу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став

1 Европске конвенције. Слиједи, да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 382/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

Поступак плаћања обавеза које произлазе из пореског (јавног) права не спада у дјелокруг права загарантованих чланом 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 529/04 од 12. априла 2005. године, став 6, обавеза уплате јавних прихода, апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом БиХ**

Поступак који се тиче уновчавања имовине дужника ради намирења повјерилаца ни на који начин се не тиче „грађанских права и обавеза” апеланата као повјерилаца, будући да су они пријавом на јавно надметање покушали да стекну право на имовину, што није „грађанско право или обавеза”, па стога не улази у дјелокруг члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 914/04 од 12. априла 2005. године, став 12, стечајни поступак**

Одлучивање о кретању и боравку странаца искључива је надлежност државних органа и не може се подвести под концепт „грађанских права и обавеза”, заштићен чланом 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 244/05 од 9. фебруара 2006. године, став 7**

Одлука Општинског вијећа да у складу с постојећим критеријумима непосредном нагодбом ради проширења дворишта додјели грађевинско земљиште апелантовом комшији који, и иначе, на основу закупа исто земљиште несметано користи дуже од десет година, представља акт располагања. Стога, у конкретном случају се не ради о утврђивању апелантових грађанских права и обавеза и он против оспорене пресуде којом је побијао наведену одлуку о додјели земљишта комшији не ужива заштиту у смислу наведеног уставног права, па слиједи да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 1038/05 од 14. марта 2006. године, ст. 6 и 7**

Право странца да се настани у одређеној земљи, према становиштима Европског суда за људска права, спада у домен јавног права сваке земље. Ако је одређена земља ускратила право боравка, па и привременог, страном лицу из разлога прописаних законом, то се сматра актом државе који припада њеном јавно-правном домену и не ужива заштиту члана 6 Европске конвенције као „грађанско право или обавеза”. Сходно томе, мада таква одлука може да има одређени утицај на апелантова грађанска права и обавезе, од државе се не захтијева да у таквим случајевима обезбјеђује јавно саслушање, нити друге захтјеве из члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допустивости број АП 1189/05 од 12. априла 2006. године, став 8**

Поступак у којем је апеланту као државном органу наложено да поново спроведе конкурс ради избора на радно мјесто, а након што је претходни незаконити конкурс поништен, није поступак у којем су утврђивана нека апелантова грађанска права и обавезе. Стога, у конкретном случају није примјењив члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине, па је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 1929/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

У процедури која се односи на руковођење главном расправом не утврђују се грађанска права и обавезе. У складу с наведеним, исход такве процедуре није одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Стога, члан 6 став 1 Европске конвенције није примјењив у конкретном случају, па се апелација одбацује као недопуштена јер је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине

• **Одлука о допуствости број АП 2160/05 од 20. октобра 2006. године, ст. 9 и 10**

Апелант се у апелацији жали на повреду члана 6 Европске конвенције јер сматра да се о поништавању апелантове одлуке о именовању кандидата на послове ватрогасца требало одлучивати у управном спору, а не у парничном поступку. Будући да члан 6 Европске конвенције гарантује да „свако током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама [...] има право на правичну и јавну расправу [...]”, у конкретном случају права на чију повреду се апелант жали не потпадају под „грађанска права и обавезе” у оквиру значења члана 6 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 2104/05 од 9. новембра 2006. године, став 17**

У процедури издавања докумената из збирке исправа земљишних књига не утврђују се грађанска права и обавезе.

• **Одлука о допуствости број АП 299/07 од 3. априла 2008. године, став 6**

Уставни суд сматра да се у поступку у којем су редовни судови одлучивали о апелантовом приједлогу за укидање клаузуле правоснажности није одлучивало о апелантовим грађанским правима и обавезама у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. Наиме, у предметном поступку редовни судови су само рјешавали о процесним питањима која се тичу испуњења услова за укидање клаузуле правоснажности, те стога исход такве процедуре не може да буде одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза.

• **Одлука о допуствости број АП 459/08 од 12. јуна 2008. године, став 8**

Уставни суд закључује да у предметном поступку, који има карактеристике спора произашлог из изборног процеса, није одлучивано о апелантовим грађанским правима и обавезама, него о његовим политичким правима. Будући да гаранције из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције нису примјењиве на предметни поступак, Уставни суд закључује да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број АП 3593/08 од 18. децембра 2008. године, став 10**

Изборни спорови који се односе на изабране званичнике излазе из грађанских и кривичних оквира члана 6 став 1 Европске конвенције.

• **Одлука о допуствости број АП 2418/06 од 18. децембра 2008. године, сукоб интереса**

Уставни суд сматра да се у предметном поступку није одлучивало ни о каквим апелантовим грађанским правима и обавезама, већ се одлучивало о законитости одлуке коју је донио апелант (Скупштина Брчко дистрикта Босне и Херцеговине) у

оквиру овлашћења које произлази из његове позиције носиоца законодавне власти. Стога се апелантови наводи о повреди права на правично суђење морају одбацити као *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 3080/11 од 23. септембра 2011. године, став 15**

У конкретном случају ријеч је о поступку у којем је по службеној дужности расправљано о питању могуће повреде правила и прописа Агенције коју је евентуално починила РТВФБиХ у емисији „60 минута”. Уставни суд даље примјећује да Агенција у таквом поступку, у смислу члана 46 став 3 Закона о комуникацијама, уколико утврди постојање прекршаја, има овлашћења да сразмјерно прекршајима према починиоцу примијени извршне мјере прописане наведеном законском одредбом. Даље, Уставни суд примјећује да је у предметном поступку донесен првостепени акт којим је тај поступак обустављен јер је утврђено да РТВФБиХ предметним програмом није прекршила прописе те агенције, као и другостепени акт којим је тај првостепени акт потврђен, а против којег је апелант поднио тужбу Суду БиХ, која је оспореним рјешењем Суда БиХ одбачена позивањем на члан 25 став 3 ЗУС-а (којим је прописано да ће суд рјешењем одбацити тужбу ако утврди да је очигледно да се управним актом који се тужбом оспорава не дира у право тужиоца или у његов непосредни лични интерес заснован на закону). Имајући у виду све наведено, Уставни суд констатује да се у конкретном поступку пред Агенцијом, који је окончан актом против којег је апелант поднио тужбу Суду БиХ, није расправљало о апелантовим грађанским правима и обавезама, већ је заправо спорно било да ли је РТВФБиХ као треће лице у предметној емисији повриједио правила и прописе Агенције, те да ли у складу с тим постоје услови за примјену мјера према том лицу из члана 46 став 3 Закона о комуникацијама. У прилог томе говоре и сами апелациони наводи којима апелант указује да „поступак није вођен ради заштите апелантових субјективних права” и да је „суштина овог поступка била да [Агенција] као надлежни регулатор утврди кршење Закона о комуникацијама и Кодекса о емитовању радио-телевизијског програма и да санкционише ТВ емитера”. Дакле, с обзиром на то да се у предметном поступку није расправљало о апелантовим грађанским правима и обавезама, апелант не може да ужива заштиту права гарантованих чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, укључујући и право на приступ суду, усљед чега је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости број АП 2649/14 од 15. фебруара 2017. године, став 17**

У околностима конкретног случаја спорно недостављање извода из Централног бирачког списка ради спровођења референдума не потпада под грађански аспект.

• **Одлука о допустивости број АП 3805/16 од 15. фебруара 2017. године, став 15**

У односу на наводе о кршењу члана 25 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Уставни суд указује да наведени члан у релевантном дијелу гласи да сваки грађанин има право и могућност, без икакве дискриминације поменуте у члану 2 и без неоснованих ограничења: (...) б) да бира и да буде бирач на повременим истинским, општим, једнаким и тајним изборима који обезбјеђују слободно изражавање воље бирача. С обзиром на то да је у конкретном случају

апелант политичка странка, а не грађанин у смислу наведених одредаба, Уставни суд сматра да гаранције из члана 25 Међународног пакта о грађанским и политичким правима не могу да се примијене на предметни поступак. У вези с тим, Уставни суд указује на становиште Одбора за људска права Уједињених народа према којем је Првим факултативним протоколом уз Међународни пакт о грађанским и политичким правима Одбору за људска права (HRC) додијељена надлежност за разматрање приговора у погледу наводних повреда Пакта од државе странке Протокола (чл. 1 и 2 Факултативног протокола). То је изричито ограничено на право појединаца на подношење представки. Стога се, у правилу, приговори које у своје име подносе невладине организације, удружења, политичке странке или корпорације проглашавају недопуштеним због недостатка страначке способности (види, на примјер, Лица с инвалидитетом у Италији против Италије, представка број 163/1984). Имајући у виду наведено, ови апелантови наводи су такође *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости број АП 7518/18 од 10. јануара 2019. године, став 10**

Извршни поступак

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом када се оспорена одлука, донијета у извршном поступку, не односи на ново и посебно одређивање грађанских права у односу на одлуку донесену у парничном поступку.

- **Одлука о допустивости број АП 939/04 од 13. октобра 2005. године, став 12**

Одлуке које донесе суд у поступку извршења правоснажне пресуде не односе се на ново и посебно одређивање грађанских права у случају да апелант пропусти да изнесе у парничном поступку релевантну чињеницу, чије би изношење можда утицало на другачији исход тог парничног поступка, јер изношење те чињенице у извршном поступку није довело и није могло ни довести до новог и посебног одређивања апелантових грађанских права у односу на парнични поступак.

- **Одлука о допустивости број АП 1075/04 од 17. новембра 2005. године, став 7, извршни поступак, апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом БиХ**

Оспорено рјешење о извршењу донесено је на основу наредбе о поврату ствари, па се ради о акту суда који није донесен као резултат „утврђивања основаности кривичне оптужбе” против апеланта у кривичном поступку, будући да је тај поступак обустављен осам година прије доношења наведене наредбе. Такође, наредба о поврату ствари није резултат ни неког поступка у којем би била утврђивана апелантова „грађанска права и обавезе” у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. Стога, рјешење о извршењу које је донесено на основу наредбе која није резултат ни кривичног ни грађанског поступка не улази у оквир члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допустивости број АП 895/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 16 и 18;**
- **Одлука о допустивости број АП 1135/05 од 27. јуна 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 1236/05 од 13. јуна 2006. године, став 10;**
- **Одлука о допустивост број АП 1336/05 од 20. октобра 2006. године, став 9**

Понављање поступка

Заштита уставних права а, прије свега, процесних права, каква су она из члана 6 Европске конвенције, не може се гарантовати у поступцима у којима апеланти користе недјелотворне правне лијекове јер ови поступци не рјешавају дјелотворно питања из материјално-правног домена појединих уставних права.

- Одлука о меритуму број *АП 945/04* од 20. децембра 2005. године, став 27, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 43/06;
- Одлука о допуствости број *АП 1517/05* од 14. марта 2006. године, став 8;
- Одлука о допуствости број *АП 1159/05* од 12. априла 2006. године, ст. 7 и 8;
- Одлука о допуствости број *АП 1480/05* од 9. новембра 2006. године, став 9

Одређивање привремене мјере/мјере обезбјеђења

Привремена мјера не прејудуцира главну одлуку. Привремена мјера престаје бити на снази кад се донесе главна одлука. Она регулише привремени законски положај апеланта до завршетка главног поступка. Према томе, поступком доношења рјешења о привременој мјери се не утврђују апелантова грађанска права у смислу члана 6 Европске конвенције. Узевши ово у обзир, овај дио апелације, у којем се од Уставног суда тражи оцјена уставности рјешења се мора одбацити као недопустив јер је *ratione materiae* инкомпатибилан с Европском конвенцијом.

- Одлука о допуствости и меритуму број *АП 207/02* од 26. августа 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 48/04;
- Одлука о меритуму број *АП 743/04* од 17. новембра 2005. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/06

Поврат у пријашње стање (*restitutio in integrum*)

Поступак поврата у пријашње стање не потпада под оквир члана 6 Европске конвенције јер се не ради о поступку у којем се утврђују грађанска права и обавезе, него се само одлучује о томе да ли су испуњени формални услови да се дозволи поврат у пријашње стање. Стога је овај дио апелације *ratione materiae* инкомпатибилан с Уставом Босне и Херцеговине.

- Одлука о допуствости број *АП 1954/05* од 16. јануара 2007. године, став 7

Поступак уписа у судски регистар

У предметном поступку брисања коначног уписа у судски регистар приступања друштву страних оснивача, повећање основног капитала, брисање појединих дјелатности у унутрашњем пословању друштва и упис лица овлашћеног за заступање, те и свих накнадних уписа промјена у судском регистру које се заснивају на брисаном упису, није одлучивано о грађанским правима и обавезама апеланата, односно да тај поступак није био одлучујући за њихова приватна права и обавезе.

- Одлука о допуствости број *АП 2460/08* од 14. октобра 2008. године, став 11

Покретање кривичног поступка против трећих лица

Уставни суд примјећује да Закон о кривичном поступку за оштећеног предвиђа право да учествује у поступку као оштећена страна јер је он „лице чије је какво лично или имовинско право кривичним дјелом повријеђено или угрожено (члан 139 став 1 тачка 6). Међутим, ово право није обухваћено заштитом из члана 6 Европске конвенције. У складу с наведеним, Уставни суд закључује да је у овом дијелу апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине па је, имајући у виду одредбе члана 16 став 2 тачка 9 Пословника Уставног суда, у том дијелу апелација недопустива.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 12/02 од 19. априла 2004. године, ст. 21, 22 и 23, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 40/04**

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом уколико се апелант жали на доношење судске одлуке у разумном року у поступку у којем апелант учествује у својству оштећеног, а не окривљеног.

- **Одлука о допустивости број АП 688/04 од 17. фебруара 2005. године, став 10**

Апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом уколико се апелант жали на одлуке судова којима је одлучено о апелантовим оптужбама против трећих лица, односно уколико се апелант не жали на судске одлуке о његовој кривици.

- **Одлука о допустивости број АП 560/04 од 28. јуна 2005. године, став 14, покретање кривичног поступка против трећих лица због повреда права из радног односа**

Обрнуто тумачење члана 6 Европске конвенције, према којем би се право на правичан поступак гарантовало и некеме ко тражи утврђивање основаности кривичне оптужбе против другог лица, превазилазило би језичке оквире тумачења члана 6 Европске конвенције.

- **Одлука о меритуму број АП 949/04 од 17. новембра 2005. године, ст. 47 и 48;**
- **Одлука о допустивости број АП 1221/05 од 9. фебруара 2006. године, ст. 11 и 12;**
- **Одлука о допустивости број АП 1104/05 од 12. априла 2006. године, став 7;**
- **Одлука о допустивости број АП 1304/05 од 27. јуна 2006. године, став 12**

Није кривична оптужба

Оспореним рјешењима је Суд Босне и Херцеговине по службеној дужности преузео од Окружног суда у Требињу кривични предмет против апеланта и одлучио да се кривични поступак против њега настави у складу са Законом о кривичном поступку Босне и Херцеговине. Дакле, неспорно је да се у овој фази поступка оспореним одлукама није утврђивала основаност кривичне оптужбе против апеланта у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, па тај члан у конкретном случају није примјењив па се апелација одбацује као *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 2094/05 од 17. новембра 2005. године, став 6**
Апелантови наводи у вези с поступком за одлагање извршења кривичне санкције се не односе на утврђивање основаности било какве кривичне оптужбе против њега, у ком случају би испитивање наводних повреда права на које се апелант позива спадало у дјелокруг члана 6 Европске конвенције. Члан II(3е) Устава Босне и Херцеговине, у овом случају, не пружа шири обим заштите. Слиједи, да су ови апелантови жалбени наводи у вези с повредом права на правично суђење *ratione materiae* инкомпатибилни с Уставом Босне и Херцеговине.
- **Одлука о допуствости број АП 2054/05 од 17. новембра 2005. године, став 7**
Поступак упућивања у самицу, као дисциплинска мјера, није поступак у којем се утврђује кривична оптужба у смислу члана 6 Европске конвенције, због чега је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.
- **Одлука о допуствости број АП 2076/05 од 9. новембра 2006. године, став 13**

Не ужива заштиту коју пружају Устав БиХ и Европска конвенција

Право на „слободан рад и бављење својом професијом у оквиру прописаним законом” не постоји у Уставу Босне и Херцеговине, као ни у Европској конвенцији.

- **Одлука о допуствости број АП 750/04 од 9. децембра 2004. године, став 4**

Поступак признавања стране судске одлуке

Поступак у којем се само одлучује постоје ли законски услови за признање стране судске одлуке или не, без одлуке о меритуму предмета, не потпада у оквир члана 6 Европске конвенције нити у оквир члана 1 Протокола број 1 уз ову конвенцију.

- **Одлука број У 16/03 од 17. марта 2004. године, став 16;**
- **Одлука о допуствости број АП 1199/05 од 9. маја 2006. године, став 8**

Развод брака

Права и слободе предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини. У тачки 3 члана II Устава Босне и Херцеговине дат је каталог права за сва лица на територији Босне и Херцеговине у којем се, у смислу ове уставне одредбе, не налази право на развод брака.

- **Одлука о допуствости број АП 136/02 од 15. јуна 2004. године, став 5**

Апелација *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом БиХ

Супротно дотадашњој пракси да се ради о апелацијама које су *ratione personae* инкомпатибилне с Уставом БиХ, закључено је да Европска конвенција пружа минимум заштите у погледу људских права и основних слобода, док Устав Босне и Херцеговине даје ширу заштиту. У складу с наведеним, а имајући у виду да Устав Босне и Херцеговине не садржи прецизне одредбе о функционисању државних

органа, Уставни суд сматра да је потребно да измијени своју досадашњу праксу и да дозволи државним органима подношење апелација у складу с Пословником Уставног суда.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 39/03 од 27. фебруара 2004. године, ст. 12-15, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 19/04**

Босна и Херцеговина није одговорна *ratione personae* у вези с исплатом старе девизне штедње у односу на Љубљанску банку д.д. Љубљана, Главна филијала Сарајево, и Инвестбанку Београд, те се Босна и Херцеговина не може сматрати одговорном за обавезу исплате старе девизне штедње апелантима јер су оне настале на територији других држава. Слиједи да су апелације инкомпатибилне *ratione personae* с одредбама члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 164/04 од 1. априла 2006. године, став 68, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/06, стара девизна штедња**

Нема одговорности Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине у погледу исплате старе девизне штедње депоноване код Инвестбанке Београд и Југословенске извозне и кредитне банке Београд због тога што је апелација *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број АП 498/05 од 27. јуна 2006. године, став 10, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 77/06**

Апелација је *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом ако се као апелант појави Кантонално јавно правобранилаштво, а чињенице конкретног предмета указују да се не ради о апелантовој својини, већ о државном капиталу.

- **Одлука о допустивости број АП 929/06 од 17. априла 2008. године, став 8, поступак за утврђивања ништавости уговора о откупу стана за који апелант као заступник Кантона тврди да је својина Републике Босне и Херцеговине (државни капитал)**

Уставни суд нема надлежност да испитује одлуке судова ван Босне и Херцеговине. Према томе, апелација поднесена против одлуке Европског суда је *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости број АП 2815/07 од 14. јула 2008. године, став 7**

Уставни суд сматра да у конкретном случају Босна и Херцеговина није имала позитивну обавезу да обезбиједи апеланткињи дјелотворан правни лијек за накнаду штете коју је проузроковала међународна организација са специјалним статусом, нарочито када је такав правни лијек обезбијеђен путем те међународне организације, односно њеног осигуравача. Уставни суд сматра да Босна и Херцеговина у конкретном случају не може да буде одговорна за накнаду штете коју је апеланткиња претрпјела у возилу UNHCR-а, нити за обезбијеђење посебног правног лијека у таквим случајевима, па је апелација, *ratione personae*, недопустива.

- **Одлука о допустивости број АП 1898/06 од 26. фебруара 2009. године, став 11**

Уставни суд нема надлежност да испитује одлуке органа који није у надлежности Босне и Херцеговине. Према томе, апелација поднесена против одлуке високог

представника, односно акта Уједињених нација је *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 3879/08 од 15. априла 2009. године, став 14, апелација поднесена против налога супервизора за Брчко;**
- **Одлука о допуствости број АП 1424/07 од 16. јула 2009. године, став 6**

Уставни суд подсјећа на јасно прописану одредбу члана VI/36) Устава БиХ према којој: „Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини,” те је неспорно да има надлежност да рјешава апелацију с обзиром да су апелацијом оспорене одлуке судова у Босни и Херцеговини којима се одлучивало о апелантовом радно-правном статусу. Међутим, с обзиром да су оспорене одлуке донесене искључиво на основу одлуке високог представника, у односу на које је Европски суд закључио да Босна и Херцеговина нема одговорност, Уставни суд закључује да је апелација *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 680/07 од 13. маја 2009. године, став 13, престанак радног односа по одлуци високог представника**

Сродници наводних жртава кршења људских права морају доказати да патња којој су због повреде људских права својих сродника изложени, својим обимом и интензитетом, превазилази емоционални стрес којем су неизбежно изложени сродници жртава наводних повреда људских права. Уколико то не докажу њихове се пријаве одбацују као *ratione personae* неспојиве с Европском конвенцијом (види, Европски суд за људска права, *Onay против Турске*, пресуда од 20. септембра 2007. године, ст. 23 и 24).

- **Одлука о допуствости број АП 595/07 од 17. септембра 2009. године, став 9, у конкретном случају апеланткиња ничим није документовала да је њен син изложен нехуманом третману због којег би и сама апеланткиња, као његов близак сродник, била изложена патњи која својим обимом и интензитетом превазилази уобичајену патњу сродника наводних жртава повреде људских права**

Босна и Херцеговина нема одговорност за одлуку комесара ИРТФ-а којом је апеланту одузето привремено овлашћење за вршење полицијске дужности, а која је донесена у оквиру мандата Мисије Уједињених нација у Босни и Херцеговини. Сходно томе, апелација је *ratione personae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 2746/09 од 11. фебруара 2010. године, став 10;**
- **Одлука о допуствости број АП 2894/09 од 11. фебруара 2010. године, став 12**

Апелација *ratione temporis* инкомпатибилна с Уставом БиХ

Уставни суд није надлежан да разматра питања која су се десила прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине. Међутим, Уставни суд има надлежност да

размотри чињенице у вези с догађајима који су се десили прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине у сврху добијања додатних информација.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 752/04 од 18. јануара 2005. године, став 20, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 44/05, исплата „ратних” плата**

У складу с надлежностима Уставног суда, *ratione temporis* је инкомпатибилно да одлучује да ли су догађаји који су се десили прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине, 14. децембра 1995. године, повриједили људска права. Спорно рјешење на које се апелант жали донијето је 1. марта 1994. године, дакле односи се на догађај који се десио прије 14. децембра 1994. године. Из овога произлази да је апелација, која се односи на наведено рјешење о престанку радног односа, *ratione temporis* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број АП 147/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

Уставни суд нема надлежност *ratione temporis* испитивати наводе у вези с национа-лизацијом која је спроведена прије ступања Устава Босне и Херцеговине на правну снагу, 14. децембра 1995. године (види Европски суд, *Jasiūnienė protiv Литваније*, пресуда од 6. марта 2003. године, апликација број 41510/98, став 38).

- **Одлука о допуствости број АП 2361/06 од 10. јануара 2008. године, став 9**

У конкретном случају апеланти траже да се спроведе службена истрага којом ће се утврдити околности смрти и ко је одговоран за смрт члана њихове породице, те да се кривци казне у складу са законом. Таква истрага до сада није покренута. Наводне повреде су, стога, повреде које и даље трају, па Уставни суд има надлежност *ratione temporis* да у том погледу разматра ову апелацију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број АП 1107/06 од 27. фебруара 2008. године, став 22, пропуст власти да спроведу истрагу о околностима смрти сина апеланата**

Покренут истовјетан поступак пред Домом за људска права

У конкретном случају апелант је поднио апелацију Уставном суду са захтјевом да му се накнади штета причињена његовој породици у току Другог свјетског рата. У вези с тим, Уставни суд запажа да се апелант по истом питању претходно обратио Дому/Комисији, о којем је одлучено коначном и обавезујућом Одлуком о прихватљивости број ЦХ/03/14198 од 4. октобра 2004. године. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да је предметна апелација недопустива јер је апелант претходно покренуо истовјетан поступак пред Домом, односно Комисијом.

- **Одлука о допуствости број АП 408/08 од 13. маја 2008. године, став 4**

Није допуњена/прецизирана апелација

У одговору на тражење Уставног суда да допуни/прецизира апелацију апелантов пуномоћник је поновио уопштене наводе из апелације, не наводећи која апелантова права из Устава Босне и Херцеговине сматра да су повријеђена, нити је доставио доказе на којима се заснива апелација.

- **Одлука број У 7/03 од 23. априла 20004. године, став 6**

У конкретном случају апелација није садржавала неопходне елементе из члана 19 став 2 тач. 1 и 2 Правила Уставног суда, а у остављеном року апеланти нису допунили/прецизирали апелацију због чега је одбачена као недопуштена.

- **Одлука о допустивости број АП 902/05 од 12. априла 2006. године, ст. 5 и 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 964/05 од 12. априла 2006. године, став 4**

Апелација преурањена

Апелација је преурањена у случају кад је поднесена против одлуке донесене у извршном поступку, а пред надлежним Општинским судом тече поступак о допустивости извршења.

- **Одлука о допустивости број У 28/03 од 17. маја 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 41/04, став 7**

Према Закону о парничном поступку (члан 364), иако је према домаћем законодавству ревизија сврстана у ванредне правне лијекове, ефекти које она може да произведе за странке, уколико је допуштена, је сврставају у исту раван као и редовне правне лијекове. Сходно томе, а у циљу испуњавања формалних услова из члана 15 став 3 и члана 16 став 2 Пословника Уставног суда, неопходно је исцрпити и овај правни лијек. У конкретном случају, поступак о предмету је у току пред Врховним судом Федерације Босне и Херцеговине по захтјеву за ревизију.

- **Одлука о допустивости број У 78/03 од 25. јуна 2004. године, став 13;**
- **Одлука о допустивости број АП 1134/05 од 18. маја 2005. године, ст. 8. и 9;**
- **Одлука о допустивости број АП 969/05 од 28. јуна 2005. године, став 6**

Апелација је преурањена уколико је предмет апеланта након поступка по жалби пред Врховним судом враћен првостепеном суду на поновни поступак.

- **Одлука о допустивости број АП 616/04 од 9. децембра 2004. године, став 7**

Апелација је преурањена уколико је предмет оспоравања апелацијом рјешење које не представља „коначно одлучење о апелантовим грађанским правима и обавезама”, односно не представља коначну одлуку о апелантовом тужбеном захтјеву.

- **Одлука о допустивости број АП 650/04 од 28. јуна 2005. године, став 6**

У односу на апелантове жалбене наводе који се тичу права на правично суђење предметна апелација је преурањена, с обзиром да рјешење Суда БиХ о продужењу притвора апеланту, које се побија апелацијом, није одлука која би представљала резултат цјелокупног кривичног поступка против апеланта и који је тренутно у фази поновног извођења доказа, и који, дакле, још није окончан.

- **Одлука о меритуму број АП 252/05 од 12. априла 2006. године, став 25, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/06;**
- **Одлука о меритуму број АП 542/05 од 14. марта 2006. године, став 24, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/06;**
- **Одлука о допустивости број АП 2162/05 од 17. новембра 2005. године, став 14**

У конкретном случају, апелација је преурађена јер је поднесена прије одлуке Врховног суда о ревизији. Након доношења одлуке о ревизији, без обзира на врсту и разлоге те одлуке, апелант има могућност да поново поднесе апелацију у којој је, у смислу члана 19 став 3 Правила Уставног суда, дужан на прописаном обрасцу апелације под тачком 8а) остале одлуке навести и ову одлуку Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 909/05 од 12. априла 2006. године, став 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1277/05 од 27. јуна 2006. године, став 10**

У конкретном случају, против оспореног рјешења Управе апелант је изјавио жалбу Кантоналном министарству стамбених послова у Сарајеву. Према наводима из апелације Кантонално министарство стамбених послова у Сарајеву још није донијело одлуку о жалби. Слиједи да је апелација преурађена.

- **Одлука о допуствости број АП 1077/05 од 18. маја 2005. године, став 8**

У конкретном случају поступак у предмету против апеланта, по приједлогу Установе за одузимање родитељског права апеланту је у току пред Општинским судом, па слиједи да је апелација преурађена.

- **Одлука о допуствости број АП 1278/05 од 13. јула 2005. године, став 7**

У конкретном случају поступак по предмету апелације је у току пред Кантоналним судом којем је поднесена тужба у управном спору, па слиједи да је предметна апелација преурађена.

- **Одлука о допуствости број АП 1302/05 од 13. септембра 2005. године, став 6;**
- **Одлука о допуствости број АП 2075/05 од 12. септембра 2006. године, став 10**

У конкретном случају, апеланти нису покренули никакав поступак у којем би дошли до коначне пресуде, односно одлуке која би могла да буде предмет преиспитивања од стране Уставног суда, па слиједи да је апелација преурађена.

- **Одлука о допуствости број АП 2106/05 од 17. новембра 2005. године, став 6**

Имајући у виду досљедну праксу Европског суда и своју сопствену, преовлађујућу јуриспруденцију, Уставни суд закључује да оспорено рјешење Суда БиХ није одлука која у било ком дијелу представља резултат цјелокупног кривичног поступка против апеланата у смислу утврђивања основаности „кривичне оптужбе” против њих јер су оспореним рјешењима само ријешена процедурална питања, односно одлучено је о основаности претходних приговора апеланата против оптужнице, укључујући и питање стварне надлежности. Будући да је поступак утврђивања основаности „кривичне оптужбе” против апеланата у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције у току пред Судом БиХ, слиједи да су конкретне апелације преурађене.

- **Одлука о допуствости број АП 785/08 од 31. јануара 2009. године, став 29, стварна надлежност, испитивања права на правично суђење у односу на питање стварне надлежности када кривични поступак још није окончан;**
- **Одлука о допуствости број АП 894/09 од 30. маја 2009. године, став 10**

Неисцрпљивање правних лијекова

С обзиром да је жалба изјављена на првостепено рјешење била неблаговремена за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих ефективних правних лијекова могућих према закону.

- Одлука о допустивости број У 21/03 од 23. марта 2004. године, став 4;
- Одлука о допустивости број АП 1181/05 од 13. јуна 2006. године, ст. 7 и 8

У случају када су редовни судови одбацили тужбу као неблаговремену и нису одлучивали о меритуму не постоје правне претпоставке за разматрање апелације јер апелант, у складу с правилима о исцрпљивању правних лијекова, није дошао до одлуке која се може сматрати коначном и против које се може поднијети апелација Уставном суду.

- Одлука о допустивости број У 92/03 од 17. марта 2004. године, став 8;
- Одлука о допустивости број АП 1247/05 од 20. децембра 2005. године, ст. 10 и 11;
- Одлука о допустивости број АП 1295/05 од 27. јуна 2006. године, став 6;
- Одлука о допустивости број АП 1473/05 од 12. септембра 2006. године, став 9

Апеланткиња је пропустила да искористи законску могућност да уложи ревизију против оспорене пресуде Кантоналног суда у складу са чланом 26 Закона о ванпарничном поступку. Дакле, апеланткиња је могла да уложи ревизију, али то није учинила, па сходно томе за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих ефективних правних лијекова могућих по закону.

- Одлука о допустивости број У 29/03 од 19. априла 2004. године, став 12, ванпарнични поступак за одређивање носиоца станарског права;
- Одлука о допустивости број АП 1141/05 од 9. маја 2006. године, став 6

Неизјављивањем приговора у редовном прекршајном поступку апелант је пропустио да исцрпи ефективне правне лијекове могуће по закону.

- Одлука о допустивости број АП 687/04 од 29. септембра 2004. године, став 8

Апелација не испуњава услов исцрпљивања правних лијекова могућих по закону уколико апеланти нису испоштовали рок за подношење жалбе против рјешења првостепеног органа управе, те да након рјешења другостепеног органа управе против тих рјешења нису покренули управни спор. [...] Тужба у управном спору против коначних рјешења органа управе се сматра ефективним правним лијеком и он се мора исцрпити прије подношења апелације.

- Одлука о допустивости број АП 565/04 од 9. децембра 2004. године, став 7

У конкретном случају, апелантов приједлог за извршење је одбијен као неуредан, што значи да није испуњавао формалне услове тог правног лијека, па се побијано рјешење не може сматрати коначном одлуком, односно апелант није исцрпио правне лијекове могуће по закону.

- Одлука о допустивости број АП 355/04 од 23. марта 2005. године

Услов исцрпљивања правних лијекова није испуњен уколико је апеланткиња пропустила да, због недоношења одлуке о жалби у законом прописаном року, покрене управни спор.

• **Одлука о допуствости број АП 683/04 од 23. марта 2005. године, став 6**

У конкретном случају, слиједећи погрешну правну поуку апелант је поднио тужбу Суду Босне и Херцеговине против наведеног рјешења као коначног управног акта. Међутим, ефективни правни лијек који је апеланту био на располагању је тужба надлежном редовном суду ради покретања радног спора. Апелант не треба да сноси посљедице погрешне правне поуке, дате у наведеном рјешењу, али ни чињеница да је таква поука дата не може да успостави стварну надлежност Суда Босне и Херцеговине за рјешавање у конкретном случају. У правилу, у случају погрешно дате правне поуке у одлукама које се могу побијати неким од прописаних правних лијекова, заинтересоване странке су у обавези да користе прописане правне лијекове, а не оне који су наведени у погрешној поуци. Према томе, апелант је био дужан да поднесе тужбу надлежном редовном суду ради покретања радног спора.

• **Одлука о допуствости број АП 309/04 од 12. априла 2005. године, став 12**

У конкретном случају, апелант оспорава рјешење Федералне комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду против којег је могао да поднесе тужбу надлежном општинском суду, како је наведено и у правној поуци оспореног рјешења. Међутим, ово правно средство апелант није користио, па произлази да за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

• **Одлука о допуствости број АП 970/05 од 18. маја 2005. године, став 7**

У конкретном случају апеланткиња оспорава рјешење Управе против којег је било могуће изјавити жалбу другостепеном органу управе - Кантоналном министарству. Како апеланткиња није дошла до коначне одлуке у свом случају, која би могла да буде предмет преиспитивања пред Уставним судом, већ је апелацију поднијела против првостепеног рјешења, слиједи, да за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

• **Одлука о допуствости број АП 1071/05 од 18. маја 2005. године, став 8;**

• **Одлука о допуствости број АП 1287/05 од 20. октобра 2006. године, став 6**

Апеланти су у апелацији навели да им је онемогућен повратак у њихове непокретности јер су усљед ратних дејстава уништене, те им је тако нанесена и материјална и нематеријална штета. Из навода апелације и приложене документације произлази да апеланти нису покренули никакав поступак ради накнаде штете у складу с позитивним прописима како би дошли до коначне одлуке која би била предмет побијања пред Уставним судом, односно нису исцрпили ефективне правне лијекове у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 1303/05 од 13. септембра 2005. године, став 4;**

• **Одлука о допуствости број АП 965/05 од 12. априла 2006. године, став 5;**

• **Одлука о допуствости број АП 1254/05 од 27. јуна 2006. године, став 4;**

• **Одлука о допуствости број АП 1633/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

Апеланткињин захтјев за заштиту слобода и права појединаца у вези с рјешењем Министарства од 1. јула 2005. године одбачен је оспореним рјешењем, уз образложење да је апеланткињи била обезбијеђена судска заштита у виду покретања

управног спора који апеланткиња није покренула. Дакле, апеланткиња, у смислу принципа наведеног у претходном ставу ове одлуке, није испоштвала формалне захтјеве овог правног лијека и није дошла до коначне одлуке која би могла да буде предмет испитивања од стране Уставног суда. С обзиром на наведено, у односу на овај дио апеланткињиних навода, апеланткиња је пропустила да исцрпи дјелотворан правни лијек у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 2111/05 од 16. јануара 2006. године, став 8**

У конкретном случају апеланткиња против рјешења Федералне комисије није тужбом покренула управни спор према одредбама Закона о управним споровима, те тако покушала исходovati мериторну судску одлуку у циљу заштите својих права. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 1475/05 од 9. фебруара 2006. године, став 5;**
- **Одлука о допуствости број АП 898/05 од 12. априла 2006. године, став 5**

У конкретном случају, апелант се, у суштини, жали на неизвршење одлуке Комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду. Међутим, апелант није поднио приједлог за извршење ове одлуке, иако је имао ту могућност у складу са чланом 215 Закона о извршном поступку. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 1339/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допуствости број АП 1418/05 од 12. септембра 2006. године, став 6**

Уколико апеланти сматрају да имају одређено новчано потраживање према „Сарајево осигурању” дд Сарајево због неисплаћивања дивиденди, имају могућност да своја потраживања остваре у одговарајућем судском поступку, а што апеланти нису учинили. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 1351/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допуствости број АП 1885/05 од 14. марта 2006. године, став 9**

У конкретном случају, поступак у апелантовом предмету није завршен јер надлежни орган није одлучио о његовом захтјеву. Међутим, апелант није поднио жалбу надлежном другостепеном органу, односно није поднио жалбу другостепеном органу као да је његов захтјев одбијен, иако је такву могућност имао сходно одредби члана 216 став 3 Закона о управном поступку Федерације БиХ. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 1101/05 од 9. фебруара 2006. године, став 6**

Када апелант против рјешења о одређивању и продужавању притвора, против којих је имао право улагања жалбе, дјелотворног правног лијека, и о том праву био поучен, није улагао жалбу, слиједи да нису исцрпљени правни лијекови могући према закону.

- **Одлука о меритуму број АП 263/05 од 14. марта 2006. године, став 17, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/06;**

- **Одлука о допуствости број АП 1346/05 од 13. јула 2005. године, став 9**

Апеланти сами наводе да нису покретали никакву тужбу за заштиту уставног права на имовину. С обзиром да члан 16 став 1 Правила Уставног суда предвиђа да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону, из тога произлази да је неопходан услов за оцјену да ли су повријеђена нечија уставна права постојање пресуде или одлуке надлежних органа односно судова. У конкретном случају апеланти нису покренули ни парнични ни управни поступак ради утврђивања повреде њихових својинских права пред надлежним органима. Према томе, за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допуствости број АП 1139/05 од 14. марта 2006. године, ст. 5 и 6**

Како одредбама Закона о кретању и боравку странаца и азилу није експлицитно одређено да се против другостепеног рјешења којим је одбијен апеланткињин захтјев за одобрење привременог боравака у Босни и Херцеговини не може покренути управни спор, произлази да апеланткиња прије подношења апелације Уставном суду није исцрпила све расположиве правне лијекове могуће по закону.

- **Одлука о допуствости број АП 893/05 од 12. априла 2006. године, став 7**

Апеланткиња није предочила било какав доказ којим би поткријепила своје наводе да је поднијела тужбу надлежном суду против Одлуке Комисије за приговоре послодавца, те покушала исходovati мериторну одлуку у циљу заштите својих права у складу са чланом 83 Закона о основним правима из радног односа. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 911/05 од 12. априла 2006. године, ст. 6 и 7**

У конкретном случају апеланткиња је пропустила да искористи расположиви дјелотворни правни лијек, односно да против оспореног рјешења Основног суда изјави жалбу Окружном суду, због чега апеланткиња није исцрпила све правне лијекове који су могући по закону. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 1142/05 од 9. маја 2006. године, став 6;**

- **Одлука о допуствости број АП 1217/05 од 9. маја 2006. године, став 7;**

- **Одлука о допуствости број АП 1227/05 од 9. фебруара 2006. године, став 13;**

- **Одлука о допуствости број АП 1480/05 од 9. новембра 2006. године, став 13**

Очигледно је да се у околностима овог случаја апелантов тужбени захтјев односио на правна и процесна питања која се тичу управног поступка и која нису могла да буду расправљена у парничном поступку пред редовним судовима. У таквој ситуацији, апелант је морао да поднесе предметни захтјев надлежном органу управе или да оправда немогућност подношења захтјева стварно надлежном органу, тј. исцрпљивање правних лијекова. Према томе, за мериторно разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допуствости број АП 1153/05 од 9. маја 2006. године, став 15**

- **Одлука о допуствости број АП 1772/05 од 27. јуна 2006. године, став 8**

У конкретном случају, апелант није доставио никакав доказ да се жалио, односно подносио притужбу на повреду својих права руководицу КПЗ Фоча и Министарству правде, па за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 1237/05 од 9. маја 2006. године, став 6;**
- **Одлука о допустивости број АП 1719/05 од 20. септембра 2006. године, ст. 22 и 23**

Пошто је апеланткиња пропустила да изјави жалбу због недоношења одлуке од стране Кантоналне комисије за имплементацију члана 143 Закона о раду, њена апелација поднесена Уставном суду мора да буде одбачена као недопустива јер за разматрање апелације није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону.

- **Одлука о допустивости број АП 1354/05 од 9. маја 2006. године, став 8**

У конкретном случају, апеланткиња ради утврђивања висине износа породичне пензије и исплате разлике неисплаћених пензија у готовом новцу, умјесто сертификата, није покренула никакав поступак пред надлежним Федералним заводом за пензијско-инвалидско осигурање у складу с позитивно-правним прописима, односно захтијевала доношење одлуке и исцрпила остале расположиве правне лијекове како би дошла до коначне и мериторне одлуке која би могла да буде предмет испитивања од стране Уставног суда. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих по закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допустивости број АП 2146/05 од 9. маја 2006. године, став 4**

У конкретном случају апеланти нису дошли до коначне и мериторне одлуке која би могла да буде предмет испитивања пред Уставним судом. Стога, апеланти подношењем тужбе Кантоналном суду против тужене која није пасивно легитимисана, нису ефективно исцрпили правне лијекове, већ су само формално поднијели тужбу, на основу које редовни судови нису могли мериторно одлучивати јер она није испуњавала формалне услове тог правног лијека. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допустивости број АП 1256/05 од 27. јуна 2006. године, став 9**

Апелант у поступку извршења правоснажне пресуде, као тражилац извршења, има могућност да од Општинског суда тражи доношење рјешења којим ће туженима суд изрећи новчану казну због неизвршења и тако их обавезати да изврше пресуду, односно апеланта врате на посао. Затим, у вези с апелантовим захтјевом Уставном суду да му се призна радни стаж, апелант има могућност да, у смислу члана 53 Закона о парничном поступку против послодавца покрене парнични поступак ради уплате доприноса и тако дође до коначне одлуке која би могла да буде предмет испитивања од стране Уставног суда. Дакле, апелант није исцрпио дјелотворне правне лијекове могуће по закону у смислу члана 16 став 1 Правила Уставног суда, те тако није испуњен један од основних формалних услова за разматрање апелације од стране Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број АП 1338/05 од 27. јуна 2006. године, ст. 7 и 9;**
- **Одлука о допуствости број АП 1388/05 од 27. јуна 2006. године, став 4**

Неблаговременим подношењем жалбе надлежном управном органу апелант није ефективно исцрпио правне лијекове, већ је само формално ван рока поднио жалбу, на основу које управни и судски органи нису могли да мериторно одлучују јер она није испуњавала формалне услове тог правног лијека.

- **Одлука о допуствости број АП 1842/05 од 13. јуна 2006. године, став 6**

У конкретном случају апеланткиња је могла да тужбом код надлежног редовног суда у парничном поступку оспорава Споразум о исплати дуга који је потписала с Владом РС, односно тражи раскид наведеног споразума јер је своју изјаву о одрицању права на исплату камате дала усљед мана воље, односно у заблуди, под принудом или преваром, те након тога да тражи исплату законске затезне камате.

- **Одлука о допуствости број АП 2040/05 од 20. октобра 2006. године, став 7**

У документацији списка пред Уставним судом нема доказа да је апеланткиња покренула парнични поступак пред надлежним судом због несталих покретних ствари из њеног стана. Према томе, пошто апеланткиња није покренула парнични поступак против оптужене ради намирења свога потраживања, како ју је и упутио кривични суд, Уставни суд констатује да није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону у односу на члан III(3к) Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости број АП 2057/05 од 20. октобра 2006. године, став 10**

Апеланткиња је пропустила да тражи понављање управног поступка у коме је донесено коначно спорно првостепено рјешење, а који би се поновио и била би донесена нова одлука да је у том смислу поднесен приједлог. Према томе, пошто није испуњен услов исцрпљивања свих правних лијекова могућих према закону, апелација се не може разматрати.

- **Одлука о допуствости број АП 2177/05 од 9. новембра 2006. године, став 11**

У конкретном случају, Уставни суд запажа да је Општински суд оспореном пресудом апеланту прво изрекао казну од двије године затвора која је предвиђена споразумом о признању кривице између апеланта и Кантоналног тужилаштва, а затим је, примјеном одредбе члана 54 КЗФБиХ, на коју упућује одредба члана 56 став 1 КЗФБиХ, изрекао јединствену казну затвора у трајању од двије године и два мјесеца. Будући да је изречена јединствена казна затвора изашла из оквира санкције предвиђене споразумом који је суд прихватио, апелант је имао право против те изречене јединствене казне поднијети жалбу у којој би оспорио то што суд у јединствену казну није урачунао и раније изречену казну затвора у трајању од једне године и два мјесеца по Пресуди Општинског суда број 07-58-К-02142707-К од 4. фебруара 2008. године, те правилност опозива условне осуде изречене Пресудом тог суда број К-009723/06 од 20. јуна 2006. године, што су питања која је поставио у апелацији. У том поступку апелант би, дакле, оспоравао примјену других одредби КЗФБиХ (члан 56), а не примјену одредби ЗКПФБИХ којим је регулисан институт „признања кривице” у којем се, према изричитој законској одредби члана 246 став 4 тачка ц) ЗКПФБИХ, „не може поднијети жалбу на кривично-правну санкцију која ће му бити изречена.”

• **Одлука о допуствости број АП 3246/08 од 29. јуна 2011. године, став 13**

Уставни суд подсјећа да право на доношење одлуке у разумном року представља само један од аспеката права на правично суђење који гарантује апелантима да, и без испуњавања осталих услова неопходних за допуствост апелације у смислу члана 18 Правила Уставног суда (мериторна одлука, рок, исцрпљивање правних лијекова и др.), могу да поднесу апелацију у току трајања поступка пред редовним судовима. Смисао ове одредбе је омогућавање Уставном суду да разматра апелацију само у погледу дужине поступка како би својом одлуком омогућио апелантима да у разумним роковима дођу до коначне одлуке, што је основни смисао и крајњи циљ сваког судског поступка. Стога би у ситуацији кад сам апелант не изјави приговор и тиме изгуби могућност да дође до коначне одлуке у предметном извршном поступку било илузорно очекивати да ће Уставни суд пружити заштиту само у односу на овај аспект права на правично суђење и поред чињенице да апелант због неисцрпљивања правног лијека неће испунити први и основни услов допуствости, а то је коначна одлука. Таквим би поступањем Уставни суд овај аспект права на правично суђење свео на пуки формализам, односно обезвриједио би значај механизма који омогућава Уставном суду да у току трајања поступка реагује, односно наложи редовним судовима да донесу одлуку. Супротно тумачење гаранција које пружа овај члан довело би до тога да би редовни судови имали читав низ судских поступака у којим апеланти уопште не желе да исходе коначну одлуку, али ће због могућности које пружа право на доношење одлуке у разумном року као сегмент права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције покретати и истрајавати на вођењу оваквих поступака с надом да ће због евентуалног кршења овог права моћи добити накнаду нематеријалне штете сходно члану 74 Правила Уставног суда.

• **Одлука о допуствости број АП 4265/14 од 19. априла 2017. године, став 17, разуман рок, извршни поступак**

Привремене мјере – усвојене

Апеланткиња је Уставном суду предочила довољно доказа о наводном кршењу њених права, а који би могли да буду основ за усвајање привремене мјере. Она је, исто тако, дала Уставном суду довољно чињеница које оправдавају њену бојазан да би извршењем наведених пресуда могле наступити неотклоњиве штетне посљедице с обзиром на најављени убрзани процес приватизације у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине.

• **Одлука о привременој мјери број АП 214/03 од 19. априла 2004. године, став 13, пренос права располагања на непокретностима**

Уставни суд налази да је очигледно да околности ових случајева, у вези с оба апеланта, покрећу питање из члана 7 став 1 Европске конвенције, а у вези с чланом 6 став 1 Европске конвенције. Овакав закључак односи се на приговоре апеланата да им је недопуштеном примјеном кривичног законодавства ускраћено Уставом Федерације Босне и Херцеговине конституисано право на имунитет од кривичног гоњења у кривичним поступцима који се против њих воде пред Кантоналним судом.

• **Одлука о привременој мјери број АП 72/04 од 19. априла 2004. године, став 6**

Евентуално омогућавање откупа предметног стана привременом кориснику, а да се није мериторно и коначно одлучило о апелантовом праву на поврат предметног стана у његов посјед, погађа, правно и фактички, апеланта и пријети да доведе до неотклоњиве штете. С друге стране, остваривање права, као и њихово одузимање, у управном поступку не смије да буде на штету права других лица јер то би водило ка правној анархији. Из ових разлога, због неблагоприятности доношења одлуке о поврату стана у посјед, могле би да наступе неотклоњиве штетне посљедице за апеланта. С друге стране, не постоји блажа мјера којом би се постигао исти циљ. Ово су довољни разлози да Уставни суд оцијени да су испуњени услови да, до доношења мериторне одлуке, донесе привремену мјеру којом се привременом кориснику привремено забрањује откуп спорног стана.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1404/05 од 13. септембра 2005. године, став 14**

Остваривање права, као и њихово одузимање, у судском поступку мора да буде у складу са законом и не смије да буде на штету права других лица јер то би водило ка правној анархији. Из ових разлога, због фактичке немогућности приступа суду и неблагоприятности доношења одлуке о апелантовом тужбеном захтјеву за поништење спорног купопродајног уговора, а омогућавањем располагања спорним непокретностима од стране туженог, могле би да наступе неотклоњиве штетне посљедице за апеланта. Уставни суд не види блажу мјеру којом би се постигао исти циљ спречавања или ограничавања будуће штете.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1925/05 од 13. октобра 2005. године, став 14**

У околностима конкретног случаја, када чињенице предмета указују *prima facie* на постојање одређених пропуста у поступку који су могли да имају одлучујући значај на исход поступка, потребно је усвојити привремену мјеру.

• **Одлука о привременој мјери број АП 1926/05 од 23. марта 2006. године, став 11**

Уставни суд сматра да су предметном апелацијом покренута озбиљна питања која се тичу, прије свега, мијешања у апелантово уставно право на мирно уживање имовине заштићено чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Наиме, Уставни суд је, полазећи од свих чињеница из конкретног предмета, посебно имао у виду да се ради о очигледном несразмјеру између апелантовог дуговања и непокретности које се продају, што је у коначници резултирало доношењем закључка од 11. априла 2019. године којим је одређено и прво рочиште за продају седам апелантових непокретности укупне вриједности од 44.249,50 КМ због наплате дуга од 64,90 КМ. Стога, Уставни суд изнесене разлоге сматра довољним за процјену како су испуњени услови да се до доношења коначне одлуке привремено обустави спровођење извршних радњи у предмету Општинског суда број 41 0 И 035764 17 Ком 3, сматрајући читим да одгода извршења није супротна јавном интересу, нити би се том одгодом лицима која имају правни интерес за спровођење извршења у конкретном случају нанијела већа штета, као и то да би спровођење извршних радњи у предметном поступку

апеланту могло проузроковати штету која би се тешко могла поправити, а с друге стране је у интересу правилног вођења поступка пред Уставним судом.

- **Одлука о привременој мјери број АП 1926/05 од 22. маја 2019. године, став 15**

Привремена мјера – одбијена

Основаност апелације се испитује одвојено од основаности захтјева за доношење привремене мјере. Дакле, разлози којима се руководи Уставни суд приликом усвајања или неусвајања захтјева за доношење привремене мјере различити су од разлога којима се Уставни суд руководи приликом одлучивања о апелацији. Разлози и докази које су апеланти навели у погледу наводних кршења уставних права оспореном пресудом не могу се аналогно примијенити приликом одлучивања о основаности захтјева за доношење привремене мјере. Стога, слиједи да апеланти морају да посебно образложе и докажу зашто траже доношење привремене мјере. У конкретном случају, апеланти нису понудили никакве доказе, нити конкретне наводе који иду у прилог томе да се усвоји њихов захтјев за доношење привремене мјере због наступања неотклоњивих штетних посљедица. На основу изложеног, захтјев апеланата је неоснован.

- **Одлука о привременој мјери број АП 901/05 од 26. априла 2005. године, ст. 8 и 9;**
- **Одлука о привременој мјери број АП 966/05 од 18. маја 2005. године, ст. 7 и 8;**
- **Одлука о привременој мјери број АП 1057/05 од 18. маја 2005. године, ст. 11 и 12**

Право на слободу личности и друга права која из њега произлазе заштићено је чланом 5 Европске конвенције и представља једно од најважнијих права сваке особе. Међутим, надлежни органи, у току поступка, имају право да у складу с позитивноправним прописима, лише лице овог права. У таквим околностима, Уставни суд може да преиспитује оправданост лишавања овог права, уколико апелант, у поступку пред Уставним судом, докаже да је до лишавања дошло супротно Уставу Босне и Херцеговине и Европској конвенцији, о чему апелант мора да пружи доказе за своје тврдње. Међутим, лице које се без ваљаног основа позива на ово право, са захтјевом да се обустави извршење кривичне санкције изречене у законитом поступку, не може да тражи обуставу извршења те кривичне санкције. У конкретном случају, апелант није навео никакве чињенице и разлоге, нити доставио доказе у погледу могућности наступања неотклоњивих штетних посљедица, које су у супротности са законитим циљем који се жели постићи. У недостатку оваквих навода, који би били поткријепљени адекватним доказима, Уставни суд је одлучио да одбије захтјев за доношење привремене мјере.

- **Одлука о привременој мјери број АП 1065/05 од 18. маја 2005. године, ст. 7 и 10**

Захтјев за преиспитивање – усвојен

Након доношења одлуке чије се преиспитивање тражи, Уставни суд је у својим каснијим одлукама бр. У 1/02 од 19. новембра 2004. године (тачка 36) и У 77/03

од 19. новембра 2004. године (тач. 27 и 28), у погледу утврђивања да ли се у конкретним случајевима радило о „дому” апеланата у смислу члана 8 Европске конвенције, заузео становиште које би одлучно могло утицати на исход конкретног спора. Поред тога, у одлуци чије се преиспитивање тражи (тачка 36), Уставни суд се позвао на своје раније становиште из Одлуке број У 1/02 од 26. септембра 2003. године, која је објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 8/04 од 24. марта 2004. године. Међутим, Уставни суд је након тога донио Рјешење број У 1/02 од 29. октобра 2004. године о преиспитивању наведене одлуке и затим нову Одлуку број У 1/02 од 19. новембра 2004. године.

- **Рјешење број У 49/03 од 22. јула 2005. године, став 10**

ОСТАЛО

Уставни суд Федерације БиХ је „суд у Босни и Херцеговини” у смислу члана VI/3 Устава БиХ. Није противно Уставу БиХ ако Уставни суд Федерације БиХ тумачи релевантне одредбе Федералног устава на начин да одреди да мандат судија суда почиње с одржавањем прве сједнице суда. Није противно ни Европској конвенцији, нити Уставу БиХ, ако Уставни суд Федерације БиХ оцијени да називи владиних тијела и јединица у Уставу Херцеговачко-неретванског кантона, који се разликују од назива таквих тијела и јединица у Уставу Федерације, нису у складу с потоњим.

- **Одлука број У 39/00 од 4. маја 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 24/01**

Иако је апелант током цијелог поступка пред управним органима и судовима имао могућност да износи доказе с циљем утврђивања чињеничног стања одлучног за доношење одлука, органи управе и Врховни суд, су пропустили да дају тежину доказима према којима је апелант на адреси спорног стана живио све до 1992. године и да је усљед ратних сукоба у Босни и Херцеговини напустио спорни стан, због чега је дошло до кршења члана II/5 Устава Босне и Херцеговине. Из наведеног слиједи да није било довољне заштите судова или управних органа у односу на апелантово право да се врати тамо гдје он тврди да је његов дом.

- **Одлука о допустивости и меритуму број АП 2275/05 од 26. јануара 2007. године, став 42, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 55/07, утврђена повреда права на повратак из члана II/5 Устава Босне и Херцеговине**

ПРЕДМЕТИ ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ ЧЛАНА VI(3а) УСТАВА БИХ

Дјелимичне одлуке У 5/98

I Дјелимична одлука број У 5/98 од 29. јануара 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/00 - утврђено је да су ријечи „граница” у члану 2 став 2; ријечи „или екстрадиран” у члану 6 став 2; члан 44 став 2; члан 98 и члан 76 став 2 измијењен Амандманом XXXVIII и члан 138 измијењен амандманима LI и LXV Устава Републике Српске неуставне, те у

Уставу Федерације БиХ у члану IV.Б.7а) (I) ријечи „шефова дипломатских мисија” и члану IV.Б.8 ријечи „шефове дипломатских мисија” неуставне.

Устав Републике Српске

Члан 2 став 2

Одредба Устава РС која говори о „граници” између РС и ФБиХ није у складу с Уставом БиХ (члан III Општег оквирног споразума за мир у БиХ говори о „разграничењима” између два ентитета, док се у члану X термин граница користи у смислу граница између држава).

Члан 6 став 2

Неуставне су одредбе Устава РС којим се прописује да грађанин РС не може да буде изручен јер је то материја која потпада под надлежност институција БиХ.

Члан 44 став 2

Одредба члана 44 став 2 Устава РС је неуставна, јер према Уставу БиХ (члан III/1ф)) политика и регулисање азила је у надлежности институција БиХ, те према томе ентитети немају овлашћења да регулишу политику азила.

Члан 76 став 2 и члан 98

Упркос чињеници да Народна банка РС више не постоји, Народна скупштина РС те одредбе Устава РС није укинула и оне су заиста и даље на снази.

Према члану VII Устава БиХ Централној банци БиХ повјерена је искључива надлежност за издавање новца и за монетарну политику у цијелој БиХ, тако да ентитетима према члану III/3 Устава у том погледу нису преостала никаква овлашћења.

Како оспорене одредбе члана 98 Устава РС чине прописивање статуса и пословања Народне банке РС надлежношћу законодавства РС без дужног поштовања ограничења датих у члану VII Устава БиХ, не могу се стога тумачити на начин сагласан Уставу БиХ, те се проглашавају неуставним.

Централна банка, према члану VII Устава БиХ, је једини орган за монетарну политику у цијелој БиХ, што укључује и законске приједлоге у том смислу. Стога је неуставна оспорена одредба Устава РС која прописује да и Народна банка РС има право да предлаже законе, друге прописе и опште акте из области монетарног, девизног и кредитног система.

Члан 138 (измијењен амандманима LI и LXV)

Неуставна је одредба члана 138 Устава РС која овлашћује органе РС да доносе акте и предузимају мјере за заштиту права интереса РС против аката институција БиХ или ФБиХ, јер према члану VI/3а) Устава БиХ, Уставни суд БиХ има искључиву надлежност да служи као заштитни механизам у случају „било којег спора ове врсте” и с обзиром да је према Пословнику Уставног суда БиХ (члан 75) предвиђена могућност доношења привремене мјере.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан IV.Б.7.а (I) и члан IV.Б.8

Неуставне су одредбе Устава ФБиХ према којима је предсједник Федерације надлежан за именовање шефова дипломатских мисија јер је према члану V/36) Устава БиХ Предсједништво БиХ надлежно за именовање амбасадора, без ограничења у његовом праву одлучивања.

II Дјелимична одлука број У 5/98 од 18. фебруара 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/00 - проглашен је неуставним члан 59 ст. 1, 2, и 3 Устава Републике Српске. Закључено је да проглашавањем природних богатстава, градског грађевинског земљишта, непокретности и добара од општег интереса државном имовином *ex constitutione* нарушава саму „природу” приватне имовине као појединачног права и као институционалног гаранта. Уставом гарантовано право на приватну имовину, као институционални гарант у цијелој БиХ, захтијева оквирно законодавство на нивоу државе БиХ ради спецификације стандарда који су неопходни да би се испуниле претходно елабориране позитивне обавезе Устава. Такво оквирно законодавство БиХ, дакле, требало би одредити разне облике имовине, носиоце тих права, те опште принципе за њихово извршавање у смислу имовинског права који обично представља елемент законика грађанског права у демократским државама. Надаље, члан III Устава БиХ не предвиђа ексклузивну расподелу надлежности између институција БиХ и ентитета, него захтијева да се у обзир узимају због нужне кооперације у једној држави иманентне надлежности (*implied powers*) и институција БиХ и органа ентитета.

III Дјелимична одлука број У 5/98 од 1. јула 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 23/00 - утврђено је да су неуставни ставови 1, 2, 3 и 5 Преамбуле, допуњене амандманима XXVI и LIV и ријечи „држава српског народа и” члана 1, допуњеног Амандманом XLIV, а у погледу Устава Федерације БиХ неуставним су проглашене ријечи ”Бошњаци и Хрвати као конститутивни народи, заједно са осталима, и”, као и „остварујући своја суверена права” члана I.1(1), замијењеног Амандманом III.

Устав Републике Српске

Став 1, 2, 3 и 5 Преамбуле

Навођење суверенитета, државне самосталности, стварање државе, те свестраног и тијесног повезивања Републике Српске с другим државама српског народа у ставовима 1, 2, 3 и 5 Преамбуле Устава РС крше члан I/1 у вези са чланом I/3, чланом III/2а) и 5 Устава БиХ који гарантују суверенитет, територијални интегритет, политичку независност и међународни суверенитет БиХ.

Члан 1 допуњен Амандманом 44

Преамбула Устава БиХ јасно означава Бошњаке, Хрвате и Србе као конститутивне народе, тј. као народе.

Елементи демократске државе и друштва и претпоставке у позадини – плурализам, правичне процедуре, мирољубиви односи који слиједе из Устава – морају служити као смјерница за даље елаборирање питања како је БиХ конструисана као демократска мултинационална држава.

Територијални распоред (ентитета) не смије служити као инструмент етничке сегрегације, већ – баш напротив – мора угађати етничким групама очувањем лингвистичког плурализма и мира ради доприношења интеграцији државе и друштва као таквих.

Уставни принцип колективне једнакости конститутивних народа, који произлази из означавања Бошњака, Хрвата и Срба као конститутивних народа, забрањује било какве посебне привилегије за један или два од тих народа, сваку доминацију у структурама власти и сваку етничку хомогенизацију сегрегацијом заснованом на територијалном раздвајању.

Упркос територијалном распореду БиХ, успостављањем два ентитета, овај територијални распоред не може служити као уставна легитимација за етничку доминацију, националну хомогенизацију или право на одржавање ефеката етничког чишћења.

Означавање у Преамбули Устава БиХ Бошњака, Хрвата и Срба као конститутивних народа, мора да буде схваћено као један наткровљујући принцип Устава БиХ којим се ентитети морају у потпуности повиновати према члану III/3б) Устава БиХ.

Уставни суд закључује да одредба члана 1 Устава РС крши уставни статус Бошњака и Хрвата који им је додијељен посљедњом алинејом Преамбуле Устава БиХ, који не само да садржи индивидуална људска права и слободе него исто и позитивне обавезе ентитета да јамче уживање тих права и слобода.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан I/1(1)

Означавање Бошњака и Хрвата као конститутивних народа у члану I/1(1) Устава ФБиХ има дискриминациони ефекат и крши право на слободу кретања и пребивалишта и право на имовину гарантовано чланом II ст. 3 и 4, а у вези са ставом 5 Устава БиХ. Ова одредба такође крши члан 5(ц) Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације и право на колективну једнакост, што слиједи из Устава БиХ.

Исто тако не постоји само јасна уставна обавеза да се не крше појединачна права на дискриминациони начин, која слиједи из чл. II/3 и 4 Устава БиХ, већ такође и уставна обавеза недискриминације у смислу права група ако, нпр. један или два конститутивна народа имају специјални повлашћени третман кроз правни систем ентитета.

Надаље, сви јавни органи у БиХ се не морају само суздржавати од било којег дјела дискриминације у уживању појединачних права и слобода, у првом реду на основу националног поријекла, већ такође имају и позитивну обавезу заштите од дискриминације појединаца и, у погледу избјеглица и расељених лица, да створе неопходне политичке, социјалне и економске услове за њихову хармоничну реинтеграцију.

IV Дјелимична одлука број У 5/98 од 18. августа 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 36/00 - Уставни суд проглашава сљедеће одредбе неуставним: члан 68 тачка 16 измијењен Амандманом XXXII, члан 7 став 1 и члан 28 став 4 Устава Републике Српске и члан I.6(1) Устава Федерације БиХ.

Устав Републике Српске

Члан 68 тачка 16

Тачка 16 члан 68 Устава РС према којој „РС уређује и обезбјеђује сарадњу са српским народом изван Републике”, ствара преференцију која не може бити легитимизирана према члану I став 4 Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације, крши обавезе установљене чланом 2 став 1 тачка (ц) Конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације. Иста обавеза слиједи и из члана 1 став 3 подстав (а) и члана II став 1 Анекса VII, а у вези чланом II став 5 и чланом III став 2 подстав (ц) Устава БиХ.

Члан 7 став 1

Широки обим значења „службене употребе” српског језика и ћириличног писма и територијална рестрикција службене употребе других језика у члану 7 Устава РС, међутим, иду много даље од *per se* легитимног циља регулисања коришћења језика, утолико што те одредбе имају ефекат спречавања уживања у правима из чл. II/3м) и 5 Устава БиХ. Оне су такође и у супротности са чланом I/4 Устава БиХ.

Прописивање језика од стране ентитета је један легитиман циљ *per se*, али би могао да повриједи права појединаца и позитивне обавезе из Устава које служе као институционални гарант „плуралистичког друштва” и „тржишне економије” према Преамбули Устава БиХ. Због јасне, присутне опасности које прописи без ограничења о службеним језицима кроз ентитете стварају у погледу ових основних нормативних принципа и институционих гараната Устава БиХ, постоји имплицитна, али неопходна одговорност државе БиХ да обезбиједи минимум стандарда за употребу језика кроз оквирно законодавство. При томе, законодавство БиХ мора да узме у обзир ефективну могућност једнаког коришћења босанског, хрватског и српског језика не само пред институцијама БиХ већ такође и на нивоу ентитета и свих њихових административних јединица, при законодавним, извршним и судским властима, као и у јавном животу. Највиши стандарди чл. од 8 до 13 Европске повеље за регионалне језике и језике мањина би требали да служе као смјерница за споменута три језика. Нижи стандарди наведени у Европској повељи би могли – узимајући у обзир одговарајуће услове – да буду довољни само за остале језике.

Члан 28 став 4

Одредба члана 28 став 4 Устава РС даје Православној цркви важан утицај на стварање система вриједности и вјеровања, мора се гледати као уставна основа која дозвољава властима да „стварају јавну атмосферу која спречава слободно испољавање вјероисповијести”.

У погледу материјалне помоћи Православној цркви она је овом уставном одредбом добила привилегију која се не може легитимизовати уставним терминима, те је стога инхерентно дискриминационог карактера.

Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан I.6(1)

Оспорена одредба је озбиљна препрека за уживање у правима зајамченим чланом II/3н) и II/5 Устава БиХ, те крши позитивне обавезе из Оквирне конвенције за заштиту националних мањина, Конвенције о расној дискриминацији, као и члан II/4 Устава БиХ, те је стога Уставни суд прогласио неуставном ову одредбу која гласи: „Службени језици Федерације су босански језик и хрватски језик. Службено писмо је латиница.”

ОСТАЛИ ПРЕДМЕТИ ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ ЧЛАНА VI/3а) УСТАВА БИХ

Влада Републике Босне и Херцеговине, у вријеме када је функционисала према Анексу II/4 Устава Босне и Херцеговине, није била надлежна за ратификацију међународних уговора Босне и Херцеговине, стога Уредба о ратификацији Уговора о царинској сарадњи између Владе Републике Босне и Херцеговине, Владе Федерације Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске („Службени лист РБиХ” број 7/96) и Уредба о ратификацији Уговора о привредној сарадњи, закљученог између Владе Републике Босне и Херцеговине и Федерације Босне и Херцеговине и Владе Републике Хрватске („Службени лист РБиХ” број 10/96) нису у складу с Уставом Босне и Херцеговине и престају важити *ex nunc* од дана доношења ове одлуке.

- **Одлука број У 12/98 од 7. јуна 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/99**

Чл. 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 19, 20, 21 тачка 3, чл. 22, 24, 25, 26, 27, 28 и 29 Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине и министарствима Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 4/97) нису у складу с Уставом Босне и Херцеговине. Одредбе Закона о Савјету министара - ове одредбе које успостављају копредседавајуће и потпредседавајућег Савјета министара нису у складу с Уставом Босне и Херцеговине јер је Устав на јасан начин успоставио функцију мандатара овлашћеног да именује министре у складу с чланом V/4 Устава.

- **Одлука број У 1/99 од 14. августа 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 16/99**

Одредбе Закона о Савјету министара, које успостављају копредседавајуће и потпредседавајућег Савјета министара, нису у складу с Уставом Босне и Херцеговине. Устав је на јасан начин успоставио функцију мандатара овлашћеног да именује министре у складу са чланом V/4 Устава.

- **Одлука број У 1/99 од 14. августа 1999. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 16/99**

Закон о државној граничној служби Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 2/00) у складу је с Уставом Босне и Херцеговине. Чињеница да је Закон о државној граничној служби донио високи представник, а не Парламентарна скупштина, не мијења његов статус закона, ни у његовој форми, будући да је овај закон објављен као такав у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” 26. јануара 2000. године („Службени гласник” број 2/2000), као ни у његовој суштини, која се, био он или не у сагласности с Уставом, тиче сфере која потпада под законодавну надлежност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине према члану IV/4а) Устава Босне и Херцеговине. Парламентарна скупштина је слободна да мијења читав текст или дио текста овог закона у будућности под претпоставком да се испоштује одговарајућа процедура.

- **Одлука број У 9/00 од 3. новембра 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 1/01**

Закон о државној граничној служби Босне и Херцеговине проглашава се сагласним с Уставом Босне и Херцеговине када високи представник дјелује као власт Босне и Херцеговине, а такав закон има природу домаћег закона, те се мора сматрати законом Босне и Херцеговине, чија је сагласност с Уставом Босне и Херцеговине подложна контроли Уставног суда, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 9/00 од 3. новембра 2000. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 1/01**

Члан 8а став 1 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99 и 7/00) у складу је с Уставом Босне и Херцеговине. У циљу обезбјеђења повратка избјеглица и расељених лица (члан II/5 Устава) и обезбјеђења адекватног одређивања цијена, захтјев државе да лице у стану проведе двије године прије него што му дозволи да стекне потпуну својину над тим станом, а у случају када је то лице претходно било само носилац станарског права, не представља кршење права на недискриминацију (члан II/4 Устава, члан 14 Европске конвенције), нити права на имовину (члан II/3к) Устава, члан 1 Протокола 1 Европске конвенције).

- **Одлука број У 16/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 13/01**

У циљу обезбјеђења повратка избјеглица и расељених лица (члан II/5 Устава) и обезбјеђења адекватног одређивања цијена, захтјев државе да лице у стану проведе двије године прије него што му дозволи да стекне потпуну својину над тим станом, а у случају када је то лице претходно било само носилац станарског права, не представља кршење права на недискриминацију (члан II/4 Устава, члан 14 Европске конвенције), нити права на имовину (члан II/3к) Устава, члан 1 Протокола 1 Европске конвенције).

- **Одлука број У 16/00 од 2. фебруара 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 13/01**

Одлука о измјенама и допунама Закона о путним исправама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 27/00) у складу је с Уставом Босне и Херцеговине. Уставни суд нема надлежности да оцјењује овлашћења високог представника која проистичу из Анекса 10 Дејтонског мировног споразума, као ни примјену тих овлашћења. Међутим, Суд може да испита уставност закона или законских амандмана које високи представник прогласи умјесто Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Питања која нису изричито набројана у члану III/1 Устава БиХ као надлежност институција БиХ нису нужно у искључивој надлежности ентитета. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је по Уставу надлежна да одлучује о изворима и износу средстава за функционисање институција БиХ. Закони који нису уставног ранга не могу служити као стандард контроле Уставног суда.

- **Одлука број У 25/00 од 23. марта 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/01**

Уставни суд нема надлежности да оцјењује овлашћења високог представника која проистичу из Анекса 10 Дејтонског мировног споразума, као ни примјену

тих овлашћења. Међутим, Суд може да испита уставност закона или законских амандмана које високи представник прогласи умјесто Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 25/00 од 23. марта 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/01**

Босна и Херцеговина, функционишући као демократска држава, овлашћена је да у областима из њене надлежности, осим Уставом изричито предвиђених, успостави и друге механизме и додатне институције које су јој потребне за извршење њених надлежности, укључујући и успостављање Суда за јачање правне заштите њених грађана и обезбјеђење поштовања принципа Европске конвенције о људским правима. У вези с тим, Уставни суд се позива на члан IV/4а) Устава који предвиђа да Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине доноси законе који су јој потребни за провођење одлука Предсједништва или за вршење функција Скупштине по овом уставу. Иако није задатак Уставног суда да изражава мишљење о томе да ли неки закон треба да буде донесен, Суд ипак запажа да се, успостављањем Суда Босне и Херцеговине, може очекивати већи допринос јачању владавине права, што је један од основних принципа за функционисање демократске државе. Уставни суд закључује да Закон о Суду Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” број 29/00) није противан Уставу Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 26/01 од 28. септембра 2001. године, ст. 26 и 27, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 4/02**

Члан 19.8 став 3 Изборног закона Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02 и 25/02) у складу је с Уставом Босне и Херцеговине. Прописивање ове одредбе која право гласања на изборима, односно мјесто гласања везује за статус корисника туђе имовине, има легитиман циљ, као и разумно оправдање, и као таква не успоставља дискриминацију, нити повреду права на слободно кретање и пребивалиште.

- **Одлука о меритуму број У 14/02 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 18/04**

Одлука о амандманима на Устав Републике Српске („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 13/02 и „Службени гласник Републике Српске” број 31/02) у складу је са чланом III Устава Босне и Херцеговине. Одлуком о амандманима се уређују питања која се односе на правосудни систем Републике Српске, укључујући и оснивање Високог судског и тужилачког савјета Републике Српске. Дакле, ради се о питањима која су у надлежности ентитета, надлежностима које Одлуком о амандманима нису пренесене с ентитета на Босну и Херцеговину. Према томе, измјене и допуне Устава Републике Српске о овим питањима, које је донио високи представник, супституишући Народну скупштину Републике Српске, не крше члан III/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број У 56/02 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 19/04**

Дио члана 11 Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске” бр. 11/94, 6/95, 26/95, 15/96, 17/96, 19/96

и 6/97) и назив и чл. 1 и 2 Закона о Граду Српско Сарајево („Службени гласник Републике Српске” бр. 25/93, 8/96, 27/96 и 33/97) у односу на називе: Град Српско Сарајево, Српски Дрвар, Српски Сански Мост, Српски Мостар, Српско Горажде, Србиње, Српски Кључ, Српска Костајница, Српски Брод, Српска Илица, Српско Ново Сарајево, Српски Стари Град и Српско Орашје није у складу са чланом II/4 у вези са чл. II/3 и II/5 Устава Босне и Херцеговине. Оспорене законске одредбе нису у сагласности с уставним принципом о равноправности конститутивних народа Босне и Херцеговине и дискриминишућег су карактера, у смислу члана II/4 у вези са чланом II/5 Устава Босне и Херцеговине. Члан 11а Закона о територијалној организацији и локалној самоуправи у складу је с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број У 44/01 од 27. фебруара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 18/04**

Споразум о успостављању специјалних паралелних односа између Савезне Републике Југославије и Републике Српске од 5. марта 2001. године („Службени гласник Републике Српске” број 26/01) у складу је са чланом III/2а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број У 42/01 од 26. марта 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 22/04**

Одредбе чл. 41 и 48 Закона о акцизама и порезу на промет („Службени гласник Републике Српске” бр. 25/02, 60/03 и 96/03) нису у складу са чланом I/4 Устава Босне и Херцеговине. Успостављање административних баријера, којима се отежава приступ цијелокупном тржишту у Босни и Херцеговини јер не омогућава свим учесницима на тржишту једнаке услове у тржишној утакмици, а што представља један од битних услова јединственог тржишта, није у складу са чланом I/4 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о меритуму број У 68/02 од 25. јуна 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/04**

Члан 3а Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима је у складу с Уставом БиХ. Оба става побијаног члана 3а Закона, а који су оцијењени у апстрактном смислу, може се рећи да успостављају законски циљ и да се не мијешају у права на начин који је произвољан или који намеће превелик терет на појединце у погледу права и интереса других појединаца и општег јавног интереса. Члан 3а Закона се мијеша у право одређених група људи на мирно уживање имовине, односно на мирно уживање станарског права у односу на станове у Босни и Херцеговини, али мијешање може да се оправда тренутним околностима у Босни и Херцеговини и у складу је са законом и пропорционално снажним и легитимним јавним интересима.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 83/03 од 22. септембра 2004. године, став 73, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 60/04**

Члан 6 став 2, члан 7 став 2 и члан 8 Закона о имунитету Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 37/03), те члан 6 став 3, члан 7 став 2 и члан 8 Закона о имунитету Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 19/03) у складу су с Уставом

Босне и Херцеговине. Према Закону о имунитету БиХ и Закону о имунитету ФБиХ појединци који то желе могу да се позову на имунитет пред надлежним судом. Против одлука суда о имунитету може се поднијети апелација Уставном суду, односно жалба Уставном суду Федерације БиХ, тако да одредбе наведених закона омогућавају да се Уставни суд, односно Уставни суд Федерације БиХ, баве суштином релевантне жалбе против одлука о имунитету. Стога, оспорене одредбе предметних закона су сагласне с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 24/03 од 22. септембра 2004. године, ст. 44 и 45, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 5/05**

Чл. 1 и 2 Закона о измјенама Закона о порезу на промет производа и услуга („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 39/04) и одредбе чл. 1 и 2 Закона о измјенама и допунама Закона о посебном порезу на безалкохолна пића („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 39/04) нису у складу са чл. I/4, III/36) и III/5а) Устава Босне и Херцеговине. Доношењем закона Федерација БиХ је *de facto* преузела овлашћења која је претходно, Споразумом од 5. децембра 2003. године, пренијела на ниво државе Босне и Херцеговине, противно члану III/36) Устава БиХ. Усвајањем оспорених закона без одобрења Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Парламент Федерације БиХ је прекршио и одредбу члана III/5а) Устава Босне и Херцеговине, с обзиром да је тиме ушао у оквир надлежности које је претходно Федерација БиХ споразумом пренијела у надлежност државе Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 14/04 од 29. октобра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 23/05**

Утврђује се да су чл. 6, 7, 9, 43, 71 и 72 Закона о основама Јавног радио-телевизијског система и Јавног радио-телевизијског сервиса Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 29/02) у складу с Уставом Босне и Херцеговине. Босна и Херцеговина, функционишући као демократска држава, овлашћена је да у областима из њене надлежности, у које спада и успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникационих средстава (члан III/1 Устава), осим Уставом Босне и Херцеговине изричито предвиђених, успостави и друге механизме и додатне институције које су јој неопходне за вршење њених надлежности, укључујући и Јавни радио-телевизијски сервис Босне и Херцеговине који, са ентитетским радио-телевизијским емитерима, сачињава систем јавног радио-телевизијског емитовања у Босни и Херцеговини, као и заједничка корпорација, коју ће основати ови јавни емитери, као посебан правни субјект за управљање емисионим системом за пренос програма.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 42/03 од 17. децембра 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 36/05**

С обзиром да се ради о називу мјеста Томиславград који има историјски значај, назив, сам по себи, није у супротности с принципима утврђеним у Уставу Босне и Херцеговине. Надаље, Одредба члана 21 став 3 Статута Града Сарајева („Службене новине Кантона Сарајево” бр. 12/98 и 14/98) није у складу са задњом алинејом Преамбуле Устава Босне и Херцеговине, чланом I/2 и чланом II/4 Устава Босне

и Херцеговине у вези с чланом 5 став 1 тачка ц) Конвенције о елиминацији свих облика расне дискриминације и Одлуком о конститутивности народа Уставног суда број У 5/98, због тога што оспорена одредба не наводи Србе као конститутиван народ, те што се Србима не дају исте гаранције као што се дају Бошњацима, Хрватима и групи Осталих, да ће имати минимум од 20% мјеста у Градском вијећу Града Сарајева без обзира на изборне резултате.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/05 од 22. априла 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 32/05**

Уставни суд истиче да сама чињеница да се у оспореном закону не налази изричита одредба о недискриминацији не представља, само по себи, дискриминацију све док закон није, сам по себи, дискриминациони и док се може спровести без дискриминације. Стога Закон о промјени назива насељеног мјеста Дувно и општине Дувно у Томиславград („Службени лист СРБиХ”, број 33/90 од 8. новембра 1990. године) није у супротности с Уставом Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/04 од 27. маја 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 58/05**

Статут Града Источно Сарајево („Службене новине Града Источно Сарајево” бр. 10/00 и 1/02) и Статут Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука” број 4/00) су у складу с Уставом Босне и Херцеговине. Непрописивањем одредаба о гарантованој минималној заступљености конститутивних народа, Бошњаци и Хрвати нису дискриминисани у уживању својих политичких права, с обзиром да им оспореним статутима није онемогућена једнакост у уживању политичких права из члана 5 став 1ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације. Наиме, Бошњаци и Хрвати, као и Срби, под једнаким условима имају право гласа и кандидатуре, те право учешћа на изборима, од чијег исхода касније зависи учествовање у власти. Непрописивање одредаба о гарантованој минималној заступљености може потенцијално довести до тога да било који од конститутивних народа буде у апсолутној већини на градском нивоу власти, али то би увијек зависило од исхода изборних резултата.

- **Одлука о меритуму број У 7/05 од 2. децембра 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 45/06**

Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ” број 66/04), Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 63/04) и Закон о измирењу обавеза по основу старе девизне штедње Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ” број 27/04) нису у складу са чланом III Устава Босне и Херцеговине. Босна и Херцеговина није могла да се ослободи обавезе да гарантује поштовање конституисаних имовинских права ималаца девизне штедње без претходног обезбјеђења довољно гаранција за адекватно рјешавање овог проблема доношењем законодавног оквира за рјешавање питања старе девизне штедње, и то на јединствен начин за све грађане Босне и Херцеговине, у складу са, између осталог, стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о меритуму број У 14/05 од 2. децембра 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 2/06**

Сви закони ФБиХ објављени у Службеним новинама ФБиХ број 19/03 до 78/04 донесени су у складу са чланом II/1 у вези са чл. II/2 и II/4 Устава Босне и Херцеговине. Осим закључка, који је сам подносилац захтјева извео тумачењем постојећег стања у Дому народа у свјетлу релевантних уставних одредаба, у погледу немогућности заштите виталног националног интереса српског народа у Дому народа, у захтјеву нису наведени никакви аргументи да је делегатима из реда српског народа у тренутно постојећем броју у Дому народа, у било којем случају и у било којој процедури, оспорено право на формирање националног клуба и уживање права која из тога проистичу, међу којима је и право на покретање механизма за заштиту виталног националног интереса, због чега се мора закључити да су сви федерални закони које је подносилац оспорио у складу с Уставом БиХ.

- **Одлука о меритуму број У 5/05 од 27. јануара 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 45/06**

Чл. 1 и 2 Закона о грбу и застави Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ” бр. 21/96 и 26/96), чл. 2 и 3 Уставног закона о застави, грбу и химни Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 19/92), члан 2. Закона о употреби заставе, грба и химне („Службени гласник Републике Српске” број 4/93), у дијелу у којем је прописано да се заставом, грбом и химном Републике Српске „представља државност Републике Српске” и члан 3 Закона о употреби заставе, грба и химне („Службени гласник Републике Српске” број 4/93) у дијелу у којем је прописано да се симболи Републике Српске употребљавају „у складу са моралним нормама српског народа” нису у складу са чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине. Уставни суд је, *inter alia*, закључио да имајући у виду принципе наведене у овој одлуци, ослањајући се на наведене принципе из своје Одлуке број У 5/98 о конститутивности народа, те наведени политички и временски контекст у којем су донесени оспорени закони Федерације БиХ и Републике Српске, да су оспорене одредбе дискриминишућег карактера, у супротности са уставним принципом о равноправности конститутивних народа, грађана и „осталих”. Такође, закључено је да је легитимно право бошњачког и хрватског народа у Федерацији Босне и Херцеговине, односно српског народа у Републици Српској, да путем законодавних механизма очувају своју традицију, културу и идентитет, али једнако право се мора дати српском народу у Федерацији БиХ, односно бошњачком и хрватском народу у Републици Српској, као и осталим грађанима Босне и Херцеговине.

- **Дјелимична одлука о меритуму број У 4/04 од 31. марта 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 47/06**

Захтјев за оцјену уставности члана 5 ст. 2 и 6, члана 7 став 2, члана 46 став 3, члана 49 став 3 и члана 51 ст. 2, 4 и 5 Закона о оснивању компаније за пренос електричне енергије („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 35/04) је неоснован, с обзиром да се суштина његових навода заснива на томе да оспорене одредбе Закона о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини

нису у сагласности са споразумом којим су ентитети, тј. владе Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, пренијели надлежност о наведеном питању на државу Босну и Херцеговину, с обзиром да споразум не може да буде основ за испитивање уставности закона, а неспорно је да је сам Закон о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини донијет након постигнутог споразума у смислу члана III/56) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о меритуму број У 17/05 од 26. маја 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 87/06**

Чл. 1 и 2 Закона о славама и светковинама („Службени гласник Републике Српске” број 19/92) нису у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине, а да је члан 1 Уставног закона о застави, грбу и химни Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 19/92) у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине и чл. 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације из Анекса I на Устав Босне и Херцеговине. Уставни суд је закључио да су оспореним одредбама Закона о славама и светковинама Републике Српске обухваћени празници који одражавају и величају само српску историју, традицију, обичаје и вјерски и национални идентитет и у исто вријеме се те вриједности намећу припадницима осталих конститутивних народа, другим грађанима и осталим на подручју Републике Српске.

• **Дјелимична одлука о меритуму број У 4/04 од 18. новембра 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 24/07**

Члан 11 став 6 Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” број 61/04), у дијелу у којем се односи на потпуну немогућност реализације расхода државе уколико буџет не буде усвојен до 31. марта, није сагласан члану VIII/2 Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да законодавац има овлашћење да, у циљу ефикасног функционисања државе, одреди рок у којем се мора донијети буџет и у којем може трајати привремено финансирање, али да мјере које пропише у случају да тај рок не буде испоштован не смију у потпуности да онемогућавају извршавање надлежности државних институција јер би то било супротно наведеном циљу и сврси и духу Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 1/08 од 25. јануара 2008. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 27/08**

У односу на наводе о неусклађености члана 4 Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње (објављеног у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 28/06, 76/06 и 72/07) с правом на имовину, Уставни суд је закључио да наведена одредба којом је прописан отпис камата задовољава принцип законитости, служи легитимном циљу и одражава разуман однос „пропорционалности” између употријебљених средстава и циља који се жели постићи и да је стога у складу са чланом III/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Уставни суд је оцијенио и да је члан 28 оспореног закона у складу са чланом III/3е) Устава Босне и Херцеговине

и чланом 6 став 1 Европске конвенције јер ограничењем права на приступ суду у оспореној одредби није нарушена сама бит имовинских права подносилаца захтјева, односно успостављена је правилна равнотежа између легитимног циља и имовинских права ималаца девизне штедње.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 13/06 од 28. марта 2008. године, став 38, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 46/08**

Чл. 22 и 23 Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 28/06, 76/06 и 72/07) у складу су са Уставом Босне и Херцеговине јер је Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине која, иначе, у складу са чланом VII Устава Босне и Херцеговине, има ту надлежност, путем Закона о Централној банци Босне и Херцеговине одредила да Централна банка Босне и Херцеговине може да буде фискални агент Босне и Херцеговине у вези с измирењем „старе девизне штедње” путем обезвница. Чланови 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 16 Закона о условима и начину измирења обавеза по основу рачуна старе девизне штедње емисијом обезвница у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске” број 1/08) у складу су с Уставом Босне и Херцеговине. Уставни суд је, такође, утврдио да су на пољу заштите људских права и слобода, укључујући питање исплате „старе девизне штедње” надлежни и држава Босна и Херцеговина и ентитети. Стога, Република Српска, предвиђајући боље услове за исплату „старе девизне штедње” није повриједила Устав Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/08 од 4. октобра 2008. године, ст. 78 и 79, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/08**

Закон о јавним набавкама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 и 70/06) у складу је са чланом IV/4 Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да се под овлашћењима у смислу члана III став 3 тачка а) Устава БиХ не подразумевају само изричите надлежности институција Босне и Херцеговине предвиђене чланом III став 1 Устава БиХ, него и остале надлежности и овлашћења која су прописана у Уставу БиХ као цјелини. С обзиром на овлашћење Парламентарне скупштине да доноси законе који су потребни за вршење њених функција, међу којима је и одлучивање о средствима за рад институција БиХ, Уставни суд сматра да Парламентарна скупштина у вршењу ове функције није ограничена само на одлучивање о изворима средстава за рад и њиховом износу, него и о надзору над трошењем јавних средстава, тако да оно буде ефикасно, одговорно и транспарентно. Како је оспорени закон донесен у циљу извршења контролне функције Парламентарне скупштине, Уставни суд је закључио да је у складу са чланом IV/4 Устава БиХ.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 6/07 од 4. октобра 2008. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 91/08**

Уставни суд је закључио да је Закон о статистици Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 26/04 и 42/04) у складу са чланом IV/4а) Устава БиХ. Закључено је да је Парламентарна скупштина имала овлашћење да донесе оспорени закон на основу члана IV/4а) у вези са чланом V/3а) Устава БиХ како би се спровеле одлуке из домена вањске политике у надлежности Предсједништва

Босне и Херцеговине које се односе на процес стицања чланства у Савјету Европе и потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању с Европском унијом.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/07 од 4. октобра 2008. године, став 21, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 20/09**

Утврђивања општег интереса за подручје општине на којем она остварује своју функцију као јединица локалне самоуправе, искључиво је у њеној надлежности када реализује своја уставна овлашћења у домену планирања и изградње. Ово уставно право исказано је и Законом о грађевинском земљишту и Законом о уређењу простора. На основу тих закона и Закона о експропријацији општина преузима општи интерес кроз регулационе планове или урбанистичке пројекте у којима је већ утврђен општи интерес. Наводи подносилаца захтјева да се у конкретном случају не ради о општем интересу, већ о групном интересу Уставни суд сматра неоснованим. Одредбе члана 3 став 2, члана 15 став 2 и чл. 47, 48, 49, 50, 51 и 52 Закона о експропријацији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” бр. 112/06 и 37/07), саме по себи, не крше уставна права на имовину, те стога нису несагласне с чланом III(3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 15/07 од 4. октобра 2008. године, став 40, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/08**

Одредба члана 13 став 2 Закона о Суду БиХ у складу је са чл. III(3а) и III(5а) Устава Босне и Херцеговине зато што питање о томе како ће у домаћем законодавству да буде раздијељена стварна надлежност и која ће дјела ући у стварну надлежност неког од судова унутар законима утврђене шеме судства не покреће питање уставности оспорене одредбе у односу на чл. III(3а) и III(5а) Устава Босне и Херцеговине, а Уставни суд је у својој ранијој одлуци закључио да Босна и Херцеговина има надлежност да донесе Закон о Суду БиХ. Такође, Уставни суд закључује да оспорена одредба члана 13 став 2 Закона о Суду БиХ није супротна члану III(1г) Устава Босне и Херцеговине, будући да су том одредбом прописани услови за пуно извршавање обавеза које држава има према члану III(1г) Устава Босне и Херцеговине и под којима њене институције имају надлежност.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 16/08 од 28. марта 2009. године, став 46, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 50/09**

Одредба члана 13 став 2 Закона о Суду БиХ није супротна принципу владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, те не доводи, сама по себи, у питање „правну сигурност” или „једнакост пред законом” појединаца. Наиме, Уставни суд закључује да се тачком (а) те одредбе омогућава испуњавање уставом прописане обавезе државе да заштити суверенитет, територијални интегритет, политичку независност, националну безбједност и међународни субјективитет Босне и Херцеговине, а испуњавање уставних обавеза је један од захтјева принципа владавине права у демократским државама. Такође, Уставни суд закључује да се овај принцип не доводи у питање ни у тачки (б) оспорене одредбе, будући да се њом генерално прописују ситуације у којима ће Суд БиХ, под одређеним условима, бити надлежан. Такође, овом одредбом се даје овлашћење, али и ствара обавеза Суда БиХ да при примјени ове одредбе пажљиво води рачуна о сваком

појединачном случају, уз поштовање принципа „правне сигурности” и „једнакости пред законом” као неодвојивим елементима принципа владавине права.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 16/08 од 28. марта 2009. године, став 47, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 50/09**

Сматра се одбијеним захтјев Иве Мире Јовића, у вријеме подношења захтјева предједавајућег Предсједништва Босне и Херцеговине, за оцјену уставности члана 1 став 1, члана 2 посљедња реченица, члана 6 став 3, члана 10 став 4, члана 12 ст. 1, 2 и 3, члана 13 став 2 тачка ф и члана 18 став 2 у дијелу којим се предвиђају три јавна РТВ сервиса; члана 3, члана 7 став 2, члана 8 став 3, члана 9 став 1 трећа и четврта реченица у дијелу којим се предвиђају двије телевизијске и двије радио станице за територију одређеног ентитета, члана 12 став 4 и члана 42 ст. 1, 2 и 3 и члана 19 став 2 Закона о Јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 78/05) јер ни за један приједлог одлуке није гласало најмање пет судија идентично.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/06 од 29. маја 2009. године, став 63, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 66/09**

У активностима које предузима Република Српска у смислу лобирања у иностранству за унапређење својих сопствених интереса, као и акти које је Република Српска донијела као основ за предузимање наведених активности, нема ничега што спада у искључиву надлежност Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 15/08 од 3. јула 2009. године, став 36, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 73/09**

Закон о заштити домаће производње у оквиру Споразума СЕФТА није у складу са чланом III/3б) Устава Босне и Херцеговине. Постоји повреда члана III/3б) Устава Босне и Херцеговине у ситуацији кад домаћи закон није у складу с одредбама општег правила међународног права *pacta sunt servanda* према којем „Сваки уговор на снази везује чланице и оне треба да га добронамјерно извршавају”, као и кад није у складу с одредбама међународног уговора којем је Босна и Херцеговина приступила.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/09 од 25. септембра 2009. године, став 38, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 18/10**

Члан 16 став 1 Закона о сукобу интереса у органима власти Федерације Босне и Херцеговине у складу је са чланом II/2 у вези са чланом 3 Протокола број 1 уз Европску конвенцију будући да прописана ограничења пасивног бирачког права служе легитимном циљу обезбјеђења независности изабраних функционера у законодавним органима у циљу промовисања општих интереса заједнице као цјелине и спречавања злоупотребе јавне функције ради остварења личне користи, при чему интерес заједнице у смислу законитости, отворености, објективности и непристрасности изабраних кандидата у вршењу јавне функције претеже над интересом појединца да буде биран у законодавне органе и истовремено обавља значајне функције у јавним и приватним предузећима. Члан 16 став 1 Закона о сукобу интереса у органима власти Федерације Босне и Херцеговине у складу је и са чланом IX/1 Устава Босне и Херцеговине будући да се наведена уставна одредба односи на посебну категорију лица чије је пасивно бирачко право ограничено на

овај начин, а у исто вријеме ова одредба не садржи било које друге врсте ограничења пасивног бирачког права за друге категорије лица.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 14/09 од 30. јануара 2010. године, став 29, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 39/10**

Уставни суд сматра да одредбе члана 9.1 ст. 2 и 3, члана 10.1 став 3 и члана 11.1 став 2 Изборног закона БиХ нису у несагласности с алинејама 3, 8 и 9 Преамбуле Устава Босне и Херцеговине и чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине зато што нису прописале механизме којим би се обезбиједила пропорционална заступљеност конститутивних народа БиХ, према попису становништва из 1991. године, приликом непосредног бирања од стране грађана - бирача, чланова Представничког дома, Представничког дома Федерације БиХ и Народне скупштине РС.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 13/09 од 30. јануара 2010. године, став 37, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 51/10**

Захтјев за оцјену уставности одредбе члана 5 ст. 1, 3, 4, 5, 7, 8 и 9 Закона о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини је неоснован и не крши право на имовину ентитета из члана III/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију из разлога што је оспорени закон донесен у јавном интересу, као и да одредба члана 5 ст. 1, 3, 4, 5, 7, 8 и 9 није непропорционална између „средстава која се користе и циља који се жели постићи”.

- **Одлука број У 16/09 од 27. марта 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 69/10**

Члан 6 Закона о Агенцији за осигурање Босне и Херцеговине у складу је с одредбама члана IV/4а) Устава Босне и Херцеговине. Закључено је да је Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине имала овлашћење да усвоји оспорене законске одредбе на основу члана IV/4а) Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом III/1 тач. а) и б) Устава Босне и Херцеговине, с обзиром да је њихов циљ међусобно усклађивање ентитетског законодавства у области осигурања, као и њихово усклађивање с релевантним прописима којима је ова област регулисана унутар Европске уније, што уједно и представља испуњавање обавеза преузетих потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању с Европском унијом.

- **Одлука број У 17/09 од 27. марта 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 41/10**

Уставни суд сматра да акти и активности једног од ентитета могу да покрену питање постојања спора између тог ентитета и Босне и Херцеговине о неком питању из Устава Босне и Херцеговине за чије рјешавање је једино надлежан Уставни суд. Међутим, у конкретном случају Уставни суд је закључио да израда и достављање Другог извјештаја Републике Српске Савјету безбједности УН-а о ситуацији у Босни и Херцеговини које је навео подносилац захтјева не представља мијешање нити преузимање спољне политике и нису супротни чл. I/1, III/1а), III/3б), V/3а) и ц) и V/4а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 15/09 од 27. марта 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 84/10**

Уставни суд сматра да је оспорена одредба члана 35 Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине у супротности са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, чл. 1, 2 и 11 Конвенције УН-а о укидању свих облика дискриминације жена као и чланом 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и чланом 10 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима јер доводи до различитог третмана запосленица у институцијама Босне и Херцеговине, а за такво разликовање Уставни суд није нашао разумно и објективно оправдање, због чега је дискриминишућа. Као посљедицу наведеног Уставни суд закључује да је престао правни основ за доношење оспорене одлуке Савјета министара јер је донесена на основу оспорене одредбе Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине.

• **Одлука број У 12/09 од 28. маја 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 80/10**

Одредбе члана 19.4 ст. 1 и 9 Изборног закона и члана 16 Статута којима је прописан доњи и горњи лимит заступљености конститутивних народа у Градском вијећу не дискриминишу хрватски народ у остваривању његових права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 25б) Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

Уставни суд усваја захтјев подносиоца захтјева у погледу (а) навода да су одредбама члана 19.2 ст. 1 и 3, члана 19.4 став 1 Изборног закона због којег различит број бирача у изборним јединицама који се заснива на бившим градским подручјима у Мостару крши члан 25б) Међународног пакта о грађанским и политичким правима, те (б) навод да одредбе члана 19.2 став 1 и члана 19.4 чл. од 2 до 8 онемогућавају бирачима из Централне зоне града Мостара да бирају вијећнике који би их заступали уз вијећнике који заступају градско изборно подручје за цијели град Мостар крше члан II/4 Устава БиХ у вези са чланом 25.б) Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

Члан 7 ст. 1 и 3, члан 15 став 2, члан 17 став 1 и члан 38 став 1 Статута који онемогућава бирачима у Централној зони града Мостара да бирају вијећнике који би их заступали уз вијећнике који заступају градско изборно подручје за цијели град Мостар крше члан II/4 Устава БиХ у вези са чланом 25б) Међународног пакта о грађанским и политичким правима. Уставни суд одлаже даље поступање по овом дијелу захтјева *sine die* до доношења измјена Изборног закона у складу са овом одлуком. Уставни суд налаже Градском вијећу града Мостара да извјести Уставни суд у року од три мјесеца од дана објаве измјена које Парламентарна скупштина изврши у Изборном закону БиХ у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” о корацима предузетим како би се Статут града Мостара ускладио са Уставом БиХ.

Одредбе члана 19.7 Изборног закона, члана VI.Ц став 7 Амандмана на Устав ФБиХ и чл. 44 и 45 Статута, према којима грађани Града Мостара бирају градоначелника на другачији начин у односу на грађане Града Бањалуке, у складу су с правима грађана Града Мостара загарантованим према члану 25б) Међународног пакта о грађанским и политичким правима, те да не дискриминишу грађане Града Мостара у уживању наведеног права противно члану II/4 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/09 од 26. новембра 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 48/11**

Члан 9.3 и члан 20.13(3) Изборног закона нису у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине због тога што садрже називе општина у Републици Српској који нису у складу с њиховим називима утврђеним позитивним ентитетским Законом о територијалној организацији Републике Српске.

Одредбе члана 9.3 и члана 20.13(3) Изборног закона су у складу са чл. I/1, I/3, III/1 и III/3а) Устава Босне и Херцеговине јер овим одредбама нису утврђивани, већ само преузети називи појединих општина из ентитетских закона који су били на снази у вријеме доношења оспорених закона. Дакле, није дошло до уплитања у уставну надлежност ентитета да утврђује називе општина на својој територији.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/11 од 27. маја 2011. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 63/11**

Уставни суд закључује да Закон о допунама Закона о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ” број 74/10), којим су измијењене и допуњене само одређене одредбе Закона о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ” бр. 88/05, 53/07 и 59/09) које се тичу прописаних изузетака у области пензијско-инвалидског осигурања која је регулисана Законом о служби у Оружаним снагама БиХ, нису у супротности са чл. III/1, III/3а) и IV/4 Устава Босне и Херцеговине. Такође, Уставни суд сматра да су неосновани и наводи о кршењу права из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, будући да у конкретном случају подносилац захтјева није учинио ни вјероватним да постоји дискриминација, као и да, у вези с тим, нема ништа у конкретном случају што би могло довести у питање уставност оспореног закона ни у односу на члан III/3б) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 5/11 од 27. маја 2011. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 63/11**

Доношењем Закона о извршењу буџета РС за 2011. годину и Одлуке о усвајању буџета РС за 2011. годину нису, у конкретном случају, прекршене одредбе чл. III/3б), III/5а) и VIII/3 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 2/11 од 27. маја 2011. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/11**

Уставни суд закључује да члан 5 Закона о јединственом матичном броју није у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине због тога што садржи називе општина у Републици Српској који нису у складу са њиховим називима утврђеним позитивним ентитетским Законом о територијалној организацији Републике Српске који је донесен у оквиру уставне надлежности ентитета.

Уставни суд међутим, закључује да су одредбе члана 5 Закона о јединственом матичном броју у складу са чл. I/1, I/3, III/1 и III/3а) Устава Босне и Херцеговине јер овим одредбама нису утврђивани већ само преузети називи појединих општина из ентитетских закона који су били на снази у вријеме доношења оспореног закона. Дакле, није дошло до уплитања у уставну надлежност ентитета да утврђује називе општина на својој територији.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/11 од 27. маја 2011. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 63/11**

Одредбе члана 17 и члана 39 став 1 Закона о држављанству нису у складу са чланом I/7б) и д) Устава Босне и Херцеговине јер тим уставним одредбама није утврђено да ће држављани Босне и Херцеговине да буду лишени тог држављанства, уколико имају и држављанство друге државе, којег се нису одрекли до датума одређеног оспореним законом, односно уколико са том државом двојног држављанства Босна и Херцеговина није закључила билатерални споразум о држављанству.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/11 од 23. септембра 2011. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/11**

Уставни суд закључује да одредбе члана 4 став 1 тачка 1 и члана 6 ст. 1 и 3 Закона о измјенама и допунама Изборног закона Републике Српске („Службени гласник РС” број 24/12) нису у складу са чл. I/2 и III/3б) Устава Босне и Херцеговине зато што се наведеним одредбама крши уставни принцип да су ентитети и друге административне јединице у Босни и Херцеговини дужни да се придржавају, између осталог, и „одлука институција Босне и Херцеговине”, у конкретном случају принципа из одговарајућих одредаба Изборног закона Босне и Херцеговине, чиме се крши и принцип владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

Уставни суд закључује да су одредбе члана 3 ст. 2 и 4 и члана 11 Закона о измјенама и допунама Изборног закона Републике Српске („Службени гласник РС” број 24/12) у складу са чл. I/2 и III/3б) Устава Босне и Херцеговине, будући да садржај тих одредаба слиједи опште принципе утврђене Изборним законом Босне и Херцеговине као „одлуком институција Босне и Херцеговине”, чиме се не доводи у питање поштовање принципа владавине права.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/12 од 26. маја 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 63/12**

Уставни суд закључује да члан 7 тачка е) Закона о измјенама и допунама Закона о државној служби у институцијама БиХ („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 43/09) не дискриминише лица која су остварила право на личну пензију у остваривању права по основу члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 6 Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/12 од 13. јула 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 37/13**

Уставни суд закључује да је Република Српска донијела побијани Закон о статусу државне имовине која се налази на територији Републике Српске и под забраном је располагања супротно чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава БиХ јер се ради о искључивој надлежности БиХ да регулише питање имовине из спорног члана 2 побијаног закона. Из ових разлога, побијани закон је противустанован. Цјелокупан закон не може остати на правној снази.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 1/11 од 13. јула 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 73/12**

Уставни суд закључује да су одредбе чл. 4, 7, 10, 11, 40, 45, 46, 56, 62, 71 и 105 Закона о премјеру и катастру Републике Српске („Службени гласник РС” број 6/12)

у складу с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, правом на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције, те с принципом правне сигурности из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 5/12 од 28. септембра 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 94/12**

Уставни суд закључује да Закон о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) није компатибилан с одредбама члана I/2 Устава Босне и Херцеговине јер крши принцип независности правосуђа као основне гаранције владавине права.

Уставни суд закључује да је одредба члана 18 д став 4 Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом („Службене новине ФБиХ” број 14/09) у супротности с одредбом члана II/2 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију јер указује на различит третман лица са инвалидитетом, а не постоји разумно и објективно оправдање за такво поступање.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/12 од 30. јануара 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 14/13**

Уставни суд закључује да је оспорени Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 29/98, 49/00, 32/01, 61/02, 73/05, 59/06, 4/09 и 55/12) у вези с наводима из захтјева у складу са чланом I/2, чланом II/3к) и чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 2/13 од 24. маја 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 21/14**

Уставни суд закључује да Закон о правима повратника у пријератно мјесто пребивалишта у ентитету Република Српска и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ” број 35/14) није у складу са чл. III/2ц) и III/3б) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 13/14 од 4. јула 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 62/14**

Уставни суд закључује да је Одлука о вршењу провјере тачности и истинитости података приликом пријаве пребивалишта на територији Републике Српске („Службени гласник РС” број 31/14) у супротности са чланом III/3б) Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине будући да је питање пребивалишта регулисано државним законом, из чега произлази да је ово питање у искључивој надлежности институција Босне и Херцеговине, а не било којег органа ентитета Република Српска.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 10/14 од 4. јула 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 61/14**

Уставни суд закључује да је оспорени члан 3 Закона о пријевременом повољнијем пензионисању бранилаца одбрамбено-ослободилачког рата („Службене новине

Федерације Босне и Херцеговине” број 41/13) у складу са чл. I/2, II/4 Устава Босне и Херцеговине и чланом 14 Европске конвенције у вези са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције, чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 17/14 од 24. септембра 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/14**

Уставни суд закључује да су одредбе члана 6 став 1 тач. а), б) и е) и чл. 13 и 16 Закона о гробљима и погребној дјелатности („Службени гласник Републике Српске” бр. 31/13 и 6/14) у складу са чл. II/3г), II/3к) и III/3б) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 19/14 од 24. септембра 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 89/14**

Уставни суд закључује да су одредбе члана 80 став 2 тачка 4 (тачка 1 став 2 Амандмана LXXXIII) и члана 83 став 4 (тачка 5 Амандмана XL допуњена тачком 4 Амандмана LXXXIII) Устава Републике Српске, члана IV.Б.1 члана 1 став 2 (допуњен Амандманом XLI) и члана IV.Б.1, члана 2. ст. 1 и 2 (измијењен Амандманом XLII) Устава Федерације Босне и Херцеговине, те чл. 9.13, 9.14, 9.16 и 12.3 Изборног закона у супротности са чланом II/4 Устава БиХ и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

Уставни суд закључује да су оспорене одредбе 9.15, 12. 1 и 12.2 Изборног закона у складу са чланом II/4 Устава БиХ и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 14/12 од 26. марта 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/15**

Уставни суд закључује да Закон о основном образовању и васпитању РС („Службени гласник РС” бр. 74/08 и 71/09), Закон о средњем образовању и васпитању РС („Службени гласник РС” бр. 74/08, 106/09 и 104/11), Закон о основном образовању и васпитању и Закон о средњем образовању и васпитању свих десет кантона у Федерацији Босне и Херцеговине (Унско-сански кантон, Посавски кантон, Тузлански кантон, Зеничко-добојски кантон, Босанскоподрињски кантон, Средњобосански кантон, Херцеговачко-неретвански кантон, Западно-херцеговачки кантон, Кантон Сарајево и Кантон 10) у контексту предметног захтјева нису у супротности с одредбама чл. II/1, II/4 и III/3б) Устава Босне и Херцеговине, чланом 14 Европске конвенције у вези с одредбама члана 2 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 26/13 од 26. марта 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 33/15**

Уставни суд закључује да прописивање обавезног колективног остваривања ауторског и сродних права у одређеним случајевима у оспореном Закону о колективном остваривању ауторског и сродних права БиХ (члан 4), правног основа за колективно остваривање права (члан 9 став 1) и правне претпоставке колективног остваривања права (члан 18 став 1), не представља такво ограничавање ауторског и сродних права које би било супротно праву на имовину из члана II/3к) Устава Босне и

Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Такође, Уставни суд закључује да имплицитан захтјев ауторима у оспореном закону да закључе уговор како би постали чланови колективне организације и, између осталог, учествовали и у расподјели средстава, није мјера која је непропорционална легитимном циљу који се жели постићи, због чега нема дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Уставни суд закључује да прописивање монополског положаја колективне организације за остваривање ауторског и сродних права у оспореном Закону има легитиман циљ - дјелотворно остваривање права и заштиту аутора и корисника, те да је такво рјешење пропорционално циљу који се жели постићи. Ово нарочито зато што су обезбијеђени разумни механизми надзора над радом колективне организације и прописане мјере за спречавање злоупотребе монополског положаја. Осим тога, у оспореном Закону нема ништа што би могло указати да овакво рјешење, којим се ограничава број колективних организација за колективно остваривање исте врсте права на истој врсти дјела, представља ограничење слободе удруживања, а нарочито не такво ограничење које би било супротно ставу 2 члана 11 Европске конвенције, па тиме ни члану II/3и) Устава Босне и Херцеговине. С обзиром на овакав закључак, Уставни суд сматра да нема ни вјероватноће да би се у овом случају могло радити о дискриминацији, па те наводе није посебно расправљао.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 18/14 од 9. јула 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 71/15**

Уставни суд закључује да одредбе чл. 22(3) а) и 24(2) Закона о конкуренцији БиХ нису супротне члану II/4 Устава Босне и Херцеговине и члану 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију зато што припадницима Осталих и/или грађанима није ограничено нити онемогућено да под једнаким условима као и припадници конститутивних народа буду именовани за чланове Конкуренцијског савјета, нити им је ограничено нити онемогућено да под једнаким условима као и припадници конститутивних народа гласају за одлуке Конкуренцијског савјета.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 25/14 од 9. јула 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 72/15**

Уставни суд закључује да чл. 7.2 и 11.4 Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини нису супротни члану II/4 Устава Босне и Херцеговине и члану 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију зато што припадницима Осталих и/или грађанима није онемогућено да под једнаким условима као и припадници конститутивних народа буду именовани за чланове Вијећа, нити им је онемогућено да под једнаким условима као и припадници конститутивних народа гласају за одлуке Вијећа. Уставни суд закључује да Парламентарна Скупштина БиХ, прописивањем комбинованог модела финансирања Вијећа (држава и ентитети), као институције на државном нивоу, није поступала супротно одредби члана III/1е) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допустивости и меритуму број У 26/14 од 9. јула 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 72/15**

Уставни суд закључује да оспореним одредбама Закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине (члан 2 у

дијелу којим се мијења члан 8 ст. 2, 3, 4, 5 и 6 и члан 3 у дијелу којим се мијења члан 8а став 1), којима је прописана провјера испуњености услова за пријаву пребивалишта за повратнике као и за све остале држављане БиХ, није прекршено право на слободу кретања и пребивалишта повратницима из члана II/3м) Устава БиХ. Такође, оспореним одредбама Закона о измјенама и допунама није прекршено право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава БиХ у вези са чл. II/3м) и II/5 Устава БиХ будући да конкретним легислативним дјеловањем у области уређења права на пребивалиште и провјере евидентираних пребивалишта, законодавац ни на који начин није довео у питање право било којег држављанина Босне и Херцеговине да слободно одабере мјесто пребивалишта, нити му је ограничио слободу кретања и повратак у његову имовину прије ратног сукоба у БиХ.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/15 од 26. новембра 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 100/15)**

Уставни суд закључује да је члан 3б) Закона о празницима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 43/07) у супротности са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 3/13 од 26. новембра 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 100/15)**

Уставни суд закључује да су оспорене одредбе (члан 10) Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријумима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 79/09) у супротности са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је орган извршне власти, прописујући услове за обављање дјелатности међународног превоза роба, изашао ван законског овлашћења и оквира међународних правила.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 28/14 од 26. новембра 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 100/15)**

Члан 37 став 4 Закона о такси превозу компатибилан је са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију јер никог не ставља у привилегован нити подређен положај у погледу испуњавања потребних услова за вршење такси превоза.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 6/15 од 21. јануара 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 12/16)**

Закон о обавезним осигурањима у саобраћају („Службени гласник РС” број 82/15) није у супротности са одредбама чл. I/2, I/4, III/3б) и III/5а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 11/15 од 6. априла 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 33/16)**

Уставни суд закључује да је прва реченица члана 7 став 1 Устава Републике Српске у дијелу „језик бошњачког народа” неутрална одредба која не одређује назив језика, већ садржи уставно право конститутивног бошњачког народа да, као и сви конститутивни народи и Остали који се тако не изјашњавају, језик којим говори

назове именом којим жели, што је у складу са Уставом Босне и Херцеговине и свако супротно поступање у пракси водило би кршењу Устава Босне и Херцеговине, али и Устава Републике Српске.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 7/15 од 26. маја 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 51/16**

Уставни суд закључује да одредба Потпоглавља Б члана 10.12 став 2 у дијелу „Сваком конститутивном народу се даје једно мјесто у сваком кантону” и одредбе Поглавља 20, Прелазне и завршне одредбе члана 20.16 А став 2 тачке а–ј Изборног закона, нису у складу са чланом 1/2 Устава Босне и Херцеговине зато што очигледно имплицирају да право на демократско одлучивање искључиво легитимним политичким представљањем неће бити засновано на демократском избору делегата у Дом народа Федерације Босне и Херцеговине оног конститутивног народа који представља и чије интересе заступа, што је супротно принципу конститутивности, односно равноправности било којег од конститутивних народа. Уставни суд оцјењује да одредбе Потпоглавља Б чл. 10.10, 10.12 у преосталом дијелу, 10.15 и 10.16 Изборног закона нису супротне члану 1/2 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 23/14 од 1. децембра 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 1/17**

Уставни суд закључује да Одлука о расписивању републичког референдума број 02/1-021-894/16 од 15. јула 2016. године није у сагласности са чланом 1/2 и чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине зато што је том одлуком утврђено референдумско питање о којем већ постоји коначна и обавезујућа одлука Уставног суда као институције Босне и Херцеговине, а такву одлуку дужни су да поштују сви органи и институције јавне власти. С обзиром на то, Уставни суд закључује да се морају поништити и резултати референдума који је спроведен на основу Одлуке о референдуму која није у сагласности са Уставом Босне и Херцеговине и који је спроведен супротно Одлуци о привременој мјери број У 10/16 од 17. септембра 2016. године.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 10/16 од 1. децембра 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 94/16**

Уставни суд закључује да су оспорени закони донесени у складу са одредбама чл. II/1 у вези са чл. II/2 и II/4 Устава Босне и Херцеговине, као и чланом 5 став 1 тачка ц) Међународне конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације. Уставни суд сматра да нису постојале уставне и законске препреке или препреке из пословника да се оспорени закони усвоје у Дому народа Парламента ФБиХ. Такође, Клубу делегата српског народа није онемогућено остваривање права на покретање механизма за заштиту виталног националног интереса. Дакле, Клубу делегата српског народа није онемогућена једнакост у уживању политичких права, а у Дому народа Парламента ФБиХ није дат привилегован положај ниједном конститутивном народу и Осталима, односно не постоји систем који резервише све јавне положаје само за припаднике одређених група.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 17/16 од 19. јануара 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 18/17, оспорени су сви закони и други општи акти усвојени у Дому народа Парламента ФБиХ**

након избора 2014. године зато што након избора одржаних 2014. године Дом народа Парламента ФБиХ није конституисан онако како то прописује Устав Федерације Босне и Херцеговине

Уставни суд закључује да су одредбе члана 84 ст. 2, 3 и 4 Закона о кривичном поступку БиХ супротне члану I/2 Устава Босне и Херцеговине због непостојања јасних разграничења у погледу давања имунитета и апсолутно дискреционог овлашћења код давања имунитета, односно због непрецизности и неодређености оспорене одредбе саме по себи супротне принципу владавине права.

Уставни суд закључује да је одредба члана 117 тачка д) Закона о кривичном поступку БиХ супротна члану I/2 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом II/3ф) Устава Босне и Херцеговине зато што законодавац није обезбиједио да ће мијешање у ово право бити у оној мјери у којој је строго неопходно за очување демократских институција, односно није обезбиједио сразмјер између тежине задирања у право приватности и легитимног циља који се жели постићи примјеном те посебне мјере.

Имајући у виду да законодавац није направио било какву разлику између кривичних дјела на која се продужење посебних истражних радњи не треба односити, те да је претпоставка из посебно важних разлога непрецизно одређена и не може да послужи као мјерило те разлике, Уставни суд налази да оспорене одредбе члана 118 став 3 Закона о кривичном поступку БиХ у дијелу који се односи на продужење посебних истражних радњи нису у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом II/3ф) Устава Босне и Херцеговине.

Уставни суд закључује да су одредбе члана 225 став 2 Закона о кривичном поступку БиХ супротне чл. I/2 и II/3е) Устава Босне и Херцеговине јер не задовољавају принципе владавине права, тј. законодавац није водио рачуна о правима осумњичених и заштити права оштећених, чиме је угрозио правичност у истражном поступку.

Уставни суд закључује да су одредбе члана 226 став 1 Закона о кривичном поступку БиХ супротне члану I/2 Устава јер утврђивањем неуставности одредбе члана 225 став 2 Закона због недостатка механизма којим би се заштитила права осумњичених и оштећених током истраге не би дошло до истинске заштите њихових права уколико се истовремено та заштита не би односила и на фазу од окончања истраге до подизања оптужнице.

Уставни суд закључује да одредбе члана 84 став 5 Закона о кривичном поступку БиХ нису супротне чл. I/2 и II/3е) Устава Босне и Херцеговине када подносиатељка захтјева нити једним наводом не образлаже зашто сматра да су ове оспорене одредбе неуставне.

Уставни суд закључује да су одредбе члана 119 став 1 Закона о кривичном поступку БиХ у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и чланом 8 Европске конвенције јер је законодавац обезбиједио да ће мијешање у право појединца бити подвргнуто дјелотворном надзору.

Уставни суд закључује да одредбе члана **216 став 2 Закона о кривичном поступку БиХ** нису супротне члану II/3е) Устава Босне и Херцеговине, члану 6 Европске конвенције и члану 13 Европске конвенције зато што је законодавац „окарактерисао” наредбу о спровођењу истраге као тужиочев интерни и припремни акт, а сама наредба о спровођењу истраге у смислу Закона не производи никакве посљедице за осумњиченог у погледу ограничења његових одређених права.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/16 од 1. јуна 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 49/17, оцјена уставности низа одредби Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине**

Уставни суд закључује да су одредбе члана 78 ст. 3, 4 и 5 Закона о Обавјештајно-безбједносној агенцији Босне и Херцеговине противне одредбама члана I/2 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и чланом 8 Европске конвенције јер код продужења важности налога није јасно прописан обим дискреције додијељене предсједнику Суда БиХ, односно судији којег он овласти, с обзиром на то да се његова дискреција очитује у облику неограничених овлашћења кад тумачи неодређене правне термине „у оправданим случајевима” и „кад је увјерен да је налог и даље потребан” и када максимално трајајање ових мјера искључиво зависи од дискреционе одлуке предсједника Суда БиХ, односно судије којег он овласти, тако да не јемче појединцу одговарајућу заштиту од произвољног мијешања у уставна права. Такође, оспорене одредбе не обезбјеђују да се мјере праћења и претреса неће уводити случајно, нерегуларно или без прописног и адекватног разматрања.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 21/16 од 1. јуна 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 43/17**

Уставни суд закључује да одредба члана 114 став (3) Закона о полицијским службеницима није у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине јер је непрецизна, нејасна и као таква допушта арбитрарност у тумачењу и примјени, те је супротна принципу владавине права.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 6/16 од 6. јула 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/17**

Уставни суд сматра да оспорени закон (Закон о проглашењу 1. марта Даном независности Републике Босне и Херцеговине) не ставља у различит положај било који од конститутивних народа, па тако ни српски у односу на друга два конститутивна народа. Стога, Уставни суд не може да закључи да оспорени закон, који се везује за 1. март као Дан независности, ставља Србе у подређен и дискриминаторски положај у односу на Хрвате и Бошњаке као друга два конститутивна народа.

Стога, Уставни суд закључује да оспорени закон не крши дио Преамбуле Устава који гласи: „Бошњаци, Хрвати и Срби, као конститутивни народи (у заједници са осталима), и грађани Босне и Херцеговине овим утврђују Устав Босне и Херцеговине”, члан I/2 и члан II/4 Устава Босне и Херцеговине, затим члан 14 Европске конвенције, члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као ни члан 1.1 и члан 2 став 1 тачке а), б), ц), д) и е) Међународне конвенције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 18/16 од 6. јула 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/17**

Уставни суд закључује да одредбе чл. 1, 2 и 3 Закона о проглашењу 25. новембра Даном државности Републике Босне и Херцеговине („Службени лист Републике Босне и Херцеговине број 9/95) нису у супротности са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чл. 1.1, 2а), б), ц), д) и е) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 22/16 од 6. јула 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 57/17**

Уставни суд закључује да је оспорени члан 3.15 Изборног закона („Службени гласник БиХ” бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16) у складу са чл. I/2, II/1, II/2, II/3, II/4 и II/5 Устава БиХ, чл. 14 и 17 Европске конвенције, чл. 25 и 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, чланом 3 Протокола број 1 и Протоколом број 12 уз Европску конвенцију, те чланом 1 Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 6/17 од 28. септембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/17**

Уставни суд закључује да је апсолутном забраном ношења браде полицијским службеницима Граничне полиције БиХ док су у униформи прекршено право на приватни живот и право на слободу вјере загарантованих чланом II/3ф) и г) Устава Босне и Херцеговине и чл. 8 и 9 Европске конвенције будући да спорна мјера не сlijеди опште циљеве прописане ставом 2 чл. 8 и 9 Европске конвенције.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 8/17 од 30. новембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 90/17, оцјена уставности члана 1 став 1 тачка 7 Правилника о измјенама Правилника о ношењу униформе у дијелу који гласи: „Полицијски службеници када су у униформи брада им мора бити обријана.”**

Уставни суд закључује да су **Закон о измјенама и допунама Закона о акцизама у Босни и Херцеговини** („Службени гласник БиХ” број 91/17), **Закон о измјенама и допунама Закона о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода** („Службени гласник БиХ” број 91/17) и **Закон о измјени Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини** („Службени гласник БиХ” број 91/17) у складу са чл. I/2, IV и V/4 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 5/18 од 15. фебруара 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 20/18**

Уставни суд закључује да су одредбе чл. 63, 66, 67, 70, 71, 72 и 76 Закона о земљишним књигама Федерације БиХ у складу с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, правом на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење и правом на имовину, те правом на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење и правом на имовину.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 7/18 од 31. маја 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 47/18**

Уставни суд закључује да је члан 20 тачка г) ЗКПБиХ у дијелу који гласи: „Под овлашћеним службеним лицима сматрају се и стручни сарадници односно истражиоци Тужилаштва БиХ који раде по овластима тужиоца” у складу с принципом владавине права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 15/18 од 29. новембра 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 94/18**

Одредбама чл. 48 и 48а. Закона о измјенама и допунама Закона о пољопривредним задругама Републике Српске није повријеђено право на имовину пољопривредних задруга када мијешањем које је у складу са законом и слиједи легитиман циљ на пољопривредне задруге није стављен прекомјеран терет, односно када је постигнут пропорционалан однос у потреби заштите права задруга с једне стране и легитимних интереса заједнице с друге стране.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 21/18 од 31. јануара 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 12/19, претворба друштвене својине над пољопривредним земљиштем на којем постоји право коришћења, управљања и располагања у државну имовину**

Члан 2 став 1 Закона о Дану Републике Српске („Службени гласник РС” број 113/16) није у складу са чланом I/2 Устава БиХ, чланом II/4 Устава БиХ у вези са чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те чланом VI/5 Устава БиХ.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 2/18 од 28. марта 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/19**

Одредба члана 395 став 1 Закона о парничном поступку Републике Српске у дијелу који се односи на Правобранилаштво, као и одредба члана 395 Закона о парничном поступку Федерације Босне и Херцеговине у сагласности су са одредбама члана I/2 и I/4 Устава Босне и Херцеговине и у складу с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 16/18 од 28. марта 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/19**

Уставни суд закључује да оспорена одредба [члан 9 став 7 Закона о превозу у друмском саобраћају „Службени гласник Републике Српске” број 47/17] има значење да лиценце издате према Закону о међународном и међуентитетском друмском превозу од стране Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине замјењују лиценце које се издају према Закону о превозу у друмском саобраћају Републике Српске од стране Министарства саобраћаја и веза Републике Српске, дакле супротно тумачењу подносилаца захтјева да „лиценце које издаје Министарство РС замјењују лиценце издате од државног министарства, Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине”. Према томе,

оспорена одредба је у складу са чланом III/1x) и и) Устава Босне и Херцеговине којим су утврђене надлежности институција Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/19 од 4. октобра 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 74/19**

Уставни суд закључује да оспорена одредба члана 11 став (2) Устава РС, која изузетно прописује изрицање смртне казне за најтежа кривична дјела, није у складу са чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 1 Протокола број 13 уз Европску конвенцију, која се односи на забрану изрицања смртне казне у свим околностима, који је Босна и Херцеговина ратификовала и који представља правно обавезујући акт за све нивое власти у Босни и Херцеговини, укључујући ентитет Република Српска.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 7/19 од 4. октобра 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 73/19**

НАДЛЕЖНОСТ ИЗ ЧЛАНА VI/3ц) УСТАВА БИХ

Суд се не може изјаснити о питању које му је прослиједио нижестепени суд ако то питање не потпада под члан VI/3ц) Устава БиХ, чак и у случају ако је то питање садржано у Уставу БиХ.

- **Рјешење број У 10/01 од 4. маја 2001. године**

Члан 54 Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 32/2000) је у складу са Уставом Босне и Херцеговине. Знатно смањење отпремнина у случају престанка радног односа запосленика на чекању посла неће представљати кршење права на мирно уживање имовине, нити права на недискриминацију ако је законодавац био принуђен на смањење услед екстремних економских услова.

- **Одлука број У 26/00 од 21. децембра 2001. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 8/02**

Члан 20 Закона о стамбеним односима - пречишћени текст („Службени лист СРБиХ” бр. 14/84, 12/87 и 36/89 и „Службени гласник Републике Српске” бр. 19/93 и 22/93) у сагласности је са чл. II/3ф) и к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Овим чланом се регулише поступак одређивања носиоца станарског права на стану након развода брака.

- **Одлука број У 55/02 од 26. септембра 2003. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 3/04**

Члан 37 Закона о измјенама и допунама Закона о осигурању имовине и лица Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” број 6/98) није у сагласности са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Чињеница је да законодавац, у овом случају Парламент Федерације Босне и Херцеговине, не наводи аргументе који оправдавају

доношење члана 37 којим се очито задире у индивидуална имовинска права јер је прописано да се: „На износ накнаде штете (главница), одређене извршним исправама (судске пресуде и судска поравнања) и вансудска поравнања из осигурања, не обрачунавају се камате за читав период рата односно непосредне ратне опасности у Босни и Херцеговини.” С обзиром да није утврђен законит циљ мијешања утврђена је повреда права на имовину.

- **Одлука о меритуму број У 50/01 од 30. јануара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 24/04**

Уставни суд је закључио да чл. 152-157 Закона о прекршајима којима се повређују федерални прописи („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 9/96 и 29/00) нису сагласни са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције јер прописују само формалну могућност изјављивања ванредног правног лијека - захтјева са судску заштиту, али не и ефективан судски поступак према овом правном лијеку. На тај начин је нарушен принцип правне сигурности, а такође је и онемогућено остварење права на приступ суду као једног од основних права из члана 6 став 1 Европске конвенције, имајући у виду да се у поступцима који се воде према оспореном закону тек коришћењем захтјева за судску заштиту омогућава „утврђивање кривичне оптужбе” од суда у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 17/06 од 29. септембра 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 14/07**

Уставни суд закључује да одредбе члана 137а и 137б Закона о допунама Закона о извршном поступку нису у складу с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Наиме, установе које се у цјелини или дјелимично финансирају из буџета, уколико против њих дође до извршења на основу правоснажне судске одлуке, могу захтијевати да се од извршења изузму сва новчана средства којима располаже та установа, тврдећи да им та средства служе за вршење дјелатности од јавног интереса и обезбјеђивање остваривања права из члана 79а став 2 ЗИП-а. У том случају надлежни суд нема јасне критеријуме на основу којих би могао да поуздано утврди да ли та средства заиста служе наведеној установи за вршење дјелатности од јавног интереса и обезбјеђивање остваривања права из члана 79а став 2 ЗИП-а, чиме је поступак извршења на основу правоснажне судске одлуке постао недјелотворан правни лијек у конкретном случају. На овај начин, према мишљењу Уставног суда, у односу на повјериоце који посједују правоснажне судске одлуке против наведених установа доведена је у питање суштина права из члана 6 став 1 Европске конвенције, тј. онемогућено им је право да принудним путем остваре извршење правоснажне судске одлуке, што, неспорно, представља дио и суштину наведеног члана Европске конвенције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/10 од 26. новембра 2010. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 37/11, за доношење захтјева у смислу члана VI/3ц) Устава БиХ надлежан је судија/вијеће редовног суда који води предметни поступак (према ранијој пракси било је нејасно да ли овакав захтјев мора искључиво да поднесе предсједник редовног суда)**

Оцјена уставности чл. 2, 7 и 24 Закона о порезу на доходак Федерације БиХ.

Уставни суд је закључио да је, с обзиром на сложено уставноправно уређење у Босни и Херцеговини и подјелу надлежности, област директних пореза у надлежности ентитета и БДБиХ, те да надлежни законодавац има широко поље слободне процјене у одабиру пореског система и пореских инструмената који су му потребни за остварење циљева његове пореске политике. Такође, Уставни суд је закључио да се дефиницијом појма „резидента” и „нерезидента” у спорном закону не дискриминишу држављани Босне и Херцеговине, па слиједи да одредбе чл. 2, 7 и 24 спорног закона нису у супротности са чл. I/7, II/1, II/2, чланом II/3е), к) и м) и чл. II/4 и II/6 Устава Босне и Херцеговине и чланом 14 Европске конвенције у вези са чланом 6 Европске конвенције и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 17/II од 30. марта 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 36/12**

Уставни суд закључује да одредба члана 39е ст. 3 и 4 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право у дијелу који се односи на утврђивање накнаде није у складу са одредбом члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер не успоставља правичну равнотежу између носиоца права и јавног интереса стављајући на носиоце права посебан и прекомјеран терет. Надаље, Уставни суд закључује да је одредба члана 39а Закона о продаји станова на којима постоји станарско право у складу са правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер се овом одредбом успоставља правична равнотежа између носиоца права и јавног интереса.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 15/II од 30. марта 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 37/12**

Уставни суд закључује да Закон о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 36/04 и 84/07) није компатибилан са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције. Чињеница да у наведеном закону нема одредби о нужној делегацији надлежности Суда БиХ представља правну празнину која води ка кршењу права на правично суђење.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 6/12 од 13. јула 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 75/12**

Уставни суд закључује да Закон о спровођењу Анекса „Г” Споразума о питањима сукцесије на територији Републике Српске није у сагласности с одредбама члана III/1е), члана III/3б), члана IV/4б) и члана V/4а Устава Босне и Херцеговине.

У складу са успостављеним стандардима и нормама међународног права, те Споразума о сукцесији и његовим релевантним анексима надлежни органи у Босни и Херцеговини, укључујући и редовне судове, могу да користе оне инструменте који ће, зависно од понашања других потписника Споразума о сукцесији, ефективно да заштите стечена или обезбиједи остваривање права која су предмет Споразума о сукцесији и његових анекса. То подразумијева активну улогу и неопходну коор-

динацију и/или субординацију у складу са расподјелом надлежности између органа и институција у Босни и Херцеговини.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 16/11 од 13. јула 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 105/12**

Уставни суд закључује да је одредба члана 4 Закона о судским таксама супротна праву на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што онемогућаваће вођења поступка, ако на поднесак, укључујући и тужбу, није унапријед плаћена судска такса, не представља средство које је разумно пропорционално остварењу легитимног циља јер се на тај начин потпуно ограничава право на приступ суду, односно могућност вођења судског поступка, чиме за странку у поступку могу настати неотклоњиве штетне посљедице, што је супротно самој суштини права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд закључује да је одредба члана 384 Закона о парничном поступку у складу с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, будући да се том одредбом не онемогућава вођење поступка, већ је прописан општи принцип у односу на трошкове парничног поступка.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 8/12 од 23. новембра 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 10/13**

Уставни суд закључује да Закон о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) није компатибилан с одредбама члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 14 Европске конвенције, чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и чланом 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 7/12 од 30. јануара 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/13**

Уставни суд закључује да су одредбе чл. 86 ст. 1 и 2 и 88 Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа („Службене новине ФБиХ” бр. 39/03, 22/06 и 43/10) компатибилне с одредбама члана 1, 2 и 42 Закона о деминирању у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ” број 5/02).

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 5/13 од 5. јула 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 62/13**

Уставни суд закључује да је захтјев за оцјену компатибилности члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник БиХ” број 72/07) са законима Босне и Херцеговине, постојањем или домаћајем општег правила међународног јавног права и са Европском конвенцијом неоснован.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 12/13 од 5. јула 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 62/13**

Уставни суд закључује да члан 8 Закона о остваривању права на старосну пензију професионалних војних лица („Службени гласник РС” број 26/13) није у супротности са чл. II/1, II/4, III/3б) и III/5а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 25/13 од 23. јануара 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/14**

Уставни суд закључује да Закон о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) у односу на наводе из захтјева Суда БиХ, судије Медихе Пашић, није у складу с одредбама члана I/2 Устава Босне и Херцеговине јер крши принцип независности правосуђа као основне гаранције владавине права.

Уставни суд истиче да Закон о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) у односу на наводе из захтјева Суда БиХ, судије Медихе Пашић, није у складу с одредбама члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 14 Европске конвенције, чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију и чланом 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

Уставни суд закључује да је Закон о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) у односу на наводе из захтјева Суда БиХ, судије Халила Лагумџије, у складу с одредбама члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 14 Европске конвенције, чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију и чланом 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 29/13 од 28. марта 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 40/14**

Уставни суд закључује да је одредба члана 4 Закона о судским таксама с тарифом ХНК супротна праву на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што онемогућавање вођења поступка ако на поднесак, укључујући и тужбу, није унапријед плаћена судска такса, не представља средство које је разумно пропорционално остварењу легитимног циља јер се на тај начин потпуно ограничава право на приступ суду, односно могућност вођења судског поступка, чиме за странку у поступку могу настати неотклоњиве штетне последице, што је супротно самој суштини права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 16/14 од 24. септембра 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 99/14**

Уставни суд закључује да је одредба члана 330 став 1 тачка б) Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине у складу с одредбом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што прописивање овлашћења жалбеном суду да у поступку по прописаном правном лијеку, након укидања првостепене одлуке због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, предмет врати првостепеном суду уз упуте како да се отклоне уочени пропусти, не представља кршење принципа непристрасности и независности у смислу права на правично суђење.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 22/14 од 4. децембра 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 101/14**

Уставни суд закључује да је члан 11 Закона о платама и другим накнадама у судским и тужилачким институцијама на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ” бр. 90/05 и 32/07) који прописује право на накнаду за одлазак у пензију за судије и тужиоце у износу једне основне плате у складу са члана I/2 и чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, те чланом I Протокола број 12 уз Европску конвенцију и чланом 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 20/14 од 26. марта 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 48/15**

Уставни суд закључује да је одредба члана 17 став 4 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ” бр. 32/03, 52/03, 33/06, 39/09 и 35/12) компатибилна с одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и одредбом члана 6 став 1 Европске конвенције будући да наведена одредба није усмјерена на одуговлачење извршног поступка, већ напротив да принуди извршеника да своју обавезу изврши у што краћем року.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/15 од 30. септембра 2015. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 83/15**

Уставни суд закључује да одредба члана 119 став 3 Закона о полицијским службеницима Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/07, 63/08, 35/09 и 7/02), којом је прописано да полицијским службеницима Босне и Херцеговине радни однос престаје, између осталог, и када наврше 40 година пензијског стажа без обзира на године живота, није у супротности са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, односно да нема дискриминаторски учинак на полицијске службенике Босне и Херцеговине који имају пребивалиште на територији Републике Српске.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 9/15 од 6. априла 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 34/16**

Уставни суд закључује да је члан 97 став 1 Закона о извршном поступку РС компатибилан са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом I Протокола број 1 уз Европску конвенцију будући да наведена одредба сама по себи не производи непропорционалан однос између права извршеника и јавног интереса да се заложеном непокретношћу обезбиједи потраживање које тражилац извршења има према извршенику.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/16 од 1. децембра 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 1/17**

Уставни суд закључује да је одредба члана 1 Закона о измјенама и допунама ЗИП-а супротна праву на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што прописује да непокретност може да буде продата на трећем рочишту без ограничења најниже цијене у односу на утврђену вриједност искључиво уз предходно прибављену сагласност органа извршне власти (пореске управе) или уколико пореска управа ускрати сагласност дужна је да суду предложи реалну вриједност за коју непокретност може да буде продата на трећем рочишту, на који начин се нарушава принцип „независног суда” као неодвојивог дијела права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 20/16 од 30. марта 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 35/17**

Уставни суд закључује да је члан 93 став 4 Закона о извршном поступку Републике Српске супротан праву на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што прописује да се истеком трећег дана од дана оглашавања рјешења на огласној табли суда сматра да је рјешење достављено свим лицима којима се оно по закону доставља, а да при томе нема елемената који би учинили извјесним вријеме оглашавања на огласној табли како би се обезбиједиле процесне гаранције заинтересованим лицима за изјављивање правног лијека који је законом прописан.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 2/17 од 1. јуна 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 43/17**

Уставни суд закључује да је одредба члана 109 став 6 ЗИПРС супротна гаранцијама права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што прописује да се истеком трећег дана од дана истицања на огласној табли сматра да је рјешење о намирењу достављено свим лицима која имају право да се намире из продајне цијене, а да при томе нема елемената који би учинили извјесним вријеме истицања на огласној табли како би се обезбиједиле процесне гаранције заинтересованим лицима за изјављивање правног лијека који је законом прописан.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 7/17 од 30. новембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 90/17**

Уставни суд закључује да је члан 201 став 4 Закона о раду Републике Српске компатибилан са чланом II(3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције будући да наведена одредба сама по себи није нејасна те да ограничења која се њом успостављају нису неразумна у смислу остваривања саме суштине права на приступ суду, односно не представљају претјеран терет за раднике, *већ управо служи циљевима правне сигурности и примјереног спровођења правде.*

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 11/17 од 15. фебруара 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/18**

Уставни суд закључује да су одредбе чл. 182 став 1, 208 став 2 и 433 став 1 Закона о парничном поступку Републике Српске компатибилне са чланом II(3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције будући да спорне одредбе ни на који начин нису противне основним процесним гаранцијама које пружа право на правично суђење, а посебно праву на приступ суду као сегменту права на правично суђење будући да ограничења која се спорним одредбама намећу парничним странкама ни у ком случају нису неразумна нити претјерана. Даље, Уставни суд закључује да су одредбе чл. 182 став 1, 208 став 2 и 433 став 1 ЗПП компатибилне и са правом на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење јер подносилац захтјева осим својих навода у овом дијелу није понудио такве аргументе који би са сигурношћу упућивали на дискриминацију парничних странака спорним одредбама. На крају, Уставни суд сматра да одредбе чл. 182 став 1, 208 став 2 и 433 став 1 ЗПП не покрећу питања у вези са чланом II(3х)

Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције имајући у виду чињеницу да се слобода изражавања, те заштита коју у том правцу даје члан 10 Европске конвенције не може поистовјетити са специфичним процесним захтјевима из ЗПП, који су прописани с циљем испуњења одређених принципа као што је ефикасност поступка или суђење у разумном року.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 1/18 од 15. фебруара 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 17/18**

Уставни суд закључује да су одредбе члана 329 став 1 тачка б) Закона о кривичном поступку Републике Српске и члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку Републике Српске у складу са одредбом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције зато што прописивање овлашћења жалбеном суду да у поступку по прописаном правном лијеку, након укидања првостепене одлуке због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, предмет врати првостепеном суду уз упутства како да се отклоне уочени пропусти не представља кршење принципа непристрасности и независности суда, равноправности страна у поступку, нити права на суђење у разумном року, односно права на правично суђење генерално.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 18/18 од 29. новембра 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 94/18**

Уставни суд закључује да оспорени члан 52 Закона о високом образовању Тузланског кантона којим је прописано условљавање именовања ректора универзитета од стране сената претходним давањем сагласности сенату од стране управног одбора, односно прописана могућност, у одређеним случајевима, за именовање ректора од стране управног одбора, није у складу са чланом 18 Оквирног закона којим је утврђено да ректора универзитета бира сенат као највише академско тијело. Такође, члан 6 Закона о измјенама и допунама Закона о високом образовању Тузланског кантона којим је прописан институт мандата привремених органа свих руководних и управних органа није у складу са чл. 1 и 2 Оквирног закона, који овакву могућност не предвиђа.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 22/18 од 5. јула 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 53/19**

Уставни суд закључује да је одредба члана 433 став 1 Закона о парничном поступку Републике Српске компатибилна са чланом II/2 Устава Босне и Херцеговине и чланом 13 Европске конвенције у вези с правом на имовину будући да спорна одредба јасно регулише парнични поступак по жалби у споровима мале вриједности, те је у оквиру дискреционог права датог држави да уреди систем држава одредила обим и границе испитивања жалбе, а сама чињеница да странка која је незадовољна донијетом одлуком првостепеног суда одлуку више не може оспоравати због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања ни на који начин не доводи у питање гаранције из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на имовину.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 23/18 од 5. јула 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 53/19**

Уставни суд закључује да у одредби члана 17 тачка (22) у вези са чланом 18 тачка (а) Закона о ВСТС-у не постоји некомпатибилност са одредбом члана I/2 Устава Босне и Херцеговине јер у наведеним законским одредбама (члан 17 тачка (22) Закона о ВСТС-у) Уставни суд не види ништа нејасно или непрецизно што би могло да доведе у питање стандард квалитета закона до те мјере да се може рећи да није у складу с владавином права из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине, те из истих одредби (мисли се на члан 18 тачка (а) Закона о ВСТС-у) не произлази неусклађеност са Законом о Суду БиХ до те мјере да она утиче на повреду демократских принципа из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 4/19 од 5. јула 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 53/19**

Уставни суд закључује да одредбе члана 2 ст. (2) и (3) Закона о висини стопе затезне камате на неизмирена дуговања („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 56/04, 68/04, 29/05 и 48/11) [које прописују да се затезна камата из става 1 овог члана неће обрачунавати за период ратног стања од 18.9.1991. године до 23.11.1995. године, те да се изузетно од одредби из ст. 1 и 2 овог члана, на износ накнаде штете (главница) одређене извршним исправама (судске пресуде и судска поравнања) и вансудска поравнања из основа осигурања дефинисаног Законом о осигурању имовине и лица („Службене новине Федерације БиХ”, бр. 2/95 и 6/98) за период од 18.09.1991. године до 23.12.1996. године, плаћа затезна камата по стопи од 0,5% годишње] нису у сагласности са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Уставни суд закључује да је члан 4 Закона о висини стопе затезне камате на неизмирена дуговања („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине” бр. 56/04, 68/04, 29/05 и 48/11) [која прописује да ће се поступци за утврђивање висине затезне камате из члана 1 овог закона који нису окончани до дана ступања на снагу овог закона или су окончани а нису извршени, окончати према одредбама овог закона и каматној стопи од 12% годишње] у сагласности са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 6/19 од 4. октобра 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 90/19**

НАДЛЕЖНОСТ ИЗ ЧЛАНА IV/3ф) УСТАВА БИХ

Утврђује се да је Приједлог Закона о измјенама и допунама Закона о избјеглицама из Босне и Херцеговине и расељеним лицима у Босни и Херцеговини деструктиван по витални интерес бошњачког народа.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 2/04 од 28. маја 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/04**

Приједлог Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини у којем се предвиђа могућност употребе једног или више језика конститутивних народа и начин доношења статута високошколских установа деструктиван је

по витални интерес хрватског народа. Уставни суд налази да је начин на који је Оквирним законом, у чл. 13, 18 и 35, прописана могућност употребе само једног или два службена језика конститутивних народа у високошколским установама и с тим у вези процес доношења статута високошколске установе, деструктиван по витални интерес конститутивних народа, у конкретном случају хрватског народа, јер не обезбјеђује могућност једнаког коришћења службених језика сва три конститутивна народа у Босни и Херцеговини.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 8/04 од 25. јуна 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 40/04**

Изјава Клуба делегата хрватског народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по витални интерес хрватског народа у Босни и Херцеговини Приједлога Закона о Јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине не испуњава услове процедуралне исправности зато што Приједлог Закона о Јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине није деструктиван по витални интерес хрватског народа у Босни и Херцеговини. Нема основа за закључак да се предложеним Законом припадници хрватског народа дискриминишу у односу на друга два конститутивна народа, те стога предложени закон није деструктиван по виталне интересе хрватског народа у Босни и Херцеговини у односу на дискриминацију заступљености њиховог језика, културе и традицијске баштине у програмима јавних РТВ сервиса. Такође, није било неопходно у Закону нормирати састав Одбора система у погледу заступљености конститутивних народа и Осталих.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 10/05 од 22. јула 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 64/05**

Изјава Клуба делегата бошњачког народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по виталне интересе бошњачког народа тачке 3 Приједлога Закључка делегата Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Илије Филиповића, не испуњава услов процедуралне исправности јер предложени закључак не представља одлуку за чије би испитивање био надлежан Уставни суд у смислу члана IV/3ф) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 9/08 од 8. јула 2005. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 91/08**

Уставни суд закључује да Изјава Клуба посланика бошњачког народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини не испуњава услове процедуралне исправности из члана IV/3ф) Устава Босне и Херцеговине зато што Уговор између Босне и Херцеговине и Републике Хрватске о сарадњи на подручју права страдалника рата у Босни и Херцеговини који су били припадници Хрватског вијећа одбране и чланова њихових породица није деструктиван по витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини, те да процедуру усвајања треба спровести у складу са чланом IV/3д) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допустивости и меритуму број У 7/06 од 31. марта 2006. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 34/06**

Уставни суд закључује да Изјава Клуба посланика бошњачког народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини не испуњава услове процедуралне исправности из члана IV/3ф) Устава Босне и Херцеговине зато што Одлука о потврђивању Одлуке предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине о смјени министра безбједности Босне и Херцеговине, министра одбране Босне и Херцеговине и замјеника министра финансија и трезора Босне и Херцеговине није деструктивна по витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини. Процедuru усвајања наведене одлуке треба спровести у складу са чланом IV/3д) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 12/12 од 24. августа 2012. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 79/12**

Уставни суд налази да Приједлог Закона о измјенама и допунама Закона о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине број 01.0202-1-23/13 од 20. маја 2013. године, у дијелу који прописује оснивање и састав комисије која би одлучивала о сукобу интереса на нивоу државе, не садржи нити једну одредбу која ставља у повољнији или неповољнији положај било који од конститутивних народа, у конкретном случају бошњачки народ. Уосталом, не само да не садржи нити једну одредбу која ставља у повољнији или неповољнији положај било који од конститутивних народа него Приједлог закона прописује да је за доношење одлуке комисије потребно да о њој гласају најмање два члана из сваког конститутивног народа. У складу с наведеним, Уставни суд налази да нису основани наводи подносиоца изјаве да је Приједлогом закона, у дијелу који прописује оснивање и састав комисије, повријеђен витални интерес бошњачког народа. Утврђује се да Приједлогом Закона о измјенама и допунама Закона о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине број 01.02-02-1-23/13 од 20. маја 2013. године, у дијелу у којем прописује оснивање и састав Комисије за одлучивање о сукобу интереса, није повријеђен витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини.

• **Одлука о допуствости и меритуму број У 18/13 од 27. септембра 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 85/13**

Уставни суд закључује да Изјаве Клуба делегата бошњачког народа у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине о деструктивности по виталне интересе бошњачког народа приједлога Одлуке о разматрању приједлога Закона о измјени и допуни Закона о ЈМБ, Закона о јавним набавкама Закона о пребивалишту и Закона о држављанству по хитном поступку не испуњавају услов процедуралне исправности, зато што предложене одлуке не представљају „одлуку” за чије би испитивање био надлежан Уставни суд у смислу члана IV/3ф) Устава Босне и Херцеговине.

• **Одлука о допуствости број У 19/13 од 27. септембра 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 84/13**

Уставни суд закључује да Приједлог Закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине не садржи нити једну одредбу која ставља у повољнији или неповољнији положај било који од

конститутивних народа, у конкретном случају бошњачки народ, нити утиче на уставно право на повратак избјеглица и расељених лица, због чега није повријеђен витални интерес бошњачког народа.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 27/13 од 29. новембра 2013. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 2/14**

Утврђује се да Приједлогом Закона о измјенама Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини број 01,02-02-1-58/13 од 10. децембра 2013. године није повријеђен витални интерес бошњачког народа у Босни и Херцеговини.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 31/13 од 23. јануара 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 9/14**

Уставни суд закључује да Приједлогом Закона о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине којим се регулише састав и број чланова Градског вијећа Града Мостара и начин њиховог бирања, као и минимална квота заступљености свих конститутивних народа и националних мањина није повријеђен витални интерес бошњачког народа.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 32/13 од 23. јануара 2014. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 16/14**

Уставни суд закључује да Приједлогом закона о измјенама и допунама Изборног закона Босне и Херцеговине број 02-02-1-1133/17 од 28. априла 2017. године није повријеђен витални интерес бошњачког народа.

- **Одлука о допуствости и меритуму број У 3/17 од 6. јула 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 71/17**

ДОПУСТИВОСТ (АПСТРАКТНА НАДЛЕЖНОСТ)

Ненадлежност за одлучивање

Уставни суд није надлежан да оцјењује уставност Дејтонског мировног споразума у односу на Устав Републике Босне и Херцеговине јер је Уставни суд установљен према Уставу Босне и Херцеговине са искључивим задатком да подржава Устав.

- **Одлука број У 1/03 од 25. јула 2003. године, став 10, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/03**

Узимајући у обзир да право на имунитет не произлази из одредби Устава Босне и Херцеговине, питање имунитета носилаца функција у законодавним и извршним тијелима ентитета и њихових административних јединица, није питање из Устава Босне и Херцеговине, нити је у надлежности Уставног суда.

- **Одлука број У 2/03 од 26. септембра 2003. године, став 7, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 39/03**

С обзиром да Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности одредби Устава Западнохерцеговачког кантона с одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине, разматрање питања овлашћења предсједника Скупштине Западнохерцеговачког кантона за подношење таквог захтјева нема сврхе.

- **Одлука о допуствости број У 5/03 од 25. јула 2003. године, став 7, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/03**

Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности одредби устава кантона с Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

- **Одлука број У 5/03 од 25. јула 2003. године, став 6, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 38/03**

У конкретном случају подносилац захтјева оспорава уставност општих аката (Одлуке о Комисији за очување националних споменика, Правилника о активностима Комисије за очување националних споменика везаним за међународну сарадњу, Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, Критеријума за проглашење добара националним споменицима и Одлуке о Привременој листи националних споменика) на основу члана III/5а) Устава Босне и Херцеговине у вези са чл. 5, 7 и 9 Анекса 8 Општег оквирног споразума. С тим у вези, Уставни суд напомиње да је његов задатак, сходно члану VI/3 Устава Босне и Херцеговине, преваходно да подржава овај устав, а да је чланом VI/3а) алинеја 2 конкретизовано да Уставни суд има надлежност да испитује да ли је било која одредба устава или закона једног ентитета у складу са овим уставом. Дакле, Уставом Босне и Херцеговине је дата надлежност Уставном суду да врши контролу уставности у односу на одредбе Устава Босне и Херцеговине, односно Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, а Уставном суду није дата надлежност да врши контролу уставности у односу на одредбе осталих анекса Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

- **Одлука број У 8/05 од 26. маја 2003. године, став 13, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 87/06**

Уставни суд указује да је извршење пресуде Карановић против Босне и Херцеговине (апликација број 39462/03 од 20. децембра 2007. године) међународноправна обавеза Босне и Херцеговине. Систем контроле извршења пресуда Европског суда за људска права, укључујући и, евентуално, доношење мјера због неизвршења тих пресуда, у потпуности је у дискрецији Савјета Европе. Из овог разлога Уставни суд нема надлежност да утврђује да ли је предметна пресуда извршена или не, или надлежност да наложи одређеном јавноправном субјекту у Босни и Херцеговини да изврши обавезе из те пресуде.

- **Одлука о допуствости број У 12/08 од 28. марта 2009. године, став 9**

Уставни суд није надлежан за оцјену уставности Резолуције Народне скупштине Републике Српске о непризнавању једнострано проглашене независности Косова и Метохије и одређењима Републике Српске јер се ради о акту који представља једну врсту политичке прокламације и није правно обавезујући.

- **Одлука о допуствости број У 6/08 од 30. јануара 2009. године, став 10**

Одлука о давању сагласности на отплатни план измирења обавеза по основу емисије обвезница за верификоване рачуне старе девизне штедње, Одлука о готовинској исплати верификованих потраживања рачуна старе девизне штедње по основу планиране емисије обвезница за 2008. годину и Уредба о измјенама Уредбе о поступку верификације потраживања и готовинских исплата по основу рачуна

старе девизне штедње у ФБиХ. Уставни суд сматра да су оспорени подзаконски акти Владе ФБиХ проведбени прописи којима се омогућава спровођење Закона о измирењу обавеза и спровођење одлука Савјета министара и којима је, у складу с наведеним прописима, утврђен отплатни план измирења обавеза, те готовинска исплата за 2008. годину, као и додатни рок за подношење захтјева за верификовање рачуна старе девизне штедње. Уставни суд закључује да се у конкретном случају не ради о општим актима за чију је оцјену уставности надлежан у складу са чланом VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Осим тога, у овом случају Уставни суд не види ниједан разлог због којег би оспорени акти покретали питања кршења људских права и основних слобода. Стога је Уставни суд, узимајући у обзир наведене околности, а посебно имајући у виду своју досадашњу јуриспруденцију приликом тумачења своје надлежности, закључио да није надлежан да одлучује о оцјени уставности оспорених аката у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број У 1/09 од 29. маја 2009. године, став 15, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 73/09**

Уставни суд сматра да, у конкретном случају, Пословник о раду Уставног суда РС не представља акт, чију је усклађеност с Уставом Босне и Херцеговине Уставни суд надлежан да испита према одредбама члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број У 7/10 од 26. новембра 2010. године, став 26, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 24/11**

У конкретном случају Уставни суд сматра да се очигледно не ради о захтјеву за оцјену компатибилности било којег закона од чијег важења зависи одлука редовног суда, већ о захтјеву за оцјену поступања судије редовног суда у вођењу судског поступка и примјени правила судског поступка. Уставни суд закључује да у овој врсти поступка није надлежан за такво одлучивање.

- **Одлука о допуствости број У 8/11 од 15. јула 2011. године, став 6**

Уставни суд сматра да Правила Уставног суда, која су Уставом Босне и Херцеговине прописана као акт чије је доношење у искључивој надлежности Уставног суда, имају специфичну уставну природу која је резултат потребе и намјере да се у пуној мјери очува и заштити аутономија и независност Уставног суда. С обзиром на такву уставну природу овог акта, те на чињеницу да тај акт своје извориште има директно у Уставу Босне и Херцеговине, Уставни суд сматра да се „правила суда” могу сматрати *sui generis* „законом” у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Међутим, с обзиром на јасно прописану искључиву надлежност Уставног суда да донесе „правила суда”, Уставни суд сматра да у односу на то питање не може доћи до било каквог „спора” између два ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, те између институција Босне и Херцеговине, чију би уставност Уставни суд био надлежан да оцјењује у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број У 7/13 од 27. септембра 2013. године, став 11, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 84/13**

Захтјев за оцјену уставности чл. 1 и 2 Амандмана на Устав Посавског кантона, члана 9 Статута Општине Цазин, члана 9 Статута Општине Кључ, чл. 10 и 11 Статута

Општине Велика Кладуша, члана 8 Статута Општине Зеница, члана 9 Статута Општине Посушје, чл. 2 и 3 Одлуке о грбу и застави Општине Босанска Крупа, члана 1 Одлуке о усвајању знака Општине Челић број 01-101/95 од 28. октобра 1995. године, члана 2 Одлуке о грбу Општине Брежа, члана 2 Одлуке о грбу и застави Општине Високо, члана 3 Одлуке о грбу и застави Општине Вогошћа број 01-02-2387/02 од 24. септембра 2002. године, члана 1 Одлуке о усвајању грба и заставе Општине Купрес. Уставни суд сматра да поштовање принципа конститутивности народа и принципа недискриминације у погледу начина прописивања симбола административних и локалних јединица, као питања које је у искључивој надлежности ентитета, прије свега покреће питање усклађености аката који садрже одредбе о овом питању са уставом ентитета, за које је коначни ауторитет уставни суд ентитета. Такође, имајући у виду релевантну праксу ентитетских судова, у истом чињеничном и правном питању, конкретно Уставног суда ФБиХ, Уставни суд сматра да не постоје ни околности које би указале да ентитетски уставни судови, конкретно Уставни суд ФБиХ тумачи и примјењује ентитетски устав супротно Уставу БиХ. Сходно наведеном, Уставни суд је закључио да у конкретном случају није надлежан да одлучује у смислу члана VI/3а) Устава БиХ.

- **Одлука о допуствости број У 28/13 од 26. марта 2015. године, став 23, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 33/15**

Уставни суд није надлежан за оцјену уставности Одлуке о усвајању Јединственог програма обраде података пописа становништва, домаћинства и станова у Босни и Херцеговини 2013. године број 11-43-2-12-601-2/16 од 18. маја 2016. године и Јединственог програма обраде података пописа становништва, домаћинства и станова у Босни и Херцеговини 2013. године („Службени гласник БиХ” број 38/16 од 24. маја 2016. године). Оспорени акти као методолошки документи којим се регулише питање које захтијева примјену стручних и научних метода рада, у односу на које Агенција ужива техничку аутономију, очигледно не покрећу питање кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом и Европском конвенцијом, а што би, у складу са праксом цитираном у овој одлуци Уставног суда, био основ за заснивање надлежности Уставног суда.

- **Одлука о допуствости број У 7/16 од 19. јануара 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 10/17**

Путем надлежности из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд не може да испита да ли су закони које су донијеле кантоналне скупштине у складу са Уставом Босне и Херцеговине, нити да ли такви закони поштују захтјеве и стандарде закона донесених на нивоу Босне и Херцеговине. Уставни суд може једино путем надлежности из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине да испита да ли је закон који је донијела кантонална скупштина „компатибилан са овим уставом или са законима Босне и Херцеговине”. Наиме, Уставни суд подсећа да је у складу са чланом VI/3ц) Устава БиХ надлежан у питањима која му је прослиједио било који суд у БиХ у погледу тога да ли је закон од чијег важења зависи његова одлука компатибилан са овим уставом, са Европском конвенцијом и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине, или у погледу постојања или домаћаја неког општег правила међународног јавног права које је битно за одлуку суда.

- **Одлука о допуствости број У 19/16 од 31. марта 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 35/17;**
- **Одлука о допуствости број У 4/17 од 28. септембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/17**

У конкретном случају Уставни суд не види ниједан разлог због којег би оспорени акт (Правилник о условима за издавање лиценце и квалификацијске картице возача, „Службени гласник Босне и Херцеговине” број 77/14) покретао озбиљна питања кршења људских права и основних слобода или питање спора за који је једино надлежан. Стога, Уставни суд, узимајући у обзир наведене конкретне околности, а посебно имајући у виду своју досадашњу јуриспруденцију приликом тумачења своје надлежности, закључује да није надлежан да одлучује о оцјени уставности и законитости оспореног акта у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број У 5/17 од 28. септембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/17**

Уставни суд сматра да поштовање принципа конститутивности народа и принципа недискриминације као питања које је такође у надлежности ентитета Федерације БиХ, прије свега, покреће питање усклађености аката који садрже одредбе о овом питању са уставом ентитета, за које је коначни ауторитет уставни суд ентитета. Такође, имајући у виду релевантну праксу ентитетског суда – Уставног суда ФБиХ, његову пресуду од 16. маја 2018. године, Уставни суд сматра да не постоје ни околности које би указале на то да ентитетски уставни суд, то јесте Уставни суд ФБиХ, тумачи и примјењује ентитетски устав супротно Уставу БиХ. Сходно наведеном, Уставни суд је закључио да у конкретном случају није надлежан да одлучује у смислу члана VI/3а) Устава БиХ.

- **Одлука о допуствости број У 8/18 од 27. септембра 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/18, оцјена уставности устава кантона**

Уставни суд сматра да оспорено Упутство о измјени и допунама Упутства о поступку provedбе посредних избора за тијела власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине представља provedбени акт који је ЦИК донио с циљем provedбе Изборног закона у поступку provedбе посредних избора за органе власти у Босни и Херцеговини којим је утврђен прелиминаран број делегата за Дом народа који се бирају из скупштина кантона. Сходно томе, али и чињеници да се ради о одредби привременог карактера, Уставни суд закључује да се у конкретном случају не ради о општем акту за чију је оцјену уставности надлежан у складу са чланом VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Усто, у овом случају, имајући у виду садржај поднесеног захтјева, у свјетлу члана 31 Правила Уставног суда, Уставни суд не уочава ниједан разлог због којег би оспорени provedбени акт ЦИК-а покретао питање кршења људских права и основних слобода. Стога је Уставни суд, узимајући у обзир све наведене околности, а посебно имајући у виду своју досадашњу јуриспруденцију приликом тумачења своје надлежности, закључио да није надлежан да одлучује о оцјени уставности оспореног акта ЦИК-а у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

- **Одлука о допуствости број У 24/18 од 31. јануара 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 16/19**

Уставни суд сматра да је у надлежности редовних судова да провјере да ли је административни пропис, као што су упутства ЦИК-а, у складу са Изборним законом и Уставом Федерације БиХ. Стога, подржавајући ставове изнесене у Одлуци број У 24/18, Уставни суд сматра да изнесена аргументација подносиоце захтјева није могла да доведе у сумњу ставове Уставног суда који су заузети у Одлуци број У 24/18, а који могу да се примијене (и) на наводе из предметног захтјева за оцјену уставности.

- **Одлука о допуствости број У 3/19 од 28. марта 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/19**

Неовлашћени подносилац

Спор пред Уставним судом могу да покрену само овлашћени субјекти из члана VI/3а). Из текста споменутог члана произлази да Федерално министарство није овлашћени субјекат који може да покрене спор пред Уставним судом у складу са чланом VI/3а).

- **Одлука о допуствости број У 66/02 од 30. јануара 2004. године, став 9, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 11/04**

Из одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине произлази да удружење није субјекат који може да покрене спор за оцјену уставности закона пред Уставним судом.

- **Одлука број У 67/02 од 27. јуна 2003. године, став 4, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 30/03;**
- **Одлука број У 69/02 од 25. јула 2003. године, став 5, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 39/03;**
- **Одлука број У 71/02 од 27. јуна 2003. године, став 4, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 25/03;**
- **Одлука број У 6/03 од 24. октобра 2003. године, став 9.**

Подносиоци захтјева не испуњавају услове у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине с обзиром на то да се након одустајања од захтјева за оцјену уставности (два члана) ради о девет чланова Представничког дома Парламентарне скупштине, дакле у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине не ради се о једној четвртини чланова/делегата било којег дома Парламентарне скупштине, конкретно Представничког дома који се састоји из 42 члана која имају право да покрену спор ове врсте пред Уставним судом. Слиједи да је захтјев подносиоца захтјева за оцјену уставности Закона о измјени Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине” број 16/16) недопуштен у смислу члана 19 став (1) тачка ц) Правила Уставног суда јер га је поднијело неовлашћено лице.

- **Одлука број У 20/18 од 10. јануара 2019. године, став 5**

ДОПУСТИВОСТИ – НАДЛЕЖНОСТ ИЗ ЧЛАНА VI/3ц) УСТАВА БИХ

Ненадлежност за одлучивање

Уставни суд сматра да захтјев који је постављен тако да Уставни суд наложи извршној власти оно што је већ законом прописано као њена обавеза или, како то такође тражи подносилац, да наложи примјену закона који су престали да важе доношењем Закона о одбрани из 1996. године, није могуће разматрати у оквиру његове надлежности из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине. При томе, Уставни суд поново наглашава да судови о истим правним питањима одбијају тужбене захтјеве примјеном релевантног законодавног оквира не због непостојања provedбених прописа већ због ништавости одредбе уговора на који се тужиоци у таквим предметима позивају, о чему, како је већ речено, постоји добро усаглашена судска пракса, коју је прихватио и Уставни суд. Будући да подносилац захтјева тражи да Уставни суд донесе, односно упути налог извршној власти да поступи по законима које подносилац и не оспорава и који већ прописују обавезу извршне власти да усклади своје акте са законом, односно да наложи примјену закона који више нису на правној снази, а имајући у виду суштину поднесеног захтјева, Уставни суд сматра да није надлежан за одлучивање.

- **Одлука о допустивости број У 3/15 од 21. јануара 2016. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 10/16**

Подносилац захтјева је, на основу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, затражио оцјену усклађености члана 16 Одлуке о комуналним таксама са чланом III/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

У складу са чланом VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд је надлежан за оцјену да ли је закон од чијег важења зависи одлука суда компатибилан са Уставом Босне и Херцеговине, са Европском конвенцијом и њеним протоколима или са законима Босне и Херцеговине. С обзиром на наведено, Уставни суд у конкретном случају није надлежан за одлучивање јер подносилац захтјева не тражи оцјену закона, већ оцјену одлуке органа управе.

- **Одлука о допустивости број У 9/17 од 30. новембра 2017. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 93/17**

Имајући у виду да се у конкретном случају тражи оцјена компатибилности одлука Општинског вијећа Трново које имају својство provedбеног акта донесеног, у суштини, у смислу извршења ентитетских прописа, на основу којих су и донесене, а не на основу закона Босне и Херцеговине, Уставни суд сматра да оспорене одлуке немају својство закона у смислу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине због чега Уставни суд не може засновати своју надлежност у конкретном случају.

- **Одлука о допустивости број У 12/18 од 27. септембра 2018. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 76/18**

У конкретном случају, Уставни суд указује да меритум спора пред подносиоцем захтјева представља одлучење о уставности Упутства о измјени и допунама Упутства

о поступку provedбе посредних избора за тијела власти у Босни и Херцеговини обухваћених Изборним законом Босне и Херцеговине према захтјеву тужилаца. Подносилац захтјева је, међутим, чак и прије одлучивања о активној легитимацији тужилаца и својој стварној надлежности заправо прослиједио цјелокупан тужбени захтјев на одлучивање Уставном суду. На овај начин подносилац захтјева је тужиоце који су од њега тражили утврђивање неуставности оспораваног акта ставио у исти положај као овлашћене субјекте за покретање поступка оцјене уставности пред Уставним судом из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Наиме, на овакав начин би тужбени захтјев тужилаца за оцјену уставности пред подносиоцем захтјева добио статус захтјева за оцјену уставности пред Уставним судом јер би Уставни суд требало да одлучује на основу аргументације о неуставности наведене у тужбама.

Уставни суд, према свему наведеном, закључује да се не ради о ситуацији из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, те да није надлежан за одлучивање о конкретном захтјеву подносиоца захтјева.

- **Одлука о допустивости број У 1/19 од 28. марта 2019. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине” број 29/19**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.565.2(497.6)(094.5)

USTAVNI sud Bosne i Hercegovine (Sarajevo)

Pregled prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine [Elektronski izvor] = Pregled prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine / [urednici Mirsad Ćeman, Ermina Dumanjić]. - 3. izmijenjeno i dopunjeno izd. - El. knjiga. - Sarajevo : Ustavni sud Bosne i Hercegovine, 2020

Način pristupa (URL):

http://ustavnisud.ba/admin//public/down/Pregled_prakse_Ustavnog_suda_BiH_III_izdanje.pdf. - Lat. i ćir. - Uporedni stv. nasl. na ćir. - Nasl. sa nasl. ekrana. - Opis izvora dana 4. 6. 2020.

ISBN 978-9926-464-08-0

COBISS.BH-ID 38957830
